15.

12
15
2
18

PETRI BAYRI TAVRINENSIS DE MEDENDIS HVMANI corporis malis ENCHIRIDION,

Quod uulgò VENI MECVM *uocant, nunquàm antea in lucem editum.*

Cum Cæſ. Maieſt. gratia & priuilegio.

BASILEAE,
APVD PETRVM PERNAM.
M. D. LXI.

ILLVSTRISSIMO
PRINCIPI, IO. RODOLFO STOER, ANTISTITI MVRBACENSI ET LVDRENSI, MVSARVM ALVMNO ET MECOENATI, THEOD. ZVINGGER BASIL. PHILOSOPHVS ET MEDICVS OBSEQVII ET OBSERVANTIAE ERGO
D. D. D.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI, ET PRINcipi optimo, Io. Rodolfo Stoer, Abbati Murbacensi & Ludrensi, Theodorus Zuingger Bas. Philos. & Medicus. S. P. D.

TRADVNT historiæ, Aegyptiorũ reges, grauitatis & maiestatis tuẽdæ gratia, rarò nec nisi personatos in publicũ prodire consueuisse, nunc pardi, nunc leonis spolio formidolosos. Mihi verò, Ioan. Rodolfe Antistes clarissime, qui C. T. adire, meiq; officij debitas rationes exponere conor, illud idem faciendum esset, si aut dignitas nostra ita conseruari posset, aut humanitas tua, quam cum summa eruditione iũctam doctissimus vir Philippus Becchius, tuæ valetudinis custos, & Ioannes Oporinus auunculus noster, admirari & prædicare non desinunt, hoc admitteret. Verùm cum Dijs immortalibus nefas sit vacuis manibus supplicare, amoris & beneuolentiæ ergô mitto ad te Medi-

cinam Petri Bayri Taurinensis, qui Caroli II. Sabaudiæ ducis, patrũ nostrorum memoria, archiatrus fuit, vir ingenio summus, experientia admirandus, & tam prçclare de Repub. literaria meritus, vt cum antiquis non modò Arabibus, sed etiam Græcis conferri possit. Cuius quidem rationem, si placet audi. Plato in sophista Medicinam & Philosophiam συζυγοῦς δυνάμεις esse vult, nimirũ καθαιρετικὴν vtranq;: quòd illa quidem corpus, hæc verò animum expiet, & ab omni labe purget. Animus profectò incõparabili prçrogatiua corpore potior est, excelsior atq; diuinior, ita tamen corpori connexus, vt nihil absq; illius ministerio agere, aut imperare queat. Proindç, quod sapiẽtes monẽt, non tantùm animi cura est habenda: sed id multo magis studendum, vt sit mens sana in corpore sano. Quem quidem nodum verè Herculeũ illi expresserunt, qui bonum medicum, optimum quoq; philosophum esse oportere iudicarunt. Nam quemadmodum animus corpori cõnectitur, ita quoq; Philosophia & Medicina mutuas operas

præstar

præſtant, vt hanc quidem totam φιλοσοφίαν πρακτικὴν τῶν καθ' ἕκαστα ἀνθρωπίνων σωμάτων, illam verò aliqua ſui parte θεωρίαν ἰατρικὴν appellare meritò poſſis. Philoſophiæ tractatio alterius eſt loci ac temporis: de Medicina nunc agamus, quam χρηματιστικήν τινα Plato nominat, quẽadmodum & σοφιστικήν, perſonarum culpa potius, quàm profeſsionis vitio. Vt enim humano generi diuinitus data eſt, ſanitatis conſeruandæ & reparandæ gratia, ita quoq; auaros homines magna lucri ſpe accẽdit, qua occæcati, ad omne vetitum nefas pręcipites feruntur. Viri certè ingenui eſt καὶ ὄντως Philoſophi, officij ſui rationẽ diligentem habere, omnia ad ciuium ſalutem referre, nec honores, nec opes aliquas inde ſperare, ſed ſi à grata ciuitate offerantur, ea modeſtia & hilaritate excipere, vt virtutis cauſa munera, non propter munera virtutem dilexiſſe videatur. Verumenimuerò vt in Philoſophia olim, ſic etiam in medica facultate, ambitio & habendi ſcelerata cupido, vt ille ait, multos ſophiſtas δοξοσόφους καὶ κενοδόξους Trallianos, Theſſalios aſi-

nos inuexit, qui non modò pulcherrimarum artium fines inuerterũt & corruperũt, ſed etiam præcepta miſerè conſpurcarunt & deprauarunt. Tres enim fuerunt apud veteres Medicorum ſectæ. Empirici ſola experientia, Methodici experientia & cõmuni maleq; ſuffulta ratione nitebantur: Dogmatici rationis præcepta ſecuti, experientia & vſu rerum magiſtro eadem confirmabant. Empiricos quidem veluti miniſtros, & vt ita loquar anteambulones ſuos, Dogmatici ferre poſſunt, cùm vel ipſe Galenus cõſulat, vt qui Dogmatici eſſe nequeunt, ſaltem boni Empirici euadant: Methodici verò vt arrogantiſsimi, ita quoq; ſtupidiſsimi, & καθ' ἕξιν ἀγνοοῦντες, meritò à doctis omnibus exagitãtur. Illos ſua ętate Galenus pro virili impugnauit & expugnauit: noſtro verò ſeculo vſq; adeo peſsimũ hoc genus hominum inualuit, vt limitibus ſuis non cõtenti, ipſam Medicinę arcẽ inuadere non vereãtur, dum inuſitatis quibuſdam & portẽtoſis nominibus ſuam illam ματαιολογίαν adumbrant, & chymiçis artibus freti in profundũ ignorantię

chaos

chaos incautos adoleſcẽtes præcipites agũt. Veritatis equidẽ lumẽ tam ſplendidũ & illuſtre eſt, vt nullis ſophiſtarũ tenebris offuſcari, nedũ aboleri poſsit: neq; cũ illis, qui ratione carẽt, rationib. eſt agendũ. οὐ γὰρ λόγου δέονται, ἀλλ' αἰσθήσεως: ἢ κολάσεως. Illud potius ſedulò conandũ, vt quantũ in confutandis horũ ineptijs temporis impenderemus, illud in meliores vſus cõuertamus, Ariſtotelis exemplo, qui ſaluberrimis philoſophiæ præceptis animos auditorum imbuere, & docere maluit, quàm cum Platone præceptore contra pertinaces ſui tẽporis ſphingas depugnare. Etſi enim expiatio initijs prior eſt, nec agrum niſi purgatum prius ſerere liceat, hîc tamen in tam præclara & illuſtri facultate, aut nulla expiatione opus eſt, aut ſi quis eò dementiæ venerit, vt præſtigijs Methodicorum acquieſcat, cùm rationis metas exceſſerit, & iam capite quodammodo diminutus ſit, dignus cenſeri amplius non debet, cui humaniores artes à quoquam communicentur. ὁ γὰρ λύκος τρίχα, ἀλλ' οὐ νόον ἀλλάττει. Quo magis Bayrus noſter laudari debet, qui

Methodicorũ nænias & figmenta cõtemnẽs, rationem Dogmaticorũ cum Empiricorum experientia coniungere tẽtauit; maiore conatu an ſucceſſu neſcio. Nam quãtum ad methodum pertinet, eſſentiam & naturam morborum quorumlibet, cauſas, ſigna, differẽtias, prognoſtica, breuiter & ſuccinctè, prout neceſsitas exigere videbatur, proponit, vniuerſales morbos, quos febres vocãt, tractat: particulares ſumma diligentia exequitur, non eos tantùm, qui ad medicum phyſicum ſpectãt, ſed etiam qui Chirurgi proprij eſſe ab imperitis iudicantur. Videbat enim vir ingenioſiſsimus, Medicinã vnam eſſe, & apud veteres non modò Græcos, ſed etiam Arabas, eoſdem fuiſſe & phyſicos & chirurgos & pharmacopœos: ignauia deinde hominum atq; auaritia in varia veluti membra corpus hoc totũ fuiſſe diſſectum, vt alij medicamẽta corpori interius adminiſtrarent, eoſq; morbos, qui obtutum oculorum effugiũt, curarent, alij externa mala tractarent: φαρμακευτικὴν verò à Medicina omnino ſeparatam, & ad eos homines translatã eſſe,

qui

qui opera sua diligēti dignitatem medici leuiter tueri, negligētia verò & imperitia plurimùm obscurare possunt. Itaq; quātum pręsens tractatio permittebat, methodicè, hoc est diligenti breuitate, & mira perspicuitate omne morborū genus persecutus est, eo ordine, quem tēpora illa, quæ distinctionibus & tractatibus ad nauseam vsq; redundabant, dictare videbantur. In curatione prolixior est, & multis in locis doctum & attentum lectorem desiderat: cùm eadem fermè ratione medicamentorum syluam congesserit, qua etiam Dioscorides Anazarbæus. Nam eiusdē morbi varia & sæpenumero quoq; contraria inter se medicamenta describit, propter causarum à quibus pendet diuersitatem, quæ cùm non nisi à perito medico, & in præceptis generalibus optimè versato cognosci possit, tātum abest, vt vel Bayrum hunc nostrum, vel Dioscoridem reprehendere quis debeat, vt hoc ipso nomine meritò à nobis sint laudandi, quòd doctis potius quàm imperitis scribere voluerint. hoc idem à Peripateticorum principe fa-

ctitatum esse videmus, qui artificiosa κρύψει ignauos à philosophiæ studio deterrere, ingenuos & generosos proposita rei difficultate & pulchritudine magis excitare voluit & animare. Quapropter si quis Bayrũ vel accusare vel suggillare conabitur, & Dioscoridem & Aristotelem, ipsum quoq;, si placet, Galenum reprehendat necesse est, quorum vestigia secutus, Enchiridion hoc medicum, quod lingua sua VENI MECVM vocat, publicę vtilitatis gratia conscripsit, vt ex hoc veluti promptuario ad omnes morbos syluam remediorũ ἐν ἀσκέπτῳ χρόνῳ habere possemus. Barbarus est fateor: sed barbarè loquẽs melius intelligetur, quàm si Latinè balbutire cogeretur, ab ijs præsertim, qui Sauonarolam, Montagnanam, Gatinariã, & reliquos eiusdẽ farinę scriptores, legere sine stomacho possunt. Hanc igitur Bayri Medicinã, antehac typis nuspiam editam, & à nobis multis in locis castigatam, ad te mitto, Io. Rodolfe princeps illustrissime, non illius cõmendandi gratia, qui commendatione non eget, sed mei erga te amoris test-

ris testificãdi causa. Quem quidem etsi cõmodiùs & euidentiùs nostris tabulis, quas iampridem Patauij in Aristotelis Logicen, Rhetoricen, Ethicen, Physicen confecimus, atque ijs etiãnum quas in Galenum meditamur, ostendere poteramus: tamen quod in bello periti imperatores facere solent, prima incursio tyronibus committi debuit, subsidium veteranis. Fac ergo, vt quàm amicè & alacriter tibi ista mittimus, tã tu quoque pro tua erga studiosos omnes humanitate benignè hæc excipias, & quod vnicè optamus, Bayrum hunc nostrum in præclara illa tua bibliotheca, quam Attali & Ptolemæi exemplo magnis sumptibus, maiore posteritatis cõmodo, maxima tui nominis gloria extruis, locum aliquẽ obtinere sinas, nosque inter clientes tuos recipere digneris.

Vale Basileę IIII. Non. Iulij.

M. D. LX.

T. C. A.

Theodorus Zuingger Bas. Philos. & Med.

INDEX TOTIVS OPERIS, QVI DIuiditur in uigintiquinq; Distinctiones.

Prima

Prima distinctio diuiditur in quinque Tractatus.

Tractatus primus est, de ægritudinibus Capillorum & cutis Capitis: & diuiditur in quatuordecim capita.

Tractatus secundus est, de ægritudinibus Capitis, quæ sunt species Sodæ, diuisus in quinque capita.

De tort

Tractatus quartus, de Visus debilitate, suffusionibus, cataractis, imaginibus, algarab, & nyctilope, diuisus in quatuor cap.

Distinctio quarta, de ægritudinibus Aurium, diuisa in decem capita.

Distinctio nona de ægritudinibus Pectoris & pulmonis, diuisa in duos tractatus.

Primus tractatus est de catarrho, vulneribus, & vlceribus Pectoris & pulmonis, sputo sanguinis, asthmate, & dolore non fixo circa pectus, diuisus in quatuor capita.

Tractatus secundus de apostematibus Pectoris & pulmonis, & de his, quæ ea sequuntur, diuisus in quatuor capita.

Distinctio

Tract

De apost

Distinctio

De uerm

Distinctio vigesima quinta & vltima de ægritudinibus, quę accidunt in Cute, & in extremitatibus, cum quibusdam fragmẽtis ad sciendum utilibus, diuisa in duos tractatus.

Tractatus primus de ægritudinibus Cutis & extremarum partium, diuisus in nouemdecim capita.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI.

CREATOR ſublimis, cuius gratia ſciẽtia omnis incrementum ſuſcipit & perfectionem, dignetur me in ſemitam rectam ſua pietate dirigere, mentemq; meam illuminare, vt quę in hoc opuſculo ad cõmunem humani generis vtilitatem facere inſtitui, ea perficere valeã. Videns enim laborioſum eſſe atq; difficile medico, ad actum practicum per diuerſas ciuitates & oppida proficiſcenti, copiam librorum continuè ſecum deferre (ſine quibus tamẽ eſſe non decet) viſum eſt mihi propterea vtile valde, ſummarium eorum, quæ ad actũ curatiuum ſunt neceſſaria facilè acquiſibilia, quæ à digniſsimis authoribus excerpſi, quæúe mihi nunc ſeni exiſtenti experta & approbata cognoui, ſub hoc breuĩ cõpendio collecta redigere. Quod ob eius vtilitatem VENI MECVM appellare cõſtitui: ad laudẽ eius qui cũcta creauit: Qui ſit benedictus in ſecula ſeculorũ. Amẽ.

In nomine Domini miſericordis, incipit liber dictus VENI MECVM, de ægritudinibus à capite vſq; ad pedes in practica medicinæ, Petri de Bayro medici Taurinenſis, in xxv. diſtinctiões diuiſus. Prima diſtinctio eſt de ęgritudinibus capitis & diuiditur in quinq; tractatus.

TRACTATVS PRIMVS EST DE *Aegritudinibus, quæ accidunt capillis & cuti capitis, & diuiditur in cap.* XIIII.

Generalia requisita ad curationem casus capillorum, Alopeciæ, & Thiriæ, eorumq́; ab inuicem differentia. Cap. I.

IN curatione itaq; cuiuslibet prædictorum debet primò locus cum panno aspero fricari, propter duas causas. Prima, vt sciatur si facilis aut difficilis sit curationis: quoniam si locus fricatus citò rubet, est facilis curæ: si verò tardè, difficilioris est curæ, & in facili cum leuioribus est operandum: in difficiliori verò cum fortioribus. Alia causa est, vt cognoscatur à quo humore dependeat: nam si color cutis fricatæ tendat ad albedinẽ, dependet à phlegmate, quod debet purgari cum hieris magnis, & alijs phlegma purgantibus: si color fricatæ cutis sit citrinus, purgetur cholera: si niger, melancholia: si verò rubeus, phlebotometur. Differũt aũt ista tria abinuicem: quia casus capillorum, est casus pilorũ capitis tantùm. Alopecia est casus pilorum cuiusuis membrorũ, aut totius. In Thiria autem non solùm cadunt pili, verùm etiam cutis attenuatur & excorticatur.

De Casu capillorum in speciali. Cap. II.

IN hoc capitulo duplex insurgit intentio, vna ad præseruandum ne cadant: alia quando ceciderunt, vt renascantur. Illa quæ præseruant, sunt

ſunt ſicut myrtus,& grana eius, ladanum, myrobolani emblici,& bellirici, & chebuli, myrrha,aloe, gallæ,caules,oleum myrtinum,& maſtichinum,vinum ſtipticum,aqua myrti, planta lini combuſta cum ſemine ſuo linita cum oleo,& in radice ſalicis cum oleo eſt mirabilis proprietas in conſeruando & confortando capillos, ne cadant: & cortices nucis combuſti puluerizati mixti cũ vino ſtiptico,& oleo myrtino optimi ſunt,pręcipuè pro pueris.Et radix & folia vlmi, & ſambucus cõbuſtus cum oleo & cera confectus, & ladanum cum myrrha, & oleo myrtino,& aloe cum vino nigro, & apes combuſtæ diſſolutę cum vino nigro & oleo:& oleum de ouis, & hepar bouinum cõbuſtum. Medicinæ verò compoſitæ ſunt quę ſequũtur.

Coquantur grana iuniperi, ladanum & abſinthium, & capilli veneris cum vino & oleo myrtino,& cocta dimittãtur ſimul ſeptem diebus,deinde coquantur ad vini conſumptionẽ: poſtea colentur cum bona expreſsione, & de colatura vngantur radices capillorũ. Aliud. R. Corticis cannarum aduſtarũ, granorũ myrti,corticis auellanarum añ.℥.s. abſinthij,gallarum añ.ʒ ij. puluerizata cõficiantur cum oleo myrtino,& ex eis vngantur radices capillorũ.

Aliud.R. myrobolanorum emblicorum,foliorum myrti, capillorum veneris, gallarum añ.coquantur in aqua,donec fiat turbida,poſtea cum tantũdem olei myrtini coquantur, donec conſumatur dicta aqua, poſtea coletur oleum cui addatur ladani ʒ.xij.maſtichis ʒ.viij.

& coquantur cum vino, donec impinguentur, agitando seu terendo, deinde addatur rami di ℥.iij. & fiat linimentum, quo liniantur radices capillorum, & est mirabile.

Oleum optimum præseruans à casu capillorum, & impetiginem penitus prohibens. R. nucum cupresſi n°.x. abſinthij, ladani añ. ℥.j.s. trita ligentur in petia rara quod infundatur in oleo myrtino bullienti parum simul, postea dimittendo omnia simul vnge ex ipso oleo radices capillorũ. Oleum de ouis non solùm præseruat capillos à casu, sed eos, qui ceciderunt, renasci facit.

Ad faciendum autem renasci capillos, qui ceciderunt, & initium caluitiei, fricetur caput donec rubeat: deinde liniatur cum adipe anatis & gallinæ per noctem: deinde liniatur cum pice, nitro, mastiche, & ladano, cum s. q. ol. myrtini. Valet etiam linitio cum succo vel melle anacardi, aut cum ouis formicarum, cum ol. muscellino. Aut accipe ladani p. j. capillorum veneris p.5. tere cum vino, & vnge, quando incipit caluitium ante tempus.

Aliud ad initium caluitiei. R. succi extremitatum myrti humidę, succi oliuarum syluestriũ añ. ℥. ij.s. rosarum rub. ℥. s. abſinthij sicci ℥.ij. bulliant in lib.s. aceti vsq; ad consumptionem medietatis: postea colentur, & in colatura calida infunde ladani purisſimi ℥.ij. & dimittantur simul per duos dies, deinde terantur, infundendo super eis modò oleum myrtinum, modò vinum stipticũ, continuè agitando, donec

in subst

in substantiam melli similem redigantur, deinde misce cum eis ramich ʒ.ij. capillorũ veneris ʒ,iij.s. vltimò aromatiza cũ ʒ.ij. galliç muschatæ & vnge, fricando prius locũ cũ panno aspero, continuando per tres dies: deinde laua caput, postea reuertere ad vngendum, vt suprà, donec sanetur. Sunt etiam alia multa ad hoc infra scripta in cap. de Alopecia. Quando autem à conualescentibus ab ægritudine cadunt capilli, ladanum cum vino & oleo rosato coque ad decentẽ vnguenti spissitudinẽ, & vnge.

Aliud. Radicem celsi excorticatam combure, coquatur cum oleo rosato & vnge.

Aliud. Lauetur caput cum lixiuio, in quo coctum sit semẽ pulicariç cum lentisco, vt in loco cõbusto oriantur pili vel capilli, terantur folia ficus, & super locũ cruda aut cocta emplastrentur. itẽ hypericonis pugillos n°.viij. maioranæ p.j. tere cum oleo ad modum mellis, & vnge.

De Alopecia & Thiria. *Cap.* III.

Dictum est suprà, quòd debeat prius fricari locus, vt cognoscatur à quo humore dependeat. Qui purgetur, vt decet, ante approximationem localium. Galenus primo localium curauit alopeciam à phlegmate factã, primò cum pillulis istis. R. aloes hepatici, diagridij añ.℈. ij. pulpæ colocynthidos ℈. j. mastichis, bdellij añ.ʒ.s. cum succo absinthij fiat massa pro pillulis, de quibus capiat 3. vel 5. secundum virtutem patientis pro vice, post mediam noctẽ, bis vel ter in mense. Deinde dedit hieram diacolocynthidos ʒ.iiij. in prima vice, in secũda ʒ.v.

& cùm vellet administrare localia, adolescens ille à peregrinatione rediens, quæ fuit 20 dierum, sanatus est, cùm vsus fuisset laudabilibus cibis: & hac via multos ab alopecia se curasse testatur, absq; localibus adiutorijs, faciendo purgationes suprà scriptas, illisq; vtentibus cibis laudabilibus. Aliquando tamẽ vti oportet his, quæ particulariter caput purgant, & gargarismatibus, & caputpurgijs. Medicinæ locales ad alopeciam, quæ à pituita pendet. R. alchitram. j. picis liquidæ, euphorbij, rutæ montanę, baccharum lauri añ. ℈. iij. sulphuris viui, hellebori albi añ. ℈. 15 terantur terenda, & conficiantur cum oleo laurino, aut oleo antiquo, & vnge, prius fricando locum cum cæpa scillæ, aut allio, donec locus vngendus rubeus fiat.

Aliud expertum. R. euphorbij, spumæ maris, fimi colũbini añ. ℈. j. hellebori albi, seminis rutæ montanæ, corticũ interiorum castanearum, & auellanarum, nasturtij, spicæ nardi, cassiæ ligneæ añ. ℈. 5. amygdal. amararum combustarum cum corticibus suis interioribus ℈. j. confice cum sapa vini, & ol. raphani, vel laurino, vel rosaceo, & vnge in sero, præfricando, vt suprà. Mane verò lauabis cum aqua decoctionis fabarum & bliti albi, continuando donec sanetur. Epithema bonum ad illud. R. euphorbij, rutæ montanæ, baurach, sinapis, artemisiæ añ. q. s. confice cum succo cæpæ scillæ, aut cæpæ acutæ, & epithema cum eo præfricando locum vt suprà.

Aliud optimum. R. Euphorbij, gummi, rutæ agrestis

agrestis, olei laurini añ.℈.ij.sulphuris quod nõ tetigit ignis, hellebori nigri,vel albi añ.℈.j. ceræ ℥.j.ol.de cherua, vel laurini, vel oliuæ, q.s. fiat vnguẽtum molle,addendo nasturtij & spumę maris adustæ añ.℈.j.vnge vt supra. Oleum laurinum mixtum cum cera, & euphorbium cum cera & oleo sunt solẽnes. Vngues caprarũ combusti dissoluti cum aceto curant alopecias. Quando autẽ alopecia fit ab humore cholerico, quod ex colore citrino cutis post fricationem apparente cognoscitur, vt suprà dictũ est. R. spumæ maris baurach (& est aphronitrum, seu spuma nitri) amygdalarum amararum combustarum corticum interiorum auellanarum combustarum añ. confice cum aceto addito adipe anatis, & vnge,prefricando locum cum panno aspero. Et spuma maris contrita, hoc enim remouet complexionis malitiam,quæ est in cute. Ante omnem applicationem localium,si alopecia est in capite, oportet ante omnia radi caput, vel membrũ in quo est cum rasorio,& iterari,maximè quando pili incipiunt nasci exiles vt lanugines. Medicamentum faciens nasci pilos, vbi oportet, & sanans caluitium. R. carnium limaciarum, vesparum, apum,& sanguisugarũ,salis adusti añ. p. æquales,pone in vase vitreo vel vitreato habente in fundo parua foramina,sicut cribrum, & pone sub eo aliud vas vitreum vel vitreatum, quod colligat humiditatem, quæ paulatim per multos dies manabit, & colligatur, reponendo in vase vitreo,& ex ea fricetur locus depilatus vel

caluus, fricando prius locum cum panno aspero, & spuma maris trita. Aliud. Coquantur cantharides in oleo vsq; quod dissoluatur, & oleũ ingrossetur, & vnge cum modica parte ipsius pro vice loca depilata. Aliud. R. oleum de cheiri ℥. ij. s. ceræ ℈. v. ladani ℈. viij. euphorbij, gummi, rutæ agrestis, cantharidum añ. ℈. iij. semẽ citrangulorum vstorum, vesparum vel apum adustarum añ. ℈. ij. styracis liquidæ, myrrhæ añ. ℈. ij. s. fiat vnguentum quo vngatur in sero, præfricando locum vt suprà: mane verò abluatur cum aqua decoctionis furfuris, fabarum, & bliti albi, hoc enim sanat caluitium, & facit nasci pilos in alopecia & barba & superciliјs. Aliud ad idem optimum. R. cineris abrotani ℈. x. ventrium cantharidum combustarum, auellanarum combustarum añ. ℈. ij. ladani purissimi ℈. iiij. puluerizata cribellentur, & conficiantur cum oleo veteri aromatizando cum modico galliæ, & vngatur in sero, vt suprà. Mane abluatur vt suprà, continuando donec locus resiccetur, tunc cesset per duos dies, deinde iteretur, quoniam sanat. Caput leporis combustum confectum cum adipe vrsi, curat alopeciam; fricatura lapidis cotis facit nasci pilos in alopecia, & cinis ericij cum pice liquida, & cortices cannarum combusti cum aceto liniti. Et radices ciclaminis, & radices asphodeli, & cantharides vstæ mixtę cum aceto, & mus combustus cum adipe vrsino mixtus, & cantharides ablatis alis & capitibus dissolutæ cum oleo de been, coctæ in vase terreo vitreato, diu

cum

cum spatula agitando, & cum fuerint coctæ, ab igne remotæ, aromatizētur cum modico musco vel ambra, & experimentum istud bonum est, vngendo vt suprà. Et stercus muris cum aceto, & frictio cum folijs ficus, & spuma maris trita cum oleo, & rana quæ habet crura longa cōbusta, trita, mixta cum pice liquida: & asphodelus tritus cum aceto, & cæpæ fricatę cū spuma maris, & radices cannæ combustæ, & tithymallus tritus, fricatus & vnctus, hæc omnia faciunt nasci pilos. Ego autem multoties expertus sum in alopecia, in qua ceciderantq; capilli, pili barbæ, & supercilia, qui sequenti remedio cum gratia Dei fuerunt sanati, facta prius debita purgatione. Feci fieri decoctionē ex abrotano, & cum cinere abrotani exiccati prius feci fieri lixiuium, in eadem decoctione ponendo cinerem prædictum, & præfricatis locis à quibus pili aut capilli ceciderant, feci epithemare cum prædicto lixiuio decenter calido, & abluere frequenter, & in modico tempore renati sunt pili.

Ad antiquas alopecias difficilè sanabiles. R. euphorbij, tapsiæ (loco eius ponatur semen nasturtij, vel ipsum nasturtium, vel semen erucæ) añ. ℈.ij. sulphuris, vini, hellebori albi vel nigri añ. ℈.j. ceræ ℈.vj. olei laurini q. s. fiat vnguentum, quo vngantur loca patientia seu affecta, sinapi tritum cum aceto sanat tineam, & impetiginem horribilem. Vnguentum optimum ad tineas & omnes scabies malas. R. olei laurini ℥.ij. myrrhæ, hellebori albi añ. ℈.j. s. li-

thargirij ℈.ij. cerę ℈.ij.s. fiat vnguentum molle quo vngatur, exiccat enim & rarificat crustas, & cutim corruptam omnem virulentiam consumendo. Commune remedium ad alopeciam, thiriam, tineam, casum capillorũ caphati impetiginẽ, scabiem vlcerosam, albaras, pruritum, & omnes huiusmodi ægritudines antiquas, ex secretis Gal. R. gallarum, seminis iuniperi, alchitram, aphronitri, foliorũ oliuæ, fellis vaccini añ. ℈.j. sulphuris citrini ℈.ij. arsenici rubei aristol. añ. ℈.s. salis aromatici, frustri testudinis, fimi columbini veteris, amygdalarum amararum depilatarum, colocyntidis, æris vsti, radicum chelidoniæ minoris, lithargyrij, radicum capparorum, foliorum ficus siccorũ, radicum cannæ siccarum, viridis æris, aluminis, iameni, siesmemitæ, myrrhę, aloes, olibani añ. ℈.s. trita & cribellata conficiantur cum aceto, & fiat lenimentum, quo liniantur loca affecta, facta prius purgatione debita.

De Colorandis capillis. *Cap.* IIII.

ET primò quæ capillos etiam canos denigrant. Hoc conseruat & denigrat capillos. R. myrobolanorũ nigrorum, & emblicorũ, gallarum añ. pug. x. ladani pug. xx. foliorum & granorũ myrti añ. pug. xxx. puluerizata & cribellata infundãtur in libris tribus olei per tres dies, deinde concoquãtur, donec inspissentur, & cũ eis leniantur radices capillorum. Soli, myrobolani, bellirici, emblici, & Indi triti in oleo denigrant. Si colocynthis syluestris, extractis seminibus

nibus impleatur oleo & semine iusquiami nigri integro, & dimittatur sic per diem & noctem in loco calido, & ex oleo vngantur capilli, denigrat eos, tardando canitiem. Et grana vuæ assatæ in testa infusa in oleo, & sepulta in fimo per mensem, vnge ipso oleo.

Aliud. Coque calamēthum (prius per diem & noctem infusum) & tantum coquatur, donec ferrum in eo infusum nigrescat, tunc coletur cum bona expressione, & iterum coquatur donec inspissetur, & seruetur in vase æneo per tres mēses, & de ea dissoluatur vncia vna cum dimidia pro vice in aqua calida, & cum ea lauentur capilli & capillorum radices, hyeme in balneo vel stufa, æstate verò in domo, & hoc facit nigredinem permanētem. Cortices nucum recentium sæpe infusi in oleo cum modico alumine bene tingunt.

Aliud. R. scoriam ferri, & limaturam plumbi, coque in aceto ad consumptionem medietatis, cola, & vnge.

Aliud. R. rad. capparorum, & illas coque in lacte asinæ vsq; ad tertiam partem & vnge, dimittendo per noctem, hoc enim per totum nigrificat. Aliud. Fungos nucis combure, & in oleo solue, & vnge. Et ebuli semen cum oleo, & grana hederæ nigræ cataplasmata denigrant, & gallæ in aceto & aqua infusæ, & mellungena combusta, & oleo linito vncta per totam noctem dimissa nigrificat, folia vitis, ficus nigræ, mori, & bryoniç coquātur in aqua pluuiali, & ex ea lauetur caput. Tinctura permanens. Dra-

ganthum, chalcanthum, & gallam cõfice cum aceto nigro forti, fricetur membrum denigrandum in sole, vngendo cum eo aliquibus vicibus. Et vnctio cum plumbo combusto confecto cum succo betæ ad mellis consistentiam, vngendo nigrificat barbam, & cortex radicis salicis cõseruat & nigrificat cum oleo dissolutus.

De his, quæ capillos dealbant. Cap. V.

STercus hirundinis cum felle tauri tere & vnge. Semen enulæ, cortices radicis raphani domestici, & alumen, tere, cum tertia parte glutinis, misce & vnge. Aliud. Flores tasi barbasi albos combure, & in aceto extingue, & liniens cum eis vnge, & dealbat illos.

De his, quæ faciunt capillos flauos. Cap. VI.

ALumen coque in aqua, & cataplasma capillos duobus diebus, postea laua cum aqua in qua dissoluta sit fęx vini combusta, aut folia alkannæ, infunde in succo absinthij, & vnge. Lupinorum amarorum decoctio, vel ipsi lupini triti in aqua dissoluti, flauos faciunt capillos.

Aliud. Rubeam tinctorum, stœchadem citrinam, polytrichũ, absinthium, & lupinos pone in aqua in vase vitreo, aut interius vitreato per nouem dies, mouendo singulo die bis, & infundatur spongia in ea, cum qua lauentur capilli, & post exiccationem lauentur cum aqua calida & sapone, & flaui ficus. Aqua in qua infusi sunt cortices lupinorum per quatuor dies abluendo ex ea, facit capillos flauos, & spuma salis &

lis & myrrha facit capillos flauos & crispos: Indicum autem facit colorem pauonis.

De Scissuris capillorum. Cap. VII.

SCissuræ capillorum curantur cum mucilaginæ psylli, & altheæ, & foliorum salicis, & cæteris humectantibus.

De his, quæ faciunt cadere pilos. Cap. VIII.

VNge cum cerebro vespertilionis dissoluto cum lacte mulieris, aut fel tauri permisce cum gummi hederæ, & vnge. Aut cum sanguine cerui & aceto, aut fructu vrticę syluestris linias cum aceto, & frica locũ depilandum. Succus omnium specierum tithymalli facit cadere pilos. Aliud. R. sandarachæ ℥ ij. calcis viuæ ℈ iiij. coque cum aqua miscendo diligenter, & cùm cœperit bullire, assume & vnge. Huius experientia erit, si pluma vel penna in eo posita depilabitur. Post vnctionem stetur in domo balnei, & cùm cœperit sudare abstergatur, & si cadant pili lauetur corpus.

Psilothra furfuribus. Fructus bryoniæ fricatus remouet pilos, eo enim vtuntur aptantes coria ad remouendum à pellibus pilos. Aliud. Pone multos vespertiliones in bitumine, & dimitte vt putrefiát, & ex eorũ humiditate vngè.

Psilothrum, quod remouet pilos & renasci non sinit. R. sang. testudinis, ranæ, & vespertilionis, ouorum formicarum, auri pigmenti rubei, gummi hederæ añ. misce cum aceto, & vnge discretè, ne excoriet. Inunctio cum auri pigmento, & æquali quantitate de succo ius-

quiami, radicitus euellit, & nũquam renaſcuntur. Puluis ranæ viridis combuſtæ poſitus in balneo facit cadere pilos, & os oloris ſimiliter, & ſemen hederæ nigrę facit cadere pilos, et renaſci non ſinit. Idem facit ſolus ſang. veſpertilionis, vel ranæ viridis. Linimentum ex ladano addatur gummi hederę, oua formicarum, auri pigmentum et acetum non ſinit renaſci pilos, vngendo ex eo. Succus cucurbitæ, et crocus ferri, et noctilucę cũ oleo mixta, idẽ operátur.

De Remedijs eius quem combuſsit pſylothron. Cap. IX.

ILle, quem combuſsit pſylothrum, quieſcat, & feſtinetur ipſius ablutio cum oleo roſato, deinde abluatur in aqua calida primò, deinde in frigida, poſtea liniantur ſuper ipſum lentes excorticatæ tritæ in aqua roſata, & ſandalis, & propriè ſi adurit. Quòd ſi fortè fecerit aduſtiones, applicetur vnguentum populeon cum illo de lithargirio inuicẽ miſcendo, aut vnguentum album, vel vnguentũ de lithargirio nutrito cum albumine oui, & aqua roſata, & epithemetur cum eo.

De Aegritudinibus, quæ accidunt cuti capitis. Cap. X.

ET primò de furfuribus capitis. Quædam ex eis ſunt leuiores, & quædam fortiores. Leuiores curátur cum ſola decoctione foliorum ſalicis viridium, vngendo poſt ablutionẽ cum oleo violato, aut cum decoctione bliti albi, lupinor

pinorum & fœnigræci, ſeminum melonis, & ſem. altheæ, ſed aqua foliorum ſalicis eſt ſuprema. Fortiorũ verò furfurum aliqua ſunt ex frigido, aliqua ex calido humore. Quæ ſunt ex frigido, curantur cum felle taurino vel caprino, & aphronitro, æqualiter temperatis cum oleo irino & ſucco bliti albi, & liniantur in ſero: mane verò abluantur cum aqua decoctionis lupinorũ, & fœnigręci aſſati. Aliud. R. Hyſſopi humidæ ʒ ij. pulpa colocynthidos ʒ iiij. olei de cheiri ℥ s. gummi rutæ agreſtis ʒ j. ladani ʒ j. miſce, & vngatur hoc modo. Abluatur caput cum decoctione foliorum ſalicis calida fricando cum ſapone: deinde fricetur caput cum panno aſpero, donec rubeat, poſtea liniatur ex ſupraſcripto vnguento mane & ſero & lauabitur. Quando autem fiũt à materia calida ablue caput cum ſola decoctione fœnigræci, & foliorum ſalicis, & curat ea. Aliud. R. Myrab. citrinorum ʒ x. cum aceto & ſucco ſolatri & bliti albi fiat linimentũ, quo liniatur in ſero, mane abluatur cum decoctis furfuris, lupinorum, & myrrhæ, & eſt ſolenne. Cimolia in aqua infuſa, deinde reſoluta in ſucco bliti albi ſuper locum liniatur, dimittendo donec exiccetur: deinde abluatur, & liniatur cum olibano in vino & oleo diſſoluto, ſequenti die vnge cũ ſtaphiſagria in oleo diſſoluta. Medicinæ verò ſimplices ad furfures fortiores à cauſa frigida, ſunt, fel tauri, aphronitrum, ſulphur, pulpa colocynthidos, fæx vini, ſinapi, ſtaphiſagria, nitrum aduſtum, gummi rutæ agreſtis & ſimilia. Hu-

midi autem furfures curantur abluendo cum decoctione farinæ lupinorum cum aqua salsa, addito aceto, ponendo in colatura puluerem chamæpityos, & sanat eas quæ sunt in barba & cute capitis: Similiter ablutio cum aqua portulacæ, & succo bliti albi crudo vel cocto cum melle mixto, aut misceatur cimolia cum decoctione fœnigræci, vel cum succo cucumeris asinini, aut cum decoctione radicum eius, & succus expressus à scilla sub cineribus cocta, addito pauco oleo, vngendo curat.

De Psydracijs. *Cap.* XI.

PSydracia sunt paruæ exflorationes factæ in cute capitis, similes vesicis eminentibus, in superficie rubicundæ & asperæ. Purgetur patiens cum pillulis infrascriptis. R. aloes hepatici ℥ s. trochiscorum alandal, diagridij añ. ʒ ij. reformentur cum succo caulium & fiat massa pro pillulis, de quibus dentur secūdum patientis tolerantiā, fiat ablutio cum decoctione hordei, fœnigræci, maluæ, vel cum meliloto, & farina fœnigræci cum vino. Vel cum rad. lilij & libanoto (loto capite) vel cum vino decoctionis lupinorum, & radicis conclusæ cum oleo aut farinam infunde in vino, & applicetur vt cerotum, aut misce alchanam, cum cerusa, & appone. Aliud. Amylum, alumen, cerusam, folia rutæ viridia añ. misce cū aceto & oleo myrti, & vnge, est enim optimum. Aliud. Lithargyrij & cerusæ añ. ʒ j. s. sulphuris ℥ j. misce cum oleo

oleo myrtino,& vnge. Cyclamen vlcera capitis sanat.

De Achoribus & fauis. Cap. XII.

A Chor est passio veniens in cute capitis, perforans eam subtilibus foraminibus, per quę exit ichor viscosus. Fauus autē facit foramina maiora cōtinentia humiditatem melleam. Curantur autem sic. Raso capite, fomenta bis aut ter, aut pluries cum aqua calida decoctionis myrti, aut rubi, aut lentis, aut lupinorum amarorum, aut radicis asparagi. Quando autē fuerint multi ichores, cataplasmabis cum decoctione foliorum salicis, parietarię & lentis, deinde cum hoc vnguento. ℞. Sulphuris, foliorū parietariæ añ. ℥ s. saponis gallici ℥ j. misce cum succo parietariæ, & fac vnguentum. Ego expertus sum pluries abluere caput cum decoctione foliorum salicis, foliorum parietariæ viridium, bliti albi, & lentium, & post ablutionem vngere cum vnguento suprascripto, vel fricare cum eo, loco saponis, & est mirabile. Aliud. ℞. Litharg. ℥ ij. foliorum rutæ viridium ℥ j. staphisagriæ ℥ s. vitrioli ʒ ij. confice in mortario cum aceto & oleo myrtino, diu agitando, et vnge. Aut fac emplastrum ex folijs rubi viridibus, vel radicibus bliti albi, & curat. Similiter apij vsus, quod facit flores albos. Gal. primo myamir, curauit achoras cum cartha combusta, ex quo erat lucerna circumdata, dissoluta cum aceto, in duobus diebus. Acetum idoneissimū est ad achoras in omni tempore, incidit gros-

ſos humores & viſcoſos, mixtum cum alijs, ſo-lum verò abſtergit.

De Cura cruſtarum in capite puerorum. Cap. XIII.

OLeum de vitellis ouorum, addito, quando fit, modico myrrhæ, radices iridis, et hellebori nigri, et curat vngendo cũ eo. Similiter ol. de frumento, et ea quæ ſcripta ſunt de achoribus et fauis.

De His quæ interficiunt pediculos & lendes. Cap. XIIII.

INterficit eos hoc vnguentum. R. Olei communis ℥ iij. ceræ ℥ j. ſtaphiſagriæ, argenti viui extincti cum ſaliua ieiuni añ. ʒ iij. fiat vnguentũ, quo vngatur loco ſaponis quando caput lauatur. Aliud. R. Sandarachę, nitri añ. ʒ j. ſtaphiſagriæ ʒ ij. cum aceto & oleo confice & vnge. Helleborus albus et nitrum et ſtaphiſagria, & oleum de ſerbin & coniunctim & diuiſim valent, & ſumach, radix lapathi acuti, & oleum.

TRACTATVS SECVNDVS de Aegritudinibus capitis, quæ ſunt ſpecies ſodæ, & diuiditur in quinq; capita.

De Dolore capitis in generali. Cap. I.

DOlor capitis, qui ad radicem oculorum venit, ſignificat cauſam eſſe in craneo. Quando autem dolor eſt extenſiuus fit à ventoſitate. Cùm dolor eſt mordicatiuus fit ab humoribus acutis. Quãdo eſt aggrauatiuus, fit à multitudine

titudine humorum. Quando est à calore, est cũ rubore. Dolor capitis aut fit à mala cõplexione sine materia, aut à sola materia, aut ab vtroq;. Quando fit à mala complexione, sufficit eam alterare ad oppositum. Si verò fiat à materia, euacuetur. Si ab vtroq;, purgetur primò materia, deinde alteretur mala cõplexio. Commune regimen in curatione dolorum capitis est paucitas cibi & potus, & multitudo somni, præterquàm in his qui fiunt ab effusione choleræ ad ventriculum. Quando autem fit à materia, aut est sanguinaria, aut ab alijs humoribus. Si materia est sanguinaria, aut multum sanguini admixta, tunc post ventris lenitionẽ (si expediat) fiat phlebotomia, quæ sola sæpissimè curat. Si autem ab humoribus alijs sanguini non admixtis, tunc post lenitiuum digeratur humor peccans: post digestionem euacuetur humor, deinde alteretur mala complexio. Dicebat Galenus in 3. Artis medicinalis: Oportet vnamquamq; abscindere causam, deinde redire ad eam quæ facta est dyscrasiam. Sunt tamen aliqui casus, in quibus licet alterare malam complexionem ante materiæ purgationem, sicuti quando materia est calida, & dolor intensus, nunc debent applicari alterantia frigida, vt prohibeatur attractio vaporum ad cerebrum, præterquàm in quatuor casibus. Primus, in soda calida ex febre, dicẽte Auicenna: Et sodam quidem calidam in febribus multiplicant vsus epithematum, vapores exire non permittentium. Sedat autem dolorem statim

attractio aquæ rosſ.frigidæ cum modico aceti. Secundus caſus eſt, in ſoda facta à vaporibus eleuatis à toto,aut ab aliquo membro particulari:tunc enim eſt fienda diuerſio ad oppoſita. Tertius caſus, quando fit ſoda à multitudine materiæ:quia tunc euacuatio eſt adminiſtranda,quæ eum ſedat. Quartus caſus, quando fit ſoda propter multitudinem vaporum exiſtentium in capite,eleuatorum aut à toto,aut ab aliqua parte determinata,ſed non amplius communicantiũ,vt ipſi vapores ſint facti independentes,tunc reſoluentia & particulares purgationes ſanant. Quando autem non ſunt hęc, & dolor non trahit ad ſe curam,materia peccans, poſt debitam digeſtionem eſt purganda, vel euacuanda per phlebotomiam ſecundum exigentiam,aut per vtrunq; ſi opus erit, deinde facienda eſt particularis purgatio cerebri, & diuerſiones per ventoſas fricationes,gargariſmata,& caputpurgia, maſticatoria, & conſimilia, ſecundum exigentiam. His peractis alteranda eſt mala complexio.

De Cura ſodæ calidæ. *Cap. II.*

OBſeruatis vniuerſalibus ſupraſcriptis fiat attractio aquæ roſ. cum modico aceti per nares, & dico modico, quia ſi multũ de eo ponatur,inducit ardorem in naribus, hæc enim attractio ſtatim ſedat dolorem. Trochiſci citò ſedantes dolorem. R. Opij,corticum mandragoræ,florũ nenufaris, camphuæ añ.fiant trochiſci cum ſucco nenufaris,qui exiccentur in ſole,

poſtea

postea pulucrizentur, & de eis insuffletur in naribus, & sedatur dolor subito. Soli etiam flores nenufaris insufflati, idem faciunt. Et olfacere camphorã solam, & balaustia cocta in vino albo paucifero, aut in aqua salsa trita confecta cum oleo ros. & cera alba, & vncta conferunt.

Aliud. Sandalorum alborum ℥ s. sandarachæ ʒ ij. confice medietatem pro vice cum albo oui, & pone super frontem & tempora, confert sodæ cholericæ, & prohibet descensum rheumatismi ad oculos. Etiam acacia oleo rosaceo & cera alba confecta apposita iuuant. Cichorea apposita sedat dolorem capitis, & ęstuationes à sole factas. Flores labruscæ cum oleo ros. & aceto mixti fronti applicati capitis dolorem tollunt. Oleum ros. & viol. cum modico aceti & agrestæ & modico cãphurę diu agitati in mortario donec inspissentur liniendo frontem & tempora, sedat dolorem, & calidum pulsatiuum efficaciter. Vnguentum album Gal. Si lauetur pluribus vicibus cum succo solatri, & semperuiuę, endiuię, cucurbitę, & succo vuę acerbæ, liniendo ex eo frontem & tempora superponẽdo folia salicis viridia, sedat dolorem mirabiliter. Embrocetur caput cum decocto violarum, nenufaris, ordei, foliorum salicis, & vitis domesticę. Quòd si egeas resolutione adde camomillam. Et si somnum prouocare cupis, adde capita papaueris albi sine seminibus, & lactucas, et ex hac decoctione embroca caput, et laua pedes et tibias calidé. Succus capreolorum vitis domesticæ cum oleo ros. &

far.hordei confectus in emplastro applicatus est expertũ. Odoretur sæpe aqua rosacea cum aceto. Caputpurgia fiant ex oleis rosſ. violato, nenufar, cum modico camphuræ, aut cum pauco oleo de sem. cucurbitæ, aut de salice, vel cũ lacte mulieris, & ol. violato frigidis. Caput purgium ad sodam et hemicraneam calidam cum dolore cruris. R. Opij, & cãphurę añ. fiant formæ sicut lentes, & soluatur vna pro vice cum oleo viol. aut cucurbitę, & stilletur in nasum & aurẽ. Quando autem soda fit ex effusione choleræ ad ventriculum (cuius signum est, quia molestat magis tempore natiuitatis in ieiuno, & dolor est pulsatiuus cũ amaritudine oris) Cura est cibare patientem ante horam aduentus sodæ cum pane infuso in vino granatorum & rectificare hepar, & cõfortare ventriculum, ne choleram recipiat, vt dicetur infrà.

De cura Sodæ frigidæ. *Cap.* III.

POst vniuersales canones suprascriptos, si soda sit frigida & ventosa, vaporetur caput cũ milio & sale calefactis, aut ex pulegio, furfure, & camomilla, cum semine carui, & similibus. Aut liniatur cum ruta, ol. ros. & mentha, pręcipuè aquatica, cocta cum sauic super frontem ligata iuuat. Est autem sauic, polenta facta cum farina hordei in aqua cocta, & linitio frontis cũ sinapi & aceto tollit sodam frigidam. Trochisci ad sodam frigidam antiquam. R. Scãmoneæ ʒ ij. myrrhæ, croci, costi añ. ʒ j. fiãt trochisci cum vino, pondere pro singulo ℈ iiij. soluatur vnus

pro

pro vice cum vitello oui,& liniatur super frontem & tempera. Et si liniatur super partem posteriorem cerebri dissoluti cum aceto, conferunt ad subeth & lethargũ. Et scãmonea cum oleo rosaceo & aceto cum vitello oui linita tollit dolorem capitis antiquum. Ad sodam frigidam chronicam, sulphuris, castorei, baccarum lauri excorticatarum añ. tere cum butyro,& oleo ros. linias frontem & tempora, aut extende super petiam,& applica. Quòd si prolongatur, phlebotoma venam frontis & nasi. Similiter in hemicranea, maximè si facies sit calida. Gal. in soda frigida facit linimentũ cum euphorbio solo,& oleo rosaceo, & de illo tepido parũ extillat in aurem lateris dolentis. Ad cephaleam antiquam, pro confortando stomacho & hepate. R. Agarici ℥ ij. pæoniæ, centaurij minoris añ. ʒ vj. laccæ, ligni aloes, añ. ʒ viij. eupatorij, anisi, chamædryos, chamępityos, squinanthi, florum camomillæ, mastichis añ. ʒ vij. rhabarb. electi, spicæ nardi, añ. ℥ ij. turbith ℥ iij. trita & cribellata conficiantur aut optimo melle despumato,& fiat electuarium in forma opiatæ, de quo detur ʒ j. pro vice, per duas horas ante prandium, inuoluendo in nebula madefacta in vino, bibendo statim post illud, tantum aquæ betonicæ, quantum capit os pro vna vice. Attractio vaporum anisorum bullitorum per nares, sedat sodam. Et muscus confert sodæ antiquæ, quæ est ab humoribus frigidis. Sedant dolores capitis antiquos, purgationes cũ hieris magnis, aut cum theodoricon, aut pillulis

fœtidis aut ſimilibus. Ad cephaleam antiquã, lacrymas, & inſomnietatem, Caputpurgium, ℞. Croci g. vj. ladani g. viij. hellebori albi ʒ.j. laccæ g. iiij. camphuræ g. ij. ambræ g. iij. opij g. ij. aggregentur medicinæ ſiccæ cum melle diſpoſito, & humidæ cum oleo ſambucino, deinde miſceantur omnia ſimul, & ſoluatur parum de eo pro vice cum lacte mulieris, & trahatur per nares tepidum, aut ex eo vngantur nares interius. Ad cephaleã antiquam. ℞. Succi ſthœchados, eupatorij, acori, ligni aloes añ. ʒ. iiij. maſtichis ʒ vj. agarici electi ad pondus omnium, trita & cribellata conficiantur cum decoctione roſarum & maſtichis, & dentur ʒ. ij. vel ʒ. iij. pro vice in mane, Aliud curans ſodam antiquam, et hemicraneam, & omnes cerebri paſsiones frigidas, & fit cum ſolo ſucco cyclamidis per nares attracto. Similiter & ſuccus hederæ attractus confert, item oleum laurinum & de cucumere aſinino ſimiliter. Pillulæ ad omnes frigidas capitis paſsiones, ſodam, epilepſiam, vertiginem, hemicraneã, & huiuſmodi. ℞. Aloes hepatici, bdellij, pulpæ colocynthidis, diagridij, cort. hellebori nigri, añ. ʒ j. euphorbij, nitri, añ. ʒ. s. confice cum ſucco cauliũ, & fiat maſſa pro pillulis, de quibus dentur tres pro vice, poſt primum ſomnum, bis vel ter in menſe, vel ſecundum exigentiam. Pillulæ elephanginæ mundificant cerebrũ & inſtrumenta ſenſuum ab humoribus craſsis & putridis. Ad ſodam antiquam & hemicraneam. ℞. Piperis albi, croci, añ. ʒ ij. euphorbij ʒ. j. fimi columbini

bini syluestris ℥.j.s. trita cum aceto liniantur super frõtem & tempora. Galanga naribus imposita confortat cerebrũ. Abluatur caput cum lixiuio, in quo bullita sit camomilla, fricetur caput post illud cum mentha aquatica, purgat caput à phlegmate, & soluit oppilationem capitis ex crasso humore. Linimentum expertum ad antiquos capitis dolores. ℞. Costi, myrrhæ, castorei, spicæ, altheę an̄. ℈ j. confice cum oleo rosaceo, & liniatur super frontẽ. Quòd si sit insomnietas, adde opij ℈. s. Piper cum passulis & staphisagria masticatũ mane & ante cœnã, purgat caput à pituita, & sedat dolorem, factis debitis purgationibus. Ad dolores capitis causatos à frigidis & crassis humoribus. ℞. Serpylli, sisymbrij, laureolæ, pulegij, nepitæ an̄. coque & fomenta, si verò non sint humores superfluè crassi, sed mediocriter, fomenta cum oleo, in quo sit coctum anethum & radices cucumeris asinini, aut ex puro oleo antiquo. Caput purgium conterens in soda frigida, tortura oris, & oppilatione colatorij, & defectui olfactus. Infundatur nigella die ac nocte in aceto, deinde teratur prius siccata, & eius puluis insuffletur in naribus subtilissimè puluerizatus et passatus, trahatur per nares. Ad sodam frigidam antiquam, hemicraneam, dolorẽ auris ex frigiditate. ℞. Castorei, euphorbij, opij, styracis liquidæ, foliorum rutæ, sinapis, marrubij, calamenthi an̄. fac trochiscos pondere ℈.j. pro singulo, dissoluatur vnum pro vice cum oleo nardino vel costino, cum modico aceto, et liniatur su-

per frontem et tempora. Ad omnes pasſiones frigidas cerebri. R. Caſtorei, condiſi, cyclaminis, pulpæ colocyntidis, aphronitri, euphorbij, fellis vaccini ſicci, hellebori albi añ. fiat ſief, ex quibus fiant caputpurgia cum ſucco auriculæ muris, aut ſampſuchi. Fiunt etiam gargariſmata, quæ à cerebro trahunt, et conſtant oxymelle, ſinapi, radicibus iridis, radicibus capparorũ, pyrethro, pipere et cum hiera picea, aut cum oxymelle ſcillitico, cum aqua decoctionis hyſſopi hortulanæ, origani, epithymi, frequenter gargarizando. Fiunt et ſuffumigia et odoramenta. Emplaſtrum ex gũmi Arabico, euphorbio, croco, et myrrha añ. curat hemicraneam frigidam, fronti et temporibus applicatũ. Succus pentaphylli per nares attractus curat ſodam frigidam. In ſoda frigida cum materia et ſine, conuenit bibere vinum, et comedere allium, ſiue materia ſit phlegmatica, ſiue melancholica. Auic. prima tertij cap. de cura ſodæ frigidæ &c. Linitio cum ruta, oleo roſaceo et aceto, aut cum ſtorace liquida, et aceto, et oleo roſaceo, aut cum caſtoreo, oleo roſaceo et aceto, aut cũ ſtercore caprino oleo roſaceo et aceto, liniendo ſuper frontem et tempora, curat ſodam frigidam. Raſo capite linitio cum euphorbio, ruta ſylueſtri, cicuta et ſinapi añ. ℥. ij. boracis rubei ℥ j. cum ſucco maioranæ et cera, tollit ſodam antiquam fixam. Si autem appareat caliditas, expletis vniuerſalibus, incidantur arteriæ poſt aures. Trochiſci cerebrum confortantes, tollentes omne rheuma, quod olfactũ

aut

aut aliquem aliorum sensum perturbat. R. Salis gemmæ, salis nitri combusti, spumæ maris, aphronitri albi, seu baurach albi, hellebori albi, staphisagriæ, sinapis, tartari combusti añ. partē vnam sulphuris, sumach, rosarum rub. alchannę, squinanthi, prassij, gūmi Arabici, garyophyllorum, ligni aloes, olibani, aluminis, folij, nucis muscatæ, spicæ añ. partem mediam. Saponis communis partes quatuor, liquefiat sapo in aceto feruenti, et cum eo incorporentur reliqua, et fiant trochisci pōdere singulorum ʒ. ij. qui exiccentur in vmbra, et dissoluatur vnus pro vice in lixiuio, in quo bullierint folia senę, et flores camomillæ, addendo parum vini albi, et fricetur caput ex eo, sicut fit cum sapone.

De cura Hemichraneæ calidæ. *Cap.* IIII.

CVra eius est, sicut cura sodæ calidæ, circa vniuersalia, quæ ibi reperias. Et sunt fiendæ diuersiones cum fricationibus & ligaturis sicut dictum est in soda calida. Est etiam trahenda aqua ros. cum parum aceti per nares frigida. Et applicetur hoc linimentum super frontem & tempora. R. Succi agrestæ, & myrti añ. ℥ j. fæcis atramenti ℥ ij. aluminis iameni, croci añ. ℈ iiij. trita conficiantur cum aceto, & liniatur vt suprà. Confert etiam applicatio ol. ros. cum aceto inuicem mixtorum. Quandoq; confert phlebotomia venæ frōtis, & nasi. Cùm verò hemicranea fit propter nocumentum existens in tunicis cerebri, & dolor est in radicib. oculorum quando vero nocumentum est in

pericranio, non venit dolor ad radices oculorum, et cognoscuntur aliæ species doloris, sumptis signis à qualitate doloris, à colore &c. superius te transferas in cap. de soda calida. Si verò fiat propter choleræ effusionem ad ventriculum, tunc debet cibari ante horam paroxysmi cum pane infuso in vino granatorum, & comedere granata conuenit, tempore verò paroxysmi prouocandus est vomitus.

De cura Hemichraneæ frigidæ. Cap. V.

PEractis vniuersalibus, vt in cura sodæ frigidæ dictum est, tunc fiat linimentum istud. R. Succi rutæ agrestis, succi asphodelorũ an. ℥ iij. castorei, euphorbij, pyrethri an. ʒ. vj. piperis, sinapis, staphisagriæ, calamenthi an. ʒ. iiij. croci ʒ iij. fiant ex eis trochisci. Et cùm necessitas vrget, dissoluatur vnus in aceto forti, & liniatur locus dolens, & stringatur cum ligatura, & hoc vtendum est, quando alia non contulerint, quia est forte. Ad hemicraneam frigidam antiquam. R. Piperis albi, croci an. ʒ. ij. euphorbij ʒ. j. fimi columbini syluestris, encausti an. ℈. ij. trita, liniantur cum aceto super frontem & tempora lateris dolentis. Aliud. R. Baccarum lauri excorticatarum, fol. rutæ an. pug. j. sinapis p. s. trita confice cum aqua betonicæ, & applicetur capiti post exitum à balneo. Quòd si locus ampulletur rumpantur ampullæ, & curentur cum vnguẽto de cerusa crudo. Capiatur ol. lil. s. vini ℥ iij. ceræ ℥. j. s. bulliant ad vini consumptionem, deinde colẽtur, & fit

& fit vnguentum mirabile. Linitio cum atramento scriptorum est optima. Emplastrum sinapismum descriptum à Mesue, de mente Democriti, si ex eo capiatur lib.j. & ol. scillæ ℥.ij. costi, radicũ capparis, euphorbij añ.℥.j.s. aggregẽtur cum aceto aut vino odorifero, & emplastra super locum dolentem, quoniam est vltimum. Lauetur caput cum lixiuio facto ex cinere radicis caulis, rad. vrticæ, & vitis albæ domesticæ. Fiant clysteria & caputpurgia, masticatoria, & gargarismata, & fricetur caput, & prouocetur sternutatio cũ helleboro albo, cyclamine, & pulpa colocynthidis, & cum alijs quæ fiunt in soda frigida.

TRACTATVS TERTIVS DE Apostematibus capitis, & solutione continuitatis &c.

De Phrenesi. Cap. I.

QVando phrenesis pendet à sanguine, phlebotometur primò cephalica, deinde vena frontis, & si aliqua retinetur euacuatio, sicut hęmorrhoidum & menstruorum, vt suprà prouocetur, & si à cholera causetur, purgatum decoctione fructuũ, vel cum syrupo rosaceo solutiuo & manna, & diaprunis s. aut cassia fistula cum electuario de succo rosarum, vel diaprunis solutiuo, aut infusione rhabarbari & similibus choleram purgantibus. Super frontẽ aũt apponatur oxyrhodinum scilicet aqua ros.

cum aceto, aut oleo rosaceo cum aceto & albu inine oui, & aquam rosſ. similiter inuicem conquassando, & in processu adde aquam betonicæ, & olfaciat decoctionem papaueris albi, & fiant clysteria & fricationes & ligaturæ & ponantur extremitates in aqua calida ante fricationes & ligaturas, & pone sanguisugas in naribus, & fiant sternutatoria, & gargarismata, & applicanda sunt supra frontem ea, quę sunt dicta in cura sodæ calidæ. Vtendum est subtili diæta, & vtendũ est vino granatorũ cum aqua et similibus. Et fricandę sunt volæ manuum et plantæ pedum cum aceto et sale: si sunt vigilię intensæ, embrocetur caput ex decoctis violarum siccarum, cort. papaueris albi, hordei excorticati, seminæ lactucæ, et radices mandragorę, añ. embrocando tempora.

De Lethargo. Cap. II.

Differt lethargus & catalepsis seu congelatio, quia lethargus fit ab humore frigido et humido, et in ea remanent oculi clausi. est enim cum lethargo subeth, et subethicatus est sine sensu et motu, eius tamen anhelitus est sal uus, et in hoc differt ab apoplexia. Catalepsis autem fit ab humoribus frigidis et siccis, et in ea oculi remanent aperti. Qua propter in earũ curatione laborandum est cum clysterijs fortiter attrahentibus, contra illud quod debetur in phrenesi. Et subtrahenda est materia cũ vomitu et cum solutione vẽtris, et diuertere cum fricationibus et ligaturis dolorosis, incipiẽdo fricare

fricare nucam, deinde ſpatulas deſcendendo ad extremitates et applicentur ventoſæ inter vtraſque ſpatulas, & prouocare euacuationes conſuetas, ſi retineantur, ſicut hæmorrhoides & menſtrua & adhibeatur regimen debitum, collocando ægrum in camera lucida, in qua ſit ſtrepitus & tumultus loquentium, vt nõ profundetur in ſomno. Deinde ſuccurrere accidentibus. ſ. ſubeth, cum eis quę ſcripta ſunt infrà in cap. proprio, & ſubueniatur obliuioni, quia obliuiſcuntur vrinare & bibere, & aliorũ quæ ſunt neceſſaria, ſicut egerendi, loquendi, & huiuſmodi. Eſt etiam ſuccurrendum ſodæ, quam non ſentiũt. Raſo capite patientis applicetur balſamita decocta in aceto, addito oleo. roſ. & conuenit etiam in phreneſi. Clyſteria ſunt præſtantiſsima. Thymus, origanum & pulegium coquantur in aceto, & ſub naribus ponantur, & rutam ac balſamitam ſimiliter impone in naribus, fiant ſternutatoria & gargariſmata, quæ fiũt in ſoda frigida. Acetum ſcilliticum conquaſſatum cum oleo irino, in quo ſit caſtoreum, confert lethargo ad euigilandum, & ſi addantur capilli hominis combuſti, ſunt vltimi. Capilli hominis combuſti triti cum aceto donec fiant ſicut vnguentum, naribus impoſiti, ſunt medicamentũ mirabile ad lethargum & ſubeth, quod eſt accidens eius: excitant enim cito à ſomno profundo, & quandoq; miſcetur cum eis caſtoreum. Quando lethargia fit diuturna, Galenus dat quatuor aut quinquę grana caſtorei cum oxymellite. Dantur etiam

theriaca, mithridatum, diamuscus, & cõsimilia. Datur etiam costus. Aloe autem nõ debet dari in lethargia, quia facit augere subeth.

De Apostematibus, quæ fiunt extra craneum ex percussione, aut uulnere, in quibus soda causatur. Cap. III.

QVando facta est percussio aut vulnus super caput, fienda est phlebotomia diuersiua, & fienda est ventris solutio secundum exigentiã: quia prohibent fieri apostemata. Quando autem incipit apostema, fiat hoc emplastrum. R. Ros. balaustiarum, lentium, emblicorum, sumach, cort. granatorũ añ. trita & cocta in aqua exprimantur ab aqua tota, & applicetur. Item myrtillorum, myrrhæ, thuris, tamarisci añ. coque in aceto, & applica. Quando autem ex vulnere causatur soda, hoc vnguentum sanat. R. aloes, acaciæ, myrtillorum, sang. draconis añ. irrorentur cum aceto, deinde exiccẽtur, & puluerizata conficiantur cum oleo ros. & cera, & fit vnguentum quod applicatur.

TRACTATVS QVARTVS DE Aegritudinibus capitis, & nocumento ipsius in operationibus sensus & motus, & sunt quinque cap.

De Subeth, & somno profundo. Cap. I.

QVando subeth fit à frigore extrinseco, cura eius fit cũ theriaca, aut mithridato, aut diamusco, & embrocetur caput cum aqua decoctionis

ctionis castorei, pyrethri, & ruta, & vngatur caput cum oleo de been, & de spica nardi cum castoreo, scilla, et oleo muscellino, aut costino, cum castoreo. Similiter fiant emplastra cum castoreo, scilla, et musco. Quando autem fit à dominio sanguinis, cura est phlebotomia cephalicæ, et saphenæ, et applicatio ventosarum inter vtrasq; spatulas, et fiant clysteria temperata, et subtilietur dicta. Si autem fiat ab humiditate sine materia, curatur cum castoreo, flore squináthi, costo, nuce cupresi, sauina, euphorbio, pyrethro, et dētur cibi sicci, et nō embrocetur caput. Si verò sit à materia phlegmatica, post clystere prouocetur vomitus, quia vt plurimū fit ex phlegmate, quod est in stomacho, & administrentur digestiua & incisiua phlegmatis, deinde purgetur cum hieralogodion, vel aliquo aliorum, quæ phlegma adducunt. Quando autem lubet fit in febribus in principio paroxysmorum, fiant fricationes, & ligentur extremitates, prouocetur sternutatio, & odoretur acetum forte, & vngatur caput cum aceto plurimo & agresta, cum pauco oleo rosaceo, & succo granati stiptici. Si autem fiat propter potum narcoticorum, sicut opij, mādragoræ, iusquiami, vel consimilis, curetur cum eis quæ illorum remouent nocumentum, de quibus infrà dicetur. Quando autem fit à vaporibus qui eleuantur ab aliquo membro, cura illud membrum, deinde applica super frontem ea, quę reprimunt vapores, ne ascendant ad cerebrum, sicut oxyrhodinum, aut parum olei rosacei

cum aceto plurimo, ne oleum dormire faciat, deinde applicentur cum eis resolutiua, sicut est aqua betonicæ, & huiusmodi. Et applicentur naribus illa quæ excitant & vigilare faciũt, sicut capilli hominis cõbusti, liniti cum aceto, & alia de quibus dictũ est in cap. de lethargo.

De Vigilijs & Sahara. Cap. II.

SI fiant à materia, curẽtur sicut soda, eam purgando, facta debita digestione, si autem à mala complexione sine materia, curentur cum alterantibus ad oppositum, & detur diacodyon, vel syr. de papauere, aut euulsio seminum papaueris hora dormitionis. Et nõ fiat transitus ad alia narcotica, nisi vrgente necessitate, & fiant embrocæ capiti, & lotiones tibiarum cum decoctione capitum papaueris albi, cum floribus violarũ, folijs salicis, & vitis albę domesticę. Et cõfert inungere nares interius cum oleo nenufarino & vngere frõtem & tẽpora, & volas manuum, & plantas pedum, & pulsus brachiorũ cum vnguento populeonis. & fiant caputpurgia cum oleo violato & lacte mulieris. Et confert olfacere spõgiam somniferam descriptam à Nicolao in Antidotario. Et balsamita puluerizata aspersa supra caput prouocat somnum suauem. Suffumigium prouocans somnum in sahara. ℞. Rosarum violarum, fol. salicis añ. ℥ j. sandalorum ℥. s. florum nenufar. ℥. iij. cort. papaueris ʒ vij. ponantur in ampulla vitrea cũ aqua rosacea, & bulliant ad consumptionẽ tertiæ partis, orificio obturato, deinde orificio aperto trahat odores.

De

De defectu Memoriæ & aliorum sensuum. Cap. III.

DEfectus seu diminutio memoriæ & etiam aliorum sensuum, significat frigiditatem: permutatio autem caliditatem. Aut enim diminutio memoriȩ fit ab humiditate, tunc patiens dormit, & exit multa humiditas per nares & palatum, & sentitur capitis grauedo. Aut fit à siccitate superflua (quia licet memoria sicco moderato perficiatur, superflua tamen siccitas minuit aut destruit ipsam) quia omnis immoderata discrasia deijcit actum propriȩ virtutis, & tunc sunt signa opposita prȩdictis. Et in eius curatione vtendum est humectantibus, sicut quando fit ab humiditate superflua, curãda est cum exiccationibus. Quando autẽ medio modo, tunc temperatis vtendum est. Cùm verò fit ab humiditate superflua, fiendæ sunt primò vniuersales euacuationes, sicut dictum est de soda frigida, deinde purgari debet cerebrum particulariter cum supradictis in eodem cap. de soda & lethargia. Electuarium quando memoria est diminuta, ratione superfluæ medietatis. R. Mellis chebulorum lib.j. piperis longi ʒ iij. s. olibani masculi ℥ j. puluerizatis puluerizandis fiat electuarium in forma opiatæ, quod aromatizatur cum ʒ iij. galliæ muscatæ & ʒ s. media musci, & capiantur ex eo omni mane ʒ ij. vel circa, & est optimum memoriam reparans. Confectio anacardina est optima, dando ʒ s. vel ℈.ij. pro vice, & gingiber conditum sũptum mane confert memoriæ. Dixit Iudæus,

dare triginta diebus cõtinuis de theodoricon dauic vnum, eſt res mirabilis pro memoria: dauic eſt pondus viij. granorum hordei. Comeſtio ſinapis, & vngere cerebrum poſterius ex ſinapi & caſtoreo, & gargarizare gargariſmata attrahentia, confert ad memoriam. Puluis tabir ad memoriam. R. Thuris maſculi ʒ xxx. piperis ʒ x. fiat puluis, detur omni die aureus vnus in mane per quadraginta dies. Electuarium ad memoriam. R. Thuris ʒ. xxxxx. piperis, mellis anacardi añ. ʒ. x. acori, cyperi, myrobolanorum Indorum añ. ʒ. x. mellis ad duplum omnium detur ʒ. j. in mane. Olibanum cum pipere eſt efficaciſsimum, ſimiliter & acorus conditus. Linimẽtum. R. Olei ſambucini ℥. j. ol. de ben ℥ ij. euphorbij ʒ j. caſtorei ʒ. s. cerę q. s. fiat linimentum, quo vngatur poſterior pars capitis calido, confert enim pro bonitate memoriæ. Fricare dentes cum radicibus nucis omnibus quinq; diebus ſemel, clarificat intellectũ, & omnes ſenſus acuit, & in eis facit augmentũ, & cyperus, & mora rubi ſimiliter aſſumpta. Lapis amethyſtus geſtatus bonum confert intellectum, & vigilem facit, & malas reprimit cogitationes. Ruffus ait, quòd cum accidit obliuio corpori ſano, pronoſticatur futurá epilepſiam.

De His, quæ præſeruant ab ebrietate, & quæ ebrios curant, & quæ citò inebriant. Cap. IIII.

COmedere quinq; aut ſex amygdalas in ieiuno præſeruat. Hedera coronatus non inebriatur. Ruta amygdalæ amaræ excorticatæ, & ſemen

& semen caulium, & absinthium, & sal napticus, & ameos, & pulmo ouis comestus, & lapis amethystus gestatus, omnia hæc ab ebrietate preseruant. Puluis hirundinum combustarum in æternum non sinit inebriari. Syrupus tardãs ebrietatem. R. Succi caulium alborum, succi granatorum acrium añ. ℥ ij. aceti ℥. j. bulliant simul aliquibus bullitionibus, & detur ℥ j. antequàm bibatur vinum. Quæ ebrij remouent ebrietatem. Detur ei aqua et acetum, aut lac acetosum, vel cibus ex lacte & farina hordei cũ aceto. Et lactucæ remouent ebrietatem, & odor camphuræ & sandalorum. Et super caput ponantur in frigidiore percusiua, sicut oleum rosaceum cum aceto. Qui autem vult citò inebriari sine nocumento, infundatur in vino vsucæ, aut lignum aloes Indum, aut coquantur cort. mandragoræ, donec rubeat, & lymphetur vinum ex ea.

De Melancholia & mania. Cap. V.

SI melancholia sit sanguinea, phlebotoma primò de vena nigra, deinde ex basilica, in mania verò ecõtra, & post istas de saphenis, & si ad huc oportet, fac de vena quæ currit ad pollicẽ pedis. Si videris in ea plenitudinem, maximè in retentione menstruorum vel hæmorrhoidum, & si præmissæ non contulerint, fiant de vena frontis, & in omnibus fiat phlebotomia lati orificij, quia sanguis melancholicus est crassus, aduertendo tamen semper ad virtutẽ, si tolerare posit sine euidenti nocumento. Et

ponantur ſanguiſugæ in naribus, & prouocetur ſanguis de naribus cum eis, quæ ſuo loco dicentur. Confert enim in omni permixtione rationis ſecundùm Galenum tertio de Loc.aff-fect.cap.7. Cùm totum corpus melancholicũ habet ſanguinem,initium à phlebotomica docemur facere. Si autem ſanguinis repletio eſſet in ſolo capite,fac de cephalica eius partis quæ grauior eſt, & ſi fuerit abundantia ſanguinis propter oppilationem, quæ eſt in hepate, fiat de ſaluatella dextra, & ſi in ſplene fac de ſiniſtra,& ſi in vtroq;,fac nunc de vna,nunc autem de alia. Et apertio varicum quando ſunt plenę, & venarum pedum,quando etiam plenæ ſunt, cõfert;& prouocatio menſtruorum & hæmorrhoidum, ſi retinentur. Quando aũt melancholia fit ab humore aduſto poſt digeſtionem, purgetur, & non ſemel, nec ſubitò, nec laborioſè, ſed paulatim cum eis quæ mediocritatem non excedunt, & non ſit ſolutiuũ ſpoliatum à lenitiuo & humectante, hoc enim operationem beatificat. Dentur etiam clyſteria prima leuia, deinde fortiora,& ſi communicet ſtomachus, prouocetur vomitus. Et ſit omne ſtudium in lætificando infirmũ,tam in cibo & potu,quàm in auditu rerum delectabilium et pollicitationibus quę deſiderat,& aſpectu ludorum diſtrahentium,& huiuſmodi. Syrupus cõferens maniæ & melancholiæ ex aduſtione choleræ citrinæ. R. Succi bugloſſæ,ſucci borag.añ.lib.ij.ſucci pomorum dulc. redolentium lib.iij. folliculorum ſenæ ℥ iiij.croci ʒ ij.ſacchari finiſsimi lib.

lib.iij.infundatur sena in succis per diem & noctem post contritionem ipsius, deinde bulliant vna aut duabus ebullitionibus, deinde cum saccharo fiat syrupus secundum artem. Crocus autem confricetur in panno in eius decoctione. Dosis eius est ℥.ij.vel ℥.iij.cum aqua buglossę, aut fumiterræ aut vtriusq;, aut aqua lactis. Alius syrupus ex Gal. Submergatur lib. j. foliculorũ senæ in cado vno musti albi, & dimittatur per sex menses, & detur de eo omni mane ℥.j.s.aut ℥.ij.cum aqua buglossæ, mundificat enim cerebrum, & clarificat sensus, et generat gaudium, & confert patientibus maniam & melancholiam mirabiliter.

Aliud. R. Myrobolanorum Indorum, chebulorum, emblicorum, & belliricorum añ. part. ęquales, epithymi part. duas. hieræ picræ part. mediam, trita & cribellata cõficiantur cũ melle emblicorum, aut chebulorum. Dosis eius est ʒ ij. aut ʒ iij. omni mane, facit reiuuenescere, & generat gaudium, & euacuat paulatim, & est hiera de epithymo. Rasis primo Cõtinentis facit hanc decoctionem cum aqua, multos se sanasse testatur. R. Passularum ℥.iij. senę, epithymi, myrobolanorum Indorum añ. ℥ ij. hellebori nigri ʒ vj. menthastri albi, seminis cicutę, radicis vitis albæ, anabulæ (et est species tithymalli) basiliconis añ. ʒ. x. aquæ lib. x. confusis confundendis fiat decoctio secundum artem, ad consumptionem duarum partium, postea coletur, et dentur de ea ℥ iij, vel circa pro vice in aurora. Electuarium lætificans descriptione

filij Zachariæ, descriptum à Mesue in cap. de Melancholia, est optimum. Electuarium Rasis, vbi suprà ad melancholiam. R. Epithymi, polypodij, añ. ʒ. v. lapidis armeni abluti, secundum artem, cort. myrobol. bellíricorum, & emblicorum, hyssopi, hellebori nigri añ. ʒ iij. chebulorũ ʒ vij. agarici, stœchados, añ. ʒ. x. salis Indi, pulpę colocynthidis añ. ʒ. iiij. turbith ʒ. xx. trita & cribellata conficiantur cum melle, vel oxymelle, & detur de eo secundum patientis virtutẽ. Isaac dixit, quando quis cogitat præter solitũ, bibat syr. acetosum cum epithymo. Buglossa in vino posita facit lætitiam. Fiunt in casu isto embrocationes supra caput cum humectantibus, & leuiter calefacientibus, aut in frigidioribus, sicut cum decoctione pedum castrati iuuenis, & capitum hædorum quinquies in die, aliquando cum lacte, & oleo lactucę, & oleo camomillæ, aliquando cum decoctione capitum papaueris, camomillæ, seminum lactucæ añ. & facit eos dormire. Melancholici debent euitare etiam vrinam prouocantia, quia per ea educitur subtile & remanet crassum. Quando autem melancholia fit à splene, vel myrach, cuius signa sunt eructatio acetosa, abundantia sputi humidi, ardor sub hypochondrijs, & rugitus, & hæc apparent per magnam horam post comestionem, & aliquando dolor in ventre, qui non quiescit, donec cibus à stomacho descendat. Et si exercitatur, euomit cibum in eadem quãtitate quam sumpsit, & phlegma acetosum cõgelans dentes, et humores acutos cum alijs

speciebus

ſpeciebus phlegmatis,& egeſtio phlegmatica, & inflãmatio in myrach, & quieſcit dolor poſt vomitum. Quando à ſplene, eſt multitudo appetitus, propter effuſionem melancholiæ ad ſtomachũ, pauca digeſtio, multitudo rugitus lateris ſiniſtri, inflammatio ſplenis, & repletio vehemens. In myrachia eſt grauitas in myrach, & eius attractio ad ſuperiora, & nauſea inſeparabilis, & malitia materiæ, & dolor in ſtomacho, & inter vtraſq; ſpatulas. In cura myrachię, debet infrigidari hepar, & purgari humor melancholicus cum laxatiuis per inferiora, & reſoluatur ventoſitas, & ſi ſentitur acetoſitas in ſtomacho, prouocetur vomitus ante cibum, & dẽtur cibaria dulcia & pinguia, & iteretur purgatio humoris melancholici. Et attendendum eſt ſpleni, & myrach, vt poſt ipſorum mundificationem ab humoribus corruptis, qui ſunt in eis, prohibeatur aſcenſus vaporum ad cerebrum, propriè cum ventoſis & emplaſtris rubificantibus, vel cauterijs, ſuper regione ſplenis & myrach, & cum clyſterijs & prouocatione hæmorrhoidum, vel menſtruorum, ſi retineantur præter conſuetum. Et phlebotomia ſaphenæ, et venæ pollicis pedis. Deinde confortare ſplenem, & myrach, ſtomachum & cerebrum. Myrachia purgatur cũ aloe, epithymo, & ſucco abſinthij. Raſis vbi ſuprà dicit. Qui poteſt ſuſtinere potum vini, non eget alia medicina. Et emplaſtrum ex ſinapi ſupra ventrẽ eſt magni iuuamenti in myrachia, et eradicat dolores ab inflationibus. Ad inquietudinem, co-

gitationem, cum tremore cordis, & interpolata mentis ablatione, in muliere alba, constrictæ carnis quadragenaria. R. buglossæ exiccatæ, foliorum citri, rosarum rub. fol. ocimi, capillorum veneris, garyophyllorũ añ. ℥. j. granorũ pomorum acetosorum ʒ iij. mandragoræ, torzellarum de seni, setæ crudæ minutissime incisę, lapidis lazuli contriti & abluti secundum artem, nucis muscatæ, zedoariæ, been albi & rubei, doronici, spodij, sandalorum alb. & rubeorum, margaritarum, corallorum rub. berberis, mastychis, xyloaloes boni & crudi, thuris masculi añ. ℈ j. g. vj. s. aquæ fontis lib. iiij. s. trita coquantur, donec cõsumantur duę partes, postea colentur, confricando, & manibus cõprimendo, & colaturæ addatur, vini albi optimi odoris, mellis puri optimi despumati añ. lib. iij. & iterũ coquantur lento igne sine fumo & flamma, vsq; ad formam debitam syrupi bene cocti, & bibatur quatuor septimanis omni mane ℥ ij. vel circa, aromatizando cum ʒ. j. boni musci. Ad cogitationem, tristitiam, debilitatem, & angustiam, maximè in delitioso, & teneri ac debilis corporis. R. Seminis ozimi, buglossæ siccæ, foliorum propriæ menthæ siccorum, lapidis lazuli triti & abluti secundum artem, setæ combustæ añ. ʒ. v. mastichis, spicæ nardi, myrobol. Indorum, epithymi, cinnamomi electi, thuris masculi, zedoariæ, doronici, been albi & rub. folij garyophyllorũ, cardamoni, vsneæ, castorei, liquiritiæ excorticatę, croci, seminis iusquiami albi, mandragorę, seminis lactucę, ligni aloes

aloes boni,pæoniæ, rhabarbari electi, feminis armel,nucis mufcatæ,filiquæ, darfi fanguinis, feminis agni cafti,feminis coriandri præparati añ.ʒ.ij.s.limaturæ argenti ʒ ij. limaturæ auri, camphuræ añ.℥.s.rofarum rub.fpodij añ.ʒ.iij. s.mufci ℈ ij.trita & cribellata liniantur cum ℥ ij.olei balfami & ℥.s.olei rofacei, & adiũgatur eis tantum facchari triti & cribellati,quantum funt omnes medicinæ, & conficiatur totum cum mina,& reponatur in vafe interius vitreato per fex menfes,& poft illud tempus, fit eius vfus quantitas auellanę omni die in mane duabus vel tribus horis ante cibũ. Ad inquietudinem,fecum locutionem, & fylueftritatẽ quafi defperatam. R.k arabæ,anifi,diagridij, coralli cõbufti,xyloaloes puri,feminis coriandri præparati ficci, margaritarum, foliorum rofarum, fpodij,maftichis añ.℥.iij.myrobolanorũ Indorum, chebulorũ & citrinorum añ. ʒ x. turbith albi & gummofi ʒ j.s.agarici albi ʒ viij.zedoariæ, doronici ʒ ij.facch.finifsimi ad põdus omnium.cernatur illud totum,& cernatur cum orali, & debitè mifceantur, & de hoc puluere dentur ʒ.v. pro vice cum aqua bugloffæ diebus multis in mane.Cibi eius fint cibi alterati cum aqua rofacea, vel cũ fyrupo de myrto, vel fyrupo de rofis recentibus. Ad anxietatem,humectationem,ileon,colicam,epilepfiam,& melancholiam,pro filio Regis, inquit Galen. R. Corticum myrobol.chebulorũ, emblicorum, & belliricorum añ.℥ iij. contundantur groffo modo,& coquantur in lib.x.aquæ, donec con-

sumentur tres quartæ, & colentur, & proijciatur dicta colatura paulatim supra dictos myrobolanos positos in vase exposito vēto Septentrionali, & superaspergatur, donec bibatur ab eis dicta aqua, & post exiccationem pulverizentur subtilissimè, & cribellentur, & liniatur cum oleo amygdalarum dulcium recenti, deinde addatur turbith gummosi ʒ. xxx. bdellij, ligni aloes, seminis ameos, granorum ueræ, cinnamomi, asari, fumiterræ, rad. pęoniæ añ. ʒ. iiij. trita & cribellata conficiantur cum melle origanali despumato: dosis est omni die ʒ. ij. cum aqua menthæ. Ad cogitationem & timorem in viro regio septuagenario. R. Diatrionpipereon sem. pæoniæ, galangæ, zinziberis, spicæ Indæ, & Romanæ, leuistici, cinnamomi maioris odoriferi, cort. citri siccorum añ. ℥. j. been albi & rubei, zedoariæ, doronici, ameos, liquiritiæ, margaritarum, karabæ, corallorum, lapidis lazuli abluti secundum artem, sandarachæ, croci, nucis muscatæ, aristol. longæ, seminis apij, portulacæ & coriandri, setæ crudæ minutissime incisæ añ. ℥. j. s. macis, sandal. rubeorum, galliæ muscatę, musci añ. ʒ. ij. trita & cribellata conficiātur cum melle despumato, prius linita cum ℥ ij. ol. amygdalarum dulciū recenti: dosis eius est omni mane ℥ ij. & est magna medicina ad præmissa. Ad tristes & timidos. R. rad. aristol. rotundę, garyophyllorum, ligni aloes añ. ʒ iiij. trita & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle & aqua maioranæ inuicem coctis, & dentur ℥ iij. pro vice. Ad eos qui de nocte loquuntur

loquuntur, dentur ʒ.ij. abrotani dissoluti cum aceto eunti dormitũ. Lapis chrysolitus gestatus fugat stultitiam, & inducit sapientiam. Lapis berillus confert ad bonum faciendum intellectum, & reprimit malas cogitationes gestatus. Lapis chelidonius dextro brachio alligatus, in panno mundo inuolutus, sanat lunaticos & insanos, & languidos, & facit amabiles, iocundos, & idoneos, ille.s. qui est ruffus. Niger autem chelidonius gestatus optimum finem imponit ad omnes iras regum & dominorum, & omnibus placidum reddit. Lapis chalcedonius gestatus valet contra fantasticas illusiones ex melancholia, & virtutem corporis conseruat. Lapis ex ebeno quo auri fabri limpidant aurum, & gestatus & potatus, amentes sanat. Enula comesta aufert tristitiam & iram.

TRACTATVS QVINTVS DE Aegritudinibus cerebri, in operationibus motus, & sunt quatuor cap.

De Vertigine & scotomia. Cap. I.

SI fiat à materia sanguinaria, phlebotometur primò basilica aut media, deinde cephalica, postremò vena non pulsatilis post aurem, vel ambę. Plurimi verò sanant phlebotomãdo arterias quæ sunt post aures ʒ. de loc. affect. cap. 8. tenendo eas apertas. Et videndum an aliqua consuetarum euacuationum retineatur, sicut hæmorrhoidum, aut mẽstruorum pro-

uocentur. Et reprimentia humida super caput ponantur, sicut oleum ros. cum aceto, seu aquæ ros. & acetum cum albo oui inuicem conquassatis. Si verò fiat à cholera, curetur sicut soda cholerica. Si fiat à phlegmate, cũ hiera, cocchijs & infusionibus. Si à stomacho, cum vomitu cũ oxymellite & pipere, aut cũ raphano, aut cum sinapi. Et conferunt hieralogodion, & hiera Archigenis, vel theodoricon, & hiera. Gal. Quando autem fit à cholera & phlegmate, ℞. Hierę picræ ʒ.x. agarici, epithymi añ. ʒ iiij. myrobol. chebulorum, emblicorum, Indorum, & belliricorum, stœchados añ. ʒ iij. trita & cribellata conficiantur cum oxymellite, & dosis eius est ʒ.ij. aut ʒ.iij. cum aqua betonicę, aut alia virtualiter calida. Si verò fiat à phlegmate & melancholia, purgetur cum his quæ ipsos humores purgant. Si autem à vaporibus fœtidis, curetur cum contrarijs redolentibus, & fiant clysteria, & diuersiones, cum fricationibus & ligaturis dolorosis, & cum ventosis diuertẽtibus scarificatis, vel non, secundum exigentiam.

De Incubo. Cap. II.

INcubus est, vt sentiat patiens rem ponderosam super eum comprimentem, & quasi suffocantem in somno, & prohibentẽ ipsum clamare, & cũ perseuerat perducit ad epilepsiam, aut paralysim, aut apoplexiã. Cura eius fit per phlebotomiam & solutionem ventris. Pillulæ meliores omni alia re. ℞. Diagridij ʒ iiij. hellebori nigri ʒ ij. nitri, euphorbij añ ʒ.s. bdellij, aloes

aloes hepatici, añ.ʒ j.cõfice cum ſyr.de ſtœchade: detur pueris ℈ j.prouectis verò ℈ ij. vel ʒ j,vel circa. Conuenit etiam hiera Ruffi. Auic. ℞.euphorbij ʒ j.ſcammoneæ ℈ j.pulpæ colocynthidis quartã partem vnius ʒ, ſeminis aniſi g.xij.fiant pillulæ cum ſyr.de ſtœchade,dentur vt ſuprà,

De Epilepſia. *Cap.* III.

EPilepſia accidit à cerebro vel à ſtomacho, aut à matrice,aut à vermibus, aut ab aliquo vapore malo aſcendente ad cerebrum,eleuato ab aliquo mẽbro determinato.Signa epilepſiæ à cerebro ſunt,grauitas capitis,vertigo,& oculorum obſcuritas & tumor,aurium tinnitus,et in motu linguæ grauitas,croceitas faciei,et loquelæ impedimentum, timor et pauor. Signa eius quæ fit à ſtomacho, ſonitus, iectigatio et morſura in ſtomacho cum abominatione, et aliquando euomunt quando eſuriunt, et in fine paroxyſmi aliquando emittunt ſperma inuoluntariè,et egeſtiones, et clamãt antequàm cadant.Quando prouenit verò à matrice,ſunt ſigna paſsionum matricis,ex retentione menſtruorum &c. Si autem fiat à vermibus, ſunt ſigna vermium. Cúm verò fit à vapore eleuato ab aliquo particulari membro ad cerebrum ſentitur manifeſtè motus vaporis in eo membro à quo eleuatur. Si vis experiri,an aliquis ſit epilepticus, pone myrrham puluerizatam naribus eius,et ſuffumigetur cornu caprino et cadet ſtatim,aut ſuffumigetur ex pice, et come-

ſtio hepatis hirci, et olfacere ipſum, ſtatim facit cadere. Vide pariter vtrum venæ quæ ſunt ſub lingua ſunt virides. Summa curationis eſt; prohibere aſcenſum vaporum ad cerebrum, et reddere ipſum immune à ſuperfluitatibus, et rectificare membra mandantia, et mũdificare primò totum, deinde particulariter cerebrum ſecundum quod dictum eſt ſuprà in cap. vniuerſali de Soda et cum alijs quę infrà dicentur. Cura autem eius quæ fit à ſtomacho eſt: purgare ſtomachum cum aloe et hiera, et prouocetur vomitus, et ponantur ventoſæ ſub hypochondrijs, et rectificare et confortare ſtomachum. Et ſi fiat à matrice, curentur paſsiones matricis. Si verò à vermibus, curatione vermiũ, quę omnia ſuo loco dicentur. Illa autem quæ fit à vapore determinatæ partis, cura eſt, purgare ſæpe cum cocchijs, et ſuper membrum à quo vapor eleuatur ponatur emplaſtrum de ſinapi, pipere, euphorbio, et melle anacardi, dimittatur, donec locus veſicetur, deinde curentur veſicationes. Aut fiat ruptorium, quod applicetur ſuper illa parte membri à quo vapor eleuatur, et teneatur orificium apertum longo tempore, et quando ſentitur vapor in membro mittente moueri, debet ſtatim ligari membrum in parte ſuperiori, tunc prohibetur paroxyſmus. Raſis authoritate Theodoſij facit hoc vnguentum. R. Ceræ ℥ vij. thapſiæ ℥ ij. caſtorei ℥ iij. euphorbij ℥ j. olei q.s. fiat vnguentum, quo calido vngatur membrum mittens, vel ipſum caput, ſi ægritudo ſit in eo.

In

In epilepſia debet primò materia digeri, deinde purgari. Digeſtio fit cum oxymelle, vel aceto ſcyllitico, et ſyrupo de hyſſopo, et decoctione hyſſopi tam hortulanæ quàm montanę, et acori, et ſtœchados, et origani, et ſyr. de ſtœchade et cõſimilibus. In ſanguine verò euacuatio fit phlebotomia ſaphenæ et prouocatione hęmorrhoidum vel menſtruorum, ſi retineantur. Si autem materia non ſit ſanguinea, purgetur cum hieris magnis, et cum enęmatibus et ſuppoſitorijs, et alijs de quibus infrá. Prius tamen ordinando regimen victus in ſex rebus non naturalibus. Et fiant gargariſmata et ſternutatoria, et maſticatoria, et fricationes, et ligaturę extremitatum, et ventoſationes, et appoſitiones emplaſtrorum rubificántiũ propriè ſuper membra mandantia. Medicamentũ quod ſanat omnem ſpeciem epilepſiæ. R. Seſeleos, ſtœchados, pyrethri añ. ʒ. x. agarici albi ʒ v. anethi, carui, aſſæ fœtidę, ariſtol. rot. añ. ʒ j. s. trita et cribellata conficiantur cum melle optimè deſpumato, fiat electuarium in forma opiatę, de quo datur omni mane quãtitas auellanę pro vice ante cibum per duas horas, inuoluendo in hoſtia vel nebula madefacta in vino.

Aliud nobiliſsimum ad epilepſiam et paralyſim, laxat humores viſcidos, quo vſus eſt Galenus in lib. Experimẽtorum, et eſt ex medicinis gereon nimis bona. R. Agarici albi, abſinthij, colocynthidis añ. ʒ j. aniſi, maſtichis, ligni aloes añ. ʒ ij. acori, ammoniaci, ſerapini, aſſæ fœtidę, rad. lilij cœleſtis añ. ʒ. j. s. trita et cribel-

lata conficiatur cum ſyr. facto ex decoctione vtriuſq; ariſtolochię, melle & aniſi s.q. inuicem debitè coctis, fiat oleum in for. opiatæ. Doſis eſt vt ſuprà. Medicamentum aduenę Aegyptiaci ad epilepſiam expertiſsimum ad anheloſos & tuſsientes. R. hyſſopi ſiccæ, ireos, myrrhæ piperis nigri & longi, naſturtij, cardamomi, carui añ. ʒ ij. ſpicæ nardi, coſti, ameos añ. ʒ j. trita & cribellata conficiantur cum ſyrupo facto ex melle & decoctione ſquinanthi inuicē mixtis, fiat electuarium in for. opiatæ. Eius doſis eſt ʒ ij. vel iij. ʒ & eſt vltimum. Aliud valde bonum. R. pyrethri, coſti, ſtœchados añ. ʒ x. agarici albi ʒ vj. carui, ſeminis anethi, aſſæfœtidæ, ariſtol. rot. añ. ʒ ij. s. ſucci ſcillæ, mellis puri añ. ℥ xiiij. coquatur mel & ſuccus ad ſucci conſumptionem, deinde adde reliqua trita & cribellata, & fiat electuariū. Eius doſis eſt vt ſuprà, per tres horas ante prandium. Valet milui puluis combuſti in olla, aut eius hepatis combuſti in potu. Succus maluæ campeſtris potatus confert, coagulum leporis: oleū humectatum in pillulis redactum, ſumatur vna pillula ſolùm: pyrethrum pulueriz atum cum melle cōditum, omni die ſumptum, in xj. diebus curat. Vngulæ equorum combuſtæ bibitæ ſanant epilepticos. Decoctio granorum balſami & ſquinâthi bibita, ſanat epilepſiam, & eum qui habet humores craſſos. Hepar muris aſſatum in defectu lunæ occiſi exhibeatur. Fimus ciconiæ, cum aqua potatus curat epilepticum. Vrtica cum vino potata confert. Hepar aſini, & cerebrum leporis

ris in ieiuno comestum et oxymel scilliticum, et theriaca. Sanguis nemoreę testudinis bibitus,& folia pentaphylli 30 diebus accepta,omni mane vnũ,sanat.Puluis ex castoreo, opopanaco, antimonio, & sanguis draconis datus, absq; dubio sanat epilepticum etiam ex longo tempore,statim pòst bibendo parũ aquæ hyssopi. Solum antimoniũ cum castoreo idem facit, datur puluis in hostia madefacta in vino. Puluis cranei humani exhibitus sanat epilepsiam,maris masculum,fœminæ fœminam. Viscum quercinum portatum & etiam bibitum prę̃seruat & curat.Radix bryonię trita, & circa collum ligata,tollit epilepsiam, & spasmum sanat.Similiter cinis talpæ in olla combustæ potatus,& cingulum de corio lupi portatum,hęc omnia præseruant. Aristolochia rot. euphorbium,castoreum, sulphur viuum, coque cum petroleo,vel oleo muscellino, vel coniungendo spinam dorsi à collo inferius, curat epilepsiam. Sumere singulo die ʒ iij. vngulæ asini combustæ puluerizatæ in potu cum vino, curat epilepticum.Pæoniæ tam rad.quàm semen siue portata siue bibita,magna est medicina, & datur cum aqua mellis aut hyssopi.Comesta etiam conuenit, etiam ponitur in gargarismatibus, & in caputpurgijs, in naribus insufflando,& continuo odorare eius puluerem.In gargarismo ponitur cum oxymelle.Et vt vno verbo dicam omnibus modis administrata optimum est medicamentum, & mirabile. Semen sumptum cum melle rosaceo singulis diebus

exhibitum sanat. Cornu cerui similiter datum sanat. Lapis Chelidonius ruffus brachio sinistro appensus gestatus, præseruat ab epilepsia & sanat. Lapis hoc modo accipitur. Capiatur primus pullus hirundinis in augmento lunę in nido, & scindatur eius venter, & duo inuenientur lapides, vnus ruffus, & alius niger, aut diuersorum colorum. Ligetur ruffus in panno mundo, aut in corio vituli, aut cerui, & appendatur brachio sinistro, curat, & est expertũ. Corallus collo appensus à proprietate præseruat. Pyrethrũ collo appensum, aut naribus insufflatum, sanat epilepticũ. Odoraměta, quibus epilepticorũ caput molestatur. Callitrichi succum infunde in nares. Aliud. Nigella & puluis ireos trita, & cũ pauco oleo antiquo dissolue, vel cũ succo bliti albi, & vnge nares inferius. Gal. in Experimětis testatur curasse epilepticos decoctione hyssopi, acari, & vtriusq; aristolochiæ. Rasis primo. Cõtinentis, dat chocleariũ pyrethri subtilissimè triti cum chocleario mellis xj. vicibus, interueniẽte quiete media, id est interpolatis vicibus. Sternutatoriũ optimũ excitaturũ epilepticũ. R. Euphorbij, pulpę colocynthidis, stœchados añ. fiat puluis subtilissimus, de quo parum in naribus insuffletur: succus cyclaminis per nares attractus optimum est caputpurgium. Odor galbani citò facit euadere à paroxysmo. Odor etiam rutæ, & gummi rutę agrestis (eius loco pone tithymallum) cum aceto & farina hordei misce, & frica nares. Fumus blactæ, byzãtiæ excitat à paroxysmo epileptic

lepticum. Sinapi tritum & naribus insufflatum facit sternutare & excitat epilepticum. Suffumigium ex assa fœtida excitat à paroxysmo, & assumpta præseruat. Masticatorium optimum R. pyrethri ʒ j. sinapis ʒ j. s. staphisagriæ ʒ ij. salis ammoniaci ʒ s. misceantur cum partibus conuenientibus mastichis & ceræ, & fiant formæ similes fabis aut auellanæ, & teneatur vna in ore leuiter masticando, & continuè expuendo saliuam, manè quando surgit à lecto. Facit sputum mirabiliter fluere, & cerebrum mundificat. Pueris verò epilepticis, detur syr. acetosus, deinde purgentur leuiter, postea exhibeatur omni die de scilla hoc modo præparata. Incidatur scilla viridis in frusta, & ponatur cum melle in vase, obturato orificio cum argilla, & exponatur soli per quadraginta dies, mouendo omni tertio die, & non tangatur ab aere Septentrionali, sed ad meridiem exponatur. Deinde coquatur & coletur. De qua colatura detur paruum cochlearium pueris, adultis verò magnum omni die, & liberat in quadraginta diebus. Vsus filipendulæ valet multum, succus herbæ fœnigræci agrestis datus in cochleari, liberat pueros ab epilepsia, & expellit vermes. Bullita etiam herba ipsa in patella cum oleo de semine lini, super vmbilicum ligata, vermes expellit, & curat epilepticum causa vermium. Epilepsia verò, quæ dicitur mater puerorum, est spasmus cum feb. acuta, arida, & sicca, vrina apparet alba. Cura est, vt balneetur in aqua decēter calida, embrocetur eorum ca-

put cum lacte,& ponatur iu naribus eorum oleum violarum amygdalarum,& cucurbitæ,& lac mulieris femellam lactantis, & non debet dimitti pars anterior capitis sine oleo violaceo & lacte. Et emplastretur collum & spondyli eius ex bismalua,oleo violato & farina seminis lini calefacta posita desuper. Et cùm infrigidatur emplastrum,renouetur, aut remoueatur,& eius loco inungatur locus oleo tepido, reiterando ibidem emplastrum calefactum. Quòd si exiccetur, irroretur cum aqua decoctionis maluarum. Et dentur nutrici & puero ea,quæ dantur in febribus acutis.Et flores violarum bibiti cum aqua, & aqua destillationis vel decoctionis florum violarum bibita conferunt à proprietate epilepsiæ puerorum,& propriè illi,quæ dicitur mater puerorum.

De Apoplexia. *Cap.* IIII.

CVra apoplexiæ proxima est curationi epilepsiæ. Verùm opus est festinare: si sit à sanguine cum phlebotomia ambarum cephalicarum,et facere fricationes fortes per vniuersum corpus, trahendo ad inferiora, et ligaturas dolorosas, citò soluendo eas: demum iterare, et illas frequentare. Conueniunt clysteria fortia, et omni studio laborandum est materiã ad inferiora diuertere. Si autem à phlegmate fiat, curetur sicut soda et epilepsia phlegmatica cũ sternutatorijs,et caputpurgijs, et reliquis emplastretur principium spinalis medullæ, hoc emplastro. ℞ Sinapis, castorei, sagapeni, euphorbij,

phorbij añ. fac emplastrum cum vino albo. Hæc etiam conueniunt in potu, excepto vino, etiam fricentur volæ manuum cum sulphure dissoluto in oleo calido, et aspergatur super caput oleum rosaceum, in quo coctum sit pyrethrum. Odoret castoreum, opopanacũ, et galbanum. Prouocetur vomitus cum penna oleo inuncta, gutturi immissa. Si apopleticus spumat multum, non sanatur. Qui moriuntur ex hac ægritudine, non debent nisi post triduum sepeliri, neq; alij qui suffocantur subito: sicut accidit in præfocatione matricis, et similibus. Nota In talibus enim calor ille paucus, qui omnino videtur extinctus, potest euentari et manuteneri per aerem, qui per solas cutis porositates attrahitur, nullo anhelitu percepto, vt dicit Galenus 6. de Locis affect. de præfocatione matricis. Aliqui ponunt cottum carminatum, super os et nares, ad videndum si aliquis sit motus anhelitus. Alij ponunt cyathum aqua plenum super stomachũ, respiciẽdo si moueatur, In nullo motu apparente potest patiens viuere sicut iam dictum est: sicut accidit animalibus accubantibus in cauernis tempore hyemis, sicut vrsi, et marmotæ, quæ stant circa tres menses sine cibo et veluti mortuæ, adueniente postea vere reuiuiscunt. Cur verò tales nõ debeant ante triduum sepiliri, triplex est causa. Quarum prima est, quia si aliquid insit vitæ, quod virtute humorum debeat manifestari, cùm humor qui tardius cęteris mouetur, sicut humor melancholicus, in triduo moueatur, se-

quetur quod intra triduum manifeſtabitur, et et hæc eſt ratio medicinalis. Secunda ratio aſtrologorum, quia luna velocius mota in tribus diebus poteſt peruenire ad aſpectũ ſextilem, qui eſt aſpectus latentis amicitiæ. Tunc ſi aliquid inſit vitę, quod ratione aſtrorũ debeat manifeſtari, intra illud tempus apparebit. Tertia ratio naturalis eſt: quia intra illud tempus facilè cognoſci poterit ex coloris mutatione aut fœtore &c. Fuerũt plerunq; tam viri quàm mulieres, qui ſepulti viui in ſepulchris reperti ſunt, aut ſedentes, facie lacerata cum vnguibus & euulſis capillis. Bonum eſt igitur eos tenere per triduum, antequàm ſepeliantur.

DISTINCTIO SECVNDA DE ægritudinibus Neruorum, vnicum habens tractatum, qui diuiditur in ſex capita.

De Paralyſi. Cap. I.

TAm Paralyſis quàm aliæ neruorum ægritudines, aut ſunt à mala temperie nuda, cuius cura eſt alteratio pura ad oppoſitum. Aut fit ab intemperie cum materia. Tunc materia eſt euacuãda, deinde intemperies corrigenda: deinde ea ſunt adminiſtranda, quę neruos roborant aut confortant. Aut fiunt à ſolutione continui, percuſſione ſcilicet aut vulnere, aut caſu, de quibus ſuo loco. Signum autem quãdo fit ab humiditate, eſt, quia accidit ſubito.

to. Cùm verò fit à ſiccitate, accidit paulatim. Commune regimen in curatione paralyſis, torturæ oris, ſpaſmi, & tremoris, eſt, vt omne regimen ſit ad nucham, vbi eſt neruorum motiuorum origo. Poſt cócoctioné, purgetur materia cum hieral ogodion, hiera diacolocynthidos, hiera hermetis, pillulis fœtidis, cocchijs & huiuſmodi. Animaduertendum, quòd non eſt properandum ad fortia, niſi poſt quartũ diem in debili paralyſi. In forti verò poſt xiiij. ſed perſeuerando cum digeſtiuis, & clyſterijs vſq; ad illud tempus. Melior medicina, quæ poſsit accommodari paralyticis, eſt labor cum motu, & multiplicatio ambulationis & fricationũ in ieiuno, & omnino fames eſt toleranda, quia mundificat pituitam, exiccàndo humiditatem ſuperfluam. Conuenit etiã vomitus, facta iam vniuerſali purgatione, vt dictum eſt, deuenien dum eſt ſucceſsiuè ad alia, ſicut theriaca mithridatum, confectio de muſco dulcis & amara, & confectio anacardina, & gargariſmata & maſticatoria, & caputpurgia, & ſternutatoria, de quibus in cap. de Epilepſia dictum eſt, & infrà dicetur. Quando eſt paralyſis in aliqua corporis parte, & partes faciei ſunt ſanæ, ſignum eſt quòd nocumentũ eſt in principio ſpinalis medullæ. Cùm verò partes faciei ſunt læſæ, ſignũ eſt quòd nocumentũ eſt in cerebro. Vnaquęq; cellula cerebri in duas partes diuiſa eſt. Pillulæ de opopanaco ſunt vltimæ ad ægritudiné neruorum: nam exiccant humiditatem craſſam ac viſcidam, & mucilaginoſam: optimę enim ſunt

paralysi,torturæ,& spasmo humido, & doloribus iuncturarũ, & dorsi,& genuum. Quarum hæc est descriptio. R. Aloes hepatici, trochiscorum alhandal ℈ iiij. opopanacis,serapini,ammoniaci,bdellij,hermodactylorum añ.ʒ j.harmel,succi cucumeris asinini añ.ʒ s.piperis,macropiperis,gingiberis,thapsiæ,myrobolanorũ citrinorum,emblicorum,& belliricorum, myrrhę,croci,euphorbij,castorei,añ.g.xj.diagridij ℈ j. agarici albi ʒ s.turbith ʒ j.s. infundantur gummi in aqua caulium & porrorum, & cum eis misceantur aliæ medicinę, & fiat massa pro pillulis, de quibus detur ʒ j.pro vice,aut secundum tolerantiam patientis, per interualla. Alias facit Mesue æquiualentes, & paratu faciliores. R. Serapini,bdellij,ammoniaci,opopanacis,castorei,harmel añ.ʒ ij.trochiscorum alhandal ʒ iij.fiat massa cum succo porri,de quibus detur vt suprà. Ad mollificationem corporis,inchoationem paralysis, stuporem, frigus, morsum canis rabidi, antiquum capitis dolorem,aurium,renum,& stomachi, & ad alia multa,& est in secretis. Gal. R. Euphorbij, croci, casiæ ligneæ,opij,cinnamomi,acacię,costi amari,spicæ,gummi Arabici,seminis vrticæ,granorum alkerua,bdellij,olibani, sumach, hellebori nigri,sulphuris citrini, storacis, calamitæ, piperis albi,añ.ʒ vj.rosarum rub.siccarum,pyrethri,artamitæ,setæ crudæ,seminis apij, añ.ʒ iiij.seminis ozimi fluuialis, seminis leuistici añ. ʒ ij.medullæ carthami,gingiberis añ.ʒ iiij.trita & cribellata infundatur in vino antiquo tri-

bus

bus diebus, donec fiant ſicut mel, deinde fundatur ſuper ea mel groſſum deſpumatum, & miſceantur, & ſuper eis fundatur olei amygdalar. dulc. recentis ℥ j. & ponatur ſuper ignem leuem, & bulliant duabus bullitionibus leuibus, & imponantur in vaſe vitreato, & dimittatur ſex menſibus, & quanto magis antiquatur, tanto melius eſt medicamentum, cuius doſis eſt ʒ j. in mane. Raſis primo Cōtinentis ponit hoc electuarium quod eſt optimum. ℞. Acori ʒ 50. gingib. ʒ xxv. piperis, pyrethri an̄. ʒ xv. caſtorei ʒ x. aſſæfœtidæ opopan. an̄. ʒ vij. s. mellis deſpumati duplum ponderis omnium fiat electuariūm, de quo detur ſingulo mane ʒ j. Aliud ad multam ventoſitatem, humectationem, & frigiditatem. ℞. Trium piperum, cinnamomi, gingib. ſeminis fœniculi, aſari, aniſi, maſtichis an̄. ℥ s. carpobalſami, xylobalſami, ſpicæ nardi, amomi, cort. caſsiæ ligneę an̄. ʒ iij. cardamomi minoris, ſeminis apij, croci, ameos, caryophyllorum, coſti, nucis an̄. ʒ ij. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato, cuius doſis eſt ʒ ij. cum aqua menthæ decoctis aniſis & maſtiche. Et ſit cibus tenuis. Conueniunt in paralyſi ſemen abrotani, betonica condita, acorus conditus, & radix agrimoniæ. Et ſandaracha confert fluxibilitati neruorum à frigiditate, humiditate, & repletione. Chamæpitys in vino cocta, bibita, & cataplaſmata, confert. Semen naſturtij in vino coctum, poſitum in ſacculo applicatum origini neruorum calidum cōfert. Siler montanum,

cõfert etiam omnibus ęgritudinibus phlegmaticis. Emplastrum cum nitro confert in paralysi, quæ facit declinare caput ad posteriora, & torsionibus neruorum. Oleum costinum, vulpinum, de narcisso, de lilio, & rad. lilij, de piperibus, omnia conferunt paralysi, spasmo & torturæ. Vnguentum ad paralysim. ℞. Olei costini, de piperibus, añ. ℥. j. s. pyrethri, euphorbij, piperis, salis ammoniaci añ. ʒ j. ceræ q. s. fiat vnguentum, quo vngatur nucha & vertebræ colli calido, diu fricando, post vaporatorium scriptum in fine cap. seq. Animaduertito quòd supra pedibus aut manibus paralizatis nõ sunt medicamenta apponenda, sed super origine neruorum alijs deseruientium, teste Gal. primò de Locis affect. cap. 6. Comedere columbos syluestres est medicina propria ad relaxationem omnium membrorum, & illius qui trahit post se crura, & ad priuationem sensus & motus, & tremori & amissioni loquelę. Quando verò paralysis fit à siccitate & caliditate (cuius signum traditũ est in principio cap. 5. quòd fit paulatim) detur aqua hordei, endiuiæ & lactucæ. Cibus fit ex carnibus gallinarum & piscium petrosorum paruorum, & huiusmodi. Potus sit vinum aqueum non vetustum. Nulla fiat euacuatio, ne siccitas augeatur. Inquit Rasis primo Cont. Vidi Paralyticum ex caliditate, siccitate, & ieiunio, qui ex assumptione hieræ magnum nocumentum incurrit, & fuit curatus ex balneo, & rebus humidis, & olei vnctione. Si verò fiat paralysis ex vulnere, aut percussione,

ne, curetur vulnus aut percuſsio, deinde applicētur ea, quę dicta ſunt de cura paralyſis phlegmaticæ. Verùm quando fit à vulnere non recipit curationem.

De Tortura oris. Cap. II.

DVplex eſt tortura, vna quæ fit à ſpaſmo, alia eſt à mollificatione, & paralyſi. Quę fit à ſpaſmo, contrahit latus vnũ oris ſuperius, & eſt cũ dolore, & oculus lateris contracti & ſpaſmati eſt minor, & quando patiens bibit, non cadit potus per latus oris depreſſum, & poteſt eſſe ex ſpaſmo ſicco vel humido, vt dicetur in cap. ſeq. & cura eius eſt cura ſpaſmi. Illa autem quæ eſt à mollificatione & paralyſi, eſt ſine dolore, & nulla apparet contractio alterius lateris, & quando patiẽs bibit, cadit potus per latus depreſſum, & non ſentitur, & huius cura eſt cura paralyſis, excepto quòd non ſunt adminiſtranda caputpurgia, nec maſticatoria ante purgationem. Fiet ergo purgatio, ſicut in paralyſi, deinde fiant caputpurgia, maſticatoria, & gargariſmata, quia tunc vera eſt curatio. Sunt etiã applicanda medicamenta rubificantia primò ſpondylis ceruicis, deinde ad mandibulam & partes faciei, ſunt etiam adminiſtranda linimenta, embrocationes, ablutiones, vaporationes, & calefacientia, de quibus infrà. Et retentio aſsidua nucis muſcatæ in ore, aut eius maſticatio, aut cum acoro, bonam habet proprietatem. Fricetur pars inferior mandibulæ mollificatæ cum confectione anacardina, aut the-

riaca, aut mitrhidato, & detur diamuſcum, & fricentur gingiuę cum ſale & nuce muſcata. Fricetur radix linguæ cum ſale ammoniaco, gingibere, & cæpis, vt ex ea currat ſaliua. Conueniũt & acetum & oxymel ſcilliticũ. Aliquando fiunt cauteria poſt aurem lateris læſi, & applicantur ventoſæ ſuper ceruicem, & cauteria in ſpondylis ceruicis ab vtroq; latere, & quandoq; duo aut tria hinc & inde, & ſanant. Maſticatorium quod valet à tota ſubſtantia. R. Nucis muſcatę, pyrethri, acori recentis, thuris añ. partes æquales, confice cum paſſulis, & fiant maſticatoria auellanis ſimilia, quæ ligentur in paruis petijs mundis & albis, & teneat vnũ pro vice in ore, quando ſurgit à lecto leuiter maſticãdo, & continuò expuendo ſaliuam, tenendo dictum maſticatorium in parte oris læſa, facit celerius ſanitatem, fricando cum digitis poſt maſticationem partes interiores mandibulæ læſę. Liniatur nux muſcata cum anacardino, & teneatur in parte oris læſa bis in die, & ſanat. Maſticatorium ex pipere, pyrethro, gingibere, acoro recenti, ſtaphiſagria, & nuce muſcata cũ paſſulis mixtis, eſt optimum. Caputpurgium mirabile. R. Caſtorei, pulpæ colocynthidis, piperis albi, hellebori albi añ. fac paſtam cum aqua ſampſuchi, & diſſoluatur parum de ea cum aqua ſampſuchi, vel auriculæ muris ſucco, & trahatur per nares, aut ex eo vngantur interius nares. Aliud. Fel perdicis aut gruis immiſſum naribus, ſanat celeriter, aut mixtum cum ſucco cyclaminis per nares attractum. Gargariſma bonum.

num. R. Sinapis, staphi sagriæ, gingib. piperis, macropiperis añ. coque in aqua cum hiera, & gargarizetur. Item decoctio origani aut hyssopi, aut acetum scilliticum cum aliqua ex hieris magnis, vel cũ decoctione origani & hyssopi. Item fiũt gargarismata ex sale ammoniaco, pipere, gingibere, pyrethro, synapi, staphisagria, origano, lampsucho, hyssopo, vel ex ipsorũ decoctionibus, vel ex ipsis tritis positis in aqua calida. Patientes torturã sunt ponendi à principio in cameram obscuram, vt non videant lucem, neq; tangantur à vento. Vsus acori conditi cum gingibere & melle, in quantitate nucis muscatę mane & sero, est medicina mirabilis. Semen etiam iuniperi cum melle cõditum datum vt suprà est optimum. Vnctio mandibulæ læsæ ex sinapi & aceto est mirabilis. Vaporatorium ad torturam, paralysim, & spasmum, ad vaporandum nucham, mandibulas, & collum, & spondylos, ceruicem, tempora, & frontem, quod est mirabile. R. Saluię, calamenthi, foliorum lactucæ asini, hascæ, stœchadis, pyrethri, foliorum lauri, sinapis, chamomillæ, meliloti, sampsuchi, origani, añ. coquantur in aqua, & cum eis expressis inuolutis in petia, aut cũ spõgia infusa in decoctione calida fortiter expressa, vaporentur loca prędicta, postea abluatur cum aqua sinapis decocti cum aceto.

De Spasmo. Cap. III.

SPasmus quandoq; fit ab humiditate, & fit subito: quandoq; à siccitate, & fit paulatim

Aliquando à punctura vel vulnere: Quandoq; ex acutissimis chylis existentibus in stomacho, & vomitus ipsum curat tertio de Locis affect. cap. 7. Cùm verò fit ab humiditate, tunc purgatio seu euacuatio est administranda, vt dictum est in paralysi, & conueniunt vaporationes scriptæ in fine præcedenris cap. & calefactoria cum sale origini neruorum. Similiter quando fit à frigiditate. Multi sunt Medici, qui cum spasmus est ex humiditate & frigiditate, laborant in prouocatione febris, vt cõsumat materiam facientem spasmum. Verùm & si Hippocr. dicat melius esse febrem superuenire spasmo, quàm èconuerso, non tamen iubet febrem esse prouocandam. Tutius ergo est laborare in curatione spasmi humidi cum medicamentis eius causam auferentibus quàm febrem prouocare. Si spasmus sit in toto corpore, non existente neq; alienatione, nec stupore causa est in medulla spinali, quę est in collo, primo de Symp. causis cap. 8. Ad spasmum humidum, torturam, & inclinationem. R. calamenthi, zedoarię, cinnamomi, garyophyllorum, rosarum, añ. ʒ j.s. sandalorum xyloaloes añ. ʒ j. musci ʒ s. trita & cribellata liniantur cum oleo amygdalar. dulciũ recenti, & conficiantur cum optimo melle despumato, & fiat electuarium, de quo detur ℈ j. aut ʒ. s. mane cum syrupo de calamenthо. Conuenit etiam pueris, & sanat eos in hebdomada, expertum enim est. Syrupus de calamentho iuuatiuus in spasmo, qui accidit pueris, decrepitis, medijsq; & hydropicis,

picis, & asthmaticis, & anhelitui, destillationi, & ęgritudinibus phlegmaticis & melancholicis, & est gloriosus præ omnibus alijs in hoc mundo, & est Gal. R. Calamenthi fluuialis, calamenthi montani, rad. liquiritiæ, radic. squinanthi, radic. endiuiæ, scariolę & lilij cœlestis, polij mōtani, centaurij añ. ℥ iij. cōfusa coquantur in lib. xx. aquæ, donec cōsumantur duæ tertiæ, postea digitis fricata cum bona expressione colentur: deinde R. Spicæ Indæ & Romanę rhabarb. electi, croci, mastichis, squinanthi, caryophyllorum electorum, nucis muscatæ, cyperi, cubebarum añ. aureum j. trita ligentur in petia rara præparata ad modum bursæ, ligamento mollificato, & coquantur in ligatura prædicta cū medietate eius de rob, & coquantur vsquequo inspissetur vt syrupus bene coctus, & coletur, & seruetur in vase vitreo vel interius vitreato decenter clauso, & administretur ad omnia suprascripta. Humaim filius Isaac, inquit: Istud est quod inuenimus ex libro religiosorum, & est gloriosioris benedictionis quàm alij libri eius, & iuuamenti, & est finis libri secretorum Gal. Vnguētum bonum ad spasmum humidum. R. Fœnigræci, costi, ol. sesamini, pingued. caudæ montonis, adipis anseris, medullæ cruris bouis, vel vaccæ, vel cerui, adipis cerui añ. cum s. q. olei narcisini, & ceræ, fiat vnguentum, quo vngatur vt suprà. Castoreum sumptum cum aqua mellis curat spasmum humidum, & vnctum similiter: nulla enim est medicina, quæ penetret ad loca,

ad quæ penetrat castoreum, & debet dissolui cum oleo veteri per electuarium, de granis iuniperi, assa fœtida, acoro, gingibere, & melle: optimum est. Olea costinum, vulpinum, de piperibus, de euphorbio, nardinum, & de granis viridibus, optima sunt. Odoramentum & caputpurgium conferens spasmo & torturæ. R. Castorei, doronici, been albi, & rub. hellebori albi, opopanacis odoriferi, spicæ, spumæ nitri, añ. terantur & cribellentur, & aromatizentur cum musco, & insuffletur parum pro vice in naribus, vt prouocetur sternutatio, & est valde bonum. Ad spasmum humidum, confortationem membrorum, & ad viuificandum mortificationem eorum, & vniuersaliter ad omnes cerebri frigidas passiones. R. Succi stœchados, trium piperum, squinanthi, carui añ. ℥ ij. castorei, asari, scillæ assatæ añ. ʒ.j. radic. ireos, mastichis, seminis apij añ. ʒ.s. acori, scordei, añ. ℥ j.s. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatæ, eius dosis est ʒ.ij. cum aqua betonicę in mane. Vnguentum optimum ad spasmum humidum. R. Ceræ citrinæ ℥ ij. olei irini, costini, & de been, & de cinnamomo añ. ℥.iij. hyssopi humidæ, storacis liquidæ añ. ℥ j. adipis vulpis ℥ iij. fiat vnguentum quo vngantur membra spasmata, & origines ipsorum neruorum, & nucha, calidè.

Aliud Serapionis optimum. R. Oleum de cinnamomo, aut olei antiqui libram ceræ ℥.ij. euphorbij boni & recentis ℥. j. fiat vnguentum,

tum, quo vngatur vt suprà. Conuenit etiam caro ericij exiccata data cum oxymelle. Serapinum etiam confert spasmo, stupori & paralysi, & custodit corpus à frigore. In Tetano &c. Vide hunc aphorismum in quart. Aphoris. 21. vbi loquitur, quomodo quandoq; liceat curare spasmum. Quando autem spasmus fit à siccitate, sicut post febres ardentes, aut post magnas euacuationes paruam curam recipit: verùm quia talis siccitas latitudinem habet non inconuenit tantam esse siccitatem, vt spasmum generet, & non semper tantam vt interficiat. Ideo Hipp. dicit mortale. Galen. verò exponẽs inquit, id esse verum vt plurimũ. Quapropter administrandum est regimen humectans, sicut balneum aquæ dulcis, aut lactis, aut decoctionis hordei, violarum, capitum & pedum agnorum, hædorum, & arietum pinguium, & ex huiusmodi fiant clysteria, quæ sunt valde vtilia. Et sorbitiones humidę pingues, & sint cibi eorum aqua carnis, & lac recenter mulctum, & oleum amygdal. dulcium recens cum saccharo, & omne regimen lenitiuum vtile est eis. Nullum tamen remedium vtilius est, quàm embrocatio partis posterioris capitis, nuchæ, & colli, cum oleo violaceo decenter calido, sicut ego feci, dum essem in seruitijs Illustrissimi Domini mei, Domini Caroli secundi, Sabaudiæ Ducis, in Illustrissimo Ludouico principe Pedemonti, prælibati Illustrissimi ducis filio, qui dum esset in cunabulis, passus est erysipelas in tota tibia cum bubone in coxa, & febre in-

tensa valde, à quibus cùm cõualuiſſet, incurrit ſtatim in ſpaſmum à ſiccitate cauſatum, cum continuis maximiſq; clamoribus, torquendo cap. ad poſteriora, & nullo modo poterat ſugere lac. Ego verò embrocaui nucham & totam partem capitis poſteriorẽ & collum cum oleo violato decenter calido, permittendo cadere oleũ ab alto, manu exprimente petiam in eo infuſam, per ſpatium quartæ partis vnius horæ, & ſic embrocando, dormire cœpit. Ego pannis decenter calidis abſterſi caput leuiter fricando, & eum dormire permiſi: qui poſt tres aut quatuor horas per ſe excitatus, ſugit lac abſq; vlla difficultate. Redeũtibus eiſdem ſymptomatibus ſemel aut bis, eodemmet remedio iterato, cũ gratia Dei ſanus factus eſt. Quando autem fit ex vulnere aut punctura, aut fit quia adeò magna copia ſanguinis exiuit, & tunc eſt de inanitione, aut fit, quia vulnus eſt in aliquo membrorum principaliũ, ſicut cerebri, vel hepatis, aut in aliquo membro neruoſo, aut quia vulnus apoſtematur, & ab apoſtemate communicatur nocumentũ cerebro, mediantibus neruis proximis apoſtemati. Et accidit ſpaſmus membris apoſtematis, & apoſtemati vicinis. Quapropter ſuper ipſum apoſtema ponenda ſunt ſubtilia vina humectantia, calefacientia, & diſſoluentia. Vngantur ergo membra ſpaſmata hoc vnguento.

R. Storacis liquidæ, euphorbij, caſtorei añ. confice cum oleo de lilio & cera, & calidè vnge. Adeps caudæ montonis ligata calida ſupra

membrum

membrum ſpaſmatũ ex vulnere apoſtemato, tenendo deſuper, donec fœteat & reiteretur. Aut piſtetur ren cum ſua pinguedine, & ligetur vt ſuprà. Prouocētur ſternutationes. Cùm verò ſpaſmus fit propter multam ſanguinis effuſionem, tunc curatur vt ſpaſmus de ſiccitate. Duobus etiam modis poteſt fieri ex helleboro. Vnus propter ſuperfluam purgationem ex inanitione, & debet medicari ſicut ſpaſmus, qui fit à ſiccitate, ſicut etiam quando fit à magna ſanguinis effuſione in vulnere. Alius qui fit propter humores malos attractos ad ſtomachum ex helleboro, mordicantes os ſtomachi, ex qua mordicatione cauſatur ſpaſmus, ratione communicantiæ oris ventriculi cum cerebro, neruis mediantibus, qui ad illud deueniunt. Hic ſpaſmus curatur vomitu. Et quando Hipp. dixit, ſpaſmus ex helleboro, mortale, intelligendum eſt vt plurimum, quemadmodum etiam ſuperius expoſitum eſt à Gal.

De *Saltuoſa membrorum indiſpoſitione.* *Cap.* IIII.

HIc morbus fit à ventoſitate craſſa inflatiua. Quòd ſi habeat materiam illam generātem, euacuetur: deinde fiant euaporationes, & fomententur partes, vnde oriuntur nerui, mouentes membra ſaltantia cum decoctione calamenthi, matricariæ, origani, rutæ, & ſimilibus, aut cum ſucco rutæ calido. Aut emplaſtrentur loca prædicta emplaſtro de calamentho calido. Ego vidi in eo bonam experientiam.

Vnguentum optimum ad illud.

R. Castorei, pyrethri, euphorbij, piperis, sulphuris añ. ʒ j. olei sambucini, irini, & de styrace añ. q. s. cum s. q. ceræ fiat vnguentum, quo calido vngantur loca prædicta. Conferunt etiam olea calida, sicut laurinum, de piperibus, costinum, irinum, de styrace &c. Item castoreum efficax est medicamētum, aut intrà sumptum, aut extrà linitū. Exhibere ʒ j. stœchados cum aqua mellis per aliquot dies, curat saltum. Cura etiam cura tremoris, & euphorbium, pyrethrum, sulphur, & piper, aqua sulphurea & salsa conueniunt.

De Tremore. Cap. V.

TRemor fit, quando æquatur potentia regitiuæ virtutis, & grauitas corporis ad inferiora trahens. Eius cura est, vt fiat purgatio vniuersalis, sicut in paralysi. Conferunt fricationes resoluentes, & confert sepeliri in arena calida, aut cinere calido, aut statio seu decubitus in fimo decenter calido, & omnino est cauendum à frigidis & humidis. Ancilla Santonici curata fuit à tremore pedis ex retentione menstruorum cum repletione sanguinis menstrui post partum per phlebotomiam saphenarum, teste Galeno in lib. de Tremore, rigore, & conuulsione cap. 8. Dixit Philaretus: Cùm accidit tremor sine manifesta causa, phlebotometur patiens, & purgetur, & fricentur membra eius trementia forti fricatione, & intromittatur in balneum sulphuris, & si accidit tremor fortis, prouocetur vomitus cum helleboro, & contì-

nuetur

nuetur balneum ſulphuris, donec alleuietur. Quòd ſi accidat ex multa frigiditate, curetur cum calefacientibus: vt dare patienti ʒ j. pyrethri in ieiuno. Confert etiam dare aureū j. centaurij minor. cum aqua betonicæ ſeptem diebus, & curatur. Quòd ſi accidat tremor conualeſcenti, detur cerebrū leporis aſſum. Hieralogodion eſt medicina bona in tremore & ſaltu.

Pilulæ ad tremorem.

R. Aſſæ fœtidæ, caſtorei, pulpæ colocynthidis, centaurij minor. añ. ℥. s. fiant pilulæ, & ſit doſis vna. Conferunt etiam pilulæ ex aloe & caſtoreo æqualiter, & vinum decoctionis rad. biſmaluæ mirabiliter iuuat.

Aliæ pilulæ mirabiles ad tremorem.

R. Caſtorei, pyrethri, caſsiæ ligneæ añ. ʒ iij. ſerapini, pulpæ colocynthidis añ. ʒ iiij. hieræ picrę, ʒ v. fiat maſſa pilularū, quarum doſis eſt ʒ j. vel ℈ iiij. ſecundum tolerantiam.

Confectio ad tremorem experta.

R. myrobol. nigrorum ʒ xxx. lauinę ℥ x. olibani ʒ viij. cyperi, coſti, calami aromatici añ. ʒ. v. trita & cribellata conficiantur cum paſſulis, ſine vinaceis, & fiant formæ ſimiles nuci muſcatæ, & capiatur ex his vna ſingulo mane, & ſanat. Vſus cinnamomi habet mirabilem proprietatem ad tremorem. Confectio anacardina eſt mirabilis, dando ʒ. s. vel ʒ. j. pro vice in aurora, cum aqua roriſmarini. Et detur de illa quam deſcribit Raſis nono ad Almanſorem. Item ʒ. j. ſtœchados cum ſyr. mellino tollit tremorem capitis, ſi per aliquot dies continuetur

in mane. Item pilulæ cocchiæ sunt conuenientes, si exhibeantur ℈. iiij. aut ʒ j. pro vice post primum somnum, reformando cum syrupo de stœchados omnibus decem diebus vel circa. Decoctio artemisiæ bibita confert. Comedere capita leporum assata confert tremori membrorum. Similiter comestio columbarum syluestrium valet à proprietate. Conuenit etiam vngere nucham & spondylos colli cum oleo artemisiæ mixto cum oleo rosaceo parũ. Conferunt & olea de semine canabis, de handacocha (& est trifolium maius) inungendo partes prædictas calido. Confert etiam emplastrum de trifolio applicatum calidum bis in die.

De Stupore. *Cap.* VI.

Stupor curatur sicut cætera prædicta. Qui verò fit à vulnere aut percussione non curatur. Si fiat à repletione sanguinea, quę fit in toto, phlebotomentur primò basilica, deinde cephalica, deinde vena inseruiens membro stupefacto. Quòd si repletio sanguinaria fit tantùm in membro stupido, sufficit phlebotomia venæ illius membri. Cùm verò stupor fit ab humore frigido & crudo, curetur sicut paralysis ab eadem causa proueniens. Pilulæ cocchiæ mũdificant huiusmodi materias, & fœtidę malam complexionem permutant. Et hiera Ruffi conuenit valde. Vnguentum ad stuporem.

R. Galbani dissoluti in aceto, myrrhę, castorei, añ. ʒ. s. olei liliorum, ceræ q. s. fiat vnguentum, quo calido vngantur membra stupida, &

origo

origo neruorũ membri ſtupidi. Quòd ſi membrum non poſsit moueri, nulla læſione in ſenſu percepta:

R. Nucis cupreſsi, myrrhæ, ſeminis iuniperi acori, cort. rad. capparorum, añ. coquantur in vino, & applicentur origini neruorum ad illud membrum venientium. Melior cura in principio ſtuporis eſt motus aſsiduus membrorũ patientium, ſanat enim magis quàm alia res. Et cerebrum leporis aſſum in tremore optimum eſt. Fricatio cum pyrethro & oleo antiquo calidis plurimum confert in ſtupore.

Emplaſtrum curans ſtuporem.

R. Pyrethri, baccarum lauri, ſtaphiſagriæ, euphorbij, ſampſuchi, boracis, ſeminis ſinapis, piperis, caſtorei, añ. confice cum ſucco cucumeris aſinini, & fiat emplaſtrũ, quod calidum applicetur vt ſuprà. Confert etiam vngere cum oleo coſtino calido. Recurras ad cap. de Paralyſi, vbi multa idonea pro ſtupore reperies. Intrare balneum ex oleo calido confert ei, qui habet ſtuporem in aliquo membro, aut tremorẽ, aut ſaltum, aut defectum motus aut ſenſus, & poſſunt in eo poni herbæ cõuenientes. Oleum enim calefacit, infrigidat, exiccat, & humectat corpora hominum, Galeno teſte 2. de Simplicibus. Semen cotti hortenſis in enæmate impoſitum neruos calefacit. Illa autem, quæ cauſant ſtuporem, ſunt naturalis debilitas neruorum, potus multus aquæ frigidæ, multus ſomnus, maximè ſuper repletiõe, & coitus multus ſuper repletione, & intrare balneũ ſtatim poſt

cibum. Quando verò ſtupor fit per membri compreſsionem, cura eius eſt extenſio, exercitatio, & fricatio illius membri.

DISTINCTIO TERTIA EST de ægritudinibus Oculorum, & diuiditur in quatuor tractatus.

TRACTATVS PRIMVS EST *de conſeruatione ſanitatis Oculorum.*

QVi cupit ſanitatem oculorum cuſtodire, caueat ab aeris inęqualitate, igne, fumo, vento, coitu immoderato, labore plurimo, fletu ſuperfluo, ebrietate, ſomno ſuperfluo, maximè in die, propriè ſuper cibo, vigiliæ immoderatè. Caueat etiam ſe à cibis generantibus vapores turbidos, ſicut ſunt caules, porri, cæpæ, allia, acria omnia, ſalſa, fabæ, lentes, omnia pinguia, ſiue ex carne ſint, ſiue ex oleo, omnia ad digerendum difficilia, & omnia vaporoſa. Medicinæ verò quæ conſeruant, aliquæ ſunt abſterſiuæ, mediocriter tēperatæ, ſicut ſunt fœniculum, & collyrium ex eo, ſuccus memitæ, & herba euphragia à proprietate. Aliquæ ſunt quæ alterando cuſtodiunt ſanitatem oculi, vt calefaciendo, refrigerando, humectando, vel exiccando. Aliæ cuſtodiunt ſanitatem leniendo aſperitatem, aliæ alijs modis, de quibus infrà dicetur.

Collyriū Democriti, quod oculum clarificat in viſu, & eius ſanitatem conſeruat.

R. Succi

R. Succi fœniculi depurati lib.s. bulliat parum in vase æneo, & permittatur vt faciat residentiam, deinde adde mellis puri ℥ ij. & iterũ bulliant lento igne cum x.aut xij. scutis boni auri, deinde coletur, & reponatur in ampulla vitrea obturato orificio, & soli exponatur, permutando de vase in vas, abijciendo semper residentiá, & ex eo ponatur in oculis; aliqui addunt fellis galli ʒ ij.

Aliud conseruans sanitatem oculorum.

R. Tutiæ Alexandrinæ præparatæ, antimonij pręparati, lapidis hęmatitis, ossis sepiæ marinæ abluti, æris vsti, corticum æris, aloes, folij, croci, añ. partem vnam, piperis, macropiperis, salis ammoniaci, añ. partem s. margaritarũ, myrobol. chebulorum, spumæ maris, climiæ aureę, sacchari, musci, camphurę añ. quartá partem vnius, trita subtilissime & cribellata fricentur in marmore diebus aliquot, donec fiant sicut atomi. Hoc enim est vltimum. Oculi cornicis collo appensi, oculos conseruant, & infirmos curant. Radix corrigiolæ, seu polygoni, vel centumnodię decrescente luna, exusta, collo appensa, oculos sanos conseruat, & non sinit eos inflammari, seu infirmari. Capiantur folia rutæ, rosarum, fœniculi, euphragiæ & chelidoniæ añ. destillentur simul, de qua aqua ponatur parum pro vice in oculis: est enim collyrium optimum in abstersione oculorum, & in conseruatione, & cõfortatione visus, & fit tempore veris. Conferunt etiam in mane longę pe ctinationes capitis, & fricationes: diuertunt

enim vapores viſum perturbantes. Confert etiam aſpectus rerum viridium, cœleſtium, & aſpicere ſpeculum clarum, & in mane replere cauitatem manus aqua frigida, & aperire oculum in ea, & comedere aues de rapina. Hæc omnia corroborant & conſeruant viſum. Nux muſcata trita in melle mane comeſta viſus ſanitaté cuſtodit, & chebuli cõditi idem faciunt.

TRACTATVS SECVNDVS de morbis, qui accidunt in tunicis Oculorum, & diuiditur in decem cap.

De Ophthalmia. Cap. I.

OPhthalmia duplex eſt, vera & non vera, quę conturbatio dicitur. Vera ophthalmia eſt apoſtema in pupilla ſequens coniunctiuam. In curatione vtriuſq;, ordinato debito victus regimine in ſex rebus non naturalibus, factaque debita euacuatione per phlebotomiam, primò de cephalica oppoſita, deinde de cephalica eiuſdem lateris, & debita ſolutione ventris reſpiciente humorem peccantem, adminiſtratis fricationibus, vẽtoſis, & alijs diuerſionibus, quibus diuertitur rheuma, ne fluet ad oculum. In principio ponatur in oculum aqua roſacea, lac mulieris fœmellam lactantis, & album oui recentis, conquaſſatum & colatum, & ſuper frontem ponantur folia endiuiæ viridis contuſa cũ albo oui, & modico aceti. Aut ponatur ſuper frontem & tempora duę partes ſandalorum, &

vna sarcocollæ, cum albo oui recentis. Hæc enim prohibent descensum rheumatis ad oculum. Et cortex melonis sicci, & amylum & crocus. In ophthalmia calida applicetur super oculum emplastrum factum ex folijs endiuiæ contusis cum modico oleo rosaceo, & farina hordei per pannum sericum cribellata cum ouo recenti simul mistis. Item infunde cottum carminatum in lacte mulieris cum albo oui, & liga super oculum per totam noctem. Gal. 13. Meth. super ophthalmias incipientes ponit emplastrum ex cotoneis coctis cum vino & farina hordei, aut cum folijs papaueris albi, corticibus granatorum, & farina hordei, cum decoctione florum meliloti: iubet enim primò apponi reprimentia, vt suprà, deinde cum eis addit resoluentia cum vaporatione, vt cum decoctione camomillæ, meliloti, seminis fœnigreci prius abluti cũ aqua quasi calida, & bene mundati ab omni sorde, est enim (inquit) omniũ præstantissimum pharmacum.

Vnguentũ optimum, prohibens descensum lacrymarum & rheumatis ad oculum.

R. Tutiæ Alexandrinæ præparatę ℥.s. amyli ʒ.vj. lanę œsypi combustæ, coralliorum rub. lapidis hæmatitis añ. ʒ.j. axungiæ porci masculi recentis sine sale liquefactæ & colatæ q.s. fiat vnguentum, in mortario longa agitatione, & ex eo frigido vngatur frons, tempora, & palpebræ, oculis clausis, & est optimum.

Aliud. R. Olei myrtini ℥.ij. fucci rutæ, fucci extremitatum molliorum rubi añ. ʒ.x. bulliant

ad consumptionem succorum, deinde adde oleo prædicto hyacinthi, sapphiri, æris vsti añ. ℈ j. antimonij præparati ʒ.j. tutiæ Alexandrinæ ʒ.ij.s. cum modico ceræ fiat vnguentũ molle, quo vngatur vt suprà, & est solenne. Thus & farina hordei, cum albo oui fronti & temporibus applicata idem faciat. Quando autem dolor est fortis, vide si materia quæ fluit ad oculos fluat per venas frontis aut temporũ, & phlebotoma eas (post prædictas phlebotomias) scilicet venas pulsatiles, quæ sunt in fronte & tẽporibus. Cùm verò dolor est valde intensus

℞. Semen fœnigręci ablutum in aqua calida & mundatum ab omni sorde, & semen papaueris albi, coque in aqua rosacea, deinde coletur, & colaturæ infrigidatæ addatur albũ oui recentis, tandiu conquassatum, donec totum sit in spumam redactum, deinde colatum, omnia simul misceantur, & pone de eis in oculis frigidis. Notandum, quòd quãdo administrantur narcotica in dolore intenso & graui, semper debet admisceri, aut muscus, aut chamæmilla, aut melilotum, aut fœnũgræcum, anethum, aut similia. Multo & acuto humore ad oculos fluente Galeno docet euaporare oculos cum spongia infusa in aqua calida, ad mitigandum dolorem, & si statim dolor reuertatur factis diuersionibus ingrediatur patiens balneũ, & sanabitur statim. In hoc enim casu callyria infrigidantia causant dolorem. Semper etiam intellige quòd corpus non sit repletum. Oleũ rosaceum cum vitello oui elixato, admisto parum

rum croci, ſimul miſta, ſedant pulſationem oculi, lacryma, quam facit ouum recẽs, quando coquitur, oculo iniecto, oculi acutum dolorẽ ſedat. Flores chamæmillæ, aut meliloti, aut vtriuſq;, cocti cum rob vuæ, curat dolorem factum ab apoſtemate ophthalmico, ponendo ſuper oculũ, factis ſemper diuerſionibus (qđ in omnibus ſemper ante localia eſt intelligendum) & euacuationibus neceſſarijs. Corona cicutæ viridis cum ſemine ſuo piſtata, & expreſſo ſucco & in ſole exiccato, ſi de eo ponatur in collyrio ſedat dolorem. Caro melonis ſuper oculum emplaſtrata curat apoſtema oculi calidum. Idem facit emplaſtratio caſei recentis ſine ſale. Emplaſtrum cum ſolis folijs violarum, aut addito ſauich, idem facit. Nulla eſt melior medicina, quàm pulegium deſiccatum in vmbra in collyrio poſitum, ſubtiliſsimè puluerizatum, elapſo morbi principio. Ad ophthalmiam, dolores, apoſtemata, inflationes, veſicas vueæ, & alias multas oculorũ paſsiones, factis vniuerſalibus omnibus, & eſt ex ſecretis Gal.

℞. Ceruſæ de plumbo, amyli añ. partes ij. ſ. opij, croci, ſarcocollæ, añ. quartam partem illius, teratur ceruſa, & cribelletur cum orali, & inijciatur ſuper ipſam aquæ dulcis q.s. & teratur in mortario diebus decem, in hora quieta à vento, & in loco in quo non ſit puluis, & poſt illud infundatur gummi Arabaci pars vna in aqua dulci in vaſe mundo donec diſſoluatur, & fiat ſicut aqua, & coletur cum panno lini ſuper medicinã in marmore, deinde teratur cum ea.

Cum ergo facta est medicina sicut pasta, proijciantur super eam reliqui pulueres subtilissimè puluerizati, & cribellati, & terantur cum ea donec inspissentur, & fiat sief, quod exiccetur in vmbra in loco tecto, & cooperiatur cum pano subtili, qui eos defendat à puluere. Et cum opus fuerit, soluatur parum de eis cum lacte mulieris, & aqua rosacea, & stilletur in oculis. Est enim optimum medicamentum ad prædicta folia rubi super oculum imposita & cataplasmata, tumorem oculi soluũt. Sarcocolla cũ amylo & saccharo tollit lippitudines oculorũ. Idem facit succus satyrij. Idem etiam facit spuma maris supra alias res. In ophthalmia chronica sine aliqua corporis plenitudine, apparentibus venis magnis, sanguine crasso repletis in oculis, & ipsis oculis quasi exiccatis apparentibus, curatio fit per balneum & potũ vini lymphati. Quando autem est ophthalmia sicca, in qua sunt oculi sicci, macri, & rubei, cura est vt impleatur vas aqua calida, & inclinetur facies patientis super ipsam aquam calidam, vt vapor ad oculos vadat. Et cùm infrigidatur, iterum calefiat, & iterũ inclinetur facies super illo vapore, donec facies inflammetur, tunc mulgeatur lac in oculis, & detur vinum purum ad bibendum, & facit ipsum dormire longo somno. Et applicetur super oculos sarcocolla cum oleo rosaceo, & succo portulacæ. Et iste est casus, de quo intellexit Hippocr. 6. Aphoris. 31. vbi dicit: Dolores oculorum meri potio soluit aut &c. nam aliqui oculorũ dolores curantur

potu

potu vini, vt casus prædictus de sicca opthalmia. Alius dolor curatur balneo & potu vini lymphati, vt casus alius precedens de ophthalmia sicca chronica. Alius curabitur sola appositione localium, alius sola phlebotomia, alter verò solo pharmaco, de quibus omnibus vide Gal. in quarto prędicto, vbi hæc oĩa declarat.

De vngula Oculi. Cap. II.

Dicitur vngula, quando cornea tunica aliquando quidem in superficie, aliquãdo verò in profundo fit suppurosa, & assimilatur in figura paruæ vngulæ, vnde vngula appellatur. Ad moderatas & illas quæ sunt in superficie, confert melicratum, & succus fœnigræci, & collyrium de olibano, quod sic fit: Tere olibanum & aquam calidam super asperge, & sic per horam dimitte, & collyrizetur cum ipsa aqua. Ad eas quæ sunt fortiores.

R. aloes, myrrhæ, croci añ. partem vnam vini albi partes tres, mellis puri partes sex, linias primò crocum cum pauco vino, deinde aloem & myrrham, postea infunde super ea mel, & repone in vase vitreo, & vtere bis in die. Expurgat enim & incarnat. Valet similiter lac tithymalli. Ego verò sępissime expertus sum alumẽ combustum subtilissimè puluerizatum cum cautela super vngulam applicatum, & sanat.

De albugine, nebulis, pano, tela, maculis, & caligine Oculorum. Cap. III.

Omnia prædicta curãtur infrascriptis remedijs. R. Vitrioli Rom. ℥. iij. aluminis glacie

ʒ.j.pone hęc subtilissimè puluerizata & cribellata in albumine oui recentis cocti duri, extracto prius vitello, & stringatur in panno lineo bene mundo, digitis frangendo albumen, & fortiter comprimendo. Exprimatur aqua, quæ intus est, quæ erit viridis aqua exiens, valet enim mirabiliter ad omnia prędicta. Si atramentum misceatur cum albo oui recentis, & tandiu conquassentur, donec in spumam conuertantur, & superposita papyro inclinetur vas, & permittatur paulatim destillari, ipsa colatura in oculum posita, omnem oculorum caliginem tollit. Alumen combustum subtilissimè puluerizatum cum cautela super albugine oculi positum eam tollit. Idem facit sal ammoniacum. Succus dragonteæ, & os sepiæ cum melle mista, tollunt albugines, vngendo oculum clausum ad extra. Idem facit stercus lacertę impositum collyrio. Succus granatorum positus in vase terreo cooperto cum panno, & soli expositus donec inspissetur vt mel, tunc eidem misce tantundem mellis, & reserua, quia inueteratum est melius, ex quo vnge eundo dormitum. Succus fœniculi cum melle mistus vetustissimas detergit caligines oculorum. Maculas pupillæ ex percussione factas tollit emplastrum cum folijs vel floribus salicum. Aliud expertum à Galeno ad caliginem oculorum.

℞. Spumæ maris, quæ natat super aquam, stercoris lacertæ, sacchari albissimi, massacuminę baurach añ.p. ęquales, terátur & cribellentur, & sumatur ex chelidonia ʒ.j. coquatur in lib.j.

lib.j. aquę ad consumptioné medietatis, postea coletur, & imbibantur pulueres suprascripti in hac aqua in marmore, continuando eius attritionem in sole diebus aliquot, donec consumatur aqua, deinde fiat puluis subtilissimus, hoc enim est vltimum, & secretũ magnum. Muscus abstergit albuginem subtilem, & desiccat eius humiditatem. Emplastrum ex lacte ficuum & melle abstergit maculam oculi crassam, & valet contra obscuritatem visus, & descensum aquæ in oculum, quæ fit ab humoribus crassis. Succus cyclaminis mistus cum melle tinctus, ex oculis caligines detergit, & suffusiones. Succus etiam fœniculi desiccatus in sole, & succus morsus gallinę depuratus, & cinis limacię combustæ oculo impositus tollit maculas oculorũ in tribus diebus. Cinnamomum detergit caliginem & obscuritatem visus, & lacca cum vino in oculo posita maculas tollit, & succus agrimoniæ nebulas tollit. Limatura ligni ebeni in aqua fœniculi infusa aufert, quod est coram pupilla, impediens visum, & remouet vlcera antiqua oculorum ex humoribus fouentibus ad eos antiquo cursu. Similiter valet si teratur & in vino coquatur, & iterum cocta teratur. Vngere oculos clausos cum succo dragonteæ tollit nebulas & caligines oculorum. Idem facit succus betonicæ, maximè si cum vino misceatur. Lapis pyrites & crudus & coctus (dictus caprosea) abstergit caligines, sarcocolla mista cum aqua rosæ soli exiccata tollit maculas oculorum, & visum clarificat. Si puer ha-

beat albuginem, mater eius aut nutrix maſticet ammoniacum in ieiuno, & ſufflet in oculũ pueri. Succus portulacæ oculo immiſſus telam tollit. Debent maculæ prius maturari cũ oleo de auellanis tritis, coctis cum aqua & expreſſis, colligendo oleum ſuper aquam.

De ulceribus Oculorum Cap. IIII.

VLcera quæ fiunt in oculis, aut ſunt in profundo, & vocantur albugines, aut ſunt in ſuperficie, & nominantur nephelæ. De prioribus in præcedenti cap. dictum eſt: Nephela curatur ſucco portulacæ immiſſo, aut ſucco centaurij minoris cum melle. Lapis hæmatites fricatus ſuper cotem cum albo oui, & aqua fœnigręci, curat vlcera, & aſperitatem, cum apoſtemate calido oculi. Ipſe etiam lapis cum cinere magnorum oſtracorum omnium ſubtiliſsimè puluerizatorũ, curant vlcera & foueas cornee ſuperaſperſa. Succus foliorum oliuę ſylueſtris in oculis impoſitus curat vlcera & eminentias, & fluxum humiditatum antiquum ad oculum. Diuturna curat æs vſtum cum aqua roſacea per modum collyrij. Phlebotomia venæ frontis iuuat ambos oculos. Phlebotomia verò angulorum dextri dextrum, & ſiniſtri ſiniſtrũ iuuat ad omnes ęgritudines oculorum antiquas, ſicut ſebel, ſcabiem, ſilach, & rubiginem, &c.

De Hypopijs. Cap. V.

HYpopium eſt liuor qui fit ſub oculo. Curatur à principio quando fit à percuſsione, & apparet ſanguis in oculo, funde in oculo ſanguinem

guinem columbi iuuenis, ſicut exit à venisquę ſunt ſub alis, eas phlebotomando, aut extrahe pēnas de alis, & exprime partē illam, quam extraxiſti ab alis, & infunde liquorem qui exit in oculum, & appone deſuper album oui, & intus ſimiliter. Quando verò prolongatur, liga extremitates hyſſopi ſiccæ in petiam, & infunde in aquam feruentem, & fomenta oculum. Extrahit enim ſanguinem in panno. Aut fomenta cū decoctione fœnigræci & meliloti: deinde R. Roſarum rubearum ʒ.iiij. croci ʒ.ij. acaciæ ʒ.j. opij, ſpicæ Indicæ añ.℈.j. gummi Arabici ʒ.iij.s. miſce cū aqua pluuiali, & vnge hypopiū. Nux rācida trita diligenter appoſita ſtante patiente ſupino per tres horas, curat hypopium. Oſſa ſepię ſubtiliſsimè trita & cum aceto miſta vnge. Aut tere ſinapi, & appone cum cerato, ſuper oculum clauſum, vel ſub eo vbi eſt liuor. Aut tere rad. cucumeris aſinini, miſce cū melle & appone. Cyminū inter dentes retentum ter maſticatum, ſufflando in oculum, tollit liuorem, qui fit ſub oculo ex percuſsione: ſimiliter ſaliua eius qui cyminum maſticauit. Faba etiam excorticata emplaſtrata cum vino oculum percuſſum ſanat.

De Peliomatibus uel ſanguine mortuo. Cap. VI.

HYſſopum tritam liga in panno, & infunde in aqua calida, & fomenta pelioma, aut farinam ireos cum melle miſce, & appone. Aut cyminum cum lacte mulieris miſtum, aut ſaliuā eius qui maſticauit cyminum appone. Origa-

num & semen erucæ,tere cum felle vaccino & appone. Cùm verò sangui, non amplius fluit, cyminum tritum cum vitello oui superimpone,sæpe iterando:aut puluis cymini cum camphura confectus. Puluis cymini cum cera ad ignem mistum,confert & tollit omnem liuorem securè. Pulmo montonis calidus appositus,sanguinem mortuum cito tollit.

De Pterygijs uel Sebel. Cap. VII.

Dicitur Pterygium, neruosa eminentia superinnatæ membranæ,incipiens ab angulo oculi,& procedens vsq; ad corneam. Cùm vero superaugetur,cooperit pupillam. Magna igitur & diuturna per chirurgiam remouentur. Recentia verò & in magnitudine moderata iuuant æs vstum,vel vitriolum cum adipe porci. Aut R. Vitrioli ʒ.j. gummi Arabici ʒ. s. misce cum vino & vnge.

Aliud. R. Flores labruscæ cum melle, super carbones coque & vnge. Purgant pterygium, & panariciam tollunt. Succus tithymalli,& succus radic.bryoniæ vsti, pterygia & glaucomata,& caligines detegunt,& rad.ipsa bryoniæ cocta & comesta iuuat. Rasis in 2. Cont. ad Sebel. R. aluminis, balaustia um,succi barbæ hircinæ salis gemmæ, succi agrestæ añ. desiccentur & fiat sief cum gũmi Arabico & collyrizetur cum eis,quia nullum inferunt dolorem.

De his, quæ Oculos glaucos mulierum faciunt nigros. Cap. VIII.

Flos iusquiami in vmbra siccatus, teratur cũ vino

vino austero, & vngantur oculi. Aut exprimatur succus mali granati dulcis cum floribus & succo iusquiami, & stilletur in oculis, vel succus solatri. Testæ auellanarum subtilissimè tritæ & impastatæ cum aqua, collyrizatæ, oculos denigrant.

Ad Alinthisar, egressum Vueæ, & Pupillæ dilatationem. Cap. IX.

ILla quæ fit à natiuitate, non recipit curationem. Quę verò fit à siccitate difficulter. Quando egreditur vuea sine nocumento in visu, fit à mollificatione musculorum retinentium neruum opticum. Si autem sit cum nocumento visus, mollificatio est in ipso neruo optico. In illa quæ fit à siccitate, constituatur bonum regimē in sex rebus non naturalibus, & applicētur humectantia. Illa verò quæ fit ab humiditate, curatur cū plebotomia, de cephalica primò, deinde dę venis lacrymaliū & temporum, & fiant purgationes debitæ, diuersiones cum fricationibus & ventosis, & cū prouocatione hæmorrhoidum aut menstruorum si retineantur, aut alterius euacuationis consuetę fieri. Debet adhiberi tolerantia famis, & abstinere à vino, & seruare debitum regimen. Sal gemma est melior medicina quæ posit inueniri ad dilatationem pupillæ ab humiditate. Dilatatio pupillę, quomodocunq; contracta semper nocet visui, & fit ab humiditate aut multitudine albuginei, aut à siccitate vueæ. Collyrium ex succo chelidonię & melle cōfert. Et ponere frequen-

ter in oculo aquam rosaceam, aut syrupum rosaceum, aut fel perdicis cum succo fœniculi, & parum salis ammoniaci. Confert etiam collyrium factum ex capitibus hirundinum combustis. Cũ verò fit à percusione, à principio sunt applicanda repercutientia, deinde apponatur emplastrum ex farina fabarum excorticatarum, & farina hordei, cum aqua foliorum salicis, aut succositate quæ est inter lignum & corticem salicis. Et emplastrum factum ex malis granatis coctis in vino dulci pistatis & superpositis est magni iuuamenti, & mitigat dolorẽ. Similiter albũ oui cum oleo rosaceo cum cotto super oculum posito, & sang. columborum iuuenum, & humiditas quæ exprimitur à pennis pullorum columborum. s. ab illa parte pennæ, quæ est recenter extracta ab ala pulli prędicti, statim cùm exprimitur immissa in oculum. Et ad hoc vtiliter fit hoc emplastrum.

℞. Farinæ fabarum ℥.ij. thuris, acaciæ, rosarum rub. añ. ℥.s. cum albo oui fiat emplastrum. Reprimit enim eminentiam pupillæ oculi. Etiam folia rubi emplastrata, & fiet ex succo eorum cum ossibus dactylorũ cõbustis, & spica.

De constrictione Pupillæ. Cap. X.

Constrictio pupillæ naturalis non nocet visui. Quæ verò accidentaliter fit, aut ex tempore, nocet visui: & talis fit ex siccitate aut paucitate humoris albuginei, aut ex humiditate vueæ. Illa autem quæ fit à paucitate aut siccitate humoris albuginei, curatur cum humectantibus, & confert aqua tepida dulcis, & aperire

oculos

oculos in ea, & ponere in oculos albumen oui, & lac: & embrocetur caput cum humectantibus decoctis in aqua, ficut floribus violarum & confimilium, & ponatur in naribus oleũ de nenuphare, & de cucurbitis dulcibus.

Cùm verò fit ab humiditate vueæ.

R. Floris æris ammoniaci añ. part. vnam, croci part. vnam & tertiá, aloes part. quinq;, musci medietatẽ vnius partis, fiat ex his collyriũ cum aqua rosacea. Conferunt etiam collyria quæ dicentur in cap. de debilitate visus, & de imaginibus oculorum.

TRACTATVS TERTIVS DE morbis Palpebrarum & Superciliorum & diuiditur in xij. cap.

De inuersione & crassitie Palpebrarum. Cap. I.

AD inuersionem palpebrarum cum crassa carnositate, solenne experimentum & expertum remedium.

R. Butyri recentis ℥. ij. coquatur in aceto continuo despumando, & colatũ permittatur, vt faciat residentiam, qua facta, abijciatur acetum, & butyrum coquatur in vino albo paucifero, despumando vt suprà, & permittatur vt faciat residentiam, qua facta, abijciatur vinum album, & infundatur butyrum in aqua rosacea, addendo tutiæ Alexandrinæ præparatæ in aqua rosacea ʒ. ij. antimonij preparati, marchesitæ præparatæ añ. ℈. j. facchari candidi, aloes hepatici añ. ℈. s. fiat vnguentum de quo extenda-

tur q.s. supra vna petia subtili facta secundum formam palpebrę inuersę & incrassatę, desuper applicando, ac omni die bis renouando.

Aliud. R. Calcis extinctæ ℥.iij. coperosę ℥.j. axungię porcinę recẽtis q.s. fiat vnguentum de quo applicetur vt supra. Sola tutia Alexandrina cum aloe & albo oui recentis conquassato & colato confecta super apposita curat. Gutta ammoniaci cum melle mista attenuat grossitiem palpebrarum. Et viride æris cõbustum vnà cum melle cõtectum curat asperitatem & crassitiem palpebrarum. Lapis hæmatites fricatus cum aqua super cotem confert. Et colcotar tritum coctum cum melle curat grossitiem & asperitatem, & callositatẽ palpebrarũ. Idem facit vitriolum tritum cum melle.

De pruritu Palpebrarum. *Cap.* II.

REmouetur pruritus palpebrarum fricando eas cum folijs ficus. Remouet pariter asperitatem & scabiem. Succus cæpę exiccatus cũ thure mistus remouet pruritum, qui fit à phlegmate salso in palpebris & oculis. Flos ęris primò combustus, deinde squama ęris combusta, remouet pruritum palpebrarum.

De Ordeolo. *Cap.* III.

IN curatione Ordeoli conuenit fomentum cum aqua decoctionis hordei, vel cum cera alba calefacta, cum corporibus muscarũ, ablatis capitibus & alis, cum modico oleo sesamini. Nulla est melior res ad delendum ordeolũ, quàm serapinum calefactum extensum super

subtil

ſubtiliſsimo corio ſuppoſitũ,& dimiſſum. Ammoniacum cum medietate ipſius de borace confert, formicę etiam decapitatę miſtæ cum cera. Medulla oſsium vituli cum oleo ſeſamino & cera applicata curant ordeolum,& palpebras induratas,& folia aſphodelorum in vino cocta,& fęx vini cocta cum vino & croco confert. Naſturtium cum aqua ſalſa coctum & appoſitum curat ordeolum maturum. Idem facit vitriolum cum melle vel cera impaſtatum.

De pediculis Palpebrarum. *Cap.* IIII.

FRicentur aut epithementur palpebræ cum aqua maris,vel aqua ſalſa, aut ſulphurea:aut ex aceto ſcillitico cum alumine & aloe, liniendo ex eis pilos palpebrarũ: aut cum aceto ſcillitico & baurach.

De rubedine Palpebrarum chronica cum ſcabie, dolore, lacrymis, & inflammatione, experimentum ſolenne. *Cap.* V.

R. Tutię Alexandrinę bonę ℥.iiij. ablue eam ſepties in aqua frigida, poſtea pulueriżetur, & ſcindatur pomum citonium magnum & bene maturum in quatuor partes, & inter ſingulum interuallum pone ℥.j. de ipſa tutia, & ſtringe citonium in paſta cum ſtupis madefactis decenter ligando, poſtea pone pomum in furno, donec ſit bene coctum, ſequenti die remoue tutiam à citonio, & ablue ſepties vt ſuprà, & fac ſic vſque ad ſeptem citonia, & cùm extraxeris eam de ſeptimo citonio, infunde eam in aceto albo, deinde exiccetur & pulueriżetur ſubtiliſ-

ſimè, & infundatur in aqua roſacea per tres dies & noctes in vaſe mundiſsimo & cooperto, ipſam ſæpe agitando & mouendo: deinde permitte eam exiccari, & iterum pulueriżetur ſuper marmore, donec fiat ſicut atomi, & ſerua bis eam in vaſe bene mundo. Modus adminiſtrandi hunc puluerem eſt, vt habeas ſtylum argenteum maioris longitudinis quàm ſit digitus medius, aliqualiter minoris craſsitiei quàm ſtylus chirurgicorum, qui fricetur fortiter cum pāno finiſsimo, & ſtatim poſt fricationem ponatur in ipſum puluerem, reuoluendo ſtylum in eo, & aperto oculo ponatur pars ſtyli propinquior manui tenenti ex tranſuerſo in oculo, & clauſo ſtylo inter palpebras trahat artifex ſtylum verſus partem ſylueſtrem oculi, vt puluis qui adhærebat ſtylo remaneat in ipſis clauſis palpebris, & reiteretur ter aut quater in die. Eſt enim mirabile ad præmiſſa.

De curatione Lacrymarum fluentium ad oculos. Cap. VI.

COmburantur oſſa myrobolanorum nigrorum & emblicorum, & gallæ terantur cum eis, & cribrentur per pannum ſericum, & ponantur in aqua roſacea & ex ea ſtilletur in oculis. Aut pone myrobolanos citrinos per tres dies in aqua roſacea, deinde cola, & in colatura infundatur antimonium puluerizatū, prius tamen per tres dies ablutum, deinde iterum cola, & exiccetur, & fiat puluis ſubtiliſsimus, & ponatur cum aqua roſacea vt ſuprà. Attrahere

ſuccum

ſuccum foliorum oliuarum per nares ſiſtit lacrymas. Folia populi viridia cocta in aceto ſuper frontem poſita ſiſtunt fluxum humorũ ad oculos. Impaſtetur vnus myrobolanus chebulus, & ponatur ſuper tegula ignita, donec paſta rubeat, & cortex ipſius ſine paſta puluerizetur ſubtiliſsimè cum ℈.s. croci, & ponatur in collyrio cum aqua roſacea, vel pruneolorum ſylueſtrium. Thus linitum cum albo oui ſuper fronte poſitum ſiſtit lachrymas. Fumus qui eleuatur à ligno pini dum comburitur collectus, & in oculis poſitus, ſiſtit lacrymas. Humiditas quæ exit à limacijs, quando viuæ perforantur cum ſtylo ferreo, miſta cum olibano in ſpiſsitudine ſicut mel, conuenit ſi ex eo liniatur frons & tempora, coercet humores, ne ad oculos fluant. Pſyllium tritum in aqua roſacea infuſum, donec inſpiſſetur, fronti & tẽporibus applicatum, & ſuper oculos, lacrymas ſiſtit. Lignum ebenum confricatum infuſum in aqua roſacea, donec diſſoluatur, colatum, colatura in oculos immiſſa, ſiſtit lacrymas ad oculos defluentes, & aufert quod eſt coram pupilla impediens viſum, & confert vlceribus oculorum, & abſcindit antiquum curſum humorum ad eos. Comburitur etiam lignum ipſum in vaſe paruo crudo, donec vertatur in cinerem, & lauetur cinis, ſicut lauatur plumbum, & ſubtiliſſimè poſt exiccationem puluerizetur, & de eo ſicut eſt, aut in collyrio ponatur in oculũ. Aqua fragorum optima eſt.

Collyrium ſingulare ad ſiſtendũ lacrymas.

R. Myrrhæ ʒ.s. lapidis hæmatitis vel sanguinalis confricati super cotem ʒ.j. mirobolanorum citrinorum ℈.j. fucci extremitatum molliorum rubi, fucci extremitatum arboris rosarum añ. ℥.ij. puluerizatis subtilissimè puluerizandis, ligētur in parua petia rara & bene munda, & infundantur in fuccis prędictis, & ponantur in ampulla vitrea stricti orificij decēter obturati, & bulliant in vase aqua pleno ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura frigida ponatur in oculis gutta vna pro vice bis vel ter in die, leniendo frontem & tempora in sero cum succo rosarum. Flores labruscę combusti in collyrio positi sunt optimi. Pannus lineus infusus in mucilagine psyllij ponatur super oculis lacrymosis, & sanabuntur. Si grauentur oculi sanguine, aut lacrymis calidis, impone succum extremitatum rubi cum albo oui, & cum cotto carminato in eis infuso, superligetur & sanabuntur. Succus morsus gallinæ cum succo extremitatum rubi cum albo oui, tollit lacrymas, albugines, & sanguinem in oculo immissum. Chrysocolla seu borax in collyrio positus lacrymas compescit. Idem facit crocus circa oculos linitus. Ablutio oculorum ex decoctione serpylli, betonicæ, & rad. fœniculi siccarum, exiccat lacrymas. Aqua in qua infusum fuerit psyllium vna nocte, interius vel exterius apposita, citò lacrymas cum ardore & pruritu compescit, siccat, & sanat. Vua acerba cremata in olla rudi puluerizata & cribellata per pannum subtilem, oculo imposita, rubórem

rem & lacrymas tollit. Etiam pompholyx lota in collyrio posita similiter curat, est enim sicca ac leuissima medicina.

De inflatione Palpebrarum antiqua. Cap. VII.

AD inflationem palpebrarum inueteratam, R. Mellis puri, aloes hepatici añ. ℥.j. myrrhæ ℥.s. croci. ʒ.j. nucis cupressi, gallarum quercus añ. ʒ.ij. cymini ℥.j.s. contusis contundendis coquantur in lib. ij. aquę ad consumptionem medietatis, & in ea decēter calida infundatur parua spongia noua prius abluta & exiccata, quæ expressa, & in subtili petia inuoluta, ligetur super inflationem palpebrarum, & super oculum clausum in sero, quando itur dormitum. Hoc medicamentum composui pro vna nobili muliere Taurini sexagenaria, quæ habebat palpebras, tam superiores quàm inferiores deformiter inflatas, sicut est inflatio hydropicorum, iam multis annis elapsis, & hoc remedio fuit breui tempore sanitati restituta, nullo inflationis vestigio relicto. In alijs etiā idem probaui, semper tamen decenti facta purgatione.

De casu pilorum Palpebrarum. Cap. VIII.

LApis lazuli subtilissimè tritus & ablutus facit nasci pilos in palpebris applicatus. Spica nardi, & fumus qui eleuatur à ligno pini, quando cōburitur, & fumus olibani, & fumus myrrhæ, terebenthinæ, & styracis collecti & applicati, aut aliquis ipsorum, faciunt nasci pilos in palpebris. Sed fumus styracis est fortior. Et fu-

mus picis & kitram sunt optimi, quando cum duritie palpebrarum cadunt pili, & cum rubedine & pruritu.

De curatione pilorum Palpebrarum, quando nascuntur distorti. Cap. IX.

TAngere radices pilorum cum viscositate, quæ est super carnem limaciarum cum stylo vel acu, ponendo super pilos non rectos, rectificat eos decenter.

De rectificatione Superciliorum pilosorum. Cap. X.

ORiganum combure, tere & appone, prius pilis facientibus deformitatem auulsis, & superfluis.

Aliud. Lacertam viridem coque in oleo & vnge vt suprà. Aut laureolæ radicem misce cũ sanguine ranæ, vnge euulsis pilis vt suprà.

De curatione casus pilorum Superciliorum. Cap. XI.

℞. Osium dactylorum combustorum ʒ.iij. spice nardi ʒ.ij. tere & vtere, fricando supercilia. Valet etiam spica sola.

Aliud. ℞. Antimonij asſi, piperis añ. ʒ.j. spicæ ʒ.iij. tere & vtere vt suprà. Lapis lazuli tritus & ablutus, postea vltimatè tritus, fricatus vt suprà, facit nasci pilos superciliorum & palpebrarum.

Ad casum superciliorum & barbæ.

℞. Iusquiami ʒ. ij. stercoris muris ʒ.j. polytrichi ʒ.ij. olei irini q. s. tere & misce cum oleo, & præfomentando vnge.

Aliud

Aliud. Auellanas combure & cõmisce cum adipe vrsi & capræ, & vnge, aut cum spolio serpentis, cum oleo vel adipe vt suprà. Aut cum nigella in aqua dissoluta, & est mirabilis proprietatis in supercilijs. Aut cum nigella combusta, & adipe hœdi. Conuenit etiam linitio cũ oleo fricationis plumbi, vrantur duæ nuces eo modo quo possunt vri, & terantur: deinde R. ossium dactylorum vstorum aureum vnũ piperis g.xv. confice cum oleo rosaceo & vnge. Vnguentum ex adipe vrsi, oleo, & hepate asini combusto, facit renasci pilos superciliorũ. Vide quæ scripta sunt in cap. de alopecia.

De gesse Palpebrarum. *Cap.* XII.

GEsse est impotẽtia aperiẽdi palpebras quãdo sunt clausę, & eas claudendi, quãdo sunt apertę. Factis debitis purgationibus, vaporentur cum decoctione fœnigræci & seminis lini, & pone eorum mucilagines in oculis, & super eos pone album oui conquassatum cum oleo rosaceo.

TRACTATVS QVARTVS DE debilitate Visus, & descensu aquæ in oculum, suffusionibus, & cataractis, & imaginibus, & algarab, & nyctilopa, & diuiditur in quatuor capita.

De Visus debilitate ex descensu aquæ in oculos, suffusionibus & cataractis. Cap. I.

QVando visus deficit, & oculus in sua dispositione cõsistit, vide si nocumentum sit in alijs sensibus, tunc morbus est in cerebro. Si verò non sit nocumentum in alijs sensibus, nocumentum est in neruis opticis. Cuius signum est, quia compresso oculo sano pupilla infirmi non dilatatur. Quòd si nocumentum sit in ambobus, compressa pupilla vnius oculi clausi cum digito pupilla alterius non dilatatur, propter opilationem quæ est in ipsis neruis, quæ prohibet spiritum visiuum transire à cerebro ad oculum. Electuarium singulare & expertum ad debilitatem visus, & ad principium descensus aquæ in oculos.

R. Sem. fœniculi, chamædryos añ. ʒ. vj. rad. chelidoniȩ ℥. j. euphragiȩ ʒ. vij. sileris mõtani ʒ. v. sem. apij, petrosilini, iuniperi, & saxiphragiȩ añ. ʒ. j. trita & cribellata cõficiantnr cum melle optimo despumato, & fiat electuariũ in forma opiatæ, de quo detur quantitas auellanȩ pro vice ante somnum, factis debitis purgationibus.

Aliud, quod dicitur Colocynthidis, laxat humores aquosos, phlegma, & melancholiã, & in hoc casu est mirabile, & nõ est ei simile in acuẽdo visum. R. Colocynthidis præparatȩ, scillȩ assatȩ, asari, triumpiperũ añ. aur. vj. spicæ rom. sem. apij, anisi, & fœniculi, carpobalsami, eupatorij, croci añ. aur. ij. chamædryos, chamæpityos, aristol. rotundæ, gentianȩ añ. ʒ. vj. trita & cribel

cribellata cōficiantur cū melle optimo despumato, & fiat electuariū in forma opiatę, & reponatur in vase vitreato, & sepeliatur in hordeo per sex menses. Eius dosis est à ℥.ij. ad ℥.iij. in mane. Aliud mirabilis operationis, ad principium descensus aquæ in oculum, & est expertum, & velocis operationis.

℞. Spicæ nardi ℥.x. cinnamomi electi ℥.viij. agarici albi ℥.ix. mastichis ad pondus omniū, trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & fiat electuariū in forma opiatæ. Eius dosis est ℥.ij. omni die, & est mirabile.

Aliud ad descensum aquæ in oculum, vertiginem, ischiaticam, squinantiam, morsum canis rabidi, & ad omnes ægritudines phlegmaticas & melancholicas.

℞. Epithymi aur.x. scāmoneæ, prasij, stœchados, myrrhæ, hellebori nigri añ. aur.iiij. scillæ assatæ, euphorbij, aloes, gentianæ, croci, petroselini, ammoniaci, opopanacis añ. aur.j. polij montani, cinnamomi, spicæ, serapini, florum squinanthi, calamenthi fluuialis, aristol. longæ añ. aur.ij. resolutis gummis in vino boni odoris, terantur reliqua, & cribellentur, & omnia cum melle conficiantur optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatæ, quod reponatur in vase vitreato, & seruetur, donec fermentetur, cuius dosis sit à ℥.j. vsq; ad ℥.iij. pro vice. Hiera ex inuentione Mesue valet ad obscuritatem visus, & crassam ventositatem super caput & stomachum, & totum corpus, & ad educendum superfluitates vtriusq; cholerę

& phlegmatis: eius dosis est vnius aurei.

Rasis electuarium primo Cont. R. Gingib. acori, hieræ picræ añ. ℥. s. assæ fœtidæ ℥. ij. trita impastentur cum succo fœniculi & melle inuicem coctis cum aqua decoctionis seminis fœniculi, donec debitam formam syrupi recipiat, & detur de eo omni die, vt est auellana pro vice, mane per horas tres ante cibum. Valet ad principium cataractæ, dilatationem pupillæ, & visus obscuritatem. Vinum decoctionis tormentillæ quotidie bibitum sine alio potu, & herba cocta super oculum nocte emplastrata in spatio trium mensium visum restituit. Fel lupi, & fel leporis, cum succo marrubij, delent maculas & cataractam. Pinguedo piscis fluuialis cum melle dissoluta collirizata, acuit visum. Serapinum etiam cum succo rutæ optimũ est, tenebrositatem visus sanat fructus arboris populi cum melle in collyrio positus. Rubea tinctorum acuit visum, & dissoluit superfluitates coagulatas in oculis, & gummi cerasorum abstergit visus obscuritatem. Idem faciũt succus cucumeris asinini, & succus melissæ. Succus fœniculi cum quarta parte mellis bulliat ad mellis spissitudinem, & pone parum pro vice in oculis. Collyrium acuens visum & oculi sanitatem custodiens.

R. Succi fœniculi ℥. vj. succi rutæ ℥. iij. mellis puri & electi ℥. ij. ponantur in ampulla vitrea stricti orificij & obturati, & suspendatur in sole per tres menses, & abiecta fæce ponatur parum in oculis pro vice. Fel testudinis nemo-

reæ cum melle mistum super leuem ignem sine fumo bullitum, caliginem tollit, & cataractas venturas prohibet. Idem facit theriaca cũ melle mista. Adeps vrsinus cum æquali pondere cedriæ, melle optimo, & oleo veteri mista curant suffusiones oculorum, caligines, & obtusiones. Succus cyclaminis cum melle mistus vnctus, detegit suffusiones. Et succus melissæ cum pauco opopanacis, & folia scabiosæ applicata, & succus prassij cum melle, suffusiones detegunt.

Ad descensum aquæ in oculum & obscuritatem visus. ℞. Serapini ʒ.j. sacchari albi ʒ.ij. dissolue cum ℥.j. succi chelidoniæ, & stilletur parum pro vice in oculum cum lacte mulieris. Succus rad. asari, & succus marrubij exiccatus cum melle administrati, acuunt visum. Gummi oliuarum agrestium abstergit sordes oculi, & confert obscuritati visus, & delet vlcera, & albugines, & cicatrices corneæ, & telam. Vsus rutæ, euphragiæ, satureiæ, cum raphano, cinnamomo, gingibere, & nuce muscata, origano, melissa & pipere in cibarijs, vsusq; granorum serpentariæ, fœniculi, etiam hæc omnia sunt valde vtilia ad acuendum visum. Spargere super caput puluerem roris marini, & dimittere per tres dies, deinde abluere caput, conuenit oculis, quibus currunt humiditates, & puluis subtilissimus ex eo cum melle confectus, conuenit aquæ descendenti in oculum. Item fel turdi, & succus qui reperitur inter corticem & lignum salicis tempore veris, quando salices

florent, in oculis positus, non habet sibi similem ad omnem visus obscuritatem, & omnem pupillæ perturbationem, exiccat enim absque vlla mordicatione. Rasis secundo Continentis dicit: Dixit Scheer: Cùm passus sum debilitatem visus, composui hoc collyrium pro acuitate visus mei, & profuit valde. Compressi granatum, & extraxi succum, quem feci bullire ad mediũ super ignem: deinde addidi mellis despumati, quantum dimidia pars succi cocti, & iterum feci bullire, vsq; ad perfectam mistionem, & posui ad solem per viginti dies, postea ex eo collyrizaui, & visus meus effectus est valde acutus.

Aliud: R. Succi granatorum acetosorum, suc. fœniculi, fellis vaccini, mellis añ. despumētur ad ignem, & colentur, & imponatur in oculis. Panis hordeaceus sicut de furno extrahitur, scindatur per medium, & sparge super ipsum puluerem carui, & calidum tene ante oculos intuendo in eum: clarificat visum mirabiliter. Caputpurgium ex succo cyclaminis valet ad debilitatem visus, & descensum aquæ in oculos. Fiat etiam collyrium cum felle galli cum aqua fœniculi infuso croco, aut cum pipere, aniso, aut pulegio syluestri. Quando accidit debilitas visus in conualescentibus, cura est vt patiens inclinet se super aquam calidam, recipiens eius vaporem oculis apertis, & ambulet per loca viridia herbarum & arborum ex Oribasio. Rasis 2. Cont. in conualescente, qui omnino visum amiserat, nō immutatis oculis, embrocauit

brocauit caput cum oleo violaceo, & ex eo instillauit in oculis, & est ei restitutus visus. Cùm verò debilitas visus est propter opilationem neruorum opticorum, conficiatur basilicon cũ ære combusto, chalcantho, viridi æris, pipere, gingibere, & spica, imbibitis cum succo fœniculi, addendo parum camphuræ, & applicetur super oculum. Animaduertendum, quòd his non vtimur tempore multum calido, nec capite multum repleto, & post istorum vsum ponendum est lac in oculis, & calefiát oculi cum spongia in aqua decenter calida infusa, vt dolor & punctio mitigentur.

De Imaginibus, quæ apparent ante oculos. Cap. II.

QVando imagines proueniunt vitio stomachi, sunt æquales in ambobus oculis. Venæ enim & arteriæ quæ sunt in secundo p anniculo cerebri, descendunt simul cum neruis opticis ad oculos, & portát fumum à stomacho ad cerebrum ascendentem ad oculos, & est sicut fumus olei in lucerna, & causat imagines: vt dicit Galenus 4. de Locis affect. cap. j. Quando autem fiunt à descensu aquæ in oculum, & indicant cataractam, non sunt æquales in ambobus oculis. Quando autem fiunt propter siccitatem & consumptionem, apparent sicut cimices & pili coram oculis, & oculus apparet minor & siccior. Aliquando fiunt ab acuitate sensus, aliquando ex crassitate diuisionis humoris crystallini.

Collyrium ad imagines oculorum.

R.Fellis piſcis ſabor,id eſt,lucij, fellis piſcis ſturionis fluuialis recentis añ.℥.s.aquarum fœniculi, chelidoniæ, maioranæ añ.℥.j.antimonij præparati,ſubtiliſsimè pulueriƷati ℈.j.ligni aloes,ſeminis rutæ,margaritarum añ.℈.s. vini maluatici ℥.j.pulueriƷentur ſubtiliſsimè pulueriƷanda,& ſimul ponâtur in vaſe vitreo obturato orificio cum argilla, & exponatur ſoli per viginti dies, & de eo actu frigido ponatur in oculum bis in die, mane ſcilicet & ſero, tenēdo ſtatim poſt oculum clauſum per tertiam partem horæ vel circa.

Aliud: R. Succi fœniculi, rutæ, roriſmarini depuratorum añ.℥.j.ligni aloes ℈.j. ſalis gemmæ ℈.s.pulueriƷatis ſubtiliſsimè pulueriƷandis,miſceantur & collyriƷentur cum eo.

Aliud:R.Cinnamomi electi ℥.j. piperis longi ℥.j.s.piperis albi ℥.s.croci ʒ.ij.gingiberis electi, cardemomi maioris añ.ʒ.j.s. euphragiæ ʒ.ij.fiat puluis, de quo ponatur parum pro vice ſuper commiſſura coronali, quando vadit dormitum:mane verò per fricationem capitis leuem & pectinationem abſtergatur. Odoret ſæpe rutam, & comedat de ea, & de euphragia in cibis ſuis. Liquor qui emanat à ſalicibus tempore veris, quando ſalices emittunt flores, qui inter corticem & lignum continetur, inciſo cortice, emanat, aut poſito ramo ſuper ignem, manabit per locum vbi facta eſt inciſio, eſt enim in hoc res ſingularis immiſſus in oculis.

De

De Nyctilopa. Cap. III.

NYctilopa eſt, quando quis non videt poſt ſolis occaſum. Aſſa hepar hirci, & vnge oculum liquore, qui ab ipſo fluit, iuuat enim duodecies vnctus. Aut ponatur hepar hirci ſuper carbones, poſtea incidatur in multas inciſiones, aſpergendo ſale ammoniaco, & colligatur humiditas ab illo exiens, & de ea ponatur in oculos. Aut fiat collyrium ex ℥.iiij. ſucci fœniculi depurati & decocti, fellis hirci, mellis añ. ℥.j. vſus euphragiæ, fœniculi, betarum albarũ, nucis muſcatæ, myrobolanorum chebulorum conditorum, & ſimilium eſt vtilis. Quantitas lentis de ſpodio diſſoluta cum oleo violaceo, naribus inſtillata, curat eum, qui non videt ſtellas neq; lunam in nocte. Raſis 2. Cont. refert de Abibabimaſſer, qui hac medicina vſus, & ea nocte vidit lunam & ſtellas melius ſolito, & tertia die viſum recuperauit.

De Algaras, & eſt fiſtula in angulo lacrymali. Cap. IIII.

AEgilops appellatur, antequàm rumpatur. Ægilops enim auena eſt, & eius farina cum floribus labruſcæ cataplaſmati à principio, quando apparere incipit, ſanant. Similiter memitæ cum ſucco parietarię & croco miſtus appoſitus & frequenter mutatus curat.

Aliud: Conchulas cum oſtracis tere cũ myrrha & aloe, ſuper pone. Rizum in cataplaſmate applicatum eſt optimum. Aut cataplaſma cum parietaria, aut portulaca cum olibano ſimul

masticata in ieiuno & apposita conueniunt.

Aliud, quod non solum incipientes, sed etiã disruptas, cum mala temperie circumdante, in modico tempore curatas vidi, stante etiam foramine mundo ad os perueniente, vnà cum inflatione.

R. Mellis puri, aloes hepatici, añ.℥.ij. myrrhæ ℥.j. croci ʒ.j.s. aquæ lib.ij. coquantur lento igne ad consumptionem medietatis, & in ea decoctione actu calida infundatur parua spongia noua, quæ expressa & in subtili petia bene munda inuoluta, ligetur desuper, & videbis mirabilem effectum, sicut ego sæpe expertus sum. Fumus picis collectus & applicatus bonum facit marginem oculi. Succus plantaginis cum cotto imbibitus superligatus sanat. Quando verò sunt disruptæ, & foramen penetrat ad os: Rasis 2. Continentis facit vnguentum ex olei vino, & lithargyrio, coctis ad perfectam coctionem, ponendo ℥. viij. lithargyrij, addit auri pigmenti ℥.j. mouendo cum spatula ne aduratur. Valet ad fistulam oculi, dissoluens omnem duritiem, putredinem, & inflationem, & quando apparet eminentia, ligare pilam desuper per tres dies, est cura sufficiens, inquit Oribasius. Et quando est apostema in lacrymali, applica serapinum cum aceto dissolutum. Camomilla cataplasmata curat apostema in lacrymali sparsum à principio. Inquit Ras. quòd quando hæc apostemata sunt aperta, curantur cum nuce rancida & enula. Cùm verò penetrant, & orificium

est

est apertum, & penetrat, fiat hoc vnguentum.

℞. Gummi Arabici ʒ.j. myrrhæ ʒ.iij. confice cum felle vaccino, & imple ex eo orificium, & non remoueatur donec sanetur.

Aliud: ℞. Succi foliorum lilij vel radicum eius ℥.iiij. viridis æris vsti ℥.j. mellis puri ℥.iij. olei nucum, ceræ q.s. coquantur omnia ad consumptionem succi, & fiat vnguentum, de quo ponatur cum licinio aut tenta vt decet. Quando verò per præmissa non sanatur & tangendo cum stylo tangitur os discoopertum, tunc nullum est securius remedium, quam cauterium actuale per cannulam ex ære vel argento factam, per quam intromittatur cauterium factum ex ferro cum capite rotundo in extremitate, & cooperiatur oculus, vt defendatur ab offensione cauterij, super quem ponatur album oui recentis, & imponatur prædictũ cauterium bis aut ter comprimendo super os, deinde appone butyrum super summitate tentæ, donec sit eschara remota, deinde curabis cura fistularum & vlcerum, sicut dicetur loco suo. Post cauterium applicatur vnguentum quod non solùm fistulam lacrymalem curat, sed etiam alias omnes.

℞. Centaurij minoris, aristol. rot. añ. aur. j. myrrhæ aur. iij. aluminis, gallæ añ. aur. s. ireos, sarcocollę, fief, memitę añ. aur. j. viridis ęris ℈.j. conficiantur cum melle, & fiat vnguentũ. Ego operatus sum cum cauterio vt supra pluribus vicibus, & Dei gratia semper mihi bene succefsit.

DISTINCTIO QVARTA DE ægritudinibus Aurium, vnicum habens tractatum, qui diuiditur in decem cap.

De dolore Auris. Cap. I.

DOlor fit à mala temperie nuda, aut cum materia, aut ab apostemate, aut ab vlcere, aut à percussione. Quando fit à nuda intemperie cum dolore, non adest grauitas, neq; præcessit regimen faciens repletionem. Quæ intemperies est aut calida aut frigida. Si calida, tunc cum dolore est rubedo & pulsatio, & persentitur caliditas ad tactum. Econtrà verò, quando est ab intemperie frigida. Cura doloris ab intemperie calida est, vt auri instilletur succus solatri cum lacte & albo oui & oleo rosaceo tepidè apposita. Aut instilla succum mali granati, aut lactucæ, aut parietariæ, vel plantaginis, & consimiles. Aut coquantur flores salicum cum aceto & oleo rosaceo & tepidi instillentur. Oleum etiã ex decoctione vermium. Aut instilla succum mandragoræ aut iusquiami cum oleo rosaceo aut communi tepido. Quòd si dolor sit intensus, instilletur lac, oleũ rasaceum, album oui vnà cum pauco opio, omnia ad inuicem mista & conquassata. Si verò dolor fiat ab intemperie frigida, perforetur cæpa in medio, & repleatur foramen oleo cum pauco euphorbio & pipere, demum coquatur super prunas, & de oleo colato instilletur

tur in aurem tepidè. Aut diſſoluatur gutta caſtorei cum oleo, & tepidum inſtilletur, ſuccus marrubij tepidus inſtillatus tollit dolorem auris antiquum, & aperit oppilationes, & mundificat meatus auditus. Oleum etiam irinū bonum eſt. Sacculi etiam cum panico, floribus camomillæ, meliloti, origani, & huiuſmodi conferunt. Oleum de ſinapi, in quo ſint decocta aſſa, gingib. & ſambucus inſtilletur. Quòd ſi prædicti dolores proueniant ab intemperie cum materia, tunc prius eſt materia euacuanda, demum alteranda, vt dictum eſt. Cùm verò dolor cauſatur ab apoſtemate intrinſeco, aut eſt calidum, aut eſt frigidum, tunc factis debitis euacuationibus, per phlebotomiam, & ventris ſolutionem, conſideranda eſt qualitas doloris. Nam ſi dolor eſt pulſatiuus, acutus, vnà cum alijs ſignis caliditatis, tunc in aure eſt inſtillandum (præmiſsis vniuerſalibus) lac mulieris cum albo oui, & cum alijs ſuperius enarratis. Confert etiam adeps anatis guttatim & tepidus in aurem inſtillatus: etiam coquatur granatum dulce in vino, & tritum ſeu contuſum ſupra emplaſtretur. Aut coquantur lentes in aqua, & piſtentur, & applicentur ſolę, aut cū pauco croco aut opio. Aut inſtilletur oleum roſaceum vel violaceū tepidè. Cùm verò dolor creſcit, & pulſatio, mittatur panis in lacte, & leuiter coquatur & applicetur. Si verò ſit apoſtema frigidum, accipe partem internam allij, quę eſt in forma amygdali, tere cum oleo, & in cochleari ferreo aut æreo calefacias, & infunde

oleum tepidum in aurem.

Aliud: Fac bullire lanam succidam in oleo irino & aceto, & infundatur tepidè in aurem, vnà cum ipsa lana. Cùm dolor est ab apostemate, vnguentum basilicon est optimum. Et emplastrum factum cum farina fœnigræci & seminis lini, cum decoctione papaueris, est valde vtile. Quòd si dolor sit à materia, quæ non causet apostema, purgetur & applicentur localia superius ordinata, scilicet in principio capitis. De dolore ab vlcere proueniête suo loco dicetur. Si verò dolor fiat à percussione, thus albũ cum lacte mulieris infundatur, donec dissoluatur, & guttatim stilletur tepidè in aurem: nam statim dolorem mitigat.

De Auribus dolorosis & saniem manantibus. Cap. II.

Curantur cum succo porri & melle inuicem bullitis, parum de eis in aurem tepidè infundendo. Valet etiam medulla vituli instillata. Coque scoriam ferri in aceto forti, cola & instilla tepidé. Lacertæ paruæ liquefiant in oleo puro, & instilletur tepidum, vel instilla meconitam, vel cedriam. Trochisci Andronis descripti á Galeno in 5. de Composi. per genera, dissoluti cum aceto, aurem exterius vngendo, optimi sunt. Succus virgæ pastoris instillatus tepidus dolorem & saniem curat. Thus cum vino remouet carnem mortuam, & generat viuam immissum. Tere gallas, & liga in panno, & coque in vino, & infunde vinum calidum, statim

aufert

aufert dolorem. Succus polygoni tepidus in aurem immissus sanat aures vlceratas, & saniem manantes. Item castorei ℥.ij. aluminis scissi, croci, myrrhæ, olibani an̄.℥.j. misce cum sapa vini, aut oleo myrtino, & infunde, in recentibus cum vino & melle, in diuturnis cum melle tantùm. Curantur vlcera aurium per fortes laxationes & diuersiones ad nares per caputpurgia.

Vnguentum solenne. R. Sanguinis draconis, sarcocollæ, spumæ maris, baurach, ammoniaci, thuris, myrrhæ, sief, memitæ an̄. lauetur sæpe auris cum aceto aut vino calido, postea impone medicamentum in aurem cum vino mistum, & superponatur ei bombax, & hoc fiat bis in die, & sanabitur. Corrodit enim saniem, & generat carnem bonam. Succus fœniculi immissus curat saniem & vermes, sanant etiam pus auris scabiosa & myrtus. Si autem fortioribus egeat, ærugo æris subtilissimè trita, cum aceto ad mellis spissitudinem cocta, vel cū stercore columbino, vel cortice thuris. Sarcocolla, sanguis draconis, spuma maris, baurach, cū tenta intincta in eis, vel aliquo ipsorum cum melle aspersa puluere (prius tamen abluendo aurem aceto aut vino calido) est singulare. Agresta cum vino dulci & melle cocta immissa curat. Folia oliuarū cocta & pistata cum melle & aqua decocta ad mellis spissitudinem, cum bona expressione colata, de colatura tepida instilletur in aurem optimè, mundat saniem.

De his quæ sordes ab Auribus extrahunt. Cap. III.

FAc licinium, & asperge ipsum oleo rosaceo & aceto, & auri impone.

Aliud: Nitrum coctum pone in aurem, & superinstilla acetum tepidum, & impone lanam & dimitte per totam noctem, mane verò ablue cum oleo calido. Item cordumenum & baurach cum ficubus albis cõueniunt. Succus dra conteæ cum melle instillatus in aurem, tollit dolores, sordes, & vlcera aurium abstergit.

De sonitu, tinnitu, & sibilo Aurium. Cap. IIII.

SI proueniat ab acumine, aut teneritate sensus, cognoscitur primò, quia modicus: secundò, quòd modicè augetur, tertiò si post gargarismata & masticatoria non diminuitur, est à teneritate sensus. Et propriè cum æger est acuti sensus, tunc curatur, imponendo in aurem guttatim succũ iusquiami tepidum cum oleo rosaceo, aut iusquiamum & castoreum cum aceto. Cùm verò tinnitus fit ab ægritudine, tũc fomenta cum decoctione absynthij, postea infunde acetum cum oleo rosaceo tepidè. Quòd si fiat à crassa ventositate seu vapore, tunc cedriam cum melle, aut succo hyssopi tepidè in aurem instilla. Adeps vulpis, aut oleum nardinum, aut casia lignea, cum oleo rosaceo aut aloe cum vino & melle, facta prius consistentia, sicut gluten: aut ruta cum melle rosaceo & aceto: aut acetum tepidum & acerrimũ solum instillatum. Confert etiam fomentatio cum folijs ebuli coctis in vino. Suffumigium ex aceto, vt

to, vt fumus recipiatur in aurem, confert tinnitui, & difficultati auditus, occidens vermes. Suffumigium ex hyssopo & ficubus, vt supra decoctis, fumigando confert.

Aliud: R. Succi bryonię, mellis, hellebori albi, olei rosacei, añ. misce optimè, & tepidè instilla. Mel cum sale trito impositum curat tinnitũ. Succus sampsuchi tepidus cum lana vel cotto auri impositus aperit opilationem auris. Similiter oleum eius, & aqua ipsius. Dissolue parum castorei cum oleo nardino, & tepidè impone. Aut oleum amygdal. amararum, aut irinum cum aceto tepidè instilla. Mentha cum melle cocta super aurem calida applicata per totam noctem dimissa, tinnitum & sibilũ tollit.

Aliud, quod valet ad tinnitum & surditatẽ.

R. Hellebori albi, castorei, nitri, croci, añ. ʒ.j. mellis, aceti añ. ℥.j. coquantur lentissimo igne, donec acquirãt mellis spissitudinẽ, & cũ tenta vel licinio in eis immerso tepidè imponatur.

Aliud: R. Caryophyllorũ masculorum ʒ.s. musci g.iij. cum aqua maioranæ & vino, & calidè in aurem stilla. Nitrum cum aceto & aqua dissolutum & instillatum confert. Item fel tauri, & aqua porrorum, & succus baccarum lauri cum vino & oleo rosaceo optimus est.

De extractione aquæ cadentis in Aurem. Cap. V.

Accipiatur virga iunci nascentis in fluminibus (& est planta triangulata) & inuoluatur vna eius extremitas cum cotto, & liniatur oleo, alia autem extremitas ponatur in aurem

quantum poteſt ingredi. Poſtea incendatur alia extremitas cotto inuoluta. Quanto enim plus comburitur, tanto magis cadit aqua de aure. Iteretur ergo illud, donec tota aqua egrediatur.

De extrahendis uermibus ab Aure. Cap. VI.

OLeum de nucleis Perſicorum occidit vermes dolorem ſedando. Accipe liquoris emanantis à carne vaccina cùm aſſatur, & permiſce cum aqua marrubij, & ſtilletur in aurem tepidè, deinde ponatur extremitas cannulæ in aurem præparata, vt ingredi poſsit, & ſugatur alia extremitas forti ſuctione, & egredientur vermes. Fomentatio ex folijs ebuli coctis in vino, optima eſt ad vermes enecandos. Succus virgæ paſtoris, & ſuccus parietariæ cum modico pulueris hellebori nigri ſtatim vermes interficit. Idem facit ſuccus abſinthij inſtillatus. Puluis corticum rad. capparorum coquatur in oleo & coletur, & de oleo tepido ponatur in aurem. Occidit enim vermes, & valet contra ſurditatem.

De curandis Aurium tuberoſitatibus. Cap. VII.

REmouet tuberoſitatem aurium herba aron bullita in vino, & oleo cõmuni addito cymino facto emplaſtro.

Ad carnoſitates ſuperfluas quæ naſcuntur in auribus. ℞. ærug. æris, ſquamæ æris añ. ʒ. iiij. meilis ℥. iiij. s. ſubtiliſsimè trita coquantur cum ipſo melle, quouſq; rubeum fiat, & vtere.

Aliud: ℞. ærug. æris, vitrioli, myrrhæ, añ. ʒ. iij.

iij.ſucci praſsij ℥.iij.mellis q.s.puluerizatis,ſubtiliſsimè,puluerizentur,& coquantur vt ſuprà.

De Surditate. Cap. VIII.

AD difficultatem auditus cõuenit iterata collutio cum decoctione abſinthij. Cornu capræ nuper occiſæ imple vrina capræ & ſuſpende in fumo nouem diebus,& de ea tepida ſtilletur in aurem. Succus baccarum lauri & ſuccus cæpæ optimi ſunt.

Aliud:Fac concauitatem in cæpa magna, & imple foueam oleo & ſucco rutæ, & ſucco rad. raphani,& põne ſuper prunas, donec cæpa ſit bene cocta,& de illo oleo tepidè inſtilla in aurem. Aut inſtilla ſanguinem calidum capræ,aut oleum amygdalarum amararum,aut oleum de been, aut de ſinapi, aut de cucumere aſinino, aut caſtoreum cum oleo nardino tepido inſtilla in aurem. Coquatur ſauinæ fructus in oleo ſeſamino donec nigreſcat fructus, coquendo in cochleario, & de ipſo oleo tepido in aurem inſtilletur.

Aliud valde expertũ. R.Pulpæ colocynthidis, aloes, euphorbij añ. ʒ.ij. trita ſubtiliſsimè & cribellata conficiantur cum felle vaccino & fiat ſief, qui exiccetur in vmbra, & fricetur vnus leuiter ſuper cote viridi barbitonſorum, cum ſucco raphani, de quo tepido cum dicta fricatura ſtilletur in aurem,prius tamẽ ſemper bene mundificata aure,ſuccus foliorũ colocynthidis tepidus inſtillatus optimus eſt. Liciniũ in camphura intinctum auri immiſſum cõfert,

Similiter conferunt cubebæ & cardamomum. Item oleum ſeſaminum bullitum in cochleari cum ſeminibus iuniperi, donec nigrum fiat, auri inſtillatum iuuat.

Aliud: R. Hellebori albi ʒ.ij. nitri ʒ.vj. croci ʒ. iij. fiant trochiſci cum ſucco rad. abſinthij, ſoluatur parum de eis cum aceto forti, & tepidè ſtilletur in aurem, ſemper præmiſsis vniuerſalibus euacuationibus.

De Scrophulis. *Cap.* IX.

CVrantur ſcrophulæ abſtinentia & tenui victu, & victu attenuante: curantur vomitu ventris ſolutione, & propriè cum puluere facto ex turbith, gingibere, & ſaccaro æqualibus portionibus, & detur ſecundum ægri tolerantiam: aut euacua cum alijs purgationibus materias craſſas & viſcidas. Competit quandoq; phlebotomia ex cephalica. Medicinæ Hippoc. ad Scrophulas. Radix lilij cum eius proprietate: ſtercus caprarum & auium: naſturtium, radix cucumeris aſinini, vuæ montanæ, & ficus albæ, quæ cadunt ab arboribus ante maturationem, & farina fabarum, & amygdalæ amaræ, & bdellium. Curantur ſicut apoſtemata ſcirrhotica. Propria verò ſunt:

R. Farinam lupinorum amarorum, coque in oxymellite, & appone: aut ſtercus capræ in aceto coctum.

Aliud: R. Calcis q.s. miſce cum melle, aut oleo, aut adipe porcino, & appone: aut miſce farinam ireos, & ſtercus columbi, cocta in vino

appone:

appone: aut misce axungiã cum lapathio acuto, & fac emplastrum & appone, curat scrophulas recentes.

Aliud: R. Axungiæ veteris, seminis iusquiami, picis, olei antiqui, stercoris citrini gallinæ añ. misce & appone. Herba aron cum axungia vrsina veteri curat eas. Trochisci qui delẽt eas.

R. Scammoneæ ʒ.ij. myrrhæ, croci, costi añ. ℥.j. opij ʒ.s. succi agrestæ sicci ʒ.j. confice cum vino, & fac trochiscos pondere iiij. ℈. pro singulo, soluatur vnus pro vice cum succo apij & dauci, & ex eo liniantur scrophulæ. Emplastrũ ex acetosa & lapathio acuto in vino coctis appositum iuuat. Radix acetosæ collo appensa iuuat habentem scrophulas. Herba aron cum suis tuberositatibus & axungia veteri contrita calida applicata curat scrophulas, & omnia apostemata frigida. Oleum de been, asperguła, & eruca geratina propriè resoluunt durities, quæ sunt post aures, & ex longo tempore antiquatæ. Melissa cataplasmata dissoluit eas, & omnes humores & durities cum aceto cataplasmata. Ficus immaturæ, quæ cadunt ab arboribus, coctæ cum nitro & aceto commixtæ, cataplasmatæ, scrophulas, glandulasq; dissoluunt. Emplastrum ex folijs rorismarini maturat eas; & alia apostemata ad maturandum difficilia. Arnoglossa trita cum sale eas dissoluit, aut stercus capræ cum aceto, aut cinis conchularum marinarum cum aceto, vel cinis ostracorum cum axungia porcina. Folia mandragoræ cum sauich cataplasmata curant scrophulas

& apostemata dura. Flores genistæ contriti cũ melle rosaceo, aut cum ouo dati, resoluũt scrophulas: dosis est ʒ.ij. vsq; ad ʒ.v. Scrophularia herba comesta & super locum posita sanat eas. Emplastrum resoluens scrophulas, & omnia apostemata dura, & splenem

R. Tragacanthæ, camomillæ, picis liquidæ, ammoniaci, medullæ cruris vituli, galbani añ. resoluantur gummi in aceto forti, & liquefiat medulla & pix, reliquis additis, fiat emplastrũ. Si herba scrophularia contrita infundatur in vino sub dio à sero ad mane, potata in mane per aliquot dies, omnes scrophulæ purgabuntur, nec vna remanebit.

Aliud: R. Ammoniaci ʒ. iiij. dissoluatur cum succo camomillæ, aut eius decoctione, addendo pulueris rad. corticum capparorum subtilissimè puluerizatorum ʒ.ij. fortiter pistando cum decoctione carui, & appone. Fimus columbinus omnibus alijs est calidior, tritus cũ aceto & farina hordei curat scrophulas. Vnguẽtum pariter de artauita paruum sanat. Emplastrum etiam de vngula asini cõbusta puluerizata, cũ axungia pistata appositũ, curat eas.

Emplastrum Galeni ad Scrophulas.

R. Synapis, seminis vrticæ, sulphuris, spumæ maris, aristolochiæ, bdellij añ.℥.j. ammoniaci, olei antiqui, ceræ añ.℥.ij. fiat emplastrum secundum artem. Pix confecta cum scilla, vel rad. caulis, aut cum ficubus, aut rad. capparis, aut bdellio, aut lupinis cũ aceto & melle optima sunt. Oleum cucumeris asinini naribus impositum,

positum, confert habenti ſcrophulas. Emplaſtrum ex rad. alpheſſeræ cum melle delet eas. Idem facit eius ſuccus cum melle & vino ęquis portionibus potus. Doſis ſucci eſt à ʒ.ij. vſq; ad ʒ.iiij. Habentibus verò calidam cōplexionem ſunt adminiſtranda ſicut ſauich de tritico cum aqua coriandri. Vrticæ contritę curant vlceratas ſcrophulas & cancrum, & vnguentum Apoſtolorum, & myrrha eſt fortior cum duplo ipſius de licio cum aqua coriandri: & conueniunt ea, quæ curant vlcera, de quibus ſuo loco dicetur, quādo ſcilicet ſcrophulę ſunt vlceratę.

De Fugillis. Cap. X.

FVgilles ſunt tumores ſubitò venientes in loco poſt aures ſcrophulis ſimiles, quas noſtri vulgares giffas appellant. Curantur cum emplaſtro facto ex cinere limaciarum combuſtarum cum ſuis oſtracis, miſto cum axungia veteri nō ſalita, ſuperappoſito. Humiditas etiam, quæ exit à limacijs, quando viuæ perforantur ſtylo ferreo, miſta cum olibano curat eas.

DISTINCTIO QVINTA DE ægritudinibus Narium: & eſt vnicus tractatus, & diuiditur in octo cap.

De fœtore Narium. Cap. I.

SI fœtor narium cauſetur ab vlcere vel polypo, vel hæmorrhoidibus naribus innatis inferius cura dicetur. Si autē propter hu-

mores putrefactos circa colatorium, aut in partibus caruncularum mammillariũ, aut ventriculis cerebri, tunc post debitas purgationes vniuersales & particulares cerebri iteratas, mundificetur id, quod in partibus prædictis inhæret de corruptione. Fricentur igitur primò nares interius in parte superiori cum vino odorifero simplici, postea cũ vino in quo sint cocta myrrha, calamus aromaticus, rosę, cyperus, & folia myrti & similia singilatim aut coniunctim, reiterando collutionem. Deinde insuffletur in naribus puluis ex calamo aromatico, spica, cypero, rosis, folijs myrti, cum modico salis gemmæ. Puluis etiam calamenthi est singularis.

Caputpurgium optimum.

R. Hellebori albi, rad. ireos siccæ añ. ʒ.j. euphorbij, piperis longi añ. ʒ. s. olei de croco, & de violis q.s. cum modico ceræ fiat vnguentum molle, ex quo intingatur extremitas parui digiti, & ex eo fricentur nares interius mane quando surgit à lecto, & per horam ante cœnam, emungendo postea nares vt decet. Ponatur autem in naribus de prædicto vnguento quantitas vnius lentis pro vice, & nõ amplius.

Aliud: R. Specierum hieræ picræ ʒ.iiij. calami aromatici, myrrhæ, caryophyllorum añ. ʒ. ij. spicæ, folij, squinanthi florum, cinnamomi electi añ. ʒ. ij. s. liniantur cum vino odorifero, & cum eis fricentur nares interius, aut imponatur licinium in eis intinctum.

Aliud auferens fœtorem narium.

R. Xylo

R. Xyloaloes crudi, rosarum, caryophyllorum añ. ʒ. ij. spicæ, calami aromatici, myrrhæ, calamenthi añ. ʒ. j. confice cum bono vino antiquo aromatico, addendo musci g. vj. fac pilulas quantitate ciceris, & dissoluatur vna pro vice cum oleo nardino, & stilletur in nares, aut imponatur cum tenta vt suprà, facta prius collutione cum vino odorifero, vt suprà.

Aut R. cyperi, aluminis, myrrhæ, croci, auri pigmenti añ. confice cum aceto & naribus imponatur. Xylobalsamũ naribus insufflatũ multum valet. Quando autem fit à vaporibus, qui eleuantur à ventriculo, curatio ventriculo est adhibenda. Primò est mundificandus, secundò, alteranda eius discrasia seu intemperies: tertiò, roborandus & confortandus est ventriculus cum eis, quæ prohibent vapores ascendere à stomacho ad superiora, sicut est vsus coriandrorum confectorum, seu præparatorum, aut diacydoniten cum saccharo post cibos, & consimilia. Deinde fiat electuarium istud.

R. Rad. cardonis maioris, florum labruscæ añ. ℥. j. mēthæ, seminis cardonis, foliorum lauri siccorum, piperis, galangæ, calami aromatici añ. ʒ. ij. trita & cribellata cōficiantur cum melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatę, de quo capiatur quantitas auellanę pro vice per duas vel tres horas ante prandiũ continuando. Infunde frequenter in naribus de aqua infusionis centaurij: est enim vltima. Vel insufflentur semina rutæ & absinthij, vel pyrethri, puluerizata naribus. Et vrina asino-

rum est melius lauacrum, quod possit fieri in fœtore narium.

De nocumento Olfactus. Cap. II.

Diminutio, priuatio, & etiam corruptio, aut fiunt à mala temperie sine materia, aut cum materia. Quando fiunt sine materia alteretur per embrocationes super prora capitis, & suctiones per nares, odoramenta, & caputpurgia. In calida conuenit embrocatio cum rosis, coriandro, & trahere per nares oleum rosaceũ cum aqua rosacea, & parum aceti, aliquandò cum pauco camphuræ. Et decoctio myrti cum cypero, & vaporatio aceti est vltima. Quandò verò est à mala complexione frigida, conferũt lauacra ex spica, calamentho, calamo aromatico, sampsucho, & similibus, & similiter embrocæ. Item vngere nares ex oleo rutæ & nardino, & aliquando cum castoreo, euphorbio, musco, & similibus. Si verò fiat ab intemperie cum materia & flatibus crassis oppilantibus, tunc fiat vniuersalis euacuatio materiei, & etiam particularis: deinde fiant lauacra & embrocæ prędictæ, & inclinetur caput super vaporem camomillæ, sampsuchi, menthæ aquaticæ, spicæ, calamenthi & consimilium. Fiant etiam gargarismata, caputpurgia, odoramenta. Odor rutæ optimus est, & nigella in aceto infusa subtiliter trita, mista cum oleo antiquo, tracta per nares, summa est. Quòd si caputpurgia ardorem naribus inferant, vngatur interius cum oleo rosaceo aut myrtino.

Puluis

Puluis ad oppilationem narium, & olfactus defectum: R.artamitæ, condisi, salis ammoniaci añ. fiat puluis subtilissimus, de quo insuffletur naribus, prius cum aceto vaporatis. Succus artamitę attractus per nares aperit oppilationem narium. R.Nigellam postquàm fuerit infusa in aceto exiccatam, contere vltimatè: deinde misce cum oleo veteri. Modus autem vtendi est, vt impleat patiens os suum aqua, & declinet caput retro, deinde instillētur ex hoc medicamine aliquæ guttæ in nares, & sugat vehementer: deinde inclinet se super vaporem aquæ calidæ ore aperto, donec multa egrediatur humiditas: deinde lauet nares aqua calida, & faciat hoc tribus vicibus semel in die tribus diebus. Quando autem sunt ab apostemate, cūretur primò cum repercutientibus, sicut oleo rosaceo & oleo myrtino cum aqua rosacea, deinde fac hoc medicamentum.

R.Farinam hordei, rosarum añ.℥.j. camphuræ ʒ.ij. tere & confice cum aqua rosacea, aut succo granatorum, & vnge intus & extra, curat enim apostema & bothor à sanguine.

Aliud: R.Succi solatri, succi granatorum acetosorum, aquæ rosaceæ p. æquales, olei rosacei partes duas, camphuræ parum, conquassentur omnia, & vnge intus & extra. Si autem fiat apostema à cholera, inunge cum mucilagine psyllij, & seminis citoniorum, cum albo oui & oleo rosaceo ac violaceo inuicem conquassatis: est bonum & expertum. Odoret flores iesmini vel narcisi. Et si exit sanies mista cum

ſanguine, curatur. Si verò à phlegmate aquoſo fiat, ſtilletur in nares, oleum amygdalarum dulcium.

De Polypo, & Ozæna, & Hæmorrhoidibus narium. Cap. III.

POlypus dictus eſt ad ſimilitudinem, quam habet cum animali habente multos pedes, & eius caro in ſubſtantia eſt ſimilis carnoſitati, quæ naſcitur in polypo narium: eſt enim humor carnoſus, qui in naribus creſcit. Ozæna verò eſt polypus vlceratus cum fœtore. Ozon enim fœtens dicitur. Hęmorrhoides verò ſunt quædam carnes molles, quę vt plurimum ſunt ſine dolore, & quandoq; adeo excreſcunt, vt multum pendeant extra nares. Polypus qui eſt durus, niger, non tractabilis eſt, etiam ille qui eſt mollis, putridus, fœtidus, fortaſſe non recipit curationem. Sicut etiam hæmorrhoides, quæ multum ſunt doloroſæ (licet vt plurimum ſint ſine dolore) non curantur.

Medicamentum auferens polypum narium, & omnem carnis additionem in eis, & hæmorrhoidas narium canceroſas.

R. Semen ſerpentariæ, & tere cum ſucco malorum granatorum coctorũ cum cortice ſuo, & liniatur ſuper polypum in eius circuitu: eſt enim medicamentum bonum. Vua etiam ſerpentariæ, & propriè ſuccus eius idẽ operatur. Et ſimiliter ſuccus radicis eius, & propriè lana in aliquo illorum imbibita, & naribus immiſſa.

Aliud medicamentum Galeni conſumans omnem

omnem carnem malam, & carnis additiones, in naribus cum lenitate, & sine dolore.

R. Granatorum dulcium, acetosorũ & mediorum inter ea part. æquales, contunde ea cũ suis corticibus, & extrahe succum ipsorum, & decoque, donec inspissetur sicut mel tenue: deinde tere cortices, grana, & pulpas granatorum, à quibus succum extraxisti contritione multa, donec fiant sicut pasta, & fac cum succo eorum formas similes tentis seu licinijs, & intromitte ex eis in naribus vnam, præliniendo tamen cum succo prædicto, & perseueretur tempore longo: hoc enim efficit operationem sine dolore.

Aliud consumens polypum, & omnem carnem additam in naribus.

R. Scoriæ æris aur. iiij. chalcanthi aur. iij. hellebori nigri aur. j. arsenici rubei ʒ. j. fiat puluis subtilissimus, de quo insuffletur in nasum, aut ponatur cum tẽta in vino dissolutus. Trochisci alchadicon absumunt polypum, cancrũ, & omnes additiones carniũ in omnibus locis, quorum hæc est descriptio.

R. Calcis non extinctæ, arsenici citrini, añ. p. duas, colcotar, floris æris, aluminis añ. part. vnam, gallarum, acaciæ, balaustiarũ añ. p. mediam, conficiantur in mortario vel vase æneo. cum aceto forti, vltima contritione vsque ad quinq; dies, & fiant trochisci, qui reponantur in vase vitreo, & custodiantur in loco frigido & sicco, & distemperetur vnus cum vino, & ex eo intingatur licinium cum tenta, & applice-

donec remaneat vacuum de ipſa ſitula per ſpatium quatuor digitorum, vel circa: tunc ſuſpende ſitulam, & reple illam vacuitatem aquæ, ponendo vas ſub ſitula, vt recipiat aquā, quæ deſtillabit. Cùm tota aqua erit deſtillata, reuocetur in ſitula vt ſuprà, & iterum deſtillationem facias tribus aut quatuor vicibus. Et cùm fuerit tota deſtillata, ponatur ipſa aqua in vaſe ſuper ignem & tādiu coquatur, donec ipſa aqua ſit congelata, ſeu coagulata ſicut gelatina: tunc accipe cum ſpatula quantitatem fabæ pro vice, & proijce in ampulla vitrea, & quando totum erit in ampulla, obtura orificium cum cera, quia ſi apertum dimitteres, liquefieret, & conuerteretur in aquam, ſed tenēdo orificium obturatum, remanent illæ petiæ duræ valde, & hoc eſt optimum ruptorium. Habeas poſtea inſtrumentum factum ex plumbo, longitudinis vnius digiti vel circa, tantæ verò craſsitudinis, vt poſsit ingredi narem: quod in ea extremitate, quæ in naribus ponetur, ſit cauatum in forma pyxidis, & in ea cauitate ponatur de ruptorio prædicto, & ponatur in nare, ita vt carnoſitas recipiatur in concauitate, vbi eſt ruptorium, & latera concauitatis narem à læſione ruptorij cuſtodiant. Et patiens teneat dictum inſtrumentum plumbeum cum manu firmum in nare, per ſpatium vnius horæ. Deinde remoto inſtrumento à nare, applicetur butyrum, donec ſit eſchara & caro combuſta remota. Poſtea reiteretur ruptorium, donec tota caro ſuperflua ſit abſumpta, applicando ſemper

butyrum post ruptorium, vt suprà. Quòd si casu remaneret aliquod vlcus, curetur cum his, quæ infrà dicentur de vlceribus narium: sicut feci in domino Fundulo, secretario Reuerendissimi Cardinalis Turonẽsis, qui habebat carnositatem in nare, quæ non solùm narem replebat, sed extrà pendebat per medium digitum, & hac via (Deo fauente) caro illa fuit totaliter consumpta, neque causata est læsio aliqua, neq; in nare deformitas, dum essem Lugduni anno 1538. Illæ verò hęmorrhoides narium, quæ sunt cum intenso dolore, non sunt curandæ cum causticis, vt dictum est suprà: sed cum his, quæ dolorem sedant, & stupefacientibus. Deinde applicandæ sunt medicinæ exiccatiuę, sine mordicatione, de quibus dictum est in cura polypi superius. Inter quas diphryges est summè siccans sine mordicatione.

De Coriza. Cap. IIII.

SAuina bullita super nares calida cataplasmata, statim abscindit coryzam.

Trochisci abscindentes coryzam.

R. Thuris, sandarachæ, costi, styracis liquidi añ. fiant trochisci, ponatur vnus super carbones ignitos, & trahatur fumus per nares cum traiectorio, & statim abscindit corizam. Et si cum eorum portione suffumigentur stupę lini bene carminatæ, & ponantur super commissura coronali, iuuant. Caryophylli, & macis puluerizati sparsi super proram capitis, eundo dormitum, abscindunt descensum aquositatis ad

nares

nares & oculos à cerebro. Idem faciunt menthaſtrum & cortices citri.

De phlegmonibus, intrinſecis Narium. Cap. V.

Farinam hordei roſarum añ. partem vnam. camphurę quartam vnius partis, trita confice cum aqua roſacea vel ſucco granatorum acetoſorum, & vnge intus & extra.

Aliud: R. Succorum ſolatri, granatorum acetoſorum, aquæ roſ. añ. p. æquales conquaſſentur cum pauca camphura, & vnge vt ſuprà.

Ad apoſtema cholericum: R. Mucilaginis pſyllij, ſeminis citoniorum añ. cum albo oui, oleo roſaceo vel violaceo conquaſſentur, & frigida apponantur.

De ulceribus Narium. Cap. VI.

Qvædam ex eis fiunt in parte exteriore naſi, & de eis dicetur infrà, agendo de ęgritudinibus faciei. Alia ſunt intrinſeca. Et de intrinſecis, aliqua ſunt in ipſo naſo, aliqua in colatorio, & circa caruunculas mammillares, & iſta ſunt deteriora, quia quę fiunt in naſo facilius curantur. Et illorũ quędam ſunt recentia, quędam antiqua, quędam in ſuperficie leuia, quædam verò putrida & profunda. Curantur ea, quę ſunt leuia, habentia cruſtas, primò vngendo cruſtas illas cum butyro ſæpius loto in aqua fumiterrę, donec cruſtæ cadant. Deinde vngantur hoc vnguento.

R. Oleum roſaceum ℥.ij. cerę albę ℥.s. ſimul diſſoluta proijciantur in aqua frigida, & cùm fuerint coagulata, colligantur, & lauentur in

vase vitreo vel vitreato tribus vicibus, cū aqua vel succo semperuiuæ: deinde incorporentur cum eis pulueres infrascripti subtilissimè pulverizati, & passati per pannum sericum.

R. Tutiæ Alexandrinæ præparatæ in aqua rosacea ʒ.ij. lithargyrij spumificati ʒ.j.s. coralorum rub. ʒ.j. ambræ g.ij. incorporatis omnibus simul diligenter, vngantur ex eo nares interius, & est remediū solenne & securū. Quando verò sunt cum aliquali aut multa putredine, oportet primò vti absterfiuis, sicut cum vino & melle, & quando putredo est multa, oportet cum eis miscere colcotar, & vnguētum Ægyptiacum, & vrina infantiū, & euadit mundificatiuum bonum.

Vnguentum quod mundificat & incarnat.

R. Lithargyrij ℥.s. rutæ recentis, aluminis scissilis añ. ʒ.ij. cum oleo myrtino & aceto fiat vnguentum, sicut fit vnguentum de lithargyrio & vnge ex eo.

Aliud: R. Cerussæ ʒ.j. lithargyrij ʒ.iij. plumbi vsti ʒ.ij. lauetur in aqua solatri, deinde cum oleo myrtino fiat vnguentum, & valet ad vlcera dolentia. Succus hederæ tollit omnem putredinem de naribus. Aristolochia, cyperus, semen dragonteæ cum melle curant vlcera, & carcinomata narium: cinis vngulæ asini curat vlcera narium.

Vnguentum Galeni de flore æris mundificans vlcera saniosa narium & consolidans.

R. Ceræ ʒ.iiij. olei ex oliuis immaturis, aut myrtini ℥.ij. floris æris puluerizati, sicut alcohol

hol ℥.ij.fiat vnguentum,& ex eo vnge. Aut applicetur cum tenta. Vlcera nariũ quæ sunt sicca hoc vnguento curantur.

R. Violarum medullæ, crurium vaccæ, oleũ amygdal: dul. mucilag. psyllij, seminis citoniorum & maluarum añ: cum modico dragagãthi & cera: fiat vnguentum, & applicetur frequenter. Quando verò sunt humida:

R. Litharg. squamæ argenti, cerussæ añ. fiat vnguentum cum oleo myrtino, rosa. & cera. Gallę, mel, & semina myrti cum vino & succo granatorum dulcium & acrium inuicem cocta ad mellis spissitudinem, misceantur, & applicentur, curant. Squama plumbi teratur cum vino & oleo myrtino in vase ęneo super ignem leuem, seu super carbones, donec inspissetur, & impone in vase æneo: vnge, & curat vlcera narium. Solus succus mali granati coctus ad medietatem, curat. Etiam malum granatum dulce, coctum & contusum ad extra applicitum curat.

De fluxu sanguinis Narium. Cap. VII.

SI sit criticus, non restringatur, nisi superfluat, neq; quando prouenit ab abũdantia sanguinis, neq; quãdo est aquosus & corruptus. Cùm verò vis sanguinem adstringere, vide à qua nare exeat, applica super hypochondrium (& est Galeni remediũ in 5. Meth.) eiusdem lateris. Quòd si non cesset, fac phlebotomiam diuersiuam primò de latere opposito. Et quandoq; oportet applicare ventosas super spatulas, &

facere ligaturas,& fricationes dolorosas diuertentes,cauendo à regimine multiplicatiuo sanguinis: & aspergatur facies aqua frigida. Caueatur aspectus rerum rubearum.

Galeni magnum secretum ad sistendum sanguinem vndecunq; fluat.

R. Chartæ combustæ de papyro, cucurbitæ siccæ combustæ, vitrioli combusti, olibani, opij, aluminis combusti añ.ʒ.j.puluerizata cribellentur subtilissimè,& ex eis aspergatur licinium in aceto infusum & naribus pul.in aceto dissoluto imponatur: & vnge etiam nares exterius. Quando autem sufficiens quantitas exiuit,& vis sistere sanguinem,tunc fac phlebotomiam de eodem latere naris, vnde fluit sanguis,& statim sistetur, teste Galeno in lib. Curatiuo per sang. miss.7. Liniatur frons & tempora cum bolo armeno dissoluto in aceto, & oleo rosaceo. Fiant ligaturę manibus & pedibus,& duobus adiutorijs. Et ligentur testes, & ponantur pedes in aqua calida. Et iaceat super dorsum:& aspergatur eius facies cum aqua frigida & aceto,clausis oculis, & est vltimum restringens sanguinem vndecunq; fluat. Cynabrium, tela araneæ, & hepar caprinum combustum cum aceto sistunt sanguinem statim. Succus caudę equinę,succus rutę,& succus vrticę, hęc coniunctim vel diuisim naribus immissa,retinent sanguinē. Sarcocolla, gypsum, puluis molendini, mumia, bolus armenus seorsum & simul fronti applicata cum albo oui & aceto,sistunt sanguinem. Cyminum tritum

cum

cum aceto odoratum ſiſtit: camphura cum agreſta naribus impoſita citò ſiſtit. Burſa paſtoris in manu retenta, aut ſuper fronte vel nare applicata ſiſtit ſanguinem. Sanguis qui fluit è naribus ſiccatus, & puluerizatus & combuſtus, naribus inſufflatus, ſiſtit ſanguinem, & vulnera ſolidat. Pili leporis combuſti naribus inſufflati cito ſiſtunt. Puluis ranę combuſtę poſitus ſuper loco vnde fluit ſanguis ſtatim retinet. Cerebrum gallinę ſiſtit ſanguinem menyngarum cerebri.

De modo extrahendi ſanguinem à Naribus.
Cap. VIII.

MEntham cum melle miſce & impone in naribus. Flores graminis naribus impoſiti idem faciunt. Rubeam tinctorum in oleū diſſolue, & frica nares interius cum eis.

R. de planta rubeæ tinctoris viridis, plica eam, & fac veluti vnam tentam pro ſingula nare, & impone, & percute vtrunq; latus narium cum manibus vel digitis pluribus vicibus, & exibit ſanguis ſufficienter.

DISTINCTIO SEXTA DE ægritudinibus Oris, Labiorum, & Linguæ, & diuiditur in duos tractatus. Primus tractatus eſt, de ægritudinibus Labiorum, & Linguæ, & diuiditur in ſeptem capita.

De fetore Oris. *Cap. I.*

FOetor oris aut fit propter putredinem & vlcera narium, & eius cura dicta est de fœtore & vlceribus narium. Aut propter vlcera putrida circa partes oris, & eius curatio dicetur de alcola & de vlceribus oris. Aut fit propter communitatem stomachi ab humoribus aggregatis & corruptis in stomacho: & eius cura est euacuatio primò illius humoris, sępe euationem iterando, cum medicamento conuenienti. Quòd si materia in stomacho corrupta sit biliosa, purgetur cum infusione aloes, aut infusione rhabarbari, & alijs materias biliosas purgantibus. Si verò materia in stomacho sit pituitosa, & putrefacta, purgetur patiens cum hiera, aut stomachico Mes. aut alijs phlegma putridũ euacuãtibus. Quæcũq; sit materia, siue calida, siue frigida, semper cõuenit vomitus post comestionẽ acrium & acetosorũ, & post melones. Vitet pinguia, crassa & viscida, & nauseatiuam satietatẽ post purgationem per vomitũ: Nec comedat lac, nec pulmẽtaria. Vtatur citonijs, & pyris coctis, superponẽdo anisum, fœniculumq; in fine mensæ, etiam vtatur gingibere cõdito, diacymino & cõsimilibus. In dependente à materia biliosa exhibẽtur granata, persica, chrysomela, & succus acetosi, & miua citoniorũ & similia. Dependente verò à materia pituitosa, datur gingiber conditũ, nux muscata, tryphera maior, acetũ scilliticũ, trochisci, diarhodon, & saccharũ ros. cum mastiche & xyloaloe, & caryophyllis, & consimilibus. Deinde oportet dare

tet dare ea,quæ generant bonũ odorẽ in ore & toto corpore:sicut est hoc medicamentũ,valẽs ad ęgritudines stomachi,cõfortans omnes mineras virtutũ,& facit oris& totius corporis bonũ odorẽ, & occultat fœditatem coloris bonũ colorem generando,& conseruat corpus in vigore adolescentię,tardat canos,generat hilaritatẽ continuã,& addit in coitu, & est medicamentum regiũ. R.Myrob.emblicorũ,chebulorum,& belliricorũ partes ęquales.Terantur, & fundatur super eos,conterendo in vase lapideo,hora post horam,aqua fontis cum modico saccharo,& hoc per tres dies:& destilletur vna vice post aliã super tenui instillatione ex oleo amygdalarũ semper agitando cũ spatula:deinde dimitte siccari in vmbra. Postea R. huius mistionis ʒ.xviij.ros.siccarũ ʒ.vj.cyperi ʒ.iiij.ligni aloes,extremitatum myrti humidę, caryophyllorũ,mastichis,spicæ,añ.ʒ.ij.& ℈.j.cinnamomi, zedoariæ,corticũ citri,cardamomi minoris,macis,cardamomi maioris,nucis muscatæ añ.ʒ.ij.musci ʒ.j.& ℈.ij.confice cũ melle emblicorũ & passulis pinguibus,& fiant formę similes auellanis,pond.iij.ʒ.da in mane cũ vino, & in sero similiter, vnã pro vice.Pilulæ procurantes digestionẽ faciẽtes oris odorem bonũ.

R.Caryophyllorũ,nucis musc.cinnamomi, gallię musc.cyperi,spicę, cort. citri,ligni aloes, añ.aur.ij.musci g. iiij. fiãt pilulę cũ bono vino odorifero, de quib.teneatur vna in ore paulatim deglutiẽdo. Cõfectio experta & efficax ad fœtorẽ oris cũ materia putrida in ventriculo.

R. Extremum myrti humidæ, cinnamomi, emblicorum, cyperi, ſpicæ, cort. citri, foliorum ſquinanthi, maſtichis añ. partem vnam, galliæ muſcatæ, caryophyllorum, nucis muſcatæ, cubebarum, cardamomi minoris, gingib. añ. partem mediam, confice cum melle paſſularum, quod fit ad pondus omnium, & cum vino antiquo odorifero cum paſſulis enucleatis, & fiat formæ ſicut nuces muſcatæ: & ſumatur ex eis omni mane vna, & omni ſero. Hoc debet fieri poſt vomitum & ſolutionem ventris iteratam ſæpius, ſicut dictum eſt ſuprà. Collue os cum vino antiquo boni odoris infuſionis rad. ireos Orientalis ſiccæ, retinendo parum in ore, aut cum vino infuſionis ſerpylli, aut cū aceto decoctionis abſinthij, & cort. citri, aut cum decoctione menthæ cum aceto, aut cum vino forti & myrrha fricando cum ſquinātho, aut cū hordeo aſſato permiſto cum ſale & melle, aut cum rad. helenij, & iridis combuſtis, & melle miſtis, aut cum myrrha, ſpica, & melle. Teneatur in ore galanga, aut ireos, aut folia lauri, aut nux muſcata, aut flores labruſcæ, aut ſerpyllum, aut radix cyperi, aut cinnamomum, aut caryophylli, aut aliquid ſimile leuiter maſticando. Folia lauri ſicca, piper, & ſemen cardonis añ. confice cum melle in modum opiatæ: da cochlearium vnum in ieiuno: aut radic. cardonis cum vino albo. Flores labruſcæ bibiti aut comeſti, aut ſtomacho ſuppoſiti, fœtorem oris emendant. Frequens comeſtio apij mirabiliter occultat oris fœtorem.

Dentifr

Dentifricium ad idem.

R. Spicæ,rosarum,cyperi,folij,galliæ,corticum citri, caryophyllorum, cardamomi, ligni aloes,mastichis,salis combusti añ.confice cum melle.& fac trochiscos, qui exiccentur in furno non multum calido,& ex eis fricentur dentes,seu fiat dentifriciũ. Quibus os palati dislocatur,his media naris deprimitur.

De Alcola & ulceribus Oris. Cap.II.

IN alcola,quæ infantibus accidit, rectificetur lac matris, deinde curetur cum eis quæ dicentur. Cùm verò accidit adultis, necessariò debent fieri purgationes per phlebotomiam, & ventris solutionem secundum exigentiam, & applicare ventosas sub mento, & quandoq; cum scarificatione,& ponantur clysteria in calida quidem leuiora, nisi materia sit corrosiua maligna,quia fiẽda sunt cum eis, quę educunt materiam cum leniẽtibus:In frigida verò,cum rebus acutioribus,non quidem multum.Fiant collutiones à principio, quando materia est calida,cum succo solatri,aut acetosæ,aut plantaginis,rob de ribes, & rob de moris, & cum aqua decoctionis sumach, rosarum, granorum myrti, lentium excorticatarum cum aceto, & extremitatum rubi,& foliorum eius, & extremitatum vitis,& arboris rosarum,granatorum acetosorum,& memitæ, & alchanna, & gallæ, communes conueniunt in vtraq; materia.

Medicamentum alcolæ calidæ in ore & lingua, & dolori gulæ à caliditate.

R. Lentium excorticatarum ℨ.v. rosarũ rub. coriandri ficci, boli armeni, gallarum añ. ℨ.ij.s. feminis portulacæ ℥.iij. s. camphuræ ℨ.j. & ℈. ij. fiat omnium puluis, de quo ponatur super vlcera post collutionem cum aqua hordei & melle rosaceo, aut dissoluta cum succo citoniorum vel myrti, & liniantur vlcera.

Ad vitia oris ex supercalefactione.

R. Succi vuę acerbę lib.s. mellis ℥. ij. coque ad consumptionem tertię partis, & reponatur in vase vitreo, & colluatur os.

Andromachus ad alcolas.

R. Ærug. æris ℨ.ij. aluminis scissi, gallarum añ. ℨ. j. fiat puluis subtilissimus passatus per petiam subtilem, & apponatur cum digito.

Aliud conferens alcolæ, & corrosioni gingiuarum.

R. Sumach, granorum myrti, balaustiarum, rosarum rub. añ. ℨ.iij. spodij albi, ramich añ. ℈. ij. puluerizata misceantur cum rob citoniorũ, & colluatur os ex eo, & gingiuæ. Collue os cũ decoctione gallarum, florum rosarum, florum oliuæ, cynoglossæ, foliorum rubi, foliorum verbenæ coctorum in aqua cum melle rosaceo: curat enim vlcera, & putredinẽ oris, seorsum & simul mista. Succus etiam granati acetosi cũ melle mistus & coctus sanat ea. Folia rubi masticata, & folia cerasorum, & folia acetosæ, & cynoglossę masticata, & collutio ex eorum decoctis facta curat ea. Thus solum, aut cum melle rosaceo mistũ, aut cum vino dulci, aut cum vtroq;. Idem facit marchesita combusta, & succus

cus vuę acerbæ,& ſuccus myrti, & conſimilia. Si verò vlcera ſint minoris humiditatis,conferunt minus exiccantia,ſicut mora lupuli, cortices nucum,ſemen papaueris, nux cupreſsi, & ſimilia. Si autem ſint humidiſsima, oſsibus vicina,confert puluis trochiſcorum Andronis vl ceri immiſſus: ſiccisſima enim eſt medicina. Radix etiam cyperi curat ea.

Quòd ſi alcola ſit nigrum herpeticum:

R. Foliorum oliuę, foliorum citri, foliorum ſpinę albę,& rubi,acacię añ.℥.j.aluminis iameni,vitrioli añ.ʒ.ij.croci ʒ.j.ſiccata puluerizentur,& adminiſtrentur,fricando,& ſuper apponendo cum melle roſaceo aut vino dulci, aut cum vna paſſula enucleata, & aniſo cum melle miſta,aut cum vitriolo trito cum melle.

De ſciſſuris Labiorum. *Cap.* III.

Factis opportunis euacuationibus, ſi opus ſit, accipe poſtea gallam immaturam, tere cum reſina terebinthina,vel hyſſopo, & melle, vnge,vel vnge cum oleo amygdalarum amararum. Ad magnas & profundas. Vnge prius cum adipe capreti,deinde cum pinguedine anſeris,melle, & terebinthina abietis añ. addēdo flores roſarum, hyſſopum,& maſtichem,& fac vnguentum,& ex eo vnge. Confert etiam vngere cum melle roſaceo ſolo,aut cū ſucco bryoniæ & ſale. Conueniunt etiam bryoniæ folia.

Aliud: R. Amyli & penidiarum añ.ʒ.ij. aqua roſacea ℥.iij.miſce & vnge. Ad idem valet porrum aſſatum cum melle miſtū. Ad ſciſſuras la-

aut granorum myrti, aut ſumach, & virga paſtoris, & pentiphyllon: collutio enim iſtorum vel aliquorum ex eis tam coniunctim quàm diuiſim eſt coueniens, colluendo frigida. De exitu verò ſanguinis qui nõ venit à partibus oris, licet exeat per os, dicetur infrá.

De apoſtematibus Linguæ. *Cap. V.*

QVando eſt apoſtema calidum linguę, phlebotometur ex cephalica, aut ex ambobus, quando magna eſt repletio: deinde venæ quæ ſunt ſub lingua. Colluatur os à principio, cum ſucco lactucæ, aut aqua roſacea & aceto, aut cum decoctione coriandri, ſumach roſarũ, lentium, & ſimilium. Et ſoluatur venter cum aqua fructuum, caſsia, & diaprunis ſimplici & diaprunis ſolutiuo, aut electuario de ſucco roſarũ & ſimilibus, & colluatur os cum diamoron, & decoctione foliorum oliuarum, poſt pręcedentia. Et in rob myrti eſt impreſsio bona, cum ſyrupo roſaceo, & in fine cum melle roſ. & ſyr. acetoſo, deinde cum decoctione ficuum, & parum ſinapis & ſalis ammoniaci. Aut fiãt gargariſmata cum ſinapi contrito, & aqua mellis, inuicem coctis: curat enim apoſtema radicis linguæ. Si verò ſuppuretur, aperiatur cum phlebotomo, & curetur curatione exituræ. Quando verò adeò intumeſcit lingua, vt ab ore exeat, fricetur cum ſucco cæpæ, aut ſucco porri cum ſale. Si autem ſit materia ſanguinea fricetur cum acetoſitate citri, aut ſucco ribes, vel ſucco granatorum acetoſorum, aut agreſtæ, vt

exeat saliua, præmissis vniuersalibus, vt suprà. Succus lactucæ est optimus; deinde est succus porri.

De mollificatione Linguæ. *Cap.* VI.

AEgritudinum linguę, quædam sunt per colligationem eius ad cerebrum, & neruos, quædam sunt propriæ linguæ. Colligantia linguæ ad cerebrũ & neruos est, quia læditur lingua in motu suo, propter septimum par neruorum. Læditur autem eius sensus propter tertium par neruorum: quem neruum appellant anatomici neruum mollem. Quapropter mala complexio, quę fit in membris linguæ similiũ partium prohibet motum linguæ, quæ autem in pelliculis, gustum, & tactum impedit: Quarto de Locis affectis.

Ad mollificationem linguæ, & omnia symptomata phlegmatica circa eam.

R. Terebinthinæ abietis, opopanacis, gummi ligni nucis muscatæ añ. fiant pilulę paruæ, & teneatur vna pro vice sub lingua assiduè, & gargarizetur cum decoctione sinapis, & parum salis, & cum decoctione origani, triumpiperum, pyrethri, sinapis, salis ammoniaci, hyssopi, & similium, cum oxymelite scillitico. Et tenere nucem muscatam in ore iuuat multum. Conuenit similiter confectio lana cardina, & caputpurgia. Quòd dependeat mollificatio à pituita, signum est, quia multa redundat saliua, & currit ab ore. Quando fit à cerebro, tunc nocumẽtum communicatur alijs sensibus. Cùm

verò

verò eſt à ſanguine, apparet rubedo cum calditate, & eius cura fit cum phlebotomia cephalicæ, deinde ſub lingua. Et quandoq; oportet apponere ventoſas ſub mento. Fiunt etiam fricationes diuertentes. Quibus omnibus ſubaudiendum eſt, vt fiat debita euacuatio humoris peccantis à principio. Et fiant euaporationes origini neruorum linguę deſeruientium: de quibus dictum eſt in ægritudinibus neruorum ſuprá. Et apponere ſuper proram capitis pulueres ex ſandaracha, maci, caryophillis, & ſimilibus. Acorus etiam vtilis eſt.

De ulceribus, ſciſſuris, & inflammationibus Linguæ. Cap. VII.

VLcera linguę curãtur, ſicut vlcera oris. Sciſſurę autem & inflammationes curantur, retinendo in ore mucilaginem pſyllij cum ſaccharo, & maſticando portulacá cum aceto, & confert tenere in ore album oui conquaſſatum & colatũ, & tamarindos infuſos in aqua roſacea.

Aliud: R. Mucilaginis, pſyllij & dragaganthi & gummi Arabici añ. p. ęquales, ſyr. violati p. duas. tamarindorum p. tres, ſeminis portulacæ aſſati p. mediam, ſpodij tertiam vnius partis, camphurę octauam vnius partis, terantur vltima contritione, & fiat linimentum quo linianrur fiſſurę, & inflammationes linguę omni hora, pręcedente collutione facta ex aqua roſacea & aceto, aut ex acetoſitate citri & aqua roſ.

Medicamentum conferens vlceribus & puſtulis, linguę, oris, & palati.

R. Seminis portulacæ, ſeminis roſarum, amyli, ſacchari finiſsimi, dragaganthi, balauſtiarum an. ʒ. ij. ſpodij, croci, an. ʒ. j. confice cum ſyrupo roſaceo aut violaceo, & vnge ex eo, confert enim corporibus tenellis. Quibus verò ab ore multa defluit ſaliua, da ad maſticandum polygonum ſiccum, & ponantur ſuper ſtomachũ folia vitis viridia contuſa, aut citonia, aut meſpila, aut dactyli in cerato, aut folia tenera rubi facientis mora, vel illine cum alphitis & folijs apij: aut caſeum recentem mollem, vel portulacam. Apoſtema radicis linguæ curat gargariſmus ex ſinapi contrito & aqua mellis inuicem coctis.

TRACTATVS SECVNDVS. DE ægritudinibus Dentium & Gingiuarum, & diuiditur in nouem cap.

De dolore Dentium. *Cap. I.*

FActis debitis purgationibus per phlebotomiam, ſi expediat, & per ventris ſolutionem, ſi ſit apoſtema in gingiua, ſcarificetur ſi ſit maturum, ſin minus, maturetur cum eis, quæ ſuo loco dicentur. Si verò fiat à rheumate deſcendente à capite, purgetur cum cocchijs vel aureis, & fiant diuerſiones cum vētoſis, fricationibus & clyſterijs, & ligaturis. Et dixit Gal. ſi teratur allium, & ligetur ſuper pulſum manus lateris dolentis, ſedat dolorem dentis: expertum enim eſt, & hoc facit diuertendo. Deinde adminiſtranda ſunt illa, quæ prohibent materias

rias fluere ad dentes, ficut eſt collutio oris in materia calida cum aqua roſacea & aceto calidis, & cum decoctione roſarum myrti, iuſquiami, & ſimilium. Et acetum in quo coctum ſit ſpolium ſerpētis eſt mirabile valde, & acetū in quo cocta ſit ſandaracha: prohibet enim rheumatiſmum à dentibus & gingiuis, & ſtringit eas, & ſedat dolorem vehementem. Et gallæ & ſolatrum cocta in aceto.

Trochiſci ſedantes dolorem dentium calidum, & dolorem apoſtematis gingiuarum.

R. Coriandri, ſeminis portulacæ, ſumach, lentium excorticatarum, ſandalorum citrinorum, roſarum, pyretrhi, camphuræ añ. p. ęquales, fac trochiſcos cum ſucco ſolatri, & line dentem cum vino eorū diſſoluto in aqua roſacea & aceto, præcedentibus tamen vniuerſalibus ſuprà enumeratis. Aut colluatur os cum aceto, in quo coctæ ſint gallæ, vel ſemen iuſquiami, vel rad. alchechengi, vel polium, vel rad. cucumeris aſinini, vel folia myrti, aut rad. pentaphylli, colluendo calidè. Aut fiat collutio cum aceto ſcillitico, aut cum decoctione foliorum rutæ cum oxymelite. Vel coquatur in aceto, pyrethrum, hyſſopus, aut rad. eryngij: & iſtorū decoctio teneatur in ore calida. Aut teneatur vinum calidum in ore, vel aqua vitæ.

Singularis decoctio citò ſedans dolorem dentium.

R. Trium piperum, cubebarum, corticum, rad. mori, cort. rad. capparorum, rad. mandragorę, ſaxiphragię añ. ʒ. j. ſeminis iuſquiami albi

s.pyrethri ʒ.ij.s. coquantur in vino rubeo ad consumptionem tertiæ partis, prius contusis contundendis: postea colentur, & de colatura calida teneatur in ore: & cùm cœperit infrigidari, expuatur. Ex Mõtagnana. Vt dentes nunquam doleant, coque limaturam cornu cerui in aqua vel vino in olla noua, & tene calidum in ore, vbi est dolor.

Trochisci citò sedantes dolorem dentiũ, fricando ex vno ipsorum dentem & gingiuam, boni & experti.

R. Aluminis ʒ.iiij. piperis ℥.iij. seminis iusquiami ʒ.iiij. pyrethri ʒ.ij. fiant trochisci cum aceto, qui super dentes positi, dolorem sedant. Gummi hederæ, radix paucedani, pyrethrum, piper, aut nuclei persicorum, scilicet medulla, cum pipere. Aut R. Piperis, gingib. staphisagrię, añ. ʒ.j. baurach Armeni ʒ.j.s. fricẽtur cum eis gingiuæ: sunt enim magni iuuamenti: similiter ex radice raphani. Et os dactyli accẽsum, in dentes positum: Spolium serpentis mistum cum oleo ad spissitudinem mellis, linitum super dentem dolentem, est mirabile in sedatione doloris. Puluis etiam factus ex origano & nitro sparsus super dentes & gingiuas, mox tollit dolorem. Herba fragorum masticata, statim tollit dolorem. Res autem quibus dentes suffumigantur, & aufertur eorum dolor, sunt semen porri cum alchitram, cum traiectorio, immittendo fumum super dentem seu ad dentem, sedat dolorem. Aut suffumigetur cum semine iusquiami posito super prunas, aut ex semine porri,

porri, aut ſemine cępę omnia cum alchitrã, aut cum pice liquida, dicta cedria. Ea verò quibus fiunt euaporationes ad extra ſunt malua, camomilla, melilotum, fœnumgræcum, anethũ, ſemen caulium, & eius folia, & ſimilia, ex quibus quandoq; fiunt emplaſtra. Emplaſtrum etiam ex cępa aſſa, cum oleo anethino, aut camomillæ, aut rutaceo, aut amygdalarum amararum, & huiuſmodi. Quandoq; fiunt vaporationes cum rebus ſiccis, ſicut cum ſale, milio, panico, floribus camomillæ, & ſimilibus, quibus ſedatur dolor. Alia ſunt, quę dolorem dentium auferunt in naribus aut auribus impoſita: ſicut ſuccus hederæ terreſtris in aurem partis dolentis miſſus, ſtatim dolorem tollit. Idem facit ſuccus ſenecionis. Succus calendulæ per narem partis dolentis attractus, aufert dolorem. Grana quinq; hederæ cocta in cortice mali granati cum oleo roſaceo auri dextrę infuſa tollunt dolorem dentium partis ſiniſtræ. Succus aſphodeli in aurem partis dolentis tepidè immiſſus, ſedat dolorem dentis.

De his, quæ facilitant ortum Dentium puerorum. Cap. II.

ADmiſce butyrum cum melle, & frica gingiuas. Fricare gingiuas cum cerebro leporis facit naſci dentes infantium, ſine dolore.

De his, quæ Dentes commotos confirmant. Cap. III.

COllue dentes cum decoctione calida cardonis, vel cum ſucco ſidæ, aut cum decoctio-

ne rad.iusquiami. Idem faciunt radix chamæleontis nigri, cum pipere & cera, & cornu cerui vstum: & collutio oris ex aceto scillitico cōfirmat dentes commotos, & stringit gingiuas laxas, & aufert putredinem & fœtorem oris. Et collutio ex decoctione vini, in quo sit cocta spuma maris, aut karabæ, aut balaustia, confirmat dentes commotos.

Medicamentum confirmans dentes commotos.

R. Gallarum, rosarum, cyperi, balaustiorum, sumach, añ. p. vnam, aluminis p. mediam, linian tur super radicem dentis & gingiuam.

Aliud conferens dentium commotioni, & gingiuarum corrosioni.

R. Gallarum, cupularum, glandium, aluminis iameni, cort. granatorum añ. tere subtiliter & applica vt suprà intus & extra etiam.

Masticatio mastichis confirmat.

Item R. Gallarum, myrti, lentisci añ. coque in vino, & ablue.

Aliud: R. Salis p. ij. aluminis scissi p. j. combusta extinguantur in aceto, vtere fricando radicem dentis, aut dentium, colluendo deinde cum vino calido. Decoctio cort. interioris vlmi calida in ore retenta, & decoctio rad. cappa ris in aceto forti ad medietatem, colluendo calidè, confirmat & tollit dolorem dentium.

Suffumigium confirmans dentes motos, & dolorem sedans.

R. Spumæ maris, seminis iusquiami añ. pone super prunas, & suffumiga. Aut cum dente

canis

canis ſuper ignem poſito. Aut collue ex vino decoctionis ſpumæ maris, aut karabæ, aut balauſtiorum: aut cum decoctione rad. taſsi barbaſsi in aceto vel vino. Myrrha, gallia, & alumen, acacia, & hypociſtis confirmant dentes commotos, fricando ex eis radices dentium.

De Dentibus corroſis, & uermibus in eis. Cap. IIII.

Radix tithymalli, vel pyrethri, vel capparorum, vel gingiberis, vel baccæ lauri, vel ariſtolochia, vel cyperus, vel nigella, vel ſtyrax: & gallæ in aceto vel vino coctę, retinendo decoctionem in ore, colluẽdo. Decoctio menthę cũ aceto etiam tollit putredinem dentiũ. Coque gingiber in oxymelite, & impone in dente corroſo. Valet & ablutio ex vino decoctionis rad. pentaphylli calidè os colluẽdo. Radix peucedani in concauitate dentis poſita, & borax ſeu chryſocolla conferũt corroſioni dentium, & vermes occidunt, qui ſunt in eis, & ſedant pulſationes eorum à proprietate mirabiliter. Illud quod eſt in concauitate gallæ ad intra eius corroſi poſitum, ſedat dolorem dentium, & vermes occidit. Semina iuſquiami, porri, & cæpæ in ſuffumigio cum emboto idem faciũt.

Ad præſeruandum dentes à corroſione, & dolore, & vt ſint clari & odoriferi, & gingiuæ non ſint ſanguinoſæ.

R. Origani montani ʒ.ij. hyſſopi ʒ.iiij. parietariæ permixtæ cum melle & ſale trito, & combuſtæ in olla ℥.iiij. piperis ʒ.iij. tere, cribra, & frica dentes & gingiuas.

De stupore & congelatione Dentium. *Cap.* V.

MAsticatio portulacæ aut nucleorum nucis, aut seminis portulacę, aut amygdalarum, aut auellanarum, soluit stuporem dentium. Et fricatio cum sale, & stringere inter dentes medullam panis calidi, aut caseum assum, aut vitellum oui calidum, aut cordumeni, aut baccas lauri.

De albificandis Dentibus. *Cap.* VI.

CAput leporis combure, & cōmisce cum fœniculo albissimo, & ossibus sepiæ, & frica dentes. Cornu capræ cōbustum fricando dentes ex eo clarificat & stringit gingiuas laxas. Cornu cerui combustum, aut pulegium cum sale frixo, vel hordeum & sal assatum. Nitrū & ossa dactylorum & ossa sepię misce, & frica dentes ex eis puluerizatis.

Dentifricium optimum.

R. Coralorum rub. finissimorum, ossium dactylorum, pumicis, ossium sepię, salis assi añ. tere & frica dentes. Puluis cornuum combustorum dentes albificat, si ex eo dentes fricentur. Nulla est medicina excellentior, quàm pumex ignitus & extinctus in vino albo bis, & tertia vice relinquatur ignitus, donec infrigidetur absq; alia extinctione, tritus & ablutus, quando cum eo fricantur dentes, facit eos albissimos, ex eo etiam non combusto, sed trito, dentes fricati albificantur.

De modo

De modo extractionis Dentium, sine dolore & ferro. Cap. VII.

ADeps ranæ viridis, quæ habitat in arboribus, denti apposita, frangit ipsum. Circue & emplastra dentem cum fermento & dimitte per mediam horam, postea tange cum sanguine lacertæ, & cadet.

Aliud: Circue dentem vt suprà cum fermento per mediam horam relinquendo, prius tamen dentem circumcirca denudando: deinde accipe vermem dictum Campe, qui adhęret folijs caulium, & appone denti cautè, ne alios contingat, & cadet. Et si dens est de superioribus, accipe vermem in superiori parte folij: si de inferioribus, cape vermem qui est in inferiori parte folij. Colocynthidem syluestrem coque, prius tamen tritam, & in aceto infusam, donec mellis acquirat crassitudinem & scarifica gingiuam circa dentem, & intinge hoc pharmaco circa dentē, & iube claudere os per modicum temporis: postea accipe dentem cum digitis, & sequetur sine dolore.

Aliud: Farinam lacti tithymalli permisce, & appone, superponendo folia hederę, dimittendo per horam, & frangetur.

Aliud: Destilla per alembicum sal ammoniacum, tange cum ea aqua dentem, & cadet sine dolore. Puluis corali rubei concauitati dentis immissus, dentem eradicat, tange dentem cum rad. apij ranini, statim dolorem tollit, & dentem frangit. Idem facit radix iusquiami nigri.

Caue tamen, ne alios tangas. Quod in omnibus est subintelligendum. Oleum de serbin in dentem corrosum stillatum, idem facit. Dissolue ammoniacum cum succo iusquiami, tange dentem, & cadet.

De Gingiuis corrosis. *Cap.* VIII.

R. Florum rosarum ℥.s. gallarum ʒ. ij. myrrhæ ℥.j. puluerizata subtiliter gingiuis apponantur, prius tamen ore colluto, & fricatis gingiuis cum aceto scillitico. Acetum in quo mentha est decocta, ex eo colluendo putridas gingiuas, curat. Flores etiam labruscæ curant vlcera gingiuarum & oris. Trochisci de orobo faciunt nasci bonam carnem super gingiuas: fiūt enim ex farina & melle, & exiccantur in furno super tegula. Aristolochia gingiuas & dentes à putredine purgat. Coralus valet ad corrosionē oris & gingiuarū, præcedente collutione, cum aqua salsa aut aluminosa. Cōficitur puluis vtilis ex duabus partibus corali, & vna rosarum. Fricatio cum tartaro mundificat gingiuas denigratas & putridas. Agresta cum melle & vino dulci cocta confert gingiuis, in quibus abūdat humiditas. Ablutio ex ammoniaco melle, & aqua inuicem coctis, gingiuas corrosas, & cancerosas curat. Ad gingiuas sanguinosas cōfert phlebotomia cephalicæ, & scarificatio gingiuarum, & retentio succi iusquiami in ore, aut decoctionis eius cum vino cocto, aut cum vino decoctionis lentisci extremitatum & balaustiorum in aqua & aceto, vel cum vino cocto

cum rad.rubi,vel cum decoctione gallarum & sumach in vino, & collue.

Aliud : R. Tartarum vini & carbonem factũ ex ligno roris marini añ.fac puluerem, & ex eo frica gingiuas.

Secretum Gal.magnum ad gingiuas corrosas & denigratas.

R.Succi bryonię lib.s.gummi Arabici, gummi dragaganthi torrefactorum añ.ʒ.j.sarcocollæ,thuris,mastichis,ireos añ.ʒ.s.tutię Alexandrinæ præparatæ in aqua rosacea ʒ.ij.calamenthi combusti ʒ.s.puluerizentur subtilissimè in mortario lapideo,vel super marmore, & mista simul soli exponâtur,donec exiccêtur : deinde remouetur succus quinquies exiccando & puluerizando vt suprà:vltimo pulverizêtur subtilissimè,& vtere eo sicco, aut cum melle misto, aspergendo vel liniendo, & est res excellentissima.Radix ireos puluerizata applicata curat putredinem dentium & gingiuarum. Gutta ammoniaci facta sicut collyrium, gingiuis putridis & cancerosis optimum remedium est.

De Gingiuis tumidis & superincarnatis. *Cap.IX.*

AVt sunt tumidæ cum apostemate, tunc maturandum est cum aqua decoctionis hordei & ficuum, calidè retenta in ore, aut cum alijs, quæ maturant : deinde cum phlebotomo aperiendum : postea os abluendum cum vino rubeo calido, aut cum vino & melle simul coctis.Aut sunt tumidæ ex rheumate vel vapore, & tunc teneatur in ore succus portulacæ, vel

aqua salita, in qua condiuntur oliuæ, quæ vulgò vocatur salamora vel salmoria: vel teneatur in ore oleum omphacinũ calidum, vel oleum de lentisco. Sicca verò, quæ conueniunt sunt, ærugo ferri, ærugo æris, rad. aristol. semen arnoglossæ, vitriolum assum, & balaustia. Dum essem in Sabaudia cum Illustrissimo duce Carolo secundo, in loco Annesiaci, fui locatus in domo Pacheleti apothecarij, qui habebat vxorem satis antiquam, quæ habebat gingiuas inferiores crassiores digito: excreuerat enim carnositas multum deformis. Rogauit, si quid haberem vt sanitati consulerem, quia multi iam anni erant, quòd ab illo morbo vexabatur, cui dedi bonam spem salutis. Accepi aquam qua vtũtur auri fabri (vulgò da partire) & aptaui duos baculos, in quorum vnius summitate ligaui cottum carminatum, in alterius summitate ligaui paruam petiã. Accepi postea aliam petiam duplicatam, & cum manu sinistra posui petiam super inferiori labio, & traxi inferius vt discooperirem totam illam carnositatem. Carne discooperta, accepi manu dextra baculum, in cuius summitate erat cottum, & immersi in illam aquam fortem, & cum cotto fricaui dictam gingiuam superincarnatã, vt suprà: & effecta est alba perinde, ac si calce dissoluta liniuissem: deinde infudi petiam, quæ erat ligata super alio paruo baculo, in aquam frigidam, & laui carnositatem illam tegendo alias partes ne tangerẽtur ab aqua forti. Iteraui modum prædictum per octo dies, & Deo fauente

restituta

restituta fuit sanitati pristinæ, nulla remanente deformitate, perinde ac si nihil passa fuisset. Quando verò sunt ex phlegmone, vt suprà, collue cum decoctione foliorum oliuæ, & super appone gallam, aut coque folia oliuæ & gallam in sapa vini, & collue. Quòd si ad exituram phlegmone terminetur, curatio in principio huius cap. posita est.

DISTINCTIO SEPTIMA DE ægritudinibus Faciei, vnicum habet tractatum diuisum in nouem cap.

De Morphea, Lentiginibus, Pano, & alijs maculis in cute faciei. Cap. I.

RAdix cucumeris asinini cum melle mista fœdas cicatrices attenuat, & remouet vestigia magna, quę remanserunt post percussionē. Idem facit fricatio eiusdem rad. cum aceto forti. Lapis pyrites, seu marchesita, (ex qua fit æramen, & est coloris æris, qui frangitur, cum in ignem mittitur, & comburitur, & dicitur Caparosea) quando teritur vltima contritione, & conficitur cum aceto, abstergit morpheam, albaras, & lentigines faciei. Cerussa cũ camphura, & duplo eorum de elaterio, agitata diu in mortario plumbeo cum pistello plumbeo, cum aceto, in modum vnguẽti seruata per duodecim dies in vase vitreo: deinde vt suprà iterum agitata in mortario cum aceto, delet

omnes maculas & defœdationes faciei. Semen maluæ tritum cum oleo & aceto vnctum tollit maculas. Radix capparis, (& radix ireos cum helleboro & aceto, idem quod radix capparis agit inuicem agitata) cum aceto tollit maculas albas. Ablutio ex decoctione radicis arboris amygdalarum amararum tollit omnes maculas. Fimus ouinus cum aceto applicatus maculas nigras emendat: & amygdalæ amaræ, & eorum oleum idem faciunt. Ablutio ex decoctione farinæ fabarum cutim & lentigines abstergit. Radix bryoniæ, lentigines, panum, & faciei liuorem emendat, & facit bonum faciei colorem, & eius rugas distendit. Oleum de been cum aceto quassatum confert morpheæ, lentiginibus, fœditati cutis, & vestigijs vlcerum. Idem facit spuma maris combusta melli admista. Decoctio rad. bryoniæ, cum orobo, betâ, & semine fœnigræci cataplasmata, omnes maculas nigras & lentigines tollit. Vtraque species dragonteæ mundificat faciem, aufert cutis fœditatem, lentigines, & propriè morpheam.

Ad panum faciei, medicamentum albificans & venustans faciem.

R. Farinæ lupinorum, seminis melonis excorticati an̄. p. tres, farinæ fabarum, orobi, & cicerum alborum an̄. p. duas, farinę hordei & lentium excorticatarum an̄. p. vnam, seminis raphani, amyli, dragaganthi an̄. p. mediam, croci parum, trita conficiantur cum lacte mulieris, & liniatur facies in sero: mane abluatur facies cum aqua corticum melonum & violarũ: fuc-

cus rad. ireos cum farina fabarum & cicerum alborum linitus mundificat faciem, maculas remouendo. Folia iesmini recentia curant panum & impetiginem apposita, & resoluũt omnem materiam superfluam. Lactuca asini cum aceto maculas & lepras curat. Pæonia abstergit nigra vestigia cutis, linitio facta cum rhapontico & aceto, liuores & impetigines sanat. Linitio etiam facta cum mesereon, sulphure, melle, & aceto tollit lentigines, morpheam, albaras, & similia. Ablutio ex vino, in quo suffocatus est stellio, & mortuus, lentigines faciei abducit. Succus rad. gentianæ omnes maculas delet.

Ad Lentigines faciei.

R. Argenti viui ℥.j. amyli ℥.iij. terantur, donec nihil appareat de argento viuo, deinde adde seminis melonis excorticati ℥.iij. & iterum simul terantur, & liniatur ex eis facies in sero cum oleo de semine cotti, prius dissoluendo, lauetur postea mane aqua calida. Cæpæ cum vitello oui, aceto, & melle mista, curat impetigines & lentigines faciei. Ol. de semine cotti singulare est ad lentigines faciei. Cinnamomum cum melle tritum maculas & lentigines de facie purgat. Camphura cũ aqua rosacea & melle albo purissimo confecta, panum tollit, & faciem depurat. Helleborus niger tricatus cum aceto tollit fœditatẽ, panum, lentigines, & impetiginem. Oleum de granis cataputiæ maioris delet omnes maculas. Idem facit sinapi cũ melle & adipe.

Vnguentum quod omnia veſtigia, omnes tuberoſitates & maculas aufert, & omnem colorem malum rectificat, conuertendo in fumũ omnem humorem ſub cute corruptum.

R. Radicum cucumeris aſinini, been albi, radic. bryoniæ, lupinorum añ. ℥.j. ceruſſæ, lithargyrij, tartari añ. ʒ.j.s. radicum cannæ, ſerapini, ſtercoris columbini añ. ℈.ij. olei de ſeſamo ℥.iij. ol. de iunipero, & de frumento añ. ℥.ij.s. ſucci aranciorum ſeu citrangulorum ℥.iiij. pulueriżatis puluerizandis & ſubtiliſsimè cribellatis, omnia ſimul lento igni vſq; ad ſucci conſumptionem bulliant, deinde remoue ab igne ſemper cum ſpatula agitando, donec infrigidentur: tunc adde album vnius oui recentis conquaſſatum & colatum, camphuræ ſubtiliſſimè tritæ ʒ.j. debitè ſemper miſcendo: deinde lauetur in lib. vna aquę expreſsionis cannarum, quando ſunt teneræ, decies in ea aquá lauando & agitando cum ſpatula: & eſt ſolenne & ſingulare ad præmiſſa. Gummi arboris ceraſorum cum vino veteri bibitum, de facie fœditatem palloris excludit.

Ad Panum faciei, veſtigia vlcerum & variolarum.

R. Ireos, lithargyrij loti, ammoniaci, cornu cerui vſti, baurach, ſalis ammoniaci, lupinorũ añ. diſſolue ammoniacum cum aqua hordei, & incorporentur reliqua ſimul, & fiant trochiſci, qui exiccentur in vmbra, & ſoluatur vnus pro vice cum aqua hordei vel fabarum, & liniatur ſuper faciem in ſero. Vnctio cum helleboro albo, roſis

fo,rosis albis, cum oleo mystis, tollit panum in septem diebus.

Linimentum abstergens panum faciei, albificans & venustans faciem.

R.Farinæ lupinorum, fabarum, cicerum albórum, orobi añ.ʒ.ij.farinæ hordei & lentium añ.ʒ.j.seminis raphani, gummi dragaganthi, amyli añ.ʒ.s. seminis melonis excorticati ʒ.iij. croci ℈. s. trita conficiantur cum lacte mulieris, & ex eis liniatur facies in sero: mane verò lauetur cum aqua corticum melonũ & violarũ.

Aliud, quod tollit vestigia nigra, & facit colorem faciei bonum mirabiliter.

R.Amygdalarum excorticatarũ, orobi, spumæ maris, sarcocollæ añ.ʒ.j. conchularum vstarum ʒ.j. s. seminis melonum excorticati ʒ. iij. nasturtij albi, cicerum alborum excorticatorum añ.ʒ.ij. fabarum excorticatarum, lupinorum excorticatorum añ.ʒ.s.trita distemperentur cum aqua hordei cum saccharo, & liniatur facies ex eis. Fricatura vasis figuli noui cũ saccharo albo ligata in petia, infusa in aqua vitæ, fricando ex ea, tollit vestigia nigra de facie.

Aliud: R.Myrrhæ, nitri, ammoniaci, sulphuris citrini añ. tere cum aceto albo, & illine, parum ponendo ne faciem exulceret. Vnctio faciei panosæ cum oleo de tartaro per septem dies in sero, mane verò abluatur cum aqua calida, in qua dissolutum seu resolutum sit amylum, confert. Oleum amygdalarum amararum oleum de nucleis cerasorum, tollunt panũ & lentigines, & fœditatem.

Linimentum quod tollit nigra vestigia, & facit colorem faciei bonum mirabiliter.

R. Amygdalarum excorticatarum ℥.j. conchularum vstarum ʒ.j. s. nasturtij albi ʒ.ij. fabarum excorticatarum ℥.s. cicerum alborum excorticatorum ℥.ij. lupinorum excorticatorũ ʒ.s. orobi ʒ.j. spumæ maris, sarcocollæ añ. ʒ.j. trita distemperentur cum aqua hordei cũ saccharo & liniatur facies cum eis, addatur de semine melonum, dissoluendo cum aqua fabarum. Aqua de pomis balsamitæ tollit vestigia & cicatrices. Aqua destillationis florum fabarum, prius in vino infusarum clarissimo, delet omnes maculas, attenuat cutem, & applanat foramina variolarum, & non sinit renasci pilos. Aqua destillationis resinę abietis idem facit, & delet lentigines, & rectificat pellem veterem, & prohibet scissuras faciei, lauando in sero, demũ petiam subtilem super eam fasciando: mane verò abluatur cum decoctione fabarum, & furfuris tepida, postea cum aqua rosarum, & modico vini albi. Idem facit aqua de gummi cedri. Radix cæpæ narcisi omnes maculas de facie tollit. Cyclamen sordidas maculas limpidat. Calamenthum nigras cicatrices tollit, & omnes liuores appositũ detergit. Mentha aquatica seu sisymbrium, & cruda & cocta, lentigines & maculas faciei tollit vna nocte apposita, mane abluatur. Cerussa gersæ cum aqua rosacea linita depurat & subtiliat cutem. Oleum de mezereon abstergit omnem fœditatem cutis, & curat vlcera fraudulenta. Fimus

columb

columbinus cum aceto miſtus maculas faciei delet.

De his, quæ faciunt Faciem rubicundam. Cap. II.

RVbeam tinctorum tere cum oleo & vnge. Aut vnge cum bulbo marino cum melle miſto. Vel cum ſemine anethi diſſoluto cum vino antiquo cocto ad mellis craſsitudinem, & ex eo vnge faciem.

De his, quæ Faciem dealbant. Cap. III.

DEalbat faciem & panum tollit dragagan-thum in aqua roſacea per noctem infuſum, addendo in mane parum boracis, vel camphuræ, & liniatur facies in ſero.

Aliud: Rad. cucumeris aſinini ſiccam & inciſam coque in aqua, & fac cataplaſma.

Aqua ad dealbandam Faciem, & ruborem tollendum.

R. Sulphuris vini ℥. j. thuris albi ʒ. ij. camphuræ ʒ. j. ſubtiliter puluerizata ponantur in lib. j. aquæ roſaceæ, & exponatur ſoli per quindecim dies, & de ea lauetur facies in ſero: mane verò abluatur cum decoctione furfuris & roſ.

Linimentũ quod Faciem rubeam dealbat.

R. Cicerum alborum, fabarum albarum, lupinorum omnium depilatorum añ: ℥. ij. hordei m. j. rad. ireos ſiccæ ʒ. s. gummi Arabici ʒ. ij. s. camphuræ ʒ. j. contuſa coquantur omnia, camphura excepta, in aquis roſarum, plantaginis, ſolatri, & prunellorum ſylueſtrium añ. ℥. vj. donec conſumentur duæ partes, vel circa: poſtea colentur cum forti expreſsione, cui addatur

camphura, & seruetur in vase vitreo, & liniatur ex eo facies in sero, & quacunq; hora libuerit: quoniam nō tingit, nec eget ablutione. Cerussa cum aqua rosacea soli exponatur in æstate, qua consumpta alia addatur, continuando, donec albissima fiat, & de ea formentur pilulæ, soluatur vna pro vice cum aqua rosacea & liniatur facies.

Aliud: Pistentur nuclei pinearum recentiū, coquantur in lacte & aqua rosacea, & colligatur pinguedo supernatans post infrigidationē, quæ calido lacti misceatur, & ex eo facies liniatur: curat enim guttam rosaceam sine dubio.

Ad veterem Guttam rosaceam.

℞. Camphuræ ʒ.j. boracis ʒ.ij. farinæ cicerū rub. ʒ.iiij. confice cum succo citrangulorum, & melle, & vnge. Ablutio cum lacte asinæ cutem dealbat, & mundam reddit.

Ad puncta rubea Faciei.

℞. Nitri assi, farinæ orobi, cum decoctione betarum, & ablue.

Ad impetiginem Faciei.

℞. Lacertam viridem viuam, coque in vino & oleo vsq; quòd vinum consumatur postea cola, & adde ceræ albæ q.s. & vnge. Facta stufa de palea hordei, vel auenæ, absinthio, & folijs maluæ, vnguento infrascripto vnge.

℞. Farinæ hordei, farinæ fœnigræci, boracis añ. q.s. puluerizata confice cum succo cæpæ & melle despumato, vnge, quia faciem dealbat.

Ad phlegma salsum, ignem sacrū, ignem Persicum, achoras & alias faciei defœdationes.

℞. Lith

R. Lithargyrij rubei ſpumificati ℥. ij. tutiæ Alexandrinæ ignitæ candentis extinctæ trigeſies in vrina pueri, poſtea præparatæ in aqua roſacea ℥.iij.amyli de hordeo ℥.j.ol.roſ.℥. viij. tere in mortario vltima attritione, addendo paulatim aceti acutiſsimi cochlearia x. & fiat vnguentum, ſicut fit vnguentum de lithargyrio, continuè agitando, donec ceſſet ſpumificare: tunc adde camphuræ ſubtiliſsime puluerizatę, ſeu tritæ ʒ.ij.iterum agitando diu,& ſeruetur ad vſum,vngendo prædicta.

Aliud: R. Ceruſſæ,ſarcocollę,amyli añ.℥.iiij. infundantur quatuor diebus in lixiuio,deinde glutinentur cum albumine oui recentis,addendo camphuræ candidiſsimæ ʒ.j. s. muſci g.ij. & fiat gummera,ex qua ſoluatur parum pro vice cum aqua roſacea & liniatur facies in ſero: eſt enim res mirabilis, dilecta magnificè. Ad hanc intentionem multum valet vnguentũ de citro, & eius loco.

R. Medullam citri,coque cum axungia porci recenti,poſtea paſſetur per ſetacium: deinde adde ceræ albæ q.s.& iterum reuocetur ad ignem leuem, donec cera ſit liquefacta, deinde adde ſalis ammoniaci triti ℥.ij.& repone in vaſe vitreo aut vitreato, & vnge. Curat enim ruborem faciei,puſtulas,pruritum,& alias huiuſcemodi defœdationes. Aliquando accidit rubor in facie ex multitudine ſanguinis, qui defertur per venam magnam, quæ eſt in medio frontis,& ſubitò per interualla ſpargitur per totam faciem, & illinc ad paululum diminuitur,

& ſtatim redit. Sicut contigit in Illuſtriſsima Comitiſſa Chialant, quæ erat in curia Illuſtriſſimæ dominæ Blanchæ duciſſæ Sabaudię, quę propter hanc cauſam me vocauit, & dum mecum loqueretur, ſtatim effuſus eſt ſanguis ex illa vena in totam faciem. Aſpiciens venam illam magnam in fronte ſanguine plenam, dixi ei: Si vultis aliquantulum pati, citò liberabimini ab hac paſsione. Reſpondit ſe omnia toleraturam, modò ſanari poſsit. Feci ei radere capillos ſuper cõmiſſura coronali, per latitudinem vnius ſcuti, ſuper ipſa vena, dimittendo de capillis in parte ſuprema frontis, & ſub loco raſo, ne facies deformaretur, & in loco raſo ſuper prædicta vena feci applicare ruptorium ſcriptum ſuprà de polypo & hæmorrhoidibus narium, & dixi chirurgo, vt ſolùm per horam ſuperdimitteret, qui (ea ſic volente) per duas horas dimiſit. Et cum amouiſſet dictum ruptorium, facta eſt tanta ſanguinis effuſio, vt totam chirurgi faciem fœdauerit: qui debebat cõprimere venam à naſo ad vulnus, vt ſanguis, qui erat in ea parte, euacuaretur, & ſuper eum locũ defenſiuum apponeretur. Ipſe verò exterritus propter ſanguinis effuſionem, ſtatim vulnus compreſsit, & ligauit, & ſanguis, qui erat in loco prædicto deſcendit in naſum, qui excreuit multum, cum quadam luciditate deformi: ſuper quem feci applicare infraſcriptum emplaſtrum, & in craſtinum fuit pulchritudini priſtinæ reſtitutus.

R. Caricarum pinguium n°.vj. ſeminis fœnigræci

nigræci ʒ. ij. aquæ lib. j. coquantur ad consumptionem duarum partium; postea colentur cum bona expressione, cui addatur farina hordei, florum chamæmillæ & meliloti pulnerizatorum añ. ʒ. ij. myrrhæ, hyssopi humidæ añ. ʒ. s. rad. ireos siccæ puluerizatę ʒ. iij. & iterum ponantur ad ignem lentum, vt debitè misceantur, & de eo decenter calido applicetur supra nasum totum, dimittendo duo foramina in directo narium, & curato vulnere, stante tota vena abscissa, ipsa remansit libera, neq; vnquam ruborem aliquem deformem passa est, cum rubor ille esset inueteratus plusquàm viginti annorum, & multi medici circa hanc curam laborassent.

Ad Ruborem faciei, bardos rubeos, cum intenso rubore nasi.

R. Rad. Lapathi acuti ablutas & exiccatas, ablatis interioribus duris, quantum vis pulueriza eas, & incorpora cum axungia porcina veteri liquefacta & colata, & cũ cera alba fiat vnguentum, addendo mercurij extincti cum saliua ieiuni parum.

Aliud: Coquatur granatum dulce cum corticibus suis, pistetur & applicetur super nasum.

Aliud: R. Salis ammoniaci ʒ. ij. aquę rosaceę ℥. iiij. misce & epithemetur nasus; aut pone sal ammoniacum in lixiuio in vase æris flaui, per tres aut quatuor dies, & epithema cum eo.

Aliud siccans Bardos.

R. Sulphuris, salis tritorum añ. liga in parua petia, quam infunde in oleum nucum, vel de

tartaro,vel citoniorum,& bulliat dicta petia sic ligata cum oleis prædictis, aut aliquo illorum parum,& ex ipsa petia sic ligata tange bardos, dimittendo cõtinuè petiam in prædictis oleis.

Ad Pustulas excoriatiuas sine sanie cum rubore faciei.

R. Amyli de hordeo ʒ.ij. lithargyrij spumificati ʒ.vj. oleum de vitellis ouorum, tutiæ præparatæ, cerussæ añ. ʒ.j.s. olei de frumento q.s. fiat vnguentũ in mortario plumbeo,& vnge.

Aliud elegantius medicamentum.

R. Seminis maluauisci recentis triti vltima contritione ℥.j.s. gummi oliuarum dissoluti cum pauco aceto acri ʒ.vj. styracis liquidæ ʒ.iij. oleum de frumento q.s. corticum mediorũ vlmi ʒ.x. terantur omnia vltima contritione,& fiat vnguentum,quo vngatur sero: mane verò abluatur cum aqua decoctionis vel sublimationis cyclaminis. Idem facit succus cyclaminis per decoctionẽ inspissatus, vnctus. Semen caulis mundificat. Fricatio aceti cum melle tollit paruas pustulas siccas,& dispergit,ac cõsumit. Caro & semen melonis quando siccantur ad solem,& conficiuntur cum amylo & farina hordei,& siccatur,& soluitur parũ de eis cum aqua ros.& lauatur facies, mundificat eam,& splendidam reddit. Oleũ de frumento nouiter factũ calidum applicatum curat impetigines faciei.

De Iuncis & consimilibus tuberositatibus Faciei. *Cap.* IIII.

IVnci sunt parui tumores duri, qui potissimũ accidunt

accidunt in faciebus leproforum, & curantur per emollientia, & diaphoretica: dura enim emollientibus & diaphoreticis indigent.

R. Lithargyrij ℥.j.s. terebinthinę ℈.ij.s. confice cum modico oleo albi loti multoties, & vnge primò cum digito, deinde cum ambabus manibus, frica iuncos, lauando prius faciem: hoc enim & claram & tenſam facit faciem.

Ad diuturnos verò Iuncos.

R. Nitri rubei, hyſſopi, pulegij, ſalis foſsilis añ. ℥.j. olei roſacei ceræ q. s. fiat vnguentum, & vnge.

Aliud ad diuturnos Iuncos.

R. Ocymi, nitri rubei, pulegij recentis, Indici añ. puluerizata conficiantur cum adipe gallinæ & anſeris, & extende ſuper petiam, & applica ſuper patientem locum, donec ſanetur.

Aliud: R. Salis foſsilis, pulegij, ammoniaci, hyſſopi, thuris, rubeæ tinctorũ añ. confice cum oleo roſaceo & cera, & vnge, prius factis vniuerſalibus purgationibus.

Aliud: Madefiant tuberoſitates cum lixiuio, in quo cocta ſint grana fœnigræci & ſeſami, tribus diebus continuis frequentando: deinde liniantur tuberoſitates cum hoc vnguento.

R. Vnguenti de lithargyrio ℥. iij. mucilaginis, fœnigræci, ſeminis lini, rad. altheæ añ. ℥. j. farinæ orobi q. s. fiat vnguentum in mortario, & ex eo liniantur puſtulæ, quæ poſt debitam mollificationem, cum aqua capitelli tertię collectionis, aut cum aqua forti qua vtuntur auri fabri, eſt optima, tangendo puſtulas ſolas, &

non alias partes, & curat, ficut fum expertus. Aqua fragorum eft optima, linita fuper puftulas, & etiam bibita mirabilis eft. Hoc modo paratur aqua fragorum. Ponantur fraga bene matura in crate facto ex viminibus fubtilibus falicum, & fub eo ponatur vas bene mundum, & dimittantur fraga putrefieri, & aqua quæ ab eis deftillabitur feruetur ad vfum, vt fuprà. Caulis cũ alumine faccharino & aceto valet ad puftulas leproforũ, cõfumendo eas, & eis fimiles.

De Sycodeis Faciei. *Cap. V.*

SYcodei funt eminentiæ barbæ, à quibus manat ichorofa humiditas: & in hoc differunt à Iuncis. ℞. Libanoti, lithargyrij añ. ʒ. iiij. falis fofsilis ʒ. viij. fandarachæ ʒ. ij. tere fubtilifsimè, & applica.

Aliud: ℞. Vitrioli, fulphuris viui añ. ʒ. ij. æruginis æris ʒ. j. nitri rubei ℥. ij. tere & vtere. Ad humidas verò & vlcerofas, ex quibus manat aqua pura, veluti à fonte:

℞. Squamę ęris ʒ. iiij. vitrioli, aluminis fcifsi collæ feu glutinis carpentariorum lucidæ añ. ʒ. ij. quæ ficca funt tere, gluten verò infunde in aceto, & mifcendo omnia fimul fac trochifcos, qui exiccentur in vmbra, & diffoluatur vnus pro vice cum aceto, & vngatur: hoc enim curat etiam fiftulas. Succus fructus malue fylueftris, & gummi oliuæ, & gũmi vlmi trita cum aqua, curant fycodeas recentes. Ad antiquas verò, radix afphodeli cocta trita, & frondes agni cafti cum aceto, & radix apathij domeftici cum aceto vngendo curant.

De his, quæ rugas Faciei distendunt. Cap. VI.

OLeum de sesamo, & decoctio granorum eius, rugas distendunt, & molliunt, & solidant. Oleum etiam de glande est optimum. Radix cucumeris asinini siccata, trita & cribellata, mista cum aqua rosacea, lauando cum ea, deinde cum aqua frigida, rugas distendit mirabiliter. Radix bryoniæ, & similiter succus rad. eius applicata faciei rugas distendunt.

De tumore Faciei. Cap. VII.

TErram nigram cum aqua dissolue, & linias faciem in sero.

Aliud: Spumam maris cum oleo nardino dissolue, & vnge faciem.

De contusione Faciei. Cap. VIII.

FArina lupinorum dissoluit vestigia percussionis, & sanguinem mortificatũ. Rheuponticum mistum cum aceto, linitum super vestigia sanguinis mortificati ex percussione, ea dissoluit. Aloe cum melle, tollit liuorẽ ex percussione. Folia menthastri tollunt sanguinem mortificatum ex percussione. Mel & nux trita cum sale in emplastro posita, sanant vestigia percussionis, & tollunt sanguinẽ mortificatũ.

Emplastrum mirabile ad remouendam inflationem, liuorem, & malum colorem ex percussione & contusione causatum.

℞. Radicum consolidæ maior. & minor. añ. lib. s. florum chamæm. & meliloti añ. ʒ. ij. croci ℥. s. farinæ fabarũ ℥. iiij. farinæ fœnigræci ℥. j. s.

s.butyri ℥.v.cymini, absinthij, ficci añ.℥.j. coctis radicibus & pistatis, misceantur omnia simul cum q. s. decoctionis suprascriptæ radicum, & fiat emplastrum, quod applicetur.

De modo remouendi pilos Faciei. Cap. IX.

R. Succi foliorum cucumeris asinini, lactis amygdalarum amararum añ.lib.s.calcis viuæ, auri pigmenti añ.℥.j. bulliant simul ad ignem: deinde adde galbani emolliti in vino per diem & noctem ℥.s.olei violati, rosacei añ.℥.ij. coquantur iterum lento igni, aromatizando cum caryophyllis, rosis, & nuce muscata, & vngatur in stufa remissè calida, leuiter fricanda. Facies verò depilata epithemetur cum furfure remollito in aqua calida.

Aliud quod depilat Faciem, & illam reddit albam.

R. Colophoniæ ℥.iiij.mastichis ℥.j. ammoniaci purissimi ʒ.j. dissolue in vase terreo bene mundo, & colabis super aquam frigidam, collige, & malaxa simul, & soluatur parum de eo super ignem, & tepidum applicetur, superdimittendo, per horam vel duas, deinde remoueatur, epithemando vt suprà, cum furfure. Vide fusius suprà de his, quæ faciunt cadere pilos.

DISTINCTIO OCTAVA DE ægritudinibus Vuulæ duarum amygdalarum, gutturis, vocis, & adiacentium, & est vnicus tractatus in septem capita diuisus.

De ægritudinibus Vuulæ, & duarum Amygdalarum. *Cap. I.*

QVi habent vuulam inflammatam, gargarizent primò aquam frigidam cum modico aceto: deinde cum succo granati expressi à pulpa, granis & cortice simul pistatis cum aqua frigida: aut diamoron, vel diacarydion, cum aquis rosarum, plantag. & solatri, deinde cũ aqua mellis, cũ rosis, fructu spinæ Ægyptiacæ, & terra sigilata. Gargarismus cum succo vrticæ, curat apostema vuulæ. Mitiora autem sunt hæc: gũmi dragaganthi, gummi Arabici, sarcocolla, sandaracha, fructus cardonis albi, fructus rubi, apposita subleuãt eam.

Experimentum bonum.

R. Succi mali granati expressi vt suprà lib. s. mellis rosacei ℥. iij. coquantur vsq; ad mellis crassitudinem, & ex eo ponatur super spatula parua lignea, intingatur vuula, subleuãdo eam cum ipsa spatula, & cito succurrit. Sola sandaracha puluerizata in omni materia confert. Piper verò in materia frigida puluerizatum super spatulam pósitum vt suprà confert. Cinis rad. caulium, & cinis rad. anethi administrantur puluerizata ad subleuandum eam vt suprà.

Gargarisma ex decoctione rad. chelidoniæ est optimum. Radix caulis postquàm extracta est, & non tetigit terram, collo appensa, citissimè omnes morbos vuulæ tollit. Anethũ cum rad. & semine pone in vase figuli obturato, ponatur in furno, vel super prunas, quousq; rubeat vas, tere anethum sic combustum, & subleua vuulam. Confert gargarisma ex decoctione lentium. Apostema autem amygdalarum cum prędictis gargarismatibus à principio medicetur: & fiant diuersiones cum fricationibus, ligaturis, clysterijs, ventosis inter spatulas, aut phlebotomia cephalicæ, quando multum inualescit. Et fiat inunctio ad extra cum ol. amygdalar. tepido, & ponatur parum de eo tepido in aurem lateris dolentis. Item agresta cocta in vino dulci & melle gargarizata confert. Quando verò tendit ad suppurationem, & causat magnum dolorem, applicetur emplastrum ex morsu gallinæ, cocta in lacte, aut ex medulla panis in lacte infusa, cocta parum simul: sedant enim dolorem & maturãt. Lac tepidum gargarizatũ, iuuat ad eruptionẽ. Quòd si tardetur eruptio, aperiatur apostema cum phlebotomo, deinde fiat collutio & gargarisma cum aqua mellis, aut cum aqua hordei & melle rosaceo.

De Squinantia. Cap. II.

SI fiat à dominio sanguinis, incipiendum est statim à phlebotomia cephalicæ. Quòd si in patiente retineatur aliqua euacuatio cõsueta,

sicut

ſicut hęmorrhoides & menſtrua, tunc fiat phle botomia de cephalica eiuſdem lateris, & eadem die de venis quæ ſunt ſub lingua, ſi plenæ appareant, & propriè quando patiens ſolet incurrere ſquinantiam. Sin minus, fac de vena cephalica oppoſita loco dolenti. Cùm verò multa eſt repletio in toto, tunc ambæ cephalicæ ſunt incidendę, & eadem die de venis, quę ſunt ſub lingua. Et quandoq; fit ſectio venæ de baſilica & de ſaphena. Et canon eſt, vt non extrahatur ſanguis multus ſubitò, ſed potius multiplicetur numerus, vt cõſeruetur virtus. Si autem materia ſit cum dominio choleræ in ſanguine, ante & poſt phlebotomiã dandum eſt aliquid choleræ eductiuum cum lenitiuo: deinde fiat phlebotomia cephalicæ vt ſuprà: deinde venarum quæ ſunt ſub lingua. His peractis, ſunt administranda repercuſsiua ad extra & ad intus, & ſunt exhibenda, quę catarrhum incraſſant, & eius deſcenſum abſcindunt: ſicut ſyr. de papauere, diacodyon ſimplex, & ſimilia, cũ itur dormitum maximè. Sunt etiam fricationes & ligaturæ adminiſtrandæ. Quandoq; ponitur ventoſa magna ſuper ſecundum ſpondylum, quæ iteretur ſæpe: dilatat enim anhelitum, quando ſquinantia eſt in epiglottide, quæ anhelitũ impedit: ſicut quando eſt in meri, impedit deglutionem. Quandoq; conferunt ventoſa ſuper mentum, & ventoſæ ſub mammillis, etiam cũ inciſione: faciunt enim diuerſionem facilem materiæ. Confert etiam deſtillare in aurem lateris dolentis ol. amygdalarum dulcium, & ſi-

milium. Gargarizetur à principio aqua rosacea cum aceto: conuenit enim in omni specie squinantiæ, & aqua infusionis sumach, aut ribes, diamoron cum aqua sumach, aut aqua granatorum acetosorum & dulcium tritorum cum tota substantia: & succus solatri, & semen rosarum est mirabile, & cum succo citoniorũ, vel sorborum, vel huiusmodi. Quandoq; miscentur cum istis gallæ, balaustia, semen rosarum, & alumen, & vigoratur eorum operatio. Et succus agrestæ cum eisdem liquoribus est sublimis, & diamoron, & rob de papauere bibitum cum aqua sumach est singularis, & euulsio seminum papaueris cum aqua rosacea & lac calidum gargarizatum sedat dolorem. Ea verò quibus vtimur ad lenificandum, est lac & decoctio ficuum & passularum, & mucilago psyllij, & seminis citoniorum, & altheæ, & seminis lini & fœnigræci, & aqua furfuris, & liquor, & rob. Scabiosa gargarisimata bibita & emplastrata squinantiam desperatam sanat. Gargarisma ex melle & decoctione ficuum simul coctorũ confert omnibus apostematibus gutturis, amygdalarum, & squinantiæ. Radix raphani in aceto & melle cocta gargarismata similiter curat. Parietaria etiam confert dolori gutturis. Vnge guttur ad extra cum stercore capræ, melle, & pice liquida. Confert etiam ad extra linitio cum melle & pipere: aut combure limacias, & confice cinerem, quem misce cum melle & vnge.

Emplastrum ad squinantiam, & omnia apostemata

ſtemata gutturis, mirabile, & non reperitur aliud velocius iuuans.

R. Lithargyrij ℥.j. ſuper quod proijce ex oleo ſeſamino & oleo violaceo donec glutinetur: deinde accipe mucilag. pſyllij, ſeminum altheæ & marrubij añ. ℥.s. gummi amygdalarum infuſi in aqua coriandri die ac nocte, deinde colati ℥.j. & proijciatur in ea florum chamæmillæ & meliloti puluerizatorum añ. ʒ.ij. debitè omnia miſcendo cum forti agitatione, addendo tria oua gallinarum recentia, agitando fortiſsimè, & applicetur.

Aliud R. Cineris hirundinũ ℥.iiij. croci, ſpicæ Indicæ añ. ʒ.j.s. confice cum melle, & vnge guttur ad extra, & ſanat ſquinantiam. Pæonia collo appenſa valet ad apoſtemata gutturis.

R. Filum lanæ & propriè lanæ quę reperitur in conchijs maris, & tingatur tinctura de grana, deinde cum eo filo iuguletur vipera: filum illud inuolutũ circa collum patientis ſquinantiam, aut aliquid aliud apoſtema in gutture vel collo, præſtat iuuamentum mirabile, teſte Galeno 6. Simp. cap. 101. Terantur cæpæ lilij cum fermento, deinde exprimatur in petia, & eius ſuccus qui exibit, ſoluatur cum lacte porcino, & bulliat parum cum eo, & ex ipſo gargarizetur: rũpit enim apoſtema à proprietate. Quando verò apoſtema ſquinanticum eſt in meri, & per prædicta non rumpitur, operandum eſt cum candela cerea plicata & mollificata cum manu calida, mittẽdo eam in gutture: aut cum porro, aut aliqu o ſimili, donec rumpatur apo-

ſtema, poſtea gargarizetur cum aqua hordei, & melle roſaceo, aut cum aqua mellis. Signum autem quòd ſit in meri eſt, quando deglutire eſt impoſsibile, poſsibile verò anhelare. Quando verò eſt in epiglottide, anhelare eſt impoſsibile, poſsibile verò eſt deglutire: & tunc non eſt aliquid in gulam immittendum: quoniam talia ad epiglottidem non accedunt, ſed tãtum emplaſtris, gargariſmatibus, & vnctionibus ſuprаſcriptis eſt procedendum. Cùm verò pueri incurrunt ſquinantiam, dentur flores violarũ, aut conſeruæ violarum cum aqua ad bibendum, & valent à proprietate, adminiſtrando ex prædictis ſecundum proportionem ætatis.

De Strangulatione. *Cap.* III.

QVandoq; ſtrangulatio fit à cauſa extrinſeca, ſcilicet cum fune, & alia re guttur ſtringente, & eius cura eſt cauſam illam remouere: aut fit ſtrangulatio à rebus ab extra venientibus, ſed operantibus intrà, ſicut propriè ex rebus quæ comeduntur & bibuntur: ſicut magnitudo boli, aut boli aſperitas, aut eius ſtipticitas, ſicut propriè panis opyrus non maſticatus, aut miliaceus. Aut quãdo cibus aut potus exiſtens in gutture non capit viam meri, vt mittatur in ſtomachum, ſed capit viam epiglottidis, quæ eſt via anhelitus: tunc cura eſt ſtatim vomitum prouocare, maximè quando cibus ſui magnitudine vel ſtipticitate retinetur in capite meri, ſed quando declinauit ad epiglottidem, & impedit anhelitum, tunc eſt percutiendum

dum collum in parte posteriori, & contrectare oportet cum manu partes gutturis, & cum violentia anhelitum emittere. Quòd si sit os vel spina aliquídve cõsimile, impone digitum aut candelam, vt dicetur infrà suo loco. Quandoq; fit strangulatio non propter quantitatem, sed propter rei malitiam, sicut strangulatio, quę fit ex fungis: & cura vt exiccetur stercus gallinæ & puluerizetur, & dissoluatur cum aceto, aqua, melle, & vino, & detur potui, nam subuertendo facit vomere. Sal cum melle sumptum conuenit contra nocumenta fungorum. Nitrum cum aceto & aqua bibitum, valet ad suffocationem fungorum venenosorum. Melissa cum pauco nitro, cito subuenit. Idem faciũt raphanus, puluis dictáni, & succus absinthij. Ad eos autem, qui ita suffocantur, stercus caprę cũ melle & pice liquida mistum, vngendo extrinsecè, curat. Succus cæpæ cum melle, cito subuenit præfocationi.

De his, qui stertunt, & qui de nocte loquuntur. Cap. IIII.

POne anethum sub capite, eo nesciente: hoc enim confert his, qui stertunt, & his qui dormiendo loquuntur.

De extrahendis Spinis, & alijs Gutturi infixis. Cap. V.

GArgarizet oleũ cum aqua salsa, & detur succus gallicristæ vel cẽtri galli ad bibendum, vel exhibeatur acetum cum thymo, & post hęc

gargarizet aquá calidam. Medulla citri transglutita cum aceto mista, sanguisugas quæ sunt infixæ gutturi interficit, pariter & succus ebuli. Prouocatio vomitus educit quod est infixũ, aut ex appositione digiti medij in gutture, aut candelæ cereæ plicatæ. Quòd si hæc non conferant, fructum carnis vaccinæ elixatæ liga cum filo forti, & deglutiat patiens tenendo aliam extremitatem fili in manu, & cum deglutierit carnem, trahe filum subtili extractione, & cum eo extrahetur quod est infixum gutturi, siue sit spina, aut aliquid simile.

De bocio Gulæ. Cap. VI.

FActa vniuersali purgatione, purgabis caput cum cocchijs vel aggregatiuis, faciendo gargarismata & caputpurgia. Deinde fac hunc puluerem:

℞. Auellanæ, spongiæ combustæ, paleæ marinæ, chartarum combustarum, ossis sepiæ, seminis plantaginis añ. ℥. s. piperis, gingiberis, salis gemmæ, pumicis, nucis muscatæ, gallarum, piperis albi & longi, cinnamomi electi, hellebori albi & nigri añ. ʒ. ij. fiat puluis, de quo detur omni die ʒ. j. cum aqua saluiæ. Alius puluis æquiualens, & facilioris præparationis.

℞. Spongiam nouam bene mundam, pone eam in furno, in olla rudi noua, vt cõburatur, & de ea fac puluerem, de quo detur vt suprà. Et de vna parte alterutrius horũ puluerũ, confice formas lupinis similes cum melle cocto, vt induretur, & teneatur vna sub lingua, quando

itur

itur dormitum, paulatim deglutiendo. Quando verò exhibetur puluis, potest inuolui in nebula vel hostia madefacta in vino, & statim pòst bibatur ℥.j. vel circa aquæ saluiæ. Super bociū postea ponantur illa quæ apostemata schrotïcata resoluunt, de quibus suo loco. Quòd si bòcium ad exiturā deueniat (sicut quandoq; vidi) curetur curatione exiturarum.

De nocumentis Voci aduenientibus. Cap. VII.

NOcumenta vocis aut fiunt à mala temperie nuda, & tunc curatio perficitur alterantibus: aut fiunt ab intemperie cum materia, & tunc materia prius est euacuanda per venę sectionem aut solutionem ventris, aut vtrisq; secundum exigentiam: deinde intemperies est auferenda: Aut fiunt nocumenta ex affectibus spondyliū colli, primò de causis Sympt. cap. 5. Aut fiunt ab vlceribus in instrumentis vel organis vocis existentibus. Et de tali nocumento curatio tradita est in cap. de Alcola, & vlceribus oris. Medicamenta calida, emendantia nocumenta vocis à frigiditate causata, sunt cubebæ masticatæ, aut cum passulis comestæ, & loch de squilla, & loch de caulibus, & crocus, & myrrha, & acetū scilliticum, & opopanacum, & radix eius, & styrax calamitæ, & piper albū, & calamenthum, & olibanum, & dare quinque partes olibani, & vnam myrrhæ, cum vitellis ouorum. Medicamēta frigida, emendantia nocumenta vocis causata à caliditate, sunt mucilago psyllij & seminis citoniorū cum saccharo

& aqua citrulli & cucurbitæ, & medullæ seminum earum, & portulaca & semen eius, & semen papaueris albi, & vinum granatorum, & amylum, & amygdalæ, aqua hordei, & similia. Linitiuorum verò hæc est summa, liquiritia & succus eius secundum omnem modum administrationis eius, est lenimentum bonum, clarificans vocem, cui accidit asperitas, à quacũq; causa proueniat, & passulæ sine nucleis, & mel passulatum, & grana pini, & ficus siccæ pingues, & dactyli pingues, & fœnumgræcum, & semen lini, & radix lilij, & saccharum, & canna mellis, & coagulatus vuæ, & sorbitiones de fabis, & medulla tritici, & vitella ouorum, & vinum dulce, & vinum granatorum dulcium, & similia. Quæ autem humiditates impressas in lacerto vociferationis & mollificationẽ in eo impressam desiccant, sunt scilla, & propriè acetum & oxymel scilliticum. Vocem maximè ro borat sandaracha cum aceto scillitico parum pro vice sæpe gargarizata, & ex eis est succus alphescerę, & lohoc eius, & lohoc de succo cau lium, & lohoc de scilla, & piper cum vitellis ouorum, & cubebæ, & olibanum, & rob, & bulbi crudi cum melle comesti, & gargarisma factum cum decoctione ficuũ, & olibani & myrrhæ, & sulphur cum ouo sorbili.

Aliud: R. Amygdalarum amararum n°.xx. seminis lini assati ℥.s. gummi dragaganthi infusi in aqua florum violarum ʒ. ij. pinearũ recentium grana n°. xxx. confice cum melle in forma opiatæ, & teneatur in ore degluttiendo.

Aliud:

Aliud: R. Pulegij ℥.iiij. ſeminis lini, piperis, calamenthi an̄.ʒ.ij. petroſelini ʒ.j. mellis q.s. confice in forma opiatę, detur vt ſuprá. Fumus ſandarachæ per os attractus vocem obtuſam limpidat. Idem facit ipſa ſandaracha cum reſina in pilula accepta, vſus etiam diairis eſt vtilis, exhibere etiam ʒ.j. cubebarum cum decoctione liquiritiæ eundo dormitum, eſt ſingulare remedium ad antiquam raucedinem, & vocem clarificandam.

Lohoc Gal. ad raucedinē & aſperitatē vocis.

R. Seminis lini aſſati, xyloaloes, granorū pini, amygdalarum amararum aſſatarum, paſſularum enucleatarū an̄. tere & confice cum melle q.s. & vtere lambendo. Tragacanthum confice cum decoctione ficuum & eryngiorū in forma opiatæ, & vtatur lambendo. Succus etiam caulium coctus cum melle lambendo exhibitus confert. Pilulæ etiam bechichicæ in ore retentæ paulatim deglutitæ conferunt. Ad diminutionem vocis cum vlceribus oris, gutturis, & labiorum, in puero decem annorum vel circa, qui ſequentibus remedijs ſanatus eſt.

R. Seminis lini, cymini, roſarum rub. florum violarum, liquiritię an̄.ʒ.j. cort. thuris, myrrhę, gallarum perforatarum, balauſtiorum an̄.℈.ij. trita & cribellata cōficiantur cum duabus partibus mellis deſpumati, & tertia diamoron, & fiat electuarium in forma opiatę, de quo teneatur in ore quantitas fabæ pro vice, paulatim deglutiendo, maximè hora dormitionis, & in mane & in ſero per horas duas ante cibū. Gar-

garizet & colluatur os cum decoctione rosarũ hordei, balaustiorum, & mellis, cum aqua inuicem coctis. Loca autẽ quæ sunt vlcerata aspergantur puluere gallarum, aluminis plumæ, & balaustiorum, quę omnia sint subtilissimè pulnerizata, & per petiam subtilem passata.

Electuarium Montagnanæ.

℞. Seminis caulium, hyssopi, enulæ, vngulæ caballinæ, iridis prassij añ. ℥. iiij. anisi, fœniculi, ameos, cubebarum, aristol. rot. añ. ʒ. j. s. succi liquir. ℥. ij. s. cinnamomi, nucis muscatæ, acori añ. ʒ. j. oxymellis compositi, syrupi de prassio añ. ℥. iij. penidiorum ℥. j. pinearum infusarum in sapa vini per duos dies ℥. iiij. croci ʒ. j. mellis despumati lib. j. fiat electuarium, de quo detur ℥. s. pro vice in aurora cum ℥. ij. decoctionis rad. vrticæ cum saccharo, ad multitudinem pituitæ cannæ pulmonis. Vel dentur ʒ. ij. in mane & ʒ. ij. in sero cum decoctione vt suprà. Quando est à siccitate, detur cum decoctione rad. enulæ vel pinearum. Ad asperitatem cannæ cum decoctione gummi cerasorum ʒ. ij. hora ij. post cœnam. Quando à frigiditate; cum aqua foliorum croci, vel eius decoctione tepida.

DIST

DISTINCTIO NONA DE ægritudinibus Pectoris, & Pulmonis, & diuiditur in duos tractatus. Et primus est de Catarrho, asthmate, & aliis morbis qui non sunt apostemata, & diuiditur in quatuor capita.

De Catarrho. Cap. I.

Catarrhus est descensus rheumatis ad inferiora. Nam aut descendit ad nares faciens oppilationem in eis, & dicitur Coriza: aut descendit ad partes gutturis, & dicitur Branchus, & suprà dicta est eius curatio: aut descendit ad pectus & pulmonem, & dicitur Catarrhus. Vnde versus:

Si fluit ad pectus rheuma, tunc dico Catarrhum,
Ad fauces, Branchus, ad nares dico Coryzam.

Omnis catarrhus aut est calidus aut frigidus. In curatione cuiuscunque catarrhi, tam calidi quàm frigidi, oportet primo facere debitas euacuationes, seu purgationes, tam vniuersales quàm particulares, & debitas diuersiones, & confortare cerebrum: deinde abscindere fluxum ipsius catarrhi, vltimò pectus confortare. De cura catarrhi calidi. Quando catarrhus est calidus, subtilietur diæta, & non bibatur vinum, sed tantùm aqua hordei, & obseruetur parcitas in cibo & potu, & festinandum est ad euacuandum per venæ sectionem, & ventris solutionem. Sed notandum, quòd tantùm in tribus casibus, licet venam se-

care in cura catarrhi acuti. Primus casus est, quando catarrhus est calidus in corpore abundanter calido, cum oculorum rubedine, & venarum plenitudine. Secundus casus est, quando catarrhus calidus declinat ad oculos, aut qualiscunq; sit, terminetur ad fauces, aut pulmonem, aut costas, aut diaphragma, & figatur in eis ad collectionem. Tertius casus est quando est cum febre. Circa purgationē est animaduertendum: quia si catarrhus calidus sit acutus, & multus, non est à leuioribus inchoandū, sed detur catarcticum (vt præcipit Galen. 5. Meth.) quod descensum catarrhi prohibeat. Iussit etiam has pilulas exhiberi.

R. Aloes hepatici ℥.s. agarici electi ʒ.iij. diagridij, pulpæ colocynthidis, bdellij añ. ʒ.j. s. gummi dragaganthi ʒ.ij. confice cum syrupo de hyssopo, & da in pilulis tribus ℈.ij. aut ʒ.j. vel ℈.iiij. in quinq; pilulis post mediam noctē vel circa, plus & minus, secundum patientis tolerantiam, reiterando secundum exigentiam. Hæ pilulæ purgant humores diuersos à capite descendentes. Siccat capitis rheuma spica nardi. Quòd si materia non sit multa, neq; adeò acuta, nec esset periculum vt in faucibus, vel pectore, vel pulmonibus figeretur, tunc cum leuioribus purgandus esset, vt cum casia, manna, agarico, rhabarbaro, & similibus vigoratis cum diaphœnicone, vel consimili, cum aqua hordei, vel buglossæ secundum exigentiā. Detur à principio iulep violatum, & syrupus violatus, vel de iuiubis, & syr. de papauere, vel diacodyon,

codyon,& diadraganthum frigidum,& pilulæ albæ quę teneãtur in ore. Vngatur pectus cum oleo amygdalarum dulciũ calido. Confert eis aqua hordei cum dragagantho & ſucco liquiritię: aut infundatur dragaganthum in aqua roſacea per noctem, mane coletur per petiã, exprimendo, & cum viſciditate dragagãthi fiant pilulæ, quæ teneantur in ore paulatim deglutiendo. Senecio cum carnibus coctus, ſpiritualia membra mũdificat. Bugloſſa aufert tuſſim & aſperitatem cannæ pulmonis & epiglottidis, quando coquitur cum aqua mellis. Electuariũ ex duabus partibus dragaganthi & tertia ſucci liquiritiæ cum iulep violato, valet ad tuſsim ſiccam à catarrho calido.

Aliud ad idem, etiam pro pueris.

R. Gummi dragaganthi, gummi Arabici añ. ʒ.j.s. ſeminis citoniorum, ſucci liquiritiæ añ. ʒ.ij. penidiorum ℥.ij. conficiantur cum mucilag. dragaganthi & ſeminis citoniorum facta in aqua florum violarũ, & fiat ſicut lohoc, de quo teneatur in ore paulatim deglutiendo. Piſtentur amygdalæ cum aqua hordei, & detur de eo mane & ſero. Coque mucilag. dragaganthi, & ſeminis citoniorum cum penidijs & oleo amygdalarum dulcium recenti cum vino granatorum, & detur parum pro vice ad deglutiendum paulatim.

Aliud: R. Seminis papaueris albi, dragaganthi añ. ʒ. s. ſeminis cucumeris excorticati ʒ.j. da ad bibendum cum aqua ſebeſten.

Aliud: Coquãtur paſſulę pingues ſine arillis

in vase ferreo, cauendo ne adurantur: deinde pistentur cum tantundem penidiorum, & detur quantitas nucis muscatę pro vice. Lingua auis (& est fructus fraxini) cum carnibus cocta valet ad asperitatem & siccitatem pectoris. Gummi arboris cerasorum cum vino albo bibitum, & amylum cum lacte amygdalarum in cibo, & decoctio maluauisci & seminis eius, & maluæ, & decoctio pimpinellę, omnia valent. Ad siccitatem & asperitatem pectoris, tussim siccam, & phthisicos. Radix consolidæ maioris masticata curat asperitatem cannæ pulmonis, & insiticulosum reddit masticantem. Quando autem volumus descensum catarrhi abscindere, factis prius debitis euacuationibus vt suprà, incipiendum est à leuioribus, tenendo primo in ore pilulas albas cum bolo Armeno, maximè in sero, cum imus dormitũ. Et detur per horas duas post cœnam aut de diacodion ℥.j. aut ʒ.s. de aurea Alexandrina vel ℈.ij. philonij Persici, aut Romani, cum itur dormitum, & spargatur super commissura coronali g.iiij. de hoc puluere.

℞. Sandarachæ ʒ.vj. macis, olibani, stœchados, rosarum rub. añ. ʒ.j.s. ligni aloes, nucis muscatę, cort. citri añ. ʒ.s. fiat puluis, de quo aspergatur vt suprà, cum itur dormitum, mane abstergatur per leuem pectinationem, & leuem capitis fricationem.

Ad tussim siccam.

℞. Styracis opij, añ. ʒ.j. croci ℈.j. & grana iiij. tere & fac pilulas quantitatis orobi, de quibus

detur

detur vna, quando itur dormitum. Sandali albi cum aqua rosacea liniti super frontem sistũt catarrhum calidum, & chamæpitys in sacculo super capite posita, suffumigiũ ex sandaracha per os attractum sistit catarrhum calidum.

Aliud suffumigium descensum catarrhi abscindens: R. Thuris, rosarum añ. ℥.j. s. sandarachæ ʒ.vj. gummi styracis ʒ.j. contundantur crasso modo & ponatur parũ de eis super prunas, & recipiatur fumus per os & nares.

Ceratum abscindens descensum catarrhi.

R. Resinæ ℥.j. ladani ʒ.ij. corticũ citri, ligni aloes añ. ℈.ij. folij ʒ.s. resolutis gummis in aceto fiat ceratum bene tenax, quod extendatur super corio subtili latitudinis quatuor digitorum, & longitudinis quinq;, quod applicetur super commissuram coronalem & sagittalem, ita vt pars longior tendat in longum cõmissuræ sagittalis, rasis prius capillis cum rasorio, & fricato loco cum panno aspero.

Aliud ad idem.

R. Ladani, gummi elemi, sandarachæ, olibani, styracis liquidæ & siccæ añ. q.s. fiat ceratũ, & apponatur vt suprà.

Aliud alijs præstantius.

R. Aloes, pulegij, calamenthi, montani, cort. citri, añ. fiat puluis, qui incorporetur cum ladano & parum acaciæ, & applicetur, vt suprà. Est enim expertissimum. Ad tussim catarrhalem calidam noui & multi temporis, & est mirabile ad maturandum ægritudines pectoris, est diapapauer ex inuentione Mes. cuius hæc

est descriptio. R.Papaueris albi ʒ.xxxx.liquiritiæ, dragaganthi, penidiorum añ.ʒ.xx. gummi Arabici, succi liquiritiæ, farinæ fabarũ, anisi, fœniculi, seminis lactucæ, seminis portulacæ, amyli, seminis maluę añ.ʒ.x. seminum cucumeris, melonis, & cucurbitæ excorticatorum añ. ʒ.v. confice cum melle colato & penidijs q.s. cuius dosis est aur.ij. pro vice, & est solenne ad præmissa, confortans pectus & pulmones.

Ad idem vnguentum valde vtile.

R. Mucilaginis dragaganthi factæ in aqua florum violarum ℥.iij. pingued. anatis & gallinæ recentium, olei amygdalarum dulcium recentis añ. ℥.j. croci ℈.j. ceræ q.s. fiat vnguentum, quo vngatur pectus calido.

De uulneribus & ulceribus Pectoris & Pulmonis, & de exitu sanguinis ab Ore. Cap. II.

QVia multoties ex descensu catarrhi acuti vulneratur & vlceratur pulmo & pectus, placuit mihi statim post sermonem de catarrho acuto de prædictis vulneribus & vlceribus sermonem habere. Differunt vulnera & vlcera pulmonis ab vlceribus pectoris, quia sanguis qui à pulmone defluit est rubicundior & maioris quantitatis, & longè calidior, quàm ille qui manat à pectore. Et causa est, quia sanguis, qui mittitur à vena pectoris, penetrat in diuisiones seu globulos pulmonis, deinde per screatum educitur, & non effunditur statim à vena in canales pulmonis: alteratur enim eius color, transeundo per globulos pulmonis, & propter

propter eandem causam est minoris quantitatis, & minoris caliditatis. Pulmo enim est spongiosæ substantiæ, & continuè mouetur, & sugit sanguinem fluentem à venis pectoris in eius substantiam spongiosam, & tandem trahitur ad canales, vt per screatum emittatur, sicut fit in pleuresi, & alijs apostematibus pectoris. Vulnera etiam pectoris facilius sanátur, quàm vulnera pulmonis, propter tres causas. Prima, quia venę pectoris sunt minores: secunda, quia sanies vulnerum pectoris fluit ad suam concauitatem: tertia causa, quia pectus est magis carnosum quàm pulmo: quia pulmo habet multas canalium diuisiones, quæ sunt durę & siccæ substantiæ, in quibus aliquando accidit fissura, propterea est magis periculosa. Fissura verò in venis pectoris non est ita periculosa: quia non est multæ quantitatis, si curetur ab initio: si verò tardetur, tunc curatio aut est difficilis, aut imposibilis, quia fissura non consolidatur, propter sanguinem, qui in ea coagulatur, eo quòd non inuenit largam viam, per quá ad canales pulmonis transeat, & cum tussi egrediatur. Vulnera pulmonis nõ mundantur nisi per tussim & screatum: sed silere, quiescere, leuissimè anhelare, & non loqui, in ipsis solidandis sunt necessaria. Igitur non est speranda sanitas eorum, vt restituatur ipsis tussientibus. Quapropter dixit Galen. 4. de Locis affectis cap. 8. de habentibus vlcera in pulmone multos curaui, quorum nullus euasit, succurratur ergo eis subitò, faciendo eos quiescere, silere, leuis-

ſimè anhelare, cauendo ab omni cibo vſque ad diem quartum (ſi virtus poteſt ferre) ſin minus, exhibeatur iuſculum, aut amylum cum lacte amygdal. aut aliud leue: phlebotometur baſilica, fricentur extrema & totum corpus, ſemper ad inferiora trahendo. Poſt iſta da acetum multum commiſtum ad bibendum, trium horarum interuallo bis vel ter, vt ſanguis, qui eſt coagulatus, diſſoluatur. Signa autem coagulationis, quando in pectore coagulatur, ſunt iſta: color deſtruitur, minoratur pulſus, & ſyncopizat. Quando verò coagulatur in ſtomacho, infrigidatur corpus, & fit præfocatio, & paruificatur pulſus, & accidit ſyncope. Medicamentū ſingulare ſtipticans locum, vnde fluit ſanguis, & ſanguinem qui eſt congelatus & coagulatus ſecernit, ſiſtendo ſanguinis fluxum, qui exit ab ore, qui propter aliquam violentiam vel conatum decurrit ad interiora. Cinerem vitis domeſticę extingue in aceto, deinde addens plus de aceto, permiſce & cola per pannum, & permiſce parum de aqua, & exhibe in potu patienti cochlearis quantitatem, vel circa. Poſtquàm feceris remedia prędicta, da ℨ.j. trochiſcorum de karabe, cum aqua portulacæ vel burſæ paſtoris, aut cum decoctione citoniorū, aut myrtillorū, ſed primò cum aceto mane & ſero per horas duas ante cibum. Quòd ſi parum ſanguinis extraxiſti, reitera phlebotomiam & vnge pectus cum eiſdem trochiſcis diſſolutis cum aqua burſæ paſtoris aut portulacæ, aut applica ſuper pectus lenticulam paluſtrē cōtuſam, aut

radicem

radicem consolidæ maioris in emplastro: aut applica fimum columbinum exiccatum & puluerizatum dissolutum cum aceto, & hæc debent statim à principio fieri, antequàm fiat apostema, succus mentæ cum aceto bibitus retinet sanguinem qui ab interioribus fluit, & grana granatorum excusso vino, exiccata, pulverizata, dissoluta cum aqua & bibita, & decoctio corticum interiorum glandium, & decoctio corticis interioris arboris glandium bibita, & puluis lapidis hęmatitis contriti super cotem, & mumia, & grana fragorũ cum aqua pluuiali, & nux cupressi cum vino bibita, & coralus dissolutus cum aqua hordei infusionis dragaganthi bibitus: aut cum supradictis conficiantur pilulæ, quæ teneantur in ore paulatim deglutiendo, & coralus adustus ablutus cum modico gummi Arabici, cum albo oui, bibitus cum aqua frigida, & pilulę de bolo Armenia in ore retentæ, & gummi Arabicum cum penidijs, & infusio dragaganthi, & thus, & cortex eius, & puluis florum rubi optimus est, & centumnodia, & spongia in oleo infusa, deinde combusta: & amylum in cibo sumptum cum lacte amygdalarum. Hæc omnia conferunt in exitu sanguinis ab ore, siue in sputo sanguinis.

Emplastrum factum ex bursa pastoris cum rad. consolidæ maioris super pectus & stomachum appositum, confert inflammationi stomachi, & sputo sanguinis, cum succo portulacæ, vel bursæ pastoris, aut lenticulæ palustris confectum. Item semen porri, & semen myrti,

& flores labruſcæ cõiunctim vel diuiſim bibiti cum aqua pluuiali. Et agaricũ ſimiliter bibitũ retinet ſputum ſanguinis. Si verò ſcreatur ſanguis ex deſcenſu catarrhi acuti cum forti conatu tuſsis, poſt phlebotomiam fiendæ ſunt ligaturæ, fricationes vt ſuprà, & poſt quietem, & ſilentium, & tenuiſsimam diętam, vt ſuprà radatur caput, & ſuperapponatur de ſtercore columbi ſylueſtris, dimittendo quaſi tribus horis: deinde ponatur in balneo, nullum oleum capiti applicando, & in exitu à balneo caput eius decenter cooperiatur, & nutriatur rebus ſtipticis. Hora autem dormiendi, ſi duabus horis poſt cœnam detur ℈.j. vel ʒ.s. vel ℈.ij. philonij Perſici, vel Romani, vel aureę Alexandrinæ inuoluẽdo in hoſtia, vel nebula madefacta in vino, iterando ſecundum exigentiam. Circa tertium verò diem detur mel coctum in bona quantitate, poſtea detur ptiſana cum pauco pane: quarta die iteretur emplaſtrum ſuper caput, iterando parum philonij, vt ſuprà, & iteretur aſſumptio mellis, & balneum: quinta die ponatur ſuper caput ceratum de aſphodillis, & ſucceſsiuè reducatur ad regimen ſanorũ, continuando diuerſiones, ſed abſtineat à balneis.

Ad ſputum ſanguinis, ſolutionem ventris, & fluxum ſanguinis narium.

℞. Myrrhæ, thuris, aloes añ. ℥.s. balauſtiorũ, ſanguinis draconis, acaciæ, ſief, memitæ añ. ℥.j. opij, rad. ſpicę, iuſquiami añ. ʒ.iij. aluminis abluti, terræ ſigillatæ, marchaſitę combuſtæ añ. ʒ.ij. ſummitatum corticũ granatorum ſumach añ. ʒ.vj.

℥.vj.trita & cribellata cum cribello subtili conficiantur cum vino passularum bono, aut cum aceto vini misto, donec fiant sicut mel spissum, & liniatur super pectus in sputo sanguinis, & super frontem in sputo sanguinis narium, & liniatur super ventrem & stomachum in fluxu ventris. Et est ex secretis Gal. optimum. Gal. 5. Meth. cap. 12. dicit se curasse habentem vlcera in pulmone & in canalibus eius, dando eidem resupinato medicinam siccam, deinde cum lacte addito ei melle pauco & modicissimo sale. Item & alium iuuenem & mulierē quandam, qui screabant sanguinem multum, ex frigiditate membrorum spiritualium.

De Asthmate & Catarrho frigido. Cap. III.

Asthma quandoq; fit propter causam existentem in pulmone, quandoq; ex descensu catarrhi à cerebro, aliquando per cōmunitatem aliorum membrorum. Inquit Galen. in lib. de Dyspnœa: quòd omnis respirationis inęqualitas aut fit tracheæ arteriæ angustia, aut musculorum thoracis motu delinquente, aut imbecillitate virtutis motum efficientis. Cótingenti autem causa pulmonis, quandoq; communicat ei thorax in occupatione, & compatiuntur in alterutrum, & tunc propriè cùm sepelitur in thorace eadem occupatione concusso, & est illud quod est suspectum & timorosum: pereunt enim plurimi subita suffocatione seu præfocatione, & interdum quasi præfocati spumam emittunt, & sunt illorum facies tumidæ,

liuidæ, & eorum oculi quasi foras pręeminent. Et quandoq; est propter impedimentũ in ipso pulmone & partibus eius tantùm. Quando verò fit asthma ex descensu catarrhi, fit subitò, & per paroxysmos secũdum quod multiplicatur eius descensus ad partes pectoris & pulmonis, & eius cura est, cura catarrhi, quæ dicta est suo loco, & maturatio & expulsio materiæ à pectore & pulmone cum eis, quę dicentur. Quando autem fit à causa existente in pulmone & meatibus spiritus, cura eius est vt ordinetur debitum regimen in sex rebus non naturalibus, & fiant debitæ purgationes, concoctione præcedente materię, & fiat venæ sectio, si opus sit. Et considera an menstrua aut hæmorrhoides si detineantur, prouoca eas, & fiant clysteria acuta, & dentur pilulæ cocchiæ, vel de agarico, vel huiusmodi. Et fiant fricationes trahendo ad inferiora: & ventosationes inter spatulas, & aliæ diuersiones. Deinde administrandę sunt medicinæ anhelitum facilitantes, & materias quæ sunt in pectore per screatum educentes, quæ humiditates superfluas desiccat, vt sunt. Decoctio hyssopi & mellis cum folijs vrtice & hordeo, facta secundum artem, continuata, calida in aurora per aliquod tẽpus, materias crassas in pulmone & pectore existentes digerit, & per screatum expurgat, anhelitum facilitando. Item enula, & decoctio ficuum cum melle. Et myrrha cum melle & oleo amygdalarum dulcium exhibita, faciunt humores excernere crassos in pectore & pulmone contentos.

Piper

Piper exiccat phlegma viscidum quod aggregatur in pectore, pulmone, & in intestinis. Herba aron cum suis tuberositatibus secundum omnem modum administrata, præbullita, aqua abiecta, quomodolibet comesta valde vtilis est. Galbanum & dragaganthum añ. parum exhibe cum ouo sorbili, vel cum oui vitello, etiam pueris, quando pectus est valde plethoricum. Semen lini cum melle contusum sumptũ & semen cotti seu bombacis cum vitello oui, conferunt quando accidit coarctatio anhelitus. Acetum scilliticum in potu sumptum indurat trachæam arteriam, & auget carnem, vocemq; clarificat. Scilla assata valet ad tussim antiquam, & extrahit saniem & crassos humores à pectore: Dosis est ℈.s. cum melle cocto. Suffumigium ex folijs siccis vngulæ caballinæ vel eius radicis confert asthmati & tussi, trahendo per os, & rumpit omnia pectoris apostemata. Grana sinapis contrita & cum aqua mellis cocta curant asperitatem antiquam cannæ pulmonis, potata & gargarizata.

Puluis ad catarrhos confestim iuuans.

℞. Pyrethri, costi añ. ʒ.ij. piperis albi ʒ.j. fiat puluis subtilissimus, qui naribus applicetur, & trahatur per nares.

Alius puluis.

℞. Piperis albi, seminis vrticæ añ. ʒ.j. costi, myrrhæ, croci, añ. ʒ.s. fiat puluis vt suprà. Radix consolidæ maioris expurgat pus quod est in pectore & pulmone, & confert his, qui sanguinem screant. Acetum calidum potatũ con-

fert tuſsi antiquæ, & aſthmati. Eruca geratina facit excreare humores craſſos, calamenthum aſthmaticos & ictericos purgando curat. Cyminum cum ficubus ſiccis pinguibus cum vino coctum, ipſum vinum potatum, curat tuſsim frigidam cannæ pulmonis. Melicratum, in quo ſcilla aſſata ſit cocta, tuſsim & aſthma curat, & pulmo vulpis exiccatus pulverizatus cū vino datus. Et naſturtium album tritum cum melle vt lohoc datum, & lacca cum ouo ſorbili, vel cum melicrato in ieiuno. Electuarium factum ex cymino, ſemine fœnigræci, & bruſci, cum melle. Semen vrticæ cum melle, cōfert aſthmati, quòd non ſinit hominem iacere, & pleureſi, & expellit coctum cum hordeo ſuperfluitates à pectore. Et ſiler montanum ſimiliter, & folia vrticæ cum hordeo cocta. Radix ireos cum rob cōfert tuſsi antiquæ à phlegmate craſſo & viſcido, & ſimiliter ſemen vrticæ. Sulphur cum ouo ſorbili & ſuffumigium ex eo, & piper album, mundificant pulmonem. Semen abrotani cum aqua mellis bibitum curat aſthma & conſtrictionem anhelitus. Fiſtici pectus & pulmonem mundificant.

Ad tuſsim & aſthma, quo multi fuerūt ſanati.

R. Succorum marrubij, & de ſtœchados ań. ℥. vj. miſce, & detur cum aqua decoctionis marrubij viridis & chamædryos. Vel dentur ℥. ij. decoctionis marrubij viridis & chamædryos cum ſuccorum marrubij & ſtœchados ań. ℥. s. ſimul miſcendo. Aut detur ℥. j. ariſtol. rot. cum decoctione hyſſopi, ſpicæ, epithymi, & mellis.

Aliud

Aliud: R. Marrubij, aristol. rot. añ. ʒ.ij. laccæ ʒ.iij. confice cum melle, & dentur ʒ.iij. pro vice. Lohoc de scilla, & semen vrticæ cum melle conditum, retenta in ore, paulatim deglutiendo, multum alleuiant asthma: & pilula ex ammoniaco pinguiore deglutita cum oxymelle, eundo dormitum, multum cōfert in asthmate.

Aliud, quod subtiliat & laxat humores crassos & viscidos.

R. Aristol. rot. rhabarbari electi, succi marrubij, laccæ, turbith añ. ʒ.j. masttichis ʒ.ij. agarici albi ℥.iij. confice cum syrupo facto ex melle & decoctione marrubij inuicem coctis, ad formā syrupi bene cocti: da ʒ.ij. vel ʒ.iij. pro vice.

Aliud: R. Turbith, agarici, aristot. rot. añ. confice cum decoctione marrubij, & exhibe cum decoctione aspari. Ad asthma antiquum ecligma, quod aperit oppilationes.

R. Asari aur. ij. succi marrubij, hyssopi siccæ, styracis, castorei añ. ʒ.j. trium piperum aur. iiij. confice cū oxymelle scillitico, da ℥.iij. vel ℥.iiij.

Ad asthma, cuius humor est crassus & viscidus, laxat enim & incîdit ipsum, & non est ei medicina similis.

R. Gentianæ, agarici albi, hyssopi siccæ añ. ℥.j. mastichis ʒ.iiij. confice cum melle: dosis est ʒ.v. Semen nasturtij incîdit forti incisione, & adurit humores crassos in asthmate. Idem facit nasturtium siccatum exhibitum. Faba conuenit pectori, verùm habet inflationem, quæ remouetur cum mentha, origano, & cymino.

Ad ægritudines pectoris, tussim, asthma an-

tiquum & anhelitum malum. R. Hyſſopi ſiccæ, agarici, rad. ireos liquiritię, ſquinanthi, pęoniæ, aſari, ariſtot. rot. ammoniaci, ſeminis fœniculi, ſuccorum ſtœchados & marrubij, laccæ añ. aur. ij. coquantur in lib. iij. aquæ ad cõſumptionem duarum partium, & dentur in manę ℥. iiij. pro vice. Capillus Veneris bibitus facit ſcreare humores craſſos, qui ſunt in pectore & pulmone. Betonica purgat pectus, pulmonẽ, & hepar.

Ad aſthma chronicum.

R. Liquiritię ℥. x. ariſtol. long. ℥. vj. ſucci marrubij aur. vij. confice cum melle ſimul, & detur de eo quantum eſt caſtanea.

Ad tuſsientes & viſcoſa eijcientes.

R. Croci, caſtorei, coſti, aſari, ſeminis iuſquiami, opij, ſtyracis añ. ℥. j. confice cum melle, & vtere. Grana pini leniunt aſperitatem pectoris, & ſputum facilitant, & parietaria confert tuſsi antiquæ.

Electuarium de capillis Veneris expertiſsimũ ad purgandũ pectus ab humoribus craſsis.

R. Capillorum Veneris recentium aur. xxv. radicis ireos, pinearum, liquiritiæ, carpobalſami, marrubij, florum camomillę, ariſtol. rot. añ. aur. xv. trita & cribellata conficiantur cum ſyrũpo facto ex melle & decoctione capillorum Veneris recentium inuicem debitẽ coctis, & dentur ℥. iiij. cum decoctione vel ſublimatione camomillæ. Ad tuſsim antiquam, & humores craſſos, valet ſyrupus, qui fit ex chamædryos, & valet etiã ad hydropem. Satureia pectus &

ſtomac

ſtomachum mundificat. Radix dragonteæ in electuario ſumpta orthopnoicis, & tuſsientibus,& catarrhum habentibus maximum præſtat iuuamentum, cocta, aut aſſata, aut puluerizata, melle miſta, tumores pectoris curat non reuerſuros.

Ad coarctationem anhelitus antiquam. Bolus Armenus cum vino ſubtili lymphato ſumptus curat, & qui non iuuatur hac medicina, non iuuatur altera. Meliſſa ſale addito orthopnoicis & anheloſis confert, & his qui iacere non poſſunt. Decoctio foliorum & rad. caudæ equinæ confert antiquæ tuſsi, & antiquę coarctationi anhelitus potenter, ſiue viridis, ſiue ſicca. Nota rem, quam fortè nunquam audiuiſti, quòd radix huius herbæ profundat in terra pluſquàm ſit longitudo duorum hominum, & ſunt in ſuis nodis tuberoſitates oblõgæ, paruis dactylis ſimiles, quæ in ſuperficie ſunt cineritiæ, intus verò albæ, & ſunt ad manducandum dulces: & ſi extraxeris, fodiendo terram vſque ad finem radicis, videbis rem mirabilem, & ipſa habet proprietatem rumpendi apoſtemata pectoris tam bibita quàm fumigata. Et vngula caballina dicta farfara ſimiliter.

Ad omnem tuſsim.

R. Seminis apij ℥.ij. ſpicæ, ſquinanthi, ſtyracis, croci añ. ℥.j. opij ʒ.iiij. balauſtiorum ℈.ij. mellis q.s. da quantitatem fabæ non febrientibus cum oxymelle, febrientibus verò cum aqua hordei.

Aliud, ad omnem tuſsim expertum.

R. Anisi ʒ.ij. costi ℈.ij. myrrhæ ℥.j. castorei, galbani, piperis albi, iusquiami, opij, succi liquiritiæ añ. ʒ.j.s. cum vino dulci: fac pilulas quantitatis ciceris, ex quibus exhibe vnam eunti dormitum. Ad asthma antiquum, cum continuo catarrho crasso, cum dolore continuo in renibus, ventre & ilijs, vnà cum multis ventositatibus, pro domino Stephano de Madijs, ciue Taurinẽsi septuagenario, pro quo feci hanc cõpositionem, & Deo fauente sanus factus est.

R. Aristol. rot. asari, enulæ campanæ, radic. ireos siccæ añ. ℥.j.s. polypodij quercini, corticum radicum fœniculi, petroselini, apij, prassij, melissæ, satureiæ añ. ℥.j. chamæpityos, chamædryos, calamẽthi, abrotani, summitatum tamarisci, capillorum Veneris recentiũ añ. m.j. thymi, epithymi, seseleos, stœchados, Arabici añ. m.s. summitatum squinanthi, corticum fisticorum añ. ʒ.iij. folliculorum senæ ℥.j. seminũ carthami, anisi, carui, cymini, vrticæ, & fœnigræci añ. ℥. s. quatuor seminum communium frigidorum maiorum ℥.j. contusis contundendis, & incisis incidendis, subtiliter infundátur omnia simul in lib. viij. aqua calidæ per diem & noctem in vase mundo cooperto, postea coquantur secundum artem, donec consumantur tres partes, & remaneat quarta: deinde colentur cũ bona expressione: cui addatur succorum prassij & eupatorij præparatorum añ. ℥.vj. sacchari boni lib. iij. & iterum lento igne coquantur, sine fumo & flamma, donec debitam acquirat spissitudinem syrupi bene cocti, deinde remo-

ueantur ab igne, continuè agitando cum ſpatula nemorea, vel baculo, & poſt aliqualem infrigidationem addantur pulueres infraſcripti.

℞. Spicæ nardi, macis, folij, ligni aloes, ſandalorum rub. añ. ℨ. j. s. cinnamomi electi ℨ. iij. pulueris rad. ireos orientalis ſiccæ ℥. j. fiat electuarium ſecundum formam opiatæ: Doſis eius eſt ℨ. iij. vel circa, quando ſurgit à lecto, & tantundem, eundo dormitum, & eſt ſolenne & expertum. Serapinum aufert à pectore, & pulmone, ſuperfluitates craſſas.

Ad aſthmaticos, empyicos, & hæmoptoicos, & vocatur ſigillum ſiccans omne rheuma.

℞. Cort. rad. mandragoræ, ſeminis iuſquiami albi añ. ℨ. iiij. olibani maſculi, opij, croci, myrrhæ añ. ℨ. v. tere, & fac trochiſcos cum vino dulci, oboli vnius id eſt xij. granor. pro ſingulo da vnum in qualibet illarum diſpoſitionum. Hi ſunt trochiſci de mandragora. Radix & ſemen ſileris montani conferunt coarctationi, quę cogit erigi, & non ſinit hominem iacere. Sandaracha cum melle confert aſthmaticis. Duæ partes ariſtol. rot. & vna id eſt tertia gentianę, curant orthopnœam, baccę lauri tritę cum melle tuſsientes, phthiſicos, orthopnoicos, & thoracis rheumatiſma ſanant. caſtoreum cum oxymelle ſcillitico exhibitum eſt vtile.

Ad tuſsim & aſthma antiquum.

℞. Hyſſopi ſiccæ, ſeminis vrticæ, liquiritiæ, paſſularum, ireos añ. ℥. s. praſsij albi, farfaræ, capillorum Veneris, añ. m. s. ficuum pinguiũ n°. x. coquantur in s. q. aquæ ad conſumptionem

medietatis, & exhibeantur de hac decoctione colata in aurora pro vice calida ℥.iij. Si cũ tussi & catarrho sit fluxus ventris, fiat suffumigium ex fæce aluearij, per os attractus fumus confert. Exhibeatur etiam pueris, syrupus de myrto, coquendo cum lacte: & gummi Arabicum: lenit enim pectus, stringit ventrem, & fortificat intestina, & conuenit malignitati vlcerum pulmonis.

De dolore non fixo circa Pectus. *Cap.* IIII.

℞. Opopanacis, serapini añ.℥.j. seminis leuistici, carui, seseleos, rutæ siccæ añ.℥.s. cymini ℥.j.s. olei rutæ & de pulegio añ.q.s. cum s.q. ceræ fiat ceratum, de quo extendatur sub corio subtili q.s. pro vice, & applicetur loco dolenti, desuper tenendo. Animaduertendum, quia generaliter tales dolores causantur à descensu rheumatis à capite per nucham, & terminatur ad neruos thoracis inter costas, & cùm natura mittit calorem naturalem ad eas partes, vt illud rheuma consumat, cùm calefit, subtiliatur, & in vapores conuertitur, qui causant dolorem illum non fixum. Quapropter vltra illud locale mundificandum est caput, & abscindendus est ille rheumatis descensus, sicut dictum est loco suo.

TRACTATVS SECVNDVS DE apostematibus Pectoris & Pulmonis, & de consequentibus ea & diuiditur in quatuor cap.

De Pleuresi. Cap. I.

PLeuresis est duplex, vera & non vera, ideo Hippoc. in princ. applicat calefactoria sicca, quando scilicet ignorat, vtrum sit pleuresis vera an non vera, quia nocent nocumento magno. Hanc opinionem impugnauit Franciscus anno præterito, quem vide in tomo tertio suarum lectionum. Pleuresis vera est apostema calidum in membrana succingente costas interius, quæ pleura dicitur. Quandoq; fit in mediastino, qui est panniculus diuidens pulmonem per medium: quandoq; in diaphragmate, qui est panniculus diuidens naturalia à spiritualibus. Cùm apostema fit in pleura membrana, tunc vera dicitur pleuresis, & propriè, & tale apostema vt plurimum fit à sanguine, aut à cholera, raro à pituita, rarissimè à melancholia. Signa veræ pleuresis sunt febris continua, dolor lateris pungitiuus, anhelitus difficultas, tussis, & pulsus durus ac serrinus. In curatione veræ pleuresis, à principio facta ventris lenitione (si opus sit) si nihil prohibeat (scilicet consentiente ætate & virtute) & corpus sit robustum & valde repletum, secetur vena saphena lateris oppositi, quæ oppositio est secũdum duos diametros. s. longitudinem & latitudinẽ

Quòd si non sit tanta plethora, tunc fiat phlebotomia saphenæ eiusdem lateris, & oppositio erit tantùm secundum longitudinẽ. Et eadem die vel sequenti ad tardius seca basilicam oppositi lateris, quia fluente materia diuertenda est ad opposita, & quàm maximè longinqua: cessante verò materiæ fluxu fiat phlebotomia eiusdem lateris de basilica, secundum Auic. doctrinam x.12.cap.de Cura communi apostematum partium pectoris & pulmonis: & Galeni 2.Reg.acutorum, cõmento x.& 4.de Ingenio sanit.cap.6. Oportet (inquit) vt extrahamus materiam ad loca quæ sunt opposita, scilicet à dextra ad sinistram, & èconuerso &c. si materia adhuc fluat. Et 5.eiusdẽ cap.3.& 2.ad Glauc. cap.de Cura phlegmonis.& xiij.de Ingenio sanitatis dist.ij.cap.7. Idem Galen.in lib. Curatiuo per sanguinis missionem cap. 7. vbi ait: In summa tamen dicendum, quoniam incipientes quidem phlegmones antispastice conuenit euacuare &c. Hipp. in libello de Hominis natura inquit: Sanguis procul à locis qui dolitant mittendus est. De qua materia scripserunt Auenzoar cap.de Pleuresi, & Mes.cap. proprio, & omnes doctores antiqui scripserunt, quòd fluente materia, reuulsio est facienda per partes longinquas: fluxa verò, per propinquas est deriuanda. Facta prima phlebotomia, leniendus est venter cum cassia, syrupo violato solutiuo (nam magis conuenit quàm rosatus solutiuus, quia lenit pectoris asperitatem, & parat iter sputaminibus) cum aqua buglossę, vel de-

coctione

coctione hordei, & vngendus est locus cum oleo violaceo amygdalarum dulcium & camo millæ calidis, leuiter fricando. Fomentũ etiam ex decoctione maluarum & violariæ, cum floribus camomillæ & meliloti, cum semine anisorum & fœniculi, ponendo in fine decoctionis flores, partem lęsam id est dolorificam cum spongia fomentando prius in decoctione calida immersa, & optimè expressa, aut cum vesica illa decoctione semiplena calida applicata, & in petia calida inuoluta, & post tertiam aut quartam applicationem (animaduertito semper, ne detineatur frigida) vngatur locus oleis calidis suprascriptis. Exhibeatur etiam à principio aqua hordei multę decoctionis ad bibendum loco vini, & detineat diadraganthum frigidum in ore, & detur iulep violatum, vel de iuiubis, cum cochleari, quod paulatim deglutiat. Syrupus autem conueniens est violatus, aut de iuiubis, cum aquis buglossæ, scabiosę, & capilli Veneris, vel in principio cum aqua hordei multum cocti, & fiat mistura ex conseruis violarum & diadragantho, de qua detur parũ pro vice ad paulatim deglutiendum: vel detur cum aqua hordei tepida, maximè in hyeme. Iteranda sunt fomenta, vnctiones, clysteria, renouando, vt superius dictum est, cum infrigidari incipiunt: iterando etiam phlebotomias, secundum exigentiam, vt superius dictum est. Cùm verò dolor est vehemens, vngatur locus post fomentationem, cum vnguento facto ex oleo violaceo & cera alba, continuando sem-

per facilitantia sputum, misturam scilicet dia draganthi, iulep, & similiũ. Et emplastrum ex farina hordei, meliloto, & corticibus papaueris albi maturát & sedat dolorem, coquendo in aqua hordei.

Vnguentum bonum in pleuresi post principium. R. Pinguedinis anatis, & gallinę recentium, œsypi, ceræ, & butyri añ. q. s. fiat vnguentum, teneatur aluus lubrica cum clysterijs aut cassia in canna.

Emplastrum filij Zachariæ, quod ponit Mesue, leniens pectus, & habilitans materias in eo & pulmone difficilis expuitionis:

R. Ceræ citrinæ ℥. iij. medullæ cruris vituli liquefactæ & colatæ, adipum anatis, gallinę recentiũ, mucilaginis, seminis lini añ. ℥. iij. s. olei sem. lini q. s. fiat vnguentum. Pectus & pulmonem purgat ptisanæ succus, & melicratum, & fortius, semen vrticæ cum melicrato. Et quando admiscetur parum origani, pulegij, nepetæ, & huiusmodi, addito oxymelle, vtile est. Cùm verò difficulter expuitur, adde cum iulep tertiam aut quartam partem oxymellis .s. & tantundem syrupi de hyssopo.

Vnguentum bonum, quando est difficultas spuendi:

R. Bdellij, costi, cineris plantæ caulium añ. fac vnguentum cum axungia, & vnge. Quando est vehementia doloris clamare facientis, exhibeatur quantitas fabæ de assa fœtida cum melle vel oxymelle. Quando verò peruenit ad oregmon, detur hyssopus, & nasturtium, & si-

napis cum aqua hordei tepida, & cùm incipit expuere, ſorbeat vitellum oui, vt remoueatur malitia eius: quam ſi euitare cupis, inuolue in hoſtia vel nebula, dando pòſt aquam hordei tepidam. Vtatur continuè ſupradictis facilitantibus ſputum: & tranſacto ſtatu, poteſt vti penidijs, & diairis, & ſaccharo candido, tenendo in ore, & paulatim deglutiendo. Et ſoluatur venter tempore debito cum caſsia, agarico & ſimilibus, bibendo aquam hordei, & obſeruando diætam ſubtilem, donec febris & alia ſymptomata remittantur. Non vera pleureſis fit à ventoſitate, & curatur cum calefacientibus. Aut fit à materia inter coſtas, verſus cutim, & reſoluentibus medicatur, aut maturantibus, ſi fortè ad exituram terminetur ad extra, & tunc curatio eſt, vt aliarum exiturarum. Quandoq; quis imaginatur habere pleureſim, & habet apoſtema in hepate. Verum adſunt ſigna diſtinguentia primò: quoniam pulſus in hepatis apoſtemate eſt vndoſus, in pleureſi verò durus & ſerrinus: ſecundò, dolor in pleureſi eſt pungitiuus, in apoſtemate verò grauatiuus: in pleureſi eſt tuſsis humida cũ ſputo: in apoſtemate verò adeſt tuſsis ſicca ſine ſputo, & color faciei citrinus, & quãdoq; nigredo linguæ, & dolor ſub coſtis mendoſis, & creſcit dolor in emiſsione anhelitus, & in attractione furculæ eius lateris inferius: quorũ oppoſitũ eſt in pleureſi.

De Peripneumonia. *Cap. II.*

PEripneumonia eſt apoſtema calidum in pulmone, & poteſt fieri ſucceſsione pleureſis:

quia quando pleuresis non purgatur, transit in peripneumoniam. Quandoq; tamen fit ex descensu catarrhi, quandoq; propter causam in pulmone. Differentia peripneumoniæ à pleuresi est, quia vna fit in pulmone, alia verò fit in membrana costas tegēte: secundo, in peripneumonia pulsus est vndosus, dolor grauatiuus, & coarctatio, anhelitus eius est vehemēs, & anhelitus emittitur multum calefactus: quæ omnia non sunt in pleuresi. Dixit Gal. quod peripneumonia promptior est ad interficiendum, quàm pleuresis, propter duas causas: prima, quia solutio continui pulmonis raro consolidatur: secunda, quia virtus cordis non patitur, sed deficit ab eius inflammatione: quoniam pulmo apostematus non potest debitè cor euentare. Cura eius est, sicut cura pleuresis.

Pilulę masṡij ad peripneumoniā, dyspnœā, chronicos catarrhos, & dolorem capitis.

R. Piperis, myrrhæ, opij, styracis, castorei aā. fac pilulas quantitatis orobi, da vnam eunti dormitum, eas formando cum vino dulci.

De Empyemate. Cap. III.

Empyema est collectio saniei in pectore: & fit quandoq; ex tumore partium pectoris, qui non fuit purgatus, sed eius sanies in pectoris cauitate retenta est. Hac de causa fit quandoq; ex pleuresi, aliquando ex peripneumonia. Ideo dicit Hipp. in 5. Aphoris. 8. Quicunq; pleuritici facti sunt si in xiiij. diebus non purgantur in empyema transeunt. Vbi Galen. in Commento dicit

to dicit, quòd Hippoc. per empyema intelligit mutationem apoſtematis pectoris aut pulmonis in ſaniem, aut fluxum eiuſdem ſaniei in ſpacium, quod eſt inter pectus & pulmonem. Cura eius fit cum medicinis mundificantibus pectus ab illa ſanioſitate, & abſterſiuis: ſicut eſt decoctio hyſſopi & mellis cum cauda equina, & vngula caballina, cum folijs vrticæ, cum rad. ireos, & cum hordeo, dando omni mane in aurora ℥.iiij. & omnibus ſex aut octo diebus dare ℈.iiij. agarici trochiſcati cum oxymelite, in forma opiatæ, in aurora, inuoluendo in hoſtia madefacta in decoctione prædicta.

Pilulæ ad empyicos, aſthmaticos, & hæmoptoicos ſomniferæ.

℞. Styracis ʒ.viij. opij, myrrhæ añ. ʒ.iiij. cum vino dulci, fac pilulas magnitudinis orobi, è quibus exhibe vnam eunti dormitum.

Pilulæ Platonis ad idem.

℞. Styracis, myrrhæ, opij, galbani añ. fac pilulas cum vino dulci, & exhibe vt ſuprà. Sandaracha cum vino & melle, magnam affert vtilitatem. Et ſuffumigium ex ſandaracha, & folijs caudæ equinę ſiccis per os attractum, multum confert, etiam cum folijs ſiccis & radice vngulæ caballinæ.

Pilulæ conuenientes in empyemate.

℞. Pilularum aſſaieret, agarici trochiſcati añ. ℥.ij. ammoniaci pinguioris ℥.j. ſandarachæ ʒ.s. cum melle roſaceo, fiat maſſa pilularũ, de quibus capiatur vna pro vice eundo dormitum vicibus interpolatis. Et exhibeatur conſerua-

rum violarum, capillorum Veneris, rosarũ vnà cum diairis, aut diadragantho, & similia.

De Phthisi. Cap. IIII.

PHthisis est exiccatio & absumptio corporis ex febribus habituatis vlcerans pulmonem, quæ vlceratio aut fit ex catarrho acuto assiduè ad pulmonẽ descendente, aut successione pleuresis, vel peripneumoniæ, vel empyematis, teste Hippocr. 5. Aphoris. 8. vbi dicit: Quicunque pleuritici facti sunt &c. In Aphoris. verò 15. eiusdem particulæ dicit: Quicunq; empyici facti sunt, si in quadraginta diebus non purgantur, in phthisin transeunt: &, Quando post sputum sanguinis aduenit sputum saniei, post ipsum sequitur phthisis, scilicet quando rectè nõ curatur. Cura phthisis cõfirmatæ impossibilis est. Testatur enim Galen. 4. de Locis affec. cap. 8. De Phthisicis autem multos curaui, quorum nullus euasit: nam per Curare intelligit habere curam, non enim dixit sanaui. Signa phthisis confirmatæ, sunt: primò quando super prunas catarrhus positus fœtet, & capilli cadunt, teste Hippocr. 5. Aphoris. 11. Addit in Aphoris. 12. eiusdem: Quãdo in phthisi cadũt capilli, & diarrhœa superuenit, signum est mortis. Fœtor oris, abominatio cibi, & similia, sunt signa confirmatæ phthisis. Phthisis verò quæ non est cum signis prædictis, si prouenit à descensu catarrhi acuti, eius cura dicta est in cap. de Catarrho acuto, scilicet de eius curatione. Verũ regimen in sex rebus non naturalibus conuenit.

Aer

Aer ſit temperatus ad ſiccum vergens: cibus ſit paucus optimi nutrimenti, facilis digeſtionis. Reſiduum regiminis ad illud declinet. Cùm verò phthiſis ſit ex ſucceſsione empyematis, vel peripneumoniæ, cura eius eſt ſimilis curationi earum.

Ad Phthiſicos, & omnem tuſsim.

R. Terebinthinæ, reſinæ abietis, ſtyracis, ſandaracchæ, maſtichis, medullæ ceruinæ añ. ℥. j. miſce, & detur ʒ. j. pro vice eundo dormitum, & tantundem quando à lecto ſurgit, inuoluendo in nebula madefacta in vino albo. Electuarium de betonica cum melle ſanat phthiſicos, & hæmoptoicos. Bolus Armenus cõfert phthiſicis, vt non tuſsiant, niſi errorem cõmittant: & valet ad vlcera.

Ad Phthiſicos ex thorace rheumatizantes.

R. Succi praſsij ℥. vj. mellis ℥. vij. vini albi ℥. ix. piperis albi, myrrhę, olibani añ. ʒ. viij. coquatur vinum & ſuccus ad conſumptionem duarum partium, deinde addatur mel & coquantur ad debitam formam ſyrupi: poſtea addantur reliqua pulueriżata & cribellata & reponatur in vaſe vitreato, de quo exhibe cochleariũ ante cibum.

Ad Phthiſicos, hęmoptoicos, peripneumonicos, vlcera pulmonis &c.

R. Croci ʒ. ij. s. myrrhæ, reſinæ, terebinthinæ añ. ʒ. ij. olibani ʒ. j. s. caſsiæ ligneæ, cinnamomi, tragacanthæ añ. ʒ. j. mellis optimi ℥. ix. coquantur mel, reſina & terebinthina, vt fiat conſiſtentia & villoſum ſine macula, cùm ſtillatur

in aqua frigida, deinde adde pulueres, & fac formulas similes auellanis, è quibus teneatur vna in ore paulatim deglutiendo. Porrũ cum melleconditũ, cõfert dolori pectoris & phthisi. Caro testudinis nemoreę, capite & pedibus incisis, cocta donec ossa separentur à carne, condita cum pipere, cinnamomo, spica, & butyro, aut oleo amygdal. recenti manducata: deinde cooperto, vt multum sudet: deinde fomentato infirmo cum brodio testudinis, phthisicum sanat. Iusculum ex adipe hœdi multum phthsicis prodest. Ad tussim catarrhalem noui & multi temporis, & est mirabile in maturandis ægritudinibus pectoris, & est diapapauer ex descriptione Mes. cuius descriptio tradita est superius in destillatione Capitis. His autem multũ confert exhibitio lactis, maximè non febrientibus febre putrida vnà cum hectica, & præcipuè lac asininum recẽter mulctum: est enim minoris caseitatis quàm reliqua species lactis brutorum, & est exhibendum in mane, & ante cœnam. Pro hac materia vide quæ scripta sunt Tract. j. huius Distinctionis, de vlceribus Pectoris & Pulmonis, quando fiunt successione empyematis & pleuritidis.

DISTINCTIO DECIMA DE ægritudinibus Cordis & Mammillarum, vnicum habens tractatum, qui diuiditur in octo cap.

De

De medicinis Cordis calidis, frigidis ac temperatis. *Cap. I.*

MEdicinæ cordis temperatæ, & in complexione ęquales, ſunt hyacinthus, ſmaragdus, ocymum cum floribus ſuis, aurum, argentum, bugloſſa, borago, pæonia, terra ſigillata, & oua. Calidæ verò ſunt doronicũ, zedoaria, moſchus, ambra, ſeta, crocus (ambo enim ſunt velocis iuuaméti) & caryophylli, qui ſunt mirabiles, lignum aloes crudũ, meliſſa & ſemen eius, cubebæ, cardamomum, folia citri & ſemen eius, folium Indum, & enula eſt mirabilis, olibanum, ſtœchas, vſneæ, polypodium, mentha, mumia, macis, grana tinctorum, id eſt kermes, ſeta cruda, non tincta, & bugloſſa, quę licet ſit temperata, habet tamen caliditatem. Frigidæ autem ſunt acetoſa, acedula, camphura, margaritæ, karabæ, coralus, ſandali, roſæ, ſpodium, terra ſigillata, poma, coriandrum humidum, tamarindi, manna, malum granatum propriè ſpiritui, qui eſt in hepate, cum bonitate & dulcedine ſua, myrobalani, myrtus, acetoſitas citri & limonum.

De his quæ conferunt in Cardiaca, tremore cordis & titillatione, quæ ſanis iuuenibus euenire reperi abſq; manifeſtis ſymptomatibus, qui ſanguinis miſsione curantur. *Cap. II.*

Galen. de Locis affect. cap. 2.

ELectuarium mirabilis operationis, ad tremorem cordis, malitiam & caliginem ocu-

lorum, & descensum aquæ in oculum, & asthma antiquum, & tussim, morsum canis rabidi, & sedat dolorem fortem, & aufert tristitiam, confortans hepar & ventriculum, & est medicina mirabilis in laxando sine dolore, cor confortando.

℞. Radicis lilij cœlestis, aristol. rot. añ. aur. x. squinanthi aur. ix. asari aur. xv. piperis nigri & albi añ. aur. vij. spicæ nardi, spicæ Romanæ, mastichis, ammoniaci, galbani, scillę assatę añ. aur. x. folij, ligni aloes, rhabarbari, croci, olibani, cētaurij minor. añ. aur. xx. laccæ aur. j. rosarum rub. iuniperi añ. aur. ij. turbith, cyperi añ. aur. x. trita & cribellata conficiantur cum melle rosaceo, & fiat electuarium in forma opiatæ: Dosis est ʒ. j. per horas duas vel tres ante prandium, & est mirabile. Confert etiam capere in mane morsellum vnum diamargaritonis, & parum aquæ buglossæ statim post bibere. Sena cùm admiscetur cum alijs medicinis cordialibus purgat melancholiam, & choleram, & confortat substantiam cordis, & mundificat ventriculum, hepar, & lien, & pulmonem, & membra sensuum. Sandali conferunt cardiacæ biliosæ, & imbecillitati ventriculi, liniti cum aqua rosacea. Granata omnia conferunt tremori cordis, & abstergunt os ventriculi. Et lingua auis confert cardiacę. Et vsus gingiberis, iuuat syncopizantes. Puluis galangæ cum succo plantaginis, valet contra cardiacam & sycopim. Folia melissæ conferunt cardiacæ & debilitati cordis, & remouet affectiones, & solicitudines, &

nes, & timores, qui accidũt melancholicis, cùm non poſſunt dormire.

Linimentum optimum ad tremorẽ cordis.

R. Thuris, roſarum, ligni aloes, caryophillorum, ſpodij, ſandalorum rub. karabæ marini, ſandarachæ añ. ʒ. j. aluminis iameni ʒ. s. trita ſubtiliter & cribellata conficiantur cum aqua roſ. & ſucco pomorum, & fiat linimentum, quo vngãtur regiones cordis, & ventriculi, & eſt vltimum. Quãdo verò eſt aliqua mala cõplexio, ſimplex ſine materia aut cõpoſita, curatur alteratione ad oppoſitum, medicinis ſuperius deſcriptis. Si verò ſit repletio ſanguinea, phlebotomia baſilicæ curat eam dextræ partis. Quòd ſi repletio ſit vaporoſa, curat eam ſectio baſilicæ ſiniſtræ. Aliæ autem repletiones aliorũ humorum à ſanguine purgentur cum medicinis appropriatis, quæ eas euacuant, ſemper tamen miſcendo medicinas cordiales cum eis. Et non ſunt exhibendæ medicinæ violentæ, ſed benedictæ.

De tumore Mammillarum. Cap. III.

SI tumor fiat à corruptione lactis (ſicut fit vt plurimum) apponatur emplaſtrum ex farinis lentium & ſeminis lini, cum oleo roſaceo. Aut permiſce cimoliam cum oleo roſaceo & applica: aut dactylos & micam panis, trita cũ oxicrato, tepida appone: aut à principio infunde ſpongiam in aqua & aceto, & expreſſam liga ſuper mammillam tepidam: aut pſyllium, cum coriandro, oleo roſaceo & cera: aut pone

cum parietaria viridi, ol.rof.& ceram, & cataplafma. Oua cum oleo rofaceo mifta & applicata, tollunt dolorem & tumorem. Quòd fi tumor mammillarum fiat ex inflammatione fanguinis, tunc prouoca menftrua (fi funt retenta) faphenam incidendo, leniendo, & corpus mundificando ab humorib. malis peccãtibus.

Linimentum refrigerans ardorem mammillarum, extinguens acumen, & delet tumorem.

R. Succi femper viui, folatri, albi ouorum, oleum rofaceum añ. mifce fimul agitando, & applica modò frigidum, modò tepidum. Si verò tumor fit à frigidis humoribus, & adfit grauedo difficilis, embroca cum oleo calido, & lana fuccida carminata, & cum decoctione feminum fœnigræci, lini, & altheæ. Emplaftrum ex afphodelo, aut ex folijs cateputiæ maioris, aut ex chamæpity cum polenta, omnes tumores & omnes durities mammillarum diffoluunt. Mentha tumorem mammillę applicata tollit.

Aliud, diffoluens duritiem mammillarum.

R. Farinę hordei & fabarum añ.p.j. farinę fœnigræci & feminis lini añ.p.s. croci ℈.j. fac emplaftrũ cum oleo chamæmelino. Eruca geratina, diffoluit antiquas durities mammillarum, & curat cancros.

De coagulatione Lactis. *Cap.* IIII.

CEra applicata prohibet coagulari lac in mãmillis.

Vnguentum diffoluens lac coagulatum.

R. Coaguli hœdi ʒ.vj. ftyracis liquidæ ℥.j. abfinthij

absinthij ℥.j.s. cymini, seminis anethi añ.m.j. semin.anisi duas partes vnius m.chamæmillæ, anethi añ.m.iij.farina hordei ℥.ij.s. olei absinthij,pingued. anatis añ. ℥.iij. fiat emplastrum, coquendo in s. q.aquæ, & secundũ artem fiat emplastrum & calidum applicetur. Flos croci hortulani coagulat lac, & coagulatum dissoluit. Fomentatio ex folijs ebuli, dissoluit lac coagulatum.

De his, quæ prohibent generationem Lactis in mammillis. Cap. V.

VNgantur mammillæ cum vnguento populeonis,aut succo menthæ,infundendo in eo petiam & applicando,vngẽdo aliquando cum butyro. Cataplasmetur cum rad.caulium, farinæ fabarum & lentium,cum croco, sale, & nuce cupressi:aut fiat ex eis epithema cum aqua frigida.

De his, quæ trahunt lac ad Mammillas. Cap. VI.

FAc bullire raphanum cum furfuribus in vino,coletur,& exhibeatur in potu. Anethum coque cum carnibus,& eius semen, & da brodium ad bibendũ.Furfures coque in aqua fœniculi,& da ad bibendũ. Radix fœniculi equini comesta, & eius herba, & semen agni casti, & nigella in mellicrato, & crystallus cum melle potatus replent vbera lactis.Et cicera, & succus raphani, & stipitum bryoniæ succus cum frumento coctus,ac potus prouocat lac. Et ʒ. j.lumbricorum terrestrium viuorum tritorum cum melle exhibeatur. & est Gal.in gynæceis.

De his, quæ prohibent Mammillas augeri, & rectificant illas, quæ deformiter inclinantur. Cap. VII.

Accipe terram tinctorũ, & coque cum melle, fac cataplasma spissum & crassum, & appone à mane vsq; ad vesperas: deinde superappone spongiam in aqua frigida infusam: quousq; cataplasma auferatur. Et si vis efficacius misce cum eo gallarum immaturarum ℥.x. facit enim mammillas rectas & tensas.

Aliud: R. Gallarum cupressi, gallarum quercus perforatarum añ. lib. j. aluminis rochæ, scoriæ ferri præparatæ cum aceto añ. lib. s. contusa bulliant in bona quantitate aquæ gallarum, qua vtuntur aptantes coria, & cum hac semicalida fomententur mammillæ cum spongia in ea infusa fortiter expressa. Fricatura lapidis cotis viridis, quando super ea rectè acuitur ferrum, est optima ad prohibendum augmentum mammillarum & testiculorum, vt mammillæ diu permaneant.

R. Cicutã, & cum ea cataplasma diebus nouem, superponens spongiam in aqua & aceto simul coctis infusam.

Aliud: Cyminum tere, & cataplasma, deinde spõgiam, vt suprà, appone, & superliga, & post tres dies aufer cyminum, & cataplasma cũ rad, lilij cũ melle, & dimitte tribus diebus. Et idem fac ter in vno mense.

De duritie, tumore, & ulceribus Mammillarum. Cap. VIII.

Betam in oleo coque donec soluatur, & cum

cera applica. Herba cannabis syluestris contusa cum axungia, tumores & duritiés mammillarum curat. Et si sit sanies, expurgat & dolorem aufert, superapplicando & superligando. Eruca geratina dissoluit antiquas durities mámillarum cataplasmata, & curat cancros earũ: quæ herba habet virgas subtiles, & folia similia erucæ syluestri, & habet in summitate virgarũ florem citrinum, & habet vaginas similes cornibus, & similes vaginis fœnigræci: in quibus est semen parum simile semini nasturtij, mordicans linguam, & nascitur in muris. Aliud, ad duritiem vberum, inflationem, crassitiem, & omnem passionem. Caulem viridem tere, fac cataplasma, succum autem eius spissum linias.

Valet similiter emplastrum de mucilaginibus applicatum. Ad vlcera mammillarum portulacam tere cum oleo rosaceo & appone. Ad vlcera cancerosa coque folia hederæ fortiter, & fac cataplasma, & ex decoctione fomenta. Si verò in aliqua eius parte appareat nigredo, quę corruptionem minetur, cum calore superfluo, applica boli armeni ℥. s. camphuræ g. ij. cum albo oui cum cotto, appone defensiuum circa locum. Si autem ad cancrum & vlcera mala terminetur, recurre infrà ad propria cap.

DISTINCTIO VNDECIMA de ægritudinibus Ventriculi vnicũ habens tractatum, qui diuiditur in nouem capita.

De dolore Ventriculi. Cap. I.

DOlor ventriculi aut fit à pura intemperie, & curatur alteratione in oppoſitum ducente: aut fit à materia, quæ vel continetur in vẽtriculo, aut effunditur ab alijs membris, ſicut à cerebro, hepate, vel ſplene. Quãdo igitur ab alio membro effunditur, purgandum eſt quod in ſtomacho reperitur: deinde rectificandum eſt membrum mandans, poſtea roborandus eſt ventriculus. Si verò materia contineatur in ſtomacho, aut continetur in ſinu ſtomachi natans in eo, aut eſt imbibita in porroſitatibus tunicarum ventriculi. Cùm verò materia eſt in cauo, tunc purgantia medicamenta exoluentia curant, & præcipuè vomitus: quando verò materia eſt imbibita in tunicis, tunc nulla melior medicina reperitur hiera Gal. conſtans octo rebus, de qua inferius dicetur: quando dolor fit à ventoſitate, coque cyminum, & ſemen dauci, & petroſelini in oleo ſpicę & menthæ, & ex eis vnge calidè. Quòd ſi percipiatur frigiditas, coque ſimul baccas lauri, rutam, nigellam, & ſemen fœnigræci & vnge. Radix & ſemen ſileris montani data cum vino, tollunt dolores & torſiones ventriculi, & omnium interiorum. Idem facit ſemen ſerpylli cum vino bibitum.

bibitum. Melissa in ieiuno comesta confert stomacho frigido & humido, & facit digerere cibum crassum. Et anisum coctũ in aqua mellis calidè bibatur. Aristolochia longa exhibita habet mirabilem proprietatem in sedando dolorem stomachi. In vehementibus verò doloribus fac vaporationem cum milio calido: aut apponatur ventosa magna super vmbilicum, vt cõprehendat eum totum, & dimittatur per horam: aut impone spongiam in aceto calido infusam super stomachum, Scilla assata confert habenti torsiones, & cui cibus natat in stomacho. Si verò à capite ad ventriculum natura frigidum descendant humores phlegmatici, confert diatrionpipereon, scilicet, item & piper album. Absinthij verò potio his contrarijssima est, facit enim pituitam stomacho adhærere. Neq; pariter dandum est aloe, quia habet virtutem attractiuam humoris biliosi. Vnde in tali casu nil præstantius (teste Gal. 6. de Reg. sanitatis) est hiera Gal. de octo rebus, diospoliticum, diatrionpipereon, diacalamenthum. Ad humores crudos stomachi, inflationem hypochondriorum, & conuersionem cibi in ventositatem, ante cibum & post cibum exhibeatur diasphalthum, quod constat ex cymino, ruta, & pipere æqualiter, & conficitur cum melle despumato. Confert etiam assumptio gingiberis viridis, & diatrionpipereon.

Aliud, dissoluens ventositates crassas ventriculi, & non est ei simile.

R. Agarici ʒ. iij. hellebori nigri ʒ. ij. s. masti-

chis ʒ.x.folij, asari, ligni aloes, rad. iridis, turbith, squinanthi añ.ʒ.ij.carui, anisi, ammoniaci añ.ʒ.j.scillæ assatæ ℥.iiij.rosarum rub.ʒ.vj. diagridij ʒ.j.trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & detur quantitas auellanæ pro vice, in mane, duabus horis ante cibum, inuoluendo in hostia vel nebula madefacta in vino.

Ad Ventositatem fortem mirabile.

R. Anisi, carui, cymini, satureiæ añ.confice cum melle despumato, detur ʒ.ij.pro vice, cum ℥.iiij.decoctionis agarici, quæ sic fit.

R. Radic. squinanthi, folij, cyperi, aristol. vtriusq; scilicet, lon. & rot. agarici, rad. apij añ.ʒ. vj. aquæ lib.j.coquantur omnia ad ignem leuem vsq; ad cõsumptionem duarum partium, exhibeatur vt suprà. Zedoaria valet ad dolorem stomachi & intestinorum, prouenientem à ventositate & frigiditate. Decoctio camomillæ calidè bibita, curat omnes dolores fortes. Mentha aquatica mane sumpta, præseruat ab omni dolore.

Ad Dolorẽ fortem solenne medicamentũ.

R. Florum camomillæ, squinanthi, centaurij minoris, aristol. rot. añ. confice cum melle despumato, & da ʒ.iiij.cum aqua absinthij calida.

Ad idem mirabile.

R. Succorum camomillæ, & meliloti viridium añ.ʒ.iiij. misce, & bibat calidè. Quòd si succi haberi non possint, coquantur ipsæ herbæ siccæ cum ʒ.iij.squinanthi, & gr.vij.croci in brodio pulli vel caponis iuuenis, ad consumptionem

ptionem medietatis,postea colentur, & bibatur calidè.

Ad dolorem Ventriculi ex oppilatione.

R. Rad.lilij cœlestis, agarici albi, añ.ʒ.iiij, aristol. vtriusque, chamæpityos añ. ℥. v. bulliant in lib. j. aquæ, ad consumptionem duarum partium, postea colentur, & in colatura dissolue laccæ ʒ.j.s.& bibat calidè. Sola lacca confortat stomachum, & aperit oppilationes eius. Item decoctio radic.iridis tollit oppilationes citò. Et decoctio absinthij, & centaureæ,& vinum decoctionis sisymbrij, id est menthæ aquaticæ,bibitum,valet contra dolorem stomachi & intestinorum à causa frigida & oppilatione ortum trahente.

Ad frigiditatem Vētriculi,& prouocandum vrinam, & aperiendum oppilationes.

R. Cinnamomi electi ℥.s. caryophyllorum squinanthi, granorum balsami, folij, cort. fisticorum,cardamomi,absinthij añ.ʒ.ij.succi stœchados,seminis fœniculi,anisi,asari añ.ʒ.j. trita & cribellata conficiantur cum melle optimò despumato.Dosis est ʒ.ij. cum aqua decoctionis fœniculi & asari calida, aut inuoluatur in nebula madefacta in vino.

Medicamentum mirabile ad Ventriculum frigidum.

R.Trium piperum, spicæ nardi, gingiberis rosarum rub.añ.ʒ.x.ligni aloes ad pondus omnium,confice cum melle optimo despumato, exhibe cum decoctione menthæ,ameos,& caryophyllorum, & vinum decoctionis sauinæ,

& filipendula cum fœniculo puluerizata, tollunt dolorem ventriculi ex ventositate. Ad illos, qui frigore nimio & rigore stomachi laborant, detur diatrionpipereon, aut piper cum absinthio. His verò qui congestione malorum humorum stomachum repletum habent, & ob id syncopizant, & quasi mordent prouocetur vomitus. Quòd si sponte non possit vomere exhibeatur multum oleũ, bonum, dulce, calidum, & prouocabit vomitum, ac ventrem soluet. Aut exhibeatur oxymel scilliticũ cũ aqua calida. Post vomitum da absinthium cum mulsa coctum, deinde vinum cum aqua calida, sanat mordicationem stomachi, & ventris spica nardi. Ardorem stomachi applicata curat centumnodia. Ad morsum, punctionem, & ardorem in præcordijs continuum, ex humoribus biliosis imbibitis in porositatibus oris ventriculi, coquatur farina hordei cum brodio caponis, & vino granatorum, & exhibeatur. Ex Hippocr. ij. Epidemiorum. Granata muza magis iuuant ventriculum, quàm citonia. Acetũ, bonum est stomacho, prouocans appetitum, & quando coquitur in cibis, prohibet cursum superfluitatum ad ventrem. ex Dioscor. & Gal. Pineæ cum succo portulacæ acceptæ, sedant stomachi ardorem, illum confortando. Galen. 7. Therap. in habentibus dyscrasiam calidam ventriculi, nedum exhibebat aquam frigidam, sed niue infrigidatam. Aliquibus exhibemus iuncatam, spumam lactis, & fructus frigidos, & ptisanam bene coctam, infrigidatam, & consimilia

milia infrigidantia,prohibendo absinthium,& alia ſtiptica tangere. Decoctio maſtichis bibita præſeruat ab ęgritudinibus ſtomachi.

Ad frigiditatem & humiditatem Vẽtriculi.

R.Ligni aloes,cinnamomi,ſpicæ nardi,rhabarbari,maſtichis,cardamomi an̄.confice cum decoctione roſarum & nucum cupreſsi: doſis eſt quantitas auellanæ.Electuariũ olibani contra humiditatẽ ventriculi, liquefacit phlegma; & conuenit ſenibus: confortat enim calorem naturalem in corporibus ipſorum. R.Olibani ℥.x.maſtichis aur.iiij.ſquinanthi,ariſtol.rot: an̄. aur.ij. laccę,ligni aloes an̄.aur.j. rhabarbari electi,roſarum rub.aniſi an̄. aur.vj. trita & cribellata cõficiantur cum melle deſpumato: doſis eſt auellanæ quantitas per horas ij. vel iij. ante prandium.

De Eructuatione. *Cap.* II.

RVctus fumoſus calidam, acetoſus verò frigidam cauſam ſignificat, licet acetoſus fiat quandoq; à calida,ſcilicet quando materia dulcis ebullit;& huius ſignũ eſt, quia cum eo ſunt ſigna caliditatis; ſicut amaritudo oris, inflammatio, ſitis, & iuuamentum à rebus frigidis. Ideo dicit Galen.primo, de Locis affect.cap.3. Si à materia calida,ſunt cum ſiti,ſi à frigida, cũ fame.Experimentũ.Exhibeatur in fumoſo panis, caudaruſij, & in acetoſo mel, & videatur: nam primum deponit cholerам, mel verò pituitam.In fumoſo exhibeatur hiera Galeni ex octo rebus cum aqua abſinthij; & abſinthium

ipsum: ducit enim choleram à ventriculo, intestinis, & hepate, & extenditur operatio eius ad venas, & mundificat eas ab humore bilioso aquoso, & interdum ducit ipsum per vias vrinæ, & pręseruat à putrefactione potus infusionis eius in vino: aut bibere aquam decoctionis eius vel sublimationis singulis diebus in mane. Et gingiber in ore retentum & deglutitum tollit eum statim. In fumoso verò, in quo sentitur fœtor in ore, sicut fœtor ouorum putridorum, confert comedere granata muza, maximè immediatè post cibum: aut bibere succum vel aquam cachillæ seu soldanellæ. In acetoso ex frigiditate causato exhibeatur diatrionpipereon, & teneatur in ore galanga & gingiber. Item valet cochlear vnũ coriandri ante cibũ, & comedat allium, & bibat vinũ bonũ sine aqua.

Ad Ructum acidum, punctionem, & ventositatem in stomacho, & dolorem frontis.

R. Corticum myrobal. citrinorũ. kebulorum Indorum, & emblicorũ añ. ʒ. x. terantur & cribellentur, & liniantur cum oleo amygdalarum dulciũ recẽti: deinde R. gingiberis, piperis, mastichis, cinnamomi, asari, croci añ. ʒ. x. costi dulcis, macropiperis, folij Indi, corticum cass. ligneæ añ. ʒ. iij. nucis moschatæ, macis, cardamomi, xyloaloes Indi, cubebarũ, calami aromatici añ. ʒ. ij. penidiorũ ℥. ij. trita & cribellata liniãtur cum ol. amyg. dulciũ recenti, & cõficiantur cũ melle optimo despumato. Dosis eius est aur. j. & pro hac materia vide electuariũ, quod est in principio cap. seq. Quòd si ructus acidus proueniat

ueniat à caliditate (ficut fuperius dictum eft) exhibeátur granata dulcia aut muza pòft cibũ.

De Singultu. Cap. III.

ELectuarium ad fingultum, appetitum caninum, ructum acidum, frigidamq; complexionem, cum humiditatibus fuperfluis.

R. Piperis nigri, albi, & longi añ. ʒ. iij. xylobalfami ℥. j. fpicæ nardi, amomi, feminis apij, fefeleos, gingib. leuiftici cãpeftris, cafs. ligneæ, enulæ, afari, añ. ʒ. iij. s. trita & cribellata confice cum melle optimo defpumato, & fiat electuarium in forma opiatæ. Dofis eius eft quantitas auellanæ per tres aut quatuor horas ante prandium omni die, inuoluendo in nebula madefacta in vino bono, & fanatur in hebdomada. Singultus quemadmodum & fpafmus, fit vel ex repletione vel inanitione: habet infuper tertiam caufam, fcilicet humores acutos mordicantes, qui cùm euomuntur, ceffat fingultus. Caftoreum, & ruta in vino, & abrotanum, & dictamnum, & daucus, cyminum, anifum, pulegium, calamenthum, piper, nepita, acorus, afarum, & nardus coniunctim vel diuifim, curant fingultum ex repletione, & de frigiditate, & de humoribus crafsis: & augent illum, qui eft ex inanitione & ficcitate, & vomere, & vti fternutatione, & retinere anhelitum, & forbere acetum cum cymino, & forbere decoctionem enulæ Campanæ calidè: & fricare manus cum adipe porci, remouent fingultum, & cyclamen naribus impofitũ fternutare faciet, & fingultum

remouebit. Decoctio ſeminis carui & apij calidè bibita, & folia ſcolopendriæ cum vino bibita: & ſemen anethi calefactum & odoratum, & aſperſio aquæ frigidæ in facie ex improuiſo. Ponantur manus & pedes in aqua calida & ſedeat in ea, & bibat decoctionem gingiberis & galangæ calidam. Ruta viridis & cyminum trita in oleo myrtino infuſa, ſuper ventriculum ligata: aut ſpongiam in aceto calido infuſam applica.

De Siti. *Cap.* IIII.

NOn ſolùm cauſatur ſitis à ventriculo, ſed etiam ab his, quę circa thoracem, hepar, cor, & pulmonem. Qui enim propter horum membrorum caliditatem ſitiunt, inſpiratione egent vehementiori, exufflant longius, & percipiunt circa thoracem cauma, non eo modo, vt qui propter ſtomachum ſecundum hypochondria patiuntur. Et equidem hi bibentes non ſtatim quieſcunt, & potus frigidus magis, quàm calidus ſiſtit eorum ſitim. Refrigerat hos aer inſpiratus frigidus, nihil verò alleuians illos, qui propter ſtomachum patiuntur ſecunda artis medicinalis parte. Galen. in primo de Simpl. cap. 7. dicit, quòd ſitis à caliditate ſuperflua generata ſicut in febre; & in æſtate, ſedatur potu aquæ frigidæ cum pauco aceto. Cùm verò fit à paucitate humiditatis, tunc ſedat eam potus multæ aquæ frigidæ cum vino modico: vinum enim & acetum faciunt aquam penetrare vbi oportet, & cum hoc vinum humectat, &

acetum infrigidat. Aqua cum pauco vino bibita magis sedat sitim, quàm aqua sola, quia vinũ (vt dictum est) facit eam penetrare. Quando autem caliditas cum humiditate componitur, sicut cum his, qui habent phlegma salsum inuiscatum in stomacho, vt in hydropicis, sedatur per permistionem aquæ cum modico aceto. Sitis, quæ à potu aquæ calidæ sedatur, fit à phlegmate salso, aut à materia nitrosa, quæ autem augetur, fit à cholera. Quando cum siti est nausea, significat materiam salsam phlegmaticam aut cholericam, & potus aquæ calidæ sedat eam.

Medicamentũ, quod sitim extinguit & prouocat appetitum.

R. Rosarum rub. ʒ. x. sumach ℥. ij. cardamomi ʒ. j. fac trochiscos cum succo granatorũ vel citoniorum. Dosis est ʒ. ij. facit enim appetitũ, & incidit sitim. Tenere in ore rad. recentẽ consolidæ maioris, insiticulosum reddit masticantem. Infusio dragagãthi in aqua hordei per noctem, aut eius decoctio in ea, sedat sitim, quę fit communitate pulmonis aut cordis, cuius signum in principio huius capituli positum est. Atractio etiá aeris frigidi per os, & vigilię conferunt, & somnus auget eam. Et quandoq; paulatina suctio aquæ est vltima. Quando verò fit ab exiccatione meri, est parua sitis. Cùm verò vomitus facit sitim, sedat eam syrupus de pomis cum aqua rosacea, confert etiam tenere in ore prima exiccata aut sebesten, aut citrangulos dulces vel acres, & genera granatorum, &

dare vinum granatorum cum aqua ad bibendum, maximè in febribus, & amarenatam cum saccharo, aut saccharum candidum, vel grana citoniorum, aut eorum mucilago, aut grana citrangulorum, aut tenere crystallum in ore, & tenere grana seu botros vuæ acerbæ seu agrestæ conditæ cum saccharo, tollunt sitim: aut medullam plantæ lactucarum conditam, aut cucurbitas conditas, & limones excorticati in ore retenti, & consimilia.

Pilulę remouẽtes sitim & ardorẽ Vẽtriculi.

℞. Seminis citrulli domestici, seminis portulacæ añ. ʒ. viij. dragaganthi ʒ. iiij. solue dragaganthum cum albo oui recentis conquassato & colato, & additis reliquis fiant pilulæ in forma lupinorum paruorum, quæ exiccentur in vmbra, da vnam tenere sub lingua paulatim deglutiendo. Ego nil melius inueni in siti intensa, maximè in continuis febribus, quàm dare magnos haustus aquæ hordei multum cocti, ponendo cum ea de conseruis rosarum, violarum, boraginis, seu buglossę, cum manuchristi simul mistis, longè tamen à cibo assumpto per quinq; horas vel circa, ab assumendo verò per duas horas, vel circa.

De prouocatione Appetitus. Cap. V.

APpetitus fit ab ore ventriculi, digestio à fundo eius. Puluis ex cardamomo & semine anisorum sumptus in cibo, cum succo menthæ confectus, prouocat appetitum, & curat vomitum ex causa frigida. Mentha cum aceto, pi-

pere,

pere, & cinnamomo facit appetere cibum. Absinthium appetitum excitat, hepar & ventriculum corroborat, Piper in cibis sumptum confortat stomachum: & appetitum prouocat, vinum citoniorum cum saccharo coctũ, donec fiat syrupus bene coctus, qui coletur per cribrum, super quo sit cinnamomum contusum, dum est calidum, vt cinnamomum capiat odorem, vtere pro salsamento. Pone lactucas aut cucurbitas conditas cum saccharo in aceto albo optimo, per diem ac noctem adminus, & vtere cum carnibus vel alijs cibis, aut impone in aceto, vt suprà, carnem aut citri conditũ: hæc enim omnia excitant appetitum. Acetum est bonum stomacho, & excitat appetitum, vt dictum est suprà, & gelatina facta ex extremitatibus porcorum, hœdorum, castratorum, & vitulorum iuuenum, cum pipere, cinnamomo, cardamomo, & similibus, est valde delectabilis, excitans appetitum. Idem faciunt cappares cum aceto conditi, oliuæ conditæ, & baciliæ, & similia. Idem faciunt oxysacchara, & syrupus de limonibus, & de granatis, & similia. Galen. 8. de cõpositione Medic. per loca cap. de Bulimo, exhibet carnes assatas & bullitas, & alia, quæ multum nutriunt, & iubet odorare acetum, vel pulegium, vel pyra, vel citonia & alios fructus odoriferos, dando panem infusum in vino, & oua sorbilia.

Ceratum valde bonum, ad excitandum appetitum.

℞. Ladani, mastichis, ceræ, resinæ, styracis,

calamitæ añ. ʒ.ij.myrrhæ,macis,caryophyllorum,aloes,galangæ,croci,nucis moſchatę,ſpicæ nardi, cinnamomi electi añ.ʒ.s.gummi Arabici ℥.s. terebinthinæ abietis ℥.j. fiat ceratum, de quo extendatur ſuper corio ſubtili q.s.in forma ſcuti, & applicetur ſtomacho: confortat enim ſtomachum,& mirabiliter excitat appetitum.

De confortantibus debilem digeſtiuam Stomachi. *Cap.* VI.

NVx moſchata aromatizat ventriculũ, ſtringit ventrem,& oris odorem efficit bonum, & aufert ſuperfluitatem ſtomachi, digerit cibum,expellit ſuperfluitates & ventoſitates, & corroborat ſtomachum & hepar, attenuat ſplenem,cõfortando ea.Oleum de mentha, de abſinthio,de ſpica nardi,de citonijs,de granis lauri,vngendo ex eis vel aliquo iſtorum, confortat ſtomachum,vigorando eius digeſtiuã, vngendo calidè ante cibum.

Electuarium Galeni à Meſ.deſcriptũ in cap. de ęgritudinibus ſtomachi eſt optimum.

Aliud: R. Roſarum rub. ſtyracis, maſtichis añ.ʒ.ij. abſinthij, florum labruſcæ añ.ʒ.iij. olei citoniorum,ceræ q.s.fiat ceratum, de quo calido applicetur extenſo ſuper corio ſubtili ad formam ſcuti.

Aliud: Coque ramos duos vel tres menthæ in ſucco granatorum dulcis & acetoſi, & da in potu.Decoctio corticum fiſticorum, & decoctio maſtichis cum pul.caryophyllorum, confortant

fortant digeſtiuam ventriculi.

Ad debilitatem Ventriculi, vomitum,& ſolutionem ventris.

R. Granatorum acetoſorum citoniorum añ.n°.xx.pyrorum n°. quinquaginta. iuiubarum n°. centum,ſumach aur.xxxx. granorum myrti,centaurij minoris añ.aur.xxxij.coquantur in debita quantitate aquæ vſque ad bonam coctionem & conſumptionem, poſtea colentur exprimendo,& in colatura addatur mellis puri lib.iij.& iterum lento igne coquantur,donec mellis capiant ſpiſsitudinem. Doſis ſit cochlearium vnum omni mane. Vinũ decoctionis galangæ confert digeſtioni, & valet ad dolorem ſtomachi ex cauſa frigida. Galanga in ore retenta facit magnam eructuationem, vnde digerit cibum antiquæ materiæ.

Ad malitiam Digeſtionis,dolorem duorum laterum & ſtomachi,& ad eructuationem acetoſam,dolorem hepatis & ſplenis, & ad ſtrictu ram anhelitus.

R.Scillæ aſſatæ lib.j.gingiberis, ſeminis fœniculi,petroſelini, & aniſi, hyſſopi ſiccæ, pyrethri, ſeminis ocymi caryophyllati, coſti, aſari, añ.ʒ.s.piperis,cymini carmeni añ.ʒ.j. dauci,ameos,cardamomi, ſeminis leuiſtici añ.ʒ.ij. ocymi hortulani ʒ.x.mellis puri lib.iij.tere medicinas,& infunde eas in aceto forti diebus tribus,in vaſe cooperto:deinde coquátur ad conſumptionem medietatis aceti: deinde infunde ſuper ea vini maluatici boni,aut alterius vini albi optimi lib.j.s.& iterum coque vſque ad

consumptionem medietatis vini, deinde colabis,& cum fuerit colatura infrigidata, infunde super ipsam mel,& coquatur lento igni, continuè dispumando, donec inspissetur sicut mel, & seruetur in vase vitreo vel vitreato. Eius dosis sit cochlearium vnum cum aqua frigida, & si vis ipsum solutiuum, detur cum aqua calida vnà cum gr.vj.diagridij, & est mirabile ex secretis Gal.Radix & semen sileris mōtani, conferūt debilitati digestionis,& torsionibus ventris,& omnibus doloribus membrorum interiorum cum vino sumpta. Electuarium rectificans ventriculum, sicut coria preparantur galla, fugat ventositatem crassam, digerit cibum, excitat appetitum, & resoluit quod de phlegmate incrassatur in stomacho, acuit visum & mentem, delet obliuionem, clarificat vocem, tardat canitiem, dissoluit podagram frigidæ causæ, & omnes ægritudines iuncturarum, & curat sodam ex frigida causa vaporosa, & ęgritudines vesicæ,& quicunq; senes vtuntur hac medicina, non egent alia in conseruatione suæ sanitatis. Ex Galeno: R.Triumpiperū, galangæ, cass.ligneæ, calami aromatici, spicæ nardi, croci, cardamomi, carpobalsami, asari, gingib. seminis myrti sicci añ.ʒ.ij. mastichis ʒ.x. trita & cribellata, conficiantur cum melle optimo despumato,& fiat electuarium in forma opiatę, quod reponatur in vase vitreo leui,& detur ʒ.j. pro vice eundo dormitum, inuoluendo in nebula madefacta in vino, stante humore crasso ac viscido in stomacho exhibitis prius incisiuis

siuis & subtiliatiuis, prouocetur vomitus cum raphano & oxymelle, si aptus sit ad vomendū. Si verò neque crassus neq; viscidus sit humor, exhibeatur succus ptisanæ cum melicrato cocto cum absinthio: educit enim humores subtiles, quicunq; sint in corpore ventriculi.

Ad malitiam Digestionis, nauseam, combustionem in stomacho & vrinæ retentionem.

R. Succorum basiliconis, granatorum dulcium & acetosorum, aquæ casiarū tamarindorum, id est maleitatis tamarindorum, aquarum citrullorū, melonū, & citoniorum añ. lib. j. rob vuæ veræ dulcedinis, & est sapa vini, lib. iiij. coquantur, donec reducantur ad spissitudinē vt cōseruari possint ne putrefiant, & detur singulo mane cochleariū vnum cum aqua frigida.

Ad corruptionem Digestionis, malitiam appetitus, frigus stomachi, febrem quartanam ex adustione phlegmatis, & debilitatem in corpore, renibus & manibus.

R. Vini antiqui boni & odoriferi lib. iij. gingiber. ʒ. v. cardamomi vtriusq; añ. g. viij. moschi, piperis, macropiperis, añ. g. v. puluerizata cribellentur & misceantur in vase vitreo obturato, & exponantur soli per multos dies. Dosis eius est cochlearium vnum cum aqua frigida. Acetosa comesta, curat appetitum. Enula confortat os ventriculi, & mundificat superfluitates, quæ sunt in venis, per vrinam & menstrua, & propriè vinum decoctionis eius. Et cyminum quomodocunq; sumptum digestionem confortat: vinum verò decoctionis eius cum

fœnogræco dolorem stomachi intestinorum, torsiones ex ventositate tollit. Lapis exebenos cum vinô bibitus stomachos curat. Omnia illa quæ hepar expurgant, conueniunt etiam tardis digestionibus. Inter optima sunt diatrionpipereon, oxymel, & tenuis dieta 6. de reg. Sanitatis. Aloes confert stomacho præ alijs medicinis 6. de Simplicibus. Acetum scilliticum cōfert debilitati stomachi, & malitiæ digestionis, & ad oppilationes, & conuenit ructui cibi, & phlegmati crasso existenti in stomacho. Cōfert ceratum ex rhapontico, oleo rosaceo & cera. Et ceratum factum ex aloe, mastiche & cera, cum modico oleo spicæ, confortat digestiuam. Ille, in cuius stomacho congregatur plurimum phlegma, comedat porrum cum sinapi & aceto. Quòd si phlegma sit acetosum, exhibeatur diacalamenthū cum oxymelle, aut hiera ex octo rebus. Verùm hiera aloe nō debent exhiberi senibus, nisi magna necessitate vrgente, sed debet eorum venter per leuia purgari, vt per mercurialem, aut per pineam resinam, vel per prunas, vel per oliuas Hispanicas, & similia. Galen. 5. de reg. Sanitatis: Inter omnes medicinas mundificantes stomachum à superfluitatibus, & quæ stomacho conueniunt: est hiera de octo rebus. In cuius tamen compositione seplasiarij communiter tres committunt errores. Primus error est circa dosim simplicium: quia vbi debent ponere de vnoquoque simplici ℨ.vj. ponunt de singulis añ. ℨ.j. secundus error est circa dosim mellis; ponderant enim

enim aloem cum alijs ſpeciebus, & ad illorum omnium proportionem ponunt mel, cùm tantùm debeat poni ad proportionem aliarũ ſpecierum ſine aloe. Tertius error eſt: quia multi dum mel eſt bulliens imponunt ſpecies cum aloe, & ſpecies vruntur, & aloe conglobatur, & fit compoſitio valde deformis. Ego verò vltra correctionem eam hoc modo, qui ſequitur vigoraui, & inuenies eam & pulchrã & optimã.

R. Abſinthij m.j. ſquinanthi, ariſtol. rot. añ. ℥. s. roſarum rub. ʒ. vj. cubebarum, carpobalſami, caſs. ligneæ añ. ʒ. ij. ſeminis ſileris montani ʒ. vj. aquæ lib. vj. contuſis contundendis & inciſis incidendis, coquantur ad conſumptionem duarum partium, poſtea coletur, & colaturæ addantur mellis lib. ij. & iterum lento igni coquantur ſine fumo & flamma continuè deſpumando, donec acquirat formam ſyrupi bene cocti: deinde remoueatur ab igne & permittantur infrigidari ſemper cum baculo mouendo nemoreo: & poſt refrigerationem addantur pulueres infraſcripti.

R. Maſtichis, aſari, ſpicæ nardi, croci, cinnamomi electi, xylobalſami añ. ℥. vj. aloes hepatici ʒ. 100. trita & cribellata conficiantur cum ſyrupo ſupraſcripto, & reponatur in vaſe interius vitreato. Et eſt excellentiſsima.

De apoſtemoſa diſpoſitione Ventriculi. Cap. VII.

VNguentum ad apoſtemoſam diſpoſitionem ventriculi, & ventris & diſpoſitionem hydropis, cum dolore hepatis, ſplenis, & renum,

pulmonis, duorum laterum, vesicæ, matricis, & dolorem in omnibus membris, & sputo san guinis & pleuresi, intelligendo semper factis debitis euacuationibus.

R. Terebinthinæ, bdellij, thuris, ammoniaci, cordumeni, fructus myrti, florum labruscæ, tortellarum de feni, amomi, spicæ, mastichis, croci, myrrhæ añ. ʒ. ij. oleum violarum & de sesamo añ. ʒ. x. vini boni odoris q.s. ad infunden dum. Liquefac ceræ q.s. cum duobus oleis, & bulliant, & liquefiant thus, bdellium, & ammo niacum in vino prædicto terendo. Cum ergo cera est liquefacta, misce ammoniacum, bdellium, & thus sic liquefacta, seu dissoluta cum oleis & cera, & bulliant parum simul: deinde remoue ab igne, & pone alias medicinas puluerizatas, diu agitando: fiat vnguentum, quo vngãtur loca prędicta, in quibus est mala dispo sitio, apostemosa durities, aut dolor vt suprà.

Aliud ad apostemosam dispositionem Stomachi.

R. Styracis liquidæ ℥. ij. bdellij subalbidi mollis ℥. j. salis Indi ʒ. ij. squinanthi, cymini, menthæ, absinthij, cardamomi añ. ʒ. j. s. emplastri de mucilaginibus simplicis, emplastri de meliloto secundùm Mes. añ. ℥. ij. s. puluerizatis subtilissimè puluerizandis, cõficiantur in mortario cum vino rubeo boni odoris & aceto, & applicetur calidum stomacho. Ceratũ de hyssopo, descriptione Philagri, resoluit omnes du rities stomachi, hepatis, splenis, matricisq;. Et ceratum Alexandrinum à Mes. descriptũ confortat

fortat ſtomachum & membra digeſtionis ſeu nutritionis, auferendo ab eis duritiem. Valet ſquinanthum & bibitum & cataplaſmatũ. Matricaria reſoluit apoſtemata ſtomachi & ſanguinem congelatũ in ipſo. Et ſyrupus ex melle & ſatureia, diſſoluit ſanguinem coagulatum in ſtomacho. Quando cum phlegmone ſtomachi abundat humiditas ſaliualis, appone ceratum roſaceum vnà cum floribus labruſcæ, meliloto, & roſis ſiccis, addendo parum terebenthinæ aduſtæ, acaciæ, & aluminis humidi non leuis.

De Vomitu. Cap. VIII.

IN vomitu, qui fit propter humores acutos in ſtomacho genitos, ſicut eſt cholera praſsina, quæ in ipſo ſtomacho generatur, exhibeantur abſterſiua, ſicut aqua hordei multum coẽti, cũ pul. ſacchari & melle roſ. confortando poſtea ſtomachum ad intra & ad extra cum alteratione intemperiei. Porus, per quem hepar choleram citrinam in ſtomacho euomit, in aliquibus eſt duarum partium, in aliquibus verò vnius. Quibus autem pars ſuperior latior eſt inferiori, euomunt choleram citrinam, vt ait Galenus 2. de Temperamentis. Cura autem huius eſt, abſtergere primò, & educere per vomitum, quod effuſum eſt ad ſtomachum: deinde applicare ſuper ſtomacho emplaſtrum ex duabus partibus olibani, & tertia ſandarachæ cum albo oui calidè: ſedat enim vomitum cholericũ & dyſenteriam. Quando autem effunditur hu-

mor melancholicus ad stomachum, mundifica & rectifica splenem, & appone super stomacho alumen, vitriolum, & æs vstum cum melle confecta, & exhibe decoctionem calamenthi, vel epithymi, vel vtriusq; cum melle. Ceratum Andromachi de ix. rebus confortans stomachum frigidum recipientem superfluitates. Quando autem fit vomitus à malicia digestionis, & debilitate retentiuæ, rectificetur primò digestionis malitia, cùm his quæ dicta sunt loco suo. Debilitas verò retentiuæ, curatur cùm confortantibus eam, sicuti cum vnctione stomachi ex oleo myrtino, & similibus calidis ante cibum; spargendo puluerem mastichis & myrti post vnctionem super ipsum stomachū: aut da decoctionem absinthij in potu, cum modico vini citoniorum: vel coque cum absinthio centauream, thymum, aut myrtum.

Emplastrum optimum ad sedandum Vomitum.

R. Absinthij, menthæ viridium añ. m. j. crustæ panis assatæ & in aceto infusæ lib. s. diacitoniten de melle ℥. ij. mastichis ℥. s. caryophyllorum, macis añ. ʒ. ij. puluerizatis puluerizandis, pistentur omnia simul fortissimè cum debita quantitate oleo citoniorum, fiat emplastrum, & calidum applicetur stomacho ante cibum: aut vngatur stomachus ante cibū cum oleo citoniorum, absinthij, & menthæ calidorum, aspergendo desuper post vnctionem puluerem, mastichis, caryophyllorum, & macis. Gummi arborum cerasorum bibitū cum vino

fastidium

faſtidium nauſeantis auertit. Hippocr.epiſtola 2. Mulier corde patiebatur, & in ſucco granatorum farinam hordei miſcuit, & ſolo hoc cibo contenta non vltra euomuit, cum nauſealis eſſet, & corde doloroſa. Farina enim hordei humorem mordicantem exiccauit: ſuccus autem granatorum roborauit ventrem, vt ipſum humorem in tunicis ſtomachi exiſtentem, expellere poſſet.

Ad vomitum verò Sanguinis.

℞. Acaciæ, ſeminis roſarum, balauſtiorũ gallarum, terræ ſigillatæ, ſeminis iuſquiami albi, opij, gummi Arabici añ. cõfice cum ſucco plantaginis vel burſæ paſtoris, da ℈.ij. cum aceto multum miſto cum aqua plantaginis.

Item ℞. Serpilli ʒ.iiij. cum aceto ſedant eum, ait Serapio. Conſiderandum eſt etiam à quo membro defluat, & illud eſt rectificandum.

Ad ſubuerſionem Stomachi, vomitum & dyſenteriam.

℞. Succi granatorum acetoſ. quaſſatis nucleis lib. iij. ſucci menthæ, mellis puri optimi añ. lib. j. coquantur in vaſe figuli, mouendo frequenter cum baculo, donec debitam formam ſyrupi bene cocti recipiant, da cochlear ante cibum. Decoctio medullæ oſsium ceraſorum, curat nauſeam, & expellit ſuperfluitates à ſtomacho. Piper album mundificat ſtomachũ & ventrem. Syrupi de berberis & de myrto ſunt optimi: vide electuarium ſupra inter confortantia ſtomachum deſcriptum.

De attritione Stomachi ex conuersione cibi in phlegma. Cap. IX.

GAlen. ponit hunc casum in lib. suarum Prognosticationum, qui contigit filio Regis, dicentibus alijs medicis esse principium febris. Incurrebat enim statim à cibo assumpto in lentissimum frigus, cũ maxima contractione pulsus, coarctatione anhelitus. Vbi dicit Galenus non esse principium febris. Rogante autem patiente, quid esset: respondit: Consueuit stomachus tuus conteri cibo assumpto conuerso in phlegmate ante excretionem. Petijt patiens quid agendum esset. Respondit: si esset alius, exhiberem vinum cum pipere. Sed in vobis principibus & regibus, securissimis auxilijs consueuerunt vti medici. Sufficit ergo nardino vnguẽto lanam intingere, & ori ventris applicare, pedibus calefactis. Recedentibus medicis iussit patiens Pitholao vinum Sabinum afferri, piper immisit, pedibus calefactis, apposita lana in oleo nardino infusa, calida super os ventris, bibit, statim sanatus est. Mihi, licet sim nunc senio confectus, solùm bis in vita mea casus iste ad me peruenit. Primò fui vocatus ad castrum Burgari Masini pro domino Stephano, ex nobilibus eiusdem castri, qui statim cùm accessi, dixit mihi: Ego non vos vocaui, vt spetem sanitatem recuperare, sed ne videar omnino vitam negligere. Vnus enim auunculus meus ex tali ægritudine dies clausit extremos. Ego dans ei bonam spem salutis, volui suę cœ-

næ in-

næ intereſſe, vt omnia accidentia poſſem perpendere. Statim cùm fuit cœnatus, totus frigidus vt glacies factus eſt, pulſus omnino cõtractus, ita vt vix ſentiretur, cum tanta anguſtia, frequentia, & compreſsiooe anhelitus, vt ſtatim præfocari videretur, & perſeuerauit in eiſdem ſymptomatibus ſpatio trium vel quatuor horarum, deinde paulatim remiſſa ſunt omnia. Ego verò memor loci allegati Gal. dixi: Eſtote bono animo, ſpero enim, Deo fauente, vos liberare ab hoc morbo. Mane ſequenti feci pedes cum pannis calidis fricare, & fricationibus fortibus calefacere, deinde lanã ſuccidam carminatam decenter in oleo nardino calido infundere, & ſuper ſtomachum applicare, ſuperponendo pannos calidos: deinde dedi ei ℥.j. piperis pulueriʒati inuoluti in hoſtia vel nebula madefacta in vino: poſtea dedi eidẽ circa tres ℥. boni vini calidi. feci voluere piper in hoſtiam, vt euitaret ardorem eius, quem feciſſet in gutture: & illinc ad horam feci eum cibare: teſtis ſit mihi Deus, quòd nunquam poſtea minimam partem ſenſit illius paſsionis, cum iam plus quàm per menſem ea ordinariè poſt omnem cibationem infeſtaretur. Secundo cum eſſem vocatus pro magnifica domina Collaterala ex comitiſsis Plozaſchi, habebat pediſſequam ſimili paſsione laborantem, quæ eiſdem remedijs fuit ſtatim ſanata.

DISTINCTIO DVODECIMA de ægritudinibus Hepatis & Splenis, & diuiditur in duos tractatus. Primus est de passionibus Hepatis. Secundus de passionibus Splenis. Primus tractatus diuiditur in quinque cap.

De temperie medicinarum Hepatis, & earum differentia. Cap.I.

MEdicinarum hepatis quędam sunt calidæ, quædam frigidæ, quædam æqualitati propinquæ. Frigida sunt endiuia, & omnes eius species, lupuli, plantago, fumus terræ, & consimiles. Calidæ sunt illæ, quæ fortiter sunt diureticæ, asarum, cassia lignea, aristol. rotunda & longa, rubea, iris, fistici, agaricum, petroselinum, polium, scilla, epithymum, centaurea, gentiana, syrupus acetosus de melle cum radicibus, & consimilia. Æqualitati vicinæ sunt lupini, lupuli, aqua endiuiæ, acetum & mel scilliticum, asparagi, radix lilij, lacca, & hęc dantur cum aqua endiuiæ, aut cum vino albo paucifero, vel cum aqua lupulorum, & syrupo acetosi secundum ordines suos. Similiter omnia quæ prouocant cum infrigidatione, sicut rhabarbarum, absinthium, licet in eis sit caliditas quędam, & decoctio absinthij propriè cum aqua endiuiæ, & radix absinthij, & eupatoriũ, & amygdalæ amaræ, & succi fœniculi, absinthij cum syrupo acetoso melino fortium seminum. Medicamenta composita sunt trochisci

de lacca, de absinthio, dialacca, diacurcuma, & propriè diacalamenthum. Item spicę Rom. partes iij. absinthij p. j. cum melle despumato: fac electuarium in forma opiatæ. Et agaricū cum succo eupatorij & syrupo de absinthio, & succus eupatorij & pilulæ stomachicæ & de serapino. Emplastra verò ex polio, farina lupinorum cùm seminibus diureticis, fœnogręco, ammoniaco, absinthio, chamædry, mastiche, croco, nardino, oleo & cera.

Qualia debent esse medicamenta Hepatis. Cap. II.

MEdicamenta hepatis debent esse aperitiua, cum amaritudine, & stipticitate, confortantia, & odorifera, quibus cōfortetur substantia hepatis: sicut cinnamomum, myrrha, & summitates squinanthi, & debent esse abstersiua, mundificatiua, & in quibus sit lenificatio, & maturatio, cum stipticitate & confortatione: sicut crocus, sauina, & passulæ, & quæ sunt velocis penetrationis, sicut vinum odoriferū, mediocre, in caliditate existēte hepate. Et quādo medicina ad has proprietates prædictas habet suauitatem, est amica hepatis, sicut ficus passulæ, auellanæ, & est vltimi iuuamenti, & non confert mel, nisi in temperie frigida. Dulcia conueniunt hepati, & ipsum impinguant, verûm hepar oppilant, quia ea trahit laboriosè, associando ea humoribus alijs. Hac de causa qui patitur hepatis tumorē, ea derelinquat. Nocibiliora verò dulcia sunt, quia sunt crassioris substantiæ. Fistici sunt iuuatiui, propter

ſuam aromaticitatem, ſtipticitatem & confortationem, verùm ſunt calidi. Auellanæ omnibus hepatibus conueniunt, & hepar lupi, & caro limaciarũ à proprietate. In intemperie mala, calida hepatis non exhibeantur humectantia, mollificãtia, aquoſa, neq; infrigidantia craſſa. Dentur infrigidantia, quæ abſtergant penetrantia, aperientia, ſtiptica, non multum cõfortantia, & in aqua hordei hæc omnia aggregantur, & endiuia hortulana & campeſtris eſt vltima in hac intentione, licet ſit frigida: habet tamen partes calidas, quibus aperitiua eſt, & nõ calefactiua, & in ea eſt ſtipticitas æqualis, confortans ſic, quòd non nocet hepati frigido, & berberi & tamarindi cum proprietate: quando verò adeſt oppilatio hepatis, adde apium, & petroſelinũ cum ſaccharo. Et piloſella in vino albo paucifero infuſa vel aqua deſtillationis eius, & aqua cuſcutæ, & ſummitates ſquinanthi, & ſuccus eupatorij, & lacca aperiunt omnes oppilationes, & in eadem intemperie calida hepatis trochiſci de ſpodio, & troc. de berberis, & troc. de camphura, & aqua granatorum, & ſuccus cucurbitæ aſſatę, & lac vaccinum extracto butyro, & melior eſt aqua lactis, & aqua pomorum, & aqua pyrorum, & ſuccus roſarũ, & aqua lactucæ cum ſyrupo acetoſo, & ſemen endiuiæ. Localia verò, portulaca contuſa cum aqua roſacea & cãphura cum ſucco ſolatri. Et vngentum ſandarinum eſt optimum ad vngendum regionem hepatis.

Aliud: R. Sandal. alb. & rub. caryophyllorũ; ambar

ambarum violarum an. ℥.iij. rosarum rub. ʒ.j. croci abluti g.vij.s. absinthij, camphuræ, an. ʒ. s. olei de salicibus, ceræ q.s. fiat linimentum, quod extendatur super folio cucurbitæ, vel acetosæ, vel sidæ, & applicatur super regionem hepatis frigidum. Aliquando fiunt emplastra cũ succo cucurbitæ & cucumeris cum sauich, vel farina hordei & lentium, cum oleo rosaceo & sandalis.

Epithema bonum.

R. Aquarum solatri, endiuiæ, hepaticæ, acetosæ, & absinthij an. ℥.iij. specierũ diarhodon, specierum triumsandalorum, spodij an. ʒ.s. croci ℈.j. aceti ʒ.ij. misce & fiat epithema. Cibi in intemperie hepatis calida, aqua hordei, olera suprascripta, hordeum, passulæ acetosæ, aqua lactis acetosi, granata muza, caro limaciarum, citonia, agresta, aqua granatorum etiam ante & post cibum, melones, vuæ duræ paucæ dulcedinis muzæ, lactuca, portulaca, cucurbita, spinachia, lentes cum aceto & sine, pisces parui aquarum fluuialium, & carnes laudabiles, vinum sit subtile, declinans ad albedinem: quòd si esset album, ponticum, pauciferum conuenientius esset. In mala temperie hepatis frigida, syrupus de absinthio, syrupus acetosus de melle cum radicibus, syrupus de eupatorio, & trochisci de absinthio sunt vehementis iuuamenti, & dialacca, & diacucurma, & similia. In syncope verò, quæ eis accidit exhibeatur diacostum, gingiber conditum cum aqua apij, & trochisci de costo, & de lacca, & de eupatorio,

& asarū cum vino, & decoctio asari & absinthij.

Decoctio optima ad intemperiem Hepatis frigidam.

R. Seminis fœniculi, anisi, apij, mastichis añ. ℥.ij. corticum rad. apij & fœniculi añ. ʒ.x. eupatorij, absinthij Romani añ. ʒ.vij. laccę, calami aromatici, costi, vtriusq; aristol. añ. ʒ.iij. summitatum squinanthi ʒ.iiij. coquantur in lib.iij. aquæ ad consumptionem medietatis, exhibeatur omni mane ℥.s. Localia. Emplastrum de calcade, emplastrum stomachicū, emplastrum de meliloto, emplastrum factum ex costo, myrrha, spica, acoro, fœnogræco & similibus.

Aliud: R. Berberorum, meliloti, spicę, mastichis, radic. lilij cœlestis, rosarum añ. cōfice cum oleo mastichino, coquendo simul cum eo, & fiat emplastrum, quod tepidum applicatur.

Malagma ad affectiones Hepatis valde chronicas, & spleneticas, etiam si fuerint valde pallidi, & febrientes cum duritie hypochondrij.

R. Caricarum pinguium, ablato vmbilico, & multum de granis interioribus, ceræ albæ añ. ʒ.x. myrobalanorum lib.j. nitri marini lib.s. aluminis scissilis ʒ.x. bdellij, ammoniaci añ. ℥.j. fœnigręci, cardamomi, nasturtij, origani añ. ℥.s. olei irini q.s. resoluātur bdelliū & ammonia cum in vino albo, terendo cum ficubus siccis, & liquefiat cera cum oleo irino: deinde contundantur omnia in mortario cum pistello nemoreo, & applicetur super regione hepatis. Si autem sit intemperies cum materia, tunc debent euacuationes præcedere vniuersales, &

oppil

oppilationes aperiri, postea intemperies alterari, vt dictum est in cæteris.

De tumoribus Hepatis, *oppilatione & duritie.* Cap. III.

IN habente tumorē calidum in hepate, adest dolor fortis in hypocondrio dextro, parua tussis sicca, color linguæ rubens à principio, postea niger, sine appetitu cibi, sitis intensa, vomitus choleræ æruginosæ vel vitellinæ, febris acuta, ducens quandoq; ad secundam speciem hecticæ. Deterior est tumor, qui est in concauo, in generando ablationē appetitus, abominationem, vomitū, & sitim. In difficultate verò anhelitus tussis, dolor vsq; ad furculas, ille qui est in gibbo, est deterior, vtrunq; latus patitur, tam in vno quàm in alio: suprà de Locis affect. cap. 7. Curatio. Facta ventris lenitione, si expediat, fiat phlebotomia de basilica eiusdem lateris, scilicet dextri, vel de saluatella. Quòd si sit multa repletio, fiat primò sectio basilicæ, secundo verò saluatellæ dextræ partis, postea festina ad repercutientia tradita in cap. præceden. & applica super hepar. Sed ne hepar propter repercutientia ducatur ad scirrhum, debemus permiscere cum eis subtiliantia & resoluentia, sicut absinthium, spica celtica, squinanthum, cyperum, expresſionem mirobalanorum, citonia in ceratis aut emplastris, & chondrum, & apium. In processu, spica nardi, asarū, phu, meum & petroselinum. Quando verò tumor est in concauo cum mercuriali, vrtica, polypo-

dio,& epithymo. Et dicunt, quòd debent exhiberi ea quæ per ventrem edùcunt: ſicut quandò tumor vel oppilatio eſt in gibbo, ſunt exhibenda purgantia per vrinam. Galen. 8. de Compoſit. per loca inquit: Cataplaſmes hepaticos malis citonijs cum farina hordei, & fœnogræco coctis, vel cum ſemine lini trito vel alphitis in vino coctis, vel ipſo ſemine lini crudo, vel cocto in vino dulci, vel crudo miſto cum melle, vel cum radice capparis cocta cum melicrato, vel cum farina cocta cum ficubus, vel cum myrobalanis coctis cum vino, vel cum cerato facto ex dactylis: ſummè enim confert ad phlegmones hepatis, & maximè quibus ſtomachus eſt paſſus, & coſtę ſunt tenſę. Cùm verò humor eſt frigidus, medicamenta ſunt enumerata in cap. 1. & 2. huius Diſtinctionis, & dicentur nũc de oppilationibus loquendo. Oppilationes hepatis aut ſunt ex humoribus craſsis, aut viſcidis, aut multis: ex quibus etiam tumores frigidi generantur: quando ſunt multi, eorum euacuatio præcedente concoctione, eſt adminiſtranda. Cùm verò ſunt craſsi, danda ſunt attenuantia: ſi viſcidi, incidentia & abſtergentia. In curatione igitur earum incipiendum eſt à leuioribus. Facta ventris lenitione, exhibeatur ſyrupus de duabus radic. cum aceto, & ſyrupus de endiuia cum aquis endiuiæ, cichoreæ, abſinthij, vel lupulorum, vel fœniculi, eupatorij, vel ſimilium. Deinde exiſtente oppilatione à multitudine, exhibeatur infuſio rhabarbari & agarici in aquis endiuiæ & apij prius bullitis, &

tis,& post horas duodecim facta forti expressione,in ea dissoluatur mannæ granatæ orientalis, si habeatur, sin minus nostratis: & hoc pro diuitibus & delicatis,pro alijs verò aut dia catholiconis, aut casiæ ping.nuper extractæ & à granis mundatæ añ.℥.s. Et si oppilationes sint à cholera crassa:pone ℥.ij.diaphœniconis, vel electuarij rof.Mes. vel diaprunis solutiui, vel plus,secundum patientis tolerantiam, aut de alio solutiuo, recipiente materiam peccantem, vt suprá. Cùm verò aliquis eget infusione, & abhorret medicinas bibere, docebo te rem nouam à me expertam & repertam. Accipe infusionem quæ steterit tempore debito, & fac fortem expressionem & colaturam eius pone in vase argenteo super ignem leuem sine fumo & flamma:& quia in circumferentia citius exiccatur, quàm in centro: tene cochlearium in manu tua, & reduc continuè illud quod incrassatur à circumferentia ad centrum, donec totum sit incrassatũ pro bolo vel pilulis faciendis.Si exhibes in pilulis,adde cum eo ʒ.s.pilularum aggregatiuarum: si verò in bolo da casiam nuper extractam, secundum proportionem:addẽdo de electuarijs solutiuis supra scriptis quale & quantum conuenit, quod reperies vtile valde: sicut ego pluries sum expertus.Sed animaduerte quòd in diaphœnicone seplasiarij communiter duos committunt errores.Vnum circa dosim scámoneæ: quia non debẽt ponere nisi ʒ.xij.& ponunt ʒ.xxij.secundus error committitur in dosi mellis: nam ipsi

ponunt loco ſpecierum, & ponunt de melle ſecundum proportionem illorum, & illa compoſitio eſt deformis & inutilis, & non ſentit niſi mel. Qua propter in tota compoſitione, quam facit Meſ. ſufficit lib.j.& ℥.x. vel ad ſummum lib.ij.mellis, & erit in pulcherrima forma, & optima bonitate. Præmiſsis vniuerſalibus, ſecundum exigentiam, exhibenda ſunt ea, quæ oppilationes exobſtruunt, & materias viſcidas incîdunt, & craſſas attenuant & reſoluunt. Verùm in reſolutionibus duo ſunt conſideranda: primum ne reſoluentia ſint nimis debilia: quia in raritate materiali augmentum faciunt, & ipſius locum augmentant, ita quòd ad reſolutionem non perueniet: quare oppilationem augebit. Secũdum, ne fortiſsima ſint reſoluentia: quia reſoluitur ſubtile, craſſum verò relinquitur & lapideatur.

Rifodea Andromachi ad Hepaticos, & ea quæ in thorace ſunt.

R. Carnium paſſularum ʒ.xxv. croci ʒ.j. calami aromatici ʒ.ij. bdellij Iudaici ʒ.ij.s. cinnamomi electi ʒ.j. caſsiæ ʒ.s. ſpicæ ʒ.iij. ſquinanthi ʒ.ij.s. myrrhæ ʒ. iiij. terebinthinæ ʒ.iiij. lineaturæ aſpalathi ʒ.ij. mellis ℥.xvj. vinum q.s. quidam miſcuerunt opium, ad calidas dyſcraſias, & vtile fuit: & filonium exhibitum quandoq; ſanauit mirabiliter hepaticã dyſcraſiam, Agnus caſtus aperit oppilationes hepatis & ſplenis pluſquàm ſemen rutæ, Gal. 6. de Simpl. teſte. Cuſcuta abſtergit, & fortificat, & aperit oppilationes hepatis, ſplenis, renum, & fellis,

& mund

&mundificat venas paruas & magnas ab humoribus crafsis & biliofis, & fortificat ftomachum & hepar, & confert icteritiæ. Decoctio corticum fifticorum mundificat canales hepatis & pulmonis, & roborat vẽtriculum. Succus fumiterræ exiccat, & in trochifcos redactus cum aqua endiuiæ bibitus, aperit oppilationes hepatis, & dolores fedat. Hepar equi in fcrinio cedri repofitum cum vino bibitum, vlcera hepatis curat. Confert etiam hepar lupi cum vino bibitum, fuccus maluæ cum melle bibitus cõfert hepaticis. Idem & violę. Succus pentaphylli acceptus vitia hepatis & pulmonis emendat. Puluis ex cortice arboris lauri g. xij cum vino fumpta conferunt hepaticis. Piper hepar mundificat, & hypericon aperit oppilationes hepatis & eum mundificat. Mentha aquatica dicta balfamita vel fifymbrium valet contra oppilationes hepatis & fplenis, & vrinalium viarum in vino cocta & bibita, & cataplafmata. Item polium montanum & pilofella omnium vifcerum aperiunt oppilationes, & decoctio lupinorum cum ruta & pipere aperit oppilationem hepatis & fplenis. Oleum de fifticis, & oleum de granis pini, impinguant hepar, & fedant dolores eius. Idem faciũt oleum laurinũ & irinũ, quando funt à frigiditate. Gentiana hepaticos & ftomachicos fumpta iuuat.

Mearchi confectio laudata ad Hepaticos.

℞ Cinnamomi, cafsiæ ligneæ añ. ʒ.iiij. croci cofti, carpobalfami, nardi, hiperici, liquiritiæ añ. ʒ.viij. mellis q.s. da quantitatem auellanæ

pro vice per horas duas ante prandium.

Rifodea ad hepaticos, tusses & expuitiones.

R. Croci, cinnamomi añ. ℨ. j. myrrhæ ℨ. ij. bdellij ℨ. iiij. aspalathi ℈. j. & g. iiij. squinanthi, calami aromatici añ. ℨ. ij. nardi, casiæ añ. ℨ. j. resinæ abietis ℨ. vj. carnium passularum ℨ. centum & lx. mellis ℥. ix. vini cani q. s. ad infundendum passulas, bdellium, myrrham, & terebinthinam, colliqua cum melle, & omnia debitè permiscens repone & vtere. Electuarium optimum ad dolores hepatis, splenis & stomachi, & ventositates & appilationes in eis, & malitiam digestionis, eructuationes & descensum rheumatis à capite, & alia multa mala symptomata, quod composui pro magnifico domino Hieronymo domino Vicinoui, qui (Deo nobis fauente) est sanatus, cùm iam multis annis illis malis dispositionibus laborasset.

R. Radicum molliorum hederæ nemoreæ, rad. scolopendriæ & tamarisci, cort. rad. capparorum, cort. radic. fœniculi, petroselini, & apij, polypodij quercini añ. ℥. j. passularum de Corintho ℥. ij. corticum myrobalan. citrinorum, kebulorum, & emblicorum añ. ℥. iij. sic erat in codice scriptum ℥. ij. ℨ. &c. radic. enulæ campanæ, rad. aristol. rot. cort. fisticorum añ. ℨ. vj. cuscutę, pilosellæ, eupatorij, absinthij añ. m. s. contusis myrobalanis cum passulis & alijs contundendis per se, coquantur secundum artem in lib. vj. aquæ ad consumptionem duarum partium, postea colentur cum bona expresione, & colaturæ addâtur mellis puri lib. ij. vini albi

optimi

optimi lib.j.s. & iterum lento igni super prunas coquátur sine fumo & flamma: donec debitam formam syrupi bene cocti recipiát, postea addantur pulueres infrascripti.

R. Asari, cinnamomi electi, spicæ nardi, cassiæ ligneæ, ameos, rhabarbari electi, sileris montani, cubebarum, cuscutæ, myrrhæ, mastichis, caryophyllorum, carpobalsami, cardamomi, ligni aloes, acori, calami aromatici, anisi añ.ʒ.ij. rad. enulæ campanæ, cort. rad. capparorum, eupatorij, xylobalsami, seminis endiuiæ añ. ʒ. iij. cum dimidio spodij ʒ.j.s. trita & cribellata cóficiantur cum syrupo suprà scripto, & fiat electuarium in forma opiatę, de quo capiatur omni mane quantitas auellanæ pro vice, per duas vel tres horas ante prandiũ, inuoluendo in nebula vel hostia madefacta in vino claro, deglutiendo ex eo vino statim quantum capit os vnica vice.

Electuarium de rhabarbaro confortans hepar magna confortatione, & est nimis expertũ.

R. Aristol. rot. ligni aloes, spicæ nardi, folij, rosarum rubeatum añ. ʒ. x. rhabarbari electi ʒ. xx. trita & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle & decoctione eupatorij inuicem coctis, continuè despumando, donec debitam formam syrupi bene cocti recipiant, & sit consumpta decoctio, & fiat electuarium in forma opiatę. Dosis eius sit quantitas auellanę pro vice, per duas vel tres horas ante prandiũ: inuoluendo in nebula madefacta in vino, bibédo statim pòst de decoctione folij & caryo-

phyllorum, quantum capit os vnica vice, & est optimum in cõfortatione hepatis, & omnium membrorum interiorum.

Aliud confortans Hepar magna confortatione, & est mirabile in intemperie frigida & humida.

R. Rhabarbari, laccæ, caryophyllorũ, ligni aloes, rubeæ, rosarum rub. añ. confice cum aqua decoctionis corticum fisticorum & eupatorij. Folia & semen plantaginis aperiunt oppilationes hepatis, splenis, & renum, & mundificant ea. Idem semen asparagi. Gal. 6. de Simpl. cap. 56. Rubea tinctorum mundificat hepar & splenem, aperiendo eorum oppilationes. Item piper album mundificat hepar.

Ad Hepar & canales eius, & ad extenuandum pingues.

R. Aristol. rot. laccæ, rhabarbari, spicæ nardi añ. ʒ. iij. trita & cribellata conficiantur cũ melle: dosis est ʒ. iij.

Ad duritiem Hepatis & Splenis.

R. Succi apij lib. s. apij puluerizati ℥. s. aceti lib. s. ol. ℥. j. serapini ʒ. ij. ammoniaci puluerizati ʒ. iij. Maneant simul per noctem, mane coquantur ad medietatem: deinde appone pulueris acori q. s. & vnge. Emplastrum Oribas. scriptum à Mes. resoluens omnia apostemata hepatis & splenis, & ceratum de hyssopo, descriptione Philagri, resoluit omnia apostemata dura hepatis, splenis, stomachi, & matricis.

Ad tumorem seu apostema in Hepate, duritiem

tiem ſplenis, aquam citrinam, dolorem ſtomachi, renum & ićteritiam.

R. Spicæ nardi, cort. caſsiæ ligneę an. ʒ. ij. ſeminis fœniculi ʒ. iij. piperis, ſeminis apij, acori, ireos, andacochæ, xylobalſami an. ℥. s. cort. radic. capparorum ʒ. v. paſſularum enucleatarũ à granis ſuis ℥. x. terantur paſſulæ, donec fiant ſicut medulla, & tritis ac cribellatis alijs medicinis, confice cum melle deſpumato in forma opiatæ. Doſis eſt ʒ. iij. omni die cum aqua cala menthi & oxymelle pauci aceti.

Ad duritiẽ Hepatis & ſplenis difficulter reſolubilem, & hydropem, & facit colorẽ bonũ.

R. Croci, nardi, caſsiæ ligneę an. ʒ. ij. myrrhę cyperi, radic. cichoreæ an. ʒ. j. mellis deſpumati ʒ. xvj. Doſis eſt quantitas auellanæ.

Antidotus approbata ad ſcirrhoſas Hepatis diſpoſitiones.

R. Chamæpityos, ſeminis petroſelini, ſeminis agni caſti, gentianę, fellis vrſi, ſinapis, ſeminis cucumeris, ariſtol. piperis, nardi, coſti, ſeminis apij & erucæ, polij, eupatorij an. ʒ. j. trita & cribellata conficiantur cũ melle, & detur quantitas auellanæ cum vino mellis.

De fluxu Hepatico. Cap. IIII.

DIffert fluxus hepaticus ab inteſtinali ſanguineo: quia inteſtinalis exit cum raſura, dolore, & punćtura, & paulatim continuè: hepaticus verò non, ſed quod exit in eo, eſt æruginoſum primò, deinde craſſum fit ſine dolore. Itẽ hepaticus fit cum interuallo bis aut ter, duorũ

vel trium dierum interuallo. 6. de Locis affect. ca. 1. Triplex est species digestionis in Hepate. Prima est tarda digestio. Secunda quando hepar trahit, sed non potest sanguificare id, quod à vẽtriculo traxit. Tertia est, quando cibus redditur semidigestus & non potest digestio compleri, vnde fiunt egestiones similes loturæ carnis. Gal. 8. de Compos. secundum loca.

Experimentum bonum ad fluxum ex debilitate Hepatis.

R. Rosarum, ligni aloes, spicæ nardi, cinnamomi, berberis añ. ʒ. ij. rhabarbari, laccæ, caryophyllorum añ. ʒ. s. confice cum aqua decoctionis rosarum. Dosis eius est ʒ. ij.

Aliud, quod valet ad fluxum & debilitatem membrorum causa frigiditatis: & hic modus fluxui quãdo accidit, vix separatur, & hęc medicina ad hoc est nimis vtilis.

R. Cinnamomi, ligni aloes, caryophyllorũ, carui, anisi, chamædryos, aristol. rot. acori añ. ʒ. j. trita & cribellata conficiantur cum decoctione ligni aloes. Dosis eius est ʒ. j. pro vice.

Aliud expertissimum ad fluxum Hepaticũ propter debilitatem membrorũ, aperiens oppilationes, humores subtilians & confortans hepar valde, & non est ei simile.

R. Rhabarbari, spicæ nardi, asari, chamæpityos, anisi, caryophyllorum, galangæ añ. ʒ. iiij. rosarum rub. maioranæ, mastichis, granorum balsami, phu, meu añ. ʒ. j. ligni aloes chamædryos, succi stœchados, squinanthi añ. ʒ. j. s. trita & cribellata conficiantur cum syrupo facto

ex melle

ex melle & decoctione ligni aloes,& spicæ nardi inuicem coctis ad consumptionem decoctionis,& detur de eo quasi vt auellana pro vice,& est de melioribus medicinis ad præmissa, & ad lapidem, & ad prouocandum vrinam. Emplastrum ponendum super Hepar in fluxionibus hepatis,& in omnibus fluxibus diarricis & excoriatiuis, applicando à malo granato infrà.

R. Eupatorij m.j.macis.mastichis añ.℥.s.ligni aloes ℥.ij.mirobalanorum emblicorum & kebulorum assatorum añ. ℥.j. lapidis hęmatitis,boli Armeni,terræ sigillatæ añ.ʒ.vj.coriandrorum præparatorum ℥.j.s.spodij ʒ.ij.rosarũ rub.℥.j.farinæ hordei ℥.ij.specierum triasanda lorum sine camphura ℥.s. scoriæ ferri præparatæ ʒ.j.oleorum mastichis,rosati, & myrtillorum añ.q.s. ad impinguandum, & fiat emplastrum,quod applicetur vt suprà. Ad fluxũ qui fit ex oppilatione mesaraicarum, quæ sunt intra ventriculum & hepar, in quo egestiones sunt liquidæ,cineritię,priuatę tinctura, & sunt maioris quantitatis quàm sint assumpta.Exhibeatur ʒ.j.specierum diacalamenthi, inuoluendo in nebula madefacta in vino albo, aut dissoluatur cum eo, & detur in mane ante cibum per duas vel tres horas : aut exhibe ex prædictis speciebus ℈.ij. & ℈.j. nucis moschatæ, puluerizando subtilissimè, inuoluendo vt suprà : facit enim penetrare cibum ad hepar, & curat fluxum prædictum, sicut sæpissimè expertus sum.

De tumoribus, duritiebus, apostematibus, & doloribus Splenis. Cap. V.

PVrgetur frequenter tumor melancholicus, & prouocetur vomitus post cibū. Et Gal. in lib. curatiuo, per sang. misſionē pręcipit ſpleneticos phlebotomari, dicens se magnum iuuamentum inueniſſe, etiam ſi vſq; ad libram euacuetur (ſemper tamen virtutem conſiderando, quod in omnibus caſibus eſt intelligendū) conſiderando colorem ſanguinis: quia cū mutatur color ſanguinis à nigro ad rubeum, ſtatim eſt ſiſtendus. Cinis vinaciarum cum oleo roſaceo, ruta & aceto, curat apoſtema calidum ſplenis, & ficus coctæ in melicrato cum abſinthio contuſę, applicatæ, idem faciunt.

Ad reſoluendam duritiem Splenis, quátuncunq; magnam & antiquatam.

R. Acori lib. j. ſummitatum tamariſci, corticum rad. fraxini, rad. ſcolopendriæ, corticum rad. capparorum an. ℥. ij. contuſa macerentur in aceto per tres dies in vaſe cooperto: poſtea coquantur ad cōſumptionem medietatis, deinde colentur: colaturæ addatur mellis puri lib. ij. & iterum lento igni coquantur, vſque ad conſumptionem aceti, & de hoc oxymelle detur ſingulo mane cochlear vnum per duas vel tres horas ante prandium, ſuperponendo hoc emplaſtrum.

R. Corticum radic. capparorum, rad. ſcolopendriæ & tamariſci, rad. cyclaminis an. ℥. j. s. foliorum hederæ m. s. ſerapini ℥. s. ammoniaci

puluer

puluerizati ℥.j. contusa infundantur in aceto tantæ quantitatis, vt madefiant per noctem, mane coquantur ad medietatem: deinde addatur acori puluerizati q.s. ad debitam formam emplastri, & applicetur super regionem splenis superligando, & est singulare remedium: nam hæc duo sunt secura & experta.

Aliud, liquans Splenem.

R. Frondium viridium sambuci & meliloti añ.p.ij.s. aloes pinguis p.j. tere cũ aceto, postea extende super panno, & appone.

Aliud: R. Fructuum tamarisci, caricarũ pinguium, sinapis, corticum rad. capparorum añ. confice cum aceto, & appone.

Aliud: R. Pulueris myrobalanorũ ℥.j.s. cerę terebinthinæ añ.℥.iiij. aceti q.s. fiat linimentũ, & superponatur. Ceratum Andromachi ad spleneticos, hydropicos, distensionem hypochõdriorum, & ad ischiacos, arthriticos & ad chronicas eorum affectiones.

R. Ceræ, picis añ. lib.s. arsenici, aluminis, calcis añ.℥.j.s. ol. q.s. fiat ceratũ quod applicetur.

Ad Splenem durum, vngatur primò cum oleo de capparibus calido, aut fomentetur cum absinthio vel anetho cum rad. capparis in oleo decoctis: deinde applica hoc emplastrum.

R. Aristol. rot. corticum rad. hederæ, sinapis añ.℥.j. caricarum pinguium n°. xx. puluerizatis subtiliter puluerizandis, & cribellatis, coquantur in oxymelle, & fiat emplastrum quod applicetur, & dimittatur, donec sit remota durities.

Aliud, quando apostema est scirrhosum.

R. Radic. cort. capparorum. ℥. ij. aceti ℥. vj. aquæ lib. j. contusis radicibus coque vsq; ad tertiá, da ℥. j. s. pro vice per interualla. Emplastrũ Oribasij descriptum à Mesue, & ceratũ de hyssopo, descriptione Philagri, resoluunt omnes durities vt suprá. Folia hederæ cocta super durum splenem cataplasmata, ipsum resoluunt. Oxymel de floribus & semine genestræ valet, sicut oxymel supra scriptum. Folia hederæ coque in aceto, terens exprime, da parum de eo ad bibendum, delicatis cum aqua scolopẽdriæ vel tamarisci. Patiens verò antequàm accipiat, deambulet, donec calefiat. Bryonia cum ficubus emplastrata omnem splenis duritiẽ tollit, & similiter peucedani radix. Agrimonia sumpta splenem consumit, & succus centaurij minoris, & vinum decoctionis radicum molliorum hederæ bibitum, & asarum, & cardamomum cum aceto bibitũ, & lacca in syrupis posita curat oppilationem splenis. Grana sex corymborum hederæ albæ cum oxymelle bibitę, curaut splenem.

Trochisci Splenem tumidum liquantes.

R. Fructus tamarisci ʒ. iiij. piperis albi, ammoniaci, nardi añ. ʒ. ij. quæ sicca sunt tere, & cribella. Ammoniacum verò in oxymeli scillitico dissolue, & fiant trochisci ʒ. j. pro singulo dentur ʒ. iij. cum oxymeli. Exhibere ʒ. iij. ammoniaci, curat splenem. Oleum laurinum, oleum de fraxino & vnguentum irinum curant splenem.

Potio

Potio ad Splenem.

R. Scolopendriæ, granorum balſami,ſummitatum tamariſci, rubeæ añ.ʒ.ij.confice cum melle,& da ʒ.iij.& ſtatim pòſt bibat decoctionem infraſcriptam.

R.Acori ʒ.ij.aceti ℥.j.coquantur ad medietatem, poſtea colentur, & bibat colaturam vt ſuprá.

Aliud ad Splenem expertum.

R.Scolopendriæ,tamariſci,rad. capparorũ, ammoniaci añ. confice cum melle deſpumato eius doſis eſt ʒ.iij.cum decoctione ariſtol.

Emplaſtrum reſoluens duritiem Splenis & ſcrophularum.

R.Dragaganthi,florum camomillæ,picis liquidę,ammoniaci,galbani,medullæ cruris vituli añ.q.s.diſſoluatur galbanum & ammoniacum in aceto antiquo,& liquefiat pix & medulla,& miſtis omnibus ſimul fiat emplaſtrum,diligenter miſcendo.

Aliud:R.Foliorum capparorum,ammoniaci,galbani,capillorum Veneris, florum camomillæ & meliloti añ.confice cum aceto, & appone. Vnguentum de artamita paruum,reſoluit ſplenem ſcirrhoſum. Item folia cetrach elixata cum aceto bibita triginta diebus, ſiccant ſplenem:& vino addito appoſita idem faciunt. Idem operátur folia endiuiæ cũ hyſſopo ſicca ex vino bibita. Cataplaſma ex caule ſylueſtri, aut fructu tamariſci,cocto in aceto curat ſplenem,& cataplaſma ex abſinthio in oleo cocto, vel inunctio facta ex eius ſucco, ammoniaco,

cera,ol.de capparibus,& aceto,curat duritiem splenis, vinum decoctionis corticis interioris fraxini bibitum,splenem certè attenuat. Item splenem vulpis vel hœdi liga super regionem splenis & curat. Myrobalanum cum aceto liniens fac cerati spissitudinem,& appone. Succus absinthij cum puluere costi, & centaurum minus cataplasmatum iuuant,Radix capparis subtiliter trita,cocta in aceto, in petia inuoluta,spleni superapposita, in vno die iuuat.Blattæ Byzantiæ potui datæ,splenem attenuant.

Ad resoluendum duritiē Splenis &Hepatis.

R.Ammoniaci,bdellij,ireos,sepi vaccini añ. ʒ.x.pyrethri, radic.capparis añ.ʒ.v.ficuū pinguium n°.v.opopanacis,galbani añ.ʒ.j. piperis g.150.ceræ,picis añ.℥.ij.s. aluminis iameni, sulphuris,myrrhæ,añ.ʒ.x.visci quercini,croci, aristol. longæ, amomi,cordumeni, ol. nardini añ.ʒ.iij.terantur terenda, & cribellentur, & liquefiat pix & cera cum sepo & oleo, & conficiátur cum aceto in mortario, terendo, donec fiat vnum corpus, & applicetur superligando. Vinum decoctionis polij montani bibitū, curat oppilationes splenis, & dolores ex eis.

Aliud dissoluens Splenem durum.

R.Ammoniaci ʒ.iiij.dissolue cum succo chamæmillæ aut anethi,aut in decoctione florum chamæmillæ,& misce cū eodem rad. capparis, & da ʒ.ij.cum decoctione carui ad bibendum. Viscus quercinus cū æquali pondere de gūmi pini & cera cum modico calcis, siccat splenē. Idem facit oleum de been.

TRACTATVS SECVNDVS DE Icteritia, & Hydropisi: & diuiditur in quatuor cap.

De Icteritia citrina, & alijs speciebus eius. Cap. I.

AD icteritiam citrinam, & extrahendum choleram.

R. Amygdalarum amararum & dulciũ spodij, rosarum absinthij, mastichis, anisi, spicæ, folij añ. ʒ. iiij. seminis scariolæ ʒ. x. coriandri syluestris ʒ. ix. aloes ʒ. vj. trita & cribellata conficiantur cum vino, & sit eius dosis ʒ. ij. singulo die, donec sanetur. Folia scolopendriæ, & folia berbenæ, & radices earum, & succus foliorum pentaphylli cum vino bibita, sanant splenem & icteritiam. Coquantur ciceres rubei in aqua decoctionis radicum acori colata, & detur brodium patienti icteritiam, est enim summũ remedium, quãdo est sine febre. Chamæmilla & chamepitys curant ictericos & hepaticos.

Ad aperiendum oppilationem, quæ est inter fel & intestina, in qua sunt egestiones albæ, sicut pasta cum icteritia.

R. Radicum rubeæ tinctorum ʒ. s. fiant pilulæ tres cum succo limonum, quæ exhibeantur post primum somnum.

Ad Icteritiam ex causa calida.

R. Aquæ lactis caprini coagulati cum tamarindis lib. j. s. succi endiuiæ lib. j. succi solatri ℥. iiij. aquæ absinthij lib. s. berberorum, sandalo-

rum alb. aloes ſuccotrini añ. ℥.j. rhabarbari ele cti, ſpodij, ſpicæ añ. ʒ.j. terantur terenda, & cribellentur, & omnia ſimul miſceantur in vaſe vitreo vel vitreato, & omni mane colentur ℥.iiij. vel circa pro vice, & ſumatur cum ℥.j.s. iulep, vel mellis roſ. ſeruando in loco frigido.

Ad Icteritiam diffuſam per totum corpus.

R. Euphorbij, epithymi, aloes, ſulphuris añ. tere, & da ℈.ij. inuoluendo in nebula, ſtatim pòſt bibendo aquam lactis: & eſt optimum, quando non eſt à cauſa calida. Galen. dat ʒ.ij. ſed tu conſidera propter euphorbium & ſulphur, tutius eſt à minori doſi inchoare. In libello de Icteritia inquit Gal. Ego aut purgo ictericos euphorbio, miſcens epithymũ & aloem, & ſemen petroſelini & dauci, & piper album, & vt plurimũ quidem hoc ſolum ſufficit. Doſis eſt cochleariuin vnum cum aqua mellis.

Trochiſci ad Ictericos & Hepaticos.

R. Amygdalarum amararum mundatarum ʒ.iiij. aniſi, abſinthij añ. ʒ.ij. ſpicæ nardi, aſari añ. ʒ.j. tere & cribella, & fac trochiſcos cum aqua: da ʒ.j. non febrientibus cum aqua mellis. Ex Andromache. In cortice colocynthidis pone vinum, & calefaciens da bibere, ſubducit enim ventrem: hoc autem etiam olibanũ facit.

Aliud: R. Adianti ℈.ij. nardi ℈.j. & g. iiij. myrrhæ ℈.ij. abſinthij ʒ.j. confice cum vino dulci, da quantitatem auellanæ pro vice cum aqua. Succus praſsij tractus per nares purgat ictericos. Calamenthum curat ictericos, mundificãs & purgans hepatis oppilationes. Medicamenta experta

ta experta eſt ſumere de ſucco artamitæ ʒ.ij. vel iij.vel iiij.ſecundum patientis tolerantiam, cum oxymeli aut melicrato,& ſtatim ſe coope rire in lecto vt ſudet:reſoluit enim materiã icte ritiæ in vaporem.Dare ℥.j.s.pro vice ſucci lapathi acuti.ſ.radic.eius,in tribus diebus curat ictericum.Item rad.pæoniæ cum vino bibita, & ſulphur cum ouo ſorbili,& ariſtolochia cum aqua mellis bibita,& lacca curat icteritiam ab oppilatione.Item folia cetrach,& folia hyſſopi cum vino bibita.Aſarum in ſyrupo poſitum cu rat ictericos ab oppilatione,& propriè eius infuſio, & tollit dolores intrinſecos. Aſarum in muſto poſitum,ita vt cum eo bulliat,curat icte ritiam,hydropem,febrem antiquam,& confor tat renes & veſicam,& vinum illud bibitũ tollit dolores intrinſecos. Alij ponunt aſarum in muſto per tres menſes, deinde colunt & exhibent illud vinum in ſupradictis caſibus, & eſt mirabile.

De Icteritia nigra. *Cap.II.*

AD Icteritiam nigram, tamariſcum coque in aceto,& da in potu:aut da decoctionem ſer pilli: aut da ʒ.ij.vel iij.ſucci foliorum raphanī ante balneum:aut da in potu decoctionem hyperici & adianti in potu.

Ad Icteritiam nigram in corpore ſenili & extenuato.

R. Aloes ʒ.vij.polypodij, carthami,epithymi añ.℥.ij.maſtichis ℥.j.folij,caſsiæ ligneę,ſpicæ añ.ʒ.ij.trita & cribellata conficiantur cum

melle optimo despumato. Dosis est ℥.j. cum vino, si nō sit febris: educit enim melancholiam, & est secretum magnū Gal. Sternutatoria, quę infectionem Ictericorum mundificant, & bonum colorem inducunt. Succus prasij exiccatus & cum melle solutus, naribus impositus mundificat infectionem eorum.

Aliud: R. Elaterij quantitatem fabæ, & dissolue cum lacte mulieris, & in nares infunde, aut trahatur per nares decoctio nigellæ, stante patiente in balneo, aut odoret sæpe nigellam in petia rara inuolutam.

De Hydrope. Cap. III.

NVnquam fit hydrops, sine vitio hepatis per se, vel per communitatem quinto de Locis affect. cap. 7. Signa autem, quando fit ab hepate, sunt: cum tussicula nihil spuẽtes, tument pedes, parum egerunt, & cum angustia, circa ventrem sunt apostemata non continuè extra manantia, sed quandoq; velut fugientia. Quando autem fit ex lumbis & ilijs, est pedum inflatio diuturna, ventris effusio cum dolore & ventris tremore. Prognosticum. Si caput & plantæ pedum, & volæ manuum frigidæ fuerint, venter verò & latera & mandibulæ caluerint, malum est. Bonum autem est, ęgrum ex toto calere, & mollem ac suauem conuenienter esse, si liuor admixtus viridi vnguibus digitisq; affuerit, mortem aduenire non dubitabis: sed si vngues non sint infecti, licet cætera membra infecta sint, spes salutis erit. Tres sunt species hydropis,

pis,ſcilicet hypoſarca,aſcites,& tympanites.In hypoſarca afficiuntur omnia membra,& comprimendo digitis aliquam partē, remanet impreſsio digitorum in parte compreſſa, & hæc ſpecies carnoſa dicitur.Alia eſt aquoſa, & aſcites dicitur, in qua tumet venter aquoſitate repletus,& areſiunt membra exteriora. Alia ſpecies dicitur tympanites,qui venter tumidus digitis,aut manu percuſſus, ſonat ad modū tympani,& hæc eſt ventoſa.

De curatione Hydropis. *Cap.IIII.*

VIdendum eſt primò in omni ſpecie hydropis,an egeat vniuerſali purgatione,tunc talis eſt adminiſtranda, ſecundum exigentiam, ordinato debito victus regimine. Deinde facere particulares euacuationes cum pilulis alephanginis,cum rhabarbaro & agarico trochiſcato ante cœnam per horam, dando vnam pro vice, & per interualla dare ℥.s. hieræ de octo rebus,diſſoluendo cum aqua abſinthij per tres horas ante diem.Et adminiſtranda ſunt enæmata reſoluentia ſecundum exigentiam,& vngere ſtomachum & ventrem cum oleo ſpicæ, de abſinthio,& alijs appropriatis, adminiſtrando infraſcripta ſecundum exigentiam.Electuarium quod ſæpiſsimè probaui, cum quo vidi etiam iſchiacos eſſe ſanatos,quod Gal.compoſuit ad hydropiſin,apoſtema in hepate, ventoſitatem in ventre,maximè ex retentione menſtruorum.

R. Eupatorij, ſpicæ nardi, corticum caſsiæ

ligneæ,croci,feminis apij, feminis petrofelini, liquiritiæ,fquinanthi,carpobalfami, rubeę añ. ℥. iiij.rhabarbari electi ʒ. iij. maſtichis, laccæ quæ non eſt operata, ſpodij, roſarum rub. ariſtol.rot.añ.aur.j.trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato, & fiat electuarium in forma opiatę,de quo detur ſingulo mane quantitas auellanæ pro vice per duas horas ante cibum inuoluendo in nebula vino madefacta, & eſt medicina optima & experta, quam ſæpe probaui,& facit effectũ mirabilem.

Aliud ad Hydropem, aquam citrinam, cum aſtrictione naturæ.

R. Spicæ nardi, ſpicæ Rom. añ.℥. s. agarici albi, ariſtol. amomi, croci, æris combuſti,epithymi,maſtichis, hyperici, chamædryos, coſti añ.ʒ.iij.myrrhę, cinnamomi,ſquinanthi,tithymalli añ.ʒ.j.aloes ℥.j.fiat maſſa pilularum cum ſucco eupatorij:detur ʒ.j.vel ℈.iiij.pro vice vel ʒ.ij.cum vino.

Medicamentum expertum ad hydropem, & craſſas ventoſitates, quod confortat ſtomachum debilem, & eſt ſicut bezoar ad has ægritudines.

R.Aniſi,iridis,laccę,ſpicę nardi, ligni aloes, caryophyllorum,agarici añ.ʒ.iij.carui,harmel, fœniculi añ.ʒ.ij.ariſtol. vtriuſq;, centaurij minoris,ſatureię, ameos, myrrhę,origani añ.℥.s. maſtichis,roſarũ añ.℥.j.rhabarbari electi, gentianę añ.ʒ.v.ſquinanthi, myrti añ.ʒ.vj. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato, & fiat electuarium in forma opiatæ.

Doſis

Dosis eius est à ʒ.ij.ad ʒ.iij.& est medicina nobilis ad pręmissa.

Aliud medicamentum valde expertum, dissoluens Inflationem.

R.Iridis, aristol.agarici albi an.confice cum syrupo facto ex decoctione carpobalsami & asari cum melle inuicem coctis ad consumptionem decoctionis, & fiat electuarium in forma opiatæ, de quo dentur ʒ.ij.pro vice cum decoctione fœniculi, vel aqua destillationis eius. Item dare ʒ.iij.succi radicum ebuli, purgat hydropicos, & non subuertit stomachum. Mezereon tritum & cribellatum confice cum melle, & fac glutinis cõsistentiam, & da cochleariũ vnum cum vino mellis. Asarum in musto positum (vt in cap.de Icteritia dictum est) est optimum, & radix ebuli elixata optima est. Cachile seu soldanella, & eius succus, exhibita educunt aquam citrinam: similiter serapinum exhibitũ. Syrupus factus cum succo rad.ireos & saccharo inuicem coctis ad debitã formam syrupi, dando ex eo ℥.j.vel ℥.j.s.in aurora, educit mirabiliter aquam citrinam hydropicorũ, & carduus albus & decoctio graminis data cõueniunt: si exhibeatur de ęre cõbusto quantitas fabę, & de stercore columbino ʒ.j.cum ℥.iiij.vini in vna potione, est valde vtile. Vmbilicus Veneris cum oxymelle datus singulare est remediũ, & magnes puluerizatus, datus cum aqua mellis, & caro ericij comesta, conuenit in hyposarca, & myrrha in potu sumpta, & super ventrem emplastrata, valet ad aquam citri-

nam. Et folia ebuli foměto adhibita, iuuant hydropicos. Vnguentum de arthamita maius, vngendo ex eo ventrem ab vmbilico infra, educit aquam citrinam.

Ceratum resoluens humiditates, quę sunt in profundo & soluit scirrhos.

R. Ceræ, picis siccæ añ. ℥.ij. aluminis humidi, sulphuris viui, nitri rubei añ. ℥.s. terebinthinæ ℥.j.s. olei antiqui ℥.iiij. aceti q.s. pulueriza- tis puluerizandis, fiat ceratum secundum artem, quod applicetur.

Aliud ad Spleneticos & Hydropicos, solués omnem duritiem, & exugans omnes materias, quæ sunt in profundo.

R. Ceræ, resinæ pini, picis siccę, baccarũ lauri siccarum, nitri, ammoniaci, adipis vituli liquefactæ & colatæ añ. ℥.ij. fiatceratũ quod applicetur. Archigenes facit cataplasma ex stercore vaccino, & gregali, exiccato & subtilissime puluerizato, cocto cũ oxymelle & quarta parte sulphuris super ventrem, vel cum stercore capræ exiccato vt suprà cum vrina pueri non corrupti.

Aliud: Semen rutæ agrestis (quod harmel vocant) tere cum adipe porci & appone. Item emplastrum ex ficubus, ruta, & absinthio appositum confert.

Electuarium conueniens in Hydrope, vrinam prouocans.

R. Seminis cucumeris, amygdalarũ dulciũ aristol. lon. asari, añ. ʒ.j. cõfice cum syrupo facto ex melle & decoctione rubeæ inuicem coctis.

Aliud:

Aliud etiam prouocans Vrinam.

R. Saliuncæ, seminis cucumeris, laccæ, rubeæ añ. confice cũ melle despumato, & da ʒ. iij.

Ad Hydropem, cito laxans tumores, & inflationem dissoluens, vrinam prouocans.

R. Turbith, agarici, fœniculi, anisi añ. ℥. j. diagridij g. vij. radic. iridis, laccæ, spicæ nardi, rubeæ, phu añ. ʒ. s. trita & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle & decoctione hyssopi, satureiæ, & origani, & dentur ʒ. ij. vel circa pro vice.

Aliud mirabile ad Hydropem, hepatis debilitatem, prouocans vrinam & menstrua, laxans humores diuersos.

R. Aristol. rot. laccæ, squinanthi, marrubij, añ. ʒ. iij. ligni aloes, rosarum rub. añ. ʒ. iiij. agarici electi ℥. j. radic. iridis ʒ. x. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & detur de eo secundum qualitatem patientis, cum decoctione asari & satureiæ.

Ad Hydropem, icteritiam citrinam, & hepatis debilitatem.

R. Agarici, ireos, laccæ, aristol. vtriusq;, stœchados succi, succi marrubij, olibani, phu, chamædryos, chamępityos, cinnamomi añ. ʒ. ij. folij, caryophyllorum añ. ʒ. v. anisi, rhabarbari, añ. ʒ. iij. ligni aloes ad pondus omnium, trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatæ, de quo dentur ʒ. iij. pro vice.

Medicamẽtum, cui non inuenitur simile ad Hydropem & frigiditatem hepatis, prouocat

rupo facto ex melle & decoctione agarici inuicem coctis. Dosis est quantitas auellanæ pro vice per quatuor horas ante prandium inuoluendo in nebula madefacta in vino: est enim excellens.

Electuarium quod dicitur de rhabarbaro, & est ex melioribus medicinis, quas habuit Zeno, inquit Galenus, & valet ad hydropem & fluxibilitatem stomachi, confortans hepar, & Zeno tenebat secretum.

R. Rhabarbari electi aur. xij. s. laccæ aur. ij. s. ligni aloes aur. iiij. s. cinnamomi electi aur. ij. & ℈. ij. aristol. vtriusq; an. aur. iiij. fisticorum aur. vj. s. squinanthi aur. x. anisi, maioranæ, terræ sigillatæ an. aur. ij. s. agarici, folii an. ʒ. j. eupatorii aur. iiij. spicæ nardi aur. ij. trium piperũ, gingib. an. aur. j. & ℈. j. stœchados, origani an. aur. j. & ℈. s. radic. ireos, rad. endiuiæ an. ℈. ij. & g. v. hyssopi siccæ, mastichis, croci an. ℈. ij. s. carpobalsami, xylobalsami an. aur. ij. & gr. vj. conficiantur cum melle despumato: eius dosis est ʒ. iij. vel ʒ. iiij.

Aliud, quod absumit humiditatem Hydropicorum, super ventrem positum.

R. Farinæ speltę, & panici an. ℥. ij. thuris puluerizati, floris lapidis asij an. ℥. j. cum axungia porcina infusa prius in vino: aggregẽtur simul & applicetur.

Aliud, quod dicitur Diabisacia.

R. Seminis rutæ agrestis ℥. ij. thuris minutissimi ℥. x. adipis porcini q. s. appone vt suprà.

Purgant autem per ventrem hæc.

R. Elaterij, satureiæ, hyssopi, fellis tauri an. caricarum ad pondus omnium: mista diligenter apponantur super ventrem calidè. Emplastrum ex nitro & ficubus super ventrem, aut ex carne limaciarum, aut ex ficubus, absinthio & farina hordei inuicem coctis, super ventrem posita, faciunt detumescere hydropicū. Et emplastrum relatum ad Aristarchum, quod describit Mes. Et vnguentum Agrippę, vngendo ventrem ex eo calido. Fiūt etiam vnctiones super stomachum & ventrem ex oleis menthæ, spicæ, absinthij, chamęmillæ, & de capparibus, & consimilibus, superponendo petiam calidam ante cibos.

DISTINCTIO DECIMATERtía de ægritudinibus Ventris & Intestinorum, vnicum habens tractatum, qui diuiditur in vndecim cap.

De ruptura Siphac. Cap. I.

AD rupturam Siphac: quādo incipit tumor, & nondum descendit in oscheum. R. Thuris, bdellij, ammoniaci, aloes, sarcocollæ, acaciæ, glutinis an. aggregentur cū aceto forti, & liniatur super crepaturam subitò cùm sunt permixta, superligando, vt superexiccetur, & resupinus iaceat, sobrius, cauendo à cibis ventosis.

Aliud: R. Mastichis, corticum thuris, nucū & foliorum cupresſi, myrrhæ, sarcocollæ, glutinis

tinis piſcis añ. diſſolue gluten in aceto forti, & miſce alia, & ſuperliga.

Aliud: Muſcum ſeu furfur lapidum ſuper rupturam emplaſtratum facit eam detumeſcere, & glutinat. Idem facit radix conſolidæ maioris appoſita. Herba dicta trinitas, quæ habet tria folia pũctis albis ſignata, puluerizata cum vino ſumpta, dimidij cochlearis quãtitate pro vice, in mane continuata per aliquot dies, curat rupturam. Idem facit pẽtaphyllon bibitum & cataplaſmatum. Herba graſſula & piloſella, & folia caudæ æquinæ, & ſuccus ac radix eius, & radix burſæ paſtoris, & ſigilli Salomonis, & radix Valerianæ, & herba hepatica, tam cõiunctim quàm diuiſim puluerizatæ cum vino bibitæ in mane, aut ſuperappoſitæ, ſunt mirabiles. Herba graſſula prędicta cum ſummitatibus ramorum oliuarum trita cum axungia, colando per cribrum, addendo thus & maſtichem, bulliendo cum vino albo, curat ramicem puerorum appoſita & ſuperligata. Gallæ cupreſsi conueniunt hernię inteſtinali, & abſumunt materias, quę ſunt in profundo, ac exiccãt, & mellibus robur imponunt. Item folia cicutæ torrefacta, trita & applicata ſanãt in duodecim diebus, & bdellium diſſolutum cum ſaliua ieiuni, diſſoluit tumorem crepaturę inteſtinalis. Pſyllium tritum in aqua infuſum, donec inſpiſſetur ſuper emplaſtratum, & hypericon emplaſtratum, idem faciũt. Tubera exiccata, puluerizata miſta cum glutine piſcium diſſoluto in aceto, ſuper ligata, curant.

Aliud: R. Thuris, aloes, glutinis añ. dissolue gluten in aceto forti, miscendo alia, superappone. Ceratum de pelle arietina inter reliqua obtinet principatum. Item puluis foliorum balsaminæ, mane sumptus cum vino est mirabilis, & oleum foliorum eius vnctum. Puluis radic. herbæ Bonifaciæ, quæ dicitur herba pagana: quia habet folia similia linguæ, & habet aliud paruum folium simile folio buxi, in radice maioris folij apud tirsum, & nascitur in mõtibus, si capiatur de ipso puluere omni mane paruũ cochlearium cum vino in ieiuno, glutinat crepaturã, licet à principio videatur nocere. Decoctio capitis caprini cum pilis bibita, consolidat scissuram siphac, & omnium interiorum, dicit Isaac 6. suæ Practicæ, & subdit: quòd pilulæ factæ ex pilis leporis & melle cocto ad indurationem, etiam stercus leporis cum melle conditum, capiendo quantitatem fabæ omni die, sine dubio consolidat, & sanat crepaturam.

De egressione Vmbilici. *Cap.* II.

QVando vmbilicus intumescit, & egreditur: R. Aluminis scissilis seu plumæ ℥.v. tartari ℥.viij. rosarum siccarum ℥.x. gallæ immaturæ ℥.ij. terãtur cum vino, donec fiant ad modum mellis, & liniatur vmbilicus cum eis, & superligetur spongia in aceto infusa & expressa.

Aliud: Resoluatur limatura plumbi in succo hypocistidos, & superliniatur vt suprà.

Aliud: Comburantur lupini, & petiæ telę lini, & cum vino stiptico dissoluta, stupa apposita, super

ta, superligetur diligenter. Psyllium tritum infundatur in aqua, donec inspissetur, & super stupis extensum superligetur, & curat. Idem facit psyllium cum pice mistum & superligatum.

De fluxu Ventris. Cap. III.

OMnis fluxus ventris, aut est diarrhœa aut lyenteria, aut dysenteria. De fluxibus autem hepaticis dictum est suprà, de passionibus hepatis. In lyēteria exit cibus indigestus, absq; alterius rei humoralis admistione, & absq; punctione & dolore, aut exit cum cibo indigesto portio cibi vel humoris corrupti, purulenti, cum pūctione & dolore. In primo modo lyenteriæ sufficit confortare digestiuam stomachi cum stipticis ad intra & ad extra: de quibus multa sunt dicta suprà de debilitate digestiuæ, & nux moschata, macis, diacidonites ante cibum sumpta sunt optima. Et inunctio stomachi cum oleis mastichis, cidoniorum, menthæ, & huiusmodi, ante cibum calida. Aut super stomachum applicetur ceratum ex puro mastiche, dando diacorallum aut diacitonitem de saccharo ante cibos, vel aromaticum rosatum: & in principio ciborum puluis ex duabus partibus nucis moschatę, & tertia macis: & huiusmodi. Et vtendum est cibis bonis stipticis, & vino puro, in modica tamen quantitate. Et cōfert etiam puluis factus ex granis granati excusso vino, exiccatus & puluerizatus cū gummi Arabico & nuce moschata, inuoluendo in nebula, & acceptus in mane ante pastū. Quan-

do autem in lyenteria eſt punctio & dolor in ſtomacho & ventre, & ante cibum exit materia purulenta ſimul cum cibo indigeſto per fluxum, ſignum eſt quòd non eſt lyenteria purè cibalis. Quapropter dicunt eſſe acerba exhibenda cum eorum cibis, ſicut agreſta, ſuccus granatorum, & de ribes, & roſarum, & vinum citoniorum, & dentur trochiſci de ſpodio, & conſimilia, adminiſtrando clyſteria lauatiua, dando etiam per os magnum hauſtum aquæ hordei multum cocti cum ℥.j. pulueris ſacchari & ℥.j. mellis roſacei calidis per horam ante cibum: hoc enim punctionem tollit & dolorem, vngendo ſtomachũ & ventrẽ vt ſuprà. In diarrhœa verò ſeu fluxu humorali oportet à principio purgare humorem peccantem, cum eis quæ poſt purgationem relinquunt veſtigia ſtipticitatis in mẽbris. Magnus enim eſt error reſtringere à principio: ſi enim ſit diarrhœa cholerica, incipere oportet à clyſterijs, & alijs lauatiuis, ac abſterſiuis, deinde exhibeatur infuſio rhabarbari & myrobalanorum cum paſſulis, ſecundum hanc formam.

R. Rhabarbari electi ʒ.ij. corticum myrobalanorum citrinorum & kebulorum añ. ʒ. iij. paſſularum de Corintho ℥.vj. ſpicæ, ſquinanthi añ. ℈.s. incidantur minutim rhabarbarum cum ſpica & ſquinantho, & irroretur cum vino albo odorifero, myrobalani verò contundantur cum paſſulis, poſtea infundantur omnia ſimul in s.q. aquarum endiuiæ, & acetoſæ, per horas decem, poſtea fortiter exprimantur

in qua

in qua expreſsione diſſoluatur caſsiæ bene pinguis, diacatholiconis añ.℥.s.rhabarbari electi pulueriZati ſubtiliter ℈.ij. & detur in aurora. Animaduertendum,quòd illud rhabarbarum, quod ponitur pulueriZatum in expreſsione, debet noctu inuolui in modico ſyrupi de ſucco acetoſę,& in mane cum expreſsione diſſolui:nam hoc modo non petit fundum, aliter bibendo reliqua,rhabarbarũ remanet in fundo. Deinde eſt procedendum cum lauatiuis & abſterſiuis,membra mittentia cõfortando & inteſtina,prohibendo ne propter acuitatem humorum lædantur: ſicut cum puluere facto ex cryſtallo,margaritis,coralijs,gũmi Arabico & granis granatorum, excuſſo vino & exiccatis, & cornu cerui vſto,& mace,& nuce moſc.& ſemine plantaginis,& ſemine acetoſæ, & huiuſmodi perſeuerando in clyſterijs lauatiuis, bibendo aquam hordei loco vini,quæ ſit bene cocta. Confert etiam hordeum & farina eius in cibis, vt amylum cum lacte amygdalarum,& ſimilia, vngendo ſtomachum & ventrem vt ſuprà.Exhibeantur ſyrupi digerentes, ſicuti ſyrupus de ſucco acetoſæ,de endiuia, de infuſione roſarũ ſiccarum,& mina citoniorum,cum aquis plantaginis,acetoſæ,endiuiæ,& poſt ipſos, ſi ſit opus reſtringẽdis, detur decoctio myrobalanorum kebulorum,citrinorum,cum paſſulis contuſis,ſimul coctis in aqua plantaginis acetoſæ, cum conſumptione duarum partium, & in colatura diſſoluatur rhabarbari torrefacti ʒ.j. vel circa,& ℥.s.ſacchari roſacei antiqui, & bibatur

in aurora. Quando autem vis restringere, da ℥. s. vel ℈.j. vel ℈.ij. de philonio Persico, vel de aurea Alexandrina, per horas duas post cœnam, & applica super ventrem & stomachum emplastratum diaphœnicon, aut aliud ex his, quæ infrà dicentur, dando ante pastũ diacitoniten de succharo. Et potes facere misturam cordialem cum conseruis rosarum, & manuschristi, & folijs auri vt suprá.

De Dysenteria & excoriatione. Cap. IIII.

DYsenteria dicitur, quando diuersa cum egestione exeunt, vt dicit Galen. 2. de Locis affectis cap. 5. Excoriatio verò est dolor abrasiuus, in superficie intrinseca intestinorum. Et illud abradens, aut est cholera, & terminus generationis vlceris ex ea sunt duæ hebdomadæ, aut est materia baurachia, & terminus eius est mensis, aut est tumor melancholicus, & eius terminus est quadraginta dierum, postquàm incipit fluxus, antequàm excoriationẽ faciat. Species excoriationis sunt sex, sanguinea, virulenta, saniosa, curathia, mucosa, & corticalis. Medicinæ conuenientes in dysenreria & alijs speciebus fluxus, de quibus suprà, sunt hæc. Succus virgæ pastoris, sanat vlcera intestinorum, & fluxum sanguinis antiquum. Durum grani granati excusso vino exiccatum, puluerizatum, in cibis positum, curat dysenteriam. Radix filicis diarrhœas & dysenterias bibita curat, & hypericon, & pentaphyllon, & cortices interiores glandium, & cortices interiores arboris

boris glandium, curant vlcera inteſtinorum. Lentes etiam coctæ cum radic. rubi, addito oleo comedantur.

Aliud: Dimitte tria oua in aceto tribus diebus, & cum illis impaſta ſimilam, & coque, & infunde in vino, & da ad comedendum. Amylum tritum coque cum lacte amygdalarum, & cum pinguedine vituli, da comedere calidum: deinde bibat aquam hordei frigidam.

Aliud: Partem interiorem gallæ tere diligenter, & ei permiſce farinam, & impaſta cum albo oui, & fac paruos panes, coque, frange eos, & infunde in vino, & da comedere. Margaritæ ſubtiliſsimè tritæ aſſumptę curant fluxum ſanguinis dyſentericum, lyentericum, & dyarrhœam. Et vinũ decoctionis ſumach bibitum idem facit. Radix conſolidæ maioris ſanat fluxum dyſentericum rubeum, coquendo in vino rubeo, & ſolidat vlcera inteſtinorum. Si enim carnes recẽtes incidantur in fruſta, & cum eis coquantur radices conſolidæ maioris, eas ſimul glutinat. Cauda equina, curat vlcera inteſtinorum ſubtilium. Et flores hederæ pulueriʒati ſumpti bis in die, quantum capiunt tres digiti pro vice, curat dyſentericos. Clyſter ex aqua lactis, curat vlcera inteſtinorũ ſanguinolenta. Succus foliorum vitis domeſticę, conuenit vlceribus inteſtinorum. Cõueniunt etiam in caſu clyſteria facta cum decoctione vinaciarum, pulueris ſacchari, melle roſaceo & vitellis ouorum. Item clyſteria facta ex lixiuio confecto ex cinere ramorũ ficus, vel ex decoctio-

ne ſcabioſæ. Conuenit etiam iterare decoctionem myrobalanorum in hunc modum.

R. Corticum myrobalanorum citrinorum kebulorum an̄.ʒ.ij. paſſularum ℥.j. contundantur craſſo modo, & decoquantur in ℥.vj. aquæ plantaginis ad conſumptionem duarum partium; poſtea colentur, & in colatura diſſoluatur rhabarbari electi torrefacti, pulverizati & irrorati cum modico vini albi, ʒ.s. ſpicæ ℈.s. ſquinanthi ℈.ij. ſacchari roſacei antiqui ℥.s. & fiat potio breuis, quæ in aurora ſumatur. Confert etiam multum puluis factus ex quatuor partibus cineris limaciarum combuſtarũ cum ſuis corticibus, & ex duabus partibus gallarum viridium, & vna piperis ſubtiliter trita, & ſuper cibis aſperſa: eſt medicina ſingularis vlceribus inteſtinorum & veſicæ maximo iuuamento: & ſimiliter ſumpta in potu cum vino vel aqua.

Linimentũ ſedans dolorem Dyſentericorũ.

R. Seminis iuſquiami albi, opij an̄.℥.j. cupularum glandium, balauſtiorum, acaciæ, hypociſtidos, thuris, myrrhæ an̄.ʒ.v. conficiantur cũ ſucco iuſquiami albi, aut ſucco corticum papaueris albi, vel cum decoctione ipſorum, & fiat linimentum, quo liniatur venter calidè ante cibos. Confert etiam plurimum iterare per interualla ʒ.s. vel ℈.ii. aut ℈.j. (ſecundum patientis tolerantiam) de philonio Perſico per duas horas poſt cœnã: ſedat enim dolores & fluxũ.

Aliud: Coque citonia in oleo roſaceo & cũ cera fac emplaſtrũ, & applica. Item puluis bal-

ſaminæ

fæminæ ſumptus, curat vlcera inteſtinorum. Scias quòd neceſsitas ſpodij eſt ad reſtringendum ſanguinem,& neceſsitas ſeminum eſt ad reſtringendum fluxum ſtomachicum,& neceſſitas pſyllij aſſati & arnogloſſæ eſt ad puncturam: thus verò & eius cortex ad fluxum ſanguinis & vlcera inteſtinorum. Cornu cerui vſtum & ablutum curat vlcera inteſtinorum. Sanguis leporis frixus & comeſtus confert dyſenteriæ, & ſolutioni antiquæ, & apoſtemati inteſtinorum. Clyſtere factum ex brodio pulli in aqua pluuiali, in qua diſſolutum ſit dragagantum cum ſucco plantaginis, curat dyſenteriã. Duæ partes olibani & tertia ſandarachę puluerizatorum, confice cum albo oui conquaſſato & modico aceto, ſuper inferiorem ventrẽ appone calidum: nam curat dyſenteriam. Pſyllium ſedat dolores pungitiuos inteſtinorum, lenit aſperitatem vlcerum ipſorum, & abſcindit teneſmum. Doſis eius ʒ.ij. in aqua infuſi: & bibatur aqua infuſionis cum ſaccharo: nimia enim eius quantitas eſt venenoſa: & eius bezoar eſt mel bullitum in aqua decoctionis anethi. Radix acetoſæ conuenit raſurę inteſtinorum. Amylum cum lacte amygdalarum, cõfert in dyſenteria & fluxu ſanguinis. De nuce moſchata vide ſuprà de ſtomacho, de confortantibus digeſtiuam.

Ad fluxum ventris, qui fit propter debilitatem retentiuę, cõfortat enim inteſtina, & membra interiora, conſtipando naturam.

R. Roſarum rub. granorum myrti, ſumach,

boli Armeni añ.q.s.cum ſucco plantaginis fiãt pilulæ debitæ quantitatis. dentur ℥.ij. vel circa, cum decoctione granorum myrti. Gummi Arabicum ſtringit ventrem, & fortificat inteſtina. Decoctio foliorum oliuæ agreſtis, & ſuccus ex eis bibita, & emplaſtrum ex eis cum farina hordei, curant fluxum ventris. Decoctio radicis pæoniæ cum vino ſtringit ventrem. Oryza cocta donec diſſoluatur vt puluis conuenit ſi comedatur. Durum grani granati excuſſo vino exiccatum & puluerizatum ſuper cibis aſperſum, aut in potu ſumptum, ſtomachi & ventris fluxum ſiſtit. Radix filicis maſculi diarrhœas & dyſenterias bibita iuuat. Decoctio corticum interiorum glandium cum cortice interiore arboris glandium bibita, curat fluxum chronicum. Radix pentaphylli valde vtilis eſt. Hypociſtis ſtringit ventris fluxũ fortiſsimum, & fluxum ſanguinis ſine mora reprimit. Hypericon ad diarrhœam & omnem fluxum ventris fortiſsimum eſt remedium, ſi ipſa herba cum vino bibatur, febre non exiſtente, aut cum aqua, febre exiſtente.

Puluis mirabilis ad fluxũ Ventris poſt purgationem.

R. Lapidis hęmatitis, oſsis de corde cerui, karabæ, coraliorũ rub. pſyllij aſſati añ. ℈.j. cũ ſucco plantaginis miſce, & da cum vino antiquo.

Ad confortandum virtutem retentiuam.

R. Gallarũ ſumach, berberis añ. aur. j. gũmi Arabici vſti, ligni aloes añ. ℥.j. rhabarbari ℥.iij. confice cũ decoctione ſem. lapathi acuti & gr. myrti,

myrti,& detur de eo cum decoctione cupresſi. Melior medicina cũ ouo ſorbili eſt agreſta.

Ad Fluxum chronicum,confortando ſtomachum & membra interiora,& aufert vomitũ.

R.Nucis cupreſsi,ligni aloes, tamariſci añ. ʒ.iiij.roſarum rub.maſtichis, laccæ, cinnamomi añ.ʒ.ij.cõfice cum aqua decoctionis rubeæ & myrti,& da cum decoctione cupreſsi.

Ad Dyſenteriam & fluxum muliebrem.

R. Coral. ℈.ij. gummi Arabici g.xij.olibani ℈.j.& g.iiij.confice cum albo oui,& exhibe me dietatem cum aqua frigida.

Ad fluxũ Ventris,& vomitum immoderatũ cũ febre cõcluſa,ſiti, & aduſtione vehementi.

R.Citoniorum mundatorum coctorũ cum aceto lib.j.gallę,ſeminis myrti,ſumach,granorum vuæ,acaciæ,myrrhę,maſtichis añ.℥.s.tortellarum de ſeni ℥.j.calami aromatici ʒ.j.trita & cribellata conficiantur cum oleo roſaceo aqua & aceto,& liniatur ventriculus ex eis: eſt enim mirabile.

Ad fluxum Ventris cum ſputo ſanguinis.

R. Karabæ marini combuſti,acaciæ ablutæ, gummi Arabici, ſpodij, roſarum,erui ſeu piſorum añ.ʒ.x.opij ʒ.j.maſtichis ʒ.iij. coraliorum rub.ʒ.iiij.trita & cribellata conficiantur cũ mucilagine ſeminis citoniorum, & fiant trochiſci ʒ.j.pro ſingulo. Doſis ſit vnius trochiſci cum aqua frigida, qui cùm ſeruantur per aliquot dies,ſunt meliores.

Ad Fluxum chronicum ex debilitate.

R.Folij,ſpicæ nardi,nucis cupreſsi, roſarum

rub. an.ʒ.ij.confice cum aqua decoctionis ligni aloes. Dosis eius est ʒ.iij. cum decoctione rosarum. Emplastrũ diaphœnicon descriptione Alexandri valet ad fluxum ventris, & vomitum,& cholericam passionem,& dysenteriam, & fluxum hepaticum,& confortat stomachum recipientem superfluitatem ab alijs membris, & confortat omnia membra nutritionis. Pinguedo capræ, farina tritici, & amylum, conferunt fluxui mordicatiuo. Gal.primo de Simpl. Clysterizatio cũ cera,ol. rosaceo, adipe & pinguedine cum aqua hordei multum cocti,sanat dolores mordicatiuos in fluxu ventris.Gal.2. de Simpl. Decoctio radic. altheæ in clysteri,& etiam bibita,valet ad vlcera intestinorum,& radix filicis,&rad. nenupharis, & portulaca immordaciter ad vlcera intestinorũ valent.Quando verò fit à frigiditate, clysteriza cũ ol.calidis vt de ruta,& cõsimilibus oleis. Quando autem cum fluxu ventris est tussis, conueniunt in vtroq; myrtus & syrupus eius,& gummi Arabicum,thus,mastiche, psylliũ assatum,spodium, castaneæ,& auellanæ assatæ.

Ad fluxum Sanguinis superfluum, qui accidit propter syncopem,& frigiditatem in hepate & corde,& debilitatem in stomacho, & corruptionem in venis, & solutionem & humectationem totius corporis, & mutationẽ coloris.

R.Costi,folij,caryophyllorum, calami aromatici an.ℨ.ij.cassiæ ligneæ, salis Romani an. ℨ.j.galliæ,florum rosarum,acaciæ,spodij,piperis, hyssopi, thuris masculi an. ℨ.s.trita & cribellata

bellata cóficiantur cum rob citoniorum,& detur quantitas nucis moſchatæ pro vice, cùm fuerit neceſſe, & eſt vltimum. In fluxu ventris ſanguineo:vide ſi cum raſura fuerit pinguedo. Raſura ſignificat eſſe in craſsis inteſtinis. Quòd ſi raſura cum ſanguine exierit, vide an vtraque miſta ſint, quia tunc ex ſuperioribus venit: ſi verò ſeparata, ex inferioribus fit. Idem dicendum de ſanguine,ſicut de raſuris. Quando igitur raſura eſt in ſuperioribus inteſtinis, curatio debet fieri per ea, quæ per os adminiſtrantur. Quando autem eſt in inferioribus, curatio fit per clyſteria 6. de Locis affect. cap. 1. Egeſtionum ſanguinearum, quatuor ſunt ſpecies, vna eſt puri ſanguinis, ſicut in his, qui excretionem ſeu euacuationem relinquunt conſuetam. Secunda eſt ſicuti lotura carnis, quę fit ex hepatis debilitate. Tertia eſt melancholicus ſanguis lucidus. Et hæ tres ſpecies ſunt cum multa ſuperfluitate ſubito. Quarta ſpecies paulatim effluit & raró,& aliquando purus eſt ſanguis, & aliquando ſicut ſanguiſugæ cum ſanie miſtus,aut cum corticibus inteſtinorum, & aliquando egeſtio eſt miſta guttis ſanguineis, & cauſa huius ſunt inteſtinorum vulnera. Alia eſt ſpecies,quæ dicitur teneſmus, propter vulnus inteſtini recti:tertio de cauſis Symptom. cap. 2. Dolores mordaces in ventre per tempus ante exitum inteſtinorum, ſignificant nocumentum eſſe in inteſtinis ſuperioribus, & tunc ſunt adminiſtranda ea, quæ per os aſſumuntur. Cùm verò ſtatim moto dolore cogi-

tur egerere, nocumentum est in intestinis inferioribus, & tunc cum clysterijs operandum est: primo de Locis affect. cap. 4. Polygonium curat dysenteriam sanguineam, & semen ferulæ, & consolida maior in vino cocta. Quando verò accidit fluxus ventris infantibus tempore emissionis dentium, si paruus sit fluxus præter victum nihil moliendum, si verò superfluat embrocetur venter calidè cum decoctione antheræ, cymini, rosarum, anisi, seminis apij, aut aliquorum ex ipsis, & appone super ventrem emplastrum ex rosis, cymino, in aceto infusis: aut ex spelta cocta in aceto, aut da de coagulo leporis aut hœdi, g. xv. cum aqua frigida: verùm ea die non sugat lac, ne coaguletur in stomacho, sed nutriatur cum vitello oui, lacte amygdalino, & similibus. Detur quantitas auellanæ, de nuce contrita cum sacchado frixo. Et grana vuarum passarum valent iuuamēto completo, & paruum clystere ex decoctione vinaciarum: aut detur de hoc puluere cum lacte.

R. Seminis papaueris albi, granorum myrti, thuris masculi, cyperi añ. ʒ. s. fiat puluis, de quo detur vt suprá.

De dolore Ani, Tenasmo, solutione Ventris, & Punctura, facta debita purgatione. Cap. V.

R. Myrrhæ, mastichis, thuris, croci añ. ℥. ij. trita & cribellata confice cum albo oui, vel cum mucilagine psyllij, & fiant suppositoria secundum formam paruarum glandium, ex quibus imponatur vnum pro vice, vnctum ex oleo ro-

ſaceo, reiterando ſecundum exigentiam:& valent mirabiliter.

Ad Tenaſmum propter frigiditatem maximè in pueris.

R. Cymini, naſturtij añ.ʒ.iij. trita & cribellata confice cum butyro vaccino veteri, aſpergendo butyrum ſuper ea paulatim,& detur de eo ad bibendum cum aqua frigida: anus verò eius fomentetur cum furfure calido. Suffumigetur anus patientis tenaſmum à cauſa frigida cum decoctione ſauinę in vino & aceto coctæ. Cortices & folia pini minoris cataplaſmata curant tenaſmum,& nulla alia eſt melior medicina:& cortex vtriuſq; pini ſuper ano puluerizatus. Fumus ferruginis ignitæ candentis aceto aſperſæ per inferius receptus, curat tenaſmum. Suffumigium ſimiliter ex ſarcocolla cum emboto receptus per inferius, & ſuffumigium ex colophonia valet ad tenaſmum ex cauſa frigida,& puluis ex ea & naſturtio aſperſus ſuper renes prius vnctos melle calido. Gũmi Arabicum glutinat inteſtinum, in quo eſt tenaſmus, & rectificat medicinas laxatiuas. Clyſtere ex decoctione fœnigræci, curat tenaſmum. Calefiat artemiſia ſuper lapidem, & ſedeat ſuper eam calidam. Suppoſitorium ex adipe hirci, ſedat tenaſmum & punctionem.

De exitu Inteſtini recti. *Cap.* V I.

R. Scorię plumbi, ſumach añ.℥.s. florum roſarum ʒ.ij. myrti ʒ.j. fiat puluis ſubtiliſsimus, qui aſpergatur ſuper, prius lauando cum vino auſtero.

Aliud: R. Gallæ omphacitides, florum mali granati ſiccorũ, rubeæ tinctorum añ. ʒ.j. plumbi combuſti ʒ.j.s. lithargyrij ʒ.iiij. olibani ʒ.j. tere & aſperge vt ſuprà.

Ad exitum Ani ſeu inteſtini recti. Abluatur cum vino extinctionis ferri, deinde aſpergatur puluere oſsium dactylorum combuſtorum, & intromittatur, quieſcendo paululum capite depreſſo.

Aliud: R. Fructuum tamariſci, gallarum, ceruſſæ, acaciæ, hypociſtidos, corticum pini, thuris, myrrhæ añ. q.s. fiat puluis ſubtiliſsimus, qui ſuperaſpergatur vt ſuprà. Cornu cerui vſtum eſt optimum. Spongia in aceto infuſa ſuperligata confert. Seſsio in decoctione gallarum optima eſt.

Aliud: R. Corticum granatorum, roſarum, myrtillorum recentium, cupularum glandiũ, cornuum combuſtorum, aluminis plumæ, vngulę caprarum, gallarum, balauſtiorum, hypociſtidos añ. contuſa coquantur in vino ſtiptico vſq; ad diſſolutionem: poſtea colentur, & in colatura tepida ſedeat, ſtandꝙ per quartam partem horæ in ea, & in exitu ab ea aſpergatur ex ſubtiliſsimo puluere oſsium dactylorum combuſtorum vt ſuprà, & intromittatur inteſtinũ, ponendo ſuper anum ſpongiam in aceto infuſam ſuperligando, iacendo aliquantulum ſupinè: aut poſt ſeſsionem prædictam aſpergé inteſtinum, quod exiuit ex ſubtiliſsimo puluere cornu cerui vſti, picis combuſtæ, thuris & maſtichis. Et ſi non facis ſeſsionem prædictam,

prius

prius fométa cum aquá & aceto: deinde asperge puluerem desuper, & tange anum cum apostolicone ad ignem calefacto, & statim intestinũ reducetur interius. Anagallis, cuius flos est cœlestis (& est auricula muris) curat exitum ani. Suppositorium de lana infusum in succo porrorum, ablatis folijs, calidum impositũ, remouendo quando infrigidatur, ter aut quater iteratum, est experimentum tutò curans. De alijs Ani ægritudinibus, quia huc non pertinent, inferius dicentur.

De torsionibus Ventris ex uentositate. Cap. VII.

AD torsiones ventris, exhibe in potu radic. aristol. cum vino calidá. Coque flores chamæmillæ & meliloti in brodio caponis, da ad bibendum calidè: aut exhibe cymini torrefacti cochlearia duo bibere cum vino calidé. Pulegium cum calamentho, & castoreo sedat inflationes & torsiones ventris. Idem facit cardamomum, prouocando vrinam & menstrua.

Aliud: Baccas lauri siccas, excorticatas, terens da bibere cochlearia nouem: est enim cochlearium, ni fallor, pondus seu mensura ʒ.vj. aut da serpyllum cum vino, aut decoctionem sampsuchi, vel radicis eryngij, vel spicæ, omnia cum vino. Rosmarinus bibitus aufert torsiones ventris: & baccæ lauri, & folia eius cum pipere conferunt torsionibus ventris bibita: similiter grana iuniperi. Verùm nihil melius est, quàm apponere clysteria educentia materias facientes torsiones, & resoluentia vento-

ſitates. Exhibere ſimiliter ʒ.j. s. de hiera de octo rebus rectificata, vt ſuprà de ęgritudinibus ſtomachi cum aqua abſinthij: aut electuarium de baccis lauri, aut diacyminum, & ſimilia, vngendo ventrem cum oleo anethi, rutæ, abſque ſpica, & huiuſmodi.

De his, quæ leniunt ventrem exterius. Cap. VIII.

HÆc ſolent adminiſtrari pro his, qui abhorrent medicinas ſumere per os. In qua re vnica & communis erit intentio, præparare ſcilicet pharmacum delectabile, quantum eſt poſſibile: dummodo virtus cuſtodiatur, ne ratione delectationis diſſolueretur: quarto de reg. Sanit. in fin. Miſce fel tauri, aloem, & ſal gemmæ cum oleo, & vnge orificium ani intus & extra. Radix cyclaminis trita ſuper vmbilicum applicata, ſoluit ventrem.

Aliud: R. Elaterij, hyſſopi, ſtaphiſagrię, fellis tauri añ. p. ęquales, ficus ſiccas ad quantitatem omniũ. Piſtentur omnia ſimul, & applicentur ſuper vmbilicum, & infrà. Coque radic. cucumeris aſinini in vino decoctionis ficuũ ſiccarum, & radicis altheæ, & tere omnia ſimul, & appone vt ſuprà.

Item R. Fellis tauri, nitri añ. partem vnam, piperis partem s. permiſce cum melle, & appone ſuper ventrem ſpacio mediæ horæ, hoc etiam hydropicis confert. Clyſteria ex puro oleo purgant ſenes, & omnes vẽtrem ſtipticum habentes 5. reg. Sanitatis. Vnguentum de artamita magnum à Meſ. deſcriptum, ſi ex eo vngatur

gatur vmbilicus,& ſub eo vſq; ad pecten,ſoluit ventrem ſolutione cathartici, & ſi ex eo vngatur ventriculus, prouocat vomitum, & eijcit vermes. Suppoſitorium ex felle taurino, colocynthide & melle, optimum eſt. Malua & Mercurialis coctæ in brodio,& comeſtæ, aut earũ brodium bibitum ante cibum,leniũt ventrem.

Vnguentum aliud ſoluens.

R. Hellebori albi & nigri, hermodactylorũ, bryóniæ,eſulæ, iuſquiami,acori,ſucci ſemperuiui,colocynthidis, aloes añ. fac vnguentum cum ſucco bryoniæ. Cum volueris ventrẽ ſoluere,vnge plantas pedum: cum autem vomitum volueris prouocare,vnge volas manuum. Cùm verò volueris reſtringere,laua partes aut vnge cum vnguento marciato. Item medietatem teſtæ nucis imple butyro,& liga ſuper vmbilicum,& laxabitur venter ſufficienter. Sauinam bullitam in aqua tere cum axungia porci,& fac vnguẽtum, vel cum dicta aqua in qua eſt bullita,& vnge vmbilicum. Fel taurinũ ſuper vmbilicum ligatum,ſoluit ventrem. Si infans ſit conſtipatus, teratur ſtercus muris, & parum de eo in vmbilicum immittatur, aut frica orificium ani eius cum paruo digito, oleo aut ſaliua intincto: aut impone paruam candelam ceream oleo inunctã & modico ſale aſperſam: aut fiant parua clyſteria cum puluere ſacchari,melle roſaceo,vitello oui & ʒ.ij.caſſ.nouiter extractæ cum brodio carnium.

De Colica paſsione. Cap.IX.

A principio,ſiue ſit à ventoſitate,ſiue à mate-

ria crassa phlegmatica, siue à retentione fæcũ; confert operari cum clysterijs primo lenientibus cum aliquali carminatione ventositatis, maximè in ea in qua fæces retinentur, ponendo pinguedines anatis & gallinæ, & olea lenientia anodyna, sicut amygdalarum dulcium de lilio, chamæmillę, anethi, & huiusmodi cum brodio carnium, vel decoctione cõmuni, cum floribus additis chamæmillæ, anethi, in fine decoctionis ponendo in clysteri de puluere sacchari, melle rosaceo, casia nuper extracta, & diacatholicone: deinde ea facere fortiora successiuè, ponendo hieras, aut electuarium Indum, benedictá simplicẽ & similia. Et quando adest multa ventositas, pone de electuario de baccis lauri, & cum decoctione de calamentho, origano, parietaria, senecione, cymino, aniso, fœniculo, carui, ameos, fœnogræco, & semine lini, & similibus, addendo flores chamæm. & meliloti in fine decoctionis, & perseuerandum est cum clysterijs, donec via inferius sit aperta, vt fæces exeant: tunc exhibe aliquid ad euacuandum, vt hieram de octo rebus rectificatam, vt suprà de ægritudinibus stomachi, cũ aqua absinthij, dando ℥.j.s. in aurora: aut da diacatholiconen cũ caſſ. & electuario Indo maiori ʒ.ij. vel iij. vel iiij. secundum exigentiam.

Ad Colicam ex crassis humoribus, & dolorem membrorum interiorum.

R. Agarici ℥.s. radic. ireos, aristol. rot. hyssopi, mastichis, squinanthi, carpobalsami, anisi, añ. ʒ.s. turbith ad pondus omnium, trita & cribellata

bellata cōficiantur cum decoctione agarici: da ʒ.iij. vel circa cum aqua calida virtualiter & actualiter. Decoctio autem agarici sic fit.

R. Radic. ſquinanthi, folij, cyperi, agarici, ariſtol. vtriuſq;, radic. apij añ. ʒ. vj. quæ lib. ij. coquantur ad conſumptionem duarum partium ſuper ignem leuem.

Ad Dolores fortes.

R. Cymini, aſſæ fœtidæ, carui, ariſtol. chamæm. coronæ regiæ, abſinthij, agarici, añ. ʒ. x. trium piperum, opij añ. ʒ. j. croci, carpobalſami, ſquinanthi, cinnamomi añ. ʒ. ij. aſari, gentianæ añ. aur. j. trita & cribellata conficiantur cum ſyrupo facto ex melle & decoctione ſquinanthi & coronæ regiæ, chamæm. & aniſi inuicem coctis, da cū decoctione aniſi ʒ. ij. vel vſq; ad iiij. ſecundum patientis tolerantiam.

Medicamentum cito ſoluens Ventrem, & ventoſitatem diſſoluens.

R. Maſtichis, aniſi, gingiberis añ. ʒ. j. turbith optimi ʒ. ij. cōfice cum melle deſpumato. Doſis eſt ʒ. ij.

Aliud conſimile expertum.

R. Turbith agarici añ. ʒ. j. aniſi, maſtichis, añ. ℥. j. s. confice cum melle. Doſis eſt ʒ. iij.

Ceratum ſolutiuum ventris in colica.

R. Coccognidij excorticati, contriti q. vis, confice cū cera, & appone ventri. Ius galli antiqui, deplumati, viui: deinde verberati, in cuius ventre ponatur polypodium, ſenæ, ſem. carthami, daucus, anethum, ſalgemmæ, & cocti in olla magna plena aqua, & poſt cōſumptionem

medietatis, ponatur in olla minore, & sic successiuè: donec remaneât solùm lib. ij. vel iij. de quo da lib. j. s. ad bibendum calidè, aut lib. j. ad minus, per duas horas ante cibum, & potes de residuo conficere clystere: educit enim fæces si retinentur, & resoluit ventositatem, & sedat dolorem. In forti verò dolore da ʒ. s. vel ℈. ij. philonij Romani vel ʒ. j. per horas duas post cœnam, inuoluendo in hostia madefacta in vino: aut pone in suppositorio parum opij cum succo lactucę dissolutum, & conuenit multum decoctio chamæmillæ in brodio caponis, bibendo magnum haustum per horam ante pastum. Patiens colicam suscitet canem dormientem, & mingat in loco vbi dormiebat canis, ipse iuuabitur, & canis lædetur, quod etsi sit Galen. tamen videtur superstitiosum. Galanga valet ad colicam ventosam, & frangit omnę ventositatem. Cornu cerui bibitum, statim sedat dolorem. Cataplasma ex sauina, curat iliacam. Oleum laurinum, de enula, de ruta, de carthamo, de kerua, vtilia sunt tam dolori colicę, quã iliacæ, & dolori stomachi à phlegmate viscido.

Ad colicam, vomitum, ileon, & dolorem Stomachi.

R. Mirobalanorum citrinorum & Indorũ, mastichis, anisi, ameos, seminis apij, corticum casiæ, medullæ seminis carthami añ. ʒ. j. salis Indi ʒ. s. fiat massa pilularum cum succo foliorum citri, vel aqua eius, addendo aloes hepatici ad pondus omnium. Eius dosis est ʒ. ij. cum aqua calida, & valet ad colicam ventosam, dolores

lores dorsi,indigestionem,& lenit ventrem, educendo humores crudos. Colica quæ augetur à medicinis calidis,& à ieiunio,& dolor est mordax,ipsa fit à materia impacta in substantia intestini coli,& exhibitione hieræ picræ sanatur:primo de Locis affect. cap. iiij. Infirmus cibis tẽperatis vtatur. Cui verò cibaria facilis digestionis nocẽt, cum dolore mordaci in ventre,& eius egestiones sunt corruptæ, dentur eĩ cibaria solidiora stiptica. Galen.loco allegato.

Electuarium, quod dicitur euadens, valet ad dolores colicos & chronicos confestim & est Galeni.

R. Spicæ nardi aur.xvj.myrrhæ, opij, laccæ, opopanacis,olibani, castorei añ.ʒ.vij. galbani ʒ.vj. mastichis, aur. v. folij aur.vj. piperis lon. aur. ij. croci aur. x. squinanthi aur. ix. ameos, cinnamomi añ. aur. iiij. scordei aur. ij. bdellij aur.j.radic.ireos,agarici añ.aur.xvj.trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato,& fiat electuariũ in forma opiatæ, quod reponatur in vase vitreato,vsus eius fit post sex menses,sicut aliarum medicinarum,in quibus est opium. Dosis eius sit ʒ.j.vel ʒ.j.s.ad plus.

Electuarium Zaccaron,quod est commune colicæ & lapidi,quando est ambiguitas, quis illorum sit,& contra ventositatem & colicam,& frangit lapidem,& laxat ventrem.

R. Turbith, acori añ.ʒ.vj. cymini,carui añ. aur.j. agarici,rad.ireos,aristol.añ.aur.vj.origani,hyssopi,añ.aur.iij. squinanthi, mastichis añ. ʒ.j.trita & cribellata confice cum melle opti-

nio despumato. Dosis est quasi auellana. Ego verò do ℥.s.& plurimum confert.

Aliud Asclepiadis ad passiones Colicas & ventositates.

R. Cymini ʒ.vj.seminis apij ʒ.v. dauci ʒ.ij. piperis albi ℥.j.tere,& da ʒ.j.

Aliud:R. Seminis rutæ agrestis, seseleos añ. ℥.viij.petroselini syluestris ʒ.iij.piperis albi ʒ. ij.tere,& da vt suprà.Mentha cataplasmata cõfert.Herba serpentina,quæ habet folia ad similitudinem salicis foliorum,ab vna parte pilosa, quæ oritur in pratis super montes, puluerizata,bibita cum vino albo, medium cochleariũ, purgat subito colicam. Chamæmilla puluerizata malaxata cum melle data,curat dolorem ventris & renum & prouocat vrinam. Calcaneum porci dictũm astragalum combure, tere,& exhibe cum aqua in potu.Fel tauri infunde in suppositorium,aut in sapone, & impone.

Ad Iliacos, colicos, dysentericos, spleneticos,cibum vomentes,ventositates, & interiores indispositiones.

R. Seminis apij, & anisi añ.ʒ.vj.absinthij ʒ. iiij.piperis,myrrhæ añ.ʒ.ij.cinnamomi ʒ.vj.opij,castorei añ.ʒ.ij.forma trochiscos cũ aqua. Da colicis & cibum vomentibus ʒ.s.vel ℈.ij. vel ʒ.j. ad plus cum aqua, iliacis & dysentericis cum decoctione myrtorũ, spleneticis cum oxymelle calido.Galen.9.de Composi.per loca dicit,anodynorum colicorum prima medicina est philoniũ Tharsense, siue doleat colon, siue doleat hepar,siue dysenteriã patiatur, siue

lapidem,

lapidem, siue pleuresim, siue sputum sanguinis, siue catarrhum. Spolium serpentis in vase æreo frica, donec comburatur, & vnge cum digito anum interius. Exhibere ʒ.j. calami aromatici cum ʒ.j. theriacæ cum vino albo, curat colicam subitò. Sint cibi eorum boni nutrimẽti, & potus paucæ quantitatis.

De Cholerica passione. Cap. X.

QVando sentitur punctio in stomacho, & tristitia, cum abominatione, ex indigestione corruptarum materierum, quæ mouentur vt expellantur à corpore, per secessum, aut per vomitum, aut per vtrunq;, hinc procurandum est vt materiæ illæ per vomitum expellantur, non quidem prouocando cum oleo oliuarum & aqua calida, quia in eo fieret mollificatio stomachi & virtutis debilitatio, sed exhibeatur aqua mellis calida frequenter, quandiu durauerit vomitus. Quòd si vomitus sit solus, & nihil per secessum expellatur, prouocetur ventris solutio cum multum leuibus, sicut cũ suppositorijs & clysterijs, & dare mannam cum rhabarbaro, & similibus. Si autẽ videris, quòd non ex cibi indigesti corruptione proueniat, sed ex cholera, oportet infrigidare & ad intra & ad extra, dando aquam hordei in bona quantitate cum puluere sacchari, & melle ros. añ. ʒ.j. Quòd si superfluat vomitus, ponatur ventosa magna super stomachum sine incisione: demũ vnge stomachum cum sandalis, rosis, camphura, cum succo granatorum, & post illud appo-

ne album oui conquassatum cum ℥.s.olibani & ʒ.ij.sandarachæ calidè: & exhibeatur per os succus granatorum & citoniorum. Et aqua rosacea calefacta confortat stomachos eorum, & prohibet ægritudines eorum. Et frequentetur exhibitio medicinarum adstringentium ex succis prædictis, maximè corporibus cholericis, & syrupus factus ex succo granatorum cocto, in quo dum coquitur infundantur rami menthæ viridis, & coquatur donec inspissetur, remouendo mentham. Detur de eo: quoniam optimum est medicamentũ. Quando verò pulsus minoratur, da aquam carnis assatę, quę perforetur, & exprimatur, & succus, qui exit est optimus, amouendo pinguedinem, ponendo in eo de vino granatorum vel citoniorũ. Quòd si vis facere optimam aquam carnis, accipe caponem iuuenem aut gallinam, aut quatuor vel sex pullos, amoue ab eis pellem, collum, & tibias, & omnia viscera, vnà cum pinguedine, & post ablutionem cum aqua, laua cum vino albo, & pone in olla interius vitreata, & cooperiatur olla cooperculo nemoreo bene mundo, & obturetur cum pasta, ne vllo modo respiret: & pone ollam super carbones, ponendo lapidem aut aliud ponderosum, quod comprimat cooperculum, & adde paulatim prunas circa ollam, vt nõ sit ignis fortis, sed remissus, & post duas horas aperi ollam, & reperies bonã quantitatem aquæ aurei coloris, quam colabis per stamineam laneam, super qua sit parum cinnamomi pistati, vt eius capiat odorem: & adde

si vid

si videatur parum vini granatorum vel citoniorum, & hæc est vera aqua carnis. Et conuenit panem infundere in vino veteri odorifero, & fiat salsamentum cum vino citoniorum cocto cum saccharo ad formam syrupi bene cocti, qui coletur per stamineam cum cinnamomo vt suprà, & est res vtilis ac delectabilis valde. Plurimi destillant carnes per alembicũ, aut per balneum Mariæ, & ponunt cum carnibus fragmenta lapidum preciosorum, & folia auri, sed illud est maximi dispendij, & nullius vtilitatis. Si enim quis vult ministrare fragmenta lapidum preciosorum, aduertat: quia sunt multa sophisticata, & debent dari in puluerem, inuoluendo in hostiam madefactam: quia si ponuntur in illis destillationibus, nihil prosunt, quia eorum virtus cum destillatione nõ transit. Exhibeatur in fine cibi diacitonites cum saccharo, & super stomachum ponatur ceratum vel emplastrum diaphœnicon, descriptione Alex. circa finem, & est optimum.

De curatione Vermium. Cap. XI.

RAdix filicis fœminę expellit lumbricos, dando cum melle vel iulep, & radix filicis masculi expellit cucurbitinos. Ille qui habet cucurbitinos est macilentus & cum egestionibus emittit grana similia seminib. cucurbitę, & est mali coloris, cum dolore ventris, maximè stomacho ieiuno. Detur ei decoctio granati dulcis. Et carui eos expellit, vt& lumbricos. Semẽ caulium interficit vermes, lupinorum farina

cum æquali pondere marrubij super vmbilicũ posita, expellit lumbricos, & cortex rad. mori celsi latos interficit, & limatura cornu cerui, lumbricos. Medullæ ossiũ cerasorũ, & similiter puluis ex sandaracha, expellunt lumbricos & ascarides. Endiuia amara & lactuca amara: & tribuli occidunt ascarides. Et suppositoriũ ex pice, farina nigellæ, cum succo absinthij super vmbilicum emplastrata, & folia Persicorum, & abrotanum trita & apposita super vmbilicum, vermes interficiunt & expellunt. Idem faciunt & absinthiũ & cẽtaurium minus. Puluis corallinæ cum melle vel iulep sumptus in ieiuno interficit eos & expellit, & clystere ex lacte cum sacchato puluerizato, & vitello oui, quando non est febris, est optimum, & aqua graminis, & aqua turchæ, absinthij, & portulacæ exhibitæ, sunt vtiles, & oleum de absinthio, & de amygdalis amaris, & de nucleis Persicorum & huiusmodi, vngendo ventrem & stomachum calidé. Vel R. Theriacæ optimæ ℥.s. myrrhæ, aloes, dictamni, gentianæ, absinthij, tormentillæ añ. ʒ. s. puluerizata conficiantur cum felle vaccino, & aceto, & applicetur super stomachum & ventrem.

Aliud: R. Succorum absinthij, abrotani, & persicariæ, fellis tauri añ. contundantur cum modico axungiæ, & super vmbilicum applicentur. Lupini comesti & emplastrati necant vermes. Calamenthum in clysteri positum necat ascarides, & vermes aurium, & eos qui in vlceribus generantur. Puluis rhabarbari aut

rhapont

rhapontici necat vermes seu lumbricos. Idem abrotanum sua amaritudine facit. Pilula ex galbano, melle intincta, necat lumbricos, & limatura cornu cerui in potu data & ʒ.j. succi plantaginis in potu, & plantago ipsa contusa & posita super vmbilicum. Suppositorium ex carne pingui salita cum filo per horam dimissum, postea extractum extrahit eos. Et rubea tinctorum sumpta cum saccharo & clystere ex decoctione centaurij, hyssopi, & carthami cum modico salis deponit vermes. Stœchas citrina collo appensa, enecat vermes. Farina lupinorum cum æquali pondere marrubij super vmbilicũ applicata, expellit lumbricos.

DISTINCTIO DECIMAQVARta de ægritudinibus Renum & Vesicæ, & diuiditur in duos tractatus. Tractatus primus diuiditur in sex cap.

De Apostematibus calidis Renum. Cap. I.

Signa apostematis calidi renum sunt, febris inseparabilis, habens cõmotiones inordinatas, dolor qui mouetur & sedatur: propriè in aldubellati augetur dolor, iacendo superlatus oppositum. Quando apostema fit aldubellati, magnificatur dolor, & grauitas, maximè quando est in panniculo & suspensorio, & prohibetur erectio, & sedatur dolor in resupinatione: quando maturatur, augetur horripilatio, & minuitur febris, & quando rumpitur, cessat febris, & rigor omnino. Et aqua casei, &

aqua facchari,& mellis,& aqua hordei, & cassia fistula sunt ex eis,quibus adhærendum est, & non dentur diuretica, nisi post maturationem,quod significatur ex vrina rubea cum sedimine,& non dentur semina,neq; pilulæ,neq; balnea,nisi post declinationem. Si verò sit apostema phlegmaticum,est grauitas, & tensio, & minoratio in operationibus renum, & non est illic inflammatio,& cura est cum emplastris calefacientibus & diureticis mundificatiuis, & oleum laurinum,& folia lauri,& ruta,& clysteria conueniunt.

De his,quæ præseruant à lapide Renum *&* Ve*sicæ.* *Cap.II.*

PRæseruant à generatione lapidis, obseruatio debita regiminis sex rerum non naturalium,& debitæ purgationes vniuersales bis in anno,scilicet vere & autumno,deinde particulares,vt dicetur: vniuersales purgationes fiunt cum rebus leuibus, renes tamen & vias vrinæ respicientibus,fiat primo clystere, si opus sit: deinde exhibeatur potio infrascripta.

R.Sebesten n°.x.liquiritiæ, passularum añ. ℥.j.hordei, capil. Veneris añ.m.s. seminis anisorum & fœniculi añ.ʒ.j. seminis maluæ ʒ. iij. aquæ lib.j. fiat decoctio vsq; ad consumptionem duarum partium,deinde coletur, & colaturæ addatur cassiæ optimæ nuper extractę ʒ. x.syrupi violacei ℥.j. & bibat per horam ante prandium,facta prius operatione vnius clysteris, vt suprà.

Item

Item R. Syrupi de duabus radic. cum aceto ℥. j. syrupi de liquiritia ℥. s. aquarum betonicæ, capillorum Ven. & maluarum añ. ℥. j. misce pro syrupo capiendo in aurora, & continuando, donec materia videatur digesta, tunc purgetur infrascripta medicina.

R. Prædictæ decoctionis ℥. iiij. in qua dissoluantur diacatholiconis, cassiæ nuper extractæ añ. ℥. s. electuarij Indi maioris, benedictę. ſ. añ. ʒ. j. vel ʒ. j. s. syr. violac. ℥. j. & bibat in aurora cum debito regimine.

R. Pulueris sacchari pro lauatiuo. Facta purgatione suprascripta, capiat semel in mense potionem ex decoctione sebesten suprascriptam, & illinc ad quindecim dies capiat quatuor matutinis continuis ℥. iiij. aquæ mellis factæ secundum artem, & clarificatæ & aromatizatæ cum cinnamomo pro singulo mane, iterando semel in mense per aliquod tempus hæc duo remedia.

Confectio mirabilis præseruans à generatione Lapidis, & expellens eos.

R. Lapidis lyncis, lapidis spongiæ, lapidis Iudaici contriti super cotem barbitonsorum & abluti añ. ʒ. j. cinnamomi electi, seminis genistæ, corymborum hederæ añ. ʒ. j. s. rubeæ tinctorum, nitri combusti añ. ℈. ij. sacchari boni dissoluti in aquis, saxifragiæ & capillorum Veneris q. s. fiat confectio in morsellis, de quibus capiat vnum pro vice per horam ante cibum. Quando sentit grauitatem renum & alchatim, & videt vrinas albas, subtiles & claras, & dubi-

tat arripi à doloribus calculosis, & quoties mingit, videat si vrina sit fæculenta, in fundo arenosa, & quieuerit dolor, & grauitas renum tunc non capiat vltra pro illa vice: sin minus perseueret, donec cessent prædicta.

R. Olei rosſ. violati añ. ℥. j. s. lauentur in aqua acetosæ, deinde agitentur cum modico aceti albi, & ex eis frigidis vngantur renes, lauando per interualla dictos renes cum vino albo, & tertia parte aquæ rosaceæ calidis. Cōfert etiam ad præseruandum dare ℥. s. terebinthinæ abietis in aurora inuolutam in hostiam, vel nebulam vino madefactam. Comedere vrticas virides in cibis, aut siccas puluerizatas, præseruat à generatione lapidis & arenularum. Semē genistæ mundificat renes ab omnibus superfluitatibus, & non permittit materias in eis figi, neq; in lapidem conuerti. Dosis est ℥. ij. vel iij. cum aqua mellis rosacei, vel cum melle rosaceo, vel cum aqua mellis rosacei cum rosis & masticһe. Item bibere decoctionem seminum melonum præseruat. Decoctio maluæ campestris in brodio caponis, addendo butyri recentis & mellis vel sacchari añ. ℥. j. si bibatur lib. j. ad minus per horas duas ante cibum calidè, valet mirabiliter ad præseruandum & curãdum: mundificat enim renes, & ventrem lenit.

De curatione lapidis Renum *&* *Vesicæ.* *Cap.* III.

QVando incipit dolor in rene & in latere, secundum incessum pori ureteris, tendentis à rene ad vesicam, & est frequentia mictus, aut

aut vrinę retentio, tunc incipe à leuioribus, primò exhibendo clyſtere, ſi opus ſit, vt in præcedenti cap. dictum eſt, & vnge latus dolens ex oleo de ſcorpionibus, & fomenta cum parietaria, vel ſenecione, vel cum vtroq; debitè calefactis ſuper tegula, aut in vino albo, aut in ſartagine cum oleo communi poſt fomentationem, & ante vnge eam calidè cum oleo ſuprascripto, & itera clyſteria. Quòd ſi dolor non remoueatur, da potionem ſcriptam cap. præced. de caſsia cum decoctione ſebeſten, facta prius purgatione vnius clyſteris, iterando fomenta & vnctiones vt ſuprà: ponedo in potione caſſ. ſeruatam, loco ſyrupi violacei ℥.j. olei amygdalarum dulcium recẽtis. Si autem dolor non quieſcat, & arenulæ ſeu calculi non exierint, da ʒ.j. ex puluere maxillæ piſcis lucij (quem Galli brochietum vocant) cum vino albo, aut ℥.vj. aquarum maluæ & ſaxifragię cum ſaccharo per horas duas ante cibũ calidè. Aut da decoctionẽ maluę campeſtris, vel terebinthinam abietis, vt cap. præcedenti dictum eſt, quæ & ſi conferant ad præſeruationem, valent etiam ad curandum: pręcuſtodia enim futurorum morborum ſimilis eſt correctioni iam generatorũ, & dicentur medicinæ ſucceſsiuè, quæ ſunt magis ad curandum idoneæ. Non eſt ceſſandum à fomentis, vnctionibus, clyſterijs, ſecũdum exigentiam, donec exeant calculi. Si verò dolor inualeſcat, & calculi non exeant, nullum eſt ſecurius remedium, quàm ingredi balneum, vt infrà.

num & vesicæ. Lapis Iudaicus contritus super cotem viridem barbitonsorum, ablutus, datus cum aqua calida, vel vino albo, frangit & expellit lapides, & similiter succus virgæ pastoris.

Ad lapidem Renum.

R. Aristol. dauci, florum squinanthi, carpobalsami, spicę nardi, croci, mei, succi apij, cassię ligneę, chamędryos, scordei, ameos, prassij, dragacanthi, ireos, origani mõtani, carui, seseleos, caryophyllorum, cort. rad. capparorum, cymini, seminis fœniculi, scillæ assatæ, sinapis, myrrhæ, seminis erucæ, cõdisi añ. ℥. j. pinearum excorticatarum recentium ad pondus omnium, trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatæ. Dosis eius est ℥. iij. omni die mane.

Medicamen vltimũ sedans dolorem, & extrahens Lapides.

R. Apij campestris ℥. j. cyperi, spicæ aromaticę, seminis papaueris albi, cinnamomi, cassiæ ligneæ, piperis albi, seminis bauciæ, acori añ. ℥. j. s. lapidis Iudaici, lapidis lyncis, añ. ℥. s. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & detur quantitas auellanæ pro vice cum vino albo. Semen maluæ cum vino albo bibitum, frangit lapidem renum. Sanguis hirci, qui comedit petroselinum, & seseli montanum, & bibit vinum, frangit lapides renum & vesicæ, & folia salicis bibita cũ vino albo. Gummi arboris cerasorum cum vino bibitum, frangit & expellit lapides & arenas à renibus & vesica, & aperit meatum vrinæ obstructũ. Sedere

in decoctione crithmi marini vsq; ad vmbilicum, quæ sit salsa, & decenter calida, sedat dolorem iliacum, dysuriam, stranguriam, & vitiũ lapidis renum & vesicæ. Et gummi prunorum cum vino albo bibitum, frangit lapidem renũ, & prouocat vrinam, & matricaria similiter, & soluit sanguinem coagulatum in vesica. Abrotanum, bdellium, cinis rad. caulium, chamęmilla, lapis spongię, lumbrici terrestres, siccati, puluerizati cum vino albo bibiti, & vitrum combustum cum vino albo bibitum: & cinis testę oui, à qua exiuit pullus & pimpinella, & semen milij solis, & stercus muris cum olibano sumptum, & radix rubi tam coniunctim, quàm diuisim, expellunt lapides à renibus & vesica.

Trochisci diuretici educentes lapides & sabulosas hypostases.

R. Asari, petroselini, phu, meu, añ. ʒ. iiij. seminis anisi, dauci & apij montani, carpobalsami, dragacanthi añ. ʒ. ij. dissolue dragacanthum in vino dulci, & permisce alia, & fac trochiscos, & da ℈. ij. cum ℥. iij. vini lymphati. Corymbi hederę septem vel nouem triti, cum vino albo potati, lapidem renum & vesicæ frangunt, & vrinam potenter prouocant. Sanguinem leporis & totam pellem cum pilis combure in olla cruda, da de cinere cum aqua calida cochlearium vnum in ieiuno, rumpit lapides & expellit.

Ad lapidem Renum & Vesicę, expellens superfluitates per vrinam.

R. Capil. Veneris recentium, cineris scorpionum facti secundum artem, gentianæ, vitri

comb

combusti, lapidis Iudaici, seminis cucumeris & cucurbitæ, anisi, radic. ireos, añ. confice cum syrupo facto ex melle despumato cum decoctione chamæmillæ inuicem coctis. Dosis est ʒ.j.s. pro vice cum ʒ. iiij. decoctionis agarici, quæ sic fit.

R. Radic. squinanthi, folij, cyperi, agarici, aristolochiæ vtriusq;, radic. apij añ. ʒ. vj. aquæ lib. ij. coquantur super ignem leuem, donec absumantur duæ partes: postea coletur, & detur vt suprà.

Aliud ad lapidem Renum & Vesicæ, expellens superfluitates per vrinam, laxat humores diuersos, soluendo ventositates, & est Bezoar.

R. Turbith, agarici, vitri combusti, gingiberis, lapidis Iudaici, sanguinis hirci sicci, seminis anisi & fœniculi, triumpiperum, chamædryos, chamæpityos, bdellij añ. ʒ. iiij. trita & cribellata conficiantur cum optimo vino decoctionis agarici, & dentur de eo ʒ. ij. vel iij. pro vice vel circa. Cubebæ frangunt lapidem renum & vesicæ, similiter & flos squinanthi. Electuarium ex tribus partibus chamæpityos, & vna lapidis lyncis, & alia saxifragiæ, cum melle despumato, & est mirabile ad lapidẽ, stranguriã &c. Prodest & chamæpitys cataplasmata.

Decoctio ad Lapidem.

R. Aristolochiæ aur. x. asari, aur. ij. marrubij aur. j. radic. ireos aur. iij. saliuncæ, seminis anisi, seminis cucumeris añ. ʒ. vj. coquantur in lib. ij. aquæ ad consumptionem duarum partium, colentur, & dentur ʒ. iiij. oleum de keiri citri.

na sedat dolorem renum & vesicæ,& oleum de scorpionibus,& oleum sericinum, id est de tribulo (qui est cicer Imperatoris) remouēt difficultatem mictionis, vngendo ex eis calidis. Et brodium cicerum rub. mundificat renes & frangit lapides. Galen. in libello de cura Lapidis ponit hoc electuarium frangere lapidem.

R. Corticum rad. asparagi, cort. rad. fœniculi exiccatorum, polij, scolopendriæ, cubebę añ. ʒ.v. hebeni, gummi prunorum, lapidis Iudaici contriti super cotem, casſiæ, cyperi, bdellij, ameos añ. ʒ.ij. trita singulariter & cribellata conficiantur cum syrupo de saccharo & dentur ʒ. iij. vel circa, cum aqua calida, in qua bullitum sit semen fœniculi.

Ad vehementiam doloris ex Lapide.

R. Fœnigræci ʒ. iiij. seminum apij & dauci añ. ℈.ij. coquantur in ℥.vj. aquæ ad cōsumptionem medietatis, deinde fricētur digitis, donec aliquantulum viscidum fiat, & coletur, & in colatura dissolue syrupi violacei ℥.j.s. & bibat in aurora, hyeme verò detur antè ʒ.j. theriacæ.

R. Pingued. gallinæ ℥.j. olei anethi ℥.iij. liquefiant simul, & in eis calidis infundatur lana, quæ applicetur loco doloris, fomentando cum ea calida.

Ad dolorem Capitis, qui accidit eis.

R. Sacchari rosacei ʒ.x. casſiæ nuper extractæ mundatæ à granis ʒ.vj. syrupi violacei ℥.j.s. dissolue cum aqua capillorum Veneris calida, exhibeatur in aurora, vngatur frons cum oleo rosaceo, & tertia parte aceti simul agitando. Si

do. Si autem dolor capitis accidat tempore frigoris, dentur ℈. iiij. agarici, & ʒ.j. rhabarbari puluerizata & confecta, cum syrupo acetoso de saccharo. Dolorem verò brachiorum, remouebit vnctio ex oleo anethi calido. Medicinarum, quę ad calculos administrantur, quædam sunt quæ commixtæ faciunt alias penetrare, sicut calamenthum, piper, & cinnamomũ: quædam sunt quæ extrahunt superfluitates crassas, sicut fœnumgręcum, daucus, phu, meũ, asarum, acorus, ammi, leucoium, seseli, semẽ agni casti, squinanthum, cordumeni. Quædam verò dolorem sedant, sicut semen lini, & eius mucilago, auellanæ, semen altheæ. Quædam confortant, sicut ben, aristol. longa, lilium siccum, semen agni casti, rosæ, balaustia, sandali, & squinanthum.

Ad dolorem Renum chronicum.

R. Spicæ nardi, seminis anethi, dauci, seminis milij solis añ. ʒ. s. amyli ℥. ij. camphuræ ʒ.j. boli Armeni ℥. s. sang. draconis, terræ sigillatę añ. ʒ. ij. croci ℈. j. vitellorum ouorum nº. iij. fiat vnguentum in mortario plumbeo longa agitatione, quo vngantur renes mane & serò. Confert etiam oleum de fisticis, de granis pini, & de granis lauri, quando ægritudo est chronica.

De lapide Vesicæ specialiter, & de symptomatibus eius. Cap. IIII.

MVlta tradita in pręcedenti cap. sunt cõmunia lapidi renum & vesicę: in hoc verò cap. ponuntur remedia magis specialia & appro-

priata lapidi vesicę. Electuarium Gal. pro Rege, qui fuit sanatus à lapide vesicę.

R. Pyrethri, euphorbij, castorei, corticum radicum capparorum, seminis iusquiami albi, galangę añ. ʒ.j. opij ʒ.iij. acori g.iiij.s. cinnamomi, seminis baucię syluestris, seminis apij, costi, petroselini, cassię ligneę, menthę, myrrhę, chamæpityos, calamẽthi fluuialis & montani, gentianę, liquiritię, enulę, chamędryos, prassij, scolopendriæ, aristol. rot. seminis ameos, mastichis, rad. ireos, cymini carmeni, caryophyllorum, seminis fœniculi, scillæ assatę, sinapis, granorum pini, anisi, carpobalsami, seminis erucę syluestris, seminis agni casti, aniuden (& est herba ex qua fit assa fœtida, & dicitur silphiũ) añ. g.iiij.s. trita & cribellata liniantur cum oleo amygdalarum dulcium recenti quantitate ʒ.ij. & conficiatur cum melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatę. Dosis eius est ℈.j. vel ʒ.s. omni mane.

Electuariũ expertum, curans lapidẽ Vesicę.

R. Squinãthi, stœchadis añ. ʒ.j. sanguinis hirci sicci ʒ.vj. lapidis Iudaici ʒ.ij. anisi ʒ.iiij. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato cum decoctione radic. apij inuicem coctis, & detur quasi vt est auellana singulo mane.

Medicamentum ad lapidem Vesicę, prouocans vrinam.

R. Seminis cucumeris, amygdalarum, seminis cucurbitæ, lapidis Iudaici, agarici, florum chamæmillę, gentianæ añ. ʒ.iiij. aristol. capil.

Veneris

Veneris,saliuncę,sanguinis hirci sicci, vitri cõbusti,lapidis citrini,qui inuenitur in felle vaccę,anisi,rad.apij,bdellij,myrrhę añ.ʒ.v.trita & cribellata conficiantur cum melle despumato, & dentur ʒ. iiij. cum decoctione radic.apij & fœniculi. Succus radic. lauri, vitrum combustum cum vino albo bibitum, vtrunq; frangit lapidem vesicę. Iniectio sanguinis vulpis aut leporis calidi in vesicam,frangit lapidem vesicę: atq; etiam si ponatur lapis extractus de vesica in dicto sanguine in triduo dissoluetur.

Aliud, quod frangit Lapidem & ad minuta secernit, quousq; mundificet vesicam, & clarũ mingat,& quod plus est, ita curat, vt non amplius regeneretur.

R. Seminis dauci,anisi, citralli, petroselini, myrrhę añ.ʒ.vj.cassię ligneę, baccarum lauri, cinnamomi,nardi celticę añ.ʒ.iiij.trita & cribellata conficiantur cum aqua, & fiant formę lupinis similes,da vnã omni die vsq; ad triginta dies cum aqua in ieiuno.Hoc speciali modo ostendit confici Galen.9. de Compos. per loca.Teratur in mortario ligneo cum pistello ligneo,& oportet terentem non habere anulum ferreum,nec sotulares perforatos: & licet hoc sit superstitiosum,tamen Galen. dicit. Et hoc sicut occultum accepimus.Lapis, qui inuenitur in capite limacis magnę, quæ est sine ostraco tritus,& cum vino albo potatus, frangit lapidem vesicę.Radix vmbilici Veneris seu cymbalarię,& radix cardonis, cocta & comesta cũ saccharo, & sanguis hirci cum vino albo exhi-

bitus,& folia scolopendriæ bibita, frangunt lapidem vesicæ.

Trochisci ad arenosas hypostases,& ad dispositiones vrinæ vtiles,quæ sunt cũ vlceratione.

R.Seminis apij,anisi,& petroselini,añ.ʒ.iiij. squinanthi,croci,dragacanthi añ.ʒ.j.s. seminis dauci,piperis albi añ.ʒ.j.trita & cribellata conficiantur cum protropio, & detur ʒ.j.pro vice mane, cum protropio lymphato:est autem protropium, vinum factum ex vuis passis super vite.

Aliud pharmacum,quo multi nephritici, patientes lapidem Vesicæ sanati sunt, & valet ad colicam & indispositionem vesicæ.

R.Auellanarum,amygdalarum, seminis citrulli omnium mundatorũ añ.ʒ.j.seminis carui,croci, seminis maluæ, opij añ.ʒ.vj. seminis iusquiami albi,seminis apij añ.℥.j.s.trita & cribellata conficiantur cum melle despumato, & fac trochiscos, da obolos tres pro vice cum ℥. iiij.melicrati in mane: obolus est pondus xij. granorum hordei.

Ad dolorem ex lapide Vesicæ,& ad dolores in vtrisq; lateribus,& ad debilitatem coitus.

R. Pinearum excorticatarum, medullæ seminis cucurbitæ, been rubei, & citrini,granorum sesami excorticatorum, galangæ, secacul,& est sigillum sanctæ Mariæ,gingiberis, seminis asparagi,sepi,scinci añ.℥.x. seminis vrticæ,seminis papaueris albi, liquiritiæ excorticatæ, seminis bauciæ añ.ʒ.vij.penidiorum ad pondus omnium,trita & cribellata conficiantur

tur cum melle despumato. Dosis eius sit quantitas nucis moschatæ mane & eundo dormitum, & in diebus, quibus capit hanc confectionem, cibetur cum lib.s. bauciarum excorticatarum, & mundatarum à venis interioribus, elixatarum vsq; ad dissolutionem, addendo oleum omphacinum & mel, fermentando cum quinq; vitellis ouorum recentium, & aliquando coquantur cum eo passeres, colorando omnia cum croco & gingibero, aromatizando cũ modico moscho. Elixatura foliorum lauri in sacculo posita, sedendo super eo calido, sedat dolorem vesicæ.

De lapide Vesicæ puerorum. *Cap. V.*

QVando pueris aut infantibus fit lapis in vesica, facit eis stranguriam, & dolorem magnum, & tenuitatem vrinæ, & pruritum in virga, & eorum virga manet erecta. A principio cùm hæc apparere incipiunt, fac puerum vel infantem vti radic. pæoniæ in cibo & potu: præseruat enim eos, & curat. Balneetur quotidie in aqua decenter calida, & da illi de hoc medicamento.

R. Olibani, matricariæ añ. confice cum melle, & da quantitatem auellanæ pro vice mane & sero.

Medicamentum expertum ad Lapidem eorum & difficultatem vrinæ.

R. vij. nuces virides, pista eas cum exteriori cortice. Item accipe porrorum m.j. non lotorum, & extrahe succum ab vtroq;, & cola, mis-

cendo vtrunq; simul, & da puero septem diebus, & quando ibit dormitum, vnge virgam testes, & perinęum, scilicet inter testes & anum ex oleo de been calido, aut oleo antiquo: sunt enim optima & experta. Fomentatio ex folijs meu super pectinem tollit stranguriam ipsorum. Et semen serpylli datum & fomentatum confert difficultati vrinę ipsorum & lapidi. Et gummi amygdalarum exhibitum cum vino albo similiter. Quando lapis est in collo vesicę vrina est subtilis, aquosa, quę prius fuit arenosa. Resupinetur, & leuentur eius crura ad superiora, mouendo eum huc atq; illuc, vt lapis remoueatur à collo vesicę. Quod si non possit remoueri, oportet vti argalia, & rad. cyperi.

De ulceribus Vesicæ & Renum. Cap. VI.

INter vlcera renũ & vesicę hoc interest, quia in vlceribus renum non impeditur vrina, in vlceribus autem vesicę impeditur, & cum difficultate & ardore mingitur. Item cortices, qui egrediuntur à vesica sunt albi, lati, aut crassi: qui autẽ à renibus, sunt rubei, aut exeunt trumbi saniosi, oblongi. Quando verò vlcera sunt in poris vreteribus, cortices exeunt parui, albi, & tenues. Item dolor in vlcere vesicę, est vehemens, sicut dolor parturientis, cum frequenti mictu sanguinis, minoris tamen quantitatis, & minoris mistionis cum vrina. Et quando exeunt cortices sine sanguine, & sanie, signum est excoriationis. Quando verò exit sanies, signum est vlceris. Curatio est primo, vt patiens abstin

abstineat ab omnibus acutis, salsis, acribus, & vehementis dulcedinis, & sint cibi eorum glutinantes ac boni. Exercitium nocet eis, quoniam inflammat & exacuit humores, egent abstersione à principio cum aqua mellis, positis in ea diureticis, dando in potu. Inijciatur etiã in vesica cum syringe. Deinde ad alia mundificantia & incarnantia transeundum, de quibus loco suo inferius dicetur.

Puluis curans vlcera Vesicæ.

R. Cineris limaciarum combustarum cum suis testis partes quatuor, gallarum immaturarum partes duas, piperis partem vnam, fiat puluis, de quo aspergatur super cibos, & sanat. Cauda equina comesta aut bibita, sanat vlcera Vesicæ. Radix nenupharis bibita, sanat dolorem Vesicæ.

Ad vlcera Renum & Vesicæ.

R. Seminum lini, seminũ papaueris albi, & seminum citrulli, dragacanthi añ. ʒ.ij. amyli ʒ. viij. fac trochiscos cum mucilagine dragacanthi: valent enim ad vesicam vlceratam, & ad dysenteriam.

Alij Trochisci, quibus vsus est Galen.

R. Seminis citrulli ʒ. iiij. seminis iusquiami albi ʒ.vj. opij, sem. fœniculi, croci añ. ʒ.iij. cassiæ ʒ.s. fisticos nº. x. auellanas totidem, seminis apij ʒ.ij. seminis maluę syluestris ʒ.vj. fiant trochisci cum mucilagine dragacanthi, & detur ℥.j. pro vice cum sapa vini non febrientibus. Lac asinę, & lac capræ dando ℥.iij. pro vice, in mane est plurimi iuuamenti. Item confe-

funt trochisci de alkechengi, & de papauere dando ʒ.j.pro vice cũ sapa vini per horas duas post cœnam.

Vnguentum bonum.

R.Pinguedinis anseris recẽtis ʒ.iiij.styracis liquidæ ʒ.j.ceræ albæ ʒ.ij.fiat vnguentum, quo vngatur locus,qui est inter testes & anum, qui dicitur perinęum. Quando dolor est vehemẽs inijciatur in vesicam collyrium album, quod fit ad oculos,cum lacte mulieris.

Medicamentum bonum.

R.Seminũ cucumeris,melonis,& cucurbitę excorticatorum,auellanarum assatarũ añ.ʒ.v. succi liquiritię ℥.j.amygdalarum dulciũ depilatarum,amyli añ.℥.s.seminum dauci,apij,& erucæ añ.ʒ.iij.seminis portulacæ ʒ.iij.s.granorum pini ʒ.iiij.gũmi dragacanthi, gũmi amygdalarum,seminis iusquiami albi añ.ʒ.iij. cicerũ nigrorũ ʒ.x.croci ʒ.v.fiant trochisci cum rob ʒ.j. pro singulo, & detur vnus pro vice cũ aqua ciceris & raphani,& aqua apij,propriè post mundificationem vlceris. Et oportet vt minoretur potus aquæ,quando dolor est vehementior,& inijciatur collyrium album vt suprà.

Ad mictum sanguinis ex Vesica.

R.Aluminis scissilis ʒ.j. dragacanthi ℥.ij. gummi Arabici g.xij.da ℈.j.vel circa,cum vino dulci. Satureia sumpta cum syrupo facto ex melle, dissoluit sanguinem in vesica.

TRAC

TRACTATVS SECVNDVS DE indiſpoſitione Vrinæ: & diuiditur in quatuor cap.

De retentione Vrinæ. *Cap.* I.

VRinæ retentio eſt, aut propter debilitatem expulſiuæ, aut ab oppilatione. Vt cognoſcatur: ſitua collum veſicæ inferius, & comprime pectinem cum manu: ſi exibit vrina, retentio erit propter expulſiuę debilitatem: ſi verò non exierit, tunc eſt ab oppilatione. Quæ fit vno trium modorum: aut quia collum veſicæ intumeſcit, & induratur præter naturã, adeò quòd via clauditur: aut quia res extra naturam nata eſt in meatu, ſicut veruca, caro ſuperflua, porus, & ſimilia: aut quia concurrit res aliqua ad meatum, ſicut lapis, vel fruſtum ſanguinis, vel ſanies craſſa, vel humores viſcidi viam claudentes. Et immiſsio ſyringis per illud, quod exit poſt extractionem eius, indicat illud, quod eſt. Congelatio autem in veſica cognoſcitur per flauitiem coloris patientis, & per paruitatem & frequentiam pulſus & anhelitus, & ſudorem frigidum, febrem, rigorem, & nauſeam, & pauci euadunt. Quando verò fit ab apoſtemate, paulatim generatur. Cura retentionis vrinæ, quæ fit à lapide, eſt cura lapidis, quæ dicta eſt in præcedentibus. Et quando lapis eſt in collo veſicæ, impedit vrinæ exitum, & tunc oportet imponere argaliam, aut ſtylum, aut aliquod proportionatum cum diligentia, & impellere

lapidem in cócauitate vesicæ, & inde exibit vrina. Si autem lapis sit paruus, exhibeantur frangentia & expellentia lapidem à renibus & vesica, de quibus suprà abundè est dictum, & ingrediatur balneum suprascriptum si opus sit. Cum verò vrina detinetur propter ortum pororum in meatu, conueniunt pilulæ Heracliti, quæ dissoluunt poros in vesica, & conferunt stranguriæ.

R. Piperis, galbani añ. ℥. j. opij, iusquiami albi, myrrhę añ. ℥. iiij. aggrega cum protropio (& est vinum factum ex vuis passis super vite) leuiter exiccatis, & fac pilulas quátitate ciceris, & da tres in mane, & superbibat ℥. iij. de dulci. Quando verò fit ab apostemate, curatio eius est curatio apostematis. Quando autem fit ab humoribus meatum vrinæ impedientibus, vel sanguine, aut sanie, vel alia re consimili, operandum est primò cum clysterijs, & alijs ventrem lenientibus: deinde sunt exhibenda, quæ meatus vrinæ mundificant, & superfluitates in eis retentas expellunt. Gummi cerasorum cum vino albo bibitum à proprietate, eijcit quod est in meatu, exitum vrinæ impediens. Difficultatem mingendi tollit inunctio facta ex sumach, & corymbis hederę tritis cum vino albo & oleo, vngendo partes quę sunt sub vmbilico. Decoctio hordei cum semine fœniculi bibita vrinam prouocat. Cyminum, nasturtium, squinanthum, mentha aquatica, & radix filipendulæ, & senecio ac parietaria coniunctim & diuisim super pectinem cataplasmata, calida, in vino albo

no albo bullita, aut in sacculo posita, applicata, tollunt stranguriam, & consimiles dolores, & faciunt mingere. Vinum decoctionis sauinę bibitum, & decoctio carui, asari, & seminis apij, & decoctio graminis & centumnodiæ bibita, prouocant vrinam. Suffumigium ex pelle ericij curat retentionem vrinæ, nisi sit ex lapide vel apostemate. Lumbrici terrestres exiccati & puluerizati cum rob sumpti, prouocãt vrinam. Anethum cataplasmatum & bibitũ, dissuriam & stranguriam tollit. Quidam percussus inter testes & anum, tumefacto loco percusso, vrinam mittere nequibat: vesica verò plena tumore circumdante, neq; argalia imponi poterat. Fecimus superfundere aquam tepidã spacio trium horarum: deinde oleo perungere, cessauit dolor, & infirmo comprimente vesicam, & se exprimente minxit & quieuit. Gal. primo de Locis affect. cap. 1.

Ad prouocandum Vrinam statim, dolorem & ventositatem auferendo, ex secretis Gal.

R. Radicum iridis, seminis fœniculi, & apij, anisi, chamædryos, asari añ. ʒ.ij. cinnamomi, gingiberis, carui, foliorũ chamæmillæ añ. ℥.j. succi stœchados, marrubij, gentianę añ. ʒ.ij.s. puluerizata conficiantur cum decoctione asari, squinanthi, & seminis fœniculi, & fiat massa pro pilulis. Detur ʒ.j. cum decoctione florum chamæmillę, & non est ei medicina similis in prouocando vrinam, subtiliando humores, aperiendo oppilationes & stomachũ frigidum temperando & confortando.

Ad prouocandum Vrinam & menstrua.

R. Pulegij, cymini, rad. lilij cœlestis, arist ol. rot. añ. confice cum melle: da ℨ.iij.

Aliud expertum.

R. Asari, fœniculi, rubeæ, costi añ.℥.j. satureię, hyssopi siccæ añ.ℨ.ij. fiant ex eis pilulæ cũ succo fœniculi: detur ℨ.j. cum decoctione fœniculi & anisi. Pilulæ de opopanaco, prouocãt vrinã & menstrua. Carduus albus in vino sumptus, vrinam prouocat, & dysuriam siccat. Et cubebę, & hypericon, rosmarinus, & polium, eruca, & mentha aquatica tam sumpta quàm cataplasmata. Et flores lambruscę similiter. Et folia scolopendrię trita cum vino bibita, conferunt destillationi vrinę. Et galbanum sumptũ aut in capite virgę positum, prouocat vrinam. Oleum sericinum in vesica iniectum & vnctum, tollit dolorem renum & vesicæ, & difficultatem mingendi.

De ardore Vrinæ. *Cap.* II.

AD ardorem Vrinæ, qui fit cum excoriatione Vesicæ.

R. Mucilaginis sebesten coctorum lib.s. mucilaginis, seminis citoniorum & granorum sesami añ.℥.ij. penidiorum ℥.iiij. medullæ granorum citri ℥.j. pinearum recentium lib.s. seminis portulacę ℨ.ij. seminis scariolę, endiuiæ, & acetosæ añ. ℨ.j. s. vitri combusti ℨ.ij.s. spodij, dragacanthi, gummi Arabici, gummi cerasorum añ.ℨ.j. saccari boni lib.s. puluerizentur omnia separatim, & cribellentur: deinde incorporentur

rentur cum penidijs & saccharo vltima contritione, postea bulliant cum ℥.iiij. vini granatorum dulcium, vsq; ad eius consumptionem, & fiat electuarium, de quo detur ℥.s. pro vice, bis aut ter in die, post debitas purgationes.

Aliud optimum.

R. Trochisci de alkechengi ʒ.j. conficiantur cum sapa vini in forma opiatę, & detur per horas duas post cœnam, inuoluendo in nebula madefacta in vino, aut dissoluatur cum sapa vini, & fiat parua potio, quam bibat vt suprà. Grana pini recentia cum semine cucumeris, confecta cum rob, comesta, mitigant ardorem vrinę, & prouocant vrinam, mundificant renes & vesicam ab humoribus crassis. Radix nenupharis bibita, confert patienti ardorem vrinę.

Ad ardorem Vrinę, qui fit propter arenulas.

R. Sebesten n°.xxx. liquiritię, passularũ, añ. ℥.ij. capillorũ Veneris, foliorum cupressi, caudæ æquinę, foliorum vrticę, hordei añ. m.j. quatuor seminum frigidorum maiorum añ. ℥.s. seminis anisi & fœniculi añ. ʒ.ij. seminis papaueris albi ʒ.ij.s. aquæ lib.vj. fiat decoctio vsq; ad consumptionem duarum partium, deinde coletur, & in colatura dissoluatur cassię pinguis nuper extractę, & à granis mundatę ℥.iiij. penidiorum lib.s. & iterum lento igni coquantur, donec acquirant formam mollis opiatę: deinde addatur cinnamomi electissimi subtilissime puluerizati ʒ.ij.s. & reponatur in vase interius vitreato, & detur cochlearium vnum pro vice per horam ante prandium, bis aut ter in

hebdomada, statim pòst bibendo brodium carnis, aut dissoluatur cum brodio & bibatur, vt suprà: est enim valde vtile.

Puluis ad idem.

R. Liquiritię excorticatę ℥.ij. quatuor seminum communium frigidorum maiorum an̄. ʒ. iij. seminū portulacę, endiuię, & scariolæ an̄. ʒ. j.s. seminis papaueris albi ʒ.ij. cinnamomi electi ʒ.ij.s. sacchari ℥.x. fiat puluis, de quo capiat singulo mane ʒ.j. stomacho ieiuno. Confert etiam plurimum capere ℥.ij. casiæ in canna, per interualla, per horam ante prandium, cum brodio carnium, vel comedere ipsam siccam, & bibere pòst statim brodium. Item confert lymphare vinum cum aqua decoctionis liquiritię. Et cōferunt etiam multùm clysteria lenitiua, & vngere renes vnguento Gal. camphurato: & abstinere à salsis, acutis, labore forti, coitu, & similibus.

Ad ardorem Vrinæ, *qui fit propter vlcus in virga.*

R. Succi virgæ pastoris (& est carduus maior) succi consolidæ minoris, succi plantaginis an̄. ℥.ij. camphurę subtilissimè tritæ ℈.iiij. amyli ℥.ij. cerussę factę de plumbo ℥.j. lithargyrij ℥.s. tutię Alexandrinæ præparatæ in aqua rosacea ʒ.vj. alborum ouorum recentium n°. iij. fiat vnguentum in mortario plumbeo longa agitatione, ex quo inungatur peritonęum. s. locus inter testes & anum, & testes, & tota virga, & cum eo intingatur tenta, quę ponatur in orificio virgæ, & de eodem dissoluto cum lacte mulieris

mulieris inijciatur in virga. Ardori verò vrinę, qui fit sine sanie, conferunt illa, quę sunt similia auellanis, facta ex seminibus communibus frigidis & iulep, & syrupo violaceo, mucilagine psyllij, & rob, & frequentet introitum aquę tepidæ, & sorbeat oua sorbilia, & oleum amygdalarum dulcium, & ius gallinarum. Et cibaria ex hordeo & amylo, & risi hordei, & cucurbitis, cauendo à salsis, acutis, labore & coitu.

De *Diabete*. *Cap*. III.

IN diabetica passione, maior est quantitas vrinæ, quàm quantitas ebibitorum, & mingitur aqua sicut bibitur, & est alui stipticitas, & sunt cum siti clamosa. Galen. 6. de Locis affect. testatur se non vidisse diabeticam passionem, nisi bis in vita sua. Curatio fit per contraria, vt si sit ex caliditate per frigida, & èconuerso, & ad intra & ad extra. Aqua lactis extracto butyro, & lac acetosum, & aqua hordei, & fructus, & olera frigida, sunt conuenienia. Et clysteria ex aqua rosacea & mucilagine psyllij frequẽter. Et conuenit infrigidare renes, & exhibere trochiscos de camphura, & de balaustijs descriptos ab Auicen. cap. proprio, & trochiscos de spodio cum aqua cucurbitæ. Et emplastrentur renes cum lumbricis terrestribus cum aqua rosacea & dorsum similiter.

Electuarium optimum ad Diabetem.

R. Spodij torrefacti, xyloaloes, seminis portulacæ, gummi Arabici, gummi dragaeanthi, berberis, turbith, seminis endiuię, boli Armeñi

beneficio medicinæ poterit aptus reddi adgenerationem.

De his, quæ Conceptionem fieri prohibent. Cap. II.

MVlier, quę peperit, & cupit per aliquā causam bonam ſtare per aliquot tempus ſine conceptione, liget in ſeundina infantis, quem peperit tot grana cataputię, quot annis vult ſterilis permanere. Radix filicis fœminę data mulieri, prohibet conceptionem.

Vt Mulier non concipiat.

R. Nitri, vel aluminis, vel picis quantitatem ciceris vel fabæ, & poſt coitum ponat in ore matricis.

Aliud: Teſticulos muſtellæ maſculi abſcinde, permittendo viuere muſtellam, liga eos in pellicula anſeris, vel aliqua alia, & ferat mulier in ſinu ſuo, prohibet impręgnationem. Idem facit matrix capræ, quę nondum fœtum habuerit, ſuper nudo portata. Vſus piperis aſsiduus, & naſcale ex ipſo poſt coitum idem facit. Mulier accipiens ſtatim poſt menſtruationem ʒ.j. pulueris facti extremitatibus hederæ, generare non poterit. Sunt alia multa, quæ à proprietate conceptionem impediunt: ſicut, ferre os de corde cerui, aut matricem mulæ, aut gagatem lapidem, aut ſmaragdum, vel ſapphyrum in anulis, vel comedere grana hederæ nigræ, aut rad. pimpinellę. Item appendere in camera ſcolopendriam aut corium mulę, aut portare limaturam ferri, quæ aliquando fertur in ſac-

culis cordialibus. Hęc autem prohibent conceptionem. Caueat tamen medicus ne prędictis vtatur, nisi ad legitimam causam vt suprà, & necessariam pro vita mulieris seruanda, non autem ad generationem prohibendam sine legitima causa.

De his, quæ conferunt ad Conceptionem. *Cap.* III.

IMpedimentum conceptionis causa mulieris communiter fit ab humiditate superflua matricis, cum ferè continuo fluxu menstruorum alborum. Quapropter ordinato debito regimine victus, & in alijs rebus non naturalibus, fiat purgatio vniuersalis, iterando si opus sit, postea purgetur matrix, supponendo mercurialem cõtritam, positam in sacculo longitudinis quatuor digitorũ, qui ligetur cum filo ad coxam, miscendo cum ea ℥.j. boni mithridati, & ℈.s. mastichis, tenendo intus per tres dies, deinde fiat balneum infrascriptum.

℞. Matricarię, absinthij, origani, calamenthi, artemisiæ, florum chamęmillæ, & meliloti añ. m.j.s. rutæ syluestris, styracis calamitæ, xylobalsami, costi, carpobalsami, rubeæ, been rubei añ. ℥.s. coquantur in s.q. aquæ pro balneo, in quo decenter calido sedeat vsq; ad vmbilicũ. Vide infrà in cap. de Fluxu menstruorum alborum. His peractis, & eis sublatis, quæ conceptionem impediunt, de quibus dictum est cap. præced. properandum est ad ea, quę habitant ad ipsam cõceptionem: quorum quædam admin

administrantur ante actum coeundi, quædam in actu, vel circa actum, & quędam post actum. Ante actum omni mane per tres dies continuos imponatur hoc pessarium, retinendo per tres horas, expulsis prius egestionib. & vrinis.

R. Mastichis, olibani, nucis cupressi; styracis liquidæ añ. ʒ.ij. rasuræ eboris ʒ.j. ambrę ʒ.s. moschi ℈.s. cõfice cum vino maluatico optimo, & supponat in collum matricis cum lana vel cotto carminato.

In sero verò fiat Suffumigiũ infrascriptum.

R. Thuris, mastichis, ladani, myrrhæ, nucis cupressi & foliorum eius, ligni aloes, folij, blactæ bysantis, cupularum glandium, zedoariæ, rasurę eboris añ. ʒ.s. conficiantur cum axungia anserina recẽti, & fiat pasta, ex qua formentur pilulæ planę in modum lupinorum, & ponatur vna vel duę super prunas sub cathedra perforata, & recipiat fumum per embotum in ore matricis impositum.

R. Cinnamomi electi, caryophyllorum, cardamomi, añ. ℥.s. galangę, gingiberis, macis, nucis moschatæ, cyperi, liquiritię, rasurę eboris, seseleos añ. ℈.j. matricis leporis exiccatę, coaguli leporis añ. ℈.ij. cassię lignee, moschi, ambrę añ. g.iiij. sacchari boni in aqua rosacea dissoluti q.s. fiat confectio in morsellis, de quibus capiat vnum pro vice, quando surgit à lecto.

Aliud & est Arnaldi de Villanoua, valde expertum.

R. Vtriusq; testiculi, vulpis scilicet animalis testiculi, & radicis herbę, testiculi dextri verris

exiccatorum in vmbra, rasurę eboris, seseleos, matricis leporis exiccatæ & eius coaguli añ.ʒ. ij. sacchari dimidium ponderis totius, fiat omnium puluis, detur de eo in ieiuno: & est pręcipui iuuamenti. Ad hanc intentionem iuuat sectio saphenę, & si mulier sit calidę complexionis, prodest hepar temperare cum vnguento sandalino, aut cum epithymo ex aqua endiuię, & parum aceti. Omnia prædicta sunt administranda post menstruorum expurgationem. Quòd si viri temperies distemperata sit, est æquanda: & in vtroq; requiritur tanta dimissio coitus, vt in vtroq; semen possit esse prolificũ. Inter cętera, quę habilitant ad conceptionem, est vngere ab vmbilico inferius & renes ex oleo facto de ligno hederę: confortat enim matricem, & consumit humiditatem, quæ impedit conceptionem, & pręparat ad eam. Quę autem circa actum sunt peragenda: quia accidit aliquando vt mulier sit viro tardior, aut èconuerso: si conceptio debet fieri, oportet vt fiat concursus vtriusq; seminis in eadem hora & momento. Quapropter qui tardior est, pręparari ac disponi debet tactibus, blanditijs, & similibus, vt inuicem in missione seminis conueniant. Post actum autem aduertat vir, si percepit in fine actus velut virgę suctionem, etiam aduertat mulier, si post actum iniectum semen viri retentum sit, si non exierit extra matricem. & appareant alia signa conceptionis, quę infrà dicentur, cap. 5. seq. tunc quiescat mulier per horam, tenendo coxas strictas, & vngatur vulua ex

na ex pice liquida, olibano, & oleo per duos vel tres dies: & si intra illud tempus semen non exierit, signum est conceptionis. Si verò nondum signa conceptionis appareant, reuertatur ad supra scripta remedia, & inter cætera confert hoc pessarium.

R. Foliorũ hyperici, rasurę eboris añ. ℈. iiij. moschi, ambræ orientalis añ. ℈. j. cerę ʒ. j. s. cum succo nepitę & polenta ex orobo, fiãt pessaria mollia cum serico tincto in grana kermetis: imponatur cunno, & teneatur longo tempore: est enim de eis quę à proprietate ad conceptionem disponunt. Artemisia valet contra sterilitatem prouenientem ab humiditate superflua, pulueriżata cum bis torta & nuce moschata æqualibus portionibus, detur in puluere manè & sero cum vino decoctionis artemisię: aut conficiatur cum melle in forma opiatę, & fiat semicupium ex artemisia & folijs lauri, fomentando vuluam cum tali decoctione calida. Sunt alia multa, quę sterilitatẽ remouent, & ad conceptionem habilitant: sicut comedere caricas cum folijs abietis, & spumam oui recentis ruminantis, quando coquitur, cum vino ad bibendum.

Aliud: Nasturtium tritum cum aceto da in cibo per quatuor dies continuos, statim post menstruationem.

Aliud: Pone in nascali stercus vulpis, & eo vncta coeat.

Aliud: Matricẽ leporis siccam tere, & da in potu cum vino, post menstruorũ purgationẽ.

Aliud: R. Castorei, piperis. añ. g. xij. tempera cum vino decoctionis pulegij, & bibat.

Aliud: Hepar testudinis, & testiculos parui porci, quem solum mater ediderit: siccentur, & puluerizentur, & sumat in potu sterilis, siue mas, siue fœmina.

Aliud: Intingat mulier lanam in lacte asinæ, & vmbilico superligás coeat. Vsus sileris montani ad conceptionem potenter habilitat.

Aliud: Testiculi verris siccati in vmbra, puluerizati, cum vino bibiti post mẽstruationem mirabiliter valent. Sagzenea seu egetea supposita cum oleo de lilio in lana inuoluta & bibita, valet contra sterilitatem.

Ad mulierẽ, quę prius erat fœcunda, deinde sterilis est facta. Folia mali granati sicca tere, & cum melle fac pessarium longitudinis quatuor digitorum, & post menstruationem impone, dimittendo diebus tribus, vt non tollatur. Item fac pessarium cum vua passa contrita cum granulis, & quando coagulata stillauerit, viro commisceatur.

De signis Conceptionis. *Cap.* IIII.

VLtra signa posita in precedenti cap. plura alia sequũtur. Si capitella mammillarum suffusa & amplexata videantur, ipsa quoq; colore variato, oculis profundis, acie oculorum acuta, albugine plena atq; turgida: hæc prægnantem declarant. Hippocr. in libello de Superfœtatione dicit: Oculi prægnantis retracti caui magis sunt, & liuidius eorum album. In Aphorismis

rissimis verò inquit: Si vis scire si concepit mulier, dormituræ exhibe melicratum, si torsiones circa ventrem percipiet, concepit: si verò nō, minimè. Extrahantur ex dextro latere mulieris duæ vel tres guttæ sanguinis, & positæ in aqua fontis viui, si petat fundum, signum est quòd concepit; si verò non, non concepit. Mulier in lecto resupina iacens, si ambas manus extendat super ventrem lateraliter ab vmbilico, diligenter attendens, si prægnans est, sentiet sub manibus eius motum quasi araneæ transitum, & percussionem, etiam si ex modico tempore esset prægnans. Si collum calidum, & dorsum frigidum sit, conceptionis est signum.

Ad cognoscendum si Conceptus sit masculus uel fœmella. Cap. V.

EX Hipp. Mulier bene colorata marem, discolorata fœminam. Ex Gal. apium pone super caput prægnantis, ipsa nesciente: si marem primò vocauerit, masculum concepit: si verò fœminam, concepit fœmellam.

Aliud: Fac duas foueas in terram, in vna pone triticum, in alia hordeum, & in vtraq; pone de vrina prægnantis, cooperiendo cum terra. Si primò germinauerit triticum, pariet filium: si verò hordeum, fœmellam concepit.

Aliud ex Galeno: Si prægnans incipiens ambulare, mouet primò pedem dextrum, concepit filium: si verò sinistrum, fœmellam.

Aliud: Granum salis super papillam mulie-

ris liga in ſero, mane reſpice: ſi ſal ſiccum permanſerit, marem cõcepit: ſi verò humidum, & liquefactum, fœmellam.

Aliud: Vterum prægnantis pertracta: ſi rotundum, plenum, habilem, & durum ſenſeris, ipſaq; colore mundo, maſculum concepit: ſi verò oblongum, laxum, ineptum, ipſaq; colore maculato, fœmellam concepit. Si papillæ mammillarum circa eas rubeæ ſint, marem cõcepit: ſi verò ad fuſcum tẽdant, fœmellam. Lac ſpiſſum & viſcoſum in conceptione maſculi: è contra in conceptione fœmellæ. Ponatur de lacte prægnantis ſuper ſpeculum chalybis ſub radijs ſolis, ſi poſt horam vniatur vt margarita, ſeu perla vulgò vocata, maſculum concepit. Si verò ſparſum defluat, fœmellam. Quando mulier eſt agilior, nitidioris ſeu mundioris faciei, & ſanioris appetitus, quietorum magis accidentium, & ſentit grauedinẽ in latere dextro, & habet lac ſpiſsius & craſsius, & augetur pupilla, & rubeſcit, pariter & venę earum ſunt plenæ & rubeæ, & pulſus dexter eſt plenior & frequentior ſiniſtro, & oculus dexter, eſt velocioris motus ſiniſtro, ſunt ſigna quòd maſculum concepit. Si vlcus in ſiniſtra parte mulieris ſit aut fuerit, & mulier concipiat, pariet filium: è contra verò filiam.

De modo Generandi maſculum uel fœminam. *Cap.* VI.

QVi vult maſculum generare, liget ſiniſtrum teſticulum dum coit: ſi verò fœmellam generare

nerare cupit, liget dextrum.

Aliud: Qui vult generare masculum, fascia pueri alba, liget pedem dextrum: si verò fœmellam, fascia nigra liget sinistrum.

Aliud: Adipe anseris & terebinthina vnge pudendum, & tertia die coeat.

De his, quæ Conceptum fœtum ab aborsu præseruant, & usq; ad debitum tempus conseruant. Cap. VII.

CAueat prægnans à motibus laboriosis, maximè à præcipiti scalarum descensu, & ab vsu eorum, quæ menstrua prouocant & aborsum: de quibus suo loco dictum est. Conseruat fœtum vsq; ad tempus debitum portare lapidem aquilæ brachio sinistro appensum. Vsus diacorali & diamargaritonis ante cibum vtilis est. Radix maluæ & parietaria à prægnante gestatæ, proprietatem habent cõseruandi fœtum vsq; ad debitum tempus. Cancer fluuialis comestus, aut in puluerem potatus. Similiter lapis smeraldus collo appensus, vt ventrem tangat, fœtum retinet vsq; ad tempus debitum. Et tormentilla confortat & conseruat cõceptum fœtum. Balsamita seu sisymbrium, vel mentha aquatica, prouocat menstrua, matricem mundificat, fœtum autem iuuat. Quando prægnanti accidit dolor renum & fundi ventris, ita vt de aborsu hæsitet, scinde panem magnum secundum latum, & calefac vnam medietatẽ ad ignem, & eam partem, quę est ex latere medullæ, infunde in maluatico vel optimo vino ca-

lido: deinde asperge puluerem caryophyllorum, & calidum liga super vmbilicum, & statim dolor ventris cessabit. Et pone super renes hoc ceratum, quod renes prægnantium cõfortat, & aborsum prȩseruat.

R. Mastichis ℥.s. ladani purissimi ʒ.iij. ceræ nouæ ℥.ij. bistortæ, acaciæ, hypocistidis, sanguinis draconis, boli Armeni, corticũ mediarũ castanearum, cupularum glandium añ. ʒ.s. terræ sigillatæ ʒ.j. thuris, galbani, styracis liquidȩ, gummi Arabici añ. ʒ.j.s. sandalorum alborum & rubeorum, coraliorũ rub. añ. ℈.ij. pissasphalthi ℥.s. terebinthinæ abietis, ol. myrtillorum, añ. q.s. fiat ceratum in mortario cum pistillo calido, addendo sic paulatim oleum myrtillorũ, & terebinthinam, diu agitando cum pistello calido, donec debitam formam cerati satis tenacis recipiat, & de eo extendatur q.s. pro vice super corio subtili debitæ figuræ, & applicetur renibus, & remouetur quando expedierit, & per interualla remoueatur, ne sua asidua permanentia habeat renes superfluè calefacere. Ad eandem intentionem valet vnguentũ sandalinum, & vnguentum Comitissæ. Et cõuenit semel aut bis in hebdomada, renes abluere aqua rosacea, & tertia parte vini albi tepidè, ad abstergendum vnctuositatem, quæ remanet in porositatibus cutis, ex vnguento vel cerato, & facilius exhalat caliditas renum superflua, & virtus vnguenti vel cerati facilius penetrat, & magis confortat.

Si autem sit dolor renum chronicus, & ex longo

longo tempore, extra prægnantiam conuenit hoc vnguentum.

R. Spicæ nardi, ſeminis anethi, dauci, ſeminis milij ſolis añ. ʒ. mediam, amyli ℥. ij. camphuræ ʒ. j. boli Armeni ℥. s. ſanguis draconis, terræ ſigillatæ añ. ʒ. ij. croci ℈. j. vitellorum ouorum nº. iij. fiat vnguentum molle in mortario plumbeo, quo vngantur renes mane & ſero. Oleum de fiſticis, & oleum de granis pini, & laurinum, cõferunt, quando ęgritudo renũ eſt chronica.

Si Prægnanti pedes intumuerint.

R. Olei roſacei ℥. ij. aceti, ſalis triti añ. ℥. j. conquaſſentur inuicem fortiſsimè, & ex eis decenter calidis, vngantur pedes leuiter, & tandiu ſunt fricandi, donec manus abſq; vnctuoſitate remaneant, & comedat volatilia, cydonia, mala granata, & ſimilia.

Quando verò venter Prægnantis ventoſitate diſtenditur.

R. Seminis apij, ameos, menthę aquaticę añ. ʒ. iij. maſtichis, caryophyllorum, cardamomi, rad. rubeæ añ. ʒ. ij. s. nucis moſchatæ, zedoariæ, cinnamomi, caſtorei añ. ʒ. ij. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato, & dentur ʒ. ij. pro vice: aufert enim ventoſitatem prægnantium & aborſum.

Conferunt etiam clyſteria ſecundum hunc modum.

R. Pulueris ſacchari ℥. iij. diacatholiconis ʒ. vj. olei cõmunis ℥. iij. vitellorum ouorum nº. ij. ſalis ʒ. j. cum brodio carniũ, in quo cocti ſint flores meliloti, fiat clyſter: caue ne ponas flores

chamemillæ: quoniam aborſum prouocant, melilotum verò prohibet aborſum.

Ad ardorem ſtomachi prægnantium, & earum appetitum deperditum, & corruptum remouendum, detur ſuccus foliorum vitis domeſticæ, vel ſuccus capreolorum eius, aut iulep ex eo factus, & acetoſitas citri, & eius ſyrupus, & ſyr. de limonibus, aut de agreſta, vel de granatis, aut oxyzacchara ſimplex: reſtaurant enim appetitum deperditum, & corruptum remouent, ardorem ſtomachi auferendo, debet dari cochlearium ex eis, vel aliquo ipſorum, ante cibum per horam vel mediam.

De Partu. Cap. VIII.

PRimò, vt ex primo partu ſcias, quot & quales proles primum partum ſequantur, aſpice embryonem primi partus ſtatim, cùm vterum maternum exiuit: ſi caput embryonis capillorum congeriem habeat, quaſi circini, maſculum poſt ipſum embryonem parituram existimato: ſiq; geminis circis, gemellos poſt illum partum pariet: ſecundò, ſcitur quoq; numerus futuræ ſobolis ex primi infantis vmbilico. Quot enim nodos habet, tot proles paritura eſt: quot enim ſunt rotundi, tot mares paritura eſt: quot verò oblongi, tot pariet fœmellas.

De his, quæ Partum facilitant. Cap. IX.

LApis exebenos, quo aurifices limpidant aurum, portatus, partum facilitat, & conſeruat fœtum

fœtum ſine ęgritudine. Cyclamen ſub fœmore poſitum & bibitum, partum facilitat. Cingat mulier ſpolium ſerpentis ſuper nudo, & pariet faciliter. Liget patiens ſeu pariens radicem cucurbitæ ſuper renes ſuos, & ſtatim pariet, & poſt partum ſtatim remoueatur, ne etiam matrix exeat. Vnge vuluam ex oleo balſaminę, & pariet ſine dolore. Lapis aquilæ, coxæ parturientis alligatus partum facilitat.

Medicamentum ſolenne partum facilitans.

R. Myrrhæ, caſtorei, ſtyracis añ. aur. j. ſabinę, cinnamomi añ. aur. s. trita & cribellata conficiantur cum melle deſpumato, dentur aur. ij. cum vino, & eſt vltimum.

Artemiſia cocta in melicrato potui data, partum facilitat, & etiam cataplaſmata. Confert ſuffumigatio vel vaporatio cum aſphaltho & chamæpity calefactis ſuper tegula. Si mulier tranſeat ſuper lapidem, quem canis momordit, quando in eum proiectus eſt, eo poſito ſuper terram, partum facilitat ex Galeno. Raſura oſsium dactylorum cum vino potata, mirabiliter liberat parturiẽtes. Quatuor aurei de cortice caſsiæ fiſtulæ cum vino bibiti, faciunt ſtatim parturire. Similiter & retentio magnetis in manu: & capillus Veneris cum vino bibitus: & aqua caſtorei in potu ſumpta. Dare parturienti lac alterius mulieris, facilitat partũ. Et coralus coxæ appenſus, idem facit. Centumnodia bibita cum aqua frigida, facit parturire ſine dolore, pariter & verbena. Herbam dragonteam ſuper duobus inguinibus alligatam permitte,

& cito pariet. Verùm statim est remouenda ne matrix exeat. Pimpinella supposita idem facit. Teratur semẽ pęoniæ cum oleo pomorum balsaminæ, & vngantur lumbi & vulua, & pariet sine dolore. Serapion authoritate Rasis testatur, se dedisse multis prægnantibus partui propinquis ʒ.ij. croci, quæ statim parturierũt. Ego aduocatus pro vna muliere ciue Taurinensi, dicta Castilina, omnibus ciuibus nota, imò notissima, quæ cùm esset in partu, iam loquelam amiserat, & operationẽ intellectus veluti mortua, resupina iacebat, oculis apertis, sine sensu & motu: tetigi, & inueni pulsum magnum, plenum, & fortem, habebat penes eam chirurgũ, qui expectabat, vt arte embryonem extraheret: iussi eam sedere in decoctione pulegij regalis decenter calida, & dari per os, dum ea sederet ʒ.j. dictamni cum vino cocto, & dixi chirurgo vt in eius aurem diceret, su. ca. midur, & statim peperit filium sanum, & ipsa, Deo fauente, sana facta est. Sunt modo plusquàm triginta anni, & adhuc viuunt mater & filius, qui est bonus mercator, & hæc est doctrina Gal. in libello de facilè Acquisibilibus. Appropinquãte partu naturali, assiduetur balneatio in aqua decenter calida, sedendo in ea, & vngantur inguina, pecten, & ilia, & alchatim, cum oleo de keiri, anethi, & chamæmillæ, & os vuluę cum oleo balsaminæ, vel cum adipibus & alijs suprascriptis, & mucilaginibus lubricantibus, maximè si os vuluę siccum appareat. In die verò potus, detur aqua fœnigræci in ieiuno, & sit

cibus

cibus eius gallina pinguis, & caro pinguis, & olera lubricantia, & prohibeantur ſtiptica. Et ſuffumigetur cum moſcho, & rebus odoriferis, claudendo ne nares ingrediatur. Cumque præſens eſt partus, comedat rem paucæ quantitatis, & multi nutrimēti, & bibat vinum odoriferum: deinde ſedeat hora vna, & tendat pedes ſuos, poſtea reſupinetur ſuper dorſum ſuū hora vna: poſtea ſurgat ſubito, & aſcendat gradus, & deſcendat & clamet. Cum autem os matricis aperitur, & ſcinditur ſiphac, ſuffumigetur cum odoriferis, cauendo ne aſcendat fumus ad nares, & ſedeat ſuper cathedram, retro poſito puluinari, & attrahat aerem per os & nares, quantum poteſt, comprimendo ſe ad expellendum. Mulier verò pinguis, quæ difficulter parit, hoc modo pariat, more quadrupedū, ponendo caput ſuper terram vel ante terram, & genua ſub ventre.

De extractione Fœtus mortui in utero. *Cap.* X.

Signa fœtus mortui in ventre matris, detumeſcunt mammillæ, infrigidatur ſumē, & eſt locus inter vmbilicum & pectinē, quando reuoluitur de latere ad latus, ſentit quaſi lapidē in ventre moueri ad latus, in quod reuoluitur. Hippocr. in libello de Superfœtatione dicit: Mulier propè partum exiſtens, ſi cauos oculos habeat, vultuſq; & tota liuida, pedes turgeant, tanquam alba pituita morbóve ſubtercutaneò laboret, ſiq; albas auriculas, acutaſq; nares ha-

beat,liuidaq; labia, hæc partum mortuum ge-
ſtat,vel malè viuentem & exanguem, & non vi
cturum, tanquam morboſum & immaturum,
& ante tẽpus edet. His fœmellis ſanguis aquo
ſus eſt.Eis igitur poſt partũ odorata apponan-
tur,resq; boni odoris comedant & bibãt. Qui-
bus nares ante vultum reſtituuntur,ſuumq; co
lorem reſumũt:ſi prægnantes carbones & ter-
ram comedere cupiant,& comedant, in capite
puerorum editorum ſigna erunt. Quæ fœtum
mortuum educunt, vel eum qui non fertur ſe-
cundum naturam. Fellis tauri quantitatem a-
mygdalæ da cum vino in duobus cochlearijs,
& ſtatim emittet. Centumnodia cum vino bi-
bita eijcit.Decoctio artemiſiæ in melicrato bi-
bita,& decoctio cheiri,faciunt emittere. Cata-
plaſma corruptiuum & eductiuum embryonis
mortui,abſq; matricis periculo & nocumento.
Folia cupreſsi mollia coque in aqua, & tere di-
ligenter,vt fiat conſiſtentia, & pone ſuper vm-
bilicum & ventrem, ligando cum faſcia. Item
ſedeat ſupinè ſuper ſellam curuam,dormiet, &
emittet abſq; dolore.Naſcale ex obolo opopa-
nacis,eſt ſine periculo expertum. Suffumiga-
tio cum cortice pini, expellit fœtum mortuũ:
ſimiliter decoctio florum violarum bibita. Au-
rei quatuor radicis filicis maſculi cum melicra
to bibiti, expellunt fœtum mortuum. Sabina
bibita & ſuppoſita fœtum mortuum educunt,
& ſatureia trita ſuper vẽtrem poſita. Calamen-
thum,cedria,& vtraq; centaurea appoſita & bi
bita, corrumpũt embryones & eijciunt.Lada-
num

num in suffumigio cum emboto matrici imposito, fœtum mortuum extrahit, & secundinam. Petroselinum in vuluam missum, fœtum m ortuum & secundinam extrahit, & potatũ mundificat matricem ab humoribus crassis. Nascale ex oleo de serbin, extrahit fœtum mortuum, pariter & galbanum sumptum, & elixatura herbæ pedis coruini bibita. Decoctio lupinorum cum ruta & pipere bibita, & cum melle & myrrha supposita extrahit embryonem.

Ad idem.

R. Aristol. vtriusq;, assæ fœtidæ añ. ℥. v. spicæ nardi, agarici añ. ʒ. iij. myrrhæ ʒ. j. confice cum decoctione aristol. & da ʒ. ij. Cacumina hederæ trita, melle addito, & supposita: pariter pimpinella trita & supposita, fœtum mortuum expellunt. Folia iuniperi cum aqua mellis bibita, idem faciunt. Quòd si his remedijs non pariat, cum vncinis discretè extrahatur.

De extractione Secundinæ. Cap. XI.

DEntur ℥. ij. lixiuij facti de cinere frigido, cũ ʒ. iij. seminis maluæ ad bibendum, & prouocetur sternutatio cum puluere hellebori albi naribus insufflato, & statim eijciet. Suffumigiũ ex ladano cum emboto, & petroselinũ in vuluam missum, extrahunt secũdinam. Idem præstant folia iuniperi cum aqua mellis bibita. Extrahatur succus petroselini & porri, & misceantur cum oleo de pulegio vel muscellino, & ponatur in vuluam. Exhibeatur in potu succus boraginis, ipse solus sufficit ad educendum se-

cundinam. Suffumigium ex blactis bysantis, & decoctio keiri bibita, & cinnamomũ cum myrrha potatum expellunt secundinam.

R. Abrotani, rutæ, nasturtij, prasij, aristol. rot. añ. ℥.j. ficuum siccarum n°. xx. hellebori albi ʒ.ij. olei de lilio ℥.iiij. coquantur in s.q. aquę; & cum ea calida suffumigetur, sedendo super cathedram perforatam cum emboto in matricem immisso: postea inijciatur basilicon dissolutum cum aqua decoctionis vsneæ. Decoctio florum iesmini secundinas & mortuos fœtus corrũpit & extrahit bibita. Suffumigatio cum cortice pini, eijcit secundinam, similiter & galbanum suppositum.

De his, quæ purgant Matrices parturientium. Cap. XII.

VTraq; aristol. cum myrrha & pipere, purgãt matrices parturientium, prouocant menstrua, & extrahunt fœtum. Radix pæonię bibita quantitate amygdalæ, mundificat matricem à superfluitatibus partus, & prouocat menstrua. Partes teneriores menthæ coquantur in vino, & supponantur, mundificant matricem. Decoctio florum violarum bibita, prouocat menstrua retenta post partum, & decoctio berbenæ, & folia iuniperi cum aqua mellis bibita idem faciunt. Vide infrà de Menstruis.

De doloribus post Partum, & de alijs symptomatibus. Cap. XIII.

EXhibeatur squinanthi decoctio calida ad bibendum. Applicetur emplastrum de baccis lauri:

lauri. Vitella ouorum multùm coctorum in aqua tere cum axungia, cymino, & ſucco artemiſiæ, & fac cataplaſma. Coquantur cæpæ in aqua, & terantur cum oleo & cymino, & vitellis ouorum, & applicentur calida ſuper ventrem. Bulliant cæpæ parum in aqua vel vino, & trita aſſentur in patella cum oleo communi emplaſtrata, dolorem ſtatim tollunt. Radix altheæ cocta, cõtuſa, cum axungia applicata iuuat. Suffumigium ex baccis lauri ſuper prunis poſitis, aut ex ſtyrace, thure, & elaterio ſuper prunas vt ſuprà iuuant. Sedeat in aqua calida vſq; ad vmbilicum, & vngatur vulua ex oleo violaceo tepido. Semicupium ex vſneæ decoctione, vel ſuffumigium ex eo valet. Elixentur folia lauri, & ponantur in ſacculo, & ſedeat ſuper eum calidum, aut fomenta ventrem cum eo calido. Oleum de pomis balſaminæ vnctũ, valet plurimum. Si poſt partum natura vulnerata ſeu plagata (vt ait author iſte) remanſerit, teſticulos tauri cum aqua frigida, roſis, cum parum croci diſſolue, & appone. Oleum de pomis balſaminę appoſitum, optimum eſt, & peſſarium ex butyro. Ad eas, quæ poſt partum remanent decoloratæ: tere pumicem, & cum vino dulci ieiuno da in potu.

Aliud: Florum balauſtiorum cum myrto cõque, & da in potu.

Aliud: R. Fæcis vini antiqui, radicis lilij, & allij ãn. miſce, & vnge faciem in ſero, donec rubeat: mane laua & perſeuera, donec colorem bonum reſumat.

Ad tumorem ventris, qui remanet post partum, exhibeatur in potu diamarte aut alchechengi, aut serapinum cum origano, & mastiche añ. ℈.j. fiant pilulæ quinq; , sumantur in vna vice, statim post bibendo ℥.iiij. aquæ florum liliorum alborum calidè.

Ad Sodam, quæ remanet post partum, liniatur frons ex cinere & aceto.

Ad Febrem, quæ remanet post partum quæ communiter fit, quando enixa malè purgatur à menstruis, & maximum remedium in hoc est, menstrua prouocare cum his, quæ statim infrà dicentur: verùm enixa non bibat vinum, sed aquam hordei. Quòd si egeat ventris lenitione, aut euacuatione, purgetur etiam cum phlebotomia saphenæ quæ in hoc est vltima.

TRACTATVS SECVNDVS DE Menstruis: qui diuiditur in quatuor capita.

De Menstruis retentis post partum. Cap. I.

SI Menstrua post partum detineantur, & sit mulier sine febre, fiat primò sessio in aqua decoctionis chamæmillæ, artemisiæ, & consimilium, calida, vsq; ad vmbilicum: deinde fiant ligaturæ coxarum, quæ citò soluantur: deinde fiant fricationes fortes trahentes ad inferiora: deinde applicentur ventosę super coxas in parte interiori sine scarificatione, iterando fricationes, vt suprà. Cùm verò in partu exit parum sanguinis, & non est febris, suffumigetur cum sinapi,

sinapi,bdellio,& myrrha: aut cum oculo piscis saliti: aut cum vngula asini, vel equi, & prouocetur sternutatio: & exhibeatur ʒ.j. trochiscorum de myrrha, cum vino albo. Quòd si hæc non sufficiant, fiat phlebotomia de saphena, & administrentur ea, quæ dicta sunt in cap. 12. præced. de his, quæ purgant matricem parturientium. Si autem sit febris, vtatur subtili diæta, bibendo aquam hordei, & laboretur in prouocatione menstruorum cum sessione in decoctione chamæmillæ calida, fricationibus, ligaturis. Et phlebotomia saphenę est vltima.

Electuarium ad prouocandum mẽstrua retenta post partum, & valet ad lac minoratum, ad sputum sanguinis & saniei, & tussim, & anhelitum dilatatum.

℞. Succi prassij ℥.vj. vini boni, mellis añ. ℥.j. piperis albi, thuris, myrrhę añ. ʒ.j. coquatur succus prassij cum vino in parua olla, lento igne, ad consumptionem duarum partium: postea addatur mel, & coquatur lento igni, donec coaguletur sicut mel, & tunc addantur alia puluerizata subtilissimè, & cribellata, diligenter simul miscendo. Dosis est cochlearium vnũ singulo die in ieiuno, & sanat tempore breui.

De prouocandis Menstruis absq; partu. Cap. 11.

CHamæmilla menstrua prouocat & abortum, & tollit torsiones ventris. Idem calamenthum suppositum, & herba pedis coruini bibita & supposita faciunt. Chamæpitys purgat matricem, & eam mundificat, & menstrua

prouocat,& confert matrici frigidæ super pudenda emplastrata.

Aliud: Nepitam vel calamenthum, rutam, corticem mororum celsi añ. coque in vino, & bibat.

Aliud: Myrrham, nigellam, & rubeam cum vino bibat, aut myrrham solam cum vino, aut bibat laccam in ouo sorbili. Decoctio asari, carui, & seminis apij bibita, prouocat vrinam & menstrua potenter. Sabina in prouocandis menstruis, fortior est omni alia re. Squinanthũ bibitum, & super pudenda cataplasmatum, aut in pessario positum, fortiter menstrua prouocat. Duas ficus & obolum nitri tere, & appone in pessario. Teratur folia centaureę cum aqua, & fiant pilulæ, & ponatur vna in ore matricis. Pessarium ex agarico subtilissimè puluerizato cum succo cyclaminis, & oleis calidis, bene operatur in prouocando. Grana piperis cum staphisagria da post balneum cum vino bibere, & citò subuenit. Aquam, in qua fermẽtum vetus dissoluatur, quando fit panis, da in potu.

Decoctio purgans Matrices, dissoluens ventositates, & menstrua prouocans.

R. Florum ameos, harmel, asari, florum chamæmillæ, fœniculi, gentianæ, spicæ nardi, squinanthi, chamępityos, rubeæ, anisi, chamędryos añ. ʒ.x. coquantur in lib.iij. aquæ ad consumptionem duarum partium, & coletur, & in colatura dissoluatur ammoniaci ʒ.j. & dentur de ea ℥.iij. mane, & est mirabilis.

Electuarium prouocans Menstrua & Vri-

nam,

nam, fortiter dissoluens ventositates.

R. Anisi, laccæ, aristol. rot. gẽtianæ, mei, phu, spicæ nardi, costi añ. confice cum melle. Dosis est ʒ.iij. cum aqua decoctionis fœniculi.

Electuarium optimum purgans Matrices, aperit oppilationes, prouocat menstrua, & valet ad vertiginem & scotomiã, & incidit phlegma viscidum, & calefacit corpus, & valet contra venena, & febres chronicas, & ægritudines diuturnas.

R. Agarici, aristol. rot. succi marrubij, laccæ añ. ʒ.v. assæ fœtidæ, rhabarbari, spicæ nardi, galbani, phu, seminis fœniculi, radic. apij, trium piperum añ. ʒ.vj. ligni aloes aur. iiij. turbith ʒ.x. trita & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle, asaro, agarico, spica nardi, & lacca inuicem coctis. Dosis est ʒ.iiij. Prouocãt etiam menstrua omnino retenta, sabina, calamenthũ vtrunq;, myrrha, pulegium, asarum, costum amarum, casia lignea, cinnamomum, aristol. amomum & consimilia, teste Gal. 5. de Simplicibus, cum aqua virtualiter calida, sicut fœniculi, vel artemisiæ &c. Animaduertendũ, quòd galbanum, quando per os administratur, sicut in hoc casu, debet prius in petia ligari, & suspendi in vase terreo oblongo, quod ponatur in aqua calida, donec sit liquefactum, & debet colligi illud, quod est in fundo vasis liquefactum & colatum, & dimitti illud, quod ligatum remanet in petia.

Ad prouocandum Menstrua ex longo tempore retenta. Est prius notandum, antequàm

tentes prouocationem menſtruorum, quòd quando menſtrua non fluunt tempore debito & ſolito, quòd illud accidit propter alteram trium cauſarum. Aut eſt defectus ſuperfluitatũ purgandarum, & tunc nullum cauſatur nocumentũ, & ſtultum ea eſſet prouocare: aut quia per alias partes purgantur, ſicut per fluxũ hæmorrhoidarum, vel ſanguinem nariũ, aut per conſimiles euacuationes, & tunc laborandum eſt, vt per locum à natura ordinatum purgentur: aut retinentur, & tunc tumet venter, dolent renes, caput, ilia, & eſt cũ præcordijs, nauſea, & alijs ſymptomatibus, & tunc prouocanda ſunt, prius purgationes vniuerſales adminiſtrãdo: deinde ſunt exhibenda leuiter aperientia à principio, deinde ſucceſsiuè ad validiora. Et cùm appropinquatur tempus menſtruationis, & apparet aliquod veſtigium, tũc fiant ſeſſiones in aqua calida, in qua ſint cocta aperientia ſuperius enarrata, vt cum pulegio, artemiſia, chamæmilla, & ſimilibus: & in eadem decoctione calida lauentur tibiæ cum fricationibus trahentibus ad inferiora, & fiant ligaturæ coxarũ, & applicentur ventoſæ ſuper eas in parte interiori, ſine ſcarificatione: & ſecetur ſaphena, ſi opus ſit, dando trochiſcos de myrrha, & exhibeatur decoctio meliſſæ, quæ prouocat menſtrua, ex longo tempore retenta.

Electuariũ adiuuans eam, quæ malè purgatur, & cũ difficultate tollens dolores Matricis.

R. Spicæ Indæ, ſpicæ Romanæ, aſari, corticum caſsiæ ligneæ, rubeæ tinctorum, aniſi añ.

3. ij.

℥.ij.medullæ ſeminis melonum & cucurbitarum,medullę granorum phaſeolorum,ſeminis apij,rutæ,ciceris nigri,ſeminis endiuiæ,berberis, coſti añ.ʒ.j.trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato,& dentur de eo omni die ʒ.iiij.in ieiuno, cum brodio cicerorum rubeorum & phaſeolorum, per octo dies cõtinuos,ante aduentum temporis menſtruationis. Enchatiſma, ex decoctione abrotani, cum ſuppoſitorio ex abſinthio & artemiſia, in oleo nucum coctarum,prouocat menſtrua, & aperit oppilationes matricis.

Aliud:℞.Ariſtol.rad.ireos,laccæ añ.confice cum decoctione eupatorij.Doſis eſt ʒ.iiij.cum aqua calida.

Decoctio chamæmillę prouocãs Menſtrua, & auferens dolores fortes matricis.

℞.Chamæmillæ aur.ix. ariſtol. rot. aur. iiij. laccæ ʒ.ij.ſpicæ,cinnamomi, radicis ireos, ligni aloes añ.ʒ.j.coronæ regiæ (& eſt melilotum) ʒ.x.coquantur ſecundum artem ad conſumptionem duarum partium, & dentur ℥.v. pro vice in mane.

Electuarium folij,prouocans Menſtrua,tollens ægritudines fortes mulierum, quæ accidunt matricibus earum,& calefacit renes.

℞.Folij aur.xx.cinnamomi,ſpicæ nardi, ſpicæ Rom. caſtorei, rubeæ, trium piperum, caryophyllorum,ligni aloes, añ.ʒ.x. rhabarbari, maſtichis,cymini,alithmi,id eſt ſeminis carthami Indi,añ.aur.xvj.confice cum melle,& detur quaſi auellana.

Ad potenter prouocandum Menſtrua, tol-lendos dolores matricis, confortandum ſto-machum debilem, & intercipiendum fluxum chronicum.

R. Ariſtol. vtriuſq; añ.aur.xx.radicis ireos, laccæ, ſquinanthi, marrubij añ.ʒ.viij.rhabarba-ri electi ʒ.xxv. ſpicæ nardi, ligni aloes añ.aur. xx. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato:dentur ʒ.iij.cum aqua ca-lida, & ad intercipiendum fluxum dentur cum decoctione ligni aloes:ad mēſtrua verò prouo candum, cum decoctione aſari, & chamęmillę.

De Menſtruis ſuperfluis retinendis. *Cap.* III.

PRo retinendis menſtruis ſuperfluè fluenti-bus, incipiendum eſt à leuioribus, vngendo renes vnguento ſandalino, præcipiendo quie-tem & abſtinentiam à rebus aperitiuis prouo-cantibus, vt ſuprà, faciendo fricationes & liga-turas brachiorum, & applicando ventoſas ſine ſcarificatione ſub mammillis, & vngere ven-trem ex vnguento Comitiſſæ calido, & ex eo-dem frigido renes. Coriandrū & baſilicon in-cende, & trita inuolue in aceto, & appone in peſſario tincto in ſucco lapathi. Balauſtia, nux moſchata, teſta nucis Indicæ, gallæ, folia quer-cus, bedegar rubi, agrimonia, plantago, & ſimi-lia, & ad intra & ad extra applicata iuuant. Ni-hil eſt quod citius reſtringat ℈.j. vel ʒ.s.vel ℈. ij.philonij Perſici vel Romani, per horas duas poſt cœnā, inuoluendo in hoſtia madefacta in vino. Item exhibere ʒ.j.trochiſcorū de karabe

cum

cũ aqua portulacæ, vel burſę paſtoris vel plantaginis. Similiter retinet fricatura hæmatitis ſuper cotem bibita cum aqua frigida. Nux cupreſsi, & radix peucedani æqualiter cum vino bibita, & ſpica in potu ſumpta, retinet mẽſtrua ſuperflua, & prouocat vrinam à proprietate. Idem faciunt grana interiora vuæ cum vino bibita. Item da de coagulo hœdi ſicci in potu cũ vino: & coralium rubeũ, & cornu cerui vſtum cum vino nigro. Folia maluæ viridis cum vino potata, retinent menſtrua: & ſimiliter vinũ extinctionis ferri candentis. Partem interiorem gallæ & olibanũ coque in aqua, tere & fac peſſarium, & impone ſecundum exigentiam: aut impone polygonum tritum inuolutũ in lana.

Emplaſtrum optimum retinens Menſtrua.

R. Lentium excorticatarum lib.j. burſæ paſtoris, plantaginis añ. m.iij. ſtercoris caprini & aſinini exiccatorũ añ. ℥.j.s. licij, acaciæ, hypociſtidos añ. ℥.j. thuris ℥.s. ſanguinis draconis ℥.j.s. menthæ ſiccæ ℥.j.s. gypſi ℥.iiij. alborũ ouorum n°.v. farinæ fabarum ℥.iij. infundatur gypſum in aceto per diem: deinde bulliant cum ſucco plantaginis omnia ſimul, & fiat emplaſtrum, quod applicetur ante & retro ſuperligando, & eſt ſolenne remedium ad menſtrua retinenda.

De fluxu Menſtruorum alborum, rubeorum, uel nigrorum, uel ſubſanguineorum, cum dolore uel ſine. Cap. IIII.

HIppocr. in Aphoriſ. dicebat: Quibuſcunque

menſtrua fluunt non ſecundum tēpus aut dolorem proprium, purgatione indigere ſignificat. Facta ergo purgatione humorum peccantium, terantur capita papaueris nigri recentia cum ſeminibus ſuis, & coquantur in aqua ad conſumptionem medietatis, & colentur: colaturæ addatur mellis puri, ſecundum proportionem decoctionis, & iterum lento igni coquantur ad ſpiſsitudinem mellis: deinde addatur acaciæ, hypociſtidos añ. parum, & detur de eo mane, & quando vadit dormitum: aut detur ſemen papaueris nigri ad bibendum cum vino rubeo: aut fac peſſarium cum teſta oūi trita cum cera, & olibano: aut acaciam tere cum aceto, & appone in peſſario cum lana. Sedeat in decoctione tamariſci & gallarum. Aniſum abſcindit humiditates albas à matre fluentes. Naſcale ex ſucco foliorum oliuæ ſylueſtris, aut ex ſucco, vel aqua pomorum mandragorę cum ſulphure, abſcindit fluxum matricis: & cinis ligni tamariſci ſuppoſitus: & virga paſtoris ſuppoſita, aut in vino cocta, & melle addito ſumpta, abſcindit fluxum humiditatum matricis. Dare x. vel xij. grana pæoniæ rubea, cum vino bibere, & cornucerui, & carduncellus cum nepita in ieiuno iuuant. Clyſterizare matricem ex decoctione vinaciarum, ſiſtit fluxum matricis antiquum, & naſcale ex acetoſa, vel cortice thuris, vel ſucco ſolatri idem faciunt. Similiter berberis bibita & comeſta, fluxū antiquum à matrice ſanāt. Naſcale cum fimo bouino exiccato, trito, & miſto cum olibano confert. Idem

facit

facit cornu cerui vstum bibitum vel supposi-tum. Semicupium cum sanguine draconis in aqua cocti optimum est.

℞. Gallarum partes duas, squinanthi p.j. trita & cribellata conficiantur cum optimo vino Pontico, & in eo infundantur paruæ petię, quę postea permittantur exiccari, & supponatur vna in matrice, quæ intus dimittatur per tẽpus.

TRACTATVS TERTIVS DE ægritudinibus alijs Matricis: & diuiditur in vndecim cap.

De suffocatione Matricis. Cap. I.

QVando accidit præfocatio matricis, fiant ligaturæ fortes, & fricationes coxarum & tibiarum, semper trahendo ad inferiora, & ponatur in naribus eius puluis sinapis, & cito excitabitur. Notandum, quòd præfocatio matricis fit, aut à retentione seminis, sicut in monialibus, vel viduis, & huiusmodi, aut fit à retentione menstruorum. Cùm fit a prima causa, curatio est vt coeat, si nupserit: si verò sit vidua aut monialis, accidit quandoq; dolor in ore matricis, & symptoma forte, & si citò non succurratur, fiunt quandoque vulnera in ipsa, & quandoq; ad hypochondria supposita suffocationem facit, & dolor fortis cordi superuenit. Et hæc consequuntur amara saliua, aut velut aceto, & aqua, os impleatur, & tibię frigent, & caput & lingua formicitant, & vox deficit. Curatio. Sub matrice imponẽda est lana oleo

de maiorana, vel alio bene redolenti inuoluta. Naribus offeratur asphalthum, aut galbanum, aut assa fœtida, aut aliud simile mali odoris: & prouoca vomitum & sternutationem: & fricationes sunt administrandæ in vulua & ore matricis, cum digitis vnctis oleo maioranæ, vel de lilio, in quibus dissoluta sit confectio galliç moschatç, vel confectio neræ calidè fricando, donec exeat semen retentum. Quando autem fit à retētione menstruorum, menstrua sunt prouocanda: sed in paroxysmo succurrendum est cũ fricationibus, ligaturis, sternutatorijs, prouocatione vomitus, & alijs remedijs infrascriptis. Odorare serapinum vel assam fœtidam, citò excitat, aut fumigare cum eis super prunas positis, & vt fumus nares ingrediatur, aut cum semine lini, & ruta. Quando verò ad se redierit illa, quç est à retentione spermatis, dandum est castoreũ cum vino. Lana autem supposita maneat, donec sanetur. Cor leporis siccũ da cum vino in potu. Radix mali granati dulcis puluerizata, cum vino data confert: aut castoreum cum aniso, da cũ vino: aut cymini partes duas, nigellæ p. vnam, trita dentur cum vino. Quindecim grana nigra seminis pæoniæ cum melícrato bibita, cito subueniunt prçfocationi. Appone super vmbilicum rad. leuistici tritá cum axungia. Odor galbani excitat præfocatam, & odor rùtæ, & fricare rutam digitis, & imponere in naribus. Dissolue sulphur in aceto, & frica nares interius cum digito in eis intincto: aut pone in nares acetum calidum, aut cæpam tritam,

tritam, aut helleborum album, vel castoreum, vel asphalthum, vel euphorbium. In periculo detur castoreum cum aniso & vino vt suprá. Si autem infusio humorum in vesica, dolores magnificet, & formicatio tibiarum, & vrina concluditur, rutam cum bono melle misce, & line os matricis.

Aliud: Lenticulas infunde in vino, postea tere, & cum lana calefacta collige & suppone, quia mirificum est: aut inuolue lanam mollem in pice liquida, & impone. Fiant clysteria, & aliæ purgationes necessariæ.

De descensu Matricis. Cap. VI.

DEscensus matricis, aut est cum exitu aut sine. Quando descendit matrix ad fundum ventris, & non exit ad extra, illius signum est: dolor in sinistro latere, retentio menstruorum, mingendi difficultas, torsio, & rugitus in ventre: hęc enim sunt signa descensus matricis. Cura autem descensus matricis sine exitu est, vt des apium, fœnumgręcum, & rutam in vino bibere: aut fac puluerem ex agarico, asphaltho, semine plantaginis, & semine satureiæ, & exhibe in potu, aut cum melle cocta. Fomentetur vmbilicus cum lana in vino & oleo infusa: aut cum auena prius aqua irrorata, deinde post modicũ tempus calefacta in sacculo, super pectinem calida applicata. Appone naribus aromatica, vt moschum, ambram, spicam, styracẽ & similia. Inferius suffumiga cum rebus malè odoratis, seu male olentibus.

Ceratum optimum & expertum.

R. Maſtichis, ladani añ. ʒ. iij. galbani ℥. s. gummi ſtyracis ʒ. ij. confice in mortario cum piſtello calido, & extendatur ſuper corio ſubtili formæ rotundæ, & applicetur ſuper vmbilicum, tenendo deſuper.

Vt Matrix de loco ſuo non moueatur, & vt nulla duritie moleſtetur.

R. Medullę cerui, adipis anſeris recentis, ceræ rubeæ, butyri añ. ℥. j. deinde accipe fœnum græcum & ſemen lini, & coque in aqua lento igni, vſq; ad plenam coctionem, & cola. Colaturæ prædicta admiſce, & iterum coque parum cum eis, & vtere jn peſſario. Quando autē matrix deſcendit, & exit foras, aut eſt ſtatim poſt partum, tūc applica auenam calefactam, prius tamen aqua aſperſa, vt ſuperius dictum eſt, & ſaccelletur fundum ventris cum ea calida.

Item R. Terebinthinę abietis, medullę cruris vituli recentis, liquefactæ & colatæ, opij, croci, roſarum añ. parum, fac peſſarium, & impone diſcretè. Si verò non propter partum, ſed propter alias cauſas exit, ſpongiam in aceto infuſam applica, & ſtatim reſtringit egreſſam. Folia vrticæ viridia loco emplaſtri appoſita, matricē exeuntem reintromittunt. Suffumigium ex folijs & ramis buxi per inferius valet. Dare oſsis de corde cerui & foliorum lauri añ. ʒ. j. myrrhæ ℈. j. cum vino, facit eam reuerti in locum ſuum. Seſsio in decoctione gallarum plurimum valet. Ammoniacum diſtempera cum ſucco abſinthij, & vnge ventrem cum penna: deinde accipe

cipe castoreum,rutam,& artemisiam,coque in vino ad consumptionem duarum partium,cola & da ad bibendum. Saccelletur venter & vmbilicus ex frumento cocto, deinde aspergatur matrix egressa ex subtilissimo puluere ossium dactylorum combustorum,aut ex puluere mumiæ,licij,hypocistidos, & gallarum perforatarum,omnia subtilissimè puluerizando. Intret balneum decoctionis gallarum,balaustiorum, rosarum,corticum granatorum,glandium, sumach,myrtillorum, & lenticulæ:aut fiat ex eis stupha,aut suffumigatio cum emboto post balneum. Et quoties matrix exierit, aspergatur puluis vt suprà,& iterum reducatur, quiescente muliere resupina per aliquot dies. Vide quæ scripta sunt ad exitum intestini recti, & huic applica.

De doloribus Matricis. *Cap.* III.

Radicem pæoniç,vel rad.ireos,vel grana xv. seminis polygoni, vel pulicariç, da cum vino in potu:aut succum vrticæ appone, vel folia melissæ cocta in vino. Vel fac vnguentum cum ruta viridi trita cum butyro & adipe porci. Cùm verò dolor est ante & retro, in fœmore, & ischio, & per totum ventrem, butyrum permisce medullæ ceruinæ, & impone. Non possunt neq; surgere,neq; dormire, quando sic patiũtur,& hoc remedium sanat eas. Quando verò dolorem pectinis, dorsi & ventris, frontisq; patiuntur, & diu stare non possunt, adipem anserinum & mel rosaceum cum optimo

vino tere, & cum petia ſuppone. Ad eas autem quæ dolores matricis patiuntur, ſi cum viro dormiunt, ſi hęc paſsio perſeueret, colicę fiunt. Vniuerſaliter autem ipſæ venas latas habent, & ſunt libidinoſæ, natura intumeſcit eis plus interius quàm exterius, patent palpebræ oculorum quando concumbunt. Curabis ſic. Lac mulieris, quæ maſculum peperit, & ceruſſam miſce, calefac, & pone peſſariū in ore matricis.

Electuarium ad dolores Matricis, ventris, renum, iliorum, & ventoſitates ex longo tempore, quod compoſui pro vna nobili muliere, quæ Deo fauente, ſtatim conualuit.

R. Ariſtol. rot. cymini torrefacti, medullę carthami, ſerpylli, fœnigræci, baccarum lauri, ſampſuchi, ſpicæ nardi, acori, hyſſopi ſiccæ, carui, origani, ſquinanthi, maſtichis, aniſi, gingiberis añ. ʒ.j. turbith, radic. ireos ſiccæ, aſari añ. ʒ.iij. agarici albi ℥.s. folij Indi, cinnamomi electi, ligni aloes añ. ʒ.j.s. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato, & fiat electuarium in forma opiatæ: de quo capiat omni mane ʒ.j. pro vice per tres horas ante prandiū inuoluendo in nebula vino madefacta. Emplaſtrum de baccis lauri ſuper ventrem poſitum, tollit dolores matricis, ventris, renum, &c. qui fiūt à cauſa frigida. Seſsio in decoctione vſneæ ſedat dolorem matricis.

De duritie, apoſtematibus, inflationibus, tumoribusq́; Matricis. Cap. IIII.

AD duritiem matricis, cyminū tritum & folia rutæ

lia rutæ aſſume cum pice liquida & butyro, & fac peſſarium cum lana, & impone. Fomentatio ex folijs & radicibus ebuli, ſoluit duritiès matricis, ſimiliter & ſemen ebuli cum vino bibitum. Oleum de pomis balſaminæ, & oleũ de lilio, optima ſunt. Item radix lilij & eius folia elixata & appoſita. Folia & flores ieſmini fomento adhibita, ſanant phlegmones, maturas maximè, & apoſtemata ex longo tempore indurata. Et ceratũ de hyſſopo deſcriptione Philagrij, reſoluit omnes durities matricis, & aliorum membrorum. Encathiſma ex decoctione ireos, aut ex fœnogræco, aut ex vtroque, ſoluit duritiem matricis.

Adeps anatis ſoluit duritiem matricis, & habilitat ad generandum.

Ad eas quæ tumorem habent, nec faciunt aliquid ſanguinis, appone in peſſario adipem anſeris cum lana.

Ad eas, quæ patiuntur apoſtemata, aut fiſtulas, aut ignem ſacrum, & febrem, & punctionẽ, & vlcera, & alia conſimilia.

R. Ceræ citrinæ, medullæ ceruinæ, terebenthinę, adipis anatis añ. opij parum, miſce cum oleo cyprino, & vtere in peſſario.

Ad inflationem & apoſtemata matricis, butyrum cum roſis & opio aggrega cum melle, & impone peſſarium. Suffumigia cum cera, ſerapino, & terebenthina ſuper prunas, poſito emboto ſuppoſito. Signa huius diſpoſitionis ſunt lumborum dolor, & circa matricem, pruritus in natura & in ventre, ac humidior eſt, & ſo

rheumaticam factam sentit. Curatio. Radicem liquiritiæ cum succo mali granati misce, & vnge postquàm vrinauerit.

De pruritu Vuluæ. *Cap. V.*

FOmenta cum folijs ebuli tepidè & curat.

Aliud: Folia menthæ, cortices granatorum & lentes excorticatas in vino, misce, & fac pessarium. Confert etiam abluere ex decoctione saluiæ.

Aliud: ℞. Croci, camphuræ añ. ℈. s. plumbi vsti ℈. j. baccarum lauri ʒ. s. trita & cribellata confice cum albo oui & applicetur, prius loco linito cum oleo rosaceo.

Aliud: ℞. Croci, camphuræ, lactis, lithargyrij & albi ouorum añ. pone in pessario: vel fac pessarium cum fœnogræco & sanguine anseris.

De cancro Matricis. *Cap. VI.*

HVius signa sunt, dolor in vẽtre & pudendo, vt putet se spinam vel lignum habere in corpore, & aliquãdo effusio sanguinis cum vrina. Curatio. Betam albam, alumen scissum, & nitrum tere in mortario ligneo, cum pistillo ligneo, & appone cataplasma.

Aliud: Succum solatri cum adipe anserino, addendo parum croci, appone in pessario. Spica desiccat humiditates currentes ad collũ matricis. Recurre pro hac materia infrà cap. de Cancro. dist. 21.

De ulceribus Matricis. *Cao. VII.*

CEram, myrrham, & adipem porci, cum melle aggrega, & cum lana suppone.

Aliud: Testam oui assatam cum seseli & rosis misce, & impone.

Aliud: Artemisiam & adipem anserinum, oleo rosaceo misce & impone. Virga pastoris cũ vino cocta, addito melle, optima est ad vlcera matricis: abscindit enim fluxum humiditatum ex ea. Si sanies nigra exeat cum fœtore, primò inijce succum solatri, plantaginis, & portulacæ cum vitello oui, & lacte mulieris. Sedeat in aqua decoctionis rosarum, myrtillorum, balaustiorum, lentisci, gallarum, fœnigræci, radicum millefolij, apij, & peucedani. Si verò putrefactę sunt venæ, detur sanguis draconis, & thus, aut aristol. rotũda, vel bolus Armenus, vel myrrha separata vel mista, vt melius videbitur. Leue & optimũ remedium est inijcere lib.s. aquæ mellis cum ℥.ij. succi apij & ʒ.s. myrrhæ subtilissimè tritę mundificat: aut fiat iniectio cum ℥.iiij. sapæ vini, & ℥.iij. lixiuij mediocris.

Quando verò dolor est fortis:

R. Olei de croco, ol. de floribus matricariæ añ. ℥.j. ol. de keiri citrina ℥.ij. myrrhę, sarcocollæ, opopanacis añ. ʒ.j. terebenthinæ abietis ℥. vj. ceræ q.s. fiat vnguentum molle, & bulliat in succo apij ad succi consumptionem, & eo vtaris in pessario.

Ad incarnandũ Vlcera post mũdificationẽ.

R. Centaurij minoris lib.s. rad. ireos, consolidæ vtriusq;, foliorum agrimoniæ añ. m. iij. sarcocollæ, gummi tragacanthæ, gummi Arabici, mumiæ, thuris hypocistidis añ. ʒ.j. coquantur in lib. xxx. aquæ ad consumptionem medieta-

tis:postea colentur,& colaturæ addatur scoriç ferri præparatæ ʒ.x.& iterum parum coquantur,& colentur, & fiat in ea sessio.

De hydropisi Matricis. Cap.VIII.

Signa hydropisis matricis, sunt nares mucosæ,oculi nigri, torpet per loca calida. Curatio.Ciminum,vuam passam,sal modicũ, simul mista contusa appone. Rubi decoctionem bibat ieiuna. Signa matricis plena tumoribus, vlceribus nimis impletur: extrema oculorum fiunt sanguinea,febres assiduç, acutæ.

Curatio: Ciperum & rutam cum vino albo congrega,& bibat in ieiuno ℥.iiij.s.

De hæmorrhoidibus Matricis. Cap.IX.

AD hæmorrhoidas, quæ contingunt in ore matricis,coronam spinæ, & est bedegar rubi.s. lanugo quæ nascitur super rubum ad modum spongiæ, vel echinos castanearum tere subtiliter,& superasperge.

Aliud: Fac encathisma ex decoctione foliorum aron, & tassibarbassi in vino vel aqua, vel in vtroq;.

De intemperie & uentositate Matricis. Cap.X.

AD matricem frigidam. Si friget, & dolet, & sanguinẽ profert,& frigidus sudor superuenit. Curatio. Mellis,terebinthinæ,adipis anserini añ.misce in pessario.

Aliud: Artemisiam & adipem anseris oleo rosaceo misce,& appone in pessario. Oleum de piperibus optimum est. Quando est ventositas in mat

in matrice, myrrham cum vino nigro bibat, aut medullam ceruinam tere, & misce cum rosis, ad mellis crassitiem, & appone in pessario. Doronicum resoluit ventositates matricis, & oleũ de piperibus, laurinum & irinũ, vngendo ventrem inferiorem, multum conferunt.

Ad intemperiem calidam Matricis, in qua ardor sentitur.

R. Adipis anseris ℥.j. opij ʒ.j. mellis ros. ℥.ij. ol. ros. ℥.j. ceræ q.s. confice cum albo oui, & lacte mulieris, & applicetur.

De his, quæ faciunt Mulierem deuirginatam non apparere corruptam, sed uirginem. Cap. XI.

VT mulier non appareat deuirginata:

R. Aluminis scissilis, gallarum omphacinarũ añ. cum vino stiptico tere, & fac enchatisma.

Aliud: Gallas immaturas, alchannam, xylocassiam, rosas siccas, piper album, cocognidiũ añ. ℥.j.s. tere & appone, prius abluta matrice cum vino. Semen lapathi acuti tritum & appositum confert.

Aliud optimum & expertum.

R. Gallarum cupressi, gallarũ quercus propriè perforatarum añ. lib. vnam, aluminis rochæ, scoriæ ferri præparatæ in aceto añ. lib. s. bulliant in s. q. aquæ gallarum, qua vtuntur aptantes coria, contusis contundendis ad cõsumptionem medietatis, & in ea semicalida infundatur spongia, quæ expressa calida applicetur super vuluam, bis aut ter in sero superligando.

Aliud: Pannum subtilem infunde in alumi-

ne in aqua dissoluto: deinde accipe cassiam ligneam, cyperum, & gallam æqualiter, tere & pone in vino veteri, faciendo mellis consistentiam, & in eis infunde pannum prædictū, qui postea permittatur exiccari, & superponatur, tenendo duabus horis intus, remouēdo quando vult viro commisceri. Item capiat mel & nitrum, & vngat matricem.

Ad constringendum Vuluam, & incitādum ad Venerem, & est simile præcedenti. Infunde pannum lini in aqua, in qua dissolutum sit alumen scissum, & inuolue eum in cypero, cassia, & galla tritis in vino veteri ad modum collyrij, & supponatur per duas horas ante coitum.

Aliud: Tere semen acetosæ, & suppone, & constringetur sicut virgo. Et si aliquid manauerit humiditatis, tere gallarum partes ij. antimonij p. vnam cum sapa vini, & suppone. Xyloaloe, cyperus, enula, caryophylli, & ramich, & parum moschi terantur & inuoluantur in squinanthi p. vnam: trita & cribellata conficiantur, cum bono vino Pontico, & in eo infundantur petiæ, quæ postea permittantur exiccari, & supponātur vt suprà. Supponatur pannus lini infusus in vino vice vna post aliam, & facit redire virginitatem constringendo.

Aliud: Corticum pini partes iiij. aluminis scissi p. duas, cyperi p. vnam, coquantur in vino, & madefiat pannus lini, & supponatur vice post vicem, tenendo in vase obturato.

Vt Matrix in coitibus non fiat humida.

R. Gallarum omphac. n°. iiij. spodij, quo

vtuntur in curis oculorum, cochlearia duo: tere, & misceantur in vase mundo, distemperetur cochlearium vnum cum vino, & irroretur cum eo matrix, & in eius vita non erit humida.

Aliud: Infunde gallam in aqua octo diebus, deinde lanam mollem aspersam sulphure infunde in illa aqua, & non expressa dimitte siccari, & applicetur in pessario, & erit sicut virgo. Vel colluatur os matricis ex infusione gallæ.

DISTINCTIO DECIMASEXTA de passionibus Virgæ & Testiculorũ, diuisa in duos tractatus. Tractatus primus de passionibus Virgæ, diuiditur in quinque capita.

De his, quæ faciunt ad Virgæ erectionem. Cap. I.

Virgam lupi in frusta incide, exicca in fumo, tene frustum in ore, & efficax est.

Aliud: R. Pinearum, petroselini, virgę cerui, terebinthinæ abietis añ. ℥. j. piperis ℥. s. confice cum melle & vtere.

Aliud: R. Cicerum rub. pinearum añ. p. duas seminis erucæ, piperis albi añ. p. vnam, mellis q. s. da cum vino. Vngere virgam cum melle, aut cum oleo decoctionis sinapis, aut cum semine lini, melle & pipere, aut cum felle apri, vel verris, excitat mirabiliter. Semen erucæ cum melle in potu exhibitum: aut semen porri cum vino: aut lac vaccinum. Et oua perdicis & testiculi vulpis sicci puluerizati cum vino bi-

biti. Et puluis virgæ tauri cum ouo sorbili bibitus, omnia faciunt ad erectionem. Semen trifolij tere, & cum melle confice formulas nucibus moschatis similes; da vnam tempore quo quis vult coire. Comede cerebella passerũ masculorum, & rapas, & pastinacas, & brodium cicerorum rubeorum, & pullos columborũ, qui nondum possint volare nec ambulare. Tam radic. quàm semen pastinacæ excitant coitum: testiculi taxonis cum aqua bibiti per tres dies operantur indeficienter. Et medulla pardi bibita mirabilis est. In tertio nodo spinę scinci est lapis, qui si bibatur, mirabilis est. Piper album auget sperma, nigrum verò desiccat. Eruca cotta cum carnibus stimulat Venerẽ, & renibus applicata, cinis stellionis nigri, qui stat in antiquis domibus, disruptis, ascendendo super parietes, ligatus in petia, & in manu retentus sinistra, mirabilem facit erectionem, in dextra verò prohibet. Renes scinci cum vino bibiti, sunt efficacissimi. Fabæ excorticatæ, & in aqua coctæ, cum pipere albo, gingibere, & ol. amygdalarum dulcium recenti, perfecta est medicina ad coitum. Item semen vrticę cum sapa vini bibitum. Lapis ex ebeno, quo auri fabri limpidãt aurũ, potatus mirificè operatur, etiam vnctio ex moscho cum oleo de kerua, vngendo veretrum. Si pollex pedis dextri vngatur ex oleo, in quo cantharides sint dissolutæ, mirabilem facit erectionem. Quando volueris quòd cesset, lauabis pollicem.

Vnguentum ad illud optimum.

R. Euph

R.Euphorbij,pyrethri añ.℥.j.aquę lib.ij.coque in olla ad consumptionem medietatis, & cola: colaturæ adde ol.℥.iiij.& iterum coque, donec absumatur aqua, & ex eo vnge veretrũ, & non quiescet erectio: aut vnge ex oleo sambucino, addito euphorbio. Caudam cerui combustam præter pilos dissolue cum vino, & linias virgam. Lingua auis comesta auget sperma, & est fructus fraxini, & corroborat coitum. Oleum de granis sesami, & ol.de granis pini, & de fisticis, augent sperma potenter.

De Gonorrhœa, siue inuoluntario exitu seminis. *Cap.*II.

GOnorrhœa licet fiat aliquando à fortitudine virtutis expulsiuę, & quantitate seminis, vt plurimum tamen fit à debilitate retentiuæ, & seminis tenuitate. Gonorrhœa est inuoluntarius exitus seminis, sine virgæ tensione: priapismus verò est magna tensionis erectio, absq; desiderio coeundi, vel calore, sicut in supinè iacentibus. Gonorrhœa est passio vasorũ, priapismus est passio veretri. Priapismus fit, cùm ora arteriarum, quæ sunt in veretro, dilatãtur: vel cùm fumosa ventositas in neruo concauo, qui est in veretro, generatur vel ex vtrisq; Gal. 6. de Locis affect. cap. 5. Subdit Gal. Quidam portabant laminas plumbeas super renes in fluxu seminis; suasi vt sternerent ramos agni casti & rutæ sub dorso, & comederent eorum semina, & sanati sunt. In fluxu seminis propter caliditatem, iussi vt succos semperuiuæ, sola-

tri, portulacæ, polygoni, & vmbilici Veneris super renes apponerent. Eodem in loco Gal. Balneum ex decoctione cynoglossæ, curat gonorrhœam. Semen caulium alborum cum saccharo sumptum, curat eam. Item semen & radix nenufaris bibitum, abscindit fluxum spermatis. Radix eryngij cruda comesta, curat gonorrhœam, vsus rad. ireos, cum saccharo rosaceo pul. administratus, confert ei qui semẽ inuoluntariè effundit. Cõferũt etiam vomitus & fricationes, quia diuertunt: si verò gonorrhœa sit cum ardore, lymphetur vinum cum decoctione liquiritiæ, & vtatur hoc electuario.

R. Sacchari rosſ. antiqui ℥. iij. diadraganthi frigidi Nicolai ℥. ij. seminis citoniorum excorticati, seminis maluæ & altheæ añ. ʒ. s. coraliorum rubeorum ℈. ij. seminis papaueris albi, seminis myrti parum torrefacti añ. ℈. j. puluerizata cõficiantur cum syrupo de portulaca Mes. & fiat electuariũ, de quo capiatur ante & post cibum. Lectulus ex agno casto reprimit libidinem, & fomentatio ex eius decoctione gonorrhœam.

De Ligatis & Maleficiatis. *Cap.* III.

Ligatus vngat totum corpus ex felle coruino, & oleo sesamino ex Cleopatra. Auis picus comesta, ligatos soluit, & prosperitatem tribuit. Suffumigium ex dente hominis mortui, ligatos soluit indubitanter. Berillus lapis gestatus, cõciliat virum & vxorem. Exhibeatur theriaca magna cum succo hyperici, & de eodem hyperico renes emplastrentur, & curat. Herba

quæ

quæ creuit per lapidem perforatum, detur in potu cum vino. In calamum, vel auellanam vacuam pone argentum viuum, obturando cum cera, & ponatur sub puluinari, seu sub ceruicali maleficiatorum, vel ponatur sub limine ostij, per quod in domum vel cameram intrat, & soluetur maleficium. Corallus in domo retentus soluit omne maleficium. Sanguis canis nigri linitus per omnes parietes domus, soluit maleficium. Scilla etiam in limine domus suspensa idem facit. Lapis magnes gestatus discordiam inter virum & vxorem sedat. Si quis sit ligatus vel maleficiatus ab aliqua fœmina, pone de egestione recenti ipsius mulieris mane in sotulari dextro maleficiati, statim cùm ipse sentiet fœtorem, soluetur maleficium. Radix bryonię sicca portata, expellit omnia maleficia. Si vir secum portauerit cor cornicis masculi, & mulier cor cornicis fœminæ, bene conueniunt semper. Artemisia in limine domus suspensa fugat omnia maleficia. Palma Christi portata à maleficijs & venenis securum reddit. Pulli hirundinum in mense Augusto nati obturentur in olla viui, & olla ponatur in furno, donec exiccentur. Illis, qui sese inuicem osculantur puluis iste datus vel vnctus magnam causat dilectionem: illis verò, qui contra se inuicem distorti iacent, vnctus vel exhibitus in potu vel cibo, odium causat & inimicitiam inuicem. Elixatura berbenæ per domum sparsa, hilaritatē præstat. Fumigare domū ex radice sicca aristol. fugat dæmonia, & hilariorem reddit infantem.

De tumore & apostemate Virgæ. *Cap.* IIII.

AD tumorem virgæ: R. Lentiũ. m. ij. coquantur in aceto, donec excorticentur, deinde pistentur, addendo farinam fabarum, farinam hordei añ. ℥. vj. rosarum rub. florum violarum añ. m. s. fiat emplastrum cum decoctione lentium suprascripta, & applicetur.

De ulceribus Virgæ. *Cap.* V.

VLcera virgæ quędam sunt recentia, alia antiqua, alia maligna. Vlcera recentia curantur, corpore purgato, cum aloe, plumbo vsto, clymia abluta cum vino, tutia Alexãdrina præparata in aqua rosacea, margaritis, cinere testarum ouorum, & similibus. Et in radic. chelidoniæ adustę, inest mirabilis proprietas in hoc casu. Quæ autem sunt in cute veretri, curantur cum cucurbita combusta & alumine combusto, aloe, hæmatite, vltimò cum cortice thuris subtilissimè tritis aspersis super vlcus. Illa verò quę sunt antiquiora & humidiora reddita, egẽt fortioribus istis, sicut est æs vstum, cortices arboris pini habentis grana parua adusti: & quãdo egent generatione carnis, cum eis misceatur olibanum.

Medicamentum expertum ad ea, quę indigent vehementi exiccatione cum generatione carnis.

R. Tutiæ Alexandrinæ præparatæ, aloes, sarcocollæ, thuris, lapidis hęmatitis, corticis mediani, salicis adusti, aluminis iameni, marchasitæ adustæ, gallarum, balaustiorum, acaciæ añ. partes

partes æquales: floris æris partem j.s.capitum granatorum p.vnam, cum oleo rosaceo & cera q.s. fiat vnguentum. Flores labruscæ cum melle,oleo rosaceo & croco, & cinis abrotani, curant vlcera virgę,quę sunt sine inflammatione,& thus minutum, & aloe æqualiter curant vlcera virgę antiqua. Et hyssopus tumida cum sepo anatis,curat vlcus, seu vlcera virgæ, ani, & testiculorum. Quando verò vlcera sunt maligna & corrosiua, cinis capillorum hominis, anniuden,& est herba ex qua fit assa fœtida, & lentes montanę puluerizata, aut emplastrata curant.

Vnguentum optimum,quod composui pro filio Agnelloni Taurini,qui habebat veretrum cancrosum,& magna parte corruptum, & hoc vnguento cum modo administrationis in tempore breui sanatus est.

℞. Succi extremitatum molliorum rubi, succi molliorum extremitatum plantæ rosarum, aceti añ.℥.ij.thuris, mastichis añ. ʒ.iij. litharg. aurei ℥.j.vini maluatici optimi ℥.vj.succi semperuiui ℥.iij.aquę vitę ℥.iiij.viridis æris ʒ.ij.s. vitrioli,aluminis combusti añ.ʒ.j.s. tutię Alexandrinę pręparatæ ʒ.ij.camphuræ ʒ.j. ol.ros. ℥.vj. puluerizatis subtilissimè puluerizandis & cribellatis,coquantur omnia simul lento igni,excepta camphura,vsq; ad consumptionem succorũ & maluatici, & donec debitã formam vnguenti decenter mollis acquirant, addita s. q.cerę,& in fine additur camphura:& de eo ponatur super partes vlceratas,extendendo super

rasuram panni telæ antiquę, & super ipsum pō nātur paruę petiæ infusę in aquis infrascriptis.

R. Aquarum rosarum, plantaginis, & prunellorum syluestrium an. ℥.ij. aquæ solatri ℥.iij. viridis æris ʒ.ij. tutiæ Alexandrinæ præparatę ℥.s. cāphuræ ʒ.s. misce, & applicetur vt suprà. Intingere fimbrias aut rasuram telæ veteris prædictam in melle rosaceo & aspergere subtilissimo puluere aristol. rot. carnem mortuam corrodit, siue sit in vlcere, siue in fistula: vide infrà de Vlceribus.

TRACTATVS SECVNDVS DE ęgritudinibus Testiculorum: & diuiditur in duo cap.

De curatione apostematum Testiculorum. Cap. I.

EMplastrum ex farina cicerum partibus ij. & ex vna parte altheæ, tritis cum aceto, curat apostema calidum testiculorum. Et fricatura lapidis cotis, conuenit mirabiliter.

Ad dolorem Testiculorum, apostemata, & ventositatem.

R. Mastichis, thuris, setæ, sarcocollæ an. ʒ.vj. pulucrizata soluantur cum vino, & super cotto extensa superligentur, donec exiccetur iterando secundum exigentiam. Eruca geratina curat antiquas durities testiculorum cataplasmata. Anethum combustum, curat vlcera, quæ sunt in genitalibus aspersum. Radix cardi benedicti in vino cocta, curat tumorē testiculorum.

rum. Folia caulium cum farina fabarum apposita, curant tumores genitaliũ. Farina fabarum cocta cum aceto, curat duritiem testiculorum. Idem præstant passulæ contusæ cum cymino, & parietaria, cocta, cataplasmata.

Aliud: R. Farinam fabarum, fœnigræci, chamæmillæ, butyri cocti añ. confice cum sapa vini, & decoctione ficuum. Item cinis dactylorũ, cum maluauisco trita, cum aceto emplastrata. Ponere in foramine virgæ, de oleo sambucino cum rubea tinctorum, est mirabile.

Ad duritiem Testiculorũ ex longo tempore emplastrum optimum, per me compositum & expertum.

R. Bdellij, ammoniaci, serapini in aceto dissolutorum añ, ʒ.iij. mucilaginis, fœnigræci, seminis lini, radicum altheę añ. ℥.j. florum chamęm. & meliloti añ. m.s. cymini ℥.s. conficiantur omnia simul cum decoctione ficuum multum coctorum, puluerizatis puluerizandis subtiliter, addendo farinam fabarum ℥. s. & fiat emplastrum, quod applicetur, & est optimum.

De pruritu Testiculorum. Cap. II.

R. Cerussæ ʒ.vj. sulphuris citrini ʒ.ij. opij ʒ. j. tere cum aceto & aqua, & vnge, tribus vel quatuor vicibus. Fomentatio cum decoctione foliorum ebuli, & applicare ipsa folia bullita calida, & fomentare cum eis, & abluere cum decoctione saluiæ, remouent pruritũ testiculorum. Sal ammoniacũ, cum aceto est vltimũ. Vide quę scripta sunt, de pruritu Vuluę, & quę dicentur inferius de pruritu & scabie.

DISTINCTIO DECIMASEPTIma, de aliјs ægritudinibus Ani, de quibus non est dictum in 13. distinct. vnicum habens tractatum, diuisum in cap. septem.

De Hæmorrhoidibus, & primò de his, quæ Hæmorrhoidum dolorem sedant. Cap. I.

VNguentum optimum ad sedandum dolorem Hæmorrhoidum.

R. Pinguedinis anatis & gallinæ recentium añ.℥.j. ol.ros.℥.ij.ceræ q.s.liquefiant, & post infrigidationem adde opij ʒ.j.croci.℥.s. & cum vitello oui recenti fiat vnguentum, de quo applicetur: & nõ habet sibi simile. Oleum de chrysomellis, & oleum de nucleis Persicorum, sedant dolorem hæmorrhoidarum, & resoluunt humores earum.

Aliud optimum.

R. Coronæ regiæ in vino elixatæ, adipis anatis, gummi fisticorum añ.terantur & superemplastretur. Aut coquatur corona regia cum sapa vini, donec dissoluatur, cui addatur farina fabarum, fœnigræci, & seminis lini, cum vitello oui recentis, & cum violis fac emplastrum: sedat enim dolorem. Etiam corona regia elixata cum farina frumenti, & vitello oui.

Aliud valde bonum.

R. Florum chamæm. & meliloti añ.ʒ.ij. croci ʒ.s. confice cum mucilagine seminis lini: fac vnguentum. Item folia scabiosæ viridia trita & applicata

applicata, reprimũt eas. Oleum de ſemine lini curat dolorem pulſatiuum hæmorrhoidarum. Folia iuſquiami & portulacę cum vitello oui, medulla panis, & oleo roſaceo miſta emplaſtra ta, dolorem ſtatim tollunt. Emplaſtrum ex folijs roriſmarini extenuat hæmorrhoidas egredientes, & curat apoſtemata ani. Quando non fluunt, ſed extra apparent, appone puluerem anethi miſtum cum melle & albo oui. Encatiſma ex decoctione aron & taſsibarbaſsi, curat hęmorrhoidas. Cinis vinaciarum, curat anum ex quo euulſę ſunt hęmorrhoides. Ol. de seminĕ lini, & oleum de chryſomelis, in quo diſſolutum ſit bdellium, hęmorrhoidas curant. Virga paſtoris in vino cocta, curat hęmorrhoidas interiores. Humiditas, quę à carnibus recẽtibus exprimitur, ſanat hęmorrhoidas, eas fricando cum ea, aut apponendo cum lana vel cotto. Antimonium aſperſum ſi foris ſunt, exiccat eas. Si autem intus ſint, inſuffla cum cannula vel veſica inflata, poſt iniectionem ſucci peucedani per clyſtere. Vtraq; ſerpentaria ſecundum omnem modum applicationis, magnum affert iuuamentum.

Ad condylomata, phlegmones & rhagadias Ani.

R. Ammoniaci, lapidis hęmatitis, olibani, aluminis rotũdi añ. ℥. iij, gallę, croci añ. ℥. j. terebinthinę ℥. j. cerę ℥. x. olei roſacei q. s. confice & vtere in peſſario cum ſerico.

Aliud ad Condylomata.

R. Aluminis ſciſsilis ℥. ij. cerę ℥. viij. croci ℥.

iiij.ol. amygdalarum dulcium, hyſſopi añ. ℥.j. aloes, olibani añ. ℥.s. & eſt pharmacum melius omnibus. Sunt aut[illegible] condylomata, hæmorrhoides ſiccæ. ſ. [illegible] ſitates ani ſparſę ſine pede, à quibus nihi[illegible] at ſanguinis, ſed aliquando quędam humiditas aquoſa tenuis. Cùm verò emanat ſanguis, dicũtur hęmorrhoides. Folia rubi viridia cataplaſmata, condylomata & hęmorrhoidas curant. Idem oleum de fœnogręco, puluis ſubtiliſsimus ex ferrugine ferri, cum ſucco taſsibarbaſsi cum cotto applicatus aut immiſſus, curat hęmorrhoidas. Marrubiũ coctum ſub cineribus, diſſoluit cęcas hęmorroidas, & curat inflatas, & ſandaracha exiccat eas. Vitellum oui elixati, quando cum croco & oleo roſaceo addito meliloto miſcetur, cõfert apoſtematibus Ani & hæmorrhoidibus & hæmorrhoidarũ tumoribus. Fumigatio ex melle anachardi, exiccat hæmorrhoides. Sũmitates policarię minoris contuſa, pone in anum tribus vicibus, poſtea pone puluerem de fungo, qui dicitur veſica lupina, & ſanat hęmorrhoides. Semen anethi vſtum miſtum cum melle applicatum ſanat hęmorrhoidas.

Ad Hęmorrhoidas & omnes ęgritudines melancholicas Ani, vlcera, &c.

R. Myrobalanorum citrinorum, emblicorũ, & beliricorum in lacte infuſorum añ. ℥.j. terantur & cribellentur & inuoluantur in ℥. ij. olei amygdalarum dulcium recenti, donec proijciant ipſum, deinde adiungatur eis bdellij Indi ℥.iij. foliorum roſarum, ſpodij, granorũ myrti

torrefact

torrefactorum, scoriæ ferri in aceto infusæ, karabę, mastichis, xyloaloes, florum pęonię, serapini añ. ʒ. iiij. terantur cum rob coagulato, & sumatur ex eo ʒ. vj. cum aqua calida, & super eis ponatur hoc vnguentum.

R. Plumbi vsti cum sulphure, cerussæ, lithargyrij, cineris vitis, cineris corticum, nucis Indicæ, balaustiorum añ. ʒ. j. ceræ albæ, ol. de sesamo, butyri añ. ℥. iij. adipis porci ℥. ij. medullæ cruris vaccæ ℥. ij. s. liquefiant & colentur dum sunt calida in mortario plumbeo: & fit eius manica, per quam colatur, etiā de plumbo: & exicentur in sole aliquot diebus in eodem mortario, donec capiant ex plumbo virtutem, & applicetur ex eo, vt suprà.

De modo prouocandi fluxum Hæmorrhoidarum retentarum. Cap. II.

SIgnum retentionis est dolor & grauitas in al schatim, & in directo renum: & ascendit fumus ad caput, causans dolorem: & in ano est grauitas, dolor, & inflatio. Et aliquando apparent venæ ad extra tumidæ valdæ & nigræ, & quandoq; occultantur, & non apparent, sed sunt tumidæ interius. Curatio à leuioribus est inchoāda. Fiat primò fo[illegible] decoctione chamæm. calida, & fricetur an[illegible] cum folijs ficus, aut cum panno aspero, vel cum felle tauri, aut cum folijs consolidæ maioris: aut pungere eas cum setis porcinis, vel cum phlebotomo: aut ponendo paruam ventosam super circulo ani: aut apponantur sanguisugæ, vel succus cæpæ,

vel artamita contusa, & esula applicata aperiũt eas. Et exhibere pilulam vnam in sero ante cœnam, prouocat mirabiliter. Succus cæpę fortissimæ cum fimo columbino post sessionem in aqua calida, aperit eas.

De his, quæ superfluum fluxum sanguinis Hæmor*rhoidarum restringunt.* Cap. III.

EMplastrum ex folijs rorismarini applicatum restringit. Puluis anethi & seminis vrticæ cum melle mistus, fluentes restringunt. Suffumigiũ ex bdellio, retinet hæmorrhoidas fluentes. Fricatura lapis Iudaici super cotem potata sistit fluxum sanguinis hæmorrhoidarum.

Linimentum optimum ad restringendum sanguinem Hæmorrhoidarum.

℞. Ossium myrobalanorum Indorum combustorum ℥.s. scoriæ ferri præparatæ ʒ.ij. lapidis hæmatitis ʒ.j.s. gypsi ʒ. ij. terantur vltima contritione cum succo plantaginis, & cum eo liniatur circulus ani intus, & extra.

Aliud: ℞. Succi extremitatum rubi ℥.ij. alborum ouorum n°. ij. pulueris gypsi ʒ.iij. terantur simul in mortario, & applicetur super anũ.

Dare ʒ.j. pilularum de bdellio in quinq; pilulis in aurora, potenter retinent fluxum hæmorrhoidalem. Suppositorium cum cerussa, acacia, plumbo vsto, hypocistide, & colophonia, stringit ipsum.

De rhagadijs Ani. Cap. IIII.

RHagadię sunt scissuræ in orificio ani, quę curantur cum oleo de chrysomelis, in quo sit

dissolutum bdellium. Emplastrum ex folijs violarum cum sanich curat eas. oleum ex semine lini vngendo, optimum est. Virga pastoris in vino cocta & applicata, curat eas.

De curatione ficuum Ani. Cap. V.

CApilli Veneris, cępę aristol. rot. simul pistentur & applicentur, sine dubio destruentur.

Aliud: Stercus gallinę, sapo Gallicus, & summitates tasi barbasi simul contusa & applicata curãt. Sessio in decoctione aron & tassibarbasi, curat ficus apparentes circa anum.

De ulceribus Ani. Cap. VI.

VLcera ani curantur cum olymia lota cum vino, tutia pręparata, lithargyrio, & hęmatite. Quòd si sint caua, addatur thus. Radix cardonis benedicti in vino cocta, curat vlcera ani. Curantur vlcera ani cum mineralibus & metallicis quibuscunq;, nõ habentibus mordicationem, quæ neq; acria, neq; pontica: hæc enim cùm lota fuerint, operãtur sine mordicatione.

Vnguentum: ℞. Cerussæ, lithargyrij abluti, añ. ℥. v. olibani, squinanthi añ. ℥. iij. croci ℈. ij. vini & olei q. s. fiat vnguentum.

Aliud: ℞. Rosarum, cerussæ, spumæ maris, ceræ, lithargyrij abluti, meliloti añ. ℥. ij. squinanthi, papaueris, hyssopi humidę añ. ℥. j. oui assati vitellum vnum, succi arnoglossæ ℥. iij. olei rosacei q. s. fiat vnguentum. Passulæ cum ruta contusę, delent omnia vlcera fraudulenta, & cancrũ ani. Pro hac materia, recurre ad tractatum de Vlceribus infrà.

De modo inuersandi Anum. Cap. VII.

AD inuersandum anum cum medicamento: R. Piperis, baurachi añ. misce & suppone, & inuenies inuersatum.

Aliud: Teratur staphisagria & baurach cum melle, & cum lana suppone.

Aliud: Anagallis, cuius flos est rubeus, facit regredi anum.

Aliud: R. Fellis tauri, spumæ nitri, staphisagriæ añ. ℥. j. tere & applica.

Aliud: R. Cyclaminis succi, mellis añ. coque in vase æreo, ad vnguenti crassitudinem, & appone.

DISTINCTIO DECIMAOCTAua de Venenis, vnicum habens tractatum diuisum in quinque capita.

Ad cognoscendum an Venenum assumptum transiuit gibbum hepatis, an sit adhuc in stomacho, uel intestinis. Cap. I.

POnatur vitellum oui cum suo albo in vrinali cum vrina eius, qui assumpsit venenum: si infra paucas horas nigrescit & fœtet, transiuit gibbum. Si verò rugetur, & citrinescat, & non fœteat, non transiuit intestina. Quando transiuit intestina, non confert vomitum prouocare.

De medicinis contra Venena assumpta. Cap. II.

ILle qui sumpsit venenum, quod nondum penetrauit

penetrauit ad gibbum hepatis, per signum positum in cap. præced. procures vomere cum aqua calida vel tepida cum syrupo acetoso: & si cum eo non vomat, detur ℨ.j. theriacæ de terra sigillata, quæ facit vomere venena, cuius hæc est descriptio.

℞. Baccarum lauri aur. ij. terræ sigillatæ, rad. ireos añ. ℨ. ij. s. conficiantur cum oleo, & detur vt suprà ℨ.j. Deinde est animaduertendum, si sit venenum calidum, adustiuũ, acutum, tunc exhibeatur lac multum in potu, & butyrũ crudum, & oleum amygdalinum, & infrigidetur cum aqua rosacea, camphura, & similibus, & applicetur epithema super cor. Si verò venenum sit de stupefactiuis infrigidantibus, detur theriaca, aut medicamentum de assa fœtida, aut cõsimile cum vino puro. Quòd si sit venenum, quod non à qualitate manifesta, sed ab occulta operetur, & à tota substantia, tunc bezoartica sunt administranda, sicut theriaca, mithridatũ, & diamuscum, & vtatur carne & vino, & euentetur locus in quo moratur, & fumigentur eius vestes odoribus bonis.

Electuarium luti contra Venenum.

℞. Luti sigillati, anisi, salis Indi, agarici, añ. ℨ. ij. rhabarbari electi, auellanarum, radicũ pæoniæ añ. ℨ. iij. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato. Dosis eius est quantitas auellanæ. Omne cerebrũm animaliũ laudabilium valet ad eos, qui sumpserunt venenũ. Qui sumpsit toxicũ bibat acetũ cum sale. Item confert ad idem decoctio rad. arboris glandiũ

Medicamentum optimum contra medicinas mortiferas.

R. Laureolæ, luti ſigillati, phu, mei, ſeminis apij, cinnamomi añ. ℥.j. xylobalſami ʒ.ij. trita & cribellata conficiantur cum melle deſpumato & optimo, & detur de eo robuſtis ʒ.j.s. vſq; ad ℥.ij. debilibus verò ℥.j. Qui ſumpſit medicinã mortiferam, bibat acetum calidum. Qui ſumpſit opium, prouocet vomitũ cum aqua, oleò, & ſale, deinde cũ ſyrupo acetoſo & aqua mellis: & detur clyſtere forte. Et detur ſyrupus acetoſus, & de abſinthio. Et aſſa eſt theriaca eius, & cinnamomum cum aceto vel ſyrupo acetoſo, cum caſtoreo, & pipere.

Item R. Origani, rutæ, allij, ſalis, nucis, vtriuſq; ſabinę, caſtorei, piperis añ. cum melle conficiantur, & detur quantitas auellanæ. Ad idem. ſ. qui opium aſſumpſit, bibat dictamnũ, & calamenthum cum rob. Sal etiam cum melle miſtum valet. Vinum etiam in debita quantitate ſumptum, & præcipuè antiquum, purũ, & odoriferum, valet contra omnes medicinas frigidas ſtupefacientes: vngatur corpus eius cum oleo de coſto calido, & odoret moſchũ, & caſtoreum, & ſedeat in aqua calida, & vtatur brodio pingui. Qui ſumpſit cantharides, bibat iuſculum hœdi, & prouocetur vomitus, & fiāt clyſteria, & ponatur nitrum in vomitiuo, & in clyſteri, & decoctio ficuum. Et frequẽtetur vomitus, & exhibeatur lac frequenter ad potandum. Et detur aqua portulacæ, & butyrum crudum plurimũ. Et clyſterizetur cum aqua hordei, &

dei,& altheæ,cum albo oui conquassato & colato. Et confert eis lac vaccinum. Serapion dixit: Qui sumpsit corpora cantharidum, dentur ei in potu alæ & capita earũ, quia sunt bezoar, & è contra: tu tamen aduerte. Qui sumpsit gypsum, bibat dictamum cum oxymelle. Similiter & qui sumpsit aconitũ. Succus radicis pentaphylli, succurrit omni veneno. Granorum cicutæ nocumenta, corrigit vinum purum calidum. Agrimonia valet ad vulnera facta cũ ferro venenato sumpta & superapposita. Idem magnes bibitus & appositus facit.

De morsu animalium Venenosorum. *Cap.* III.

PRimò ad morsum scorpionis: R. Assæ fœtidæ, scordei, centaur. minoris añ. ʒ. ij. seminis rutæ, castorei añ. ʒ. iiij. trita & cribellata conficiantur cum vino, & detur quantitas auellanæ pro vice cum aqua calida.

Aliud: R. Assæ fœtidæ, galbani añ. ʒ. ij. confice cum aqua decoctionis scordei, & aristol. rot. detur quantitas auellanę pro vice, inuoluendo in hostia. Vel da ʒ. ij. assæ fœtidæ inuoluendo vt suprà.

Aliud: R. Aristol. vtriusq;, cymini añ. ʒ. ij. seminis rutæ, carui añ. ʒ. iiij. castorei ʒ. j. confice cum melle. Dosis est ʒ. ij. cum decoctione gentianę, & aristol. rot. aut alterius ipsarum calida. Folia melissæ sumpta & apposita super morsuram, & cum vino bibita, curant. Item acetosa sumpta & apposita. & laureolæ ʒ. iij. cũ aceto bibita, & folia fraxini: & cortex interior arbo-

ab aluecari discedere, ideo apum piper dicitur. Mentha & succus aron, preseruāt caseum à putrefactione circumapposita. Fumigium ex hepate asini fugat muscas & vermes, & similia à domo. Vt vipera non mordeat, vnge manus ex dragontea trita, fructus verò eius tritus cum aqua in equitaturis peregrinantium fugat eas. Aliud: Vnge manus cū succo solatri, aut ex radice, vel semine inuicem maceratis. Qui morsus est à vipera, abscindat caput eius, & ponat partē abscisam sanguinosam capitis super morsuram, & superliget. Trifoliū coque, & embroca morsum viperæ, & araneæ. Agaricum super locum morsum positum, & etiam bibitū, confert. Gentiana cum pipere, ruta, & vino accepta, omnibus morsibus venenosis occurrunt. Fumigatio cum sulphure & pyrethro, aut cum cornu cerui, vel eius pinguedine, aut cum pulmone asini, fugat omnia animalia venenosa.

De Pulicum aut cymicum fugatione.

Decoctio tribulorum, aut persicariæ, aut colocyntidis, aut rubi, aut foliorum caulium sparsa per domum, fugat eas. Et fumigium cum fimo bouino, fugat cimices. Pone sanguinē hirci in parua fouea in cubiculum, & omnes pulices in eo existentes congregabuntur circa eam, & illic morientur. Inunge paruum baculum ex pinguedine ericij, & planta eum in medio cubiculi, & omnes pulices cubiculo adhærebunt. Suspende ramum cupressi in camera, & fugiēt culices. Fumigiū ex rad. aristol. sicca fugat dæmonia, & hilariorem reddit puerum.

De morsu Canis rabidi. Cap. V.

PRimò cognosce, an canis sit rabidus, nêcne. Pone super morsuram nucleum nucis contusum per horam, & da gallinæ. Si noluerit comedere, vel si comederit, & moriatur, signum est, quòd canis est rabidus. Si verò comederit, & non moriatur, minimè rabidus est. Idem fac de pane, & da cani: si moriatur, vel non moriatur, idem iudicandum est. Curatio. Folia ebuli elixata & apposita, curãt, & folia melissę intus & extra applicata idem. Radix ireos, valet ad morsum canis rabidi in potu sumpta, etiã post vigintiquatuor dies, quando rabies est confirmata. Detur omni mane myrrhæ & gentianæ añ. ℥.j. cum pul. cancrorum fluuialium, antequàm fugiant aquam.

Aliud optimum ex Galeno.

R. Cineris cancrorum fluuialium p.x. gentianæ p.vij. thuris p.j. puluerizentur & cribellentur diligenter. Dosis eius est cochleariũ vnum, aut duo, aut tria, spargendo super eum aquam frigidam. Solus cinis cancrorum fluuialium factus post ortum stellæ canis sumptus, morsum canis rabidi curat, sed magis cum gentiana & libanoto, applicando super vulnus emplastrũ ex pice & opopanaco cum aceto xj. de Simpl. medicamentis Galen. Puluis verò præcedens debet dari in principio, tribus iterãdo diebus. Si verò non sit in principio, debet continuari quadraginta diebus.

Super loco autem morso applicetur hoc emplastrum: R. Aceti lib.j.s. opopanacis ℥.ij. picis lib.iij.

lib.iij.diſſoluatur opopanacum in aceto,& coquantur omnia ſimul,donec debitam formam emplaſtri recipiant,&applicetur de eo ſuper locum morſum.Et hæc duo ſunt de melioribus remedijs. Et agrimonia ſumpta per os & ſuperappoſita valet.&t ficus immaturæ cũ melle applicatæ&. t emplaſtrum ex marrubio & ſale appoſitum. Et capilli combuſti cum aceto more emplaſtri applicati, curant morſum canis rabidi. Idem facit radix fœniculi cum melle appoſita.

DISTINCTIO DECIMANONA de paſsionibus Iuncturarum & muſculorum,diuiſa in duos tractatus.Primus tractatus eſt, de curatione dolorũ Iuncturarum,diuiſus in cap.quinq;.

De curatione dolorum Iuncturarum à materia calida. Cap.I.

EST primò conſiderandum, an materia ſit ſanguinoſa aut multum ſanguini admiſta. Tunc prius aluo lenita, ſi opus ſit, ſeca venam ſecundum exigentiam:deinde iterum lenias ventrem cum caſsia fiſtula & aqua endiuiæ,vel ſolatri.Galen.in lib.de Curatione per ſanguinis miſs.inquit: Ego plurimos iam multis annis per interualla à doloribus pedũ ſanaui,purgans humorem peccantem abũdantem,vel auferens ſanguinem in principio veris,qui moderatè viuebant: qui verò guloſi &

intemperati sunt, nec pharmaco, nec phlebotomia iuuabuntur. Deinde si membrum dolens sit inflammatum, rubeum, calidum, ad tactum, pulsatiuum, tunc applica cassiam fistulam dissolutam, quam etiam commendat Fallopius, & est medicamentum Auic. in 2. canone cap. proprio, cum succo vel aqua, deficiente succo, solatri, infundendo in eis petias ex panno telæ, applicando æstate frigidè, hyeme verò calidè, frequenter renouando: aut linias cum vitello oui dissoluto, cum oleo rosaceo, aut cũ sandalis rubeis, & succo solatri, vel portulacæ, aut aquæ lenticulæ, aut cum succo radicum salicis. Oleũ de ranis prodest mirabiliter. Conferunt enim hæc in podagra vel arthetica calida, remittendo dolorem, & prohibendo fluxum humorum ad locum dolentem. Plurimi & antiqui & moderni, vtuntur in forti dolore linimentis cum opio. Ego verò non laudo ea, quia intumeant materias in parte affecta, quæ postea tardè aut nunquam resoluuntur. In forti verò dolore, soleo ego, cùm præmissis non sedatur, infundere petias ex lino subtiles seu mediocres in lacte calido, & applicare frequenter vnam post aliam super membro dolente id beo, & sedat dolorem: hęc enim possunt administrari sine aliqua suspicione: verùm rectius est ac tutius laborare in remotione causæ. Electuariũ mirabile ad auferendum dolores Iuncturarum subitò, soluens sine molestia, & ignitum calorẽ extinguens, & contemperans membra patientis in tantum, vt à sella redeat ad locum

cum proprium ſine alterius auxilio. Quæ omnia Gal. 2. ad Glauc. cap. de podagra calida, appellans puluerem catharticum inuentum à peritis medicis, & dat de eo pondus duorum denariorum cum mulſa, aut cum vino albo. Ego verò in hunc, qui ſequitur modum compoſui, & appellaui carycoſtinum, ex caryophyllis & coſto eius compoſitionem ingredientibus: & eſt mirabile ad præmiſſa, ſicut in me ipſo expertus ſum: fui enim correptus à doloribus iuncturarum octo aut decem vicibus, qui omnes meas iuncturas in paruiſsimo tempore citiſsimè & furioſè occupabant, & accepi de eo ℥.s. in aurora, inuoluenda in nebula madefacta in vino albo, illinc ad duas horas incepit operari fortiter, abſque vlla moleſtia: eram enim adeò impotens, quòd ſolam linguam mouere poteram, & quando ibam ad ſellam, oportebat me habere quatuor homines, qui me ponerent ſuper eam, & maxima cũ difficultate. Poſtquàm ſolutus eſt venter quatuor aſſellationibus, in quinta ſenſi me à doloribus multum alleuiatum, & cum auxilio Dei abſq; alterius adminiculo iui ad ſellam, & ab eadem redij, & eodem die ambulaui liberè per ſtudium meum: in ſequenti verò die liber euaſi, & illudmet expertus fui duabus alijs vicibus. Tandem cogitaui longè præſtantius eſſe vti regimine præſeruatiuo, quàm expectare, quòd dolores me ſurriperent. Nam ſtatim cùm ſentiebam me habere ſigna repletionis, capiebam de dicto electuario vt ſuprà, & hoc ter aut quater in anno, tali-

ter quòd sunt modo plusquàm viginti sex anni, quibus nullo modo à dictis doloribus fui molestatus, & adhuc nũc eundem modum obseruo. Quod non solum in meipso, sed in innumeris hominibus probaui experimento. Quapropter eos existimandos non puto, qui dicũt librum illum ad Glauc. non esse Gal. quia non reperitur in eius codicibus Græcis antiquis; ipsi enim profitentur scire, & penitus ignorát, ergo ignorantia composita laborant, verũ horum ignorátia non debet electuarij perfectionem impedire, cuius hæc est descriptio.

R. Hermodactylorum alborum à cortice superiori mundatorum, diagridij añ. ℥. ij. costi, cymini, gingiberis, caryophyllorum añ. ℥. j. trita & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle & vino albo inuicem coctis, donec formam syrupi bene cocti recipiant, & fiat electuarium in forma opiatæ. Dosis eius est ℥. ij. vel iij. vel iiij. secundum patientis tolerantiam, in aurora inuoluendo in hostia vel nebula vino albo madefacta, aut dissoluẽdo in vino albo Pontico non multum potenti.

Emplastrũ singulare ex Gal. eodem in loco, reprimens humores fluentes ad membrum, & resoluit ac desiccat id, quod iam fluxum est, & dat robur, seu tonum membro imbecillo.

R. Corticum granatorum m. ij. coquantur in vino vsq; ad dissolutionem: deinde accipe foliorum semperuiuæ, summitatum molliorum rubi añ. m. j. contundantur omnia fortissimè, & passentur per setaciũ vel stamineam: deinde addatur

addatur alphiti, & est farina hordei immaturi m.j.& cum s.q.vini decoctionis prædictæ fiat emplastrum,bulliendo parum omnia simul, & de eo applicetur super iuncturas dolentes, æstate frigidè,hyeme verò calidè.& est mirabile.

Aliud multum conueniens etiam in materia calidâ.

℞. Seminis psyllij ℥.iij. coquantur in s.q.aquæ,vsq; ad visciditatem: deinde coletur,& colaturæ addatur ceræ ℥.iij.ol.rof.℥.vj.& iterum coquãtur,donec cera sit liquefacta,semper mouendo cum spatula: & de eo applicetur, vt suprà.Maluauiscus cum axungia veteri apposita sanat podagram in tribus diebus. Et plantago cum sale trita,& folia populi viridia trita & emplastrata,curant dolores podagricos calidos, & genua inflata resoluunt. Farina fabarũ cum vitellis ouorum emplastrata, dolorem tollit & tumorem resoluit. Cornu cerui in frusta incide,coque in vino albo,donec remaneat solùm sexta pars: quam cum cornu in vase repone, & coagulabitur: & de coagulato vnge locum dolentem,& tollet dolorẽ. Fæx aceti,ol.rof.& vitella ouorum cruda misce & appone. Artemisia contusa cum axungia & aceto, curat dolores fœmorum superligata. Oleum de ranis tollit dolorem articulorum à materia calida. & oleum de keiri, & de citonijs tollunt dolorem, & confortant membra læsa.Et oleum de been, & de auellanis: & oleum de granis cerasorum, & de granis citri, & citrangulorum, curant tumores articulorũ,& confortant membra læsa.

Et oleum de been, & de auellanis: & oleũ de granis cerasorum, & de granis citri, & citrangulorum, curant tumores articulorum, & confortant membra læsa. In materia autem mista ex calidis & frigidis humoribus post prædicta remedia, quando est materia calida & subtilis resoluta, & remanet tumor iuncturæ cum dolore, emplastrum de furfure cum sapa vini & sale inuicem coctis dolorem sedat, & tumorem resoluit.

Aliud ad idem optimum.

R. Farinam fœnigræci lib. s. farinã hordei & seminis lini añ. ℥. ij. cymini puluerizati ℥. j. s. florum chamæm. & meliloti pulueri zatorum añ. ℥. j. mellis puri ℥. vj. vini albi q. s. irroretur farina cum aceto, & coquantur omnia simul, donec debitam formam emplastri recipiant: & deĉo calidè applicetur.

Ad liberandũ statim à doloribus Artheticis.

R. Succi absinthij, croci, opij añ. ʒ. j. ceræ ʒ. iiij. ol. irini ʒ. vj. vini dulcis q. s. dissolue ceram cum oleo irino, reliqua dissoluantur in vino & mista extendantur super petia, & applicentur super locum doloris, prius cum vino lauando.

De dolore Iuncturarum à materia frigida. Cap. II.

IN quacunq; materia tam calida quàm frigida purgationes debitæ sunt administrandæ. In materia calida cum electuario suprascripto, dicto caryocostino, vel cum pilulis de hermodactylis ex inuentione Mes. vel cum infusione rhabarb

rhabarbari cũ myrobalanis, & alijs materias calidas educentibus, ſemper tamẽ animaduerto, vt cũ ſolutiuo ſint miſta ſtiptica & confortantia. Nam vidi ego quandoq;, & cõmuniter vidi, propter inaduertentiam huius rei, quòd ſtatim poſt ſolutionem inſurgunt dolores longè fortiores. Ea propter non debent à principio dari agitantia pharmaca. Electuarium prædictum ſoluit ſubitò ſine moleſtia. In materia verò frigida ſunt multa, quæ ſoluunt, & membra confortant. Cõferunt pilulæ Raſis, quę non valentes incedere faciunt ire pedes.

R. Aloes hepatici ℥.s. diagridij ʒ.j. roſarum rub. tritarum ℈.ij. hermodactylorum alborum mundatorũ à ſuperiori cortice ʒ.ij. cum ſyrupo de ſtœchade, fiat maſſa pro pilulis, de quibus detur ſecundum patientis tolerantiã. Sarcocolla habet proprietatem purgandi phlegma craſſum, quod eſt aggregatum in iuncturis, & in iſchio, & in inteſtinis, & in genibus, & expellit ipſum cum fortitudine, cum aliqua portione choleræ, & iuuat medicinas alias ad exeundum à corpore, & corrigitur omne eius nocumentum cum oleo de nucibus: frangit enim eius acuitatem. Pro ſenibus verò corrigitur cũ oleo de kerua, pro alijs autem cum oleo nucũ, vel duplo eius de amygdalino. Doſis eius ſic correcta eſt à ℈.iiij. ad ʒ.iij. miſcetur cum ſerapino, myrobalanis, turbith, ammoniaco, bdellio Iudaico, thymo, ameos, & ſemine apij. Semen geniſtæ cum aqua mellis roſ. educit materias phlegmaticas, quæ ſunt in iuncturis per

ventrem,& per vomitũ. Dosis eius ℥.ij. Vtraq; species dragonteæ, cum melle & stercore caprino exiccato in emplastro, confert doloribus iuncturarum,& podagræ,& dolori & contusioni neruorum. Et ossa combusta potata,curant dolores artheticos. Passulæ cum opopanaco contusæ & emplastratæ,conueniunt podagræ. Et folia caulium cum farina fœnigræci & aceto emplastrata:& cæpæ narcissi cũ melle coctæ, sanant antiquos dolores articulorum. Et folia melissæ cataplasmata, curant dolores artheticos. Euphorbium per os sumptum cum animaduertentia & cautela, confert omnibus ægritudinibus frigidis neruorum:idem oleum de euphorbio. Piper calefacit musculos & neruos plus alia re. Item vngere cum vnguento facto ex cinere plantę caulium, cum axũgia porci recenti,sanat podagram in triduo. Item folia apij cocta & cataplasmata iuuant. Quando dolor est fortis, cataplasma cum pilosella in vino cocta.

Ad resoluendum phlegma quod est in Iuncturis,& expellendum nocumentum frigoris, prouocandum vrinam,& ad impotentiam motus progręssiui,& ad maciem & dispositionem senectutis,& ad excitandum caliditatem innatam propriè in senibus, & ad aperiendum oppilationes,& resoluendum humiditates corruptas, confortando digestionem, & resoluendo ventositates:

℞. Piperis, macropiperis,cinnamomi optimi acutioris,florũ squinanthi, spicæ nardi,galangæ,

langæ, ameos, cymini carmeni añ.aur.v.calamenthi fluuialis ſicci,maſtichis,ſeminis fœniculi,aniſi, gingiberis ſicci añ.aur.x. folij Indi, cyperi,coſti,caſsiæ ligneæ,coſti dulcis,ſeminis apij hortulani añ.aur.iij. caryophyllorum, cardamomi minoris,nucis moſchatæ, cubebarũ, carpobalſami, xylobalſami, macis, pyrethri, pæoniæ,florum ſalicis torrefacti, roſmarini, acori añ.aur.ij.terantur & cribellentur,& addatur cum eis ſacchari ℥.iiij.& conficiantur cum duplo omnium mellis deſpumati. Doſis eius eſt ab aur. vno, ad duos in ieiuno, & eundo dormitum.

Antidotus quæ ſanat Podagram, & omnes articulorum dolores,& capitis,& ſtomachi, & oculorum,& ſplenis, & hepatis, & renum, & calculos inuiſcatos in articulis ſanat, & bene ſoluit,& datur anno integro:

R.Reupontici,agarici añ.℥.ij.phu ℥.iiij. hypericonis ℥.v.petroſelini Macedonici,mei añ. ℥.iiij.gentianæ ℥.vj.ariſtol,centaurij añ.℥.viij. chamædryos ℥.ix.conficies hoc modo.puluerizabis omnia ſeorſum:deinde omnia ſimul,& dabis de mẽſe Ianuarij,diebus quinq;, die poſt diem.Similiter in Februario,Martio, & Aprili: Maio autem diebus tribus: Iunio duobus:Iulio & Auguſto vno tantùm: Septembri vno: Octobri duobus:Nouembri tribus:Decembri quatuor,& ſemper vnum diem tranſpone, abſtinendo toto anno à carne porcina,bubulina, leporina,fungis,caulibus,ſinapi,aceto, & acrimonijs omnibus, & oleribus acribus: ex ſe-

cundo ad Glauc. Dosis eius est in hominibus ℈.iij.in mulieribus verò ℈.ij.

Ad dolorem Iuncturarum,podagras, & ventositatem: R.Acori, hermodactylorũ alborũ à superiori cortice mundatorum recentiũ, ossium vetustorum,lentium excorticatarũ,sennæ, turbith añ.ʒ.ij.facchari ℥.ij.terantur & cribellentur,& dentur omni die ʒ.iij.cum aqua betonicæ,& est mirabile.

Ad dolorem in Iuncturis, frigus intensum, obliuionẽ,maximè in decrepito, & ad ęgritudines vesicæ,humorẽ crudum & ad omnes ægritudines iuncturarũ,& sodam & humores frigidos,& ad vapores ab his humoribus ad cerebrum eleuatos,& ad tussim phlegmaticam, & ad præparandum stomachum,vt gallæ corium præparant, & ad rectificandum ipsum, & fugandum ventositatem crassam, & ad digerendum cibum, & excitandum appetitum, & ad resoluendum, quod ex phlegmate incrassatur in stomacho, & acuendum visum & mentem, ad delendum obliuionem, clarificandum vocem,tardandum caniciem,& dissoluendum podagram à frigida causa: & quicunq; senex vtitur hac medicina,non indiget alia in conseruatione suæ sanitatis:cuius hęc est descriptio.

R.Trium piperum,galangæ, cassiæ ligneæ, calami arom. croci, spicæ nardi, cardamomi, carpobalsami, asari, gingiberis, seminis myrti sicci añ.ʒ.ij.mastichis ʒ.x.trita & cribellata cõficiantur cum melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatæ, & reponatur in

vase vitreo leui, & detur ʒ.j. pro vice, eundo dormitum: est enim secretum magnum Gal.

Ad Artheticos valde generosum, confestim iuuans, consumens humiditates, quæ sunt in profundo.

℞. Visci, terebinthinæ añ. lib. s. adipis tauri, floris lapidis asij, nitri, calcis, thuris minutissimi añ. ʒ.ij. olei de alchanna lib. s. pulueri zatis puluerizandis, misce omnia simul, & applica.

Ad dolorem Iuncturarum omnium, complexionem corruptam, excitationem virtutũ propriè naturalium, maximè digestiuæ, extrahendo malitiam cum vapore, subtiliandum phlegma, & facilitandum exitum eius à corpore, & refrænandum choleram citrinam, & ad omnes ægritudines hepatis & splenis, & ad aperiendum oppilationes quæ sunt in venis & arterijs profundis mirabiliter, & ad consumendum quod est in venis & arterijs de superfluitatibus crassis, & mũdificandum meatus vrinę, ad frangendum lapidem, & mundificandum fæcem humorũ ex corpore, propter subtilitatem suæ operationis, & non soluit superfluè. Dosis eius est ʒ.j. inuoluendo in hostia vel nebula madefacta: aut dissoluendo in aqua betonicæ.

℞. Chamæpityos, scordei, cẽtaurij min. añ. ℥. s. seminis apij, ameos, baseæ, hyssopi hortensis, agarici añ. ℥.j. gẽtianæ aur. iiij. chamædryos ʒ. iiij. myrrhæ, spicæ, calamenthi montani, spodij, petroselini, prassij añ. ℥.ij. seminis rutæ, hypericonis, hyssopi siccę, phu añ. aur. iiij. folij ℥.j. trita & cribellata liniantur cum ℥.ij. olei amyg-

dalarum dulcium recentis: deinde conficiantur cum q.s. mellis origani, & reponatur in vase terreo intus vitreato, & seruetur sex mensibus ante vsum. Dosis eius est ʒ.j. vel aur.j. cum aqua virtualiter calida: aut inuoluatur in nebula madefacta, & detur per duas vel tres horas ante prandium: hoc enim est secretũ magnum apud Galenum.

Pillulę ex secretis Gal. sanantes dolores Iuncturarum, & non permittentes redire.

℞. Myrobalanorum kebulorum & Indorũ, corticum cucumeris asinini, zedoariæ, pulpæ, colocynthidis, salis Indi, hermodactylorum alborum à cortice superiori mundatorum, aloes succotrini añ. ℥.j. serapini ʒ.ij. cum succo foliorum alchechengi & zedoariæ: fiat massa pilularum, ex qua fiant pilulæ sicut grana piperis, & siccentur in vmbra. Dentur ℥.iij. omni tertia die post mediam noctem. Animaduertendum, quòd licet Galen. det ℥.iij. pro vice, tutius tamen est dare ʒ.j. pro vice, vel secundum patientis tolerantiam cum aqua calida. Post multos verò dies dat hanc medicinam:

℞. Satyrionis partem vnam, specierum hieræ picræ p. ij. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & dentur ʒ.iij. pro vice.

Electuarium Amoron regis ad dolorem Iuncturarum & podagram à phlegmate, quo destruitur motus, & valet ad repletionem & debilitatem neruorum: est etiam optimum mulieribus, & his, in quibus abundant humiditates

seu

ſeu ſuperfluitates phlegmaticæ, & valet contra lapidem: & hanc compoſitionem dicit Galenus eſſe iuuamentum diuinum, ſicut ipſe teſtatur ſe infinitis vicibus comprobaſſe, & ab ipſo nõ ſeparaſſe, nec in ciuitatibus, nec in vijs: & eſt in ſuo libro de Secretis.

℞. Rad. lilij cœleſtis aur. xx. galbani aur. vj. & dauic iiij. dauic eſt pondus trium granorum hordei, ammoniaci aur. x. & ʒ. ij. hellebori nigri aur. vj. ariſtol. longæ aur. v. roſarum rub. aur. xx. turbith aur. vj. liquiritiæ aur. x. ſtœchadis aur. viij. ſatureiæ, centaurij min. añ. aur. ix. & ʒ. s. ſquinanthi aur. viij. croci aur. j. phu aur. iiij. mei aur. vj. eupatorij aur. xvj. hermodactylorum alborum mundatorum aur. xxv. xylobalſami, carpobalſami añ. aur. viij. agarici aur. xxx. olibani aur. ij. chamæpityos aur. xvj. chamædryos aur. ij. maſtichis aur. vj. aniſi, aſari, granorum iuniperi añ. aur. v. acori, hyſſopi, añ. aur. v. harmel, cymini agreſtis, maioranæ, ſcillæ aſſatę añ. aur. viij. ſerapini, aloes ſuccotrini añ. aur. v. coſti, gentianæ añ. aur. ij. origani aur. vij. naſturtij, calami aromatici añ. aur. iiij. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo deſpumato, & fiat electuarium in forma opiatæ, & ſepeliatur in hordeo per ſex menſes. Doſis eius eſt quaſi auellana, cum aqua calida decoctionis ſatureiæ, & vtriuſq; ariſtol.

Medicamẽtum Zenonis, quod eſt expertiſſimum ad podagras & omnes paſsiones Iuncturarum, cui non eſt ſimile: prouocat vrinam, laxat humores craſſos, & diuerſos ſedat dolo-

res, aperit oppilationes, est optimum ad lapidem, liquefacit phlegma, & mundificat superflua à corpore & pulmone.

℞. Centaurij minoris aur.100. hermodactylorum alborum mundatorum à superiori cortice aur.x. anisi, fœniculi, apij, añ.aur.vj. olibani, caryophyllorum añ.ʒ.j. agarici, rad. lilij cœlestis añ.aur.j. cubebarum, galbani, ammoniaci, castorei, triumpiperum, spicæ Romanę añ.aur. xx. spicæ nardi, turbith añ. aur. xxx. aloes succotrini aur.xvij. carpobalsami, xylobalsami, scillæ assatæ añ.aur.xvj. mastichis, croci añ. aur.x. scammoneæ aur. viij. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatæ, & sepeliatur in hordeo per sex menses. Dosis eius est ʒ. iij. & est maxima medicina ad præmissa. Succus ebuli bibitus, & in clysteri positus, etiam superlinitus, curat podagram, artheticam, & chiragram. Radix ebuli aut succus eius, valet ad omnẽ dolorem iuncturarum, spasmum & paralysim: etiam semen eius cnm vino sumptum. Pes coruinus, medetur omnibus doloribus iuncturarum, cõfortando membrum, & resoluendo materiam: & facit vt operatio hermodactylorum fiat sine molestia. Infusio asari in musto, curat antiquos ancharum dolores. Ponantur folia lauri in veru, ita vt inter omnia duo folia ponatur frustum cardonis, quibus sic ordinatis, ponãtur ad ignem: & illud quod destillabitur collige in vase supposito, & vnge loca dolentia. Caro limaciarũ emplastrata sedat podagram.

Ad ant

Ad antiquum dolorem Iuncturarum à materia frigida, & est mirabile.

R. Styracis calamitæ ℥.ij.mastichis ʒ.vj.spicæ nardi,folij añ.ʒ j.s.euphorbij ʒ.j. cinnamomi electi ʒ.iij.ceræ alb.ʒ.x.olei costini ℥.iiij.ol. Philosophorum seu de lateribus ℥. j. fiat ceratum secundum artem,& de eo applicetur: hoc enim est ceratum Andromachi de nouem rebus. Folia melissæ cataplasmata, curat dolores artheticos. Oleum, in quo decocta sit mustella vsq; ad dissolutionem,addita cera, tollit dolores iuncturarum,neruorum,& musculorum.

De curatione Sciaticæ. Cap.III.

CVrationis principium,sit humorum peccantium euacuatio. Si corpus sit plethoricum, secetur vena cubiti,deinde vena sciaticę in parte exteriori clauiculæ pedis, deinde purgetur. Animaduertendum,quòd in sciatica non sunt applicanda repercussiua, quia materia est in profundo,& eam magis concentrat. Super pedibus aũt & manibus applicari possunt. Opus est igitur in principio doloris sciaticæ vti mitigatiuis,sicut fomentatio ex spongia infusa in lacte calido,in quo coctus sit puluis hermodactylorum,& statim cùm spongia incipit infrigidari,iterum calefiat,& non retineatur desuper frigida. In sciatica est vtilior euacuatio per vomitum,quàm per inferiora. Cùm verò materia est inculcata à pharmacis acribus, ventosa applicata, maximum est auxilium. Et calamenthum cataplasmatũ super sciaticam, trahit ma-

teriam à centro ad circumferentiam, & totum membrum calefacit, cutem tamen ſuperextendit. Facienda eſt purgatio, cum clyſterijs ſatis acutis, cum benedicta, diacatholicone, hiera picra, cum oleo rutæ, & anethi, & ſimilibus, carminando decoctionem cum floribus chamæm. & meliloti, dando pilulas de hermodactylis maior. cum fœtidis digeſta materia.

Locale Gal. ad Sciaticam mirabile.

R. Ceræ ʒ.50. viſci quercini ʒ.viij. terebinthinę ʒ.xij.s. galbani ʒ.iij. ireos ʒ.iij.s. cedrię ʒ.ix. olei cyprini, vel de alchanna ℥.iij. ceram & cedriam cum oleo cyprino liquefacto, deinde galbanum & terebinthinum. Quando verò debet auferri ab igne, adde ireos & viſcum puluerizata, ablatis verò eis ab igne, adde myrrhæ puluerizatæ ʒ.vj. nitri ʒ.ij.s. & applica. Ammoniacum cum pice ſumptum & emplaſtratū ſanat ſciaticos. Decoctio centaurij minoris bibita, & carui Romanum bibitum, & ſemen abrotani cum betonica in condito data, curant ſciaticam. Acetum ſcilliticum in ieiuno bibitum, incipiendo à modica doſi, paulatim creſcendo vſq; ad ℥.j. curat ſciaticam. Folia enulæ in vino cocta cataplaſmata: & ſtercus arietis cum aceto emplaſtratum: & hypericon ſiccum bibitū tollunt ſciaticam. Naſturtium cum polenta & aceto coctum & cataplaſmatum, & farina lupinorum cum aceto & melle cocta, cataplaſmata, curant.

Item R. Picis partes duas ſulphuris p. vnam, ſimul trita extendantur ſuper chartam, & ap-

plicentur

plicentur in exitu balnei, dimittendo donec per se cadant,& curat sciaticam: vel aspergatur super locum ablutum cum aqua vitæ, superposita charta postea. Radix enulæ trita & emplastrata: similiter fricatio loci sciaticæ cum succo colocynthidis, tollunt sciaticam. Ad sciaticam & artheticam cõfestim iuuans: Coque fœnum græcum in melicrato vsq; ad dissolutionẽ, deinde contundatur, addendo mellis q.s.& iterũ coque, & extende super pannum & applica.

Malagma ad sciaticos & alias neruorũ passiones, soluens omnẽ duritiem, & valet ad male morigeratas mammillarum dispositiones.

R. Visci quercini, terebinthinæ, ireos siccæ, myrrhæ, galbani añ.℥.vj.ol. de alchanna vel pigmenti Ægyptiaci q.s. galbanum ponatur in ol. de alchanna vel pigmento Ægyptiaco, cũ cera super ignem, & additis reliquis puluerizatis fiat malagma, & applicetur.

Aliud ad Sciaticam.

R. Silphij, & est herba, cuius gummi est assa fœtida, seminis rutæ agrestis, baccarum lauri añ.ʒ.iiij. ceræ, picis, adipis anseris, resinæ, ammoniaci añ. ℥. j. s. resolutis gummis in aceto misce.

Ad Nephreticos & sciaticos.

R. Far. ireos cum aceto forti,& permisce eis resinam pini, far. lupinorum, pyrethrum, sulphur, terebinthinam, nitrum, & baccas lauri, miscendo omnia simul cum melle & appone.

Ad extrahendum materiã Sciaticæ ex profundo ad superficiem.

R. Ficuum pinguium p. duas, sinapis p. vnā, infundantur ficus in aqua tepida per diem & noctem, postea exprimantur, vt in eis non remaneat aqua: deinde adde sinapi tritum cum aceto, & debitè mista applicentur, & non dimittatur nimium, ne exulceret locum.

Antidotus citò liberans à Sciatica.

R. Sabinæ ℥.ij. piperis, foliorum hederæ, rutæ añ. ℥.vj. chamædryos ℥.ij. da cum vino.

Ad Sciaticam, dolores iuncturarum, passiones frigidas, & crassas ventositates.

R. Ammoniaci, serapini, opopanacis añ. aur. x. euphorbij ℥.ij. aristol. vtriusq;, rad. lilij cœlestis añ. aur. iij. ponantur gummi in succo fœniculi, aut in eius decoctione, reliqua vero trita & cribellata conficiantur cum melle despumato, omnia debitè simul miscendo, & fiat electuarium in forma opiatæ. Dosis eius est ℥.ij. vel iij. inuoluendo in hostia vel nebula.

Aliud: R. Hermodactylorum alborum à cortice superiori mundatorum, turbith camosi, satyrionis, senæ, medullæ seminis carthami, pulpæ colocynthidis, medullæ seminis citrulli añ. ℥.j. trita & cribellata conficiantur cum butyro & melle, & detur de eo secundum patientis virtutem, & est ex secretis Gal.

De duritie & nodositate Iuncturarum lenienda. Cap. IIII.

QVando ab intemperie neruorum calida nodi, siue pori fieri incipiunt, toto anno hoc antidoto est vtendum.

R. Cent

℞.Centaurij minoris ℥.v.chamædryos, hypericonis añ.℥.vj.aristol. rot.gentianæ, petroselini,agarici,phu,mei añ.℥.iij. spicæ nardi ℥.j. trita & cribellata conficiantur cum melle optimo despumato,& fiat electuarium in forma opiatæ. Detur singulo die quantitas auellanæ pro vice,per duas vel tres horas ante prandiũ. inuoluendo in hostiam madefactam in vino: vel detur cum aqua betonicæ,vel alia virtualiter calida. Ex secũdo ad Glauc.vbi subdit: Scio aliquem, qui iam concretos habebat calculos in articulis,hoc vsus medicamento, per quod extenuatur pinguis & crudus humor, sanus factus est. Origanum, pulegium, chamædryn, chamæpityn coquebat, & bibebat.

Locale,quod delet Nodositates & poros qui fiunt in pedibus & manibus.

℞.Aphronitri ℥.viij.terebinthinæ ℥.vj.ceræ ℥.xv.guttæ primæ à saponario, propoleos añ. ℥.iiij.colophoniæ lib.j.olei veteris ℥.xvj. confice simul & appone: quia delet porositates & nodositates, & valet ad apostemata & podagras acutas.

Aliud: ℞.Auellanarum ℥.iij.olei veteris lib. j.saponis Gallici ℥.iiij.mellis ℥.ij.ceræ ℥.x.terebinthinæ ℥.vj.alborum ouorum q.s.ad conficiendum simul, & appone. Oleum de granis sesami,& de semine lini,costinum,& irinum,& oleum de styrace,& de alchanna, & oleum de cucumere asinino,& oleum de croco, & oleũ de granis citri & citrangulorum,leniũt omnes duritics iuncturarum: & oleum de semine tri-

folij,& vulpinũ, & de piperibus, & de euphorbio in causa frigida remouendo dolores.

Emplastrum filij Zacchariæ descriptum à Mesue, lenit omnem duritiem iuncturarum: & ceratum diapente ab eodem descriptum: & ceratum de hyssopo descriptione Philagri similiter. Ficus immaturæ albæ, quæ cadunt ab arboribus, coctæ & emplastratæ, curant nodositates neruorum. vsneæ quercus dissoluit duritiem iuncturarum.

Ad humorem lapidosum, mollificationem crurium, stuporẽ, & debilitatẽ totius corporis.

R. Myrobalanorum kebulorum, Indorum, & emblicorum, satureiæ, ameos, apij, origani, hermodactylorum alborum mundatorũ à superiori cortice, turbith gummosi añ. ʒ. j. gingiberis ℥. ij. senæ ℥. iiij. spicæ, cardamomi minoris, amomi, añ. ʒ. viij. cinnamomi electi, seminis, & florum pæoniæ, piperis, macropiperis, spodij, rosarum rub. salis naptici. nasturtij añ. ℥. s. salis ammoniaci aur. j. acori ʒ. iiij. doronici, zedoariæ, petroselini añ. ℈. j. trita & cribellata liniantur cum butyro vaccino præparato, cum furfure frumenti, donec ipsum eijciat, & adiungatur lib. s. penidiorum, & conficiantur cum melle despumato. Dosis eius est ʒ. s. omni die, cum aqua decoctionis acori.

Oleum mirabile ad eandem intentionem, quando quis vtitur electuario nuper scripto.

R. Costi, carpobalsami, cortic. casiæ ligneæ añ. ʒ. xxx. calami aromatici, gingiberis, serapini añ. ʒ. xx. macropiperis ʒ. vij. cordumeni, zedoariæ

doariæ,staphisagriæ an.ʒ.vj. cyperi ℥.xxj. rad. squinanthi,ireos,an.ʒ.xij.foliorum myrti, blactæ bisantis, sampsuchi an.ʒ.x. terantur crasso modo,& infundantur in vino boni odoris secundum mensuram,qua cooperiantur, & dimitte die ac nocte, & pone in ollam, & funde super ea aquæ quantum est vinum, & funde super illud olei sesamini & de lentisco an. ℥. xxxx. & coquantur lento igni spatio octo horarum: deinde auferantur ab igne, & separetur oleum ab aqua: deinde R.asari, spicæ nardi, amomi an.ʒ.x.folij ʒ.vj.myrrhæ ℥.j.trita infundantur die ac nocte in vino odorifero vt suprà: postea cola in olla,in qua facta fuit decoctio suprascripta,& funde super eam colaturam oleũ prædictum,& fit olla in qua coquuntur medicinæ & oleum limpida,& ponatur dicta olla in alia longè maiore,in qua sit aqua,& sub ea magna accendatur ignis, ita vt ad bullitionem aquæ,quæ est in olla magna,bulliat oleum cum medicinis,quæ sunt in minore olla,& coquantur lento igni per octo alias horas: deinde remoue ab igne,& cola oleum ab aqua, & coque tertiò:vt infrà:

R. Blactæ bisantis, caryophyllorum, nucis moschatæ an.ʒ.iiij.mellis,styracis,calamitę an. ʒ.xxx.balsami ʒ.s.tere medicinas siccas, & infunde eas in vino odorifero, per diem & noctem,vt suprà:deinde cola eas in olla,& coque vt suprà:postea coletur oleum,& reponatur in vase obturato: est enim vltimum in ægritudinibus iuncturarum.Et si ex eo sumatur per os,

ſoluit humorem crudum,& confert colicæ, & ægritudinibus viſcerum.Et vngendo ſoluit no doſitates,quæ ſunt in pedibus & manibus, & curat ſtuporem & mollificationem.Confert etiam vngere ex liquore, qui manat ex folijs lauri cum lardone aſſatis in veru, ſicut dictum eſt in 2.cap.huius tractatus.

Emplaſtrum ad ſubitò maturandum & rumpendum nodoſitates Iuncturarum, in quibus eſt phlegma gypſeum, faciens illud exire quaſi miraculosè,ſicut in pluribus ſum expertus in vna vel duabus applicationibus.

R.Caſei antiquioris acuti,mordacis quantũ vis, confice cum brodio tibiæ porci ſalitæ & rancidæ coctæ vſq; ad diſſolutionem, & fac vnguentum,& applica.

De impotentia ad motum,quæ remanet poſt dolorem Iuncturarum. Cap.V.

VIde electuaria in ſuperioribus ſcripta, & maximè in 2. cap. huius tractatus: deinde applica hæc localia, ſi ea quæ ſcripta ſunt, non ſufficiunt.

R.Baccarum lauri,ſeminis pæoniæ excorticati añ.℥.ij.contuſa coquantur in s.q.lixiuij, & ex eo lauentur membra impotentia: aut lauetur ex decoctione viſci arborum, & ſemine iuniperi in vino, lixiuio, vel aqua coctis: vel R. Olibani ℥.ij.ſalis triti ℥.j. ol.de keruí citrina q.s.fiat linimentum in mortario longa agitatione, ex quo vngantur iuncturæ eundo dormitum;confortat enim iuncturas, & facit eas acquirere

quirere bonam dispositionem, vt inquit Gal. 2.de Simplicibus.cap. de Olibano. Oleum de granis lauri, & de scinco, membra neruosa confortant, & laxas iuncturas, & carnes robustas reddunt.

Ad debilitatem Pedum.

R. Asari, aloes, sief, memitæ, tapsiæ, costi, sarcocollæ, myrrhæ añ. ʒ. iij. castorei ʒ. iiij. trita liniantur cum vino odorifero, & liniantur desuper.

TRACTATVS SECVNDVS DE ægritudinibus Musculorum: diuisus in duo cap.

De doloribus Musculorum extra morbum Gallicum. Cap. I.

PVlegium applicatum confert cõtusioni carnis & musculorum. Cinis vinaciarum cum aceto, curat contusiones neruorum & musculorum. Artemisia contusa cum axungia & applicata ac superligata, curat dolorem coxarũ. Farina fabarum cum oxymelle cocta & apposita sanat. Sal coctum in oleo vngendo calidè, tollit dolores musculorum ex labore causatos. Matricaria cum sua radice trita cum axungia & aceto, sanat dolores musculorum in triduo applicata.

Ad dolorem Musculorum, coxarum, tibiarum, & brachiorum.

R. Succorum anethi, caulium, & ebuli, mucilaginis, fœnigræci & seminis lini añ. ℥. iij. ol.

de keiri & anethi añ.℥.ij. coquantur omnia cũ ſuccis ad ſuccorum conſumptionem: deinde addantur mucilag. cum s.q. ceræ & fiat vnguentum, & ex eo calido vngantur loca dolentia, & eſt optimum.

Aliud multum anodynum ad dolores Muſculorum & totius corporis.

℞. Baccarum lauri, ſeminis pæoniæ excorticati añ.℥.ij. olibani ſubtiliſsimè puluerizati ℥.j.s. ſalis triti ʒ.vj. ol. de keiri & chamæmillæ añ. ℥.iij. vini maluatici, aut alterius albi odoriferi lib.j. puluerizatis omnibus ſubtiliſsimè pulueriꝫandis miſceantur omnia ſimul, & coquantur lento igni ad conſumptionem vini: vltimò addatur ceræ q.s. & fiat vnguentum, quo vngantur membra dolentia calido: eſt enim optimum & expertum.

De doloribus Muſculorum ex morbo Gallico. *Cap.* II.

VNguentum optimum ad tollendos dolores muſculorum ex morbo Gallico, quod compoſui pro vna nobili muliere, quæ iandiu laborauerat magnis doloribus, maximè in nocte, nec poterat inuenire remedium, & cum hoc vnguento, Deo fauente, fuit ſanitati perfectè reſtituta, quod in multis alijs ſum expertus, & non infert aliquod nocumentum in gutture, & tollit omnino dolores, & applanat tuberoſitates & durities, quę in hoc morbo contingunt, delens puſtulas, & non habet ſibi ſimile. Debent tamen prius adminiſtrari purgationes

tiones vniuerſales humorem peccantem reſpi- cientes: etiam durante tempore vnctionis.ex eo fiant clyſteria, ſi opus ſit, & aliquando per interualla capiat bolum infra ſcriptum.

R.Caſsiæ pinguis ʒ.iij.diacatholiconis ʒ.ij. confec.hamec ʒ.j.cum ſaccharo:fiat bolus,quẽ capiat per horam ante prandium, inuoluendo in nebula madefacta in vino, bibendo ſtatim pòſt parum brodij carnium.

Hæc eſt Vnguenti deſcriptio.

R.Olei irini, & ol. de keiri, ol. laurini añ.℥. iij.axungiæ porci maſculi liquefactæ & colatæ ℥.ix.ſuccorum radic.ebuli,abſinthij,& rutæ agreſtis añ.℥.iiij.vini maluatici,aut alterius albi odoriferi & optimi lib.j.s.coquantur omnia ſimul ad conſumptionem ſuccorum & vini lento igni: deinde colentur, & colaturæ addatur bdellij diſſoluti in aceto ʒ.ix. olibani pulueri- zati ſubtiliſsimè ℥.ij.& ʒ.ij.euphorbij,pyrethri ſubtiliſsimè puluerizatorum añ.ʒ.vj.ceræ q.s. miſceâtur omnia ſimul, & ponantur ſuper ignem, donec cera ſit liquefacta: deinde remoueantur ab igne,ſemper mouendo cum ſpatula vſq; ad refrigerationẽ, & tunc addatur Mercurij extincti ℥.j.s. & diligenter miſcendo fiat vnguentum, de quo calidè vngantur membra dolentia,& tuberoſitates bono mane: deinde quieſcat coopertus per tres aut quatuor horas,& ſudabit copioſè. Quando verò erit faſtiditus,abſtergatur ſudor, & quieſcat per horã, donec ſit temperatus. Et ſit decenter ſobrius in cibo & potu, & frequentet prædictam vn-

ctionem, decem aut duodecim diebus, & magis si opus sit, & per interualla ante cœnam per quatuor horas vngatur, donec sit sanatus omnino. Aqua destillationis herbæ stellariæ bibita valet, etiam ad vlcera cancrosa. Olibanum puluerizatum cum oleo de keiri & aceto confectum in mortario, confert dolori, qui dicitur compositus, & est dolor ex quo proueniũt in corpore, sicut verrucę, cum quadam re simili formicæ, dicit Auic. 2. Canonis cap. de Olibano, & profectò est morbus Gallicus. Et in vsu decoctionis ligni guaiachi cum vino vel aqua secundum necessitatẽ, inest mirabilis proprietas contra morbum Gallicum, maximè in illis, qui nimis vlceribus implentur.

Pilulę, quibus vtuntur moderni contra morbum Gallicum, quæ in aliquibus ab vlceribus & nodositatibus multum exterminatis mirabilem fecerunt operationem,

℞. Argenti viui ℥. xxv. rhabarbari electi ʒ. x. diagridij ʒ. iij. moschi, ambrę añ. ʒ. j. farinæ frumenti ʒ. ij. cum succo limonum, fiat massa pilularum, ex qua formentur pilulæ quantitatis ciceris, & detur vna pro vice omni die per horam ante cœnam. Hæc recepta fuit ex Turchia apportata, & qui primus inter Christianos his vsus est pilulis, cecidit repente mortuus super pontem Auenionis, dum ibidem profugi essemus propter prælia, anno 1537.

DIST

DISTINCTIO VIGESIMA DE Febribus, vnicum habens tractatum, diuisum in cap. decem.

De diuisione Febris. Cap. I.

OMnes febres ad tria reducuntur genera, secundum quod tria sunt prima subiecta febris, scilicet spiritus, humores, & solida. Vnde ephemera, putrida, & hectica febris generatur, secundum quod in altero illorum subiectorũ accenditur calor. Nam in spiritibus Ephemera, in humoribus Putrida, in solidis Hectica.

De febribus Ephemeris, & earum curatione. Cap. II.

SIgna inseparabilia ephemeræ, vrinæ concoctio prima die apparens, caloris suauitas, in declinatione sudor leuis, vel vapor suauis. Fiũt semper à causis procatarcticis, scilicet ira, labore, motu, fame, angustia, vigilijs, timore, mœstitia, & similibus. Cura earum est balneum, & vt cibetur bonis cibis, facilis concoctionis. Balneum conuenit omnibus ephemeris, maximè cùm febris est in fine, vel circa finem, exceptis febribus, quæ ab oppilatione fiunt, quia ducũt ad putridam. Qui habet nauseatiuam satietatem, nisi in declinatione, & habens catarrhum non balneetur, nisi sit adustiuus. Haben es ephemeras non morentur multum in aere balnei, sed in aqua eius quantum volunt maneãt: nisi habeãt eam ex soliditate & densitate: nã i-

ſtis conuenit, vt morentur longo tempore in aere balnei, donec ſudent. In ea autem, quæ fit ab oppilatione, fricatio aperit poros, & reſoluit humiditates ſuperfluas. Euacuatio nō conuenit niſi his, qui habent oppilationes cum repletione: & nauſeatiuam ſatietatem, aut ex ſoliditate cutis. & aqua frigida competit laborantibus ephemera, his exceptis qui habent viſcera debilia. Qui verò patiuntur ephemeram ob animi paſsiones, conferunt eis delectationes & conſimilia proportionata. Ille qui habet temperiem calidam & ſiccam, & accidit ei fames, vigilia, & labor animalis & corporeus, & incurrit febris ephemeram cum horripilatione quadam, ſi non cibatur ſtatim, ex ephemera tranſit in putridam, aut in hecticam: tales enim ſunt cibandi etiam in principio paroxyſmi, cum pane in aqua vel vino infuſo, vel vtroq;, & quælibet harum febrium curatur ſuo contrario, quę ex labore, quiete, &c.

De curatione Febris humoralis in genere. Cap. III.

CIrca harum curationem triplex inſurgit intentio. Vna ad febrem, inquantum febris: Secunda ad cauſam febris: Tertia ad virtutem, quę eget ſui conſeruatione. Duę primę verò requirunt ſui ablationem. Febris vt febris curatur frigidis & humidis: cauſa verò conſideranda eſt, an materia ſit ſanguinea, vel multum ſanguini admiſta, quia tunc phlebotomia eſt neceſſaria, & multoties eſt cura perfecta, prius aluo lenita, ſi opus ſit. Quòd ſi materia non ſit

ſang

ſanguinea,neq; multũ ſanguini admiſta, purganda eſt materia redundans, lenitione ac digeſtione prius præcedentibus. Deinde ſi videtur vtilitas phlebotomiæ, eſt adminiſtranda, ſcilicet ante purgationem;nam ipſa eſt cõmunis humorum euacuatio. Optimum enim eſt, inquit Galen.11.Meth.venam incidere non ſolùm in ſynochis febribns, ſed etiam in omnibus alijs,quę ex putredine humorum fiunt. In lib.Curatiuo per ſanguinis miſsionem,inquit, phlebotomiam eſſe adminiſtrandam in interpolatis in declinatione paroxyſmorum. Rectius tamen puto,vt fiat in die quietis.His peractis,alteranda eſt intemperies cõtracta,ſi poſt euacuationem remaneat,& danda ſunt ea,quę oppilationem aperiunt,& ſudorem ac vrinam prouocant, ſecundum exigentiam,ordinando debitum regimen in ſex rebus non naturalibus.Febrientium habitatio nimis clara ac lucida & calida relaxat corpus, obſcura verò ac frigida conſtringit. media igitur eſt eligenda; quia oblectat primo ad Glauc.

Ad Febrem concluſam,tuſsim ſiccam,phreneſim,cum dolore capitis intolerabili.

℞.Mucilaginis pſyllij factę in aqua, cucumeris Indi vel cucurbitę lib.s.rob vuę ℥. viij. bulliant ad ignem leuem,donec coagulantur, deinde addatur tragacanthę albi,gummi Arabici,medullę ſeminum citrulli,cucumeris,cucurbitę, & citoniorum,amyli, ſeminis portulacę, ſeminis maluauiſci, ſandalorum añ.ʒ.iij. trita & cribellata conficiantur cum mucilagine, &

rob supra scriptis, & fiat electuarium de quo dentur singulo mane ʒ.iiij. & tantundem ante somnum: & sit eius potus aqua in qua cocti sint cancri fluuiales & sebesten: hoc enim est medicamentum non habens par ex lib. Secretorum Gal. Aqua psyllij cum saccharo bibita extinguit feruorem acutarum, & eius mucilago tollit dolorem capitis, liniẽdo frontẽ ex ea.

Trochisci ad Febrem adustam & adustionẽ in stomacho.

R. Seminis citrulli excorticati, seminis portulacę, liquiritię excorticatę añ. ℥.j. tragacanthæ ℥.s. trita conficiantur cum mucilagine psyllij, & fiant trochisci pondere ʒ.j. pro singulo, teneatur vnus in ore. Aliqui infundunt ʒ.ij. florum papaueris ruffi in ℥.vj. aquę scabiosę, ligando in petia rara, deinde coquantur ad medietatem: & dando in mane tribus diebus continuis, curat febres continuas, & chronicas, & dolores costarum, & sanguinis exitum.

De febribus Cholericis. *Cap.* IIII.

IN tertianis cholera rubea rigorem & febrem facit. Si patienti febrem tertianam, superueniat dolor capitis primo die, fit difficilis in quarto, & quinto, & terminatur in septimo die. Quibus verò incipit in tertio, & fit difficilis in quinto, terminatur in nono vel vndecimo. Quibus autem incipit in quinto, remouetur in xiiij. Galen. tertio de Crisib. cap.11. Crisim, factam in die pari, recidiua sequitur. Quæ autem fit ante diem criticam in longũ producit ęgritudinem,

tudinem. Decoctio experta ad Febrē tertianam post tres accessiones, expletis prius canonibus vniuersalibus positis in præced. cap.

R. Tamarindorum, pulpæ cassiæ añ. ℥. s. myrobalanorum citrinorum ℥. j. aquæ lib. j. s. coquantur ad cōsumptionem duarum partium, deinde colentur: colaturæ addatur ol. sesamini ℥. j. & detur in aurora: hoc enim illam eradicat.

Trochisci ad Febrem tertianam, facta debita purgatione:

R. Rosarum rub. ʒ. xx. spodij ʒ. v. amyli ʒ. iij. dragacanthę ʒ. ij. croci g. vj. fiant trochisci cum aqua endiuiæ ʒ. j. pro singulo, detur vnus pro vice cum aqua endiuiæ & syrupo acetoso, & curat. Ad Febres cholericas, cū quibus est ventris solutio, & sitis, & inflammatio stomachi, & hepatis. Dentur trochisci de spodio cum semine acetosæ, cum succo acetosæ vel granatorū. Tela araneæ alba extensa super petiam, & ligata super pulsibus brachiorum, mista cum aliquo vnguento, curat tertianam, ex Dioscoride & Serapione. Lapis chelidonius niger in panno lineo tincto croco ligatus & gestatus, febres tertianas, quotidianas & quartanas compescit. Succus pimpinellę ante accessionem bibitus, eam penitus tollit. Tria folia pentaphylli cum vino hydromelle, & modico piperis bibita, curant tertianam. Tres radices & tria folia berbenæ data cum decoctione berbenæ, tertianas curant. Cuscuta confert febribus propriè infantium, & purgat choleram. Habentibus temperiem calidam & siccam contrarijs

simum est ieiunium 10. de ingenio Sanitatis, & 8. eiusdem cap. 2. inquit: Qui febribus cholericis laborant, non debent teneri ieiuni. Supponatur virtutem esse imbecillem, inquit, sensibile verò sufficienter corpus, subtilis habitus, temperies biliosa, stomachus cholericus, vigiliæ, tristitia, ira, & labores, æstate calida, longa cibi indigentia, febricitantes ita ex longa ægritudine, horrorem febris & febrem cessare feci, dando panẽ in vino mistum, calidum, infusum in paroxysmorum principio. Aqua herbæ terciolæ bibita tribus matutinis ℥. vj. pro vice curat tertianas.

De Febribus quotidianis phlegmaticis. Cap. V.

IN quotidiana rigor causatur à phlegmate nõ putrefacto. A putrefacto autem accenditur febris; hac de causa in principio quotidianæ non fit rigor, nec horripilatio, sed frigus in corpore & extremitatibus: & fit pulsus diuersus, & in principio inordinatus paroxysmorũ scilicet etiam in augmento, & non est pulsus frequens & velox, sicut in tertiana, nec fortis, neq; sentitur inflammatio, vt cogatur se discooperire, neq; habent sitim, neq; appetitũ aquæ frigidæ, nec anhelitus magnus: vrina alba, subtilis, aquosa, sicut in quartana.

Medicamentũ citò soluens materias phlegmaticarum propriè, & ventositatẽ dissoluens.

℞. Mastichis, anisi, gingiberis an. ʒ.j. turbith ʒ.iij. trita & cribellata conficiantur cum melle. Dosis est ʒ.ij.

Aliud:

Aliud: R.Turbith, agarici añ.ʒ.j.mastichis, anisi añ.ʒ.j.s.trita & cribellata cõficiantur cum melle despumato.Dosis est ʒ.iij.

Aliud citò prouocans Vrinam:

R.Phu,rubeæ añ.fiat puluis. Dentur ʒ.ij.s. cum aqua hyssopi & satureiæ calida.

Ad Febres phlegmaticas,& melancholicas, vrinam fortiter prouocans.

R.Laccæ,cassiæ ligneæ,seminis apij,& anisi añ.confice cum melle,& da ʒ.iiij.cum aqua calida decoctionis anisi.

Trochisci ad Febres quotidianas.

R.Rosarum,spodij,eupatorij, seminis cuscutæ,& endiuię,berberorum añ.ʒ.iiij.xyloaloes, tragacanthæ, absinthij, anisi, doronici, añ.ʒ.j. fiant trochisci cum aqua absinthij ʒ.ij.pro singulo, & detur vnus pro vice cum syrupo acetoso septem diebus continuis,& eradicabitur, factis debitis purgationibus.

Decoctio nimis vtilis in declinatione.

R.Gentianæ,rad.apij,fœniculi,rubeæ, agarici,turbith,asari,rosarum rubearum, spicę nardi añ.ʒ.j.aquæ lib.iij. coquantur lento igni ad duas partes,postea colentur, & in colatura calida soluatur ʒ.j.laccæ,& bibat in tribus matutinis in aurora.

Electuarium rosaceum valet contra quotidianam in fine, & contra hydropem & ventositates.

R.Rosarum rub.ʒ. xxxx. radic. lilij cœlestis ʒ.j.s.agarici ʒ.ij.s.marrubij ʒ.iiij.laccæ rhabarbari,ligni aloes,cinnamomi, seminis anisi,fœ-

niculi,& cymini, absinthij; mastichis añ. ℥.vj. spicæ nardi, aristol. vtriusq; añ. aur. j. confice cũ melle despumato. Dosis est ʒ.iij.

De Febre quartana. Cap. VI.

IN quartana semper phlebotomia, exigente necessitate, ex communi brachij sinistri est fienda, & est videndum, an sanguis sit rubeus & subtilis, & tunc siste: si niger, sine vt exeat. Facta vniuersali purgatione, concocta materia, & prouocato vomitu à cœna, sequenti die dandus est succus absinthij, ad temperandum melancholiam, & ante duas horas inuasionis da theriacam, & sanat. Qui verò exhibent theriacam ante concoctionem materiæ, ex simplici faciunt duplicem, & ex duplici triplicẽ. Hæc Gal. in de Fragmentis theriacæ.

Trochisci, qui quartanam faciunt transire in tertianam.

R. Eupatorij, absinthij, costi, zedoariæ, doronici, ameos, aristol. scordei, mirrhæ, euphorbij añ. aur. j. aloes, bdellij, pyrethri, serapini, opopanacis, harmel, acori, amomi añ. ʒ.j. infundantur serap. & opopanacum in vino, & moueantur, donec dissoluantur, postea misceátur cum eis aliæ medicinæ tritæ & cribellatæ, & fiát trochisci ʒ.j. pro singulo, & detur vnus cum aqua raphani cõcepta materia, & corpore existente robusto. Vide electuarium descriptũ suprà ad corruptionem digestionis. Semen hyperi cum vino bibitum sanat quartanarios: tela araneæ alba in corio ligata, collo vel super adiutorium appensa,

appenſa, curat quartanarios. Decoctio pimpinellæ bibita aliquibus diebus, curat quartanarios: vſus ſinapis & ſalſamẽtorum calidorum, quæ digeſtionem vigorant, vtilia ſunt in quartana. Vinũ in quartana, debet eſſe album, ſubtile, mediocris fortitudinis. Pulſus quartanæ in principio paroxyſmi eſt paruus, debilis, tardus, & rarus.

De Febribus compoſitis. *Cap.* VII.

MInor hęmitritęus fit à quotidiana cõtinua & tertiana interpolata. Medius fit à tertiana continua, & quotidiana interpolata. Maior fit à quartana cõtinua, & tertiana intermittẽte.

Ad Febres compoſitas, digerendo humores crudos.

R. Seminis apij & fœniculi, rad. ireos, ariſtol. vtriuſq;, foliorum chamępityos, mei, phu añ. confice cum oxymelle ſcillitico, & detur de eo cum aqua calida decoctionis ſeminis apij.

Ad Febres chronicas compoſitas.

R. Aſſæ fœtidæ bonæ, piperis nigri & longi, ſeminis apij, aniſi, fœniculi añ. trita & cribellata conficiantur cum vino antiquo, & detur de eo cum aqua decoctionis fœniculi. Quæ omnia intelligenda ſunt, pręmiſsis vniuerſalibus euacuationibus & purgationibus.

Electuarium aduenæ Ægyptiaci, deſcriptũ à Galeno in experimentis ad febres antiquas, oppilationes, aſthma antiquum, duritiem hepatis & ſplenis, & non eſt ei ſimile, & iſte aduena accepit ab vno medicorum altarium, & eſt

mirabile: R. Cinnamomi, myrrhæ, cardamomi, caryophyllorum añ.ʒ.j.s. contusa ligentur in petia rara, & infundantur in lib.j. aquæ, die ac nocte: deinde colentur, & colaturę misceatur mellis puri lib.j. & coquantur super prunas sine fumo & flamma, donec fiat syrupus bene coctus: deinde addantur pulueres infrascripti.

R. Radic. ireos, aristol. vtriusq;, succi marrubij, añ.ʒ.iiij. succi eupatorij, myrrhæ, chamædryos, camphuræ añ.ʒ.j. acori, spicæ nardi añ. ʒ.ij. carpobalsami, ligni aloes, añ.ʒ.ij.s. trita & cribellata conficiantur cum syrupo suprascripto, & reponantur in vase interius vitreato. Dosis est quãtitas auellanæ, pro vice mane per horas duas vel tres ante cibum inuoluendo in hostia madefacta in vino, & est de melioribus medicinis, quas vidimus, inquit Gal.

Electuarium primum Astaron, etiam à Gal. vbi suprà descriptum, valet ad febres antiquas, cõplexionem corruptam, aperiens oppilationes, prouocat vrinam, & iuuat concoctionem.

R. Mastichis, cinnamomi añ.ʒ.j. anisi, spicæ nardi añ.ʒ.ij. xyloaloes ʒ.j.s. acori, caryophyllorum añ.ʒ.s. trita & cribellata conficiantur cũ melle optimo despumato, & fiat electuarium in forma opiatæ. Dosis eius est quantitas auellanę pro vice, mane per horas duas vel tres ante cibum cum aqua absinthii, aut alia potione calida, & est optimum & expertum.

Electuarium ad antiquam Febrem, complexionem corruptam, dolorem capitis, renum, & iliorum, quod composui pro vxore domini Petrini

Petrini Percacii legum doctoris, quæ erat ętatis triginta annorum, & ſatis extenuata, & hoc electuario, vnà cum aliis remediis infraſcriptis, Deo fauente, fuit breui ſpatio temporis priſtinæ ſanitati reſtituta.

R. Xyloaloes crudi, myrrhæ, chamædryos, ſpicæ nardi, acori, granorum balſami, aniſi añ. ʒ.ij. rad. ireos ſiccæ, ariſtol. vtriuſq;, eupatorij, marrubij, abſinthij añ. ʒ.ij.s. cinnamomi electi ʒ.j.s. caryophyllorum ʒ.j. trita & cribellata cõficiantur cum ſyrupo infraſcripto:

R. Myrrhæ, chamædryos, caryophyllorum, cinnamomi, ſpicæ nardi añ. ʒ.j.s. contuſa ligentur in petia rara, & infundantur in aquis betonicæ, & abſinthij añ. lib.s. per diem naturalem: deinde colentur, & colaturę addatur mellis puri lib.j. & coquâtur lento igni ſine fumo & flamma, donec debitam formam ſyrupi bene cocti recipiant, & cum eo miſceantur pul. ſupraſcripti, & fiat electuarium in forma opiatæ, de quo detur quantitas auellanæ pro vice, ſingulo mane, per duas vel tres horas ante prandium, inuoluendo in hoſtia vino madefacta.

R. Piperis longi, euphorbij añ. ℈.j. rad. ireos, hellebori albi añ. ℈.ij. olei de croco & de violis q.s. cum s.q. ceræ: fiat vnguentum molle, de quo intingatur extremitas parui digiti, & ex eo fricentur nares interius, quando ſurgit à lecto, & per horam ante cœnam, & eundo dormitum, ponendo quâtitatem paruæ lentis pro vice, & non amplius:

R. Olibani, ſandarachæ, ſtœchados, ſeminis

pæoniæ añ.ʒ.s.ſpicæ ℈.j.caryophyllorum, nucis moſchatæ,macis añ.℈.s.ol.chamæm.maſtichini,& coſtini añ.q.s.cum parum ceræ,fiat vnguentum, quo vngatur nucha calidè, éundo dormitum.Et his remediis præceſsis vniuerſalibus, vtendo etiam pilulis mundificantibus, caput fuit, vt ſuprà priſtinæ ſanitati reſtituta, cùm iam longo tempore prædictis affectionibus laboraſſet.

Decoctio ſquinanthi ad Febres chronicas, oppilationes,& debilitatem interiorum membrorum à cauſa frigida, vrinam prouocans, & ventrem ſoluit,& eſt mirabilis:

℞.Squinanthi ʒ.viij.marrubij ℥.ij.abſinthij, radic.lilij cœleſtis añ.ʒ.iij.radic.fœniculi, carui añ.ʒ.x.ariſtol.rot.aur.vj.agarici albi aur.iij.coſti aur.ij.maſtichis aur.iiij.aquæ lib.iij. coquantur ad conſumptionem duarum partiũ, poſteà colentur,& dentur de colatura ʒ.iij.pro vice in aurora.Aqua deſtillationis herbæ ſtellariæ,curat febres chronicas.

Electuarium ſquinanthi ad Febres chronicas,frangit lapidem,dolores fortes aufert, vrinam prouocat,aperit oppilationes, & confortat hepar maxima confortatione.

℞.ſquinanthi aur.150.ariſtol.rot.aur.iij.ligni aloes aur.vj.s.croci,ſpicæ nardi,opii, carpobalſami añ.aur.s.maſtichis aur.j. s. trium piperũ, folii añ.aur.iii.s.conficiantur cum optimo vino,& detur quaſi auellana.

Medicamentum ſubtilians humores,& præparans eos ad conſumptionem in principio febrium

brium & ægritudinum frigidarum: R. Absinthii, ſeminis aniſi & fœniculi, ariſtol. rot. ſquinanthi, carpobalſami, folii, cyperi, agarici, rad. lilii cœleſtis an. trita & cribellata conficiantur cum melle deſpumato, & detur de eo quaſi auellana. Decoctio vel infuſio abſinthii, curat febres chronicas.

De remouendo typo in Febribus chronicis. *Cap.* VIII.

R. Aſſæ fœtidę, gingiberis, folij, piperis nigri & longi, chamæm, centaurij, harmel an. ʒ.j. ariſtol. rot. ad pondus omnium: trita & cribellata conficiantur cum ſyrupo facto ex melle & decoctione ariſtol. inuicem debitæ coctis. Doſis eius eſt ʒ.j. vel ij. ſecundum patientis tolerantiam, ante acceſsionem. Succus virgę paſtoris ante acceſsionem bibitus aufert typum: ſimiliter & ſuccus herbæ turchæ, & eius puluis cum vino in principio rigoris: & aqua deſtillationis eius omni mane bibita, curat febres chronicas: & ſuccus plantaginis cum aqua mellis bibitus per horas duas ante acceſsionem eſt mirabilis: & opopanacum aut ſerapinum cum aqua carthami data tollunt rigorem febrium: & vngere ſpinam dorſi cum oleo de pyrethro, aut cum oleo & pyrethro, & abrotanũ tritum cum oleo veteri vnctum, aut fricatio ex ipſo abrotano ante acceſsionem, aut vnctio ex pipere & oleo, aut vngere ſpinam dorſi ex oleo anethi calido, aut oleo de enula, vel de cinnamomo, vel de pulegio, auferunt typum & ri-

gorem in febribus. Myrrha sumpta in magnitudine fabæ cum vino albo, rigores febrium prohibet, & aufert.

Electuarium remouens typum & rigorem in febribus, dissoluens ventositates:

R. Assæ fœtidæ, rutæ, castorei, satureiæ, añ. ℨ. ij. anisi, fœniculi añ. ℨ. j. confice cum melle, & da ℨ. j. cum vino puro ante accessionem.

Medicamentum solenne ad Febres chronicas, quæ fiunt ex crasso humore, typum auferens, ventositatem soluens, & humorem viscidum, conferens paralysi:

R. Iridis ℨ. x. triumpiperũ, assæ fœtidę, scordei, castorei, folij, seminis rutæ, aseri, ammoniaci, galbani, sanguinis anseris exiccati, serapini, xylobalsami, carpobalsami añ. ℨ. s. spicæ nardi, croci, añ. ℨ. iij. ameos, chamædryos, chamæpityos, menthæ, maioranæ, foliorum rubi agrestis, carui, caryophyllorum añ. ℨ. iij. s. turbith ad pondus omnium, agarici albi ℨ. x. trita & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle & decoctione turbith, caryophyllorum, cinnamomi, anisi añ. ℨ. ij. inuicem coctis ad debitam formam syrupi decenter cocti. Dosis eius est ℨ. iij. cum aqua virtualiter calida decoctionis asari & gentianæ. Valet etiam ad dolores iuncturarum à causa frigida.

De modo prouocandi sudorem in Febribus.
Cap. IX.

PRouocant sudorem fricatio cum oleo misto cum cinere ramorum ficus: aut cum oleo & cinero

cinere quercus: aut cum oleo de pyrethro, vel cum oleo & pyrethro trito in eo, fricando cum eis calidis. Quâtum ad febrem pestilentialem, distinctionem eius & curam vide opusculum, quod de Peste composui.

De Febre hectica. Cap. X.

TEmperamento calido & sicco præditi, facilè incurrunt hecticam, præcipuè eligentes vitã in laboribus, vigiliis, ieiuniis, solicitudinibus, ira, tristitia, & propriè in æstate & regione calida. Quandoq; hectica & putrida simul incipiunt, quod cognoscitur: quia soluitur paroxysinus sudore vel vaporatione, & tangentibus temperatus æger videtur, arteriæ tamen cæteris partibus corporis sunt calidiores valde: primò de differentiis Febr. cap. 9. & 10. tunc prius curanda est putrida, per euacuationẽ humoris peccantis post eius digestionem. Si verò hectica sit sine complexu alterius febris, accidit eis quod accidit calci non extinctę, vel lapidi calefacto, quando aqua frigida superfunditur, per horas duas post cibum multum calidiores apparent, vltra illud quod arteriarum locus est calidior cæteris partibus. Vniuersalis hecticæ curatio in duobus consistit. Vnum in his, quæ ad intra, alterum in his, quæ ad extra administrantur. Circa extrinseca, omnia declinent ad frigidum & humidum: animaduertendo tamen circa infrigidantia, vt partes pectorales custodiantur, ne nimis infrigidentur. Cõuenit balneum aquę dulcis, quando hectica est

ſimplex & ſeparata. Cùm verò putridæ eſt cõplicata, non conuenit balneum, niſi poſt concoctionem materiæ. Cõueniunt etiam vnctiones infrigidantes & humectantes, maximè in ſpina dorſi, ſicut cum hoc vnguento.

R. Mucilaginis pſyllij, ſeminis citoniorum, factarum in aqua florum violarum añ. ℥. ij. medullæ cruris vituli recentis liquefactæ & colatæ, olei violacei loti in aqua frigida añ. ℥. j. s. ceræ albæ q. s. fiat vnguentum molle, quo vngatur tota ſpina dorſi æſtate frigido, hyeme verò tepido: & ad intra exhibeantur infrigidantia & humectantia. Et eſt ſtudendum, vt omne regimen ſit contrarium cauſis, quæ hecticam induxerunt. Vt ſi ſit complexio calida & ſicca in cauſa, alteretur ad oppoſitum: ſi verò ex triſtitia, adhibeantur lætificantia. Idem de alijs cauſis dictis in principio huius cap. vt omnes per contrarium corrigantur.

DISTINCTIO VIGESIMAPRIMA, de Apoſtematibus, diuiſa in duos tractatus. Tractatus primus, de Apoſtematibus, quæ non ſunt maligna, qui diuiditur in ſeptem cap.

De Apoſtematibus calidis. Cap. I.

QVando incipit apoſtema calidum, aut corpus eſt mundum, aut repletum. Si ſit mundum, curetur apoſtema, quatenus eſt apoſtema. Si verò ſit repletum, incipiendum

piendum est ab euacuatione cum phlebotomia, vel solutione ventris, vel vtroq;, secũdum exigentiam: postea curandum est apostema. Curatio apostematis, quatenus apostema, est euacuatio materiæ extraneę, quæ facit apostema, cum mollificantibus & resoluentibus leuibus, sicut cum emplastro, quod fit ex farina tritici, áqua & oleo. Et non est differentia apostematis facti in corpore mundo, ab eo quod fit in corpore repleto, postquàm purgatum est, vt suprà: quia in vtroq; intentio est solùm ad apostema, nisi quia in eo quod fit in corpore mundo, prius non est necessaria tanta repercusio à principio, quãta in eo, quod prius erat immundum. In approximandis autem à principio repercusiuis, cauendum est, quándo materia est in emunctorijs, præcipuè cùm materia est maligna: quia per applicationem repercusiuorũ reuocatur materia ad ipsum membrum principale, & talis est operatio cõtra operationẽ naturę cum maximo periculo. Circa venę sectionem considera, an materia sit tota fluxa, & tũc non eget nisi curatione apostematis vt suprà: si verò sit in fluxu, diuertenda ac retrahenda est materia à loco suo, prius consideratis quatuor cõditionibus. Vna est partis varietas, vt à dextra ad sinistram, à superioribus ad inferiora, & è contra: secunda est, vt communicantiæ & societatis curam habeamus, sicut in menstruis retinendis ventosas sub mammillis apponimus: tertia est, vt rectitudinem respiciamus, vt in ægritudinibus hepatis, secamus basilicam

dextri lateris,in ægritudinibus verò splenis basilicam sinistram: quarta est, cum solicitudine elongationis,ne scilicet diuersio fiat ad loca nimis propinqua. Qualiter sit diuersio administranda,vide cap. de Pleuresi. Emplastrum ex rosis in aqua coctis, sine expressione applicatum,resoluit apostemata calida. Et emplastrũ ex volubili & apio in principio & statu.Et sapa vini cum oleo rosaceo,& cera super lanam:aut lana succida infrigidata in æstate, hyeme verò tepida: & consimilia. Quando autem apostema peruenit ad statum, necessaria sunt magis resoluentia cum mollientibus: sicut anethum,chamæmilla,maluauiscus, & semen lini, & diachylon,& emplastrum de colcothar exiccat sine dolore.Emplastra de farina tritici sunt calida & humida,& non minuunt de caliditate naturali & humiditate,quæ est in membro, & sunt ex eis,quibus maturãtur apostemata. Resoluetur per medicinas, quæ abstergunt sicut farina milij,panici,& lupini, & per medicinas, quæ calefaciunt,sicut fœnumgræcum, & magis calefacientes & exiccantes, sicut farina lolij,cicerum,& orobi:sunt enim vltimæ in resolutione. Magis autem conferentes in generatione saniei sunt, embrocatio cum aqua tepida,& aqua effusa cum oleo, & ex oleo temperato in sua caliditate,& emplastris ex farina tritici cum oleo,aqua,& pane,coquendo temperatè:quando autem coquitur,multum confert apostematibus paucæ caliditatis,quæ difficulter maturantur,& propriè emplastrum de pane frum

ne frumenti, propter ſal & fermentum. Et frumentum mundum eſt vltimum, in apertione, teſte Galeno 5. de Simplicib. ſuper vlcera autem, in quibus eſt apoſtema nō fit ſanies, niſi ex calidis & humidis, ſicut adeps porci & vituli. Boum verò & caprarum adipes ſunt calidiores, ideo conueniunt apoſtematibus frigidis & duris: vituli verò & porci adeps confert phlegmonibus. Gallinæ verò ex anatis adipes ſunt ſubtilioris ſubſtātiæ, & pluris reſolutionis. Reſina & pix, parum tranſeunt æqualitatem, & liquefacta cum oleo conferunt apoſtematibus calidis decliuibus ad frigiditatem: ex Galeno 5. de Simplicibus. Quando apoſtema tendit ad exituram ſeu ſanioſitatem, ſi ſit cum dolore vehementi & inflammatione, fac hoc emplaſtrū, quod dolorem mitigat, & feruorem apoſtematis remittit.

R. Medullæ panis minutim confractæ lib. s. proiiciatur in lacte feruenti addendo olei violacei ℥.iij. aquæ roſ. vel ſolatri ℥.iiij. farinæ hordei m.j. croci ʒ.s. roſarum rub. m.s. bulliant parum ſimul & applicentur; aut fiat emplaſtrū ex maluis, & violis coctis in aqua & lacte in fine contuſis cum butyro: aut cum eis ponantur cæpæ lilij, & radix maluauiſci cum axungia & fermento & ſimilibus.

Emplaſtrum de violis, quod diſponit apoſtemata maturationi, ſi maturari debeant, aut reſolutioni, ſi reſolui debent:

R. Violarum ſiccarum ʒ.vj. roſarum rub. ʒ. ij.s. ſpicæ, maſtichis an. ʒ.j.s. farinæ hordei, ſe-

minis altheæ, florum chamæm. & meliloti añ. ʒ.x. farinæ ſeminis lini ℥.j. cyperi, ſquinanthi, calami aromatici añ. ʒ.j. fiat emplaſtrum cum aqua communi. Emplaſtrum ſeu ceratum Andromachi de nouem rebus apoſtemata maturanda maturat, & reſoluenda reſoluit. Emplaſtrum ex folijs roſmarini, maturat apoſtemata difficilia ad maturandum. Diachylon paruum maturat & reſoluit apoſtemata & humores à caliditate factos. Ladanum eſt maturatiuũ humiditatum craſſarum, quas cum ęqualitate reſoluit. In eryſipelate phlegmonoſo poſt venæ ſectionem, & choleræ purgationem infrigidetur membrum cum ſucco ſolatri & ſemperuiui, portulacæ, iuſquiami, lactucæ, & lenticulæ aquæ, & mucilagine pſyllij, vnguento Gal. & ſimilibus. Signũ quod membrum ſit ſufficienter infrigidatum, eſt mutatio coloris. Sed antequàm ad liuorem aut nigredinem tendat & perueniat, deſiſtendum eſt. Quo mutato, applicetur coriandrum cum farina hordei. Si verò liuor aut nigredo appareat, ſcarifica & fomenta locum cum aqua maris vel ſalſa calida: deinde cum aqua miſce acetum. Lenticula aquę applicata omnes humores & ignem ſacrum extinguit, & folia cataputiæ minoris cum aceto cataplaſmata idem operantur: & fimus ouinus cum aceto miſtus ſimiliter: pariter & poligonia, quæ etiam herpetes & fiſtulas emendat.

De his, quæ rumpunt exituras ſine ferro. Cap. II.

EMplaſtrum: R. Medullæ ſeminis cotti ʒ. s. nucleum vnius nucis rancidę, ſinapi, caules, & cæpæ

& cæpe coctum, addito fermento & fimo columbino appone. Farina fœnigræci cum vitello oui, confestim maturat & rumpit. Fimus columbinus cum farina hordei & aceto rumpit. Galbanum appositum, maturat & rumpit. Mora rubi Iunio aut Iulio collecta cum melle & pane trita rumpũt ea mirificè. Mel anacardi cum pice liquida ad ignem mista, rumpunt in medietate diei, & apium, oriza cum fimo porcino similiter. Medulla seminis psyllij apposita, rumpit exituras. Cæpę narcissi & similiter scabiosa applicata, rumpũt apostemata. Nasturtiũ cum polenta & aceto coctum, addito fermento, carbunculos & humores duros applicatũ spargit,

De his, quæ prohibent ne Apostema fiat exitura. Cap. III.

APpone emplastrum factũ cum aqua & farina orizę, & statim cùm calefit, reitera. Spongia in aceto infusa apposita, prohibet apostema fieri exituram. Folia rubi recentia emplastrata, prohibent apostemata saniari. Elixatura pentaphylli apostemata & panaricia sanat, condylomata soluit, & scabiem tollit.

De Apostematibus frigidis: & primò de Vndimia. Cap. IIII.

APostema molle phlegmaticum, dictum Vndimia, resoluit fricatio eius cum sale, oleo & aceto calida, ea inuicem fortiter agitãdo, prius locum fricando cum pãno aspero. Eius autem generationem prohibet adiantum.

Aliud resoluens Vndimiam: Bulliant alumẽ rochæ, sal nitrum, & sal commune in posca, aut in lixiuio & aceto cum floribus chamæmillę & meliloti in fine, & infundatur in eis spongia noua, quę optimè expressa calida superligetur, reiterando omni sero, desupertenendo per totá noctem: lixiuium autem sit ex cinere lignorũ ficus, vel quercus, vel vitis, vel salicis.

Aliud: Infundatur spongia in posca acri cum sale, nitro, & alumine: quòd si non habes spongiam nouam, lauetur cum lixiuio, nitro & sapone. Quòd si non reperiatur spongia adeò magna, quę totum membrum possit amplecti vndimiatum; suantur spongiæ per medium incisæ inuicem ad sufficientiam consutæ, aut capiatur filtrum tantæ amplitudinis, quod sufficiat. Herba aron cum suis tuberositatibus cum axungia veteri trita calidè applicata, curat omnia apostemata frigida. Si autem ex prædictis non resoluatur facta debita purgatione, & humor ad superiora ascendat, fac vt infrá.

℞. Lithargyrij arg. ʒ.iij.s. adipis porcini veteris lib.iiij. & ℥.ij. olei veteris ℥.v.s. radicum mal uauisci lib.viij. coquantur radices, cum adipe & oleo diutissimè: deinde sublatis radicibus & colato oleo, cum adipe supermitte lithargyriũ subtilissimè tritum, & sine intermedio coque lento igne ad modum emplastri, & applica. Si verò tumor in scirrhum & sine sensu vertatur, relinque, quia sanari non potest. Viscus arborum cum modico calcis & axungia resoluit apostemata frigida. Sunt alia apostemata ventosa,

tosa,

tosa,quæ resoluunt decoctio rutæ, & seminis apij,& cymini cum sapone in vino cocto, cum oleo pauco dissoluto, coquendo in aceto, infundendo in eis spongiam nouam, & applicetur calidè. Et emplastrum de baccis lauri, & illud de meliloto,resoluit ea. Similiter farina lolij,fabarum,cicerum,hordei, fœnigræci, cymini,orobi, panici, & milij. Occurrit mihi casus memoratu dignus: Fui vocatus pro vna paupercula muliere, quæ iam diu in directo vnius renis graui dolore torquebatur. Accedens ad eam, quæ iam multo tempore manebat in lecto,feci illam super eius ventrem iacere: tetigi locum dolentem, & comprimens cum extremitatibus digitorum ambarum manuum, reperi tumorem magnum: & diligentius intuēs, sensi manifestam inundationem in profundo, & dolebat grauius, quando super oppositum latus iacebat. Dixi esse apostema frigidum ad exituram peruentum. Feci vocare chirurgum doctorem & doctum,qui in studio Taurinensi publicè legebat,cui dixi,vt cum rasorio stricto in summitate illam exituram aperiret. Qui respondit,oportere applicare maturantia,donec in cupum eleuetur. Cui dixi, ipsa longe citius morietur, quàm in cupum hoc apostema possit eleuari, quia amplam habet in interioribus capacitatem, vt dilatetur. Tandem fecit incisionem,sicut dixeram,profundans rasoriū, incidendo totum mirach, & tandem inciso panniculo, reperta est magna quantitas materiæ, quam paulatim exire permittens, cura diligēti

adhibita, per præfatum chirurgum, gratia Dei sanitati est restituta, cum magna chirurgi admiratione. Ego dum essem iuuenis, vidi nonnullos ex cõsimili casu mori in manibus excellentiorum medicorum totius patriæ, qui apertionem ipsorum apostematum facere non audebant, vnde patientes tabe consumpti peribant. Aliud consimile apostema magnum in exitura conuersum, quod habebat magnifica domina de la Chau lateraliter ab vmbilico in ventre profundum aperire feci, dum essem Cameraci profugus propter prælia, & oportuit scindere totum mirach, sicut in alia muliere, & reperta est magna copia saniei: & quanuis ipsa domina esset senio confecta, diligenti cura chirurgi & gratia Dei curata & sana facta est. Quando incipiunt apparere talia apostemata, tunc euacuationes & purgationes debitæ sunt administrandæ, postea curanda cura apostematum: sed si videatur quòd prolongentur, & ad exituram disponantur, tunc applicanda sunt maturantia cum rad. altheæ, & lilij, & semine fœnigræci, & semine lini, cum axungia, fermento, & alijs maturantibus suo loco dictis, donec ad tactum sentiatur inundatio, tunc aperiendum est, vt suprà.

De Apostematibus duris. Cap. V.

APostemata indurantur, aut ex repletione, aut ex congelatione, aut ex siccitate. Quæ fiũt ex repletione, euacuatione curantur. Quæ congelatione, calefacientibus medicamentis. Illa autem, quę fiunt à siccitate, debita mollifi-

cationé

catione sanantur. In compositis verò fit cura composita. In curatione apostematis scirrhosi, incipiendum est à pinguedinibus & medullis temperatis, sicut cerui, vituli, vaccæ, & huiusmodi: deinde addatur bdellium, ammoniacũ, serapinum, dissoluta in aceto cum dictis pinguedinibus & medullis, & fiat suffumigiũ cum aceto, in quo mittantur petiæ lapidis molaris ignitæ, vt recipiatur fumus super locum induratum, mouendo & fricando leuiter membrũ dum fit fumigatio. Apostemata dura cordarũ, curat embrocatio cum decoctione ranarum. Omne durũ apostema emolliũt pentadactyli: sunt enim in vltimo gradu lenitionis. Emplastrum de glandibus & axungia porci salita, resoluit apostemata dura. Amurca olei linosæ, & de sesamo, & de fœnograeco, coquendo ea parum in lacte, addendo adipem caudæ arietis liquefactam, optimum est remedium. Vrtica pistata, & centaurea minor, & agnus castus, & ambæ atriplices, & vsneę quercus, & rad. capparis, & rad. dragontheæ, & auena & folia caulium coniunctim & diuisim resoluunt apostemata dura. Et emplastrum Oribasij à Mesue descriptum ea resoluit, & scrophulas. Et folia cataputiæ maioris cum polenta & rad. maluauisci; & radic. cucumeris asinini cum medullis ossium & oleo antiquo. Et lupini cum aceto decocti, resoluunt sine mordicatione. Et lupinorum farina cum aceto decocta desiccat, resoluit, mundificat, aperit, & abstergit sine mordicatione, & curat liuores, apostemata dura, &

scrophulas. Nigella resoluit apostemata phlegmatica & melancholica dura & antiqua. Ex pice, cera, adipe, & oleo fit ceratum ad omnes tumores scirrhosos. Ex stercore caprino exiccato puluerizato, & cum farina hordei in oxyzaccara cocto fit emplastrum, quod omnem tumorem difficilis resolutionis resoluit. Gal. 5. de Simplic. cap. 6. & 7. dicit: In leniendis apostematibus duris conueniunt adipes, & radix maluauisci, & cucumeris asinini, quando coquuntur in oleo vel aqua. Et folia maluę cocta & non cocta, sunt medicina simplex singularis: & adeps vituli antiquus non salitus mistus cum alijs. Addit cap. 7. Medicinarum mollificantium quædam sunt, quæ mollificant ex via qua humectant, quædam quia leniunt, quædam quia euacuant, quędam quia destruunt apostemata, & quædam faciunt has operationes secundum combinationẽ & æqualitatem. Emplastrum ex ficubus pistatis cum nitro rad. ireos, & aloe, maturat apostemata dura, & clauos, & apostemata, quæ sunt in radice aurium. Ficus mollificant omnes durities, quãdo quæritur digestio, cum farina tritici: quando verò quæritur apertio, cum farina hordei. Cyminũ coctum cum ficubus, resoluit tumorem, & mitigat dolorem faucium. Radix ireos, resoluit apostemata dura & scrophulas. Idem oleum de anetho & de mastiche faciũt. Mentha cocta in vino & oleo cataplasmata, soluit scirrhosum tumorem. Radix esulæ, subtiliat & exiccat materias submersas liquefaciens eas. Abrotanum cum

cum citonijs decoctũ, resoluit apostemata difficilis resolutionis. Idem facit emplastrum ex folijs pini decoctis. Emplastrum ex rad. cannabis, radic. acori & aspergula, habet mirabilem proprietatem resoluendi omnem scirrhum, & est expertum. Et emplastrum ex vrticis & raphano resoluit omnes durities: & bdelllũ dissolutum cum saliua ieiuni, resoluit apostemata dura. similiter & emplastrum ex farina auenæ. Hyssopi ceratum diatesseron descriptione Democriti &, hyssopi ceratum descriptione Gal. & illud descriptione Philagri, quę omnia sunt à Mesue descripta, resoluunt omnes durities & omnes nodositates membrorum. Lapis pyrites seu marchasita, commendatus à Gal. 2. ad Glauc. ex quo fit æs, & est in colore æris, & cõbustus dicitur cypa rosea, subtilisimè tritus, cum resina mistus, resoluit apostemata dura. Similiter lapis alabastrites, ficus immaturæ, quę cadunt ab arboribus albæ, coctæ, & emplastratæ, curant nodositates neruorum. fomentatio ex ebulo dissoluit glandulas. Et folia Persici cum sale trita, & eryngij contusi, dissoluunt apostemata dura. Folia cupresi, & decoctio hyssopi hortulanæ cum ficubus, & centumnodia, tumores & durities dispergunt. Sapo, mollificat apostemata dura & dissoluit ea. Et lapathium acutum, & folia lauri cum sinapi & polenta mista & applicata, durities resoluũt. Diachylon magnũ, maturat & resoluit omnes durities & inflationes: parum verò diachylon resoluit tumores à caliditate factos.

De Scirrho & eius curatione. Cap. VI.

SCirrhus est duplex, purus & non purus. Purus est ille, qui caret omni sensu, non purus verò est cum aliquo sensu: & vterq; fit aut à melancholia fœculenta, sola, radicali, & eius color est cinericius: aut à melancholia mista cum phlegmate, & color eius vergit ad colorem corporis: aut ex solo phlegmate iam indurato. Color scirrhi puri, est plumbeus & vehementioris duritiei, & fortasse superuenient ei pili subtiles, & est insanabilis Omnis scirrhus aut incipit paulatim apparere, aut fit successione phlegmonis, aut erysipelatis, aut exituræ in loco vacuo: sicut contigit magnificæ dominæ præsidenti Passeriæ Taurini, tempore pestis, quę incurrit bubonem sub axilla, qui mutatus est ad non purum scirrhum: & post sextum annum ab eius initio fuit, cum magno tumore & ingenti duritie, cum lata nigredine in parte suprema, ita vt nullus chirurgorum illius curam aggredi auderet, quia arbitrabâtur esse cancrū. Vocatus dixi chirurgo, vt non timeret curam suscipere: & factis debitis purgationibus, applicatis maturatiuis, & post maturationem medicamentis, quibus rumpuntur exituræ sine ferro, de quibus suprà loco suo dictum est, ipsa enim maximè timebat apertionem cum ferro, apertum est, & curatum est cura exiturarum similium, & feci tenere orificium apertum per spacium vnius anni, donec omnis tumor & durities euanuerunt, & cum Dei gratia sanitati fuit restituta.

De cur

De curatione Cancri. Cap. VII.

CAncer quandoq; fit incipiendo, quandoq; succedit scirrho. Cùm verò incipit, tunc apparet parua durities, cum dolore, & interpolata pulsatione dolorosa, & succesiuè augetur, & habet venas nigras circa locum. Cùm verò fit succesione ad scirrhum, signa permutationis sunt, inflammatio, pulsatio cum vehementi dolore, & apparitio venarum nigrarum circa locum, quæ non fuit in muliere prædicta, ideò dixi non esse cancrum; sed non purum sephiros à phlegmone causatum vt suprà, quod tendebat ad exituram. qualiscunq; sit cancer, variæ insurgunt intentiones pro eius curatione. Quia aut intẽtio est ad ipsum penitus destruendum, & hoc est imposibile, quando est confirmatus, nisi membrum penitus abscindatur. Difficile verò, quando non est confirmatus, & eius cura perficitur cum mineralibus; vt cum tutia abluta, lapide molari vel fricatura lapidis cotis, agitatis in mortario plumbeo cum oleo rosaceo omphacino, vel oleo de keiri, & similibus: aut curatur cancer prohibitione additionis & curatur cum prædictis, & cum fricatura plumbi, soluendo eam cum oleo rosaceo omphacino propriè in mortario plumbeo cum pistello plumbeo diu agitando, aut cum aqua coriandri, & agresta est bona: aut quęritur prohibitio vlcerationis; & hęc fit cum linimẽtis pręadictis, & cùm terra sigillata, bolo Armeno, oleo antiquo, aqua semperuiuæ, & cerussa, cum succo lactucæ, aut mucilagine psyllij, & cerussa

de plumbo, diu agitando in mortario plūbeo: & emplastratio cum cancris fluuialibus recentibus propriè cum clymia est iuuatiua: aut cancer est vlceratus, & eius cura fit assiduando pannum lini infusum in aqua vel succo solatri super ipsum: & quoties exiccatur, madefiat iterum vt prius: aut sumatur terræ sigillatæ, boli Armeniæ, aloe lotæ añ. ℥. ij. medullæ tritici, cerussæ de plumbo, olibani añ. ℥. j. terantur subtilissimè, & administrentur super tumidum vlceratum pulueres, & super siccum vnguentū, ex eis cum oleo rosaceo & cera factum. Quandoq; confert ei cinis cancrorum fluuialiū cum clymia, & cera, & ol. ros. & medicamentum de tutia abluta cum aqua portulacæ, aut mucilagine psyllij. Vnguentum diapompholygos descriptum 2. ad Glauc. cap. de Cancro, est optimum: & vrtica cōtusa, & herba linaria, & bryonia & earum succi. Succus etiam seminū draconteæ cum lana appositi, cancros curant. & vrtica sanat cancrum corrosum: desiccat enim potenter absque punctione. Et medulla nucis rancidæ curat vlcera apostematum melancholicorum.

Medicamentum solenne ad remouendum dolorosam punctionem & Cancri caliditatem.

R. Cerussæ de plumbo, aquæ endiuiæ, aceti añ. cum pauco opio fac linimentum. Eruca geratina cataplasmata, curat cancrum. Farina cicerum cōfert vlceribus fraudulentis & cancerosis, & pruritui. & herba turcha puluerizata super cancrum aspersa valet, & eius vsus

in cibo

in cibo & potu: & lac cum tutia abluta linitum valet. Et puluis ligni salicis vetustissimi lotī cum aqua foliorum populi positus super cancrum vlceratum, ponendo super ipsum puluerem folii maluæ hortensis cōfert valde: & gummi nucum pulueriżatum, positum super cancrum vlceratum, est valde vtile. Caput gruis & eius ventriculus cum lapidibus, qui in eo sunt, sicca in furno & puluerizata superaspergatur: hoc enim & cancrum & omnia vlcera sanat. Semen vrticæ in emplastro vel vnguento positum, conuenit cancro. Passulæ contusæ cum ruta, delent cancrum.

Pilulę Haly ad cancrum, lepram, morpheam nigram difficilem, & ad omnes morbos melancholicos valde vtiles:

R. Hieræ picræ ℥.xij. hellebori nigri, polypodij quercini añ. ℥.v. agarici, lapidis lazulī abluti, salis Indi, colocynthidæ añ. ℥. iij. fiat mássa pro pilulis, de quibus detur secundum patientis tolerantiam. Vsus aquæ lactis cum epithymo multum confert. Lixiuium cum sarmentis, aut ex puro nucleo oliuarum canceromata vlcerum aufert. Spongia infusa in lixiuio ramorum ficus posita super vlcera cancrosa, curat ea.

TRACTATVS SECVNDVS DE Apostematibus pestiferis & malignis, diuisus in cap. tria.

De Bubonibus, Althoin, & Carbunculis, quæ accidunt tempore pestis, aut quæ sunt natura sui maligna. Cap. I.

QVomodo curari debeant prędicta, abundè scripsi in libello, quem de Peste inscripsi & composui. Sed post illius opusculi compositionem mihi occurrerunt casus, quos narrare vtile puto. Fui vocatus vno mane pro vna muliere Taurini, quam reperi verbis suum testamentum explicantem, cùm non arbitraretur se tantùm viuere posse, vt in scriptis redigeretur. Causam huius timoris inuestigando vidi bubonem magnum post aurem, & ipsa respondit: sunt octo horæ, quibus hoc apostema apparere cœpit, & in hoc modico tempore excreuit sicut videtis, & hactenus fui cum maximo dolore: nunc autem quieuit dolor omnino, sed sentio venenum ad cor descendere, illudq; horribiliter molestare, neq; credo viuere hora vna. Suasi vt nō timeret, & statim feci eam olfacere acetum & aquam rosaceam, iussiq; fieri fricationes, & subitò chirurgum & apothecarium euocari. Feci aperire ambas cephalicas: primò oppositam, quia erat sanguinea valde & repleta: deinde eam, quæ est de eodem latere bubonis, extrahendo sanguinem. Deinde feci applicare ventosam super bubonē cum egre-

gia

gia ſcarificatione, iterando applicationem ipſius ventoſæ. Cùm autem extracta eſſet libra ſanguinis vel circa, per iteratam applicationē ipſius ventoſæ, patiens ipſa incepit bene ſperare, & dixit ſe ſentire manifeſte venenum à corde recedere: & iterando ventoſam, extractę ſunt duæ librę ſang. ab ipſo bubone. Feci fieri frictiones, odoramenta, miſturas cordiales, puluerem cordialem, epithema ſuper cor, exhibendo de ſyrupo de acetoſitate citri cum cochleari, & facta decenti purgatione, Deo iuuante & chirurgo, ſanata eſt. Conſidera, ſi materia illa fuit maligna, quia illinc ad quatuor menſes inflatum eſt illud apoſtema, & apertum in ſpatio trium horarum à principio inflationis tanta apertione, quod immitti in ea potuiſſet extremitas trium digitorum ſimul iunctorum. Et non ſolùm illa vice apertum eſt, ſed illinc ad annum conſimili modo, & iterato poſt tres annos: tandem curata, longo tempore poſtea ſuperuixit. Cauda equina ſumpta & emplaſtrata curat anthracem ſeu althoin. Herba turcica qualitercũq; adminiſtrata ſimiliter. Radix conſolidæ maioris inter duos lapides cōtuſa quaſi miraculoſè, curat anthracem, & rumpit. Agrimonia viridis trita potata, ſanat anthraces & puſtulas malas: idem & tormentilla.

Ad Carbunculum, anthracem, fiſtulam, cancrum, & omne vlcus malignũ, radicem abſcindens, & conſumens materiam eorum, etiam quando ſunt viridia & immunda, ponēdo deſuper: ℞. Anacardi, aniſi, maſtichis, iunci añ. p.

vnam, lapidis lazuli p. s. confice cum tantūdem ſucci citoniorum acrium, & appone. Scabioſa ſuper anthracen applicata, curat in tribus horis. Fimus columbinus cum ſemine lini & oleo miſtus, rumpit carbunculos. Emplaſtrum ex plantagine, & pane furfureo & lentibus, curat althoin ſeu anthracen. Quæ omnia, vt in omnibus alijs dictum eſt, intelligenda ſunt, factis purgationibus & euacuationibus debitis.

De Panaricio maligno. Cap. II.

HVius Panaricj curatio apud paucos cognita eſt: eſt enim apoſtema calidum & malignum, accidens in latere vnguis, intenſiſsimū cauſans dolorem à materia aduſta, paucum vel nullum habens apparentem tumorem: & noſtri vulgares appellant os fractum: quia ſi non recte curatur, os corrumpit, & perdit iuncturam apud vnguem. Fui vocatus pro vna nobili muliere Taurini, quę iam duodecim noctes cū clamoribus duxerat inſomnes, occaſione panaricij prædicti in pollice manus propè vnguem lateraliter, nullo tumore nullaq; digiti inflatione exiſtēte. Quidam verò chirurgus curam huius paſsionis penitus ignorans, bis fecerat quaſdam ſuperficiales inciſiones, in quibus caro excreuerat. Rogauit me inſtantiſsimè, vt eius curam ſuſciperem. In craſtino feci inciſionem cum raſorio lateraliter ab vngue vſque ad os, à ſummitate digiti ad iuncturam excluſiuè: deinde applicaui album cum vitello ſimul agitatis, & intus & extra vulnus: & ſtatim cum receſsi,

cessi, cœpit dormire, & dormiuit tota die vsq; ad noctem, absque vlla comestione, & cessauit omnis dolor, neque vnquam postea doluit ea causa, sed breui temporis spatio, Deo fauente, fuit sanitati restituta, absq; digiti deformitate Vera igitur curatio huius ægritudinis, est facere incisionem secundum modum dictum, profundando vsq; ad os inclusiuè: quia statim cessat omnis dolor, neq; est aliud remedium, quin os & iunctura perdatur.

De Carbunculo cum febre pestilentiali. Cap. III.

DVm essem iuuenis, fui vocatus pro vna nobili muliere Taurini peste iam inualescente, & reperi eam in lecto sedentem, & se pectinantem, faciem capillis coopertam habentem: tetigi pulsum paruum, tardum, & rarum, & cœpi dubitare. Ipsa autem faciem discooperiente, vidi super latus menti paruam petiam cum vnguento: suasi vt amoueret, & vidi carbũculum nigrum, absq; cutis eleuatione perinde ac si en causto cutis esset tincta. Quæ videns, pulsum etiam cōsidderando, cognoui esse veram pestem, & retraxi me ad fenestram, simulans defatigationem, & fricaui digitos, cum quibus eam tetigeram cum ocymo viridi super fenestram existente. Ipsa verò dixit, ego nihil mali sentio, nisi quandam defectionem. Ego respondens dixi ei, sum expectatus in via, breui reuertar. Discedens dixi filio me interroganti: Mater tua finissima peste laborat, caue ne tu nec aliquis ex familia tua aliquid de rebus quas circa

eam habet, tangatis: morietur enim hodie. Illo die ordinatis rebus ſuis quo ad animam, & reliqua, ante ſolis occaſum defecit. Filius autem & eius vxor cum omni familia monitionem meam non obſeruantes, ſecuti ſunt eam. Poſt modicum verò temporis inualeſcente peſte, ciuitatem deſeruimus, in qua ex eadem peſte ſuper quinq; millia hominum perierunt.

DISTINCTIO VIGESIMA SEcunda, de Vulneribus, diuiſa in duos tractatus. Tractatus primus, eſt de Vulneribus recentibus, puncturis, & inciſionibus neruorum, cõtuſionibus, combuſtionibus, & de euellendis corpori infixis, qui diuiditur in ſeptem cap.

De curatione Vulnerum in genere. Cap. I.

CAnon vniuerſalis in curatione vulnerũ, eſt prohibere ne fiat apoſtema. Et illud fit cum phlebotomia diuerſiua ad oppoſitum loci vulnerati. Niſi fortè vulnera eſſent in vtroq; latere, à quibus copioſè fluxerit ſanguis: nam tunc excuſati ſumus à phlebotomia. Similiter oportet applicare repercuſſiua circa vulnus ex oleo roſaceo, aceto, bolo Armeno, terra ſigillata, ſanguine draconis, & huiuſmodi: applicando vulneri intus & extra albumen oui cum vitello ſimul conquaſſata. Quòd ſi

fuerit

fuerit vulnus ſimplex, ſufficiet iungere labia & ligare.

De ſiſtendo fluxu ſanguinis Vulnerum, & eorum agglutinatione. *Cap.* II.

SI à vulnere fluat ſanguis, duo ſunt modi curandi: aut per deriuationem, vt ab hæmorrhoidibus ad menſtrua, & èconuerſo, aut ab ore ad nares: aut per diuerſionem, quæ fit ad oppoſita, ſicut ab vno latere ad aliud: à ſuperioribus ad inferiora, & ècõuerſo. Cùm vero fluit ſanguis è vulnere, propter venæ aut arteriȩ inciſionem, reſtringitur cum ſtipticis, ſicut balauſtijs, hypociſtide, ſucco vuæ acerbæ, ſumach, acacia, galla immatura, corticibus granatorum ſubtiliſsimè pulueriz atis & applicatis, prius tamen oppreſſa vena digito, donec ſanguis reſtrictus ſit: & cum alia manu impone puluerem ex ſupraſcriptis. Et nõ eſt melior medicina ad reſtringendum ſanguinem ipſo thure, cum media parte ipſius de aloe & albo oui applicatum & etiam ad generandam carnem in vulneribus: ſi autem ex fiſſura paruæ venæ, cuius ſignum eſt, quia ſanguis exit paulatim, cum puluere thuris curetur, & cum cortice cupreſsi, terra ſigillata, fructu ſpinæ Ægyptiacæ, croco, hæmatite, memita & ſimilibus. Gummi ſubtiliſsimè tritum cum gypſo, & ſubtiliſsimo puluere molendini appoſita, ſtringũt ſanguinem. Stercus aſininum & equinum combuſta aceto miſta, & vulneri applicata ſtringunt ſanguinẽ, & in vulneribus non concauis prohibent fieri

ſaniem,& ſine tumore vulnera ſanant. Cinis ra næ combuſtæ in olla bene ſigillata omnem flu xum ſanguinis vulnerum ſedat: ſolidat etiam venas & arterias: ſanat etiam combuſtionem ignis & aquæ calidæ. Cerebrum gallinæ ſtringit ſanguinem membranarum cerebri: tela araneæ applicata ſuper locum, vnde fluit ſanguis, ſtringit eum ſtatim, & non ſinit locum in puluere apoſtemari. Puluis lumbricorũ cum thure albo, & albumine oui, ſtatim ſtringit ſanguinem. Burſa paſtoris glutinat vulnera recentia, cum ſuo ſanguine applicata. Cortex interior fraxini propriè recẽs, ligatus ſuper vulnera recentia conſolidat ea. Balſamina omnia vulnera conſolidat, & etiam illa neruorum. Nil præſtantius poſt cohibitionem ſanguinis adminiſtrári poteſt, quàm prohibere apoſtemata, quod faciunt flores labruſcæ. & lumbrici terreſtres pul uerizati & applicati, prohibent fieri omnem tu morem circa vulnera: & ambæ ſpecies anagallidis. Centumnodia curat vulnera recentia & ſanguinolenta. Virga paſtoris cũ germine oui, & radic. graminis, curat vulnera recẽtia. & ſcabioſa cum vino auſtero cocta magna vulnera & ſanguinolenta glutinat: ſiccat enim fortiter, quæcunq; extra naturam ſunt humida. Conſo lida maior conſolidat vulnera recentia: cuius ſignum eſt, quia ſi carnes recentes in fruſta inciſæ ponantur in olla cum aqua ad coquendũ, & cum eis ponatur conſolida, glutinat ea fruſta ad inuicem. Puluis factus ex atramento & cinere radic. ſalicis, ſtringit ſanguinem, & vulnera

nera ſanat. Hypericon ſanat plagas neruorum & aliorum membrorum, deſiccat enim maximè, & ſine mordicatione, & folia vlmi viridia. Puluis balſaminæ ſumptus, curat vulnera inteſtinorum. Folia mandragoræ cataplaſmata, curant apoſtema in vulnere factum. Centaurium minus & millefolium, glutinant vulnera recentia. vmbilicus Veneris cataplaſmatus, ſanat vulnera quę ſunt cum rubore. Decoctio corticum interiorum glandium, & corticum interiorum arboris glandium, & foliorum eius, glutinat vulnera recentia. Dolores & liuores ex percuſſione factos, curat emplaſtrum ex ſucco abſinthij, cum puluere cymini, & melle.

Ad omnia vulnera, omnia apoſtemata, & omnia vlcera ex ſecretis Gal.

R. Olei & aceti añ. lib. iiij. lithargyrij lib. j. s. ęris vſti ℥. xx. viridis æris ʒ. xvj. colcotar, & eſt vitriolum citrinum, calchanti, id eſt, vitrioli viridis, corticum æris, vel ſquamæ æris, vel batituræ æris omnium ʒ. xvj. coquantur parum oleum & acetũ: deinde remoueantur ab igne, & in eis proijciantur aliæ medicinæ ſubtiliſsime pulverizatæ & cribellatæ: deinde reducantur ad ignem leuem, ſemper mouendo cũ ſpatula donec rubea fiant. Tunc remoue ab igne, & ſerua ad vſum, vt ſuprà.

De Curandis eis, qui ab alto cadunt. *Cap.* III.

QVi de alto cadit, inuoluatur in corio mutonis vel arietis nuper excorticati dum calidum eſt, & liberat eadem die. Aliqui ſepeliunt

eos in fimo, qui calidus eſt. Verùm tutiùs eſt ſtatim facere phlebotomiam diuerſiuam: deinde detur eis potio ſequens:

R. Flor. caſsiæ fiſtulæ ℥.j. boli Armeni ℈.ij. croci ℈.j. diſſolue cum aqua betonicę, & capiat per horam ante cibum: & valet ad conquaſſationes & fracturas tam exteriores quàm interiores, & ſuccus millefolij, & reuponticum, & dare ℈. ij. agarici cum vino non febrientibus, febrientibus verò cum aqua calida. Hæc his, qui de alto cadunt, vtiliter dantur. Similiter elixatura maluauiſci, & mumia. Fimus apri cum cera, oleo, & gummi Arabico oſſa fracta confirmat, & laxationibus prodeſt.

De inciſione & punctura Neruorum. *Cap.* IIII.

PVnctura neruorum fomẽtetur cum oleo calido antiquo, facta phlebotomia & purgatione neceſſaria: deinde applicetur terebinthina abietis cum modico euphorbio, ſcilicet in corporibus ſiccis & duris: in pueris verò & mulieribus ſola terebinthina ſufficit. Item fæx mellis cum euphorbio, addito ſerapino cum oleo, & aliquando cum terebinthina in ipſis corporibus ſiccis. Idem de opopanaco, aſſa, & ſulphure cum oleo: aut cum euphorbio, cera, & terebinthina abietis, & pice, ponendo de cera partem vnam, & de alijs mediam: & pix ſimul eſt mittenda, quando corpus eſt ſiccisſimum, & non aliter. In vulneribus & inciſionibus neruorum: ſi nerui ſint diſcooperti, non apponatur medicamentum de euphorbio, ſed conuenit med

hit medicamentum de calce multoties in aqua dulci lota & cum oleo diſſoluta: aut tutia lota cum oleo roſaceo, embrocētur caput, collum, & ſpatula oppoſita ex eo calido. Super vulnus autem confert ſapa vini, aut vinum dulce, & quando vulnus eſt propinquum cicatrizationi, vinum album, debile conuenit: aqua enim peſsima eſt in fixuris & puncturis neruorum. Trochiſci Andronis deſcripti à Gal. in 5. per genera optimi ſunt. Quādo autem nerui ſunt inciſi ſecundum latum, & non ſecundum totum, incidatur totus, vt acquiratur ſecuritas à ſpaſmo. Quòd ſi locus inciſus & circa ipſum ſit tumidus, adminiſtranda eſt phlebotomia. Diætetur ſubtiliter, quieſcat omnino, iaceat in molli culcitra & plena, alę & collū, ſi vulnus ſit in manu vel brachio, cum oleo calido: ſi verò vulnus ſit in pede, embrocentur inguina cum multo oleo calido, vſq; ad oſſa dorſi, colli, & capitis. Si autem neruus ſit contuſus, & cutis cum eo cōtuſa ac vulnerata ſit, applicetur medicamentum ſiccisſimum. Si verò ſolus neruus ſit contuſus, embrocetur ſępius ex oleo calido habente virtutem reſolutiuam: nam contuſio ab attritione differt, quia contuſio fit in parte carnoſa lacerti: attritio verò in neruo, cum fibræ vel fili eius inciduntur vel contunduntur, propter eorum extenſionem. Emplaſtrum optimum, quando contuſio eſt in neruo & cute, quod fit ex farina fabarum, melle & aceto ſimul miſtis & applicatis: ſi verò dolor ſit cum contuſione, adde picem liquidam, minus co-

quens eam cum his, & calidum apponatur. Quòd si vis siccius adde farinā orobi. In punċturis autem vsq; ad neruum sub cute dimittatur vulnus apertum,& fomentetur locus cum oleo,facta prius phlebotomia & purgatione si expediat. Oleum de stibio tepidum & antiquum. Cauenda sunt olea stiptica. optimū medicamentum est terebinthina cum modico euphorbio vt suprà in siccis corporibus. In mollioribus verò corporibus,sola terebinthina sufficit,teste Galeno 6.Meth. cap. 2. Folia caudæ equinæ contusa & apposita neruis incisis & alijs vulneribus,glutinant & consolidant ea. Radix cæpæ narcissi incisos neruos consolidat, & laxatos componit. In punċtura,si illud quod currit ad locum punċturæ non respirat,ad venenosam naturam, mutatur & fit spasmus,aut illic putrefit, & fit apostema. Lumbrici terrestres triti,& super neruos incisos positi, conferunt iuuamento magno, subito & manifesto. Grana tinctorum neruis incisis & vlceribus neruorum & aliorum membrorum,maximum afferunt iuuamentum.

De *combustione Ignis.* *Cap.* V.

A Principio debent applicari infrigidantia,sicut aqua solatri,plantaginis, & rosarū cum albo oui,linitum super locum combustum ab igne,non finit locum vesicari. Idem facit radix cæpæ narcissi. Et rad. lilij assata trtia cum oleo rosaceo super locum cōbustum apposita, non remota,curat. Vitellum oui recentis cum oleo

rosaceo

rosaceo & cera albâ,& adipe capreti, curat cõbustiones. Idem præstat aqua foliorum cauliũ, & vnguentũ populeon. In processu verò misce populeon vnguentũ cum vnguento de lithargyrio: est enim vtile valde. Et cortex pini cum lithargyrio & olibano, curat vlcera ex combustione facta. Vnguentum de calce lota secundum artem cum cera alba & oleo rosaceo, & vnguentum de olibano cum adipe porcina & anseris, curant vlcera ex combustione ignis. & folia hederæ in vino cocta, & fimus ouinus cũ cera & oleo, & puluis solearum vetustorũ calceamentorum combustarum, super locũ combustum aspersus, & cinis cauliũ cum albo oui.

De combustione Aquæ calidæ. *Cap.* VI.

SVccurratur subitò, antequàm vesicetur locus, cum aqua rosacea, sandalis, & camphura non permittendo exiccari, sed qualibet hora iterando: aut applicetur pannus infusus in aqua frigida. Et puluis corticis pini aspersus valet multum: & omnia, ea quæ scripta sunt in præced. cap.

De extrahendis Corpori infixis. *Cap.* VII.

BErberis grana trita & emplastrata extrahunt sagittas, carni infixas, spinas, & consimilia, sicut ossium fragmenta, & huiusmodi. Idem operatur caro limaciarum apposita. Ambæ species anagallidis vulneribus præstãt effectum, tumorem non admittunt, infixa corpori euocant, pascentia vulnera compescunt. Sor-

des balnei, attrahit sagittas infixas. Semen erucæ & abrotanum cum axungia, corpori infixa extrahunt, fæx aluearis apum: cæpæ narcissi cum melle: bryonia, radix rubi propriè canini: radix cannæ quæ calamus dicitur, cum bulbis. Gladiolus xyris dictus, qui flores purpureos habet: stercus anseris, aristolochia trita. Cinis hirundinis vstæ cum aceto mistus: polypodiũ tritum cum axungia porci: folia papaueris agrestis: & ficus immaturæ: cinis fumiterræ tritus cum melle crudo: & spolium serpẽtis cum axungia leporis expertum est. Hęc omnia coniunctim & diuisim applicata, corpori infixa, & frusta ossium extrahunt. Radicem enulę & cannæ cum aristol. axungia, & melle tere & appone, & statim sagittam, spinam vel cõsimilia extrahet. Cinis lumbricorum terrestrium cum melle coctus, fragmenta ossium è vulneribus extrahit.

TRACTATVS SECVNDVS EST de empyricis Prognosticis tam in vulneribus, quàm in aliis morbis, vnicum habens caput.

SI Berbenam in manu tenueris, & quæsieris ab infirmo, qualiter se habeat: si dixerit bene, liberabitur: si dixerit malè morietur. si artemisia ponatur sub capite infirmi, ipso inscio: si dormierit, liberabitur: si nõ, morietur. Si patiẽs tenuerit laridum in manu, postea detur cani, si canis comedat, liberabitur infirmus: si noluerit comedere,

comedere, morietur. si vrtica vrina infirmi perfusa secunda die siccata fuerit, infirmus morietur. Da succum pilosellæ infirmo vulnerato, si euomet, morietur. Ex musa enea, vngatur pulsus patientis cõtinuò, si sudabit, euadet: si nõ, morietur. Auem calandram porta coram infirmo, si ipsa rectè infirmum aspexerit, liberabitur: si autem auertat se à facie infirmi, signum est quod infirmus morietur. Ex Alberto Magno de Mineralibus.

DISTINCTIO VIGESIMATERTIA, de Dislocationibus & fracturis Ossium, diuisa in duos tractatus. Tractatus primus est de Dislocationibus, & diuiditur in octo cap.

Quid sit in genere Dislocatio, quid separatio, & quid elongatio. Cap. I.

Dislocatio est integra egressio ossis à loco suo, qui est ei naturalis apud illud, quod ei vicinũ existit: separatio autem, est egressio ossis vt suprà, sed non integra: vnde quidam torsionem appellant. Elongatio verò est absq; vlla egressione, sed solius vertebri à piscide elongatio, ita vt membrum videatur appensum per elongationem ligamẽti iuncturæ: & hæc vt plurimum accidit ab humiditate in coxa & adiutorio relaxante. Quædam iuncturæ sunt facilis dislocationis, vt genu: quædam difficilis, vt digitorum & cubiti: quædam

medio modo, vt coxæ & ſpatulæ, quæ facilis ſunt diſlocationis, faciliter reſtaurantur: quæ difficilis, difficulter: quæ medio modo, mediocriter. Diſlocatio illa eſt deterior, quæ eſt cum ligamenti fractura, quo os cum oſſe coniungitur & alligatur, & vt plurimum fit in capite anchæ & ſpatulæ.

De ſignis communibus Dislocationis. Cap. II.

Signum vniuerſale diſlocationis iuncturæ, eſt immobilitas iuncturę, cum eminētia in vno latere, & concauitate in eius oppoſito. Debet membrum diſlocatum cōſiderari, & ſuum par membrum ſimul iuncta, vt cognoſcatur inter ea differentia. Quando iunctura ad omnes partes poſitionis ſine difficultate mouetur, nō eſt diſlocata, neq; ſeparata. ſeparationis ſignū eſt, quando iunctura non eſt omnino à motu priuata, & concauitas in vno latere, & eminentia in latere oppoſito ſunt paruæ. ſignum manifeſtum elongationis eſt, quia aliquando eſt tanta vertebræ à pyxide elongatio, vt digitus inter ea manifeſtè poſsit imponi. Quibus os palati diſlocatur, his media naris deprimitur.

De curatione uniuerſali Dislocationum. Cap. III.

Diſlocatio, aut eſt ſimplex, aut eſt compoſita. Intentio in ſimplici, eſt reductio oſsis in loco, in quo erat ſecundum naturam, trahendo membrum, & comprimendo locum, vbi erit eminentia, verſus locum in quo eſt concauitas, donec neutrum iſtorum appareat extra natu-

ram,

ram,& multoties cognoſcitur, quòd in locum redierit per ſonitum,quem facit vertebrum in ingreſſu piſcidis.Deinde ligetur, quia in ligatura eſt ſecuritas ab apoſtemate. Non applicentur panni calidi,quia ducunt ad apoſtema: ſed oportet vt ſint infuſi in cerato infrigidato, aut vino ſtiptico,quando membrum eſt à diſlocatione reſtauratum,& non poteſt manere in loco ſuo, illud eſt propter humiditatem mollificantem. Quare indiget cauterio, aut rebus illam reſoluentibus & exiccantibus, ſi fieri poſſet. Diſlocatio autem compoſita, aut eſt cum vulnere, aut vlcere, aut apoſtemate,aut oſsis fractura: ſi cum vulnere,aut vlcere,quæ ſint cũ intenſo dolore,prius attendendum eſt vulneri vel vlceri propter dolorem,illum mitigando: ſi verò cum pauco aut nullo ſint dolore, reſtaura diſlocationem,demum ad vulnus vel vlcus te conuerte. Animaduertendum quòd ſi vulnus & diſlocatio eſſent in eodem tempore facta, & adeſſent nerui diſcooperti, aut lacerti, oportet huiuſmodi carnem abſcindere,& lacertum vel neruum cum oleo calido coquere. Vide quæ ſcripta ſunt diſtinct. xxij.tract.j.cap.4.de inciſione & pũctura Neruorũ. ſi diſlocatio ſit cum fractura,vtriq; eſt attẽdendum: ſi verò ſit cum apoſtemate, curetur prius apoſtema: deinde membrum diſlocatum reſtauretur: pari modo reſtauranda eſt ſeparatio, elongatio autem curatur cum emplaſtris ſtipticis, miſtis cum eis calidis: ſicut balauſtijs,acacia, coſto, vſnea, & parum camphuræ.

De dislocatione Mandibulæ. Cap. IIII.

MAndibula quando ad interiora dislocatur, os remanet apertum, & dentes inferioris mandibulæ postcedunt dentibus mandibulæ superioris. Quando autem ad exteriora dislocatur, clauditur os, & aperiri non potest, & apparet eminentia mandibulæ ad extra, & priuatur loquela. Restauratur ponendo pollices supermolares inferioris mandibulæ, stringendo partem inferiorem mandibulæ cum alijs octo digitis, trahendo ad omnem differentiam positionis: & vltimatè trahendo ad cõtrarium loci, ad quem declinat eminentia. Inquit Hipp. quòd aut vna aut duæ dislocantur: si tantùm vna, ostenditur ex tortuositate mandibulæ ad latera, & dentes non æquantur: si autem ambæ sunt dislocatæ, ostenditur ex hoc quod non est in lateribus tortuositas, sed fit menti elongatio aut abbreuiatio, secundum quòd ad anteriora vel posteriora fit dislocatio.

De dislocatione Humeri. Cap. V.

DIslocatio humeri quandoq; fit ad inferiora, & sentitur sub axilla in titillatione caput vertebri, ac si esset ouum, & in parte superiori concauitas, quæ tactu facilè comprehenditur. curatio fit trahendo brachiũ fortiter, & reducendo vertebrum in locum suum, vnde exiuit.

De dislocatione Anchæ. Cap. VI.

ANcha dislocatur aut ad interiora, & tũc pes est longior, & non est posšibile plicare pedem,

dem nisi cum dolore, & non potest ambulare, nisi super calcaneum, & accidit ei multotiens vt apostemetur inguen, & eius retineatur vrina. Si verò dislocatur ad posteriora, abbreuiatur pes, & fit super eum expansio difficilis: & apparet in eius inguine mollificatio, & caput coxæ decliue ad obliquationem. Quando autem fit dislocatio ad interiora, tunc pes dislocatus redditur longior, quo ad visum, altero, & genu eminentius, & non potest duplicare pedem suum apud ignem inflatum & apostematum: quoniam caput coxæ iam introiuit in ipsum, & si dislocatur ad exteriora, abbreuiatur pes, & apparet in inguine profunditas, & in eius opposito eminentia, & inflatio à posterioribus, & genu ad interiora submersum.

De dislocatione Cubiti & Manus. Cap. VII.

CVbitus dislocatus retrorsum distendi minimè potest, introrsum verò plicari nequit. Dextrorsum verò aut sinistrorsum dislocatus forma iuncturæ, & modus posibilitatis motionis ostendit. Si pulsus brachij in cubito dislocati tangatur, tangenti vena diuisa sentitur. Manus dislocata introrsum digitos flectere nequit: cùm verò extrorsum dislocatur, digitos non potest extendere.

De dislocationibus, quæ ab ortu fiunt, aut ab adolescentia, aut contractæ ab ægritudine.

Cap. VIII.

QVando est dislocatio humeri ab ortu, fiet vt ossa huic proxima corripiantur, & breui-

ora reddantur, abbreuiatur manus & cubitus, & quæ proxima ſunt extenuantur & excarnantur, ſuperiora verò nihil minuuntur in his, qui à natiuitate hoc habent. Alius humerus excreſcit, læſus minimè: quia in eo oſſa non creſcunt. In adultis autem oſſa non minuuntur, carnes verò ſic. Item ſummitas humeri defoſſa eſt, ſub titilico verò eminentia. In diſlocatione cubiti ab adoleſcentia ex infirmitate vt ſuprà, ſub læſione cubito proxima, multo breuiora reddun tur, & manus & digiti: humerus autem & brachium validiora ſunt, propter nutrimentum quod non tranſit ad manum, ſed in brachio & humero retinetur, altera autem manus multo validior eſt. Qui manum ab ortu diſlocatam habent, breuiorem & tenuiorem habent: in adulto autem in ſua magnitudine permanent oſſa: coxa verò & ancha, ſi ab origine ſint diſlocata, vt ſuprà attrahuntur: tibia verò debita propor tione minor exiſtit, carnes verò foris maximè minuuntur, tardè eriguntur, & tardè ſaneſcũt, cumq; ſani ſunt, in crus ſanum voluũtur, & excipiuntur: ſi verò cogantur, & conentur, vno vel duobus baculis gradiuntur, crusq; ſubleuant: ſi verò in adultis hoc eueniat, ex infirmitate oſſa quidem permanent, carnes verò minuuntur, & errabundè ſicut boues gradiũtur, in ſanum crus ilia curuantes, poſita manu ſuper genu læſo incedunt. Ad quam autem partem ſit, vide ſuperius de ſignis diſlocationis.

TRAC

TRACTATUS SECUNDUS DIuisus in duo capita. Primum est de fracturis Ossium: secundum de fractura Cranei & cura.

OSsa fracta consolidari non possunt, nisi sint mollia, imo mollissima, sicut paruulorum adolescentium: tamen materia viscida fluit ad locum fractum, colligans partes, sicut cum col la. 6. Meth. cap. 5. Ligaturæ fracturarum debent solui omni tertia die, & aqua tepida fomentari, donec locus rubeat & tumescat. Gal. eodem in loco: Patientes fracturam ossiū sunt phlebotomandi à principio, ac purgandi, tenuiter diætandi. Cùm verò coniunctio incipit fieri & glutinari, tunc bonis cibis sunt nutriendi. Fomentatio cum decoctione corticum vlmi, confert fracturis porosatione indigētibus. Fimus apri cum cera, oleo & gummi Arabico ossa fracta confirmat. In fractura ossis secundū longitudinem, pannum in vino nigro Pontico infusum imponimus. Fimus caprinus exiccatus tritus, cū vino veteri coctus, costis fractis appositus, aperit, extrahit, & sanat mirificè.

De fractura Cranei. *Cap.* II.

FRactura cranei quandoq; penettat vsq; ad locum, qui est inter vtrasq; partes cranei: aliquando vsq; ad interiora capitis: aliquando aliqua eius pars separatur: aliquando sola in eo fit fractura & contusio: & quandoq; forma fracturæ fit secundū formam percussionis, quan-

do penetrat ad locum, qui est inter vtrasq; partes cranei, amota parte superiori, appone thus, farinam orobi, ireos, & aristolochiam añ. subtilissimè puluerizata generat hic puluis carnē, & facit eam ossi adhęrere. In fractura verò, quę vsq; ad particulas cerebri penetrat, vide an aliquā pars ossis sit separata, aut inæqualis, & remoueatur, id est auferatur cum instrumēto debito. Si verò egeat perforatione vsq; ad duram membranam cerebri, fac cautè cum terebro facto rotundo in modum serræ, & totum os fractum auferatur vsq; ad sanū. In vulnus autem ponatur medicamentum doloris sedatiuum. Quidam senex, ait Galen. 6. Meth. ponebat vnguentū ethiscos super membranas cerebri, super cerebrum verò ponebat mel cum aceto mistum, & bene sibi succedebat.

Hæc est vnguenti descriptio:

R. Mellis despumati, terebinthinæ lotę cum vino añ. ℥. j. ol. ros. ℥. ij. calefiant, donec incipiant bullire, & inspissentur, quando vis maiorem abstersionem & cōfortationem, loco mellis, pone mel rosaceum. Senex enim ille in Asia multos hac medicina sanauit, teste Galeno loco allegato. x. verò lib. de Simplicib. inquit: Qui ossa capitis perforauerunt, infundebant sauguinem columbi, & conualescebant infirmi.

DIST

DISTINCTIO VIGESIMA-quarta, de Vlceribus, vnicum habens tractatum diuisum in tredecim cap.

De canonibus generalibus circa Vlcera. Cap. I.

VLcera à vulneribus & exituris eruptis generantur. Solutio enim continuitatis in carne, quando pus facit & saniem vlcus nominatur. Pus verò quod ab vlceribus manat, si est subtile virus appellatur: si verò crassum, sordities. Virus exiccatione, sordities verò abstersione eget. Vlcus profundum cum duritie carnis, cauernositate & callositate circundante ipsum, est fistula: sine duritie verò est vlcus cauernosum seu cauerna. Quando super vlcus est durities apparens, dicitur vlcus ostracosum. Fistula quanto magis elongatur à sensu, tanto difficilius curatur. Quæ vadit ad neruos, est multi sensus, & eius sanies est subtilis, tenuis. Illius autem quæ vadit ad os, subtilior est sanies & citrina. Illius verò quę vadit ad venas & arterias, sanies est fœculenta. sanies verò quæ ex carne manat, est viscida, crassa, turbida, cruda. Vlcera corrosiua & ambulatiua sunt cũ febre: sicut ignis Persicus, formica ambulatiua & corrosiua. vlcera à quibus circa ea cadunt pili dicuntur mollia. vlcera propter tria egent ligatura. Primum, vt currat sanies ad orificium: secundum, vt teneatur medicamentum super vlcus: tertium, vt vniantur labia vlceris, cauendo semper ne ligatura sit cum læsione, quando

illud, quod est circa vlcus, fit nigrum aut viride, scalpella & cum ventosis, & extractione sanguinis: deinde administretur spongia sicca, & alia medicamenta exiccantia. Vide an ad vlcus aliquid ex alio membro effundatur, tunc abscinde illum descensum ab illo membro à quo effunditur: & si nihil ab alio membro effundatur, cura vlcus. Vlcera dolorosa debent curari prius cum sedantibus dolorem, deinde curetur vlcus, æquali existente vlcere in habente malam complexionem siccam, & in habente humidam, sicciora debentur sicciori quàm humidiori. Galen. 3. Meth. & 3. Artis medic. & prima Aphoris. 16. vbi Hippocr. ait: Victus humidus &c. vbi intelligendum est, sicut Gal. intelligit, de mala complexione naturali, quæ ideo dicitur mala, quia labitur ab æquali temperamento iustitiæ, respectu cuius mala dicitur: & dicitur naturalis: quia non est egressa extra latitudinem sanitatis, ideo eget conseruatione, quæ fit per similia. Si verò mala complexio esset egressa terminos & latitudinem sanitatis, nō est per similia conseruanda, sed per contraria alteranda. Cùm verò naturalis & radicalis complexio alicuius membri est sicca, non quidem respectu temperatæ, sed respectu medij generis, cutis scilicet, sicut osium, in medicandis nedum habet respectum & intentionem ad rem præter naturam remouendam, sed etiam ad naturalem complexionem osis conseruandam: hac de causa sicciora debentur osi, quàm neruo vel chordę. Tres sunt species vlcerum difficilis

cilis consolidationis. Prima, vbi est mala complexio carnis vlceratæ: secunda, vbi est corruptio sanguinis ad membrum vlceratũ defluentis: tertia, quantitas illius sanguinis Galen. 4. Meth. cap. 1. In mala complexione carnis vlceratæ, si caro sit dura & sicca, fomenta cum aqua temperatè calida, aut cum lixiuio ex cinere ramorum ficus, quod duritiem vlcerum dissoluit & corrodit, donec rubea fiat, & tumefieri incipiat, tunc medicamentis humectantibus curetur. Si verò caro humidior fuerit naturali, non cum aqua, sed cum vino stiptico fomentetur, & medicina siccior applicetur, & lauetur aceto misto cum aqua, aut cum decoctione herbarũ stipticarum. In fluxù autem sanguinis corrupti ad vlcus, si corpus eget aliqua euacuatione, illam administra, qua facta, membrum à quo defluit ad temperiem reducatur, & super vlcus stiptica applicentur, & ligaturæ incipiant ab vlcere vsq; ad locum sanum tendentes, vt in fractura fit. Signũ verò sanguinis corrupti fluentis ad vlcus & corruptæ complexionis hepatis est color corporis malus, liuidus, plumbeus aut citrinus. Signum verò quòd vlcera sunt frigida, est, quia sunt mollia alba, quæ propter calida medicamenta quiescunt, & ipsorum vlcerum radices, sunt latæ, albæ, parui pruritus: & patientes sunt frigidæ complexionis. Signum verò quòd vlcera sunt calida est, quia ad ruborem sunt decliuia, & delectantur frigidis, & eorum radices sunt acutæ, cum quibus est pruritus: & superfluitates quæ exeunt sunt acutæ,

mordicatiuæ. Vlcera quæ fiunt ſucceſsione ægritudinum ſunt malæ: ſimiliter ea, circa quæ cadunt pili: & ea quæ ſequuntur puſtulas hydropicorum, & prægnantium vlcera, corroſiua, & ſimilia, ſunt difficilia. Signum bonum in vlceribus, eſt ſanies laudabilis, & quòd circa locum naſcuntur pili, poſtquàm ab eo ceciderũt. Omnia vlcera, quatenus vlcera, egent exiccatione quadam, præter ea, quæ ſunt facta ab attritione & contuſione lacertorum: hæc enim egent in primis vt humectentur, deinde ſicca applicentur: & quanto vlcus eſt profundius, maiori eget exiccatione. Alienetur oleum ab vlceribus, ſed ſi fuerit neceſſarium, tunc oleum de kerua, maſtichinum, myrtinum & de glande. Caue à medicamento forti, cùm membrum eſt valde ſenſibile.

De Vlceribus uirulentis. Cap. II.

IN vlceribus virulentis adminiſtranda ſunt primò exiccantia, donec mundificentur à virulentia: deinde quæ carnem naſci faciũt. Cùm miniſtraueris medicamentum exiccatiuum, & videbis humiditatem augeri, aut non minui, tunc ſcias, quòd illud medicamentum ſecundum illud corpus non eſt ſufficienter exiccatiuum. Quare adminiſtrabis fortius exiccantia, cum abſterſione pauca ſcilicet cum melle vel conſimili, cauendo tamen ne ad ſuperfluitatem abſterſionis vel exiccationis declines, ne mordicationem inducas. Medicinarum verò exiccantium, quædam ſunt vehementis infrigid

frigidationis,ſicut iuſquiamum album, opium rad.mandragorę:quædam vehementis caliditatis, ſicut pix, reſina: quare ad inuicem ſunt temperandæ. Medicinæ verò exiccatiuę,virus mundificantes,ſunt alumen,gallę,cortices granatorum,cortex thuris,lithargyriũ,farina hordei,& eius ſauich,flores papaueris ruffi, cortices arboris culicum:& emplaſtrum cum folijs nucum recentium,aut cum nuce, ſicut eſt, aut cum vino decocta:confert enim valde exiccãs humiditatem abſq; nocumẽto, & decoctio cyperi eſt bona,& decoctio myrobalanorum citrinorum,emblicorum,& belliricorum, & decoctio cetrach,& aqua aluminis abluit, repercutit,& exiccat,& aqua maris eſt bona.

Medicamẽtum bonum ad vlcera virulenta:

R. Lithargyrij deſpumati ℥. vj. antimonij, æris vſti,radicum chelidoniæ,gallarum,balauſtiorum,aluminis,climiæ argenti añ.℥.j. terantur ſubtiliſsimè,& applicentur in puluere, aut in vnguento cum alio myrtino, aut alio ex ſupraſcriptis cap.præced.& cera.Caue ne prædictis exiccatiuis vtaris, quando cum vlcere eſt apoſtema, ſed prius curandum eſt apoſtema, deinde vlcus.

De Vlceribus ſordidis. Cap.III.

ADminiſtrantur à principio medicinæ abſterſiuæ fortis mordicationis:deinde gradatim perueniatur ad illud, quod eſt ſicut ariſtol.cũ melle & pauco aceto,& gluten albotin cum æquali menſura ſui olei myrtini, aut butyri. Et

iterum radix lilij cum melle, & farina erui, & herba opopanacis,& viride æs vſtum,curat vlcera ſordida & vlcera paſcentia,melle, cera, & oleo myrtino additis.& fæx olei cum melle & alumine iameno,eſt ex bonis medicinis exiccatiuis. Quando autem vehemens eſt ſordicies, ſumatur praſsium cum melle. Et de emplaſtris bonis ſunt oliuæ ſalitæ, & cæpæ narciſsi, cum ſemine vrticæ,melle,& aceto miſtæ,vlcera ſordida purgant & curãt. Et cyclamen neceſſariò vlceribus adhibetur ſordidis. & folia chamælææ, vel oliuellæ,vel cocognidij, curant vlcera ſordida.& radix chamælontis nigri, curat ſordes vlcerum.Capilli hominis combuſti, exiccant vlcera ſordida,humida,mollia fortiter, & hermodactylus, abſtergit ſordes vlcerum, radix dragonteæ cum bryonia alba & melle, purgat vlcera ſordida, & ea, quæ comedendo ſerpunt, & curat cicatrices vlcerum. Ablutio cum lixiuio ligni quercus,diſponit omnia vlcera ad ſanitatem. Vlcera ſanguinolenta,lauantur cum aqua lactis, aut cum decoctione centumnodiæ.

De Vlceribus cauernoſis, profundis, & ſinuoſis. Cap. IIII.

HÆc egent,vt carne repleantur, & hoc cum bonitate cibi & ſanguinis, & in eis ſunt neceſſariæ medicinæ vehemẽtis exiccationis & mundificationis ſimul.Et ſit ſitus,vt orificium vlceris ſit inferius,vt facilius currat virus,& nõ retineatur interius. Si autem fieri non poſsit,
ſecandus

ſecandus eſt ſinus ſeu cauerna vſque ad radicem ſeruatis ſeruandis, & ligatura incipiat ab orificio vlceris ad radicem, à qua detectio facta eſt ante ſectionem aut è contrario, cauendo ne ligatura cauſet dolorem. Si autem non ſit poſsibile propter aliquod impediens vt ſectio fiat, fac iniectionem & ablutionem, & pone tentas facientes naſci carnem, & mundificantes: quarum mundificatio carnis generationem non impediat, propter virtutem duarum rerum in eis. Sicut in vnguento Apoſtolorum eſt vtraq; virtus: ſed longè fortior in vnguento Ægyptiaco. Et centaurea ad hanc intentionem eſt mirabilis: deinde ireos radix, poſtea farina erui. & vlcera profunda, ſinus, & cauernas non mundificant medicinę mundificatiuæ vltima mundificatione, neq; faciunt in eis naſci carnem, niſi fiant currentes, lauantes, immiſſæ cum iniectorijs & tentis. & mel cum vino & aqua cineris eſt fortis iniectio & bona, quam non tolerat vlcus parum ſordidum, & aqua maris propinqua eſt illis: quoniam lauat & exiccat, & aqua aluminoſa eſt lauatiua, & cũ hoc eſt prohibitiua eius, quod attrahitur ad membrum. Verùm quando eſt apoſtema non conuenit aliquod ex illis, neq; vinum, & paucitas eius, quod currit, ſignificat quòd vlcus glutinatur. Spongia combuſta & puluerizata cum melle miſta & cocta, curat vlcera profunda. Ablutio ex lixiuio facto ex cinere ramorũ ficus, abſtergit concauitates vlcerum.

De uermibus, qui in Vlceribus generantur. Cap. V.

SVccus calaméthi fluuialis immiſſus, eos necat. Vide ſuprà de ægritudinibus Aurium, quæ vermes auriũ necant: quoniam huic cap. competunt, & optimè accommodari poſſunt.

De generatione carnis in Vlceribus. Cap. VI.

QVando vlcera ſunt mundificata, oportet ab eis elongare omne abſterſiuum & mordicatiuum cum fortitudine, qualiacunq; ſint vlcera, & vbicunq; ſint, & addere ceram & oleum myrtinum vel de glande, vt ſuprà in vnguentis minorando exiccationem. Medicinæ generantes carnem in vlceribus, ſunt antimonium aduſtum, ſarcocolla, gluten piſcium, limaciæ aduſtæ, plumbum vſtum, acorus, dragontea, cyperus propriè ad ſordida: & polium eſt forte, & centaurea eſt vltima: & nitrum aduſtum eſt mirabile in exiccatione & mundificatione eorũ & ipſorum conſolidatione. Piloſella & aqua eius, valet ad omnia vlcera, ſed debet deſtillari de menſe Septembris.

De Vlceribus corroſiuis & fraudulentis. Cap. VII.

CAnon vniuerſalis in curatione ipſorum eſt, vt prius corpus totum mundificetur: deinde membrum læſum, cum appoſitione ventoſarum & ſanguiſugarũ ſuper ipſum, & permutatione complexionis eius cum epithematibus, & rectificatione cibi ſubitò, ne addatur malitia eorum. Aliquando eſt tãta ebullitio in corroſione.

corrosione, vt sit necessarium incidere membrum. Vlcerum corrosiuorum aliqua sunt, in quibus non est putrefactio, aliqua verò sunt cum putrefactione. Vlceribus corrosiuis, cum quibus non est putrefactio, confert embrocatio cum aqua frigida, & aqua myrti, & aqua rosacea, & aqua virgæ pastoris, & vino stiptico, si non fuerit caliditas, & cum similibus ex aquis infrigidantibus & exiccantibus. Si verò cum vlcere corrosiuo sit putrefactio, tunc aqua maris. Melior enim curatio eorum, est administratio stipticantium, & exiccantium, & infrigidantium, sicut sunt cortices granatorum, lentes, folia mastichis, semen rosarum, spina Ægyptiaca, folia myrti, & embrocæ ex ipsis, confortando cum alumine & similibus. Et emplastratio cum folijs acetosæ, & ramis eius bullitis cum vino, aut cum bolo Armeno; cum syrupo acetoso, aut cum cucurbita adusta sicca, aut cum arnoglossa, cum sauich; & folijs oliuarum. Æs vstum pascentia vlcera compescit; & sine timore cõseruat. Omnes species tithymalli conferunt vlceribus corrosiuis.

De Vlceribus putridis malis. *Cap. VIII.*

CAnon vniuersalis in horum curatione idem est, vt canon traditus in cap. præced. scilicet vt totum prius euacuetur; postea membrum læsum. Et oportet vt prohibeantur ab eis apostemata calida, applicando semen iusquiami albi cum sauich. Et cùm hæc vlcera superfluũt in corruptione, est necessarium vt euellantur

cum cauterio actuali vel potentiali: deinde ponatur butyrum super escharam, donec remoueatur ostracositas, & remaneat caro sana, cognita per bonitatem sanguinis eius & coloris ipsius. Embrocæ, quæ conueniunt eis, sunt sicut aqua maris, & quæ dictæ in cap. Fistularũ: & farina hordei, & farina erui, & hordeum cum alumine pauco, aut caro piscium salita, sicca cũ aliquantulo medullæ panis: & aristolochia, & radix caulis, & radix siclæ, & radix cucumeris asinini, & semen lini contritum, & calcadis, & hasæ cum passulis, aut ficubus cum melle: aut emplastrum cum cæpa muris cocta cum melle & caulibus: aut cum cucurbita sicca combusta & folijs oliuarum recentibus: aut cum succo foliorũ alcheruæ & aristol. subtilissimè puluerizata ac æqualiter trita, cum media parte floris æris, faciendo linimentum cum aqua in spissitudine mellis. & quandoq; vigoratur hoc cum succo cucumeris asinini, & superponantur panni sicci. Vnguentum relatum ad Nicodemum descriptũ à Mesue in Antidotario, curat vlcera putrida, & generat in eis carnem, & sigillat, & prohibet in eis putrefactionem.

Aliud: R. Sarcocollæ, æris vsti, floris ęris, gallarum, aristol. añ. aggregẽtur cum melle & administrentur. Sabinæ virtus est, quæ dissoluit & abstergit putredinem vlcerum putridorum, malorum, corrodentium, antiquorum: & ipsa similiter mundificat vlcera melancholica sordida, quando ponitur cum melle, & aufert erysipelas ab eis. Folia vtriusq; sabinæ, prohibent

dilat

dilatationem vlcerũ,& ſedant apoſtemata corroſiua. Et quando fit emplaſtrum cum eis, ſcilicet folijs ſabinæ & iuniperi, quæ eſt altera ſabina, aufert liuorem & ſorditiem, quę accidunt propter ſuperfluitates, & aufert æſcaram ignis. Semen iuniperi ſubtiliſtimè tritum & cribellatum aſperſum ſuper vlcera corroſiua, & ſuper herpetem, & eſtiomenum, & vlcera putrida, & cum melle, prohibet ambulationem & vlcera denigrata. Folia dauci in principio vlcerũ corrodentium ſunt conuenientia. Marrubiũ cum melle, vlcera purgat, & illa detergit, & illa compeſcit. Maſtix prohibet vlcerum corroſionem, & hypericon pulueriz atum & appoſitum, vlcera putrida ſanat. Hermodactylus abſtergit ſordes vlcerum & conſumit carnes putridas, quæ ſunt in eis. Chamæpitys puluerizata aſperſa, curat vlcera putrida. Flores & folia aſphodelorum cũ vino paſcẽtia, vlcera & ſordida ſaluberrimè curant. Vitriolum citrinum dictũ colchotar tritũ, paſcentia vlcera curat, & pul. ſoleę antiquę calceamentorũ, ſanat vlcera mirabiliter.

De Vlceribus fraudulentis, & difficilis conſolidationis. Cap. IX.

CAnon in vlceribus curatu difficilibus ac difficilis ſanationis, cùm fuerit ſiccitas ſuperflua, & non fuerint fiſtulæ, eſt, vt facias ſudare membrum cum aqua calida, donec rubeat & infletur: deinde abſtine, ne nimia ad membrum trahatur materia, & poſt illud fac vt medicamentum ſit minoris exiccationis, &

fortasse iuuat ponere desuper pannos, in aqua tepida infusos: & quandoq; est necessariũ fricare vlcus, aut apponere emplastra picea attrahentia. Et si causa fuerit vitis ambulatiua, incide eam, & cura primò locum incisum: deinde vlcus. Si autem ab alijs causis proueniat, remoueantur pro posse. Medicinæ præparatę ad difficultatem cõsolidationis, sunt scoria æris, flos æris adustus & non adustus, scoria ferri, chrysocolla, vitriolum citrinum, dragagantum, & quæ sunt eis similia, cum rebus quę sunt prohibentes attractionem humorum ad membrum, sicut alumen, gallæ, & similia.

Vnguentum curans vlcera difficilis consolidationis: R. Climiæ, chrysocollæ, aluminis añ. ℥.j.s. floris æris, squamæ æris añ. ʒ.ij.s. gummi cupressi ʒ.vj. olei myrtini, ceræ añ. q.s. fiat vnguentum.

Aliud bonum: Sumatur limatura ferri, & limatura æris, & conficiantur cum aqua aluminis, & argillentur cum argilla rubea, & adurantur in furno, & extracta puluerizentur subtilissimè, & administrentur in puluere. Aut ex eo & lithargyrio fiat vnguentum cum oleo myrtino & cera. Olibanum prohibet vlcera fraudulenta dilatari, & curat vlcera ostracosa. Flores labruscæ cum melle, oleo myrtino & cera, additis myrrha & croco, curant vlcera antiqua, hoc modo conficiendo vnguentum. Inuolue flores in melle: deinde liquefac ceram cum oleo, & eis adde reliqua puluerizata, miscendo omnia simul, fac vnguẽtum. Gummi nucis aspersum

persum super vlcera calida, curat ea. Cortex pini puluerizatus confectus cum cera & oleo myrtino, curat vlcera in corporibus delicatis. & cinis tamarisci desiccat omnia vlcera, propriè quæ sunt ex adustione ignis. & charta cõbusta, & cucurbita sicca combusta, & lana hyssopi combusta, & folia cupressi adusta, sanant vlcera ad sanandum difficilia. Radix peucedani malè morigeratis vlceribus, optimũ est remedium, & squamas ossium citissimè deijcit. Sicca administrata, mũdificat & incarnat vsq; ad cicatricẽ, & cynoglossa optima est, & cortex opopanacis similiter, & generat in eis carnem fortiter. Caulis cũ alumine rotũdo seu sacchari no & aceto linitus, lepras & vlcera fraudulẽtia curat. Vide vnguentum suprà de vlceribus Virgæ, quando vlcera sunt cum multa putredine.

Ad vlcera malemorigerata, dolorosa, cãcrosa, corrosiua, & ad fauum, & achores capitis, scissuras & vlcera Ani:

R. Olei rosacei optimi ℥.iij. agitetur in mortario plumbeo cum pistello plumbeo, donec spissum & nigrum fiat: deinde addatur lithargyrij & cerussæ seorsum puluerizatorum añ.q.s. fiat vnguentum, omnia debitè simul longa agitatione miscendo & agitando. Grana granatorum excusso vino exiccata & puluerizata, cum melle mista, curant vlcera fraudulentia. Opopanacũ vtile est ad omnia vlcera fraudulenta. Vnguentum factum ex glandibus cum axũgia porci sine sale, curat vlcera fraudulẽta.

Aliud, curans vlcera difficilia sine mordica-

catione: R. Suci foliorum lilij domestici ʒ.x. mellis puri aceti an̄.℥.ij. coquantur lento igni: donec debitam formam vnguenti recipiant. Centaurea minor, pariter & cynoglossa secundum omnem modum administrationis, optimæ sunt. Crocus ferri, exiccat vlcus humidissimum ad sanandum difficile. Agresta cocta in vino dulci, curat vlcera fraudulenta. Vnguentum diaphœnicon descriptione Arabica descriptum à Mes. in Antidotario, sanat vlcera ad sanandum difficilia, & mūdificat, & incarnat ossa humida, & ea sigillat faciliter.

De curatione Fistularum. *Cap.* X.

Recentes fistulæ abluantur cum medicinis fortibus, sicut pix cum lixiuio & aqua maris, & aqua salsa, aut aqua saponis cōmisti cum arsenico & sale ammoniaco, & aqua sublimata cum sale ammoniaco sicco, & æs vstum, & cortices ouorum calcinati, & calx, & colchotar coctum cum melle, tritum, fistulis impositū, optima est medicina. Et aristol. & hermodactyli, puluerizata & aspersa super tentam melle linitam, carnem mortuam corrodunt, & fistulam curant. & tentæ de mezereon & melle, curant fistulas & vlcera fraudulenta, & oleum de mezereon similiter. & medicinę compositæ ex ęre vsto, vitriolo, flore æris & similibus. In radice scolopendriæ, inest proprietas mirabilis cum fistula, si ex ea impleatur, vt sanet eam. Similiter cùm impletur helleboro nigro, & dimittitur tribus diebus, sanat fistulam. Et radix filicis,

cis,& pentaphylli, & ſandaracha, deſiccant fiſtulas. Salem toſtum, tartarum, & agaricũ conſice cum melle, & tentam intinge: extrahit enim oſſa fracta, & carnẽ malam corrodit,& ſanat fiſtulam.& ablutio cũ decoctione rad. dragonteæ in aqua & melle coctis, & ablutio cum vrina infantis longo tempore inceſſanter agitata in mortario plumbeo, cum piſtello plũbeo, donec exiccetur, ſi ſiccata miniſtretur, curat.

De his, quæ Oſſa carne nudata veſtiunt. *Cap.* XI.

RAdix peucedani in puluerem appoſita mundificat, & ſuper oſsibus carne nudatis carnem generat. Decoctio corticum radicum fraxini iniecta ſuper oſſa carne nudata, glutinat ſuper ea carnẽ, Gladiolus, qui flores facit purpureos, oſſa confracta excludit, reliqua carne veſtit. Cortex opopanacis, veſtit oſſa carne nudata,& curat vlcera fraudulenta,& potenter in eis generat carnem. Si oſſa excoriatione egeát, appone parum euphorbij: verùm munias loca circumſtantia, ne ab euphorbio offendantur.

De his, quæ carnem in Vlceribus generant.
Cap. XII.

QVędam ſunt calida & ſicciora, vt ariſtol. cortex opopanacis. Farina verò hordei & fabarum paruiſsimæ ſunt ſiccitatis,& nihil caloris habent, thus verò temperatũ minus cæteris eſt in ſiccitate, ideo in quibuſdam corporibus nullius apparet ſiccitatis: quare in humidis generat carnem, in ſiccis autem nequaquam. Farina autem orobi & ireos, ſunt inter ariſtol. &

opopanacum.3.Meth.cap.3. Quanto humidiora sunt vlcera, tanto ficciora debent apponi. Virides gallæ, cortices granatorum & balaustia, exiccant vlcera moderatè. Chalcanthum, æs vstum, vitriolum, æris ærugo, & alumen, fortiora sunt medicamenta in exiccando, maximè vitriolum, & chalcanthum. Æs vstum magis desiccatiuum est, quàm æris ærugo, & minus mordicat, maximè si lauetur. 3.Meth.cap.5. Ærugo magis erodit carnē & minuit, quàm vitriolum & chalcanthum, & à natura eorum, quæ cicatricem inducunt, aliena sunt. Si vrantur vitriolum & chalcanthum, minoris erunt acuitatis, quibus etiam lotis post incensionem, temperamentum præstabunt. 3.Meth.cap.6. Pumex replet vlcera carne, & solidat ea.

De his, quæ carnem superexcrescentem in Vlceribus rodunt. Cap. XIII.

CHrysocolla aspersa, carnem superfluam, nō sinit excrescere. Cinis Tamarisci & antimonium auferunt carnem superfluam, quæ est in vlceribus. Et antimoniū mundificat sordities earū, & incarnat ac solidat ea, & pumex aufert carnem superfluam. Flos æris destruit carnem superfluam in naso & ano, & alumen combustum & sarcocolla, rodunt carnem superfluam in vlceribus excrescentem.

Medicamentum optimum, quod carnes in vlceribus excrescentes æquat, cicatricem inducit, fluorem vlcerum cohibet, vlcera maligna & corrosiua curat, apostemata spargit,

est diphryges, additis cera & resina. Fit autem diphryges ex marchasita, incalcinata, sicut fit calx.

DISTINCTIO VIGESIMAQVINta, de ægritudinibus quæ accidunt in Cute, & in extremitatibus, cum quibusdam fragmentis ad sciendum vtilibus diuisa in duos tractatus. Primus, est, de ægritudinibus Cutis & extremarum partium, diuisus in decemnouem cap.

De his, quæ delent uestigia Vlcerum. Cap. I.

OLeum pentadactyli, tollit vestigia vlcerum horribilia valde, & ladanum in vino coctum, & fœnumgræcum in emplastro positum: & rad. dragonteæ cum bryonia alba & melle, tollunt vestigia vlcerum, & grana been cum aceto contusa, & oleum de been & oleum de serbin seu cedrea vel pegula, & cyclamen, & calamenthum, & radix cæpæ narcisi, & gummi arboris cerasorum, & aqua destillationis terebinthinæ abietis, & amylum de frumento, & lupini, & cortices cannarum, & ossa vetusta combusta, & amygdalę excorticatæ, & fabæ albæ, & cicera alba excorticata, & semen melonis cum cortice, & cortices ouorũ, & orizon ablutũ, & lapides in pipere reperti, & rad. cucumeris asinini, & decoctio rad. bryoniæ cũ

beta & semine fœnigręci,& spuma maris combusta mista cum melle,& amygdalæ amarę tritæ cum aceto forti, & radices cannæ, & cæpe coctum sub cineribus, addita polenta & capitibus paruorum piscium cum aceto & spuma maris. Hæc delent cicatrices & vestigia vlcerum,& omnes maculas.

Vnguentum,quod omnia vlcerum vestigia, & omnes maculas, & omnes vlcerum cicatrices, delet.

R.Radicum cucumeris asinini, rad. cannarum,aristol.longæ,rad.bryoniæ, rad. cyclaminis añ.ʒ.ij.amyli,farinæ lupinorum, farinæ fabarum,& cicerum alborum depilatorum, farinæ radicis ireos añ.ʒ.iij.granorum been contusorum cum aceto ℥.s.ossium vetustorũ combustorum vsq; ad albedinem perfectam, seminis melonis cum suo cortice, corticum ouorum,gummi arboris cerasorum añ. ʒ.j. lapidis inuenti in pipere ℥ s.puluerizatis subtilissimè pulucrizandis & cribellatis,conficiantur cum succo radicis bryoniæ, in quo decocta sit rad. bryonię,cum fœnogręco,orobo,& beta: & fiat vnguentũ in mortario, ex eoq; liniatur.Et si ex his quatuor sic decoctis in succo bryoniæ fiat cataplasma,optimum est.Borax seu chrysocolla,cicatrices attenuando detergit.Passulæ contusæ cum ruta, delent vestigia & quod ex clauis & vlceribus malignis remansit in cute. Folia vrticæ, delent stigmata. Radix dragonteæ, cum bryonia alba & melle, cicatrices ex vlceribus factas curat. Serapinũ linitum cum aceto,cic

to cicatrices attenuat,& delet vestigia vlcerũ, & adeps asini, delet vestigia impetiginis.

Ad vestigia Vlcerum & variolarum.

R. Ireos, lithargyrij loti, cornu cerui vsti, salis ammoniaci, baurach, ammoniaci, lupinorũ añ. dissolue ammoniacum cum aqua hordei, & incorporentur reliqua simul, & fiant trochisci, qui exiccẽtur in vmbra: dissoluatur vnus cum aqua hordei vel fabarum, & liniatur super vestigia. De vestigijs Variolarum, vide in fine opusculi mei de Peste.

De Sanguine mortuo, lentiginibus magnis, & pano. Cap. II.

SAnguis mortuus & magnæ lentigines, fiunt propter sanguinem, cui apertum est orificiũ venæ, vt euomeret repletionẽ. Aut scissum fuit eius orificium propter percusionẽ, aut aliud simile, & præfocatus est sub superiore parte cutis in loco, in quo apparet color eius, & eius figura. Color ille, qui est ab rubedinem, dicitur lentigo: qui est delinitus, dicitur panus: qui est niger, dicitur barasen. Sanguis mortuus remouetur aliquãdo in principio, ipsum embrocando cum aqua calida, plurima, tempore longo, propriè si fuerit in aqua illa virtus resolutiua. Et quandoq; in primis scapellamus. Emplastrũ ex mucilagine fœnigræci, ammoniaco, & thure confert. Semen solatri syluestris fricatũ, aut in emplastro positum: & folia cannabis, & vitis alba, & vitis nigra, quoties coquuntur in oleo, donec dissoluantur, & fiat lenitio ex eis fre-

quentata linitione, aut dimissa super locũ per triduum, tollunt nigrorem sanguinis mortui, vel barasen, & menthastrum cum vino coctum cataplasmatum, & eruca cum felle caprino, & ammoniacum cum felle. Lapis pyrites, dictus marchasita, ex qua fit æs, & est in colore æris subtilissimè trita, maximè incalcinata, cũ aceto mista, curat lentigines, albaras, & morpheã.

Ad panum, bothor, & lentigines.

R. Cretam & grana cotti an. confice cum aqua saponis, & liniatur. Semen raphani & sinapis cum ficubus in aceto, delent panum. Vide quæ dicta sunt in Distinct. vij. cap. I.

De Morphea & albaras. *Cap.* III.

Differentia inter duas morpheas & duas albaras est: quoniam duæ morpheæ sunt in superficie, & parum profundantur: duæ verò albaras profundantur vsq; ad os. Item quia materia in vtraq; morphea, est subtilior, & virtus expulsiua fortior: in albaras verò cõtingit oppositum. Differentia aũt inter duas morpheas est, quia vna earum nigra, scilicet est à materia melancholica, alia verò à phlegmatica. Rei verò, quæ nominatur albaras nigra proportio ad albaras albam, non est sicut proportio morpheæ nigræ ad morpheam albam: imò albaras nigra est genus diuersum in intentione ad albaras albam: quoniam albaras nigra, est illud, quod nominatur impetigo excorticatiua, & est scabiositas accidens cuti, aspera, vehemens, & facit squamas; sicut sunt squamæ piscium

cum

eum pruritu, & est propter humorem melancholicum imbibentē cutim de eo, qui est iuxta cutim fortiore imbibitione, quàm sit imbibitio imprimēs in colorem tantùm: & est de antecedentibus leprá, & est cum malitia, & cùm antiquatur non recipit curationem seu sanationem, & morphea illa, quæ est antiqua est magis salua quàm albaras alba. Aliud signum distinguens morpheam ab albaras est: quoniam applicatis ventosis super albaras, ipsa multiplicatur in loco ventosarum propter cutis debilitatem: in morphea verò non. Differt morphea alba, quę alguada dicitur, ab albaras mala: quoniam pili nascuntur nigri vel flaui in morphea alba, super albaras verò albi. Pariter in albaras cutis est magis defossa, quàm cutis reliqui corporis, non autem in morphea. Item ex punctura acus in morphea exit sanguis, in albaras autem aqua: verùm albaras, quæ loci fricatione rubet, ad spem salutis declinat, quæ fricata verò non rubet, insanabilis est. Differentia inter morpheam nigram, & albaras nigram est: quoniam excorticatio & squamositas & testositas est in albaras nigra, non autem in morphea nigra. Amplius, albaras est rara: quoniam de ea est leuis, & de ea est aspera, & lenior vtrarunq; albarum, est deterior, & vtrarunq; nigrarū, est minus mala: & aliqua est, quæ est vehementis elongationis à colore corporis, & alia est, quæ est propinquior ei, & hæc est magis salua. Et in illa, quæ est submersa, & non rubet ex fricatura, neq; sanguinem ex pūctura emittit, & est

vehementis dilatationis, capiens locum amplum, neq; in illa quæ videtur quacunq; hora augeri, non est spes salutis. Curatio morpheæ nigræ & albaras nigræ, similis est, exceptis quòd in albaras nigra, opus est maiore humectatione, & fortiori euacuatione.

De cura Morpheæ nigræ. *Cap.* III.

SI cum ea fuerit multitudo sanguinis, incipe à phlebotomia, & euacua humorem adustum cum decoctione epithymi, agarici, myrobalanorum nigrorum, polypodij, stœchados, passularum, ficuum, hellebori nigri, & cum lapide lazuli vel Armeno ablutis secundum artem, & cum confectione hamec, & hieralogodion, & hiera Rufi, & aqua casei cum ʒ.j. epithymi est de sublimioribus medicinis in hac re, quaque die sumendo. Conferunt balnea, ablutiones, & epithemata, de quibus infrà: sint cibi boni succi: rectificetur splen si opus sit. Epithemata fiūt ex gummi rutæ agrestis, pipere, nasturtio, tithymallo, semine raphani, cort. radicum capparorum, & lupinorum syluestrium. Et cùm incipit locus vesicari, quiesce ab applicatione aliquot diebus, deinde iteretur: & cùm incipit mordicare, remoue, & postea iterum applica, vt suprà, & in hoc casu conferunt ea, quæ scripta sunt de sanguine mortuo & lentiginibus magnis. Confert linimentum factum cum nucleis antiquis oliuarum putridis, semine raphani, semine cucumeris, & condisi, cum aqua cucumeris, in qua cocta sit colocynthis, liniendo cum

cum eo morpheam nigram in balneo.& femen raphani & finapis cum ficubus confecta cum aceto decoctis.

Epithema bonum.

R.Nigellæ torrefactæ,thapfię añ.ʒ.x.aluminis iameni ʒ.ij.dragaganthi,gallarum añ.ʒ.ij.s. harmel torrefacti ʒ.v. conficiantur cum aceto forti, & liniantur, fuccurrendo veftigijs cum lacte mulieris.

Ablutio ad Morpheam,albaras,impetiginẽ, ferpiginem,& alias cutis defœdationes.

R.Myrrhæ,farcocollæ añ.ʒ.iij.fumiterrę, feminis maluæ, altheæ añ. m.iij.rad.ireos ficcarum,peucedani, ariftol. rot. añ. ℥. vj. hellebori albi ʒ.ij. enulæ ficcæ m. iiij. contufis contundendis coquantur in fitulis quatuor aquæ ad confumptionem medietatis, & cum ea decenter calida epithemando abluatur.

Alia ablutio.

R.Foliorum betæ albæ, foliorum & radic.lapathij acuti añ.m.j.hordei m.j.s.mellis puri ℥. vj.corticum granatorum ℥.j.aquæ, lib.vj. contufis contundendis coquantur ad cõfumptionem medietatis, & abluatur vt fuprà, poftea inunge cum vnguento infrafcripto.

R.Indici,gallarum aduftarum añ.℥.s.ariftol. rot.ʒ.vj.vnguenti de lithargyrio ℥.vj. puluerizatis fubtilifsimè puluerizandis cõficiantur in mortario longa agitatione cum oleo de keiri paulatim addito q.s.& fiat vnguentum molle, quo vngatur,vt fuprá. Sal ammoniacum tritũ cum oleo de ouis mirabiliter operatur. Lapis

lazuli contritus cum aceto linitus, curat morpheam & albaras. Linimentũ ex mezereon, sulphure, & melle, & aceto forti factũ, curat morpheá, albaras, & lentigines fricãdo ex eo. Rad. lilij cũ melle, curat morpheá. & linimentũ cum sanguine leporis, curat morpheam, impetiginem &c. vide quę scripta sunt in Dist. vij. cap. j.

De curatione Morpheæ albæ, & Albaras albæ. Cap. IIII.

OPortet vt euitetur phlebotomia, coitus, & vinum purum. Balneum verò confert ei, vt sudet in eo, si corpus sit mundum, & in principio prouocetur vomitus: deinde exhibeantur diuretica, & ventrem soluentia, si corpus non sit mundũ, qualia sunt hieræ magnæ, sicut hiera diacolocynthidos, & pilulę quę ei assimilantur. Et dentur prædictæ hierę cum decoctione myrob. epithymi, polypodij, passularũ & salis.

Electuariũ Auicennæ: ℞. Myrobal. nigrorũ, thuris albi añ. ℥. j. gingiberis ʒ. ij. trita & cribellata cõficiantur cum melle passularũ, & detur singulo die quãtitas nucis moschatæ. Confert dare de theodoricon ʒ. s. pro vice omni mane cũ vino lymphato. Cõfert etiam theriaca & comestio carnis viperę, & cõfert dare ʒ. iij. medullæ carthami cum melle pro vice. Si corpus sit mundum, & complexio corporis sit æqualis, noli dare medicinas per os: quoniam sæpe nocent, & faciunt fluere sanguinem, & sanguinem ac spiritus minuunt, qui sunt de illis, quibus indigetur in cura albaras. Si verò purgatio

sit administranda, oportet vt fiat cum debili medicina, subtili, & cum gradatione, & aqua quidem radicum est digestiua, faciens viam medicinæ, & bonum est ea vti vsq; ad xv. dies vel circa. Medicinæ locales sint in primis vehementis absterſionis, fortiter attrahentes sanguinem, & vehemẽtis calefactionis, post istud sint excoriatiuæ, vlceratiuæ. Verùm ante applicationem fricandus est locus fricatione rubificante, sicut cum folijs ficus, aut cum panno aspero, aut punctura acuum in locis plurimis, & confert vt linimenta ministrẽtur in sole, vel apud ignem. Meliores medicinæ ad hoc sunt illæ, quæ resiccant & vlcerant. Et ad hanc intentionem fortes sunt, helleborus, calx non lota, condisi, arsenicum, staphisagria, radic. vitis albæ, gentiana, sabina. rad. bryonię, gummi pini, sanguis draconis, radic. asphodelli, spuma maris assa, cortices radicis capparorum, sinapi, harmel, semen raphani, radicis cucumeris asinini, eruca rubea, cardamomum, mezereon, draganthum, chalcanthũ, sulphur kitram, bulbus, costus, aristol. flores papaueris ruffi, gummi rutæ agrestis, euphorbiũ, cordumeni cum sulphure & aceto sæpe epithemando, & cæpæ narcisſi, & de expertis est sal ammoniacũ cum oleo de ouis, & rad. dragonteę, & rad. nenupharis, & de bonis epithematibus est theriaca, mithridatum, & hieralogodion, & aqua cucumeris asinini, & aqua bulbi, & aqua scillę, aut sampsuchi propriè super baras & vestigia ventosarum, quia delet ea. & cantharides tritæ linitæ

cum aceto. Impleatur venter viperæ decollatę, prius tamen mundificatus, ex fumo terræ viridi & sicco, & assetur vipera, donec sit bene cocta, & ex illo fumoterræ emplastretur locus, & sanabitur. Folia oleandri viridia fricentur cum oleo donec exiccentur, coletur oleum & cum sulphure citrino, & cera fiat vnguentum, quo vngatur in sole vel propè ignē calidè. Infundatur sulphur album in aquositate lactis acidi valde, & dimittatur per noctem: deinde coletur, & de colatura liniatur super morpheam albam: est enim expertum, tollens eam, & myrrha trita cum aceto linita tollit eam penitus: & fricare locum cum grano solatri, & vterq; helleborus linitus super morpheam albam, sanat eam, & semen maluauisci tritum cum aceto linitum in sole, vel propè ignem, sanat eam.

Epithema Indorum ad Morpheam & albaras incipientes, quod destruit eas.

R. Costi, thapsiæ Indæ, arsenici rubei, piperis, floris æris añ. terantur cum aceto in vase æneo, & dimittantur in eo per hebdomadam, & liniatur in sole, vel propè ignem, & fricetur locus sæpe cum folijs ficus, aut cū panno aspero.

Trochisci Oribasij optimi.

R. Hellebori albi, piperis nigri, spumæ maris, sulphuris, arsenici rubei, rubeæ tinctorum, thapsiæ, floris æris, cantharidum añ. terantur cum aceto, & fiant trochisci, qui exiccentur in vmbra: & cùm opus fuerit vti, teratur vnus cū aceto, & liniatur desuper post fricationē cum vino. Succus caulium cum vitriolo & aceto,

curat morpheam & albaras. Puluis subtilissimus agarici, salis tosti, & tartari, curat morpheam & albaras, positus super eas, facta prius scarificatione.

Ad Morpheam sparsam, Albaras, lepram, ægritudines phlegmaticas, & melãcholicas, icteritiam, ventositatem, & humorem crudum.

R. Myrobalanorum Indorum, emblicorum, & belliricorũ, absinthij, epithymi cum semine suo, stœchados, cardonis nõ habentis aculeos in folijs suis, florum violarum, seminis anisi, & fœniculi, polypodij quercini, turbith carnosi, agarici albi, carthami, centaurij minoris, chamæpityos, chamędryos añ. ʒ. s. capillorum Veneris, fumiterræ añ. m. ij. tamarindorum ℥. iij. sebesten n°. 50. iuiuba totidem, contusa infundantur in lib. x. aquæ bullientis per diem ac noctem: deinde coquantur lento igni ad consumptionem duarum partium, & digitis fricata colentur cum æquali pondere de rob, & reponantur, & exhibeantur ℥. iij. pro vice cum ℥. iij. aquæ calidæ, & guttis duabus olei sesamini, cum pondere duorum denariorum diagridij, & sit cibus eius caro animalis castrati, & potus sit aqua mellis. Calamenthum est ex medicinis magis cõuenientibus leprosis, resoluendo humiditates forti resolutione, & aqua tamarisci cum passulis in decoctione bibita, curat leprosos, & consimilia, causa splenis. Pariter & ranæ cum oleo & sale coctæ.

De *Saphati*. *Cap*. V.

SAphati incipiens est bethor, pustulæ paruæ

fixę,lenes, diuisę in numeratione locorum:deinde exulcerantur vlceribus crustosis & sunt ad rubedinem decliues.& quandoq; emittunt virus,& dicitur resgrēgi saphati humida,quandoque incipiunt squamæ siccæ, & quando apparet in hyeme, aufertur velociter. Causa saphati est humiditas mala, corrosiua, quæ sanguini permiscetur,&humores mali iterū grossi quare exiccato subtili, grossum fit apostema. Causa verò eius quæ sicca est,est humor melancholicus plurimus, cui admiscetur humiditas acuta,quare expellitur ad cutem, & rumpit ac corrodit eam.Cura eius est proxima curationi impetiginis,de qua statim dicetur.Euacuetur humor cholericus,phlegmaticus,salsus,& melancholicus,cum decoctione myrobalanor. & epithymi,ponēdo de aloe & diagridio: postea detur aqua lactis cum epithymo hoc modo:

R.Aquæ lactis ℥.iiij.epithymi ʒ.j.s. singulo die in aurora.Habes & multa alia prędictos humores purgantia.Notandum quòd habenti saphati nocent dulcia,salsa,& acuta.Quandoque in saphati capitis confert phlebotomia venæ frontis,aut venarum quæ sunt post aures, aut ventosæ. Cùm verò est in membris inferioribus,phlebotomatur saphena, fricetur saphati, donec currat sanguis ex ea, & post illud applicetur sal cum aceto. Ei verò quæ sicca est, confert balneum frequens,& olea, & adipes,& cibi humectantes, & pōst medicinas fortes, detur aqua lactis. Ad saphati humidum, sicut infantium,conferunt alchanna,gallæ adustæ,Indicum

dicum oleum rosac. & ol. de keiri est vltimum, & cortices granatorum tritri cum aceto, & vnguentum de lithargyrio. & quando eget abstersione, addatur aristol. rotunda, quando verò media est inter humidam & siccam, fricetur aceto & sale & herba liliali. In tutia verò Alexandrina, clymia, cimolia, charta combusta, gummi pini, cum balaustijs, aceto, & oleo rosaceo radicibus lilij cœlestis, cymino, carpobalsamo, cum gummi albothim, est virtus valde bona. Ei autem quæ est antiqua, & super corpora dura, sicut fenum, colchotar, calcanthum, cupressus, dragaganthum, encaustri, sal, sulphur, terra argenti viui, quę scilicet remanet, quando fit argentum viuum ex minio & cinnabari, & venæ tinctorum, & medicinę de charta combusta, & scoria æris, & fuligo de furno, & nasturtiũ siccum. Et ex floribus exiccantibus, & stercus lacerti & turdi, & venæ citrinę. & aristol. confert omni saphati. Abluatur cum decoctione oleandri: deinde liniatur hoc linimento.

R. Scoriæ æris, myrrhæ añ. ℥. ij. terræ argenti uiui, thuris, aluminis iameni añ. ℥. iiij. aristol. colchotar, cineris vitis albæ, scilicet bryoniæ añ. ℥. j. confice cum aceto & oleo rosaceo, & fac linimentum: ei verò quæ est antiqua, sicca & fortis, conueniunt medicinæ corrodentes cutem vsq; ad carnem: deinde curetur cum vnguẽto de venis, lithargyrio, ol. ros̃. & aceto. Illa autẽ, quæ est infra istam, curetur sicut curatur antiqua primò dicta, & confert ei humectatio corporis cum cibis, clysterijs, & odoramentis.

Vnguentum præſtantiſsimum ad omnem Saphati ſiccam & humidam, ſcabiem, pediculos, depilationem, alopeciam, & furfures.

R. Oleum amygdalarum amararum, olei de granis ſinapis añ. ℥.j. ſief memitæ, gallarum añ. aur. iij, aceti ℥.ij, fellis ʒ.j. venarum citrinarum, baurach añ. ʒ.s. fiat vnguentum in mortario, ſicut fit vnguentum de lithargyrio.

Aliud fortius:

R. Ariſtol. rot. floris æris, ammoniaci, bdellij, ſinapis. dragacanthi añ. conficiantur cum oleo de frumento & aceto, addendo parum mellis, & vngatur. Saphati humidam puerorum, curat oleum de frumento, & mucilago pſyllij, cucumer, & aqua portulacæ, & gummi prunorũ, & gummi amygdalarum, & gluten de corijs, & gummi ſtyracis, aggregando cum aceto, & ſuperliniendo. Quę autem antiqua eſt & mala, eget fortioribus, ſicut ſucco acetoſitatis citri, confortando cum decoctione conuenienti, ſicut ol. orizę, aut de frumento, & gũmi amygdalarum amararum, & ſulphur cum ſtercore caprino vſto, & ſpuma maris, & alkitram, eſt enim alkitram, ol. de ſerbin ſeu pix liquida, & pix: hæc enim duo ſunt mirabilia, & mel anacardi eſt vltimum: aut ſumatur dragacanthum, myrrha, olibanum, alumen, ſulphur, & aloe, trita cum vino cocto & liniantur: aut piperis ʒ.x. ſulphuris citrini ʒ.iiij. confice cum aceto, & liniatur. Puſtulas verò albas, ſicut guttæ lactis, & ſunt bothor leuia, quæ apparent in facie & ſuper naſum, curat linitio ex helleboro albo.

cum

cum medietate ſui, de rad. ireos & ſemine lin: & baurach, & ficus, & nigella cum aceto, & omne illud in quo eſt exiccatio & reſolutio.

De Impetigine. Cap. VI.

Impetigo parum differt à ſaphati ſicca, maligna, corroſiua, eſt enim à phlegmate ſalſo per aduſtionem, & melancholiam, & alia eſt impetigo humida ſanguinea, quę loci fricatione cognoſcitur. Cura eſt ſimilis curationi ſaphati, & ſanguiſugæ ſunt de melioribus remedijs, quæ adhiberi poſsint, facta prius corporis mundificatione, & poſt ipſam aqua lactis cum epithymo, vt ſuprá. Et adminiſtretur regimen humectatiuum, & balneum eſt de melioribus rebus, & exhibere ℨ. j. laccæ ablutæ eo modo quo abluitur aloe, cum ℨ. iij. decoctionis myrti, eſt ex eis quæ præſeruant ab impetigine, & illam curant. Quando impetigo expanditur, & multiplicatur, cura eius eſt cura lepræ. Ad eam verò, quæ recens eſt, de medicinis ſingularibus eſt acetoſitas citri, & gummi Arabicum cum aceto, & gummi amygdalarum & gummi pini, & ſtyrax liquida cum aceto, & ſinapi cum aceto eſt vltimum. Et aqua ſulphurea, & aqua ſalſa, & ſpuma maris, & ſaliua hominis ieiuni, & illud quod reſidet ſuper dentes, & ſemen melonis, & oleũ de tritico confert omni impetigini forti & debili, & omni corpori, & oleum de ouis ſimiliter, & ad omnes morbos cutis, & cutim clarificat. Similiter ol. de iunipero, & de fraxino, & venę citrinæ incipienti, & aſsiduatio

aquæ calidæ super eam: deinde fricetur cum oleo violaceo, & aqua hordei, & semen melonum, & semen tamarisci, & folia iesmini humida. Et liquor, qui defluit à ramis arboris corni quando virides comburuntur, optimè sanat impetiginem. Emplastrum ex folijs acetosę viridibus coctis, confert impetigini & albaras, & rad. eius cum aceto linita, confert scabiei vlcerosæ, linito prius loco cum nitro & aceto. Fricatio cum folijs mandragoræ recentibus cum sauich, curat impetiginem: similiter gũmi prunorum cum aceto linitum. Lacryma vitis domesticæ, & gummi eius similiter linita, curant impetiginem & scabiem vlcerosam & non vlcerosam, debet tamen prius membrum liniri cum nitro & oleo. Radix lapathioli, & est lapacium acutum, in aceto cocta, super impetiginem applicata, dimissa donec exiccetur, curat impetiginem. Elixatura pentaphylli impetiginem & herpeten curat.

De Scabie & Pruritu. Cap. VII.

SCabies & pruritus curantur, faciendo primò vniuersalem purgationem: deinde alterando malam complexionem, cum aquis fumiterræ, buglossæ, endiuiæ, lupulorum, & cichoreæ, & similibus dulceratis cum saccharo continuando per aliquot dies, iterando purgationẽ post eas, si opus sit. & exhibere ʒ.j. aloes loti in aqua endiuię omnibus tribus vel quatuor diebus, curat antiquam scabiem. Item dare aquam lactis cum epithymo vt suprà omni mane, est

vltima. Balneum ex decoctione acetosæ aufert pruritum & scabiem antiquam & nouam.

Vnguentum bonum ad Scabiem & prurituṁ.

R. Terebinthinæ abietis, butyri recentis añ. ℥. iij. lauentur seorsum cum aqua fumiterræ: deinde misceantur, addendo salis communis subtilissimè triti ʒ. vj. liquefiant simul in duplici vase, ponendo vas in quo sunt hæc in vase pleno aqua calida, & post liquefactionẽ ac refrigerationem adde vitellum vnius oui, Mercurij extincti ʒ. ij. & ex eo vngatur calidè, eundo dormitum. Cùm verò multiplicatæ purgationes non iuuant, detur mane & sero sauich de tritico cum saccharo & aqua plurima. Sunt & alia plurima in hoc casu conuenientia, sicut aqua decoctionis maluarum, fol. betæ albæ, fol. salicis, foliorum lapathij acuti, fol. acetosæ, fumiterrę, lentium, furfuris, & huiusmodi, & venter melonis, & grana melonis, & vnguentũ de lithargyrio. Et ebulus fomẽto adhibitus, sanat omnem scabiem & prurituṁ. & quando scabies est sicca cum pruritu, confert balneum ex aqua tepida, & vnctio ex oleis frigidis, sicut violaceo, & de nenuphare cum succo apij, & vnctio ex papauere trito cum aceto & folijs lilij. Et ex fortibus est vnguentum, in quo ponitur opiũ, vngendo ex eo, aufert pruritum. Et sal ammoniacum cum aceto propriè in pruritu testiculorum. Et alumen frixum, & oleum de serbin, sęu pix liquida, conferunt pruritibus internis, sicut ani, vuluæq; , ponendo super ipsum pannum. Fortiores autem medicinæ locales, sunt

oleander, & acetum infusionis eius quandoq; sufficit,& cum istis fortibus ponitur ol. ros. vt prohibeat superfluitatem. Et semen erucæ, & ol.eius quãdo fricatur in sole, aut apud ignem est vltimum. Cortices ligni vitis adusti subtilissimè puluerizati,appositi super locum prius vnctum butyro,ligando desuper,& non remouendo,delent pruritum & scabiem. Senes vngantur cum fæce vini,cum aliquantulo anethi humidi: aut ex sola terebinthina abietis & butyro lotis vt suprà, additis sale & vitello oui. Confert etiam abluere ex aqua maris,aut aqua salsa,aut ex decoctione radic.cucumeris asinini. Regimẽ eorum declinet ad humidum, quo generetur sanguis laudabilis substantificè humectans.In habentibus verò pruritum ostraci num administrentur olea lenia,sicut sesaminũ, amygdalarum dulcium,& similia.In curatione autem scabiei fœdæ,confert applicatio ventosarum super vtrisq; cruribus.

De Poris & Verrucis. *Cap.*VIII.

COmprimantur cornua recentia terrea,& ex humiditate quæ exit, frica verrucas & delentur.Passulæ cum ruta pistatæ,delent verrucas, & omnes clauos cutis.Et mel anacardi eradicat verrucas & bardos.Lapis lazuli tritus cũ aceto fricatus super verrucas, delet eas. Succus portulacæ,cinis corticum salicis cum aceto.Alkechengi & cantharides mistæ cum alijs delent eas.Apium risus, cuius flos est lacteus, eradicat eas,& non renascuntur, & agrimonia similiter.

ſimiliter. Succus cæpæ exiccatus cum thure & ſale miſtus, delet eas. Lac ficus, & emplaſtrum cum ramis ficus ſylueſtris, eradicat eas. Emplaſtrum cum porris & ſumach delet verrucas. Fimus ouinus cum aceto naſcentes clauos corporis tollit. ſanguis muris eradicat verrucas.

Experimentum bonum ad tollendas Verrucas. Pone pedes gallinæ ſub prunis calidis, donec excorientur, & cum corio ſeparato ab oſſibus frica verrucas ter aut quater calidè, & delebuntur. Auripigmentum linitum cum aceto delet eas. Item folia roſtri porcini, & folia populi fricata ſimiliter.

De Cornibus. *Cap.* IX.

COrnua hæc ſunt additiones ſpiſſæ in modum verrucarum, quę naſcuntur ſuper iunɛturis in extremitatibus, durę ſicut claui, & aliquando naſcũtur in planta pedis ſub pollice, & Auic. appellat almiſmar, & eſt ſicut verruca impediens ambulationem. Curatur cum inciſione ſubtili, donec perueniatur ad partem ſenſitiuam, & ſuperponatur de medicinis verrucarum, & de acutioribus, ſicut mel anacardinum donec cadant: deinde adminiſtrẽtur butyrum coɛtũ, & poſt remedia ſupradiɛta ligetur plumbum ſuper ipſum.

De his, quæ Graciles impinguant. *Cap.* X.

MOdum impinguandi gracilem, vide in Galeno 7. Meth. cap. 6. & 6. de Sanit. tuenda. & 5. de Sanit. tuenda. Et ab Auic. amplè in 7.

quarti Tract.4.cap.1. Multæ enim poſſunt eſſe cauſæ extenuationis, tunc laborandum eſt circa earum remotionem, & diligenter ſtudendum, vt bonus generetur ſanguis, & vt ad membra extenuata trahatur cum fricationibus debitis ſtatim factis poſt exiccationem à ſomno, & vti regimine multiplicante ſanguinem laudabilem, ſicut carnes bonæ, & laudabiles, & vinum bonum, & grana pini, & fiſtici, & amygdalæ, & auellanæ, & medulla oſsium ceraſorum, & ſimilia.

De his, quæ Pingues extenuant. Cap. XI.

IN ſandaracha & polypodio ineſt virtus attenuandi omnem carnoſitatem præter naturam additam corpori humano, in tãtum quòd extenuat veram pinguedinẽ. Radix aron præbullita abiecta aqua comeſta attenuat. Itẽ exhibere ℈.ij.& g.v. ſandarachæ cum oxymelle, & aqua ſingulo die, attenuat, & tartarum vini ſimiliter aſſumptum.

Pilulæ extenuantes pingues.

R. Polypodij, ſarcocollæ, rubeæ, aluminis rochæ crudi añ.ʒ j. ſandarachæ ʒ.j.s. cum ſucco foliorum conſolidæ minor. fiat maſſa pro pilulis: detur omni die vna, quando ſurgit à lecto. Semen rutæ agreſtis, ariſtol. rot. centaurea, polium, gentiana, petroſelinum, ſal viperarum, vſus piperis, & vſus vini infuſionis karabæ, & lacca exhibita, attenuant pingues.

Fomentatio, quæ omnem carnoſitatem ſuperfluam attenuat.

R. Coral

R. Gallarum cupresſi, gallarũ quercus, propriè perforatarum añ. lib. j. ſcoriæ ferri præparatæ cum aceto, aluminis rochæ añ. lib. s. contuſa coquantur in magna quantiate aquæ gallarum, qua vtuntur qui aptant coria, & in ea calida infundatur ſpongia, quæ expreſſa applicetur ſuperligando: attenuat enim omnem ſuperabundantiam.

De curatione Varicum. *Cap.* XII.

DEcoctio ad Varices curandas.

R. Epithymi, myrobalanorum kebulorum añ. ℥.j. abſinthij, ſquinanthi, tamarindorum, centaurij min. eupatorij añ. ℥.s. paſſularũ enucleatarum ℥. iij. confuſa coquantur in lib. iij. aquæ, donec abſumantur duæ tertię: poſtea digitis confricata colentur, ſeruando in vaſe vitreo: & exhibeatur ℥. iiij. in potu in aurora cum ℥. j. ol. amygdalarum amararũ omni die tertio.

Super crura autem varicoſa, applicetur emplaſtrum de adipibus, cuius hæc eſt deſcriptio:

R. Adipis agni, porci, vrſi, vituli, cerui, hirci, aſini ſylueſtris, anatis, gallinæ, vulturis añ. ℥.j. olei ſeſamini, olei de kerua, & de lentiſco, medullæ cruris vaccini, ol. amygdalarum amararũ, ceræ albæ añ. ℥.s. ceræ rubeę, butyri vaccini añ. lib. j. liquefiant & colentur, & de eo emplaſtrentur tibiæ varicoſæ ſuperligando cũ faſcia, & ſanabuntur. Hoc emplaſtrum non ſolùm valet ad varices, ſed ad omnem ſpeciem ſpaſmi, & dolorem iuncturarum, & ad torturam oris, quæ fit ex ſpaſmo, & ad paralyticos ſiccorum

corporum. Si verò hoc modo non curentur varices: quia fiunt à multitudine sanguinis melancholici, vel phlegmatici crassi, phlebotomentur venæ brachiorum primò: deinde varices ipsæ aperiendo saphenas in fine earum, euacuando sanguinem melancholicū, qui continetur in eis, abstinendo à rebus quę melancholiam generant, aut humorem phlegmaticum crassum, vitando motus laboriosos, & stationem super pedibus suis, & quiescat, & purgetur paulatim humor phlegmaticus crassus & humor melancholicus, & assiduetur assumptio aquæ lactis cum epithymo.

De Itinerantibus. Cap. XIII.

Itinerantes secum portãtes artemisiam non fatigantur ex itinere: & ipsa artemisia contusa cum axungia & applicata tollit dolorem pedum causatū ex fatigatione itineris ex Dioscoride. Palma Christi portata itinerantem à maleficijs & venenis securum reddit. Oribasius: Plantago pistata cum aceto, tollit tumorē pedum cum dolore, qui fit ex fatigatione. Succus cæpę exiccatus cum thure & adipe gallinę mistus, delet callos ex itinere factos. Puluis solearum antiquarum sotularium cōbustarum, curat apostemationem, quæ fit in pedibus propter stricturam sotularium. Elixatura serpentariæ pernionibus, seu mugis, vel mulis, quæ fiunt in calcaneis seu talis pedum, optimū est remedium, cotyledon seu cymbalaria applicata, curat eas pariter.

De

De modo præseruandi Itinerantem à frigore. Cap. XIIII.

VNgantur extremitates ex oleo de euphorbio calido, fricatis prius extremitatibus. & ol. de pyrethro, & ol. de piperibus idem faciũt. Vnguentum optimum ad præferuandum à frigore:

R. Pyrethri, piperis añ. ℥. ij. euphorbij ℥. j. moschi, ambrę, añ. g. iij. ol. de lilio, & de euphorbio q.s. cum debita quantitate ceræ: fiat vnguentum, quo calidè vngantur extremitates prius fortiter fricatæ, præseruat enim mirabiliter à frigore. Confert tenere in ore tria aut quatuor grana piperis, aut caryophyllorũ, vel cinnamomum, vel aliquid consimile: & vti aromatibus, & sinapi, & allio, & nucibus, & cibari antequàm se exponat itineri: vacuitas enim multum obest. & siler montanum cum vino bibitum, præseruat à frigore.

De his, quæ Itinerantem à calore præseruant, & nocumento eius. Cap. XV.

LIniantur pectora eorum & facies ex mucilagine psyllij, aut dragaganthi, vel ex succo portulacæ cum albo oui conquassato & colato: & vtatur rebus infrigidantibus calorem alterantibus, sicut sunt syrupi de fructibus, & succus hordei antequàm iter accipiat.

De regimine Viatoris in mari. Cap. XVI.

NE nauseam patiaris in mari, absinthium, & pulegiũ tere cum oleo & aceto, & nares in-

terius frequenter frica. Semen apij cùm bibitũ fuerit, prohibet nauseam ne commoueatur, & sedabit eam cùm cõmouebitur, & absinthium similiter faciet. Prohibet etiam nauseam vsus eorum, quæ os stomachi confortant, & vapores ad cerebrum ascendere prohibent, cuiusmodi sunt cydonia, granata, mala maciana, & similia: & lentes cum aceto comestæ, & ponere in cibis agrestam & parum calamenthi, & comedere panem fractum in vino maluatico, aut in alio aliquo redolenti.

De his, quæ curant Scissuras pedum & manuum, quæ fiunt à frigore. Cap. XVII.

VNguentum de olibano cum adipe porci & anseris, curat scissuras pedum & manuum à frigore factas, & cinis cancrorum fluuialium, & cinis vngulæ asini cum axungia porci & anseris: curat etiam apostemata pedum & aliorum membrorum, quæ sunt aperta, puluis vngulæ asini.

Vnguentum curans Scissuras manuũm, pedum, ac labiorum.

℞. Ceræ citrinę, hyssopi humidæ, adipis anatis añ. ℥. j. olei ros. ℥. ij. amyli, dragaganthi, mucilaginis, seminis citoniorum añ. ℥. s. fiat vnguentum, quo vngatur post epithemationem cum aqua calida.

De Panaricio. Cap. XVIII.

PAnaricium est apostema calidum, accidens in latere vnguis, quod duplex est, vnum in quo nullus penitus apparet tumor, neque aliquod

quod signũ quod ad exituram vertatur, & est cum intensissimo dolore cõtinuo, & non permittit patiẽtem die neq; nocte dormire, & nisi subitò prouideatur, putrefit prima iunctura digiti, quæ cum osse deperditur, & manat ab eo sanies subtilis fœtida, quando ad putredinem deuenit, & hoc panaricium est illud, quod nostri vulgares os fractum appellant. Et modum curationis posui suprà distinct.21.tract.2. cap. de Apostematibus pestiferis & malignis. Aliud est apostema exiturale calidum, de quo Auic. 7.quarti, & etiam est cum dolore in latere vnguis, & cura communis vtriusq; à principio, est vt submergatur frequenter digitus in aceto calido, & fiat corporis mundificatiõ per phlebotomiam & vẽtris solutionem, si opus sit: & subtilietur regimen: & emplastretur digitus cum mucilagine psyllij, fáƈta in aceto cũ farina hordei, & parum camphuræ, & stante dolore fortissimo, addatur parum opij, & gallarum subtilissimè puluerizatarum: prohibet enim quandoq; collectionem. Et gallæ contritę cum melle, prohibent eius confirmationem. & submergatur sæpe in aqua frigida, & sedetur dolor cũ mucilagine psyllij & opio vt suprà. Et grana myrti cum vino decocta, fortasse refrẹnãt illud.

Medicamentum sanans Panaricium:

R. Aloes, balaustiorum, gallarum, olibani añ. puluerizata aggregentur cum melle, & applicentur. Notandum quòd suprascripta infrigidantia sunt applicanda à principio, & hęc est cura communis vtriq; panaricio: post princi-

pium autem eorum vſus inaureat materias, & auget dolorem. Si autem videris hoc apoſtema ad exituram diſponi, applica maturantia, & cura eo modo, quo aliæ exituræ curantur. Verùm ſi dolor intenſiſsimus perſeueret, & nullum appareat ſignum exituræ futuræ, finde digitum lateraliter ab vngue vſq; ad os, & ſtatim ceſſabit dolor, illa enim eſt vera cura: & niſi ſic facias, corrumpetur os, & perdetur iunctura: bonum tamen eſt à principio tentare cum ſupradictis reſolutionem, & prohibere confirmationem: curabis poſtea apertionem quam feceris, & amplius non erit timor.

De ſcabris Vnguibus tollendis. *Cap.* XIX.

Serapinum & puluerem auripigmenti cum oleo miſce, & pone ſuper vnguem, ſine dubio cadet. Atriplex ſine iniuria vlceris vnguem ſcabroſum detrahit. Cantharides cum vnguento poſitæ, faciunt cadere vnguem leproſorum applicatæ. Viſcus cum arſenico miſtus appoſitus, extrahit eas. Paſſulę cum opopanaco contuſæ, ſcabras vngues eradicant. Sandaracha cũ pice miſta, vngues leproſos excludit. Emplaſtrum ex radice acetoſæ, curat excoriationes, quæ ſunt in radice vnguium, priùs tamen linito loco cum nitro & aceto.

TRAC

TRACTATVS SECVNDVS DE Vino, aqua, & ptisana, cum quibusdam fragmentis vtilibus, diuisus in quinque capita.

De Vino. Cap. I.

OMne vinum calidum est, & motum corporis præstat, eo quòd calefacit, & resumit, ac reficit omnia membra, quæ ex frigore & dolore constricta tenentur, teste Galeno libro de Simplicibus ad Paternianum. Vinum euacuat superfluitates, quæ sunt de genere choleræ rubeæ, & remouet siccitatem à membris principalibus, vnde tollit id quod sequitur corpus de siccitate laboris intensi, eo quòd humectat totum id, super quod intense aggrauatur siccitas de membris, & illud nutrit & conterit acuitatem humoris, qui est de genere bilis & eam per sudorem euacuat, ac per vrinam. Gal. 1. de reg. Sanit. & Ras. 22. Continentis cap. de Vino ad principium. Vinum digerit semicrudos humores super omne aliud, & prouocat vrinam, confert somno Gal. 4. de reg. Sanitatis. Vinum calidum est in gradu secundo, mustum in primo, & vetustissimum in tertio Gal. in de Simplic. ad Paternianum, & Rasis loco allegato. Dulce verò vinum neque subtile certitudinaliter, neque lucidum inuenies vnquam Gal. in libello de Vinis. in lib. verò de Euchimia & Cacochimia dicit: Non enim inuenies aliquod crassum simul & dulce quod non fuerit nigrũ,

quod tamen non dixisset Gal. si nobicum bibisset. Vinum dulce & nigrum, sanguiuem nutrit, oculis contrarium, quia caput perturbat, corpus grauans, stomachũ subuertens, & somnos graues inferens. vinum (maximè si cum modica aqua bibatur) saluti corporis prodest, eo quòd nutrit, & custodire potest corporis sanitatem. Primum quod album est, magnũ remedium corpori facit. vinum album diureticũ est & toto corpori aptum Galenus in de Simplicibus ad Paternianum. Vinum album subtile est, & bonum stomacho, & conuenit eius vsus, magis in sanitate & ægritudine, & est propinquius ad emolliendum ventrem, quàm rubeum vel nigrum. Rasis 22. Continentis vbi suprá. Vinum album Ponticum confortat stomachum, & non lædit cerebrum, sicut forte vinũ. Galen. 5. de Locis affect. cap. 6. Confert potus aquæ post vinum, quia deponit insultum vini & malitiam feruoris eius, Rasis loco allegato. Vinum verò acetum factum incipit frigidum esse, & stipticum, & non nutrit, sed magis compescit ad Paternianum vbi suprá. vinum & oleum si calida loco vnguenti ponantur, oportet diu perfricare, quousq; totum corpus illud imbibat. Similiter & his, qui humorum dolore tenentur: ad Paternianum Gal. vt suprá.

De rectificatione Vini, clarificatione turbidi, de modo cito faciendi acetum, & ex uino rubeo facere album, & ex albo rubeum, & ex molli forte. Cap. II.

VInum quando corrumpitur aut tornari incipit,

cipit,si vis illud ad pristinum statum reducere, aperi orificium vasis superius & exhalabit aer & vapor immundus: aut extrahe de ipso vino, & fac bullire tantam quãtitatem, vt totũ quod est in vase possit calefieri,& illud bulliens mitte in vas,& orificium vasis obtura fortiter: aut cortices duros amygdalarum quassatos in vase pone. Cuparosea in vino posita tornato, statim facit eum redire ad suam naturã primam. Vt vinum fœculentũ turbidum, fiat clarũ, nucleos pini pone in vase secundum proportionem. Puluis etiam gypsi in vase positus cadendo trahit omnem fœculentiam ad fundum, & vinum clarificat, gypsum tamen nocet neruis, & facit sodam secundum Serapionẽ. Albumina ouorum cum melle agitata in vas missa, nõ finit vinum acescere, quandiu in eo moratur. Si vis citò acetum facere, amphoram plenam vino obturatam pone in aqua bulliente, & statim fiet acetum. Idem faciunt nuces quassatæ positæ in vase secundum artis proportionem. Si vinum nouum turbidum vis citò clarum facere, ita vt vetus appareat, pone in vase de rasuris latis, subtilibus, lenibus nemoris fagi, quæ fiunt cum ascia, seu cum instrumento applanante lignorũ inæqualitatem, in vno vel duobus diebus clarescit. Si vinum rubeum vis album facere, cinerem vitis albæ domesticæ pone in vino rubeo & fiat album. Cineres verò vitis nigræ domesticæ, positi in vino albo faciunt vinum nigrum, aut rubeum. vt vinum molle fiat austerum, pone in vase folia bussi,

aut folia vel radices maluæ, vel altheæ, aut vi-tis cineres.

De Aqua. Cap. III.

AQua quæ citò calefit & citò infrigidatur, le-uißima eſt, teſtibus Hippoc. & Gal. de Bo-nitate aquæ. Omnes aquæ quæ æſtate ſunt fri-gidiſsimæ; hyeme verò calidæ; optimæ ſunt. Aquę fluxibiles, ſtantibus ſunt meliores. Aquę fontium, quæ ſunt ſuper montes meliores: plu uiales verò leuiſsimę vt ſuprà. Bona aqua om-nibus ætatibus conuenit, Hipp. & Gal. de Bo-nitate aquæ. Pueri non ſunt omnino prohiben di à potu aquæ frigidæ, ſed multoties bibas ſu-per cibum, & in horis calidis. Galen. j. de Sanit. tuenda. His qui multum ſunt calidæ comple-xionis potus aquę, eſt conuenientior potu vini. Gal. in libello de Vinis. & in lib. de Euchimia & Cacochimia. Aqua tribus ſenſibus cogno-ſcitur, viſu, vt ſit clariſsima, odoratu, vt om-ni careat odore, guſtu, vt omni careat ſapore.

De Ptiſana hordei. Cap. IIII.

ISaac in diætis particularibus ſic fieri iubet: Confligatur hordeum vt cortex poſsit aufer-ri: ſumatur pars vna hordei, & aquæ partes de-cem, & tandiu coquantur, donec redeant ad partem vnam, deinde coletur, & potui detur: hoc valet ad ſanitatem conſtituendam, & cor-pus humectandum: ſi vis magis refrigeratiuũ, adde parum aceti, & ſi corpus ſit calidæ natu-ræ: adde parum ſeminis papaueris albi. Ptiſana

cerebro

cerebro sana, visum clarificat, & perfectissimũ in eorũm corpore sanguinem generat, nec minus quàm panis nutrit. Hæc ptisana sanis est exhibẽda. Infirmis verò diuersis modis est exhibenda, prout vnicuiq; expedit infirmitati. Si enim statim hepatis calorem velis extinguere, bibe vt suprà dictum est: si verò excolatiuã ac mundificatiuam esse volueris, coque illud cum cortice: si verò laxatiuam & refrigeratiuam, cocta ptisana superponatur manna & mel violaceum: si verò propter hepatis oppilationẽ, illud velis accipere, coque simul rad. fœniculi & apij, & accipe ptisanam cum multo oxysaccharo propter ventris solutionem. Hipp. in de ratione Victus in acutis dicebat ptisanam optimam, optimo hordeo cõfice & decoque, & nisi solo vtaris succo. Ex lib. dinamidiarũ Gal. hoc modo paratur ptisana. Mitte hordeũ cõtusũm in ollam rudem cum aqua, bene coque, & per stamineam colabis, condias cum sale, butyro, aut oleo cum modico piperis & cinnamomi, repone & vtere. Ex primo autem de Alimentis Gal. docet super hordeum infundere multam aquam: deinde terere in mortario hordeũ cum cortice suo si maiorem quærimus abstersionem: & coque lento igni passatum per stamineam cum sale, & oleo, & parum aceti condiendo. Auicenna vero 14. tertij, postquàm dixit, quòd medicinæ hepatis debent esse aperitiuæ cum amaritudine & stipticitate confortante, & ablutiuæ, abstersiuæ, & mundificatiuæ virus, in quibus sit lenificatio & ma-

turatio &c. ſubdit & hæc omnia aggregantur in aqua hordei.

De quibuſdam fragmentis ad ſciendum utilibus.
Cap. V.

Syrupus acetoſus purus quo conſeruatur ſanitas ex lib. ſecretorum Gal.

R. Mellis puri deſpumati, aceti albi, optimi añ. lib. x. bulliant vſq; ad mellis ſpiſsitudinem, & eo vtaris: eſt enim vltimum in conſeruatione ſanitatis. In ladano & meliloto eſt virtus ſtiptica & maturatiua: & in meliloto eſt virtus contraria chamæmillæ: fumigando enim ex chamæmilla impregnatio prohibetur, & cauſatur aborſus: totum enim oppoſitum facit melilotum, confert enim ad impregnationem & fœtum conſeruat: quapropter in clyſterijs prægnantium volentes ventoſitates reſoluere, ponantur flores meliloti, chamæmillæ verò nequaquam. Pix, cera, viſcus, & omnis res, quæ non miſcetur cum aqua debet ablui, teſte Galeno 2. de Simplicibus. Quando galbanum per os miniſtratur, debet ligari in petia, & ſuſpendi in vaſe oblongo, quod in aqua calida ponatur, donec galbanum ſit liquefactum: & debet colligi quod eſt in fundo vaſis liquefactum & colatum, & exhiberi. Prohibet fieri curuitatem in ſenio, vngere ſpinam dorſi ex oleo amygdalino abluto. contracti ex ſiccitate balneentur in brodio carnis aſini. Si ebur molle ad omnem impreſsionem recipiendam vis facere, elixetur in aqua cum radice mandragoræ

dragoræ ſex horis ad minus, & fiet molle, ſicut cera. Si fungos toto anno aptos ad comedendum habere deſideras, accipe cortices arboris populi, & eos minutim incîde, & ſemina ſuper lætamine ſeu fimo & naſcentur fungi vt ſuprà: Serap. Qui vult longæuus eſſe & ſanus, oportet eum ſibi ſoli viuere, ab omni operatione neceſſaria liberum, & eucratum eſſe corpus. Galenus primo, de Sanit. tuenda.

FINIS.

INDEX COPIOSVS ET VTI-lis ad omnes cum morbos tum medicamenta, quæ in hoc opere continentur.

F

FINIS.

Spesenia.

Viro 18 gr.
scarpe i gbre
Viro 22 gbre
Viro 4 gbre

& febr

Abraculata.
Abraculat
Abracula
Abracul
Abracu
Abrac

FINIS.

Presterio.

Viro 18 9bre
Scarpe 1 9bre
Viro 22 9bre
Viro 2 Xbre
Ad filum

Abraculata.
Abracula
Abracula
Abracul
Abracu
Abrac